

Digitales Brandenburg

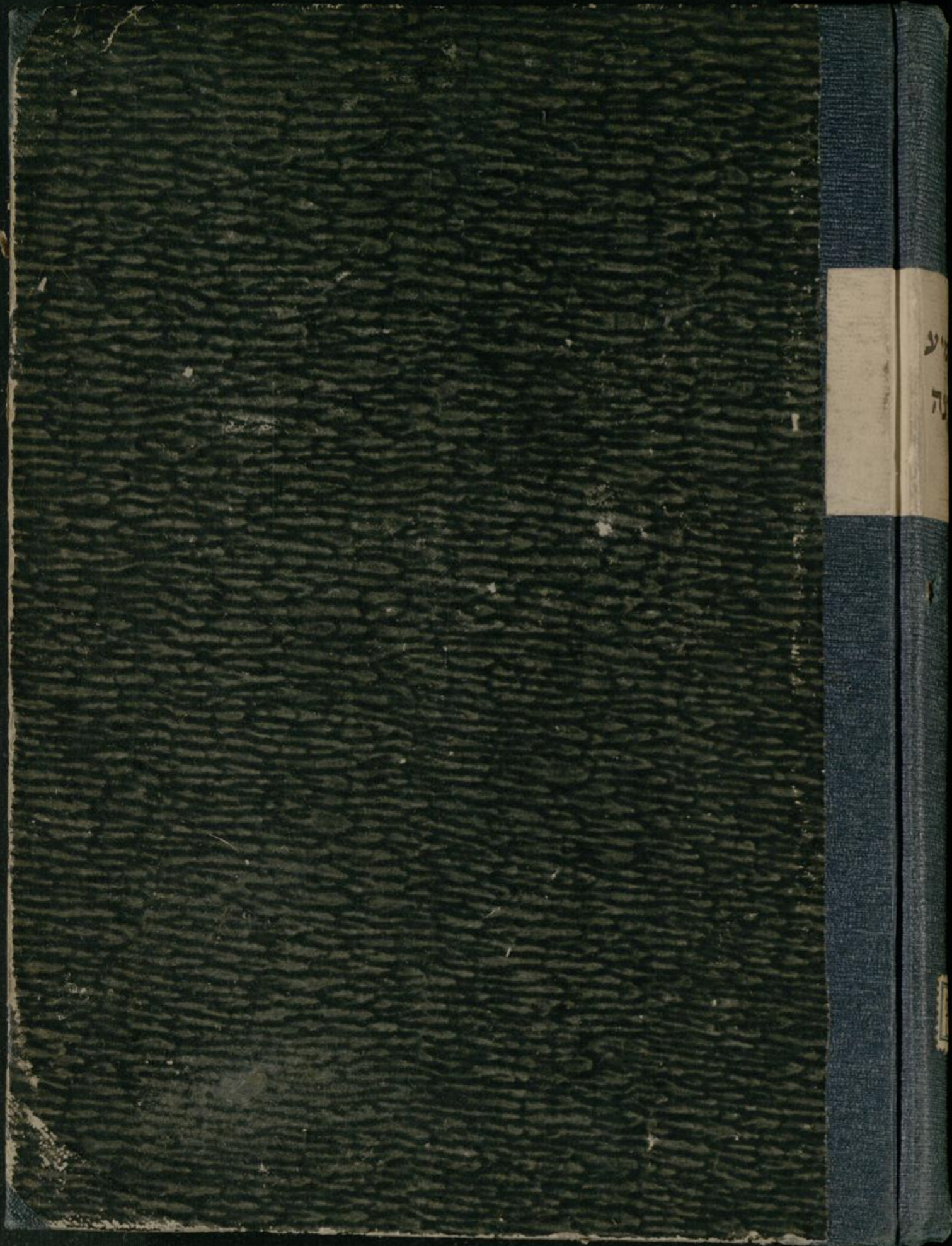
hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Mashmi'a Yeshu'ah

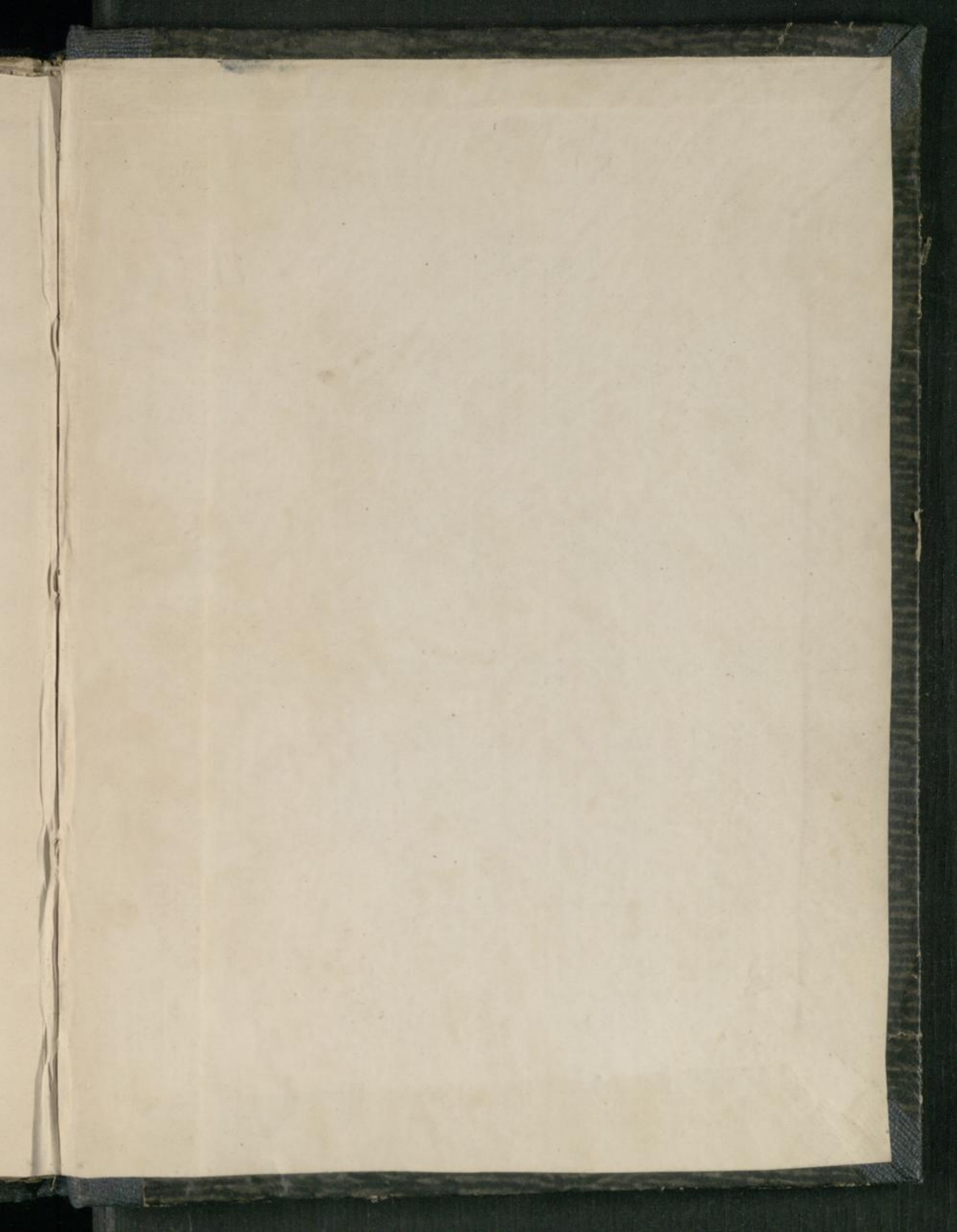
Abravanel, Yitshak
קחצי, לאנברבא

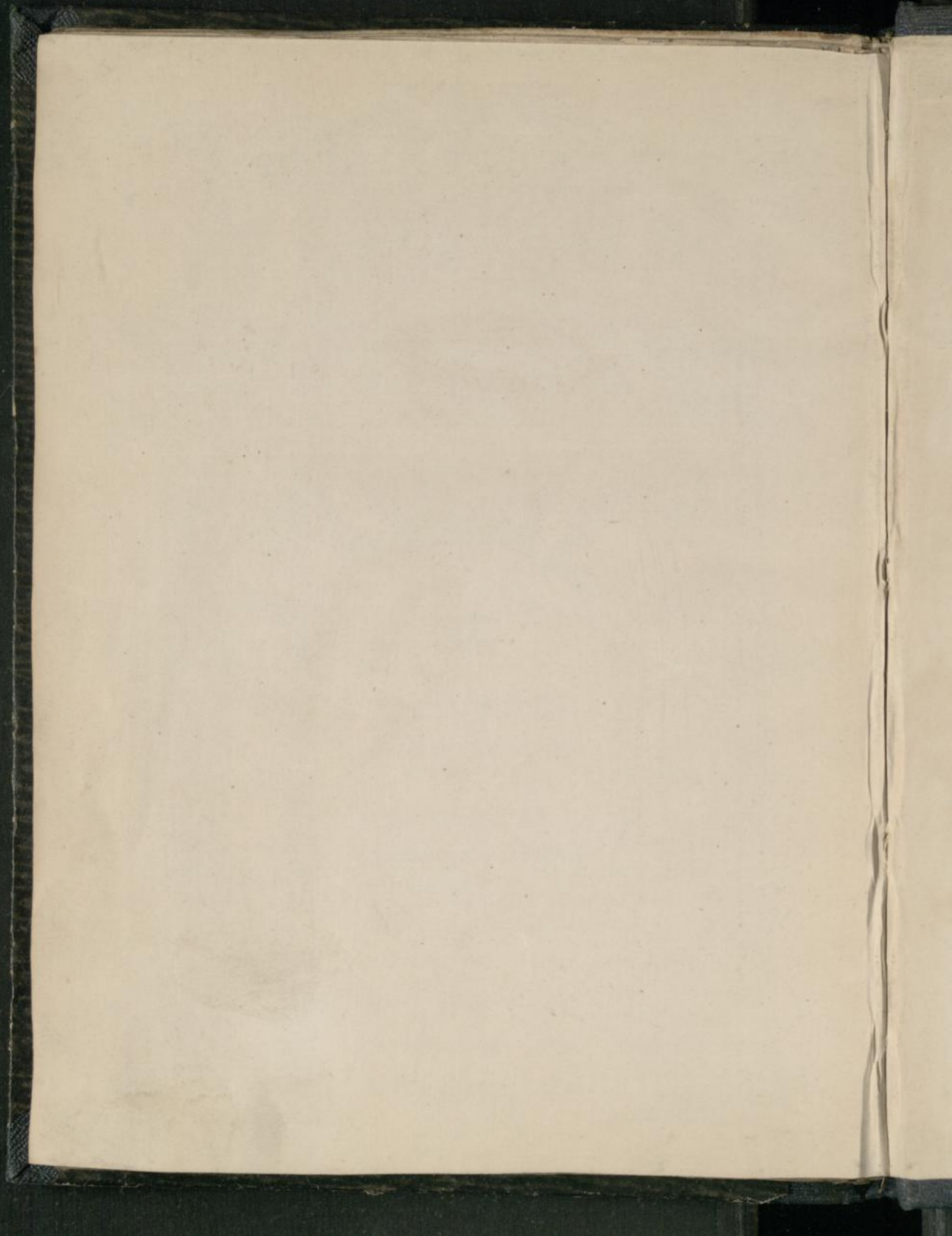
Poh Amsterdam, 404 [1643 oder 1644]

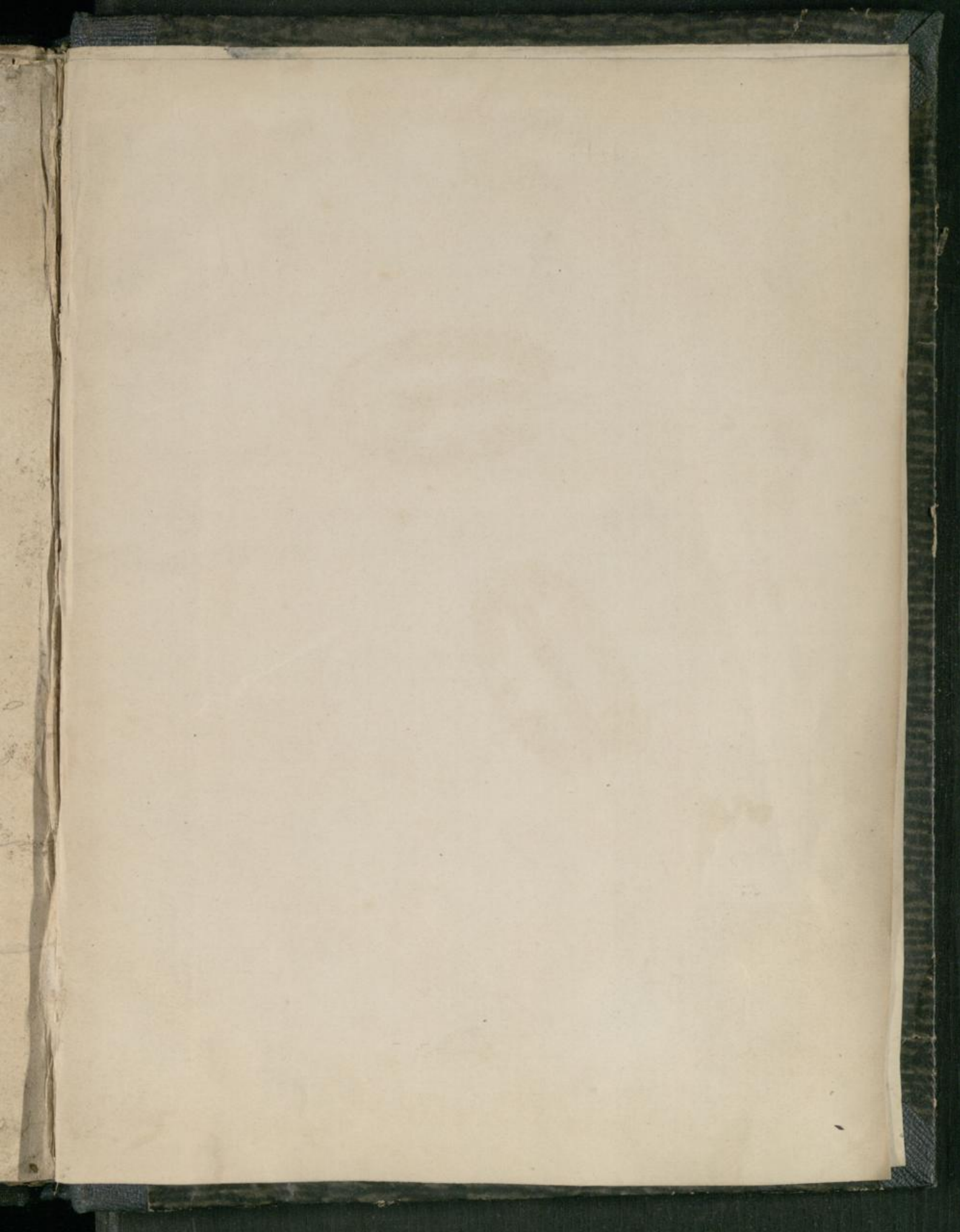
[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9366](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9366)

מגילת
אסתר

Handwritten: Haggband

ספר

משמיע ישועה

שמנה הרכ המלם שלמל היסם כדוע
בשערים שמו הארון

דון יצחק אברבנאל

אמר זה כמה שנים נדפס פעם אחד
ועתה לעת כזאת ליוקר מציאותו
ראינו להדפיסו מחדש ביתר טאף
באותיות יפות כאשר עינינו רואות

והנה בעיון כמך לפי רוב העניות
שכמאלו בהעסק
נרפס בכיח עמנואל בנכונשרי

פה אמשטרדם

שנת קרש הלולים לה'

48

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek

1730

אחרון

לכו שועלים * המתהללים בארצות ומהלכות
 ספילים אהלי אדום וישמעאלים שמו בשמים
 פיהם על ה' ועל משיחו דבכים אשר לא כן אס לא התולים
 וענת כפתלי' ובכל מקום מהתור והנביאים אשר דבר המלך
 ה' בכחות ודמו מניע לאוב ולכנו' רוסלס להחיות רוח שפלי'
 ושיטשו אתה משוט כל המתאבלים כמו פניו מרזים באמרו
 כי הוא הלא ממל משלים והנבואה עודד הנביא ומחזיקה
 לקרוא לשבויים לרוד דרך לעבור גאולי' וכי שנת רצון ויום
 נקם למי החותמת והשפילים הפכו דברי אלהים חיים ימותו
 על הם גמלים חמת וזמלים האוכלי' בשאר החזיר ומרק פגולים
 באמרו אין זה כי אס משל ומליכה לתשועה האנושית ועל
 רוח האדם דבר אליכו הנביא און ומקד משלים ופשוטו של
 משל אינו כלום והוא הכל הנל' עוד תשוב תראה שגם אלה
 שמות בני ישראל אשר קראו להם מילה ומכסן ואף בגלותם
 לא שנו את שמותם בכרוב הטלפולים משבו משבנות לזייס
 ויפסחו עליהם דברים וכסונו מלי' תלס כי בראות בכבואות
 יעודי כרות רבות ורעות לבני ישראל ושיהודה גלה יגלה
 בראש גולים אמרו אלה הם היהודים האיללים זה יקרא
 בשם יעקב ובשם ישראל יכנה להיות ארנותם לשמה ולבתי
 גולים בכפול מגדלים אבל הם ישראל ויהודה שוכר בכבואות
 הנחמות הקמוכות עליהם נקמם כל אבליים פירשו שעליהם
 באמרו וכי הם בקראים ישראל ששרו עם אלהים וארגליהם
 רגל ישרה כרגלי הבעל' ושהם יהודה שהודו באהות משיחם
 ועלימו זרמה אור שלוחיו המאורות הגדולים ובדרך הזה הם
 פוסקים כל היום על שתי הסעיפים מימינים ומשמאילי' כאן
 אכחו העניים והאביונים את הרע בקבל מאת האלהים ואת
 הטוב לא קבל ואויבינו פלילי' הגם הלום ראתי חכמי עמנו
 ההולכים בחורת ה' ומחזיקים בכריתו הלך הלכו בכבואות
 בשני שגלים לאחד קראתי כועס ולאחד קראתי מובלים כי
 הראשוני פירשו אותם כפי פשוטם ואמתתם נעמות בימינם
 קדשה לולי' מה שהיה בדרך עבר ומה שהיה לעתיד שדק
 כתיב ירחו בארו בלבנון אגה שזולים את הכל פירשו ופה
 בעתו זהו כת הבועטים בה' כל המיחלי' אך אמנם ממעובות
 אריות ומהררי' נמרים מזרע קדשים נצלו על הר ביון ששם
 שועלים אנשים חכמים בעיניהם ועם היונם מבני ישראל
 באשר הם נמולי' המה היו במורדי אור ורועי כסילי' באמרו
 שייעודי הכבואות וספר תהלים באמרו ונתקיימו בבית שבי
 ששם היו אלופינו מסובלים ועם ה' במחנות ודגלים ושדים
 כחוללים ושמונת ביאת משיחנו אינה מבח הכתובים כי אס
 מקבלת הראשונים וכתבו זה על ספר בעזות פנים כי אין
 מכלים וכחן שספר מהם בעל ספר העקרים בספר
 מ"ב מ"ד משפרו ונתן בפללים מזה הכת הנכרת היו
 קנת מהמפרשים בן בלעם ולמי משה הכהן ורבי חיים
 גל שאפא במקלותיהם ופירושיה' אנשים מרגלים מוציא דבת
 הכבואות עם עיניהם מראות כונת החזים מהשכיל לכותם
 דברי הנביאים ובעקתם העתיקו מהם מלים מגואלים וגם
 הראש' ממכר בו שחן דבר מזה בהרבה מהכבואות אבל
 לא ככלם וכסם מללים הפילה המחשבה הנפסדת הזאת ושם

ראינו את הנפילים מאמונת ביאת משיחנו ורבים מעמי
 הארץ המתהדרים יצאו מבוהלים נרפים הם נרפים יתיכנו
 הוללים על אלה המפרשים בניס משחמים במספרים
 תבכה נפשי אחיבה על הם במלים כינו בעומים כעם
 וכסילים אס מדברי הנביאים הקרובים אל ה' בני אלהים
 לא אחמין כי תסופר הגאולה העתידה מי' ועודני להאמין
 בה האס אלהים ראיתי עולים און מלאכים קלים משמים
 ואראלים יורכי יאמרו לי בא יבא אים אל רב פעלים
 קווצותיו תלתים וכרת הזולים אויבים וכנים וקני' ה'
 יחליפו כח כל הנמשלים און מי נתן להכמים הקדושים אותם
 קבלה שאמרו בגאולה אס מפי עוללים גם עולים און
 סוכאי' יין וזוללים אס לא מדברי הנביאים שגמדו בכוד ה'
 ומשא אותם לבשר ענוים ולומר לגשברי לב גמולה ה' הוא
 יבא ויושיעכם שפעת גמלים ומעין מבית ה' יוביא המשלם
 מעינים כנחלי' להסקות עמי במירי ישוב יושבי כנלו ושבטם
 אים אל אחוזתו הקטנים עם הגדולים :

שועלים

קטנים היו אלה המתעים ומכמת מה להם
 לרעות בגנים סודות הנבואה עלינוים
 ותתקוני' קדשים מקרוב באו לא ידעו ולא יבינו וכגד פניהם
 כבוכים הנמצא כזה בחכמי המשנה והתלמוד המה הגבורים
 יסודי התורה ולוחות האבנים הלא הם הוכיחו הגאולה
 העתידה מבח הכתובים ויפסדו ממטמומים מעדן עדנים
 ורמזים אחרים מכתובים טובים הקימו כיחוסים כי כן קבלו
 פי הכתובים בקבלה מהנביאים פנים אל פנים ויתבנו זה
 בתלמוד ובמדרשו להשיב לב אבות על בנים וכפשות אביוני'
 גם המפרשים הראשונים כיוכחן בן עזיאל שומר אמונים
 ואחריו רש' דקיי' סוד עולם מעין גנים שפי' כל ספרי
 הקדם מרוח אוכים וגם בני הקמחי' חכמים ונבוכים וזולתם
 מהמפרשים האמתיים הניבו להם ניונים שנים עם עדנים
 בכתובי' להוכיח ולהכריח תשועת ה' אשר יעשה לעמו ונקמת
 אויביו ונתתה שמרים משתה שמים ועל מה עמנו אמונים
 ומה הגיע אליהם לשפוך חמת תבנים תחת רוח קן ותמכוכים
 ולתם אוכים תחת כנף נכבי' לקלף דברי הנביאי' ששפתותיהם
 שוטטים ולהשליכם אחרי גום באמרו שכל יומם ועבר
 עינים וקנס ועלה כלו קמזורים אין זה כי אס שבאבטי' הלא
 פסו אמונים והנרע זרמה במבט ויתערכו בגוים בכבי' זוכים
 וילמדו מעשה ה' ולעשות כונים כונבי' בכתובי' ובען מכפוכי'
 שגא יאמרו הלא ר' הלל חכם גדול היה ומסון הוא כאלוים
 והיו דבריו זה כמה שגם אין להם משיח לישראל שכבר
 אכלוהו כימי חזקיהו האוכלים למעדנים יסכר פי דוברי
 שקר אין להם לתלות בא' לן גדול כזה כי יש דבריו חכמה
 ודעת פדקס רמוכים כונות נכבדות מזהב ורבי פנינים שלף
 בא רבי הלל חלילה להכחש הגאולה העתידה כפושעי הגוים
 מואבים ועמונים כי אס לומר שלא יבא המשיח בזכות ישראל
 ומכח תשובתו ולכן אמר אין להם משיח לישראל ולא אמר
 אין בן דוד בא כמנהגם וישארו אס קן העודים כלם על
 הגאולה העתידה פפי' בעתה ימשינה כתונים בתונים זרב
 יוסף האשימו לפי שהיה מלש כח התשובה וכוכים מדברי

הקדמה המחבר

הנהגה' תזכורת בלאומים לארצות היםים אבל פירשו
 רשת משנה חמשים כפפת תמיית המים גבורת גשמים
 וחזור כשמות ליי עלומים שאנחנו ימי אדמת עפר
 היינו כחולמי' ועם היות אמת הדבר גלוי לכל העמי' שבאוהו
 כל האומים ועובדי כלמים הלא אלה סכמינו הכבדים
 פירשנו משל על בני הגלות הכפשים כממים ושלמס
 מגוללה בדמים ואמרו שהתמיה היתה גאולתם שכן וכבוד
 יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים ועם זה אמרו לא
 כמדו שאותה גאולה שכו הנביאים בשם תמיה היתה
 פקידה בית שבי ששם יהלך עליו אימים וכדרך הזה
 שרפו כל מועדי אל בארץ עם בגלי רתמים את המסד
 ואת הרחמים הגאולה והתמיה תאועת עולמים ויהיו
 שניהם ערומים בעלי מומים ועדים וזממים כהכלי הגויים
 מגשמים שמשו ואת כל העמים החכמים האלה בעוים
 המה אזורים ולטושים וזממים מורשי און ומשכנות
 ערומים שקופים אטומים וזרעו עמל יקברוהו אלמים
 אלומים לא שמשו בקול ה' ולא האמינו כשפלאותיו
 האויים והתומים שהרסנו ומתריבנו ממנו היו ועליו
 חרפה שבה נפשו ואכזזה ואקה לנוד ויין ולמחמים
 ואיכנו על כן על האגרת הזאת דברתי ל לב אי **יצחק**
 בן הזר אדון יהודה אברכבאל זכ"ל ואמרתי עת
 לעשות לה' מחמה חכם שלמים ועל דבר כבוד שמו לבי לבי
 שא לא כל כך וזורה לי ביד בגד גיאל אלים מארמים
 או כמו בן ראמים קח לך סמים מרוקסם ועשה לי
 מטעמים פירושם יפס אמתים סכס ממקסים וכלם
 מחמד' כביאור כבאות העתיד באופן שלא יוכלו הפרטומי'
 מלכי הארץ וכל לאומים ומפרשי עמנו המשקרים הך
 סכמי' לדבר עוד על דברי הכביאי' כמים תשבים שאון ימים
 שאון גליהם והמון לאומים ואמרי אשר סנך גלתי' דעת לב
 שמש בלימודים וימנעך מבא בדמים משכנות דקות
 וסדופות קדים והבדילך מן התועים סובר סכס קסם
 קסמים החוק מגן וזכה וקומה בעזרת ה' כגבורים עד
 אשר ישימו יד לפה המתפקדים יהו כלם כלבים אלמים
 או אמרתי הנה באתי במגלת ספר ולמש אמתחות הכבאות
 בגדול אהל מקרבי ראמים משח אים האלהים הוא מיומים
 ובלעם שולח כרגליו להיותו ירע דעת עליון אף כי היה
 אים בליעל ואיש הדמים ואמריהם כל אשר הכביאים שכתבו
 על הגלות מקדם שבות עולמים ואכסר מהם היעודים
 המורים מהכרת על הגאולה העתידה ושתי' בבית ה' לאורך
 ימים שאין דרך לפרסם בדרך רומי על עיני הכפש
 בלבד כאשר רגשו גויים ולאומים ולא גם כן על ימי חזקיהו
 ובכית שבי כדברי המשפטים שכתבו את הכסף האכבים ואת
 הארוים בסקמים ואפרס הכבאות המה כאשר עם לבני
 כי ראיתי כדברי המפרשים להם ספקות ודקקים מפורסמים
 ולא אכרים פירושם מדברי חז"ל ודרשותיהם כי אם
 מפשטי' הכתובים כפי השכל הישר כדרך המתוכנים
 אשכילה בדרך תמים וכבר עשיתי גם כן על ספר דניאל
 ומראותיו מאמ' כפי עמנו מה יפן עמיו ודבריו הכעמים
 ואזכור

זכרים שאמר הנה מלכך יבא לך שפא בזכות ישראל וכמו
 שאמר גם שכו לכבדון אסירי הקוקה וכל זה לתת שפה
 לכאמיים ואולי כיון באותו מאמר שבחן הגאולה העתידה
 בשבת ישראל על אדמתם לא יהיה להם מלך משוח
 בשמן והיתה לה' המלוכה הכותן לאין רוחים ושכבות
 ישעיהו בפי' יבא חוטב כבד כתקיימה ואכלוהו כימי חזקיהו
 לא שיהיה גאולת ישראל ונקמת האויים ושאר היעודים
 הטובים כדברי הכביאים ועם זקנים ורכי יוסף הכרים
 שימלך מלך המשח מדברי זכריה שהיה אחרי מות חזקיהו
 טכיס ושכר ביארתי בשלמות גדול במאמר ישועות
 משחו אשר יעדתי לבאר מאמרי חז"ל במשים ובגאולה פירש
 זה המאמר ומודותיו הגלויים והסדירים על כן אמרתי
 חלילה חלילה לחכמי התלמוד משלוח מדכים תלוכות בני
 ישראל אשר המה מליכים הבו לגאויים אלה שאחרונים
 שהיו לעמנו סרבים וסלבים וסלבים את משכרתם וגמולם
 אשר קבו לגאולתם עשרת מונים יען וביען כלל העמים
 עם היותם רכבה כמסע השדה המוכים המוכים וגובה להם
 ויראה להם כגובה ארזים והרים גבוכים ואם כל טובם
 והכלתם שושבים על אדמתם דשכים ורעכבים הנה כי
 ידברו אלינו תועבות גדולו' והביאו ככליותינו מים סכוכ'
 טענות כוזבות ומילים מכבדים וילדי זכוכים לא ידעו ולא
 ישחיתו דבריהם אלינו ובכל עת יהיו בגדינו לכבים כי זה
 יאמר לה' איני יתן אל לבו כי הם כפשים כפעוכים לשונם
 חרב קדה וראש פתים אין כפימו ככוכה קרבם בעימו
 לעולם בית סכר מחסה לשפכים ומי יאמן לשמועתם
 והיא טאה תעורר מדכים אבל שלומי אמוני ישראל זרע
 קדש נטע נעמי' סכמים וזקני' גם שב גם ישים ואם בגבורו'
 שמים כי יבא אש מדבריהם ומספריהם הלא ימך לב
 העם ותאכל בקצה המחמה וכעון להם זרעוני' זרע רע לזרוע
 הפקודות כלבם לפי לפכים לאמר משיח אלהי יעקב
 חמק עבר מה אנחנו יושבים פה ולא כבא עוד בעיר ה' ובית
 מקדשו שער הפכים כי הנה כלבת החיות המתחכמות האלה
 בדעות רעות לעומתם ילכו האופכים ואמנם מה יהא דינו
 של כל אחד מהאכשים האלה ובמה ימטא על מלמותיו
 ועל דבריו הלא לאלהים פתרכים כי הם הסתיאו את הכבי'
 ואשר באו מתוך דבריהם באש ובמים הדוכים ויטבו אכסי'
 אמונה בני כיון הקרים מינים וכלתי מאמיים כארצות
 דרכים כמשפט הכדוכים :

מחבלים

כדמים היו האכשים הלה על ההרים הרמים
 על הרי בשמים כרם ה' כבאות בית ישראל
 אשר מצא את האימי' באורך הימי' ואיש יהודה נטע שעשעו
 העם הככלמים ואת נחמתם בעביים ואורך גלותם תקות
 גאולתם ומאמר האל תמים ארפאהו ואכמהו ואשלם כחומים
 ועתה כי יראו סכמים הסבו את לבם אסורכית סכלו תקותם
 ותולתם סכלים כפלו להם כנעמים סכליהם תשלכ' ידיהם
 על תורת האלהים ויעודיה ויזרו בהם פירושם כשתי' ופכים
 כזממים סכל כביאים כי סכלו וזייפו כוזבות יעודיהם
 יאדולים והעבומים כשאן כואס נקס טאפ שלומים אשר

ואזכור הנביאים בשם מבשרים כי כלם יחדו ירכבו תהלות ה' יבארו בהסכמה רבה והיו תואמים והיה כל מבקש ה' מסכה לתשועתו יבא אל הספר הזה או יבין רצת ה' ודעת קדושים יפך ענת גוים יבא מחצות עמים ויען וביען המאמר הזה בופה כתיבו לביית ישראל וקורא בראש ההרים לכן קראתיו : **משמיע ישועה** כי הוא ישמיע תשועת

ה' ובנין ביתו אשר יעשה במקדשו ובין כמו רמים אך שמים ראיתי להודיעך פה אמת היא שכתב באו לנביא אשר כבואות רבות על הגאולה ויחדו יהיו תמים כי בן ראה ישעיהו מעלת בבל וירמיהו מורכן מכרים פעמים הרבה והיה זה לשון אמות הכנזאה וכדרכו הכותב ית הודיעו סדריו שיתן אותם לרמיה' ולכן אין סתירה ביניהם בעצם הדבר כי כלם כתבו מרועה אח' והם אלו' ולא יתפרדו מבטן אח' כאו והנה תואמי' והג' שדברכי הנביאים פעם יהיה הדבור לנבא ופעם לנפתר כי בן היה דרך המדברים מימים קדומים פעם ידברו על שרא' בלשון יסוד להיותו כלל ופעם בלשון רבים בבחינת הפרטים ואין בדבור הזה מולאה אין לו דמים פעם יבנה ישראל בלשון זכר כג' העם ופעם בלשון נקבה כג' האומה ולכן נקראו אליהם ויחזיקו וכו' שיעיד במקומות והנה אקצר פה בבחינת הכנזאה הא' וארמיהו המאמר בהם בפירושי לנביאים ובקצתם אעשה שמה הפהלות הכנזאות וולת מה שאעשה פה כפי בודק המקומות וכדי לעשות עם הדברים השלמים כי אין הכונה פה כי אם לתת בפיו המעיינים שיה' מדת ואמרי יוסר להם כי את האפיקורוס וכל רבים עמים ול' אלהים אשר דברתי אל תאסוף עם העמים כפשי ועש' אנשי דמים העלל' סתיר' מושע קוסים מתקוממים וא' וכן מה היום מימים להשמיע ישועה בקול גדול קול רעמים הלא הוא בעבור שהאמת שבו ימי השלום באו ימי הפקודה כי יודע ה' ימי תמימים : **וכרמינו סדר** תשועת ה' וגאולת עמו כדס קמר עבו לה לא בא יומה

קדשה ומועדה ולא תמיש מעשות פה לז' הכנז' אשכלותיה עוד תשו' תהיה בעקף עץ עבות פני עץ הדק גפן בוקק ישראל היה בגלותו והי' לגפן סוכרת מגפן קדום ומשדמות עמורה על כן פרטו גדריה יכרת סוכר מיער הוא עשו אבי אדום וישתה בתה וארזה כל עובדי דרך מואב והגרים עם אהלי קדק הגפן הובינה כי אין יכול כגפנים אין ענבים בגפן יונקתו יביש עליה' כיבוש קפירה וככפול עליה מגפן לפני כל חביר ייבש עם גפני' לשמה וכל עץ רענן יבש היה כעץ וקוף ודדד לא אומללה הגפן וכל עץ יבש לא תכבה ואף כי ספו תמו ענפיה סורי הגפן ככריה לא מפני זה מתחת שדשו ייבשו הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה הגפן נתן פריה וען השדה פרוי יתן בעתו עוד יטובון כשיבה קדש הלולים לה' איש לא כעדר בעתה ישיבנה יראה ויפקוד גפן זאת מרים מים תפרי' וממי הכרכה העליונה פרוה תפרס כפתורה ופרסיה ממנה יהיו באשכלות הגפן במכרות אלהינו יערימו יבין ופרס' ישראל על רכפת בהט ויש ודר' ואמר ביום ההוא אודך ה' כי אנפת כי השימות את גפני ותאכתי כי

מעפר אשר יבאמו במה צדיק תפתח ארץ ויפרו שוע ונדקה תנמיח והולידה והנמיחה ואזהביה יאכל פריה והיה פריה למאכל ועלהו לתרופה מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה באדר שם תנמיח קרן לדוד במה שמו ומתקטיו יבאם על גפן פוריה יפרס כשואב ויבא פריה ויבין כין כדך השדה כן יבין יהיה במה ה' לנבי ולכבוד וכסאו כשמש בגדו עליון למלכי ארץ כי כן נשבע לדוד באמונתו כדך ואני המדבר באתי במשעול הכרמי' זה ימים ביכותי כספרים לראות הפקדה הגפן וראיתי דברי הנביאי' פה אמר יעידון יג' דון אש' מלמה שמו נטע כרם ולא חללו לך וישוב לביתו ומיעב כרמו ישלם אף כי בגלותו זה חסך השמש בכאתו וירס קדק ועוד ראיתי סך המטה וקס שבת מ' שאל ועת הזמיר הגיע והנה גפן לפני והיא כפורסת ואמרת כי אכן קרובה ישועתו לנבא ותפרס כמכנל' כטרם תנמיחה מדשות אשמיע אשכס וגם כי מכאזנו כרו' רכות ורעות מכל' משיח הם עת כרה היא ליעקב וממכה ישע והיתה לה' המלוכה מלכותיה מלכות עולם ואולטכיה עם דק ודר :

מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום
מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך
אלהיך קול צופיך נשאו קול יחדו ירכבו כי עין

בשן יראו בשוב יי ציון
זה זכרון המבשרים כמספר שנות וזכרון הכנזאות שכל אחד מהם נבא על הגאולה העתידה ותשועת יי'

המבשר הראשון משמיע ישועה הוא בלעם בן בעור בכנזאה אחרונה מכנזאותיו תשלחה באס בלעם כנו בעור וגומר באס אומע אמרי אל ויודע דעת עליון וגומר עד וגם הוא עדי אודך :

המבשר השני משמיע ישועה הוא משה רבינו ע"ה ויש בתורתו ארבע כנזאות על זה וכלם באו כספר אלה הדברים משנה התורה אשר דבר משה אל כל ישראל והם אלו :

הנבואה הא' בפדשת עקב תמלטה למען יבשו ימיכם וגו' עד כימי השמים על הארץ :

הנבואה הב' בפדשת שופטים תמלטה ואם ירחיב ה' את גבולך וגו' עד על השלש האלה :

הנבואה הג' בפדשת כנבים תמלטה והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' עד כי המנוה הזאת :

הנבואה הד' בפדשת האזינו תמלטה הלא הוא כמות עמדי וגו' עד סוף השירה :

המבשר השלישי משמיע ישועה הוא ישעיהו בן אמון ויש בדבריו ט' כנזאות היותר מוכרות ומפורסות שכספרו והם אלו :

הנבואה הא' תמלטה והיה באחרית הימי' ככון יהיה וגו' עד בית יעקב לכו וכלכה וגומר :

הנבואה הב' תמלטה הנה הארון ה' נבאת מסעף פארה גו' עד משא ככל אשר חזה :

הנבואה הג' תמלטה הוי ארץ כלכל כבעים וגו' עד משא מכרים

משמיע ישועה

הכבואה הג' תמלטה בן אדם כהה על המון מצרים וגומ' :
 עד בן אדם דבר אל בני עמך :
 הכבואה הד' תמלטה הנבי אבי ודרכתי את כחי ובקרתים :
 וגו' עד בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם :
 הכבואה הה' תמלטה בן אדם בית ישראל יושבי על אדמת' :
 וגו' עד היתה עלי ד' ה' :
 הכבואה הו' תמלטה היתה עלי ד' ה' וגו' עד ואתם בן :
 אדם קח לך עץ א' וכתוב עליו :
 הכבואה הז' תמלטה ואתה בן אדם קח לך עץ א' וגו' עד :
 בן אדם שים פניך אל גוג :
 הכבואה הז' תמלטה בן אדם שים פניך אל גוג וגו' עד :
 בכ"ה שנה לגלותו :
 הכבואה הט' תמלטה ובהפלגם את הארץ בכמהה וגו' עד :
 כי יתן הכהני מתנה :
 הכבואה הי' תמלטה בן אדם ה' אלהים זה גבול אשר :
 תעמלו וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא הושע בן בארי :
 בכבוא' הראשונה מספרו תמלטה תמלטה דבר :
 ה' בהושע וגו' עד שמעו דבר ה' בית ישראל :
המבשר השני משמיע ישועה הוא יואל בן פזואל :
 בכבוא' האחרונה מספרו תמלטה והיה אחרי :
 בן אשפוך את רומי על כל בשר וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא עמוס בכבואה :
 האחרונה מספרו תמלטה הלא ככני בושיים :
 אדם לי בני ישראל וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא עובדי בכבואתו :
 כלה שהיא א' ומדובקת ושם פירשתי ענין כל :
 הכבואות שכבאו אשר הכביאים על אדום :
המבשר השני משמיע ישועה הוא מיש' המורשתי ויש בספרו שתי :
 כבואות לעתיד היותר מבוארות ומפורשות :
 שראיתי בדבריו והם או :
 הכבואה הא' תמלטה והיה באחרית הימים יהיה הר בית :
 ה' וגו' עד שמעו כל את אשר ה' אומר :
 הכבואה הב' תמלטה א' תשמחי אויבתי לי כי ככלתי קמתי :
 וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא חבקוק ולהיות :
 כבואתו מקושרת פירשתי כלה מתמלטה :
 הספר עד סופו :
המבשר השני משמיע ישועה הוא נפניה בן כושי בן :
 גדליה בן א' ריה בן חלקיה בכבואה האחרונה :
 מספרו תמלטה לכן חבו לי נאם ה' ליום קומי לגד וגומר :
 עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא חגי ויש בספרו :
 לעתיד כבואה אחת תמלטה בו' ככ"א להדש :
 היה דבר ה' וגו' עד ככ"ד לתשיעי :
המבשר השני הוא זכריה בן ברכיה בן עדו ויש :
 בספרו לעתיד לבא ד' כבואות שהן מוכרחות :
 ומפורשות בענין לא ראי כהב' ככל תרי' עשר כביאים והם או :
 הכבואה

ימצרים הנה ה' רוכב :
 הכבואה הד' תמלטה מסא מוכרים הנה ה' רוכב על עב :
 קל עד בשבת בא תרפן אשדודה :
 הכבואה הה' תמלטה הנה ה' בוקק הארץ וכולקה וגו' עד :
 אורס לכדיק מישרים :
 הכבואה הו' תמלטה ארץ לכדיק מישרים וגומר עד הו' :
 עטרת גאות שכורי אפרים :
 הכבואה הז' תמלטה קרבו גו' ס לשמוע וגומר עד ויהי :
 ב"ד שנה למלך חזקיהו :
 הכבואה הז' תמלטה נחמו נחמו עמי וגומ' עד העניים :
 והאביזנים מבקשים מים ואין :
 הכבואה הז' תמלטה כה אמר ה' לכוה נפש למתעב גוי :
 וגו' עד אי זה ספר כתיבות אמכם :
 הכבואה הי' תמלטה שמעו א' רודפי דקק מבקשי ה' וגו' :
 עד הנה ישכיל עבדי :
 הכבואה הז' תמלטה רכי עקר לא ילדה וגו' עד כה אמר :
 ה' שמרו משפט ועשו נדקה :
 הכבואה הז' תמלטה קומי ארצי כירבא אורך וגו' עד שוש :
 אשיש בה' תגל כפשי באלהי :
 הכבואה הז' תמלטה שוש אשיש בה' תגל כפשי בלאהי וגו' :
 עד חסדי ה' אזכיר תהלות ה' :
 הכבואה הז' תמלטה כה אמר ה' כאשר ימנא התירוש :
 באשכול וגו' עד השמים כסאי :
 הכבואה הז' תמלטה כה אמר ה' השמים כסאי והארץ :
 הדום רגלי וגו' עד סוף הספר :
המבשר הד' משמיע ישועה הוא ירמיהו בן חלקיהו :
 ויש בספרו ו' כבואות היותר מבוארות :
 ומפורשות על שראיתי בדבריו והם אלו :
 הכבואה הא' תמלטה שוכו ככיס שוכבים נאם ה' וגו' עד :
 כי כה אמר ה' לאיש יהודה :
 הכבואה הב' תמלטה הו' רועים מאבדים ומפיצים גומ' :
 עד לכביאים משכר לבי :
 הכבואה הב' תמלטה כתב לך את כל הדברי אשר דברתי :
 אליך וגו' עד מבא סן במדבר :
 הכבואה הד' תמלטה מבא סן במדבר אשר היה א' ירמיהו :
 בשנה העשירית לכדקיהו :
 הכבואה הה' תמלטה ועתה לכן כה אמר ה' אלהי ישראל :
 לעיר הזאת וגו' עד כאשר הבאתי אל העם הזה :
 הכבואה הו' תמלטה ויהי דבר ה' אל ירמיהו שנית והוא :
 עודנו עבד וגו' עד הדבר אשר היה א' :
 ירמיהו מאת ה' אל כבודך כאשר מלך בכל :
המבשר הה' משמיע ישועה הוא יחזקאל בן בוזי :
 ויש בספרו י' כבואות היותר מבוארות :
 ומפורשות על שראיתי בדבריו והם אלו :
 הכבואה הא' תמלטה בן אדם אחך אחך אכש גאולתך :
 וגו' עד ואלכך אל הגולה את כל דברי :
 הכבואה הב' תמלטה והגולה על רומכם וגו' עד בן אדם :
 שים פניך דקק תמנה :

חננוואה

הא' תמלטה ראיתי הלילה והנה איש רוכב וגו' עבר ויראני את יושעי הכהן הגדול :

הכנזאה הב' תמלטה ויהי בשבת אחת לדריש גומר עד רעה את באן ההרנה :

הכנזאה הג' תמלטה משא דבר על ישראל וגו' עד הכה יוס בא לה' ופולק שללך :

הכנזאה הד' תמלטה הכה יוס בא לה' ופולק שללך בקרבך וגו' עד סוף הספר :

המבשר

העו' משמיע ישועה הוא מלאכי בכנזאה האחרונה מספרו תמלטה הגועתה ה' :

בדבריכם ואמרתם כמה הוגעוכם וגומר עד סוף הספר :

המבשר

היו משמיע ישועה הוא ד"ה ע"ה בס"ת ומלב המזמורים שכלו בו בדרך תדעית ותלובת :

ע' הגלות או בדרך תפלה על הגאולה ועל מלך המשיח הכה עוד ראיתי בספרו י"ב מזמורים מיעדים הגאולה העתידה והם אלו :

המזמור

הראשון מאלה הוא מז' מ"ב למכנח משכיל לבני קרח כאל תערוכו וגו' :

המזמור הב' מאלה הוא מ"ג שפטני לאי' והוא ג"כ לבני קרח המזמור הג' מאלה הוא מ"ו למכנח לבני קרח על עלמות :

המזמור הד' מאלה הוא מ"ז למכנח לבני קרח מז' כל העמי' המזמור הה' מאלה הוא ע"ה לאסף הודיכו לך אלהים וגו' :

המזמור הו' מאלה הוא ע"ו לאסף כודע ביהודה לאי' וגו' המזמור הז' מאלה הוא פ' לאסף דועה ישראל האזינה וגו' :

המזמור הח' מאלה הוא פ"ה לבני קרח רבית יי' ארנך וגו' המזמור הט' מאלה הוא ק"ו הללו את יי' כל גוים וגו' :

המזמור הי' מאלה הוא ק"ח הודו ליי' כי טוב כללם וגו' המזמור הי"א מאלה הוא קכ"ו בשב"י את שיבת ציון וגו' :

המזמור הי"ב מאלה הוא קכ"ט רבת ברכוכי מעורו וגו' המבשר הי"ז משמיע ישועה יותר מכל המבשרים הוא :

דניאל וכבר באו בספרו חמש מראות מבוארות וגלוי' בדבר הזה והן אלו המראה הראשונה מהכלל שראה כסוד באבר בשלמו תמלטה ואלו כלם חד גבאי וגו' :

עד בארין מלכא כ' כ' המראה הב' מהמיות שראה דניאל תמלטה בשבת חדא לבלשאר וגו' עד ומלחא בלבי כערת :

המראה הג' תמלטה בשבת שלש לבלשאר המלך חזון כראה אלי דניאל וגו' עד ואשתומם על המראה ואין מבין המראה :

הד' תמלטה שבועים שבועים כסוף על עמך וגו' עד כלה וכחצנה חתך על שומם המראה הה' תמלטה ובעת קך יתנחם שמו מלך הכנב וישתער עליו מלך הצפון וגו' עד סוף הספר :

הדרי לנו על תאועת יי' וגאולת עמו יי' מבשרים ומשמיעי ישועה וסימ' מכנח טו"ב משמיע :

ישועה כי טוב עולה במיכו לז' והכה יו המבשרי הראשונים מאלה יבא פי' כנזאותיה על כן כפי הסברא הישרה בספר :

הזה וזה האחרון עמנו שהיא דניאל כבר בא פירושו בספר מעייני ה שועה אשר עשיתי בבניאור ספרו בשלמות גדול :

והרשבה מספקת והכני מתחיל כמה שיעדתי בשם יי' המבשר טוב הראשון משמיע ישועה הוא בלעם בן :

המבשר

טו"ב הראשון משמיע ישועה הוא בלעם בן

בעבור כי עם היותו קוסם בתמלת ענינו כמה עליו רוח יי' וכנזאותו כדי לדבר טוב על ישראל ולפרסם בקרב האומות מעשה יי' כי נזר הוא אשר הוא עושה עם עמו ומסידו והיה הוא בהגדת כנזאותו כמלאך רע עושה בעל כרחו אמר ועיקר מה שנבא לעתיד לבא הוא בכנזאותו האחרונ' באמרו כאם בלעם בנו בעור וגו' כאם שומע אמרי אל וגו' אראכו ולא עתה ויתר הפסוקים עד וגם הוא עדי אובד וזה שאמר תמצא בלעם ד' כנזאות על ישראל כלן הולכות בדרכה כפי הזמרים מוסיפות בעתידותיו על זו וביאור זה שכנזאה הראשונה קשר שהיה ישראל חלק השם עמו וכמלתו למימי אבותיהם הראשונים ואינם תחת ממלכת כנב ומול והם עם כנזא ג"ע והשכר הכפשי ועכ"ל תמות כפשי מות ישראל וגו' ואמר שלמות ישראל חלק השם לכן כתרבו באופן כפלא ועו"א כי מראש בורי אראכו וגו' מי מכה עפר יעקב וגו' וכנזאה השנית הוסיף להודיע שיכבשו את הארץ וינצחו המלכים שילמנו עמהם ויהרגו ויזכו לכנזאה וליושר המדות ועו"א אם כישרות העם והשלמות כשכנכסו לארץ לא הביט און כיעקב וגו' ואם בהתרכבו הכנזאה ביניהם אמר כי לא נחש כיעקב וגו' ולענין כבוס הארץ וכמון המלכים אמר הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא וגו' ומפני שגבי הענינים האלה שראה בכנזאה הזו כ"ל היותם חלק השם וכבוסם את הארץ הא לזמן קרוב לכן לא קרא ענשו בון הכנזאה כביא ולא סוזה ולא יודע דעת עליון וכנזאה הג' הוסיף להודיע שנתם בארץ ופריים וכביים עליה ובנין ב"ה ויפיו והעמידם מלך שיכנח את אגב מלך עמלק ותנשא עד המלכות בהמלכת דוד שהיה מתנשא למעלה וכמ"ל הכתוב וידע דוד כי הכיבו יי' למלך וכי נשא ממלכתו וגם על שלמה רמו בהתנשאות המלכות הזה ועל העתידות האלה אמר מה טובו אהלך יעקב שהוא ישוב הארץ משכבותך ישראל שאמר על ב"ה ועל משכן יי' שקודם שנבנה ב"ה ישב בגלגל וכשילה ובכוכ ובגבעון והרבה עליהם הדמויים הד' במספרם ככחלים נצו כגבות עלי נהר וגו' שהם ד' דמויים כנגד ד' המקומות שעמד בהם הארון קודם שנבנה הבית שעליה אמר משכבותך ישראל כמו שפירשתי ועל מלמתי שאלו בעמלק ומלמתי דוד בפלשתי ובאדום וביתר הארצות אמר בהתרכבות העם בארץ זל מים מדליו וזרעו במים רבים ויר' מאגב מלכו וזה היה אגב מלך עמל' שהמריב שאלו את ארצו וישעשהו שמואל כשפע הגד' ואמר ותנשא מלכותו על דוד ושלמה ושאר מלכי יהודה ועל מלמותם באויבים אמר יאכל גוים בריו ועבמותיהם יגרם וגו' וכנזאה הד' האחרונ' הזאת פי' שהיה לארצית המים ומפני זה קרא ענמו בה שומע אמרי אל ופונה ויודע דעת עליון ובה הוסיף להודיע מעלת מלך המשיח וקבוץ הגלויות העתיד להיות והנה הובדך לכבא על זה לפי שכלל חס לכו בקרבן מפני ישראל פן ישימו ויכבשו אז את ארצו לכן אל' בלעם אחרי שלש הכנזאות הראשונ' לכה איענך אשר יעשה העם הזה לעמך וגו' ויקשה בכתוב הזה איך קרא ענה מה שהיה בארצית המים כי כמו שאמר הפילוסוף בג' מספר המדות הענה לא תבוקש על מה שיעשה

משמיע ישועה

השוב כי מכל בני אדם הראשון וזרעו לא נשא'מן המבול כי
 אם כח וכחו שהיו מבני שם א"כ העמים כלם הם בני שם
 וקרקק מלשון מקרקק קיר ואוע' להר והענין שבבא מלך
 המשיח יבטלו ממלכות האדמ'כמ"ש הכב' א ושא' רום האדם
 ושפל רום אנשים וכשבג ה' לבדו וגו' ועם היות שכבר נמחה
 מן העולם זכר עימן ומואב לפי שנקמריב בלב' את העולם
 והעביר אותם לערים הנה הנבואה באה על אותם הארבות
 כפי מה שנקבו בשמות כימים הרם ועם היותם עתה בלתי
 ידועות אלינו אי זו ארץ מואב ואי זו היא ארץ עמון ארץ
 שכמה לפני כמא' כבודו וכלם ידועים וגלויים להכיר ומפני
 שאמר על כל בני שם בכלל באר' עוד שפטרע וביחוד תהיה
 ההשמה והמורכב בארץ אדום והיה אדום ירעה והיה
 ירעה שער אויביו וישראל עושה מיל' ר"ל שמהיה כל ארץ
 אדום ואומתו ירעה למלך המשיח ואמרו עוד והיה ירושה
 שיעיר אפשר לפרשו על אדום והיה ככל הענין במל' טובות
 ובתן הסבה למה בהיות אדום אחיו של יעקב תהיה ארבו
 ירושה לזרעו של יעקב ועצ' אמר אויביו ר"ל לפי שהיו בני
 שיעיר אויביו של יעקב ולא זכרו בכית אמיס לכן ישראל היה
 עושה מיל' נגדו והסתכל בלשון הירוש' האת' זוכר בלעם
 שבלשון הוא מירוש' אמר עובדיה וירשו בית יעקב את
 מורשיתם והיה בית יעקב אש וגו' וירשו הנגב וגו' שכל לשון
 הירוש' בשום דבר בני בלעם וכדבר' עובדיה וכמו שאמר
 עובדיה ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו כן
 אמר בלע' וירד מן יעקב והאביד שריד מעיר ר"ל שהממשלה
 והשלטנות יהיה בקרב יעקב מלשון רעה בקרב אויביו והוא
 יעשה מורכב כ"כ עמוס וכ"כ גדול בלשון עד שביבד ולא
 ישאר שריד מעיר ר"ל מכל עיר שבאדום או שאמר מעיר
 על רומי העיר הגדולה והוא יתר כחון וכבר נבא על זה
 ישעיהו ע"ה באומרו כי עיר כנורה בדר כוה' מושלח ונעזב
 כמדבר וגומר וספר הכתוב שאמרי שהשיב בלעם לבלק על
 ענין מואב ראה עוד בכנאותו או שהיה בראש הסעור
 הכשקף על פני הישימון והביט כנגד עמלק הירוש' בהר ההו'
 ובבא עליו באמרו ראשית גוים עמלק וגו' ר"ל שעם היות
 עתה עמלק ראשית הגוים שכלחמו עם ישראל בבית'ממזרים
 הנה אחריתו ג"כ יהיה עדי' אוכד ר"ל ע"י ישראל וכן בראותו
 את הקיני נבא עליו איתן מושכך וז'ס בסלע קקן ולא אמר
 זה על הקיני מבני חובב מותן משה שהיה יושב עם עמלק
 ושאל' בלע' סורו רדו מתוך עמלק פן תספה עמו ותן באיתן
 מושכך וז'ס בסלע קקן שהאיתן והסלע הוא ישראל וא' תפחד
 בבואך עמו שחבלה עמהם ע"י מלך אשור כמו שהם עתידים
 לגלות כי אם יהיה לבער קין שהוא הקיני שילך בגלות עם
 ישראל לא יהיה גלותו נכחי' בי' אם עד זמן מוגבל ושהו' עד
 מה אשור תסכך ר"ל עד זמן מוגבל תהיה השביה והגלות
 שתלך בו ע"י אשור כמו שפירשו כוה' המפרשים כלם והוא
 בלתי מתיישב לפי שלא נמנע בספורי הגלויות כלם שגלו בני
 חובב עם ישראל ע"י מלך אשור וגם לא ראיתי בכנאו' יעוד
 באולה כי אם לישראל לא לקיני ועוד בי לדברי'ם מה היתה

שיעשה הולת כי לא יתענו אנשי ליסדימוניא אך יתנהגו
 כביהם אנשי רומי אמנם כקח ענה בדברים שהם בנו והם
 כפעלים ומפני זה אמר' שהשאו ענה להפקיר בנות מואב
 להכשילם בדבר פעור והר'מכן פי' שאמר לו אניד לך העבה
 אשר יען העם ממה שיעשה העם הזה לעמך באחרית הימים
 ואין בורך לכל זה שפטרע הכתוב מואב הוא שהענה היתה
 לבלק שילך לו ולא יחוש לענין ישראל לפי שמה שיעשה ישראל
 לבעמו לא יהיה עתה כי אם באחר' הימים ושלוס ואמת היה
 בימיו ואין ענה גדולה מזה להסיע דעתו מזה כי הרעה אשר
 תבא היא לעמים רחוקים ודיה לנרה בשעתה גם כי הרעה
 היא מחוייב' כי י'נבאות יען ומי יכר וההשתדלות והמרינות
 כגדו הוא שקר ובטל וא' לכה איעבך והכתוב מוסרם ר"ל
 איעבך שתלך ולא תחוש מזה לפי שמה שיעש' העם הזה לעמך
 הוא באחרית הימים לא עתה וכדי לבאר זה הביא הנבואה
 הרביעית ולהיותה לעמים רחוקי' מאד לכן אמר שהיה שומע
 אמרי אל וגו' כלומר שידיעתו כוה' היתה אליהית כי הש' יודע
 העתיד' והוא הודיע' ל'ו ואמר ג"כ אראבו ולא עתה אשורכו
 ולא קרוב וגו' ותמתי' מרש' שפירס' ומתן פאתי מואב על
 דוד הע"ה שעשה כקמה גדול' במואב ופי' וקרקק כל בני שם
 על מלך המשיח וכן פירשו הרב הגדול המיומני בסוף ספרו
 מסכה תורה וכתבו הפסוק א"כ לשעורין כ"ש שמבלעם עד
 דוד לא היו כי אם כ"ד מאות שנה ואין יאמר ע"י אראבו ולא
 עתה וגו' וקראו אחרית הימים והנה בכנאותה הג' דבר משאל
 ואנג' ומכשאות מלכות ישראל שהיה בימי דוד ולא קראו
 אחרית הימים ולא שאר הלשונות'זוכר פה ועוד כי דוד המלך
 לא קרקק כל בני שם רק נכח אויביו סביבו וכבר דרשו חז"ל
 הפסוק הזה על שני המשיחים לעמיד לבא אמרו אראבו ולא
 עתה זה דוד אשורכו ולא קרוב זה משיח דרך ככב זה דוד
 וקס' שפט זה משיח ומתן פאתי מואב זה דוד וקרקק כל בני
 שם זה משיח אבל כפי הפשט אין ספק שכלו כאמר על מות
 המשיח ודרך כוכב מיעקב פירשו המפרשים על מלך המשיח
 פי'דמ' לכוכב השמימי' במעל' מלכותו זהו וכבודו ולאמתו
 זהשכלתו והנהגתו ומושלו בעולם כממשלת הכוכב בשפלים
 ויפה פירשו אבל מאמר אמר הכתו' דרך כוכב מיעקב במ"ס
 ולא אמר ביעקב אשגוב שירמוז שהמערכה המשייבת ברכון
 השם גלות על ישראל תסתלק ולא תורה עליו באותו אופן
 שהורעה כל זמן הגלות שהיו שרי האומות מנגדים לישראל
 כמו שזכר בספר דניאל או שלא תתחייב עוד הוראתה והו'
 דרך כוכב מיעקב כלומר דרך והלך הוראת הכוכב מהם
 ובהיותם בגלות זמן רב אין מלך ואין שר ואין להם שפט
 משפט שפט מושלים הנה יקום מעמנו שפט שהיה מישראל
 שפט מישור שפט מלכותו ואיתו שפט מלכות שיקום ימתן
 פאתי מואב כאלו אמר לבלק הנה עשה מישראל לא יעבך
 שוט חק אבל בימים ההם אותו שפט מישור שיקום מתוכם
 ימתן כל הפאות שלא תשאר פאה בכל ארץ מואב שלא ימתן
 הוא משל לכבוש הכולל שיעשה בכל ארץ מואב ואמר לבלק
 שיחשב' כוה' כי לא תהיה הרע'היה' בפאתי מואב בלבד אבל
 גם כל בני שם יקרקק ובי' שם הם בלל בני אדם אשר בכל

לפי שמבואר ענינה אלא בתקיימה בזמן בית ראשון ולא בבית שני כי המה אז לא קם שבע מישראל שיקרר כל בני עת ולא אדום רשה כי עם היות שסכסכו בכרית לא היו ירוש' לישראל ולא האביד ארץ מעיר ולא היה אדום אחריתו עדי אובד וכל זה יורה בהכרח שדרכי המבשר טוב הזה שרוח ה' דבר בו ומלתו על לשונו עתידים הם להתקיים בבית משיחיו :

המבשר

טוב השני משמיע יאענה הוא מרעה וכבר כמנא ממנו בכאורה העתידה הזאת ד' ככוואות :

הנבואה

הראשונה היא כפר עקב באמרו למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה וגו' והכה פטע הכתוב הזה מוכיח שהיתה שבעת הש' לאבות לתת לזרעם את הארץ מתנה תדירה בלי הפסק לנכח כנחם כימי השמים על הארץ כי כן באמר לאברהם כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך עד עולם ר"ל מתמתת וקיימת עליהם תמיד מבלי שיגלו עוד ממנה וידוע שהשבעה הזאת לא בתקיימה בבית ראשון ולא בבית שני כיון שלא יטבו על הארץ בתמידות אבל גלו ממנה ומפני זה יסוייב שיכא זמן שדקיקים ייטבו ארץ וישכנו לעד עליה וכתיב הנביא ויטבו עליה הם ובעיהם וכי בני' עד עולם ושלא ילכו עוד בגלות ולא יסמו עוד מעליה וכוה תקיים השבעה הזאת :

הנבואה

השנית היא כפרש' אפסעים ואטרים שאמרי שנוה על ג' ערי מקלט אשר יבדילו בארץ כנען אמר ואם ירחיב ה' אלהך את גבולך כאשר כבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך וגו' ויספת לך עוד ג' ערים על השלש האלה והמנוה הזאת היא עתידה ועבינה שה' במלאת בין הבתרים נתן לאברהם במתנתו הנסבה ארבות עשרת עממים שאל' ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מהבר מצרים עד הנה הגדול כהר פרת את הקיצי ואת הקניז ואת הקדמוני ואת הסתי ואת הפרזי וגו' והנה ישראל לא יטבו בכבשתם לזרץ כמו שזכר בספר יהושע כי אם ארץ שבעת עממים לפי שאלה הן שלא היה זכותם מספיק לזרע מהם ולכן לא נתן להם המתנה היעודה כלה וכתיב בספר' ואחשבו כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר אתה בא להשתה וככל גוים רבים מספרך הסתי והגרגסי והאמורי והכנעני והפרזי והחזי והבסי שבעה גוים רבים ועממים ממך כי אין ראוי לסגוב שפיהם מתחת הארץ לישראל כ"כ קטנה ומועטת כאשר היא היום הנה וכאשר היתה בשעתם עליה אבל היתה המתנה יותר גדול' מאד אם לא שהם בשעתם לא זכו אלה' אז ולפי שלא זכו להשתתף קיצי והקניז והקדמוני והז' ישראל עתידים ליהנות אותם לימות המשיח לכן אמ' מרעה' לישראל כי יכתיב ה' אלהך את הגוים אשר ה' אל זרץ נתן לך עתה שהם עממים שלש ערים תבדיל לך בתוך ארצך ר"ל מלבד ג' הערים אשר הבדלתי אבי מעבר לירדן עוד תבדיל לך בתוך ארץ כנען ג' ערים אחרות ויהיו כלם וערים האמנם כאשר ירחיב ה' ארץך את גבולך כאשר כבע לאבותיך שההרבה היא ברוח' הקיצי והקניז והקדמוני ונתן לך את כל הארץ אשר נשבע לתת לאבותיך כלום כאשר יתן להם ארבות כל ה' עממים יחד אזה

ב א ז א י

העצה שימך לקיני להתישב עם ישראל אם היה עתיד להיות גולה עמו כל הגלות הארוך הזה ויות' ראוי היה לסור מעמלק אבל שלא יתחבר עם ישראל ולא יסבול גם שאלת' גם גלותם ולכן ראוי לפרש הקיני שהוא אח' מעשרה עממים שנתן הש' לאברהם כיון שיתבאר אחרי זה מאותם השלש מלכויות שלא כבשו ישראל הקיני והקניז והקדמוני וכן ת"א בקיני אנוכר ביעור אברהם ובמקו' הזה בשניה תרגם יחד סלמאה וכבר אמר' שאותם הג' מלכו' קיני וקניז וקדמוני הם עמון ומואב וזרעם ולכן כוכרו בפרש' הזאת אדום ומואב ולא נזכר עמון שהו' הקיני ולפי שכלע' ראה אותו קיני שהיה מתישב במקומו חוקים מנדות סלעים משגבו לכן אמ' לו איך מושך ושים כסלע קנך כלומר עם היות שמואב במקום חזק כאשר תבא עלך הגזרה האלהית ויהיה לבער קין ר"ל לבער אותך מן הארץ האם תסגוב שתכל במקומות החוקים ההם עד מה אשר תשך ר"ל כמה זמן תשבת שיבטרך מלך אשר להוליכך בשני באמת בימים מעטים יגלך ושך מארצך וכוה כבא סכמתי' גולה את הקיני כמו שבעה לעמים רבים וכיון לפרש שכל הנבואה הזאת היתה מיוחדת לישראל ולכן זכר עמלק שהיה עדי אובד ע"י ישראל וכן הקיני לפי שהיה מ' עממים שנתנו לאברהם וישראל לא זכו ליהנות אחריו כמו שיתבאר לכ"א עליו אל תסגוב כי לפיזוק המקומות אשר אתה יושב היתה תכל בהם לימות המשיח כי אם יהיה השבע שיקום מישראל אשר זכר משולח לבער ולהשחית את קין בארצות הימים לא ימנע זה כעבור גלות אשר שגלו ישראל שמה כי הגלות ההוא לא יהיה לעולם ויזכו בניס לגבולם ואז יהיה לבער קין וזה אומר עד מה אשר תשך שכוני תשך חוזר לישראל אשר זכר וכבר ידעת מדרך הנבואות שידברו פעם לנכח פעם לנסתר ואמנם אמרו באחרונ' אוי מי יסיה מאומו אל פינשו בלא ספק אוי מי יסיה באותם הימים אשר ילוד אלה ימים עמו א שרמו בום ליטעו הכנעני שאמר על עמנו שהיה אלה או שאמרוהו אחרים עליו כי לא מבאנו זולתו שישים עמנו אלה ואע"פ שאמר כבודו כאבר אדמה לעליון אין זה מורה על האלות כי ההדמות בלתי השוו' וגם שהוא חזק וגדול ויטא מרום עיניו אל קדוש ישראל הנה לא אמר שהיה הוא הסבה הראשונה בורא עולם כאשר עשה ישוע הכנעני או עשו עליו ואולי אמר אוי מי יסיה מאומו אל על בני יהודה שהגדוהו בירושלם וסבבו לכני ישראל בגלות אדום כרות רבות ורעות ועליו אמר עוד וביס מיד כתיב ועשו אזור ועשו עבר וגם הוא עדי אובד ופירוט ב"ס ספינות ודוגיות או סכנות כמו שתרגם המתרג' זמיען ולשון מיד כאשר על המקום כיון יד אבאלום ובתיים הם הרומיים וכן ת"א רומאי יאמר הכתוב שסכנות ממקומות הרומיים יבאו ויעשו אזור ויכבשו את ארצנו וכן יעשו עבר ר"ל שיכבשו כל ארץ ישראל במורכב בית שני אבל אחרי כל זה גם הם ר"ל הסתים יהיה אחריתם עדי אובד שיבאו לאבדון זהו כעמנו מה שאמר למעלה באדום והאביד שריד מעיר עזו היא הקיה הרביעית אשר ראה דניאל כמו שביארתי במעיי' השבעה : הנה הנבואה הזאת עוד כנזר על הגאול' העתידה

ובול כי
בני ש
בא מלך
האדם
ממה
יעולם
הארכות
תה בלתי
מון אין
יו ומפני
ד תהיה
הה והיה
כל ארץ
ה ירושה
ו' טובות
א רומי
ה ארנו
היו בני
דאל יהיה
בר בלעם
עקב את
בא לשון
או שאמר
עשו קן
הממשלה
כך והוא
אביד ולא
ר מעיר
א על זה
לח וכעשו
לבלק על
הפעור
בהר ההו'
גם היות
מ'מכרים
בכחות
ולא אמר
עמלק
תן באיתך
אל תפחד
עתידים
לות עט
זהו עד
ה והגלות
לס והוא
שגלו בני
ווא יעוד
מה היפע

משמיע ישועה

יהיה כאשר תשאור את כל המצוות לאברהם את ה' אלהיך
 וללכת בדרכיו כל הימים ר"ל כשמואל לבס הערל ויגב אל
 השם כמו שיער הכפ"א ועל הגאולה העתידה ובת"י להס' ל
 אהרן ודרכך אהרן ליראה אתי כל הימים וגו' וכתי' להם כר' ת
 עולם אהרן לא יאמרו מאחריהם לשטות אמתם ואת יראתי אהרן
 כלבבם לכל י' סוד מעלי' הזה אז כאשר תהיה במעלת
 הקדוה שבעבור וכו' ויתקדשם בכוף ויתן לך האיש אהרן
 עשרת העממים כלם יחד אז תחשיב להכדיל עור ג' ערים
 אחרות באופן שהיו עמי הקלע כלם תשעה: הנה העשיר
 מב' ספק שהמב' הוא עתידה לתקיים כיון שרוב ארבות
 ג' העממים קיני וקניזי וקדמוני ששבע השם לארבעה בנות
 לזעור לא תקיימה שומן בית ראשון ולא שומן בית שני ולא
 כדלוג ג' הערים ההם ויתחייב א"כ שתקיים לעתיד לבא
 בזמן קבוץ הגלויות כי לא יאיש אל ויכופ וכן אדם ויתנחם:
הנבואה הג' בסדר נבטים בספ' כי יבא עליך כל
 הדברים האלה הנכבדים והקללה וגו' עד
 כי תשוב אל ה' אלהיך ככל לבבך ובכל כפפה וזכה מהספק
 ראוי שיעל אצל כל חכם לב כמה שמאמרו שפרית הראשון
 כפ' במקומו אחרי וכרון הקללות בסופם פאה כפאה בתקית
 וכרון הגאולה העתידה כמ"ש ואף גס ואז כהיותם בזמן
 או כיהם וגו' וכתי' להם כתיב ראשונים וגו' אמנם כפרית
 השני כפ' והיה כי תפא שזכרו שהקללות רבות ועברו' לא
 כזכרה בסופם אשקיהם נחמה כלל ולא יעור מהגאולה
 העתידה וכבר הוקשה זה מאד למבמינו זכרם לכרכה ולמרו
 כתב כפי יוכת אלם אל האלהי רבי שמעון בן יוחאי בהיותו
 במערה על זה והוא השיבם דברים טובים דברים ככוסים
 בדברים עמוקים על פי הקבלה ואינם מזה המקום אבל כפי
 השטח האמתי אומר אני שנקללות שבתו' בהינם כוכר נחמה
 אמריהם לפי ששלמו הקללות שמה כפר' במקומו אבל קללות
 ערבו' מואב לא כשלמו כפ' והיה כי תפא כי הנה מיד אמריה'
 באה הנבית כפ' וקרא משה אל כל ישראל וספר' אתם נבטים
 כמ"ס לעברך בבית ה' אלהיך ובאלתו שהם כלם דברים
 קצורים זה בזה עד הנסמכות לה' אלהינו ושם בשלמות
 הקללות והנבית ואמרי השלמות באה הנחמה ויעד הגאולה
 העתידה כפ' והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו' שהיא
 כלל תקותו ונחמתו ותדופה כללית לכל נביותיו ולכן באה
 הפ' הזאת סמוכה לנבית ולאות אשר זכר כדי לדבר על לבם
 ששקוים ככל כך מהנבית אשר יעד לא יתיארו מן הגאולה
 והוא אמרו והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הנכבדים
 והקללה כ"ל הנכבדים והקללות שזכרו בפרשת והיה כי תפא
 ככאם לארץ וככבושה וכנחמן האויבים ודנסותה ואם הגלות
 והחורבן שהיה אשר זה הנה בהכרח כאשר יבא עליך כל זה
 תשוב אל ה' אלהיך ככל לבבך והוא ישיב את שבוין ויקבץ
 כדמך האמנם ראוי לעיין למה באו לטובת התשובה כפוליס
 כפ' אם מבר ישראל שאמר והשיבות ל לבבך וזכר ער ה' אלהיך
 ואם מבר הש' באמרו ושם ה' אלהיך את שבוין ורמקך ושם
 וקבץ שזניהם ר"ל תשובת ישראל והשבת הש' אותם כזכרו
 וזגות וזגות ומאמרים כפוליס גס כי אמרי כן באמר עוד

כפ' ואתה תשוב וזמעת ואמר עוד כי תשוב אל ה' אלהיך ככל
 לבבך ובכל כפפה ובאו א"כ ספוק התשובה מכול ש' ומרובע'
 וככל הנגים חרם רבי' כסם כראון מהספק' האלה והסתכל
 להצדקו אבל בעיני' לא הניע הרב אל כוונת השגרה ותוכה
 ועכסיה פלגת שהאדם כעשה באורח כט' ללון והוא מתנועע
 במה שהוא מתנועע מיום הולדו ועד יום מותו בזה הדרך
 הצולמי אשר הוא הולך בו וכמאמר ד"ה ע"ה אכתי הולך
 בדרכך כל הארץ והנה בהליכה הזאת יוכתו שלש גבולי
 הזמנה בספרים והם גבולי' מה שממנו התנועע שהוא מטפה
 סדומה מכתף אמו וגבולי' מצד' התנועע והוא להדבק באלו
 ולעמוד בהכלו והגבולי' הצדדי' שכן הקצוות האלה והוא
 כלל האמצעיים והנכבדות אשר יעשה אותם האדם כמיון כי
 הס' המעברות אשר יעבור בהם בדרכו להגיע אל מקום ספנו
 ותכליתו ועל ההליכה וההדרכה הזאת במעשים המשובטים
 והאמונות האמיתיות באמר בשלמים לשון הליכה ויתהלך חזון
 את האדם את האלהי' הנהיך כח ולאכרזם התהלך לפני והיה
 תמים האלהים אשר התלבו אבותיו לפניו והודעת להם את
 הדרך ילכו בה לפי שכל ס' האדם ועסקו הם הליכה אשר
 בדרכך טוב ואם כדרכך רע וכמו שהאדם הזועה כדרכך אשר
 הוא הולך ויעקר תצונו הוא שמקום שהיה לו לבית תמיד
 פניו מכוונות כלפי' במקום אשר הוא פונה שמה הפך אליו
 עורף ולא פנים ולכן כל עוד שלך יותר יתרחק יותר מתכליתו
 ומשם ספנו ככה האדם כעשה' יתישך דרכו והליכתו כאשר
 ישים מגמת פניו אל המקום אלהי' אשר הוא דורך ליו אהנם
 כאשר יטה פניו ויפנה אליו עורף כוונתו אין ספק שכל עוד
 שאורך ימים ושכוח היס יוספו לו יתרחק יותר ויותר מן
 המקום שהיה לו ללכת שמה וכמאמר הנביא עזוב את האלנו
 את קדוש ישראל כוזבו חמור וידוע שהאדם הולכי' ארמות
 עקלקלות כשצריגו כפת ותם וידעו שטעו מן הדרך וזהם
 הולכים לבד המנדר אין להם אופן ומתכולה לתקן את אשר
 עוותו בדרכם כי אם לעזוב הדרך הרע ההוא אשר הלכו בו
 ולקחת הדרך הסותר וההפכי אליו וככה העוונות ארמות יוסר
 ללכת כדרכי' חסך תרופתם האמתית שיעזבו אותו דרך הרשע
 וישובו ממנו כמאמר הנביא יעזוב רשע דרכו וגו' ועל זה
 באה הפרש' הזאת ללמדנו ענין התשובה וסודה שהיא שעיין
 האדם בדרכו ואופן מיו' וכאשר יתעה מני' דרך אלהים ישוב
 ממנו וזה אמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הנכבדים
 והקללה שזכר' היתה הדרך הישר שנתן הש' לישראל והקללה
 הדרך המוטעה אלקח לו האדם לסוד מאמרי הש' שאז אין לו
 תקנה כי אם שישוב מאותו דרך מוטעה ובמקום שהפך עורף
 לאחורו ובתרחק ממנו ישוב ללכת אחריו ובו ידבק ועל זה
 אמר והשבות אל לבבך שיתן אל לבו ששעה מן הדרך וישוב
 מהדרך הרע ואם תאמר שלא תדע לשוב אל הדרך הנכונה
 בה וק' מוטעה הט אונן זמיע כי חמד קולו האלהי' קורא
 אליך שובה ישראל והו' זמעת בקולו ר"ל שישמע באותו קול
 הקורא אליו ויחמד ההליכה לקול קריאתו הלוך וקריוב עד
 שגיע עריו והנה משה אדונינו כופה כרומו האלהי' כל מה
 שעתיד לה ז' בגלותו זה וראה בבני ישראל שני חלקים או
 אמור

בשמיע ישועה

אמור שתי כחות האמת מאותם שבאורך הצלות מתוקף הנבו' והשמות יבאו מכלל הדת ומלפני תורות עברו חק ויתערכו בגוים ויעשו כמעשה אבל על כל זה כחן לבם בטוח בה' ואמונתם שרירה וקיימת כדת משה וישראל והם הנקראים ה' הם אנחנו אנוסים לפי שבאונס יבאו מכלל הדת והם כמעשה הנכבדים אשר יעשו אנוסים ומזכרם והחלק או הכתוב מהאמת הם ההולכים בתורת ה' ואומרים משמחתו ובטח ישראל יבכה תמיד והם הנשארים מעט מהרבה וכנגד שתי הכחות האלה אמר והשבות אל לבבך ושבת עד ה' אלהיך כי באמרו והשבות אל לבבך כמו שאת החכמים שאעפ"י שחטאו ויצאל הם ולפי שמעשיהם הטובים והשנים ואמונתם היא בסתר ולא בגלוי מיראת העמים לכן אמר והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדייך ה' אלהיך שמה ר"ל שנהיותו מעורב בגוים ונקרא בשם יתעורר כלבו ויקרא אל ה' בסתר לא בגלוי ועל הכתוב מהיהודים המפורסמים שעמדו תמיד בתורתם ולא שמו טעמים וריחם לא כמו אמר ואבת עד ה' אלהיך ושמת בקולו ככל אשר יאמר לך ה' וכן היום אתה ובכך כי אלה יעשו המצוות וישמעו בקול ה' הם ובניהם כפרסום מבלי יראה לפי שלא עזבו שם אלהיהם ובאשר הכתוב האלו שתיקן כל אחד כפי אפשרותו ישובו אל ה' וילכו אחרו הבטיח ארון הכבוד יתקרב אליו וה' אמר ובשם ה' את שבותך ורחמך ושב וקבך כי הפה אמר ושב ה' אלהיך את שבותך על כת היסודים הגמורים המצויים בביתו כפרסום שהם עומדים בשניה וגלות ועבודת ועל ה' אמר את שבותך ואמר ורחמך לפי שהפני כחותי בשבי נטרכו למכה ורחמים אמנם על הכתוב מ'אשר יבאו מכלל הדת מפני אונס אמר ושב וקבך מכל העמים ולא אמר בהם שבה ועבדות ולא לשון נחמים לפי שהם יבאו מכלל השבי והגלות והם כיתר העמים כבטוד ובמעלה לא בשבי אבל אמר שיקבנם במקום שהיו מפורסמים ומפורדים בהם ומתחזק עמהם ועל לו ושם כלם אמר אם יהיה כדך בקנה השמים משם יקבך ה' וגו' והנה אמר ושב ה' אלהיך ולא אמר והשיב להגיד שבו ששרא יאזכו מדרגת הרעה ללכת כדרך טובה ככה הש' יאזכר מבוריתו שהיתה לרעה להם וישוב להשיב אותם ולקבץ וזכר שיביא אל הארץ אשר ילשו אבותם ואלו ינטרכו לכבשה' שבים כמו שעשה יהושע כי הנה הש' כבשה לפניהם וזהו וירשמה והטפן והדך מאבותיך כלו שיהיה נחלתם וירשתם בארץ יותר ממה שהיתה לאבותיך ואשר הם ירשו' עמימים כלבד וגם הניחו מהם גוים רבים אשר לא הורישו אבל בזמן הגאולה העמידה ירשו כל עשרת העמימים וה' אביד שריד מעשר ולפי שלא יסלדו עוד מכלות אשר יען וביען ובר לב האדם רע ונעוריו ואם אין בארץ אשר יעשה טוב ולא ימלא בעבור זה יבד ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך באיפן שישם לך תמיד לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חידך רונה לומר כדי שלא תבא לגלות אשר ולא לקלות אחרת ורמועוד באמרו ומל ה' אלהיך וגומר על כת פושעי ישראל האנוסים שזכרתי שעם היות שילדו על כלפי הגוים וילמדו ממעשיהם כהז' הש' ימזל

לכנס הערל וגם ערלת נשדס לפי שלא היו קודם לזה כימולים ויעשה זה כלו באופן שיגעו למדרגת האהבה האלהית בכל לב ובכל נפש וערלת הלב האת אשר זכר משה אדוכנו אינו העדר הבחירה ושלילתה בימים ההם כי האפשרות הוא משכע העל שכל אבל ענינו שיראו כל כך מהנשים ומהנבלאו שיעשה הש' לעיניהם עד שפני זה יבנה לבכס הערל ולא יטו עוד א התאוות הממרו אשר הם הערלה באמת כי אם אל השלמות והקדושה ויהיו באותם הימים במדרגה אשר נולד בה אדם הראשון קודם שחטא וכמ"ס הכביא ירמיהו הנביא הנה ימים באים נאם ה' וכדתי את בית ישראל ואת בית יהודה בנית קדשה וגו' כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל בימים ההמה וגו' ולכן בהיות להם במירתם לא יבמרו כי אם בטוב ולא יתאוה טבעם למה שאינו ראוי והיא ערלת הלב וביטול הכר הרע וזהו אמרו והייתי להם ללשים והם יהיו לי לבם ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר רעו את ה' כי כלם ידעו אותי למקטנס ועד גדולם וכן באמר ביהוקאל ובתי לבס לב קדש ורוח קדש אתן בקרבכם והסירתי את לב הארץ וגו' וכמו שיתבאר הפירוש ה' אלה במקומם וזה שדרשו חז"ל והגיעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חסד אלו ימות ה' וישם שאין בהם לא זכות ולא חובה לפי שלא היה בהם חסד ותאוה לדבר רע והלב יתאוה תמיד הדברים הטובים והישרים כפי השכל ומפני שישאל כלבו בגלות רעות רבות לכן אמר משה רבינו אמרי זכרון גאולתם ופתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר דרסוך והוא כמו לנקמה שיקם השם מהם והרע"ף יסב דווכחו שאמר אויבך על הנכרים ואוביך על השמאלים והנה אמר עוד ואתה תשוב ושמת בקול ה' אלהיך וגו' כנגד פושעי ישראל האנוסים אשר זכרתי שהיה תשובתם כלב אבל לא היו עושים מעשה המצוות מפחד האובים לכן אמר אין ספק שיש לך לנגות תשובה מעליא יותר מאשר הישראלים אשר לא נסוגו אחור כי מפני שיבאת מכלל הדת ולא זמרת מצות ה' ולא עשית אותם שנים רבות תשדך עתה שאת תשוב ותשמע בקול ה' דברי התור' ולמולדה ועשית את כל מצותיו כי לא תהיה פטור מהם כאם היית עד כה והיא תשובה נוספת על מה שיבאו מקח התורה האלהית ואמר עוד והויתך ה' אלהיך בכל מעשה דיך לאתי בוכות ראשונה שלא ימכרו שמינו שפטרנו לנו ב דרך הגוים לענין שצירת המכו' שג"כ נטרכו לעזוב אשר הטוב והקבי' אשר קבו כגיותם וגם הכנס אשר יולדו מבנות הגוים כי זה לא יהיה כן לפי שה' יתי' להם פרי בטנם ופני בהמת' ואלמחם וכל מעשה ידיהם לטובה והסכינה השבת היא שלפי שוכר ש טובו ל' יי' ודבכו כי שלא ימכרו שנטרכו להפחד ממחוב' ולעזוב האזה והצני' ולבשת ימדם בעניו' ומפני כל ובסוף הגוים ככומרי אומות העולם שאסרו על עבדם הנאם והבני' והזמנו והקבי' כלם על זה אמר והויתך יי' אלהיך בלומר שלא אסור כל זה עליהם כדרכי הגוים כי לא יספון השם שיספנו ויענו האנוסים הדבקים בו אבל טוב לרע עליהם לטוב כאשר שם על אבותיהם שהיו מושפעי' בטובו

ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב

משמיע ישועה

הגופות וכנסתו גם כן וכלל עוד בזה המאמר שאז בזמן
הגאולה ישוב יי' לשוש עליהם לטוב כאשר שם על אבותיהם
בדבקות השכנה בתוכם הארון והכרובים הנכבדים וזו
הקדש ואז מן השמים ואז הדברים הקדשים כלם שהיו עם
אבותיהם במדבר עם המשכן ובכית הקדש אשר בנה שלמה
וזמן הסבה למה יותיר להם השם העובד וההנלמות הגשמיות
ההם אז זכר ואמר שיהיה זה לפי שדע את שלא יקרה להם
מה שקרה לאבותיהם שברבות הטובה בעטו בו יתוסרו
מאחריו והם לא יעשו כן כי ישמעו בקול יי' לשמור מצותיו
וחקתיו יען וביען תהיה תאבותם בכל לבבם ובכל כפסם
ולכן יעמדו בדבקותם ולא ישובו למטוא הנה התבאר פשט
הפירוש הזאת על פי אמתתה והיותו ספקותיה כלם ויצאו
לבו ממנה שבע' למודים כלם עת' להיות לפי שלא בתקיימו
עד הנה הא' שהם' בעצמו ישיב אבותיו כמו שאמר ושב יי'
אלהך את שבוךך ולא תהיה כפקידת בית שבי שבו ישראל
לאדמתם בכשיון כרש מלך פרס ומנותו ולכן לא התמידה
ישבתם בארץ להיות' על ידי ילוד אשה קצר ימים ושבע רוגז
אכל לעתיד לבא הקדיה בעצמו ישיב אבותיו ולכן תהיה
תשובתו קיימת בקיומו הב' שהגאולה העתידה תהיה כוללת
לכל שבעי ישראל מארבע כנפות הארץ כמ' אם יהיה כדק
בקנה השמים משם יקבץ יי' אלהך ולא תהיה כפקידת בית
שבי שלא שבו בנים לגבולם לא השכט' שהגלה מלך אשור ולא
בני ישראל ויהודה שהיו במגרים ובעמון ומואב נרעת וספרד
ואשר הארצו' שלא שבו כי אם קצת מעולי' בכל והיו הפקולת
והמעט שבהם הב' שהגאולה העתידה תהיה לכל זרע יעקב
וגם לזבאים מכלל הדת וכמאמ' הנביא וכל לביון גוא ולשבי
פצע כיעקב כאשר יי' כי שבי פצע הם פושעי ישראל שישובו
וידאגו מפשע' וגם זה לא היה בבית שבי הר' שבגאול' העתיד'
היו ישראל במעלה יותר עליזיה ורמה ממה שהיו בבית ראשון
בימי דוד ושלמ' וכמ' והטיבך והכרך מאבותיך ולא כפקידת
בית שבי שהיו בה תמיד מאועבדים פעם לפרס ומדי ופעם
ליון ופעם לרומיים ולא הגיעו למעלת אנשי בית ראשון הה'
שישוב הב' להשרות שביטו כמ' וכן כבואתו ויתר הקדושות
שהיו בבית ראשון ש' כי ישוב יי' לשוש עליך לטוב כאשר שם
על אבותיך כי השאון והערכו' הוא כדקו' השבי' בהם וכמ' ש
הנביא רבי ושמתי בת כיון כי הנכי בא ושכנתי בזוכך ולא
כבית שבי שחקרו שמה הדברים הקדושים האלהיים ההם כלם
הו' שבגאול' העתיד' לא ילכו ישראל עוד בגלו ולא ישובו לכסל'
ולמטא כמ' ומל יי' אלהך את לבבך וגו' מה שלא היה בבית
שבי שאז רבו הפריצים והרומים המינים והנדוקים כמו
שכתב יוסף בן גוריון בספרו הו' שבגאולה העתידה יהיו
אזיבנו ככרמים ומקוללים ובעבשים בכל הענשים והמכות
כמ' ויבין יי' אלהך את האלות האלה על אויבך ועל זוכיך
אשר רדפוך ולא כענין בית שבי שכרוב הזמן גברו האויבים
עליהם ודף אותם המרכ הרעב והדבר עד כלותם
אותם ואויבים מיים עמנו עתקו גם גברו מיל הנה הנכבאה
הזאת דבריה ברור מללו שהיא עתידה להקיים וכבר
כתקפו וכתבטו בפירושה כמי הנכרים ומהם השמלתו

לקיימ' כפקוד' בית שבי וילאו למצוא הפתח ומהם באו לפי'
על הגאולה הרומית תבעטין הנפש ולא מצאו כל אנשי סיל
ידיהם לפי שהאמת יורה לרבו שאם היו הקללות כפשוטם
וכתקיימו ראוי שמה הגאולה כפשוטה ותקייים גם כן על
כן אמרתי כמו שלא קם כביא עוד בישראל כמה ככה
ביעוד הגאולה העתיד' ככרור ובאמות אמרו לא קם כמנוה
הרביעית היא בסוף שרת האזינו וכבר
הנבואה
כמתי במרכבת המזנה אשר לי בני'
הפרשה שבשירת האזינו היו שם חלקים האחד חלק הקדמת
השירה והב' חלק ההסדים שקבלו מהש' והג' חלק החסאים
והעונות שטאו ופשעו בגדו והד' חלק העובשי' אשר יעבישם
הש' על טעאתם והו' חלק הממזנה ששחש השם לכלתם
והדל ממנה והו' הוא חלק הנאמה בנקמת האויבים וגאולת
ישראל תמלתו הלא הוא כמ' עמדי עד וכפר אדמתו עמו
ופירוש הכתובים בחלק האחרון הזה שהוא הנביא לעכזו זה
הוא שאל ישוב אדם שנשכחו לפני הקב"ה כשעז האומות
ותועבותיהם כיון שהם כ"כ מבלים בארצותם לגויי' שה
כי באמת הלא הוא כמ' עמו חתום באוברותיו וכבו הוא
חוזר למתת תכנים שזכר שהוא רמו אל המעשים הרעים
שעשו האומות לישראל ולאכזריותם ורוע פעולותיהם ואמר
שאותו חמת תכנים שם השקו את ישראל בגלות הוא עמנו
כמ' עמו ית חתום באוברותיו להשקות אותו אליהם מדה
כנגד מדה וצפו ולעו ופיו כלל היו וכמאמר הנביא גם
עליך תעבור כוס תשכרי ותתעברי וביאר בדרך הסתימה
ההיא אכלו ית באמרו לי כקס ולשם ר"ל לי תאזת הכמות
והאלום לעשותו אליהם בזמן האזינו אליו והוא לעת תמוט
רגלם כלו לעת שתמלא סאתם ויטלם זמן ממשלשם הנגזרת
וכעכין שאל' כדכאל וארכא כמין יי' היבית להון עד זין ועדן
ואמר כי קרוב יום ארס ומש עתידות לנו כפי המפרשים
שמעת שתמל רגלם להתמוטט לא יתאמר יום ארס ומש
ומהרה יבאו לנו העתידות מהנקה והטלוש שבי מיעד
עליהם וכמאמר ישעיהו הנה כתובה לפני לא אהא כי אם
שלמתי ושלמתי אל חיקם ואמנם באמרו כי ידן יי' עמו נתן
העצם על מה שעשה הקב"ה לישראל כל הזמן הארוך הזה
לסכול עול האומות בגלות ועל זה אמר כי ידן יי' עמו
וכיון במאמר הזה כוכות עצמות ראשונה שרבה לעצות דין
ומשפט בעמו על אשר מטאו בגדו ולכן הוכרך להעבישם
בגלות והאצית שיקם דין עמו ונקמתו מן האויבים כי כמו
שדן את עמו על טעאתם כן ידן את אויביהם וכמאמר
ישעיהו עונותיכם ועונות אבותיכם יחדו אמר יי' נבאות
אשר קטרו על ההרים והגבעות מרפובי ומדורי' פעולתם
ראשונה אל חיקם ר"ל שכראשונה ישלם לישראל כפעלים וידן
יי' עמו ואש"כ על עבדיו יתבסם וידן דין האומות להעבישם
והכונה השלישית היא המקובלת באומה שחייית הממים ויום
הדין יהיה קרוב לקבון גליות ובאלו אמר כי ידן יי' עמו
בשמיית הממים כאשר על עבדיו יתבסם ומה שזכר פשט
הכתובים באמת הוא שמאמר כי קרוב יום ארס הוא סמוך
עם כי ידן יי' עמו יאמר כי קרוב יום ארס של האומות

משמיע ישועה

הנה לעשות וכוונתו כפי מעלתו וכבר תמצא ביוקאל
הנביא שזכרנו בזה הדרך בעצמו בטלס פרחות סמוכות
והוא כי הנה בפרשת פתח על יד ה' זכר ענין התמיה
וזכר אמריה פה קח לך עין אחד שאמר על הגאולה ואמריה
פר'ים פניך אל גוג שאמר על בקמת האויבים כמו שפירשנו
במענין השועה ואפשר אולי שמדברי משה ארוננו לקח לו
יוקאל סרוח הנבואות האלה ואמרו עוד כי אש אל שמים
ידי ואמרתיו מי אנכי לעולם מלבד מה שיש בו מהשבעה
שדברים ימינו ואמאלו

השמים וישבע בתי העולם עוד כמו בזה אפילו שתייב
שרי מעלה הככבים ממסלותם הוראות שמימית לטובה על
האומות או לרעה על ישראל שלא ימנעו מפני זה הדברים
אשר יעד כי ישא הנה את ידו למערכות השמימיות וישרד
אולם ויכעל השפעתם לפי שהוא ית' מי ויכול למלאת רכובו
ופסו זהו ואמרתיו מי אנכי לעולם ואפשר לפרש עוד אולי
אני הוא באומר האם שבתם סכר כתבטל יכלתי והייתי
כאיש כרדס וכנכור לא יוכל להושיע והאודות המתים אשר
לכם ראו עתה כי אני אני הוא אני הוא שהייתי בימים
הראשונים בסוד אלוה על אהלי ישראל ואני הוא שאגלה עתה
ואשוב ולשוש עליהם לטוב כאשר שפתי על אבותיהם אני הוא
שהמרתיו פדעה וארצו בעבורם ואני הוא שאמריב אתכם
ואצרכם העליונים המלכים על כס טובה לא יועילו כי אין
אלהים עמדי ואין מי שימחה בידי ולכן אני אמית לאומות
ואמיה לישראל ולאומות שאני ממנתי אני ארפא ואין מידי מניל
כי מי אנכי לעולם ובעבור זה אם שנותי ברק מרבי רל
כאשר אשק ברק מרבי ותאמו ידי במשפט ישראל אשכ
לכני ואין מלת אם במקו' הזה לשון מסופק אבל הוא במקום
כאשר כמו ואם היה הכול לכני ישראל אם כסף תלה את
עמי ומלת שנותי הא מלשון טון והענין שפתי שורת הדין
והמשפט הישר הנה ישכן סרבו והרק סכית ואז ישיב כקם
לכני ולאמ' אומרו עוד ולמשנאי אש' הוא להגיד שמהאומר
יהיו ראויים לעונש גדול בעבור מה שהרעו לישראל וע' אמר
אשכ כקם לכני כי נזכרם הם לכס ויש מהם שלא הרעו
לישראל כי לא היו בארבותם אבל באמונותיהם ותועבותיהם
הם משנאי ה' ומאזת הבחינה יהיו ג' ראויים לעונש רב והוא
אומר ולמשנאי אשכ ובאר שלא תהיה כקמת האומות ועונש'
בגלות ארוך כמו שהיה עונש ישראל אלא במכת סרב והרב
ואכדן והוא אשכיר סני מדם ומרבי תאכל כשר ונתן הספה
למה יתמיכו לשפית דמם באמרו מדם סלל וסכיה רל
מסבת דם הסללים והשבוים שצבו והרגו מכני ישראל וכן
יתמיכו סרב מראש פדעות אויב רל מסבת ראש וגדל
הפדעות והקמה שעה האו כבישראל ובאמרו אויב בלשון
יסד כמו לאדום אשר כלבו ואשר דמה לנו כי הוא היה האוי'
האמיתי ובקוף דברי השירה אמר הרכבו גוים עמו כי דם
עבריו יקום באמרו הנה עד עתה בחיות עם ה' בגלות
בקדבס הייתם מסבס ככ'יתו וכעקתו אל אלסו כל היום
אמנם עתה יהיה בהפך שאתם תהיו סנה לרצתם ושמתם
במה שיראו מהקמה ככס על דרך ישמת כדוק כי מזה כקם

והוא מהרה באו עליהם הדברים העתידים לכא כאשר ידן
ה' עמו ועל עבריו יתכנס שרין אולם עם האומות שהרעו
עמם ויתכנס על כרות עבריו ורעותיהם וענין זה כי עם
היות שהאומות כפי רוע מעשיהם והפסק אמונותיה' בתמיכו
עובדים עבומים לפני השם הנה האריך להם אפו בעוד
שישראל אינם ראויים להגאל ובעבור עונותם יאריך זעם
אפו לאויביהם האמנם כאשר ידן ה' עמו על עבריו יתכנס
הנה מיד יעשה כקמה באויבים ויהיה קרוב יום אידם ויאשק
לפי זה מלת כי קרוב יום אידם למתיבת הסנה וישמש כי ידן
ה' עמו בלשון כאשר וכבר זכר המזכר זה הפסוק במזמור
א' אמר כי ידן ה' עמו ועל עבריו יתכנס עכבי הגוים כסף
וזהו וגומר כמו הם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם בית
ישראל ברכו את וגומר רל שרין עמו עם אויביהם
ויתכנ' על עבריו ויהיה דין הגוים לפי שעבדיהם כסף וזהו
והם עובדים את האללים ולכן יגזור את הדין שמהם יהיו
עושיהם אמנם בית ישראל בראותם בקמת האומות יברכו
את ה' וביאר עוד באירה מתי יתכנס השם על עבריו באור
כי יראה כי אולת יד ופסע ענור ועזוב רל שיתכנס עליהם
בראותו כי אולה ידם ויכלתם וכבר אינם בוטחים בעצמם
ובגבורתם כי אין בתוכם לא מלך ולא סר ואין עומד בספק
לפניו כי זה הוא הנרעה באמרו ואשק ענור ועזוב כי ענור
הוא מלשון זה ועבור בעמי ועזוב הוא מלשון עזר כמו עזוב
קעזוב עמו עוד זכר סנה אש' לזה והיא מפי מלול שמו
שהאומות אומרים אי אלהינו של ישראל נור ססיו בו שהוא
הש' ואמרו אשר מלכ זכמימו יאכלו ישתו יין נסיכס רתן
לקרבנות בית המקדש ובקוף היין סהה כשהה שס והם
אומרים אי אלהיך ישראל אשר הקרבת לפניו כמה קרבנות
ובנסיכס יקומו עתה ויעזרו אתכם בגלות הזה יהי על כס
ספרה בעת נרמכ' וכאשר ילביטו האומות המאמ' הזה כסלול
הש' וחדפתו יקח הש' לשמו וישכס כאו עתה כי אני אני הו'
רל אני הוא שהיו מקריבים לפני ישראל זכמימו כמו שאמרתם
אבל אין אלהים עמדי כי אני יחיד ולא רבים כדבריכם סלב
זכמימו יאכלו ישתו יין נסיכס יקומו ויעזרו אתכם שאמרתם
כל זה בלשון רבים כאו עתה כי אמר אני מבלי רכוי וכפל
המל' אני אני להודיע שאין שם התמלות טובות אמת פועלות
הטובות ואמת פועלות הרעות אינו כן כי אני אמית ואמיה
שהם פועלות הפכיות והפועל אמר אני הוא עשיתי את
מישראל כמיים בגלות סכ' במשפטים הוסיכני כמי עולם
לא אתם בגבורתכם אני אלה אולם בגאולתם אני ממנתי
אולם בכרות הגלות ואני ארפא אותם בגאולתם כמ'ם ביום
כבוש ה' את סכר עמו ומתן מכתו ירפא אבל רעו לא וראו
כי כאש' עשיתי בהם דין ומשפט על סטאתם כן אעשה ככס
וזהו ואין מידי מניל וכבר קבלו סכמי האמת שגם בבאן
דמו שנת' המתיים תהיה קרובה לומר הגאולה ושעליו אמר
אני אמית ואמיה בלשון עמיד ואמר מסכתי ואני ארפא על
הגלויות וגאול' ישראל ואמר ואין מידי מניל על בקמת האויבי'
לפי שגלות הדברים האלה רל תמיית המתיים וקבוץ גלויות
ובקמת אויבי ישראל הם גלות הפליאות העבומות שעמיד

לא כשל עבונה לא בבית בני ולא בזמן אשר וכמו שזכרו
 הרמב"ן העין השני שתיית המים תהיה קרובה וסמוכה
 בזמן לקבוץ גלויות כמ"ש כי ידן ה' עמו ואמר אני אמת
 ואחיה וכבר העיר המלאך לנביא על העיקר הזה באמרו
 ובעת ההוא ימלט עמך כל הנבוא כחוב בספר וסמוך ליה
 ורבים משני אדמת עפר יקו וכלבני יאעיהו עסקי רבים
 מורים על זה עבמו כמו שיבארו במקומם ויאל אמר כי
 הנה בימי' ההם ובעת ההוא אשר אשי' את שבות יהוד' וירושל'
 גומר זה וזה שכל הנבואים בה אשר נבאו שפיה תמיית
 המים סמוכה וקרובה לקבוץ גלויות והוא המוכיח שלא
 נתקיים דבר מזה בבית שני' העין השנינו שכל דברי השרה
 הזאת נתקיימו בכל מלקיה אם החסידים שקבלו מהית' בירוש'
 הארץ ודגמותיה וטובותיה ואם בעובות וההטא' מעד' והסד'
 שיעברו והאנשים והנאם בהיותם בארץ ואם בעונותיהם והמכו'
 שיבאו עליהם כי כל זה מהעצת הרשע והעונש נתקיים
 בשלמות ולא נפל מכל דבריו וכן נתקיים בלתי בלית האומה
 עם כל נבואיה וזכרון שמשנת חלקי השיר' הזאת נתקיימו הה'
 מהם ככל הכתוב בה ראוי שאמן אמונה אופן גשם קן
 יתקיי' והלך השני' הוא האקרון ממנה מגאולת העם ונקמתם
 מהאויבים וכבר עשה הנביא ירמיהו הטענה הזאת באמרו כי
 כה אמר ה' באשר הבאתי אל העם הזה את כל הרע הגדולה
 הזאת כן אבטי' מביא עליהם את כל הטובה אשר אבטי' דובר
 עליהם לפי שהייעודים הרעים בקיוםם הם חוקים על
 הייעודים הטובים שיתקיימו ומה נמלכו להבי' דברי
 הרמב"ן שכתב בפירושו התורה שלו ואלו היתה השירה
 הזאת יכתב אשר מהמו' וככס' שהגידו מלאכת אחרית
 היינו ראויים לראותן בהם מפני שנתקיימו כבר רוב ייעודיה
 ולא נפל דבר ממנה אף כי אפסו ראשון ונעשה בכל לב
 לדבר האלהים מפי נבואו באמן ביתו אשר לא היה לפניו
 ולאחריו ביותו ע"כ הנה כתיב לך בדבר הזה שבעה כללים
 כוללים אמות השירה ויעדיה והם באמת לכל בעל דת
 שבעה עינים כ"ש כשנתקרא השירה הזאת אל פרשת התשובה
 אשר קדמו' והיו לאשרי' בגלוי' האמת אשר ייעד ארון הכנאים
 עליו יקיים ה' את דברו הטוב :

הכבשר טוב

הש"ס משמיע ישועה הוא הנביא
 יאעיהו ואין ספק שהוא נבא על
 הגאולה העתידה נבואות רבות ואם באתי לזכרם כלם סה
 יאמר המאמר מאד לכן ראיתי לכתוב מהם היותר מכוונות
 והיותר מוכרחות בעיני וכבר ידעת מה שכתב הרב המיומנ'
 בהקדמת הפרקים אשר הוציא מדברי גאל כוס שחכמת
 הכפוא' אשר שהכזר יבחר לעבדו לל' שהאדם בוחר בדבריו
 כפי דעתו ופעמים יטוב בעיניו דבר אחד ויבחר בו מבין
 הזולת ואדם אשר יבחר באחר יותר ממנו גם אני אבחר
 בנבואות כפי הישר בעיני ואשרי' כל אדם יוסיף לקח וכבון
 תחבולות יקנה וכל המוסף נבואות ונאות על מה שאזכיר
 יא' כרכה מאת ה' ונדקה מאלה ישעו :

הנבואה

הא' היא כפ' והיא באמת הימים נכון והיה
 יקר בית ה' בראש ההרים וגו' עד בית יעקב לכו
 ובלכס

וזהו הכינוי גוי' עמו כי דם עבדיו יקום שהם המים בגלוי'
 מתוקף הצרות ונקם ישי' לנביו' שהם האומות המכעיסות
 אותו ובוה ירובו ושמחו עמו ועוד שאמו לפי שיכפר על
 עמו ועל אדמתו ואפשר לפרש וכפר מלשון שהרה כמו
 שפירשו הראב"ע ויאמר הכתוב שאם היות אדמת הקדש
 מלאה גלולי' אומות היושבי' עליה וכן ישראל בגלותם הקב"ה
 יטהרם וזהו וכפר אדמתו ועמו ויאמר וי' התוספת כמו
 ראובן שמעון לוי הנה יבאו לנו מהשנה הזאת שבעה
 עינים האמת שמתנאי הגאולה האמתית הוא הבקמה
 בכל האומות הנכרים אותם כמ"ש לינקם ואלם אשיב נקם
 לנביו' אשרי' חזי מדם וגומר כי דם עבדיו יקום ונקם ישי'
 לנביו' וזה אין ספק שלא נתקיים בבית שני' ולא בזמן אחר'
 והעין הב' שנקמת האויבים וגאולת ישראל יש לה זמן ועת
 מוגבל ידוע לפניו ית' אי אפשר לעבור ממנו ולא גלה אותו
 לשום נביא כמ"ש הלא הוא כמוס עמדי' כמוס באזרתי
 לעת תמוט רגלם וגומר וכמ"ש לכיאל כי סתומים וסתומים
 הדברים עד עת קן וגם זה לא נתקיים בבית שני' כי יודע
 היה כל שער עמי שלשע' שנה יפקדו ולא היתה בפקידתם
 בקמה באויבים כי כרשון כוכש מלך פרס שבו לירושלים
 ובבנות מלכי פרס כבו את הקדש ה' ואת הומת העירי' והעין
 הג' שהגאולה האמתית תהיה אשרי' שפני' הדין ישרא' ירבו את
 עונם ויתם עונם וכמ"ש כי ידן ה' עמו כי יראה כי אולת יד
 ואפס עבד ועזוב ר'ל שיגיע מנדם לתכלית השכלו' והדלות
 לנביו' עובתיהם ואז כפי הדין יוכו לגאולה כמאמר הנביא
 ציון במשפט תפדה וגו' והיה זה אחרי שכבר אמר ראש' די'
 עליון ואנרוף כבוד סיג'ך ואסירה כל טדילך : וגם זה לא
 נתקיים בבית שני' כי עדין היו עובתיהם קיימים ונתמיינו
 בגלות אחרת כדי להשלים עונש עובתיהם כמ"ש המלאך
 לנביא שבעים שבעים נחרך על עמך ועל עיר קדשך לכלה
 העשש ולתתם מטאת ולכפר עון כמו שפירשתי שגם כי בזמן
 המקדש כשעלו ישראל מבבל לא היו שמה בשלוח ודלות כי
 אם נעשר וכבוד ומעלה עד שמפני' זה לא רנו לעלו' מבבל
 כי אם התפלות שבהם ונשארן שמה וכן היה בספרך ונרפת
 וכשאר הארצו' העין הד' שבגלותו זה עמה וכות אבות כמו
 שכתב הרמב"ן ואין לנו הגלה מיד העמים רק כעבור שמו
 הגדול הממולל בגוים וכמ"ש לולי' כעם אויב אגור פן יכבדו
 בבימו' וגו' ואמר אי' אלהינו כורסו בו וגו' ומסכים אליו
 אמר הנביא יקראל וקצתי אהכסמן הארצות אשר נסוכותם
 שם וגו' וכן אמר ואעש למען שמי לבלתי' החל לעיני הגוים -
 העין ה' שהגאולה והכפרה אשר יעיד בשירה הזאת אינה
 פלוצי' התשובה ולא כשכחמע לקול ה' וכשמור מנותיו כי
 ה' ויהי הזאת אינה רק שטר עדות שעתידים אנחנו לעשות
 הצעות והקפאים עד אין די' ושהוא ית' יעניסנו עליה בצרות
 רבות ורעות ועונשים עבומים אבל לא ישימד וכרונו מר'
 אין' ושכסוף הרעות הק"ה למען שמו לבלתי' החל לעיני
 הגוים שוב מהרון אכז' ויתנחם על הרעה ויפרע מאויבינו
 במרסו הקס' וכבר על העצתו ישוב ויחמו יכזש עובתו כו
 וי'ב השירה הזאת היא הפקעה מכוונת בגאולה העתידה כי

וכלכה באור ה' זרואי שתדע שהנבואה הזאת באה ג"כ בדברי
 מיכה המורשתי ואין הפרש מה שזכר כאן למה שזכר
 שמה כי אם בשפוי המלות ותוספת ביאור ומחס הנבואה
 היא מיכה באמרו כי כל העמי' ילכו איש בשם אלו ואלכחו
 בלך בשם ה' אלשינו לעולם ועד וכו' ועיין איך עלה סגנון
 אחד מהנבואה הזאת לנביאים האלה כי עם היות סגנון
 אחד עולה לכמה נביאים ספר קבלו מזה שאין שני נביאים
 מתבארים בסגנון אחד ל"ל שאפשר הוא שהיה הדבר
 המושג בנבואה אחד בשני נביאים אבל שאין הדברים והמלות
 עכשם איש בהם כי הם מתאפסים בכל אחד כפי הכשרו
 וסדר דבורו בעצמו ולכן אמרתי שהנבואה הזאת באה
 ראשונה לישעיהו ולכן אמר הכתוב בה הדבר אשר חזה
 ישעיהו בן אמוץ כי הוא היה באמת ההווה אותה וכאשר
 חזר השפע על מיכה וגלה לו הדבר הזה כפוללת סתר אותו
 מיכה באותם הדברים שזכר ידע שדבריה ישעיהו וכלכד
 עשה בה תוספת ביאור וכו' תמצא בנביאים אחרים
 שאמרו דברים שאינם נביאים זולתם לא שהיו מגבשי
 דבריהם מללה אבל שדברו הנבואה המצעת אליהם
 בלשון דברי הנביאים האחרים שזכר היו אגורים בפיהם
 והנה הנבואה הזאת אי אפשר לפרשה על בית שני לפי שזכר
 אמר והיה באמרי' הימים וידוע שאזמן ישעיהו שבה הנבואה
 הזאת עד שזלו מככל לבית ב' לא היו כי אם ק"ע שנה ואך
 יקראם אחרית הימים אבל הם בלי ספק לימות הישיבה שהם
 אחרית ימי העם וסוף הגלות לישראל ולפי שלא יטערו
 עוד בגלות אחרת וכן כתב הרמב"ן בפירוש וימי יעקב
 על את אשר יקרא ארבע בארבעת הימים שכל מקום שאמר
 בו ארבעת הימים הוא לימות המשפט והעדר המגלה
 ומכאן זה באמת הוא מה שאמר מיכה הנביא אחר שזכר
 זאת הנבואה בעצמה ביום ההוא כאוס ה' אוספה הנולעה
 והנדרה אקבעה ואשר הרעותי וסמתי את הנולעה לזריות
 והסללה לגוי עבוס ומלך ה' עליהם בהר בנין מעשה
 ועד עולם כי כיון שידעו ששתי הנבואות אחריהם הכתובים
 האלה שסמך מיכה לנבואה הזאת ישרון ישרון שהיא שתייה
 לימות המשפט ויעד הנביא בה שמה יעודים הא' כיון בית
 המקדש העתידי ושיהיה נכון וקיים ל"ל מתמיד עדי עד
 שלא ישוב ליחרב עוד והוא אמרו כנון יהיה הר בית ה'
 בראש הדגים ובש יגבעות שאלת נכון תאמר על הדבר
 הקיים והמתמיד להיות נכון על מתכונתו והר בית ה' הוא
 הר המוריה שבו נבנה בית המקדש הישועי הפ' שלא נאזכר
 שהיה הר בית ה' כנון ובש כדומות מקומו ובמעלת בנין
 הבית בלבד כי אם בענין הקדושה והאלהות שהאומות עלם
 יסבמו לקבל האמונה האלהית וכיון וידעו כי ה' הוא
 האלים ושנהר ה' יראה הכבוד העליון ושקף כאלו אבותיהם
 הכל ואין בה מועיל ועל זה אמר וסדרו אליו כל הגוים ולא
 בלבד איש אחד איש אחד פרטי כי אם שילכו עמים רבים
 בקבוץ ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב
 כלומר לא מפאת ההר כי אם מפאת אלהי יעקב אשר הם
 והענין שלא ירכו לעבו' עוד את אלהיהם על ההרים הרמים

כאשר היו עושים עד עתה ואמר ויורנו מדרכיו וכלכה
 באורחותיו ל"ל שלא יהיו בכני ישראל שקבלו את התורה ולא
 הלכו בדרכיה אבל הם כשורה להם דרכיו לכו באורחותיו
 הישועי הסלשה שבמים ההם כל עמי הארץ בארצות לבויה'
 מדינה ומדינה כפתה ועם ועם כלשונו ילמדו לשונם לקר'
 בשם ה' ויכנו את האלה ברוך הוא בשמו ובמאמר כפיה
 הנביא כי אז אהפוך אל עמיש שפה כבוכה לקרא כלם בשם
 ה' בומר והיו אמרו כאן לכו ונעלה אל הר ה' כי אותו השם
 הנכבד יהיה שגור וידוע בפיהם מסכים ליעוד הנביא והיה
 ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אלו ושמו אחד
 וזכר שיתנו העמים סבה על הערבתם זאת באמרו כי משון
 תבא תורה ודבר ה' מירושלם ה' עוד הארבעה הוא אמרו
 ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים והוא מוזר לדבר ה'
 מירושלם אשר זכר כי דבר ה' וכבדתו בימים ההם ישמר
 ויוסר בין הגוים ואפשר גם כן לפרשו על הר בית ה' כי
 שמה ישבו כסאות למשפט והבית ההוא בקדושתו וכבודו
 נבואה שמתא שמה ישפוט בין הגוים ויוכיח לעמים רבים
 והיעוד הה' הוא שהיה שלום בכל הארץ בזמן ההוא
 וכמה וכמהו מרבותם לאתים ומכותיה' למזמרות ולא יא
 גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה ומיכה המורשתי
 בקשרו הנבואה הזאת הוסיף בה ביאור באמרו וישבו איש
 תחת גפנו ואיש תחת תאבתו ואין מחסיל כי פי ה' כבאו דבר
 ל"ל שדרכי המלחמות בין הגוים הם יספת הלך הדתות
 במלחמות אדום וישמעאל ולכן כהיות שקראו כלם בשם ה'
 ויכעו לזורתו ומכות וישבו בטח כדל מכלי גול וממס'
 איש תחת גפנו ותחת תאבתו ולא איש תחת גפן ותחת אדום
 אשר לפי זה' נבאות דבר והם בשמים למנותו ולדכרין
 ולכן לא ישמע עוד חמס בארצם שור וזכר בנבולם והל'
 אמרו בפסיקתא אל בית אלהי יעקב משל למלך שהיו לו שלשה
 אוהבי' ונקם לבכות פלטין הביא את הראשון אמר זכור אני
 אותו הר מתחלה הביא לשני אמר זכורני אותו שדה מתחלה
 הביא לשלש אמר זכורני אותו בית אל קיר שמי בוכה אותו
 פלעין וקורא אותו על שמך כך אכנהם אמר בהר ה' יראה
 יעקב אמר לשון בשדה יעקב אמר אין זה כי אם בית אלהים
 לכך נאמר אל בית אלהי יעקב וכן הוא אומר הנני שב את
 שבות אלהי יעקב ע"כ והמאמר הזה קשה בהבנתו כי אם
 היה בית המקדש בזמן אברהם הר שהוא הר המוריה ובימי
 יצחק היה שדה וגם בימי דוד זה ה' שם גוון ארובה היבטי
 אך יכנו אותו בשם בית ואם יעקב ראה אותו בבנינו והם
 לא ראוהו הנה מה' היתה זאת ואין על האבות הראשונים
 אדם ולמה אם כן לא יקרא על שםם אבל הם ז' כיוונו
 במאמר הזה לכאן ענין אלהי וכמו שפירשתי בעיון השלישי
 מהחלק השני ממאמר ישועות משמו ואוסף להגידו לך פה
 כי זה הוא המקום הראוי אליו והוא ששלת הבתים בית
 ראשון ובית שני והבית העתידי היו כנגד אברהם יצחק
 ויעקב כי כמו שבאברהם נמכת הגדולה והגבורה העושר
 והכבוד והקדושה האלהית כך נמכת כל זה בבית ראשון
 וכמו שזכרוד מלך פכל הנר לאברהם ככה נכבד כאבר

מלך

שזכרו
 שמוכה
 אמית
 באמרו
 ליה
 רבים
 וזכר כי
 ירושל'
 תחית
 של
 הה
 ה' רות'
 השד'
 המכו'
 תקיים
 אומה
 וזה'
 סן
 קמתם
 מרובי
 דולה
 דובר
 על
 דברי
 שירה
 תחית
 דיה
 לכ
 לכחו
 לללם
 ל דת
 שבה
 יאים
 נביא
 על
 שה
 רות
 מוני
 כמת
 כבי'
 מכן
 שר
 ככון
 שר
 לכו

משמיע ישועה

מלך ככל הכר לשראל באורבן בית ראשון ולפי שמורע
 אברהם מבני קטורה יצאו האזורים שהמריבו בית המקדש
 בימי ל"כ לכן אמרו אברהם ראה אותו הר כלומר שמורעו
 יבא מי שעשה אותו הר סרב ושעליו התפלל ה' יראה אשר
 יאמר היום בהר ה' יראה כלומר ה' שנים ושמור היעודים
 אשר הוא מיעד אותו היום לכאשר יהיה בית המקדש הר
 סרב ושראל בגלות כי אז יטרכו ליעודים ההם והיה בהר
 ה' יראה והיה יבחק כנגד בית שני כי כמו שכהו עיניו
 מראות כן בבית שני לא היטה ליהודים אורה ושמחה
 מהנבואה וכוונת הקדש הארון והכרובים ושאר הקדושות
 שספרו להם ולפי שמורע יבחק מבני עמא באו כמו שיבאר
 הרומיים שהמריבו בית שני לכן אמרו שיבחק ראה את הבית
 שדה כי כן אמר הנביא על מורכבו ביום שדה תחכם ושעליו
 אמר ויבא יבחק לשון בשדה ר"ל שיבא להתפלל על בית
 המקדש כשיהיה שדה כסרב והיה יעקב מורה על הבית
 הג' העתיד ולכן היה מטתו שלמה ולא כמנא פסול כרעו
 כי כן היו בני הדור ההוא זרע בך יי' מבני פסול וכר הרע
 ויעקב כלמס עם שרז של עמו וישר אל מלאך ויוכל לרמוז
 שבזמן הגאולה יעלו מושעים בהר ביון לשפוט את הר עמו
 ויהיה נקמה ליי' באלוהים ולפי שהיו ליעקב יב בניו שני יי'
 לכן בבניו הבית העתיד יתקבצו שמה כל האב שנטעם
 ולהיות הדבר קונה השם מהתכלית והמלק היותר כסרב שבו
 לכן לא נקראה האומה בשם אברהם ולא בשם יבחק כי אם
 בשם יעקב ובשם ישראל יבנה ולפי שהבית העתיד לא
 יסרב עוד כל ימי הארץ לכן אמרו שראה אותו יעקב בית
 מיושב ובעל הבית בתוכה והיו אמרו אין זה בני אם בית
 אלהים וכאלו גלה הקב"ה לאברהם עבין בית ראשון העתיד
 להיות נחרב על ידי זרעו והראה ליעקב עבין בית שני העתיד
 ליחרב על ידי זרעו והראה ליעקב הבית השלישי העתיד
 להתקיים בבניו ולכן נקרא בית אלהי יעקב והתם המאמר
 באמרו וכן הוא אומר הבני שב את שבות אלהי יעקב לפי
 שבאמרו על קבון גלויות שיהיה באותו הבית העתיד הנה
 תיבטאה הנבואה האת וידוע שקמשת היעודי אשר באו בה
 לא נקיימו ככית שני לא כלם ולא אחד מהם וזהם עתידים
 להתקיים בזמן הגאולה העתידה בהכרח :

הנבואה השנית היא בפרשת הנה אהרון יי' נבואת
 מסעף פארה במעברנה וגו' ושאר הפסוקים
 עד כי גדול בקרבך קדוש ישראל והנבואה האת כסר
 מסבו אנשים לפרעה על חוקיהו שהוא היה חוטב מגוע
 יי' וכסר משדשו ונמה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח
 ענה וגבורה רוח דעם ויראת יי' ולא היה שופט למשמע
 אביו ולא למראה עיניו כי אם בהמתנה וחוקירה רבה
 ובעיניו וגר זכ עם כסס היה משל לרוב השלום וההשקט
 שהיה בימיו ושעומד לנס עמים באמר על כס כל המעלות
 שנעשה לו ואהיה ממוטתו כבוד לפי שהמכות והשלום
 שהלו עם כל סביבו היה לכבודו ובעיניו כי מלאה הארץ
 דעה הוא שנתפשטה הנורה ודעה בימיו ככל ארכו וגם
 חירבו והכה ארץ כמטתו פיו וכרום שפתי ימות כפע על
 ראו

מיתת סמריים ומפלת מחנהו מידך תפלתו והשירות
 הזה הוא שקר מבואר מפנים ראשונה שכאשר באמה
 נבואה זו כסר היה כולד חוקיהו והיה כער כן עברה שנים
 ויותר ואך אם כן יאמר עליו ויבא חוטב מגוע יי' וכסר
 מארשיו יפנה שמורה שילד ויבא לעולם ימים רבים אמרי
 הנבואה היא ובנית שבה חוקיהו לא מבאנו לו גבורת
 וחוק לב טבעו ויאר עליו ונמה עליו רוח יי' רוח ענה
 וגבורה ואלוית כי לא היה כל כך שלום בימיו שיאמר
 עליו ושפע יבך על חור פתן וגם שנסכול כל זה הלא
 יש אז שפק עמוס קשה ההתנה מאלד והוא אמרו מיד והיה
 ביום ההוא יוסף יי' שנית ידו לקנות אשר עמו אשר יאמר
 מאזור וגו' וכל מה שזכר בפרשה היא מחמת השבטים
 מאזור ושאר הדברים שזכרו בפרשה אי אפשר שיפסדו
 לא על זמן חוקיהו ולא על זמן בית שני והנה אובית זה מן
 הכתובים בפרשת הפרשה ואי אפשר למלק בין הפרשיות
 ולומר שפרשת ויבא חטב באמרה על חוקיהו ופרשת והיה
 ביום ההוא יוסף יי' שנית באמרה לעתיד לבא לפי שהנביא
 ב'אר באמרו והיה ביום ההוא שאלותו זמן עמנו שהיה עבין
 הפרשה הראשונה יהיה עבין השניה ולכן מסוייב שיתאמר
 ויידבקו שתי פרשיות ומה וכמה כתמבטו מפרשי
 הכתובים כפי פר' וסוף יי' שנית ידו כ לא יכלו ליישב כפי
 מענועיהם מורת השבטים ונבואות יהודה והחמים יי' את
 לשון ים מנרים ושאר הדברי שזכרו בפרשה ובאו בדקיקים
 זרים כדי לשתרס באופן שלא יזכו על העתיד כמו שתראה
 בדברי נקולאס האפיפי הגדול שלהם אבל הכתובים הן המה
 יעידון יגידון הנכונה בהם האמנם כדי שיתבא על אמתת
 פירושם ראוי שתעורר בה על דברים האמר מה עבין
 הנבואה האת במקום הזה כי אם עדיין ישעיהו לא כתבא
 על מורכבן בית יי' וגלות ירושלם לא הראשון ולא השני אך
 באמר שכתב על גאולתו ועל קמתו העתידה והב'אם תמלת
 הנבואה האת בעניני משיח נדקכו הוא בספוק ויבא חוטב
 מגוע יי' והכתובים הקודמים אליו הם מעבין סמריים אשר
 קדם זכרו למה אם כן היה הפסק הפרשה מהנה אהרון יי'
 נבואת והה ראוי שיהיה מוצא חטב מגוע יי' הג' למה יסם
 משיח נדקמו אל יי' ולא אל דוד שהיה התמלת המלכים
 והנביא קרא למשיח נדקמו בשם דוד כא' ודוד עבדי כשיא
 להם לעולם ולא זכר יי' גם שפעם יקראהו הכתוב כאן חטב
 פעם כסר ופעם ארם יי' הארבע בפסוק ונמה עליו רוח יי'
 שזכר שש שלמות חכמה ובינה וענה וגבורה ודעת ויראת
 יי' ולא הזכיר שאר המדות המשובחות כענוה ומשפט ושפלות
 הרומ וכבשית היצר ועוד שלמה כלל כל אותם שש השלמיו'
 בשלש רוחות רוח חכמה ובינה רוח ענה וגבורה רוח דעת
 ויראת ה' ולא זכר ככל אשר ואמר מהם גם לא זכר רוח
 משפט ורוח בער כמו שזכר ישעיהו עמנו במקום אשר הה'
 באמרו יוסף ה' שנית ידו לקנות את אשר עמו אשר וגו' ולמה
 קרא הגאולה העתידה שנית כי בערך ל' יציאת מנרים ועליו'
 בכל תהיה היא אלוית ולא שנית ועתה שמו פירוש הנבואה
 האת על כובייה הכס בפרשים המדויקים אשר לנו מבאנו

המשמיע והמלכות באומה אל שבת יהודה כמו שכתב
לא יסור שבת מיהודה ומוקף מכן רגלו והס' בכל
משמעות בית יהודה כמר כדוד עבדו ולא היה היעוד שתי
יהיה כסוף לעד ומכאן זה יורו' סתיה המושיע מוצעו
ולא מוצע אחר עד שיש במקומו וסכסוף דוד וקלא כסוף
והתבא' היה מבוזר הוא שלא בתקיים בבית שני לפי שלא
היו שמה המלכים מכות דוד כי אם פעם מן השממכים
מוצע אהבן הבהן ופעם מטאל השממכים וגם מן הגרים
בהו' ורוס וזרעו שהיה איהם ארומית התבא' השני הוא
במדגת ככואו שאלך המסיה כפא במדגתה עליונה
וכמו שאמר ובה עליו רוח י' ואמר ולא למלאה עיניו ישפט
ולא למשמע אזויו יוכיח וספט בדקדק דלס וכן אמרה
הכתיב עמו חן עבדי אמתך כו בחרי' רכתה בפני כתי
רומי עליו וגם התבא' הזה לא בתקיים במקומו מלך
יהודה כי לא היה כתיב וכל' שכן שלא בתקיים בבית שני
סכסוף מיהם הכנזאה וסוף הקדש סתנא' הג' מהכמות
כמו שאמר ובה עליו רוח י' רוח חכמה ובינה רוח
ענה וגבורה רוח דעת ויראת י' וגלה התבא' בזה
המאמר דכונן אמת' והוא שאמר בעבורן נחמא עם השלמות
השכליות דקיים ונחמס' אכריס' הסרבות האמר
שהלש השלם בעיניו יסבל ידעת הוד' בזה לפי שבהיות
השכל האנושי עבוד בעיניו תמעט הגוף במעט והמסקרן
השני הוא המאמר ימ' ד השלם בשכל המעט' בעצמות
והמבולגותיו שלא יהיה בשל גבורה בחזק האברים כי
כמו שכתב הפילוסוף על המעט' והזרות יל' הטבע ארס
אמר בכמות הגופיות והשכליות יחד והמסקרן השלם
הוא השלם בחכמה ועציון ונחמ' בו יפא על הכוב' כונה
מדך האמונה הסורית ועל זה אמר שלמה ואל תמסס ית'
למה תסומס ועד הכבא' כאן שאלך המסיה בשלמות
סכיותו להיותו דרך בן לא ימא' עמה אחר מהמסרות
האלה כי הוא כהשאלמו בשכל העיוני ימלט
גם כן בתבונה שהוא פועל השכל המעט' ועל זה אמר
ופסח עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח למר שפרח
אלהן קדישין ועל דרך הפלא ימא' בו רוח סכלול יחד
החכמה העיונית והסמה המעשית גם לא ימא' בו המסקרן
השני כי יהיה רוחו רוח ענה וגבורה בלומר שבהיותו בשל
ענה וסכון-תבולות יקנה יהיה גבור' באר' גם לא ימא'
בו המסקרן השלם כי סהיות שלם ברוח דעת תמסכ' בו
גם כן יראת ה' הכה בזה זכר שלמות חכמתו ולהיותה
בכללת שלמת הסוג' האלה זכר שלמת הפוחת בלבד ולא
זכר רוח מעט ולא שלמות אחר לפי שהיה הכונה לספר
שלמותו בסכמה ולא להכיר אחר וגם התבא' המופלא הזה
לא תמא' כימי מוקיהו ולא באכס' בית שני כי הוא מיוחד
ומסוגל להמא' במלך המסיה והתבא' הכביע' הוא שהיה
מלך המסיה כוכב את וכו' ונכלל ונפרד מהמא' וזה
הגשמי' וידע כי תמס' הפואיס' המכוניס' היותר גם
ועב' מיהם הוא מוש' המסוס' אחר לגסותו הוא תפעה לנו
ובו פסלו אזהרות העריות בלן ואחריו נקרות הוא מוס'

הטעם שהוא גם כן משוב זה אלף הוא מיוחד בדברים
הנעשים וכו' כפלו אזהרות המאכלות אזהרות וכו'
הפואיס' האלה לא יחסו בספרי הקדש לאלוה יתברך מפני
גסותם כמו שזכר הרב המורה והנביאים כלם גם המכמים
השלמים היו מוקפים מהם מפני חרפתם כי רבה היא
אמנם האוס' השלם שהוא הריח הוא יותר רוחני
ולכן ישב מוגפו בהתרחקו מהם ויהם אליו יתברך כמו
שאמר וירח ה' את ריח הבחוח והבלת הפוש הזה הוא דבר
באות למלכים ויעב' ארץ כמו שאמר ממשל באת לבני
אבותי בלה אריתי מור' עם בשמי עד שזכר בדברי הימים
בספור מיתת אסא מלך יהודה ויקברוהו בקברותיו אשר
בבה לו בעיר דוד ויסכיוהו במשכב אשר מלא בשמים וזכר
מרוקמים במרקת מעשה וירפלו ערפה גדולה עד
למאד ואמנם שני הפואיס' הנשאר' שהם הראות והשמע
הם יותר רוחניים ולכן יסגו מוקפהם מארס' יותר רחוק
והיו שני הפואיס' האלה יותר מתיחסים ומיוחדים להגדת
החכמה ועל זה אמר שלמה און שומעת ועין בואה ה'
עשה גם שכיחם ולהיות מוש' השמע יותר מיוחד לזה אמר
און שומעת תוכחת מייס בקרב חכמים תלין הכה אם כן
מקישת הפואיס' שנים מהם המסוס' והגופ' הם גם כן
ועבים ושנים מהם הראות והשמע דקיים רוחניים וחוש
הריח באמצעי ביניהם ולכן זכר הכתיב כאן שאלך המסיה
לא לי' שלא היה נטייתו אחרי שני הפואיס' הנפשי' באשר
בני אדם אינו אף בענין הריח שהוא יותר דק מהם לא
ישמש ממנו כיתר המלכים לתכלית התענוג' וגסות הרוח
כי אם לעבודת השם יתברך והוא אשרו והירחו ביראת
ה' וזכר שאף משני הפואיס' הדקיים הרוממ' לא ישפוט
בהם כל כך והוא לא למלאה עיניו ישפוט ולא למשמע
אזויו יוכיח וכמו שיתבאר התבא' השמש' בענין המאמר
שהיה מלך המסיה רודף בקרה ומשפט' וכמו שאמר עליו
זה הכתיב עמו חן כתי' רומ' עליו ומשפט לגוים יוכיח ואמר
עד ישם בארץ משפט' ולפזרתו אייס ייחלו להגיד שהיה
בעל משפט' לא לבד בקרב עמו כי אם גם בכל האומות
ועמה ימא' ששם היות כפי הרין אף לו לרין לא מה שעבדו
רוחות וכפי מה שישמע מנעבות העלמי' דייג' ומעדות
העדים חנה מלך המסיה לא למלאה עיניו ישפוט ולא למשמע
אזויו יוכיח כפי ארס' כי הוא ידע הדברים כפי אמתת
מדלך וכואה ורוח הקדש וכו' אלהו' העונה עליו ישפוט
בדקדק דלס' בענין המספט' וענין התוכחה והלמוד יוכיח
כמיסור לעבו' ארץ וזכר דלס' והענו' וכל סכן העשירים
וגדולי הארץ והענין כלו שהיה משפטו תמיד מסכס' אל
האמת וזכר אמרו בשלמה שהיה מביד בפני העלמי' דייג' מי
היה משקר והיה משפטו אלהי וכו' הדרך או בשלמות יותר
גדול זכר שהיה במלך השמש' וגם התבא' הזה
לא היה במקומו כי אף על פי שהיה חכם לא היה ידעתו
בקיפת אלהית' וכל סכן שלא ימא' בזה בפני שני המסקרן
כל שש' את דרכו זכרו הפרינים ומלאה הארץ חיים
והתבא' השני שיימא' במלך המסיה הוא פעל הנפשי'
והנכללות

ג. א. י. 3. והנכללות

ירוש
מכה
כיס
ונכר
אחרי
זכות
ענה
אמר
הלא
היה
אמר
ס'ים
וכו
מן
שיות
היה
כתיב
עבין
הרדו
נרשי
כפי
את
קיס
היה
מתת
עבין
ככא
אך
מלה
יוטר
אשר
"ן"
חס'
כיס
שית
מטר
"ן"
ראת
פלות
מיו'
דעת
רוח
הה'
למה
עלי'
טאה
כאה

משמיע ישועה

והסלואת אשר יעשה שלא כמנהג הטעמי כי בכת
 דבקונו באלו ובכח כסואו יעשה אותות ומופתים וכמו
 שבא יואל הנביא והיה ביום ההוא אשפך את רוחי על כל
 בשר וכסאו בנביס ובנביס ובנביס ומופתים בשמים
 ובאין כי לפי שבארכן בית המקדש כשזקקה הכבודה
 ומעשה הנסים כמאמר המזכיר אותותינו לא ראינו אין
 עוד כפיא לכן היה מאורע הדין שבב' ה' את שבת ביון
 ישבו שני המסדרים האלה לקדמונם רונה לומר הכבודה
 והשלמות ולכן אמר שוכר הנביא בכאן שמלך המשיח יהיה
 בו רוח כבודה וזכר גם כן שיעשה אותות ומופתים וזהו
 והנה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע רונה לומר
 שלא ינטרף להלחם עם האומות לא בחיל ולא בכח כי הוא
 בשבט פיו יכה הארץ והמדניה שזמורוד בו ואם אף אחד
 יתאז ברוח שפתיו ימית אותו רשע ויכלאו והענין שכל
 פיו דברו ותפלתו על גוי ועל ממלכה ירד אז לה' מן השמים
 וישפעה או תבקע האדמה ותכלענה או ימיתהו הארץ והכחש
 ושאר גלוטי ההשגחה כמו שהיה ענין אליהו באמרו אם איש
 אלהים אני תרד אש מן השמים ותזכל אותך ואת המסך
 וכן באמר באלטע ויקללם בשם ה' ותנחן שמים דובים
 מן היער וגו' וגם הנביא השני הזה מכושר כגלה שלא נתקיים
 בחוקיה ולא בימי בית שני. הנביא השביעי הוא
 רוב השלום שהיה בארץ בימי מלך המשיח ולפי
 שהמלחמות בין בני אדם הם או בכתת מדרס לגזיל
 זה לזה או להלק האמונות והדתות לכן אמר והיה נדק
 אזור מתבני כנגד השמרה וכנגד חלוק הדתות והאמונות
 אמר והאמונה אזור חלכו רונה לומר שלא יהיה חמס
 וזר בארץ כי הנדיק ידבק במלך המשיח כאלו הוא
 אזור מתבני או יחזור אל העולם כלו שיתרבה בו הנדק
 שהמספט והשלום וגם כן לא יהיה בין בני אדם חלוק
 אמונת כי תהיה האמונה אזור חלכו ובכתת הסכמת
 העולם ככדק ובאמונה יתבטלו המלחמות ולא ירעו איש
 לאיש וזהו אמרו וגר זכר עם ככש וכמר עם גדי ירכן
 שהוא משל לאנשים המשתדלים בעולם הטורפים והאומסים
 שבימות המשיח ישבו ששונה וכתת עם הקללים בקרב
 הארץ וזהו אמרו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש
 כי מלאה הארץ דעה את ה' רונה לומר שאנשים לא
 ירעו אלו את אלו לפי שזמלא הארץ דעת את ה' בשלמות
 האמונות ותהיה כל מגמתם להשלים כפשותם לא לרשת
 משכנות לא להם וכבר כתב הרב המורה שהרעות הנופלות
 בבני אדם מקמתם לקמתם הם כלם מפאת הסכלות והעדך
 החכמה כיון שהקומא מפני שהוא נעדר הראות כשל
 בכל מקום ויעשה בוולמו חבורות פנע כן בני אדם
 מביעים זה לזה מפני סכלותם ולכן ספר כי לא ירעו
 ולא ישחיתו למה כי מלאה הארץ דעה את ה' האמנם
 קבצים אמרים פירשו הכתובים האלה כעשונותם שיכרא
 השם חדשה בארץ שהיו הדברים כפי מה שהיו בתחלת
 הכריאה כי הכריה לא היה אז טורף וכן שאר הקיות
 והעופות הדורסים שאם לא היה כן היו נפקדים המינים

הנכבדים כיון שלא נכדלו אלא וזכר ומקשה ותפת כח
 טובים על זה ויהיה אם כן פירוש הכתוב שבימות
 המשיח יאבדו הדברים לאיתנם הראשון שלא ירעו
 הטורפים ולא יהיו נטופים העלי מים הפתים אבל
 ישבו כלם בשונה וכתת וזכר שהפלא היה היה בארץ
 ישראל כלכד לא בכללות העלם והוא אמרו לא ירעו
 ולא ישחיתו בכל הר קדש והיה הזכרית הנס היה
 לחיות על רוב השלום לא כלכד בין האנשים כי אם
 גם בין הטעלי מים בלתי מדברים ולמה יקשה על הרב
 המורה לפרש העיד היה כפשוטו והנה יערה הזורה וגם
 את הנדעה וגו' וכתיב והשלתי ככס את חית הדה ואכלה
 אתכם כל עקב ופני אדמתך יירש הנלכל וביעודים הטובים
 אמר והשכתי מיה רשע מן הארץ ואמר וכתיב לכם
 ברית ביום ההוא עם חית הדה ועם עוף השמים ורמש
 האדמה ובאמר ומית הדה השלמה לך וזהו כלו ממה שזכר
 שברכות ה' דרכי איש גם הטעלי מים הטורפים המזיקים
 לא יזיקוהו לפי שהם כלי השגתו ותפא ממיט ולא
 עבוד ממות כמו שאמר השלם רבי מביא כן דוסא ומי
 שיכשים זה מה יעשה לענין דמיאל כגופא די אריותא האם
 יפסטהו גם כן על כד המשל אלא שהדבר כפשוטו
 ולכן שכן בתורת כהנים מעבירם מן העולם ר' שמעון
 אומר משכיתם שלא יזקו אמר רבי שמעון אימתי הוא
 שבו של הקדוש ברוך הוא בזמן שיש מויקין ואינם
 מויקים הכריות או בזמן שאין מויקין בעולם וכן הוא אומר
 מזמור שיר ליום השבת למשכית מן המויקים שלא יזקו
 וכן הוא אומר וגר זכר עם ככש וכמר עם גדי ירכן וגו'
 ובין לרבי יהודה בין לרבי שמעון פטוקים אלו כפשוטם הם
 וכבר אמרו במשנת אבות שאעולם לא היוק נאש ועקרב
 כירושלם ומה המונע שלא יהיה כך ויתר מה לימות
 המשיח שזמלא הארץ דעה את ה' וכיהות האנשים יודעים
 רבוים ועובדים אותו ישכית מיה רשע מן הארץ והנה
 הדיעה בהפכים אחת ואם במכרים לרשעת פרעה וסכלותו
 בדרכי השם בא הערוב על הארץ ושלל אותם לימות
 המשיח שזמלא הארץ דעה את ה' מי המונע שיסור
 רוע הטעלי מים המזשיתים והסתכל אמרו וארית
 כבקר יאכל תנן כי גלה בו הנביא דבר אמתי והוא
 שאכילת הבשר מוליד ככש האוכל תכונה רעה אכזריות
 חמה וטף אף עד שמפני זה היו הבקר והצאן וכל
 הטעלי מים האוכלים עשב הארץ אם לא ואם יבש כחנן
 הם שלמים וכן רבים לא ירעו ולא ישחיתו וכן בעופות
 הנפרים והדורסים וכני יונה והתרגולים לפי שהם נזוכים
 מהעשבים והתשה אינם דורסים ולא טורפים וזלזם
 אמנם הטעלי מים הטורפים והעופות הדורסים הם כלם
 נזוכים מהבשר ולכן היה בהם מהאף והזדון
 והאכזריות הנמקך וכעבור זה כשכתן הקדוש ברוך
 הוא רשות לם ולנביו לכל בשר אמר ואך את דמכם
 לבפשותכם אררום שמשא שפאת האכזריות והזדון
 אשר יקבו ויתילך בהם מאכילת הבשר יהרגו איש את אחיו
 ולכן

משמיע ישועה

ולכן אמרו הכמניו זכרם לברכה שלא יאכל אדם בשר אלא
 לתיאבון ולכן יעד הנביא כאן שכדי שהנעלי חיים לא
 ירעו ולא יכסו יעשה השם שהאריה בבקר יאכל תבן
 כי בהיותו כזון מהתבן ולא מבשר בעלי חיים לא יהיה בו
 אכזריות ולא יטרוף טרף לא ירע ולא ישמת והנה
 התנאי הזה בין שיהיה ערכו השלום המושלג בכל פאות
 הישוב או שיהיה בין הנעלי חיים גם כן כפשוט הכתובים
 מבואר בגלה שלא נתקיים בימי חזקיהו וכל שכן שלא היה
 ולא נבדא בזמן בית שני שנתברו או הקטנות והמלחמות
 והתנאי השמונס הוא שידרשו העמים למלך המשיח ויכבדו
 תחת ידו וכמו שנבא הזקן עד כי יבא טלה ולו
 יקת עמים ואמר ישעיהו עבדו עד ימים בארץ משפט
 ולתורתו אים יתלו ועל זה אמר כאן שמלך המשיח
 שהוא שרש ישי ה' הוא מינו יעמוד לנש עמים טיבטו בו
 וילמדו ממעשיו וילכו באורחותיו כמו שיבטו בנש המלחמה
 ללכת אחריו במהרה וזהו אליו גוים ידרשו והיתה מנוקתו
 כבוד רוצה לומר שלא יקנה הכבודות והמעלה מן
 המלחמות אשר יהיה אליו כבוד והנה קרא למלך המשיח
 שרש ישי עמ היות שלמעלה קראו הטור ונכר לפי שלמעלה
 ביאר יחוסו ומשכמתו לבית אבותיו שיהיה כבן ישי וכדוד
 עבדו ולכן קראו הטור היובא מהגזע וכנר שהוא
 הענף הגדול אמנם כאן יעד ש' אריך ימים על ממלכתו
 הוא ובניו בקרב ישראל ובערך הבנים שיעמדו ויבאו
 ממנו קראו שרש ישי כי הוא יהיה לבניו שרש היקם במו
 שיהיה ישי שרש לכל מלכי יהודה ואפשר שבין עוד נזה
 שנתחלת מלכותו עלה כיוצא ופענף ואמר כן ירצה
 ויתגדל במלכותו עד שיהיה שרש גדול וגם התנאי
 הזה בידוע שלא נתקיים לא בימי חזקיהו ולא בבית שני
 כי לא באו מלכי האדמה וגויהם לדרוש אותם כי אם
 להכריזם התנאי התשיעי שימנא במלך המשיח הוא
 שיקבץ כפונותיו ויביא נדמי ישראל והם עשרת השבטים
 שהגלה מלך אשור ולא שבו עד הנה וגם כפונות יהודה
 שכפזו בחורבן בית ראשון ובחורבן בית שני כלם יקבצו
 וימלוך עליהם וכמו שנבא יחזקאל בכבואות העמים
 כמו שיתבאר בזה המאמר ועל זה אמר כאן יוסף ה' שנית
 ידו לקבות את באר עמו והנה קרא ישועה העתידה
 שנית בערך לביאת מצרים לפי שגאולת בבל לא היתה
 גאולה שלמה כי אם פקידה מלושה וכמו שאמר למלאת
 שבעים שנה למסכות ירושלים אפקוד אהבם וגם בזה
 תשובה למינס שפירשו הגאולה האת רוחנית לפש ולא
 גשמית כפשוטה כי הנה הנביא אמר יוסף ה' שנית והוא
 המורה שהיה הגאולה העתידה שנית לביאת מצרים
 ולאותם הנבאליס ענמם ומתדמה אליה מכל צד מה שלא
 מתדמה לפקידת בבל ולא לגאולה כפשיית והדמויון
 שבניהם הם מישה והם הבדלים ענמיים בין גאולת מצרים
 לפקידת בבל אחר שגאולת מצרים בגאולת כל ישראל ולא
 בשאר מהם הם אחר ואמנם בפקידת בבל לא שבו

כל הבנים עשר שבטים אלא מעט מועד מצד יהודה
 ובנימן שעלו לבבל השנית שגאולת מצרים יצאו משעבוד
 לחירות מוחלט אמנם בבית שני היו משועבדים
 תמיד פעם לפרס פעם ליון ופעם לכורו: השלישית
 שכאשר יצאו ממצרים זכו לארץ וכרובים ונכוחה
 ואורים ותומים ואש מן השמים אבל בבית שני נעדרו מכל
 הדברים הקדושים והם הכביעית שגאולת מצרים נעשו
 בקרב ישראל נסים ונפלאות רבים ועצומים שהיו
 נעשים במקדש בקרב ישראל אמנם בפקידת בבל בבית
 שני אותותיו לא ראוי: ההמשית שביציאתם ממצרים
 כשמלכו המלכים היו משבט יהודה דוד ושלמה והבאים
 אחריהם אמנם בבית שני לא מלך מלך משבט יהודה
 ומזע דוד כלל ולכן לא היתה פקידת בבל כגאולת מצרים
 ולא מתדמה אליה אמנם הגאולה העתידה מתדמה לכל
 הדמויים ההם לגאולת מצרים כי הנם יתקבצו שמה השבטים
 כלם וינאו לקרות המוחלט ומחול בהם הכבואה ושאר
 הקדושות כלם ויתברו האותות והמופתים וימלוך עליהם
 שרש ישי ומבן דוד ולהיות הגאולה העתידה דומה
 לגאולת מצרים קראה הנביא שנית לפי שהיה שנית
 אליה בא כותה ואמר הנביא בזה לשון קבץ לקבות את שאר
 עמו לפי שישאל הם מלך הקדוש ברוך הוא ומכל נהלות
 והאותות החזקו בהם ולכן יוסף השם לקבותם באשר
 קנה אותם ממצרים ימיד פנעה ואין פירוש הכתוב שיקנה
 בהם את שאר עמו אשר יאשר באשור ובמצרים אבל פירוש
 שיקנה אותם שנשאר מאשור וממצרים ומיתר הארצות אשר
 זכר שהלכו עם נבטיה ואתם שנשאר מהם באי זה מקום
 שנשאר יקנה והנה זכרם כפי מה שגלו ב' אמרו ואסף נדמי
 ישראל הם השבטים שהגלה מלך אשור ולכן אמר בהם נדמי
 לפי שגלו כלם יחד אל פאה אחד ואמר וכפונות יהודה יקבץ
 על גלות בית ראשון וגלות בית שני כי לפי שנתפזרו בכל
 קצות הארץ ולא הלכו כלם אל פאה אחת בגלות שזמרון
 לכן אמר עליהם וכפונות יהודה יקבץ מארבע כפונות
 הארץ ולא זכר בנימן לפי שזכר מראשי
 הממלכות מלכות ישראל ומלכות יהודה לא השבטים
 שנכללו תחתם ואפשר לפרש בענין ונשא גם באופן אחר
 והוא שהנה במדבר נזה הקדוש ברוך הוא על הדגלים
 והיה דגל מחנה יהודה קדמה מנד הפנים ודגל אפרים ימה
 מנד האמוריים והיה על זה קבאה בנייה יען היו
 בני האמהות בדגל מהנה יהודה ובדגל אפרים היו בני
 הגבירות עד שאולי גם מזה נולד מה שניסך ממלוק
 המלכותית מלבד הסנה שזכר הכתוב שמה אמנם עתה
 בימות המשיח היו כלם לעם אחד וגוי אחד ולא יתלקו
 עוד בהלוקים טובים ועל זה אמר ונשא גם לגוים
 כי לא יהיו שמה נסם ודגלים הכנה מתמלפים כי אם כן
 אחד בלבד ודגל אחד מוכה על התאחדות האומה ועל
 אחדות האלוה ואף על פי שתקבצו בני יהודה ובני ישראל
 יחד לא ישובו לכסלוםם וקבאתם כי אז בלי ספק יסוד
 קבאת אפרים שהיתה בדגלם ובשאר הדברים ודבר

היום למעשה וכן הוא באמת פירוש בעים רמוז וכוה האופן
 יכחו לשבעה מחלים כרי ששאל ידרכו ויעבור בו כיבשה
 כבעלים ויהיה הכשר שהוא מסלה רונה לומר דרך סלולה
 גלוי ומפורקמת לשאר עמו אשר ישאר מאזור כאשר
 היה ים סוף מסלה ודרך לעבור בו ישאל בעלפוס ממכרים
 ואמנם למה אמר אשר ישאר מאזור ולא זכר שאר האומות
 והמלכות משבו המפרשים שהדרך אזה בכלם אבל האמת
 הוא שאמר זה על עמדת השבעים אשר תגלם מלך אשר
 לחלה וזכור כהר גזון וערי מדי ששם אחרי כהר פרת
 ולכן יעד שיקרע השם ההר שהוא כרי להפילם והתבלי
 הזה גם כן מובאר הוא שלא מתקיים עד הנה ואמר הכביא
 שבזמן התאוצה ההיא יאמרו ישאל אודך כי אכפת
 בי ישוב אכך ותמחמי רונה לומר כפי אורך הגלות
 אמרתי בגזתי אבל עתה שאלתי אודך ואומר את שמך
 אף על פי שאכפת בי כיון ששם אכך ופאחמי ולפי
 שישאל כשיצאון ממכרים הווי יראום מהמפרים אמר שלא
 יהיו ישאל עתה כן אבל יאמרו הכהאל ישועתי אכפת
 ולא אפחד ולפי ששאל על הים אמרו בספקם עוי
 ומרת זה ויהי לי לשועה כפי הכביא אגם עתה יאמרו
 ישראל כי עוי ומרת יהיה ויהי לי לשועה כי בחיות
 הגאולה העתידה הזאת שפית לזיאת מנרים ומתדמה
 אליה היא ראוי שאותם דברי השרה עבמם שסורו
 שמה ישורכו עתה גם כן ולפי שישאל כצאום ממכרים
 קבלו את התורה אשר עשה כנגד זה ואכפתים מים כצאון
 ממעבי השועה רונה לומר אתם עתה לא תקבלו תורה
 חדשה אבל תלמדו התורה שלכם מפי הכביאים והכבמים
 שהם מעבי השועה כמו שהתגס ונתן מבשרי כדקיא
 וכוה הכביא כדקן ענה לאפסי הגולה אלו סורו ויזמרו
 אוי מומי סגדו דוד המקן לסעלות את ארצו האלהים
 שהוא הודו לי קלאו בשמו הודו בעמים עלילות ונתן
 הפעם למה יסורו באמרו הוכירו כי נשגב שמו רונה
 לומר הוכירו השומרו שהוא לשו ענו היה נשגב שמו
 של הקדוש ברוך הוא מפי הכביאים בהעלותם את ארצו השם
 וחתם גם עתה שבעלו את ארון האלהים ונבא סקרבעס
 שבינת השם אמרו כי נאזת עשה מודעת זאת בכל
 הארץ שהיא הגאולה העתידה הסוללת בי בעבור
 ששפרקסם בכל העולם ונהדו אליה כל הגוים איך מודעת
 זאת בכל הארץ ואל יראלם כפרע אשר כהלו וכוה
 יושבת כיון כי גדול כקרבן קדם ששאל רונה לומר
 את כן כיון כהלי וכוה יוצר מכל האומות הכבכות ממת
 כפי שפסכה לפי שכן תמנה שפסכה האלהות ועתה יגדל
 כקרבן קדוש ישראל שהו השם יתעלה בהשגות שביסחו ונדון
 וגדול והיה כבוד ה' כה האמרו מן הראשון הנה תפאכר
 הכבואה הגדולה והעצומה הזאת בעשה תפאיה באר היטב
 והתמו הספקות את העריות בה וזוכמת עובדת מבלה
 שפסכה ותפאיה אי אפשר לפשטם על המקומו ודורו ולא גם
 כן על דור בית שני ושהם עתידים בהכמת להתקיים בפיאת
 משמחו מהרה יגלה והוא מה שרבינו פה לכאך

הכבואה

המלוכה שהיו מקבאים בבני יהודה ואמרו וכוה יודיה
 יכרתו אין הכונה שכתבו מן העולם כי הם אשר שכנו ישראל
 אלא שכתבו ויסקו מהיותם סוכרים והוא אמרו אשרים לא
 יקבא את יהודה ויהודה לא יכור את אשרים רונה לומר שלא
 ידקק אותו וביאר אף יבאו לארץ ישראל הכהמים והראוקים
 ואותם אשר באכבות המערה שהם בכלל איי הים ועז אמר
 ועשו ככתף פלשתים ימה ומלת ועשו היא מלשון עופפות
 יאמר שמהרה יבאו אותם הדמוק' דרך ימה ככתף פלשתים
 שהוא משל לאכיות הגיבויים והויכאמי שהם מזרע פלשת'
 והם יבאו את ישראל ממערב למזרח ויבאו אותם באייה בלב
 ים ואמרו כן הם יהדו יבואו את בני קדם ואמרו שירשו
 סאפרים ויהודה שוכר ילכו בתבועה קלה ומהרה
 בהתעופפות לארץ פלשתים שהיא ימה רונה לומר למעמם
 אף וכן הם יבאו יבואו את בני קדם שהם האומות
 הושבות במזרח של ארץ ישראל וכן יהיה משלות ידם
 אדום ונאב העומדים מפאת אמת כי ישלמו יד בהם לקחת
 את ארנם וכן בני עמון העומדים מפאת אמת יהיו
 משמעתם רונה לומר ככנענים וכשמיים ליהודה וישראל והנה
 אלה האומות אדום עמון ונאב באשרו ארמות הלפנים
 לישראל אם מואב דכתיב אל תנה את מואב ואם עמון
 דכתיב וקרבתי אל מול בני עמון אל תבורם ואם אדום
 דכתיב אל תתגרו כם וגומ' כי ירושם לעשו נתתי את הר
 שעיר : האומות לימות המשמה מפי שהם הבעו לישראל
 בגלותם הותרו להם ארבותם כלם ואלה הם חקמי והקמו
 והקדמוני שזכרו במחשתי של אברהם ולא יסו ישראל את
 ארנם וגם התבלי הזה מובאר שלא בתקוים לא בבית ראשון
 ולא בבית שני כיון שאותם האכבות לא נכבשו לישראל עד
 הנה והן עתידות להכבש : והתבלי העצמי הוא שיעשה השם
 לימות המשמה כם דומה לקריעת ים סוף שעשה עלי ד'י משה
 והוא אמרו והסדים ה' את לשון ים מנרים שהוא גילית
 שכתבם בים וקראו לשון לשי שהוא קבת מהים שכתבם הנהר
 בו כדמות לשון והוא והבין ידו על הנהר כי הים הוא מקום
 מים מלוטים והנהר מקום מים מתוקים ומלת בעים הוא
 לשון חזק ואמה שיתריהו ויגוהו בחזק רוחו וגבורתו
 לשבעה כלים כדי שיעברו בהם הבאים בשפעת הגליות
 שזכר למעלה מאזור וממכרים ומפתרות וגומ' באופן שדרך
 ישראל בתוך הנחל הוא כבעלים מבלתי שיתלמס כהולך
 ביבשה ולפי שסתוב הוא בא לשון ים באמרו והסדים ה' את
 לשון ים מנרים ונא גם כן לשון כהר באמרו והסוף ידו על
 הכהר הזקקה על המפרשים אי זה מהם יבקע ויחרב אם ים
 מנרים או כהר אשר ויבנת תרגם הכהר הזה כהר פרת
 הסמוך לארץ ישראל ולדעתו יסרים שניהם כילום וכהר פרת
 דרך לעבור גאולים זה ועד ככון כפי הפשט הוא שיעד
 הכביא כאן על בני דברים האמר שחיים ה' לשון ים מנרים
 רונה לומר כילום שיתב ויבשמימי וכוה תהיה הרעה
 גדולה למכרים כי משם יבאו תבואותיה כלם והשמי שיתק
 ידו על הכהר בחזק רוחו כלומר כרות חזק כמו שאמא בים
 סוף ויולך " את הים כהוה וקדים עזה כל הלילה ושם את

הנבואה

השלישית היא בפרשת הוי ארך כלכל כפפים מעבר לכהני כוז ושאר הפסוקי עד משא מנדים והנבואה הזאת פירושה ראובני מפרשי הנדרים על מלך מנדים שהיה אולם מלאכים למלך ישראל להבטיחו שיהיה בעזרו כנגד מלך אשור ולא היה בן אומנם אשכנזי מפני שהם הודו ולא כושו שהצטובי לא יסבלו הפירוש הזה ופירושו אותם על עשרת השבטים שהגלה סכרביה לחלח ונכזר בהר גזון ועמי מדי ששלטו מלאכים בזמן בית שני לדעת מה כעסה מבני יהודה וגם על זה אי אפשר שיפישכו פשוטי הכתובים אמנם המשפטים שלנו פירושו אותם לעתיד לבא על עבין גזן ומגוב ואני זאת כדעתי אותם שלא אשא כפי אש אבל אתמלה לאנו לגל הכתובים לבא על אמתתם וראוי ראשונה לדעת מה עבין הפגשה האמת בזה המקום כי הוא התמיל משא למשק ולמה הביא בתוכו הפגזה הזאת שאינה מענינה ולכן אומר שלא כאמנה הפרשה הזאת על מלממת גוב ומגוב ואין עבין המלאכים לדעת אם סבו ישראל לנבולם כדי לעלות להלחם עם ואין פירוש קו קו מלשון כנה קו לא האבי ידו מבלע וגם לא מלשון קיא כמו שפירשו שאי אפשר שכוש ואותם האומות אשר הם מעבר לכהני כוז היו כלם ממשלת סכרביה והוא היה המולך עליהם והמה בקנות הישוב לעת הצפופית ולפי שהביא זכר למעלה מפלת סכרביה וכל לאומיו שמחו בדך עם על אשר שלחו ידם בישראל כמו שאמר לעת ערב והנה בלתי כתרם בקר איבנו זה חלק אומינו וגולל לבווינו לכן סוף אליו פרשת הוי ארך כלכל כפפים וגומר להודיע שיהיה הפלת הוא ממפלת סכרביה גורו כפי כל בני אדם מהאבות אל הבנים עוד כל ימי הארץ הריא עד שזמן קבוך הגלות בקבוות הארץ הריא כש שמעו בני אדם תאווע ישראל שלמו שלומיהם בעפנות דרך ים לפשר את ישראל ולהסבם באהבתם כי יסדו אם לא יעשו כן שיקרה להם כמו שקרה לסכרביה ואל עמו שפא מלך ה' והגבס ולכן ימרוו אלה לגלות מלאכים לפניהם והנה קרא לארץ הוי ארך כלכל כפפים בעבור רוב הפל אשר בה מפאת האילנות הגדול ש אשר על הפסחות כמו שהיום הזה מעידים אנשי מלכות פארטוגאל הולנדים שמה וכל דרכם הוא על ההכרות ויש מאפי עברי ההפכות אילנות גבוהים עד לשמים והם רבי הענפים והעלם עד שעושים על ההכרות כל מרובה גדול מאל ופסוקות הנדרים עובדים במהרות תחת אותם כללים שזופפים את הנהר פיון כפפים ולכן בקראה ארך כלכל כפפים ונתת פסה למהים כמו ש אשר מעבר לכהני כוז לפי שכל ההכרות יהיו הפללים ואמר הכביא פקודא אליהם מכתוק הוי ארך כלכל כפפים שזמן הוא יהיה שולח בים בים רונה לומר שזוהים מלשון מלשון ביר כאמן לזולתו ושלפום כפלי גומא שהם הספכות שלהם על פני המים והסתכל אמרו כפלי גומא גבס זה מפי השמועה למדנו טקספת אותם ההכרות כוללים קבים גדולים ועמים מאל מאל ואנשי הארץ הם יקמו קנה

אח' מהם וחקקוהו ויפקלוהו ועשו ממנו ספי' שיכנסו בה ארבעה אנשים ויתר וקורים אותם בלשונם לא מחדיש זה מהגבס בכל ארך כוז ועל זה באמת באמר כאן ובכלי גומא על פני מים כי הקבים הם מין ממיני הגומא הגדלים על שפת הנהר ואמר שיאמרו לאותם הגלגלים מלאכים קלים רובה לומר שילכו בקלות אל ישראל שהוא הגוי שהיה עד עתה ממוסך וממוכר מן העמים ועשה יהיה עם נורא מכאן והלאה עד עולם כי הנה אמרו מי הוא הרבון כמו מן הוא וכן כמזכר זה אחרי כן בפסוק בעת שהיא וכל ש' בארז ומעם כורא מן הוא והלאה ואמרו שהיו עם כורא משם והלאה על דרך מה שאמר משה רבינו עליו השלום וראו כל עמי הארץ כי שם ה' פקדא עלך וראו מן ויגידו עוד מתארי עם ישראל דבר ראש וגדול מאל באמנם גוי קו קו ומבוסה והוא באמת מלשון תקוה ופטוון רונה לומר גוי שהיה לו תמיד תקוה רנה באלהיו אף על פי שהיה במבוסה ושלל והכענה אשר באו כהרים ארכו שהוא משל למלטים ששללו בישראל ובארכו פעם מאדום ופעם מישראל כי עם כל זה היו מקוים בני ישראל תמיד לשועת ה' כמו שנקראו על זה אסירי התקוה ואפשר שיסלמו המלאכים הקלים להביא מארצם את ישראל אשר כפזבו שמה ולהשיבם על אדמתם והיה לנו מלאכים הקלים רונה לומר לכו להביא הגוי הממוסך והממוכר הזה הגולה ביניהם והולכו אותם אל עם כורא מן הוא והלאה שהוא ישראל היושבים על אדמתם ואמר כל יושבי תבל והוכני ארך כנשוא כם הרים תראו וגומר לאגיד כי לא לבד מעבר לכהני כוז יהיה זה אבל גם בכל קבוות העולם ובכל פכותיה בארץ השם יתעלה יש את נסו וישמע קול סופרו יראו וישמעו אותו לרוב פדסומו הנה התבאר שעבין זאת הפרשה מסכים עם הנבואה הראשונה שזכרתי מכונן יהיה הר בית ה' בבאש ההרים וגו' והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעל' א' הר ה' וגו' והוא עפמו מה שכתב נבביה כי אזו האפוך א עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ופעבדו שכם אחד מעבר לכהני כוז עתדי בת פוני ויבילון מכתי זה לנו עד גדול שיה סכוכר כאן מעבר לכהני כוז בארץ כלכל כפפים ופסוק בעת ההיא וכל ש' לה ככאות הוא עפמו מה שזכר נבביה שמעבר לכהני כוז עתדי בת פוני ויבילון מכתי רונה לומר שיובילו שי למודא האמנם מהו זה הכס וקול השופר אשר זכר כאן אין ראוי שיעלה על לב אדם שהוא כפשוטו כי מכת המכועות הוא אירימו כס אז יתקע שופר במקום מן המקומות שיאנו וישמעו אותם בכל ברזיות מקומות הארץ הנמוקות והקדושים אבל ראוי שיפגש באלד מסבי אופכים האחד שהוא כמו לקבוך הגליות ותאוועת ישראל שדמה בעינינו לכשיאות הפס בהרים ולתקיעת השופר כשיעשו אותם לקבוך האנשים ולקראו אותם וכפי ה הביטום יהיה מאמר הכביא אסבי זה כי כה אמרה' אלי אשקעה ואביעה במבוכי כשיכול שבזמן סגלות אין לו יתעלה מפוסה והשקט כמו שאמר למען בון לא אשה ולמען יושלם לא אשקוט אמנם כנשוא כם לקבנם

אופן
כמה
לולה
אשר
כמים
אות
אמת
אשר
פחת
נאפי
נבוא
כפפת
לבות
שמך
לפי
שלא
בגמ
עמי
מרו
מית
ממה
מרו
מ'ים
מקיא
מרו
הים
מכתן
מכזה
שמו
ששם
כפס
בכל
בזר
יעת
מרו
מרת
משת
מל
מיון
מ'אכ
מ'טכ
מ'לה
מ'גס
מ'אח

משמיע ישועה

תכל וזוכני אך כנשוא נכ הכים תכאו שהוא נכ תמית
 הממים וכחוקע זוכר תמטו שהוא פרסום הפליאה היא
 והתהלכות בני אדם על ה ולפי שהיה התמיה בכל פאות
 היישוב לכן בכל גלילות הארץ יקראו בשם ה' בראותם
 מתיחס קמים מקברותיהם קוראים בשם ה' ומפרסמים
 אמתת אמונתו ילמדו הם גם כן לקרא כלם בשם ה' ולעבדו
 טבס אמר ואמנם אם יקומו כל הממים שכבר מתו אז
 קנהם אז בלבד דיקי כאלו ומהו חקר התמיה וזכרתה
 ותכליתה אין ביאורו ממה שישות בזה המקום ואכני מלאמי
 ידי לה' בו כבוד הכבוד ועל זה אמר הכבוד כאן כי כה
 אמר ה' אלי אכטה ואביטה במכוני וגו' כי מלת אלי
 בפסוק הזה מורה שהכבוד על עצמו אמרו שאמר לו הטס
 יתעלה על עצמו שימות וישקוט מהמית העולם הזה כי
 השקט האמתי הוא עם המות וכמו שאמר כי עתה שכנתי
 ואשקוט ואמרי המות אביטה במכוני רונה לומר שאעמוד
 לגדולי לקן הימים ואשוב להביט במכוני שהוא הגוף שהוא
 משכן הנפש ואמר שהנפש אשר תמול על הגוף בזמן
 התמיה לא תמול בו כמו שחמול בלדים בלתי בשלמת
 ותמטרך אל הגדול והלמוד אבל ה זהה כחוס נכ עלי אור
 כ"ל שהמקבל יהיה מוכן כאור הבהיר והיורד עליו שהוא
 הנפש יהי כחוס נכ רונה לומר כשמש הנכ בגבורתו ולפי
 שישעיהו אמרי זה דמה ענין התמיה לטל באמרו כי טל
 אזכות עליך וארץ רכאים תפיל ולכן אמרו חכמים
 זכרם לברכה על שעתיד הקדוש כרוך הוא להיות בו את
 הממים לכן אמר כאן הכבוד כעב טל בחוס קציר
 זהסתכל המטילו יוס התמיה לחוס נכ ולחוס קציר שהוא
 השמש כי בן אמר הכבוד מלאכי מדבר על זה כי הנה היום
 בא בוער כבודו וגו' וזכה לנס יראי שמי שמש נדקה
 ומרפא בכנפיה שיהיה טס החוס והשמש האלהי לטה את
 הרשעים ולהשמיע ישועה לנדיקים ולכן אמר אמר זה
 להגיד עונש הרשעים ביום ההוא ומתי יהיה הפליאה העצומה
 הזאת כי לפני קציר כחם פרח רונה לומר קודם שיהיה
 תכלית העולם וקורבנו יחיות ישראל בגלות שהוא הפרח
 קרוב לכליה המולטת וזהו כחם פרח יראה השכ' לנדיקים
 ועל אמר וזוכר גומל יהיה נכה וגומל מלשון גמול רונה
 לומר יא כן השכר והגמול וזה כנגד הנדיקים וכנגד
 הרשעים אמר וזכרת הזוללים בזמורות וגומר יעזבו יחדו
 לעיט הורים ולבהמת הארץ שהאומות המרשעות הגדולים
 עם הקטנים יכרתו ממלחם ופרנו ימרו מן העולם
 והיו נעזבים למאכל העופות עיט הרים ולבהמת הארץ
 וגם המה ימאסו אותם וזהו וקן עליו העיט וכל בהמ' הארץ
 עליו תחרף כמו שפירשתי כי לא אמר וקן על זמן הקיץ
 ותחרף על זמן הסורף כמו שפירשו המפרשים ומדברי
 חכמינו זכרם לברכה הוא ומכאן למדנו שעונש רשעים
 בגיהנם שנים עשר שדס קץ וחורף אבל הדבר כלו
 כפשוטו רונה לומר שפגרי הרשעים הממים במלחמותם
 אלו עם אלו יהיו מושלכים על עני תכל ארצה וכמאמ'
 זה הפליא עצמו ויאלו נאלו כפגרי האגשים הפושעים כי כי
 תולעתם

לקבוצם וכחוקע שופר לתשועתם יאמר יתעלה אשקטה
 ואנוה ואביט במכוני רונה לומר אשגיה בירושלם ובית
 המהדס שהוא מכוני כמו שאמר בהר במלך מכוני לשכרך
 פעלת ה' מקדש ה' כינוי ידך ואמר בנה בביתי בית זכור
 לך מכוני לשכרך עולמים והבטטה היא תהיה כחוס
 נכ עלי אור רונה לומר כשמש הבהיר כי הוא יקרא
 חוס להיות מהמם ולכן נקרא גלגל חמה ואור הוא
 המטר כמו יבין ענין אורו ונקרא אור לפי שיתקדש
 המטר מכיוון השמש המכה במים ומעלה האיד הלח
 והיה ענין זה המשל כמו שלפעמים יבא גשם שוטף ימריב
 הדשאים והנחמים וכשיפסק ויבא אחריו שמש נכ אז טוב
 להם ככה השם יתעלה יביט על עמו ועל ארצו ומוכוון
 ארצי היותם שטופים ימריב ומתמעטים בגלות וכן
 דמה השגחתו כעב טל בחוס קציר רונה לומר שאמר יעשה
 הם גדול ששוקף העולם בזמן קציר ויכד הטל ביום ההוא
 יפסק החוס ויכמו בני אדם ככה תבא לישראל מנוחה
 גדולה בזמן הגאולה ארצי היותם שטופים באש כסופים
 בכרות הגלות ואמר כי לפני קציר כחם פרח על
 האומות שקודם שתגמר ממשכתם הרעה להמריב את
 ישראל ולכלותם מעל פני האדמה ילקו הם וימרכבו ודמה
 ממשכתם לזרעה באמרו כי לפני קציר רונה לומר
 קודם שיקצרו המלילות שהם ישראל ויכרתו אותם כשיחוס
 הפרח ועדין הבוסר מתחיל לגמול שכל זה משל לקודם
 שתגיע ממשכתם לתכלית כונתם לכלות את ישראל הנה
 אז השם יתעלה יכרות הזוללים שהם היונקות הרכות
 יכרות אותם בזמורות וכן הנעשיות שהם הענפים
 או הפארות החוקות שהם נטושות ומתפנטות לכאן ולכאן
 שהוא כלו משל למלכס הגדולים וקטנים לכלם הסיר התו
 רונה לומר כרות יכרות אותם השם יתבדך ואותם
 הרשעים יהיו נעזבים כלם יחד לעיט הרים ולבהמת הארץ
 כי לרוב רשעתם לא יהיו נכיים לקבורה ותהיה קללתם
 כל כך שאפילו הנהמות ימאסו ולא ירנו לאכלם ועל זה
 אמר וקן עליו העיט וכל בהמת השדה עליו תחרף כי
 תחרף הוא מלשון יחרף לכבי כל ימי וסמך לזה בעת ההיא
 וכל ש' לה' בבאות עם מיוסף ומורט להגיד שבעת ההיא
 כשהאומות מרוב ימרכו תהיה פשוטת ישרא וגאלתו השלמה
 והשי והמכסה שיביאו לפניו ית הוא עמו הממושך ומוסט
 שיביאו אות' א ארצו וכמ"ס דכ"א ארצי שזכר חורבן האומות
 ובעת ההיא ימלט עמך כמו שפירשתי במעין יא ממעבני
 הישועה וכן אמר יחוקאל ארצי שספר מלחמת גוג ומגוג
 שבאמרה באמת על חורבן האומות כלם כמו שבארתי במקום
 הנזכר אמר עתה אשכב את שבות יעקב וגו' זהו האופן הראשון
 מהפ' בכתובי' הלא והאופן השני מהפ' הוא שרנה בזה הכס
 על הכס והפליאה העצומה אשר יעשה השם יתעל' באמרי
 הימים בזמן קבוץ גלויות והוא נכ תמית הממים
 שנאמנעו יכרו וידעו כל יושבי תכל אמתת אמונת אהות
 השם יתעלה ויקראו בשמו וכמו שביארתי ביאור רב
 במאמר נדק עולמים ועל אותה הפליאה אמר כל יושבי

תולעתם לא תמות ואשם לא תכסה והיו דראון לכל כגד כי
 מפני אותו דראון וקראון מופלג אשם יהיה בהם ימאסו
 אותם ויכרתו מהם כל העופות והבהמות ומפני שזהיה
 תחית המזים קמכה לזמן קבוץ הגלות לבן אשר
 הכניח אחרי זה כעצ הזא יובלש ל"י ככאז כי הוא חזר
 למעלה אל ארץ כלכל ככפס שובלו ס ל"י ככאז והא
 הוא שובלו כב ישראל הגדים נכיהם הוא עם ממוסך
 ומורטו כו שאר אותם למעלה וכה שובלו אותם אל
 מקום שס י"י ככאז הר כיון רוכה לומר אל מקום
 הר כיון ארז שס כגלה שס י"י ככאז כי יבאו שיה
 עתהם כמו שאמר בית יעקב לבו וכלבה באור י"י הוא
 על דרך מה שאמר זה הכנה עינו והבאו את כל אחיהם
 מכל הגוים מכה ל"י הנה התפאר מזה שהכנה
 האזת מקודשת כעכפה עם הפרטיות ארז קדמו ממפלת
 סמתיים וכפי עניה אי אשג שיעורו לא על זמן בית
 ראון ולא על זמן בית שני כי לא באו מעולם מלאכים
 מבשרי כום עם ישראל לירושלם וזה מזה שוכים שהיא
 עתידה להזקיקם בבית משמנו

הנבואה

הרכיעים כפרשז משא מכרים הנה
 י"י כוכב על עב קל וגומר וארז
 הפרטיות עד כצת בא עתת אדודה וכו' שכל
 בענין הנבואה הוא דברים ישירכו להשיב על אמתה
 ראונה הסורבן הזה שזכר כאן ממכרים על ידי מי היה כי
 הנה הכתוב לא פיראו ואמר כלכל וסכרתי את מכרים כיד
 אדוכים קשה ומלך עו ימאסו כס ולא ידעבו מי היה
 המלך הזה אם סמכרים או כוכבד כאמר או אלסככדכום
 מוקדון או אכטיוכוס או רומי כי כל אשר מהם ככס את
 מכרים או אש יהיה הסורבן הזה עתד להיות ואש היה
 סמכרים שהלך לכבוש את מכרים ואת כום ולקח שלל
 ומש כז על ירושלם כצזיה המעפה במהנה כדברי
 המפרשים או ארז משאר הכוכבים יקשה אמרו וכשזו מים
 מהים וכה כחב ויכס וכל מה שעד על היאר ועל
 הדייגים ועודי פתים שיה סורכה כל כך אש
 לא שאמו הוא מל כי לא כוכר מזה דבר כספורי
 סורכה כאלו ספק מהס הנהר והוא כלפי מתייש
 לפי שזכר הפרשה מדבר כזגס כיום הוא יהיה מכרים
 ככסים והיה ארמת יהודה למכרים להגא הוא דבר
 שאין לו ענין כי אף על פי שסמכרים ילך על מכרים
 וישב ממה שבי כדרך כל הארץ מאן דזלס גבר למה
 היה מכרים ככסים ומה היא תנופת יד י"י ולמה
 תיה ארמת יהודה להגא כעכור מפלת סמכרים
 והנה מפלתו לא כוכרה כזן כפרשה ואש זה הסורבן
 הוא מכוכבד כאמר או משאר המלכים לא יהיה ענין להאמר
 והיה ארץ יהודה למכרים להגא גס כי מלת הגא אינה
 באמת מלשון פחד כי אש מלשון סג ומוצד ומאמר יסוגו
 וכועו ככוכר הוא גס כן מזה השמוע לפי שסמג יתנועעו
 האכזים ויקדו כמחמתם או יהיה מן מלשון סוכב כמו
 העשב על סוג הארץ וכמחמה יתאכרו לפי שסמג סור

קללה משנה לשנה אבל לא שיהיה מלשון פחד
 וסכית באמרו כיום הוא יהיו סמג עדים בארץ מכרים
 מדכרות שזת ככען וכסכעפות לה ככאז וגומר כיום הוא
 יהיה מופלג לה כיון ארץ מכרים וגו' כי ארץ יעקב סמכאז
 סמכרים אשר בארץ מכרים יכפרו שזת ככען סלל ככו
 לדבר כה וסכעו לה ככאז ויהיה להם מופלג וידעו את ה'
 ועברו זכר ומכה וידרו כדל לה' ושלמו והנה הדברים
 האלה כלם הם גופי תורה ומתי מנינו לא כמורבן
 סמכרים ולא כמורבן ככוכד כאמר ולא כארז הסורכהכות
 שסמכרים המכרים והיו כ גדל מש לכל דבר כי עם היות
 סמכרים הולך עמו ממכרים ומכום אכלוסים רבים אסורים
 כויקים ואת כל שללס וכאמר באס מפלתו לקח סוקיהו את
 הסלל ופטר את האסורים והס סממו וממהו מהפלתו הוא
 והשמו למוקיהו וכמו שאמר יגיע מכרים וסמג כום
 וסכאים אכזי מדה על כך יעכוכו ולך יהיו אסמך לכו כויקים
 יעכוכו ואלך יסממו אלך יתפללו אך כך אל ואין עוד אשפ
 אלהים הנה עם כל זה לא כודה סמכרים וכל סכן שלמדו
 לכוכס לדבר שזת ככען וסזו כככעיס לה' וענין המופלג
 והוכים נכר וכדעה כי זה כלו לא כוכר ככתוב אבל אמר
 כנגד מוקיהו אלך יסממו אלך יתפללו סזו מסממוס
 לפכו לפי שפטר והיו אומרי אך כך אל ואין עוד כמו שאמר
 כענין סר ככא מלך ארס לאלישע ולא יסמכיהו מזה שלמדו
 הלשון ויסמנו לה' ויעשו להם מופלג ועולות וארז הדברים
 אשר זכר ועוד כי אש היה כל זה על ענין סמכרים שהביא
 יגיע מכרי וסמג כום וסכאים כדברי סרר עולם והמפרשים
 למה לא אמ' על כום כמו שאמר על מכרים מאמר שכלם לאו
 אותו כס ופטרס מוקיהו והיה ראוי שהיו גס כן סמג ערים
 בארץ כום מדכרות שזת ככען וכסכעפות ל"י ועזות מופלג
 ועולות כמו שזכר במכרים אבל כל זה כלי ספק
 הוא דבר שאין לו ארז ככשזת הסכוכים וסלשית מה יהיה
 ענין כיום ההוא תהיה מסלה ממכרים אכורה וכל אכור
 במכרים ומכרים באכור ועברו מכרים את אכור ואש
 היו היעודים האלה ארז זכר כמכרים ממפלת סמכרים
 כדעת המפרשים יקשה למה אמרי מפלתו תהיה האהבה
 והאזנה כיון מכרים ואכור עד שובאו זה כזה ויחד היה
 ראוי להיות כביה סכאה וקטנה כעכור מה שעה אכור כל
 סכן שיעברו מכרים את אכור אמרי שמת גכורס וכל מחנהו
 סיודת היה ראוי שיתעוררו מכרים לכקום כקמתם מאכור
 ורכיעית באמרו כיום הוא יהיה ישראל סלסיה כרכה
 כקרב הארץ והנה מלכות יהודה אמרי סהגן הקדום
 ככך הוא עליה והכל אותה מיד סמכרים היה ראוי שיהיה
 כרכה כקרב הארץ אבל מכרים סככשה וסלל שללס למה
 תהיה כרכה כקרב הארץ כי אף שמוקיהו יציר האסורים
 ויאלס לא תיחד מדפתם ותיסם כל יסו רפאים סהגב
 סמכרים כל יקומו וכל סכן אכור ארץ י"י הנה כנה ויהרגו
 כמסמיהס קפיה אלף כללה ארז על מה ועל מש
 תהיה כרכה כקרב הארץ ארכהה סקללה סמגס לו אף
 סקרא את מכרים עמי ככך עמי מכרים ומעשה ידי אכור
 וסלתי

וכלת ישראל ולמה יקרא מצרים עם יי ואסור ראש אויביו
מעשה ידו ויבונן מסיו ואם יתעקש המתעקש שהיה
זה למצרים בעבור הכתובים וכמו יטעו ויחמז היות להם
מוצא מה מעשה לאסור שלא כוכר דבר מזה ולמה יתברך
האויב המקולל הוא הנס מוכני זה כלו הפעולות האלה
נעשו מוכס סוף מרכן מצרים זה אחד מהמוכסים אשר עבדו
על הוי' המושם הוא בסבת מופת סמרים ולא גם כן
מאוביו הסתין כי יהיה אם כן מוצא עבוד זרה או לכל הפחות
סוף ומעלה בסוף והוא עון פלילי ואך יכבד ויעד עליו
כימבשר טובה וכבוד ואך יאמר עליו והיה לאות ולעד לה'
כצאות בארץ מצרים כי יזעקו אל יי בפני לוחמים וישלח להם
מושיעו רב והתילס גם אמר בעבון הכסף ואכל עד יי ופעלת
להם ורפאם שמורה שהיו נענים בזכות המוסר ועולותיו אבל
אמתת הכבואה הזאת היא עתה ליתום המשיה ועניה
שכאמרי הגל ת יעשורכו מלגמות עבדות בין ארזים וישמעאל
ויעשו מלכי הכנרים מורב עבוס במכרים והכריה רבה מאד
ועל זה יבאו האשורים וכל בני המוצא לקקום בקמתם ויעשו
הכריה מופלגת בבני ארזים ובני ארזים בהסגס כן ויש על
זה עדים בכורים בכבואות אם בדברי דניאל בסוף מלאותיו
במלחמת מלך הכנב ומלך הצפון וסם כזאמר וארץ מצרים
לא תהיה לפליטה וזו היא מלחמת גוג ומגוג כמו
שבארתי במעייני יס אומרים ממעמי הישועה ויחזקאל גם
כן על מורכן מצרים זה העתיד להיות כבא בפרשת סא קיפה
על פכעה מלך מצרים וגו' ואם נזכר מורכן היאור ויבשו
ומיתת הדגה שפזמר במרכות גבורים אפיל המוכן עיני
גוים כלם ואדרו את גאון מצרי ונשמד כל המונה והאפדתי
את כל בהמה מעל מים רבים וגו' או אשקיע מימהם
וכמו שבאר בעזרת האל במפסר החמשי כבואה
ועל זה עבמו אמרו בפסק חלק ארץ בין דוד כל עד שיבוקש
דג קטן לחולה ולא ימא לרמוז אל מורכן יאור
מצרים העמיד וכמו שבארתי במאמר ישועות משיחו
בעין הראשון מהחלק השני כי היה זה מקובל כי הפכיאס
והחכמים כלם ועל כן אמר ישעיה בכבואתו השכיח
אזכרתי והקמים יי את לשון יס מצרים והוה באמת עבין
הכבואה הזאת משא מצרים הכה יי רוכב על עב קל כי
אמרי שזכר למעלה כבואת הוי' ארץ כלכל ככפים שכאר בה
שמעבר לכהרי כוש בכל ארץ האשורים יכירו וידעו
בזמן התשועה יכולת השם יתברך וישנו אליו סוף
לזה משא מצרים להגיד שבאותו זמן יבא מורכן עבוס
במצרים ומתוך כך יזכרו גם הם אל יי ויכנעו לתורתו
וכבר הודעתך שהגאולה העתידה תתדמה לגאולת מצרים
בנדליס רבים ולכן כאמר כאן שעם היות שבזמן
הגלות הקדוש כרוך הוא הספיר פכיו ממנו הנה בזמן
הגאולה העתידה אלהינו זה קורו לו ירכב על עב קל
ובא מצרים לפי שפתאום יבא הארון אשר אנחנו מבקשים
וכמו שבגאולת מצרים עשה באלהיהם שפטם ככה על הזמן
ההוא אמר ובעו אלילי מצרים מכרו והוא רמז לשני מעלה
שימבטלו עבודתם מקרב מצרים והאלילים כרות יכרעון

כלומר שלא יהיה עוד אדם עובד אותם ואמר שלבב
מצרים יום נקברו לפי שיפחדו ויראו מפני אדון כל
הארץ עד שכל אדם יסיר מעל שמו משא מלך ושמים
וכמו שאמר זה הכביא עבמו וסג גבהות האדם ושכל רוס
אנשים ונסגביי לכדו ביום ההוא ועל זה אמר וכלתמו
איש כאמיו עיר בעיר ממלכה בממלכה גם רמו בזה
גם כן על המלחמות והקטנות שיתחדשו בעולם
כאותו זמן ולפי ששמו עליהם סדר בראשית ועולם
העוך יראו לכן לא ידעו לית ענה פעמים והוה וכנקה
רוח מצרים בקרבן וענתו אבלע וסירדשו אל האלילים
ולאבות ולדעוטים לדעת מה זה ועל מה זה וברך שימסור
השם ימעלה את מצרים כד ארזים קשה ומלך עו כדי
להענישם על אשר הרעו לשרט בגלותם גם כי זק יהיה קשה
לשיבאו כל בני מוצא לקקו בקמת וכל עזר וכל עזר וגם
המצריים אותם מורב ימרכו וזמו שבגאולת מצרים הוכה
האזר והדגה אשם ביאור יתה כן בזמן ההוא זכר הכביא
שימרכו כולם וכלו האורות ואמרי המים ואנו הדינים וגו'
לפי שתעבר הדגה גם יעובדי פשטים שמוס המכמורת
והרשתות המצריים לכדו אותם יכשו באת וכלמה ומפני
סיראו לדברים מופלאים ויבאים מדרך המוסלל לכן אמר
ששבו כארזים שרי בוען חבמי יועני פכעה וכל ענתם
היה ענה כעברה עד שהתל בהם הכביא אם כנגד
המצרים יועני פכעה ואם כנגד שרי בוען באמרו אם כנגד
החכמים היוענים באמרו ארץ תאמרו אל פכעה כן חכמים
אזי רונה לחמר שכל אחד מיועניו ומכמו היה אומר שירש
החכמה מאביו ושהתנה דיעמו מלידה ומבטן ומהכיון ועל
השנים אמר כן מלבי קדם רונה לומר שכל אחד משריו
היה אומר שאר מורע המלכה ולפי שאמר כנגד החכמים
ארץ תאמרו אל פכעה כן חכמים אבי וכנגד שרי בוען אמר
כן מלבי קדם רונה לומר ארץ תאמרו כל אחד מהם אבי
כן מלבי קדם אחר עוד כנגד החכמים איה איפה חכמך
וגו' וכנגד השמים אמר כואלו שרי בוען כי לא היה בחכמים
ענה ולא בארזים גבורה אבל היה בהסך שכלם התעו
את מצרים שהיתה פנת שבתיה כלומר ראש המלכות
והפכה בכל זה היה לפי שהקדוש כרוך הוא סוף בקרבה
תח' עושים רונה לומר שבו וטירוף הדעת ובה התעו את
מצרים אותם החכמים והארזים כהתעו שכו בקיאו ולפי
שהיה זה כלו מיוחד לחכמי לכן קור לדבר כנגד השרי ראש
הכבא הבוכים באמרו ולא יהיה למצרים מעשה אשר יעשה
ראש וזכר כפה ואגמון רונה לומר שלא יהיה קועלת
במצרים בשום מעשה אשר לא ראש הכבא ולא זכר
הלוחמים לא כפה שהוא הנבון ולא האגמון שהוא ההלם
לפי שכיום ההוא היה מצרים כנשים והגבורים וההלשים
כלם יפחדו מפני תופת יד יי ואפשר לפרש ולא יהיה
למצרים מעשה אשר יעשה ראש וזכר כי לפי שדמה אותם
שכו בקיאו לכן אמר שכו שהשכו לא יעשה דבר
מסודר כן מצרים בזמן ההוא יהיה כל כן מבולבל
ומוטעה בענתו שלא יהיה ולא ימא במעשה אשר יעשה לא

האם ולא זכר רונה לומר התמלה וסוף ולא חווק ולא
 חולשה וזהו שאמר כפה ואגמון ומפני שיכירו וידעו
 מכרים שלא יהיה חרבנס בכח אנושי כשאר הפעמים
 שמתרבו אבל שהוא ענת ה' אשר יען לכן יפול
 לבס ויהיה מכרים כנשים מפני פחד ה' אשר הוא מכיף
 עליו כי יודו ויאמינו שהיה חרבנס דבר אלהי מסודר ממנו
 יתברך להיותו התמלה למעשהו ואמנם אמרו אחרי זה
 והיה אדמת יהודה למכרים למגא הוא מלאון מה
 שהמכרים ימנו מה לה' מדי טנה בטנה והוא בלי ספק מה
 שאמר וזכיה הכניא והיה כל הכותר מכל הגוים הבאים
 על ירושלם ועלו מדי טנה בטנה להשתחוות למלך ה' כבאות
 ולשוב את מה הסכות וכבר אמר הכניא הכובד ואם
 משפחת מכרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם שהיה
 המגכה אשר יגוף ה' את כל הגוים אשר לא יעלו לחוב את
 מה הסכות שפירושו כפי שפטר בתמיהה כאומר האם
 יאסבו שלא עליהם תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל
 העמים שאלו לכבוא על ירושלם והמגפה הזאת תהיה
 למכרים על אשר לא יעלו לחוב את מה הסכות הנה
 על זה באמת אמר בכאן והיה אדמת יהודה למכרים
 למגא כל אשר יזכר אותה אליו יפחד מפני ענת ה' וגו' כי
 יספרו מעונם הגורה הגזורה היא ואתה קרא ענת ה' ולכן
 יעלו לירושלם לחוב את מה ה' בפחדם מהמגפה ומפני
 שאז תמלא הארץ דעה את ה' ובכל מקום יהיה מוקטר
 ומוגש לשמו כמו שאמר בפניה כי אז יתפוך אל עמים
 וגו' לכן אמר כאן שזוין ההוא יהיו חמש ערים
 בארץ מכרים מדברות שפת כנען כי פענור שמכרים
 וכנען היו אחים כמו שאמר וכני חס כוש ומכרים
 ופוט וכנען לכן כדי להודיע שהיה בין מכרים וארץ
 יהודה אהבה ואמה אמר שערי ארץ מכרים ידברו שפת
 כנען לפי שהיו להם שפה אחד ודברים אחדים מפני
 אהבתם וגם כנען האמונה ואין הכונה בחמש ערים
 שהיה זה חמש ערים בלבד ולא בשאר הערים אבל ענן
 הכתוב שכל ארץ מכרים כל חמש ערים יתאחדו וז' עם זו
 פשו שיתאחדו יחמש ארבעות טביל ותהיה התאחדותם לדבר
 שפת כנען כלומר להיות אחים עם בני יהודה היושבים
 בארץ כנען כמו שבתפלה היו מכרים וכנען בני אב אחד
 ובעלי שפה אחד והיו כשבעות לה' כבאות רונה לומר שהיו
 כן כשבעות לעבוד לה' כבאות ולהאמין בו ואם אחת מהן
 תספור באמונתו שרבוה ותהיה תל עולם לא תבנה עוד
 וזהו אומר עיר ההכס יאמר לאמת רונה לומר שהיה עיר
 הרוסה ומחרכת העיר שתוציא את עצמה מן הכלל הזה
 להיות כקראת אחת רונה לומר לכנה כפרדת מהשאר וכדי
 לפרסם אמונתם יעשו מזבח לה' בתוך ארץ מכרים ומכנה
 אבל גבולה וזה לאות ולעד שהם מאמינים בה' ומאמינים
 באלהותו וזה לפי שהם יעקו אלו יתעלה בעת מלחמת
 האויבים הנכרים הלוחמים אותם וישלם הקב"ה להם מושע
 ורכ והיכלם שהוא מלך המשיח שימיר וימריב את הנכרים
 שהם ולכן יהיה נודע ה' למכרים וכדור ושלמו זכר ומכנה

לעשותו בירושלם או במחנה שלהם ואמנם אמרו ונחף ה' את
 מכרים כגוף ורפוא אולי תהיה המגפה לאותם אשר לא יעלו
 לחוב את מה הסכות וישבו אל ה' ויעתר להם וירפאם ומי
 יודע אם יהיו במכרים חמש ערים בלבד שיקבלו ראשונה
 האמונה האלהית ושאת מהן היה שמה מקדש עיר ההכס
 בדברי המתרגם שהוא השמש לפי שהיו עובדים אותו שם
 ואותם חמש ערים יעשו המזבח וידעו את השם ויעבדוהו
 ואמנם שאר הערים שלא יעשו כן ינפס השם והם ישובו אל
 ה' ויעתר להם ויעשו גם הם כחמש הערים וזה האופן יהיו
 כלם כנכסים תחת כנפי השכינה ולפי שכן יאמר יבאו על
 הנכרים לנקום את נקמת המכרים מירם לכן הודיע הכנה
 ששם היות מכרים ואמר בכאשר אהבה ואלוים ולושים זה בזה
 הכנה אז תהיה ביניהם אהבה ושלום ואמה ולכן יהיו השניות
 מצויות ממכרים לאשר ומאשר למכרים ואמרו ועבדו
 מכרים את אשר אין הכונה שיעבדו זה לזה אלא שמכרים
 עם אשר יעבדו את השם הנכבד כי מפני שזכר למעלה
 במכרים ועבדו זכר ומכנה וכדור נדר לה' לכן כבוד אותה
 עבודה אמר ועבדו מכרים את אשר ומלת את תשמש
 במקום עם והרבה כמתוב כן והכוונה שכן הם יעבדו הש'
 וזה הכתוב קצר לפי שסוף על מה שזכר למעלה גם אפס
 לפרשו כפי מה שארתי אלפי שעת דה מלכות אדום להמיר
 את מכרים ושכני אשר יתעוררו ויבאו לנקום נקמתם וירבו
 חללים בכנענים ולכן יעבדו מכרים את אשר יעבדו שאלו
 לעוררתם ולנקום נקמתם ומפני שבימים הראשונים המכרים
 העבירו את ישראל בפרך והאזורים הגלו אותם מעל
 אדמתם ועתה אחרי נקמת ה' בכלם ישובו ויכניעו ויאמינו
 באלהים כלם ויהיה ישראל בתורתו מורה נדק אלהים
 ומלמדם להועיל לכן אמר הכניא כאן כוס ההוא
 יהיה ישראל שלישיה למכרים ולאשר ברבה בקרב
 הארץ כי יתעבדו מכרים ואשר לישראל באמונתם מזה
 אחד ומה אחד עד שלשתפס עמו באמת אמונתו
 יברכס ה' בכאות ברוך עמי מכרים לפי שהם כבר עם ה'
 באמונתם ומעשה ידי אור לפי שהם מעשה ידי יוצר אבל
 לא יקרא נחלה כי אם ישראל בלבד כי חלק ה' עמו יעקב
 ככל כאלת ומה תדע דבר אמתי יורו עלו הכתובים
 האלה והוא שמינס ואשר וכל ארץ מזרח אחרי נקמת
 השם מהם ישובו אל ה' ויכירו באמת אמונתו ויהיה
 להם שם ושארית בארץ אמנם אדום להיותו ראש האויבים
 בגלות ישראל והמפקד האמתי באמונתו לא יזכה לרוב
 מזה במכרים ואשר וכבר ראה זה דיאל כמראה הראשונה
 בדברו על הקיה הכביעית היא רומי שבאמר מה הוית מן
 קל מליא רברבתא די קרבא ממללא מה הוית עד די קטילת
 מיתא והובד גשמה ויהי בת לקידת אשא ואמנם בשאר
 השוית לא אמר כן רק אמר ואשר מיתא העדיו שלטאון
 וארכא במין יהיבת להון עד זמן ועדן הכה התבארה
 הנכואה הזאת וידענו מעניניה שזוכרן מכרים הוא וענין
 האור והדיגים וכלכל היועמים והשנים והערים המדברות
 שפת כנען והמופת עליה וזכר וידעת ה' והמקלה ממכרים

סלכב
 דין כל
 וסגים
 של רוס
 וכלחמו
 וכלבזה
 בעולם
 ועולם
 וכנקה
 אלילם
 שישפור
 עו כדי
 היה טנה
 וזכר וגם
 ס הכונה
 הכניא
 וגו'
 כמורות
 ומפני
 כן אמר
 ענתם
 כנוד
 ס כנוד
 מכרים
 וזכר שירש
 ויון ועל
 משריו
 מכרים
 כן אמר
 הם אני
 חמין
 מכמים
 התעו
 המלכות
 בקרבה
 תעו את
 או ולפי
 גי ראש
 ד יעשה
 חועלת
 לא זכר
 א הקלם
 החלשים
 לא היה
 מה אותן
 דבר
 מובלבל
 גשה לא
 אשא

משמיע ישועה

אסורה ואז הדברים לא מתקיימו לא בזמן בית ראשון ולא בזמן בית שני ועתידים להתקיים בהכרח :

הנבואה

המז'ית בפרשת ה' בוקק הארץ ובלקא ופרשת מכנף הארץ ומירית שמענו וסאר הפסוקים אשר בפרשיות הנמשכות שהן כלן מקושכות עד אורח לנדק מ'שרים וכרי שלא להארץ בענינה לא אחס לזכור ספקותיה ולכד אוריעך כי פרט'הנה ה' בוקק הארץ ובלקא ועוה פניה והפיץ יושביה אין ספק אבלי טענו המפרשים אותה על גלות עשרת השבטים כי הנה לא זכר בפרשה ענין השבטים וסממכה אליה פרשת מכנף הארץ שהסכימו כלם שהיא לימות המשיח ומה להם לעשות שיעורים בפרשיות ומשבח אני בזה מפרטי הנכרים שפירשו הנה ה' בוקק הארץ וגו' וכל אותה פרשה על מורבן העמים בארצית הימים ופירשו פרשת מכנף הארץ על יוס הדין וזרות האנטיקריסטו וכבר הודעתך בספר מעיני היוענה שהאנטיקריסטו אשר הם אומרים הוא משיח בן יוסף שעתיד ליהרג במלחמות כי היה האומת הזה מקובל גם בניהם מסבמי בית שני ולא יוכלו להכחיש האמתיות אבל שנו את שמותם ועתה שמע פירוש הפרשיות האלה כפי פשוטם ואמתתם הנה ה' בוקק הארץ ובלקא ועוה פניה והפיץ יושביה כאמר בלא ספק על מורבן האומות והנקמה אשר יבקוש השם בהם בזמן הגאולה העתידה ולפי שהיה מורבן עבוס עד אשר יאזו ערים מאין יושב לכן אמר הנה ה' בוקק הארץ ובלקא ר"ל שיריקה ומריבה מיושביה ועל העשירים בכדי שהם פני הארץ וראשה אמר ועוה פניה שהיו מעוותים ומבוהלים ועל ההמון אמר והפיץ יושביה ואמר שתהיה רעתה כל כך שלא תהיה מעלה לכבד על הפחות לפי שהזויבים לא יאזו פנים לזקן ונער לא יחמו ועל זה אמר והיה כעם ככהן בעבד כאלויו וגו' בקונה כמוכר שהקונה נכבד מהמוכר בענין הקרקעות והיה המלה כלה בענין הממוכות והמטלטלים והענין שהזויב לא יכבד לזה יותר מזה והיה זה לפי שהבוק תבוק הארץ הכוח תבוח כ"ל שילכו בבזה ושלא תהיה זאת ברה פרטית ובעיר או במחוז אחד כי אם בכל הישוב והוא אמרו עוד לא אבלה כבלה הארץ אומללה כבלה תבל וגו' ונתן הסב'למה יא העונש כללי בכל הארץ באמרו והארץ מפנה תחת יושביה כי עברו תורות מלפני חק הפרו ברית עולם ר"ל שלשלם סכות נתייבו בני העולם בעונש הזה האחד לפי שלא הייתה אחת מהן שומרת את התורה וכמוסיה בענין המשפט והיושר כראוי והוא עברו תורות והסבה השבית היא שחלפו חק שהוא חק שבע מצות בני החוללים לכל אדם והסבה הג' לפי שהפרו ברית עולם והוא שהעולם נכבד כלו כדי שהמין האנושי יכיר את כוראיו ויעבדהו וכמו שאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו והנביא אמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ומפני שכלל האומות נפסדו באמוכותיהם ודתיים מדומות כוזבות ואת דמי המלך י' נבאות ארנס עושים לכן אמר על זה

הפרו ברית עולם ולמו גם כן בזה שרוב האומות היו אחים לישראל כגון עמון ומואב ישמעאל ואדום וכלם הרעו עמו וכשעברו בו עבודת פוך ולא זכרו ברית אחי ובעון זה גם כן יתמו חטאים מן הארץ והוא אמרו על כן אלה אכלה הארץ ויאשמו יושבי בה על כן מרו יושבי ארץ ומרו הוא כמו כשרפו מלשון עמנו ימרה ר"ל על כן כשרפו יושבי ארץ ובמקום שהיו כאסונה עמים רבים נשאר עתה מהמלחמות והדבר אכזים מועטים והוא אמרו וכשאר אכזים מוער וזכר שמהיה הנדה כל כך שזענונו בני אדם יבטלו מקרב הארץ והוא אמרו אבל תירוש אומלל גם כאכחו כל שמתי לב שבת משוש מופים וגו' כשיר לא ישו יין כלומר שלא ישו היין כשירים ורננות כמו שהיה מנהגם כמ"ש והיה כבוד וכלל חוף ומלל ויין משתהם כי תהיה הנדה כל כך גדולה בין העמים עד שימר השכר לאותו כלומר שהיין עם כל מתקנות ימר להם וזכר שלא לכד יהיה זה הסרבן בכפרים אבל גם כן בכל מדינה חוקה שהיא יותר נשכרה ובטוחה מהאויבים לרוב המוכה וסבה ימצאו יותר התבואות תשכר ותשכר גם כן ויתבטלו ממנה העמנוגים כלם והיו כשברה קרית תוהו שקראה כן על שם סופה שתהיה לתוהו ולשמה סוגר כל בית מבוא ר"ל שיסגרו הבתים מבוא להם שום אדם כי איננו ובמקום שהיו קודם לכן בזמן משושם על היין משוררים בטונות עתה לא יהיה כן כי תהיה זומה על היין בטונות מרוב נחתם אמר ערבה כל שמה גלה מאיש הארץ ובמקום השמחה שהיה בעיר נשאר בה שמה ואשיש יוכת שער ר"ל שתשאר אחד מעיר ושנים ממשפחה ולכן יהיה בעיר שמה ואשיה לפי ששער העיר יוכה בכשל וכלפות שהוא המביא לזרעונה והיה נשאר כמו נשאר שהדברים אשר כאלה פעמים יאמרו בלאון זכר ופעם בלאון נקבה ובתן הסבה למה העיר תשאה שמה באמרו כי בה יהיה בקרב הארץ בתוך העמים ככוקף זית בעוללות אם כלה נכיר ר"ל כי כן יהיה בקרב הארץ בתוך כל עם ועם מהעמים באדם הנוקף ומוכס הית לראות אם נשאר בו זיתים מועטים וכענפים וכעוללות הכרם כאשר יכלה הכנר ש שארו שנים שלשה גרגרים נראש אמר ככה יאמרו מהעמים בכל עיר ועיר אחד מעיר ושנים ממשפחה וזה הפסוק מורה שלא כאמרה על השבטם זאת הנבואה כי אם על כל הגוים וזכר שאותם המעטים שיאמרו מהאומות יקבלו אמונת הש' ויכירו אלהותו והוא אמרו המה יאזו קול' ירכו בגאון י' נהלו מים כי קרא הגאולה העתידה בגאון י' ע"ד י' מלך גאות לכס ואמרו נהלו מים אפשר לפרש מים שהיא מים היסרון שינהלו וירכו קולס יותר מהמית הים ויותר כיון לומר שלא בלבד אכשי המורכ ירכו בגאון י' כמו שזכר למעלה בפרשת הוי ארץ נלכל כנפים מעבר לנהרי כוש אבל גם אכשי המערב יאזו קולס בגאון י' והוא נהלו מים כלומר מצד המערב ולכן לא זכר כד מורה לפי שכבר זכרו למעלה כמו שאמרתי ואמרו על כן באורים ככדו את י' הוא אבלי מלשון אם כי היה המנהג בימים הקדמונים וגם בימים האלה בהתקדש בארץ מרוש גדול יעשו

כי גם הדברים העשויים בחכמת בוראם יש להם פעולות
 וסגולות רבות מפלגות וכן העבין בדברי הכתובות
 ואמנם אמרו אשר זה ה' אלהי אתה אלוהי אודה שמך
 הוא שכן והודאה שמתן הפניא על זה אשר זכר
 אם מן הגאולה ואם מן התשייה ורצה בזה שהפעולות בכלל
 הנה יקודם הוא האמו' בדמות העולם כי כשאמין שהקב"ה
 מדג את העולם אשר האדם המוחלט לא יספק מפעשה
 הכנס והנפלאות דבר וכו' בפלא התשייה הוא מעבין
 הכרייה הראשונה הפוללת וזהו אמרו אלהי אתה כלומר
 מימים קדמונים היית לי לאלהים והייתו יחייב להודות שמך
 אבל עתה בכרת ארומך אודה שמך כי עשית הפלא
 הגדול הזה כי בו יחמת בלבות בני אדם שהעניות שהיו
 מרחוק שהוא מדוג העולם שזכר בתפלת התורה הם
 אמונה אומן ר"ל אמונה אמיתית קיימת ומפשיט פירוש
 עבות מרשוק על כבואות הכשיאים וש' עדו על הגאולה והתחיל
 לפרט הדברים שעליהם היה כותן הודאה ורוממות להא'
 אם בראשונה על מורכב האומות שזכר בפרט הכה ה' בוקף
 הארץ וכולקה ועל זה אמר כאן כי שמת מעיר לגל קריה
 בנורה למעלה ארמון זרים מעיר לעולם לא יבנה רובה לומר
 שהעיר שהיתה רבתי עם שמת אותה לגל אכנים וכן שמת
 הקריה הנורה למעלה וכן הארמון של האומות הורים
 נשבת מעיר עד לעולם לא יבנה עוד ולפי שהעיר יש
 מהם עיר גדולה מבני מבני ומהם קריה גדולה
 עם מכבר ומהם ארמון ומבבר מבני עיר לכן דבר
 על שלשון ואמר כי שמת מעיר לגל שהוא העיר
 שאין לה מבבר קריה בנורה למעלה היא העיר שיט לה
 מבבר ארמון זרים מעיר ר"ל הארמון שהוא זר ונפרד
 מעיר לעולם לא יבנה ויהיה ארמון שם כולל כאלו אמר
 ארמונים זרים מעיר וראיתי נפאף בתרגום יובתן שתרגם
 כי שמת מעיר לגל על קוסטנטנא וקריה בנורה למעלה
 על עיר רוד"ש וארמון זרים על רומי שלשטון הן עמודי
 מלכות אדום וראוי היה להקרא רומי ארמון זרים לפי
 שארמון האפיפיור אשר שם השמני' הנקראים קארדנאלים
 והאבמונים רובם הם זרים משאר המלכות ועל המעט
 ינאף בתוכם איש אחד מרומי וגם האפיפיור עבמו הוא מן
 הורים שימשו אותו פעם מברשת ופעם מספרד ופעם
 מאשכנז ומיתר הארצות ואולי טעל כן נקרא ארמון זרים
 והעבין כלו מורכב האומות בזמן ההוא ומפני שאותם
 הנשאים יבאו בחמרונים להאמין בהא' ולכברו כמ"ש
 למעלה הנה ישאו קולם ירוכו בגאון ה' לכן אמר כאן על כן
 יכבדוך עם עו' ר"ל העם שהיה עד עתה עו פנים יכבדוך
 ויודו שמך בזמן ההוא וכן כל קרית גוים עריבים ייראוך
 הנה ההודא' הזאת אמר על כבואו המורכב אשר זכר עוד כתן
 הוראה על היעוד השני והוא במקבוץ הגלות ותשועת ישראל
 שזכר בפרשם מככף הארץ זמירות שמענו ועל זה אמר מכלל
 ההודאה כי הית מעו לדל מעו לאביון בכר לו שהדל הוא
 ישראל הנואף מן הגאולה ואתה היית לו מעו ומחסה בכר לו
 והמשיל המחסה והמעו שהיה לישראל באמרו מחסה מזרים

תשוב הנפש מהעולם העליון לטוב בגוף ויתקוה הגוף
 מהיסודות כמו שהיה לכן יאמרו כי ארובות ממרום כפתחו
 להוריד הכמות מהמדור העליון וירעשו מוסדי ארץ שהם
 ארבעת היסודות לשיטהו מהם הגוף כאשר היה בתחלה
 ולכן היו אותם האומות תמיים בעצמם נועקים שאז קולם
 אך נשתנו עליהם קדרי בראשית שהארץ תפתח בענמה
 וינבועו חלקיה זה לה בהמהויות והתחבר הגופות לתשייה
 והוא אמרו רועה התרועעה הארץ לפי שתשכר ותפתח
 האדמה את פיה להוציא את המתים מתוכה פור התפוררה
 ארץ שיתפרדו חלקיה ויעשו חלקים קטנים פירוים כדי
 שידבק כל אחד מהם באותו גוף שהיה בראשונה מוט
 התמוטטה ארץ ר"ל שאם היה על דרך משל הזרוע במקום
 אחד והשוק במקום אחד תמוט ותטה מכל אל נד להדבק
 כל חלק בחלקי גופו ונכלל אמר כוע הנוע ארץ כשכזר
 ביהיו התנועות ההמה לארץ כדי להדבק חלקי הגופות
 המתקשים זה לזה עוד יספרו מתכלית התשייה ויאמרו
 שהלק מאותה הארץ שהם הרשעים והפושעים שיקומו
 בתשייה לא יתענו בשכר התשייה כי הם אחרי שקיו
 ויספרו גדולת ה' ואמתתו וכבר עליהם פשעם יפלו ולא
 יוסיפו קום לפי שהיו נדומי' בעונם כמרך לרזי דזרים כמו
 שאמר וזכרם מישי אדמת עפר יקבו אלה למי עולם ואלה
 לרפות לדראון ואמר ויבאו וראו כפגרי האכנים הפושעים
 בי כי תולעתם לא תמות וגו' והנה המשיל הרשעים בארץ
 הזבדה באמרו וכבר עליה פשעה וכפלה ולא תוסוף קום
 להגיד שהם כלם חמר ירד מטה מטה ולא יעלו במעלות
 הזלמות והשכר הכפשי מעלה מעלה ומפני שתמיית המתים
 לא תהיה בדרכ טבע מאת הסדור השמימי גם שזכורה
 יתבטלו מלכיות המלכים והשרים בכל הארץ כמו שבארתי
 לכ"א והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרו' ועל
 מלכי האדמה על האדמה והמשיל עבין המתים בתשייה
 בשוכם בגופותיהם ובמומיהם כאשר היו כאסירים שהיו
 צבור ובמקגר כאלו לא היו מתים כי אם אסורים ומסוגרים
 תחת הארץ במקגר ושיבאו משם במכות השופט שזוה
 לאוסרם והוא אמרו ואוספו אספה אסיר על בור וסוגרו
 על מסגר שהוא כלו רמו לקבר ומרוכ ימים יפקדו לחיות
 ולקום מקברם ולפי שכמו שזכרתי מפני תמיית המתים
 קוסר עבודת אלהים אפרים מבני אדם לכן אמר וספרה
 סלבנה ובזזה הממה ר"ל שלא יעבוד אדם עוד ללכב' ולקמה
 כי מלך ה' נבאות בהר כיון ובירושלים והוא יהיה למלך
 על כל הארץ לא אלוה אחר ובעבו שוכר למעלה דין הרשעים
 שיקומו בתשייה באמרו וכבר עליה פשעה וגו זכר כאן
 שכר הכדיקים אשר יקומו בה והוא אמרו ובגד זקביו כבוד
 וכמ"ש לרכיאל והמשכילים יזהירו כוהר הקיע מנדיקי
 הרבים כככבים לעולם ועל הנה התבארה הפרשה בזה
 האופן השני מהפירוש שהיו הדברים כלם כפשוטה רועה
 התרועעה הארץ פור התפוררה וגו' ואשר אאוינהו אכי הוא
 שלשני הפירוש יחד כיוון הנביא בפרשם הזאת כי הדברים
 האלהיים זה דרכם לרמוז בדברים אחדים על ענינים שונים

כל מחורב וגו' ר"ל מחסר מהם היטור וכל מחורב הזמם שלא
 יגרעו ולא יכרו וזה כלו משל לכו' הנכו' שעברו עלו בהיותו
 בגלות ויכלם ה' מכלייה ולפי שדמה תוקף הנרות לז' ומורכב
 הזמם נתן השפע על בני הדמו' ההם כי על עבן הזמם שזכר
 אמר וביאר כי רוח ערבי' כורס קיר ר"ל שגב' הערבי'ים שהם
 האומות המד'שיות ורוחם הקד'ש על ישראל כהי'קם בגלות היה
 כורס החוק המפיל את הקי' והזמם את הכן ועל הדמו' הכ'
 שהם לרשעי האומ' למורכב שרפ' השא' אמ' כחור' כבון שאון
 זדים תכביע מורכב כול עב זמיר ערבי' יענה ר"ל כמו המורכב
 והחוס האורק במקום כיה שניבש ומפסיד הכל כן היה שאון
 הזדים והאזמון על ישראל וזהו שדמו' תכביע מורכב כול עב
 בלומ' תכביע שרפ'ם שהיו רוכי' לשרוף את ישראל כול חסדך
 וכעב רחמך הרבים עד שחפני זה זמיר ערבי' יענה ר"ל
 שיד הגוים והערבי'ים יענה לזכך ויודה שמך ויענה הוא
 מגזית ועבית ואחת והעבין כלו על דרך מה שאמר ירכונו
 בגאון ה' ואמרי' נתון ההודאה על קבון הגליות וזכר עבין
 תחי' המתיים שהיה בימים ההם ועל זה אמר ועשה ה' ככאזות
 לכל העמים בהר הזה משתה שמרים משתה שמרים ואין משת'
 שמרים כמו משתה שמרים כלו דבר עב וגם וכמאס ולא אמ'
 ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על גוב ומגוב וגם לא אמר
 בלע המות שתסור המיתה המקרית והרית האויבים מישראל
 כמו שפירשו המפרשים כלם אבל אמרת הכתוב הוא שבזמן
 התמיה לא היו כל הקמים בה מקבל' שכרה אבל מהם יקבלו
 שכר גדול ומהם יקבלו עונש מופלג וכמ"ס המלאך לדכ"אל
 אלה למי' עולם ואלה למי' עולם ועל זה אמ' את' כאן
 הכביא כממשל שיעשה הקב"ה לכל העמים בהר הזה שהוא
 הר כיון וירושלם ששם היה יושב הכביא משתה גדול שר"ל
 סעודה כמ"ס באסארוס עשה משתה לכל שרין ועבדיו אבל
 לא יהיה אותו משתה זה לכלם כי ממנו יהיה משתה שמרים
 רונה לומר סעודת דכרים שמרים טובים וממנו יהיה משתה
 שמרים שהוא הפסולת הרע הסמ"י וספר בהפלטת טובת
 השמרים ורעת השמרים באמרו שמרים ממוסים שמרים
 מווקקים ר"ל משתה וסעודת השמרים יהיו הדכרים טובים
 מאד כמוחות הכסר והשמרים יהיו מווקקים בשמרי'ותם
 ורעתם מבלי' שיערכו בהם דבר טוב כלל והעבין כלו
 שהיו טובים טובים מאד והרעים רעים מאד ולפי שיעקר
 התמיה תהיה בעמק יהושפט לכן אמר בהר הזה ועל אותם
 הקמים בתמיה שיבאו לסעודת ה' אמר ובלע בהר הזה
 פני הלוט הלוט על כל העמים ומלת ובלע אפשר לפרשה
 מלשון גלוי וממנו אכלי' כבלע את הקדש יאמר שגלו בהר
 ההוא פני הלוט פני הלוט הלוט שהם המתיים שהיו נסתרים
 בקברייהם ומעוטפים באדרומיהם ויגלה אותם השם בהר
 ההוא ואם יקשה עלך לפרש מלת בלע על גלוי שפרשהו
 מלשון השתה כפשוטו ויאמר הכתוב שהפנים הנסתרים
 מהמתיים תחת הארץ שהוא הלוט הלוט יאמית ויבלע
 הקדוש ברוך הוא אותם כסוי' כשיביאם לדי' גלוי ויקיים
 מקבריהם ויהיה זה על כל העמים רונה לומר בעבור כל
 העמים כדי שילמדו האמת מפייהם והאמונה האלהית שהיתה

לומר

פעולות
 וכו' וכו'
 דה שמך
 זכר
 ככלל
 ששקב"ה
 מהעשה
 מעבין
 כלומר
 ת שמך
 הפלא
 ת שגו
 דה ס
 פירשו
 והתמיה
 ת להש'
 בוקק
 קריה
 הלומר
 שמת
 הזרים
 כרים י
 גדולה
 דבר
 העיר
 שיה לה
 ונסרד
 אמר
 שתרנס
 למפלה
 עמודי
 ש לפי
 אכילת
 המעט
 הוא מן
 ופעם
 זרים
 איותם
 כמ"ס
 על כן
 כבדוך
 יאריך
 ד נתן
 ישראל
 מכלל
 הוא
 נכר לו
 מורים

לומר שהפסוק מדובק וקשור עם מה שלמעלה כי לפי
 שאמר והמסכה הכסובה על כל הגוים אמר עליה בלע המות
 לכנס ר"ל שאותה המסכה הכסובה על כל הגוים והיא
 המכרה אשר נועצו לט יתרו ויתיעצו לבל לכבוד את
 ירושלם אותה המכרה והמסכה הכסובה שהיתה על כל
 הגוים יבלענה המות לכנס רונג לומר המות שיבא עליהם
 במלחמה ההיא יבלע ישמית מנרתם ועצתם שלם ישובו עוד
 אליה לכנס ותהיה כל כך נרתם ומורבבם שלא יאמר מי
 שיבכה עליהם והו ומתה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים
 ומתוך אותה נקמה חרפת עמו יסיר מעל כל הארץ ויאמר
 ישראל ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו' כי לגדול
 תשועתם ונקמתם מאויביהם ישמחו ויגילו והוא אמרו מיד
 כי תנוס יד ה' בהר הזה ר"ל סיד ה' גבורתו ומגפמותו
 ינוס באותו ההר על אויביהם וימריב את מואב תמטיו
 במקומו כמו שידוע התנן בהיותו באשפה שהוא המדמנה
 כי בהשפה התנן מעצמו שבר וידוקדק וזכר מואב בפרט
 לרוב גאותו כמו שאמר שמענו באון מואב גיא מאד ואפשר
 ג"כ לפרש מדמנה על עיר גדולה מארץ מואב וזכר שהיה
 ברת מואב כל כך שיכרש ידיו בקרבן כחשכ יפרש השומה
 לשמון והוא על דרך פרשה כיון בידיה רונה לומר שיפרש
 ויטבר ידיו בקרבן ויכה בהם על פניו כדרך המקוננים
 ויפזו זרועי ידיו בנרתו מנד אל כד כמו שיפרש השומה
 שמכה בידיו המים כנס גדול וזה יספיל גאותו ודבר
 עוד הנביא כנגד האויב ומבצר משגב חומותיו השם רונה
 לומר המבצר והחומות שהיו משגב אלך הקב"ה יסח ויספיל
 אותם לארץ עד שיעשה אותם כעפר האדמה ורש"י פירש
 משגב חומותיו חוזר למואב וכבר ידעת שהנביאים
 פעמים ידברו לכנס ופעמים שלא לכנס והנה אמר
 ומבצר משגב חומותיו שהוא סמוך על סמוך כמו מספר
 מפקד העם ויטבן שעל החומה היה משגב שהוא המגדל
 ועל המגדל מנכר חוק אחר ולהיותם שלבה רונה לומר
 מבצר משגב חומותיו אמר כנגדם שלשה מיל השפלה
 והוא אמרו השם השפיל הגיע לארץ עד עפר אבל ירושלם
 לא תהיה כן כי אם בהפך שביום ההוא יושר השיר הזה
 בארץ יהודה ויאמרו עיר עז לנו ישועה ישית חומות ומיל
 רונה לומר שבזמן ההוא באבוד הגוים ומורבבם יאזכרו
 ויזכרו בארץ יהודה זה השיר והוא עיר עז לנו כלומר
 ירושלם הנקובה עתה תהיה עיר עז לה' ואם בגלותה
 באמר ואלל חיל ומומה יתרו אומללו עתה יהיה בהפך
 ששועה ישית חומות ומיל ומפכי שעיר לשון נקבה ועז
 לשון זכר כנראה לפרש שעיר סמוך לעז שהוא סם להקב"ה
 שהוא עוז וגבור יאמר עיר העז והיכול היא שלנו וישועה
 ישית הוא בחלה ומומותיה ואם בזמן גלותה הגוים באו
 מקדשה עתה לא יהיה כן כי לא יוסף עבור בה עוד אבל
 וסאל אבל פתחו שערים ויבא גוי נדיק שומר אמונים שהוא
 ישראל נדיק במעשיו ואומר אמונתו באמת עם כל אויב
 גלותו גם היה שומר אמונים מקדו וממין בחמות הנביאים
 שבאו על הגאולה והוא מלשון ואביו שער את הדבר ואולי

רמו באמרו גוי נדיק שומר אמונים שבני הגולה יקומו
 ויתקבצו לעלות לירושלם ובאותו טעמו וקבוץ גלות וכנות
 הזמן ההוא שיקראו הכלי משיח ימותו הנשעים והפושעים
 שבהם ולא יזכו לעלות אל הר ה' כי אם גוי נדיק שומר
 אמונים והגוי הנדיק ההוא יבא שמה וביאר הנביא שבני
 ישראל בבואם בירושלם יתפללו לאל על בני דברם ראשונה
 שימול לבם הערל ויטה יצרם הרע להיות תמיד סמוך וככנס
 לכסלם שאופן שלא יטאו עוד ועל זה אמר יצר סמוך מזה
 והשני שישם שלום בארץ ביניהם ומשאר האומות וזהו שלום
 שלום כי כך בטוח והנביא מורה להם ומבטיח אותם שכן
 יהיה והוא אמרו בטוח בה' עדי ר"ל אל מבטחו בחומות
 ירושלם ולא במלכי האומות וההבטח כמו שהייתם עושים
 בשבת אבותיכם בקרב הארץ שהו מה שהביאם לכל גלות
 אל מבטחו בדבר מזה כי אם בה' כי ביה החוק העולמי לא
 בדבר אחר והנביא על שבו החוק האמתי כי השם יושבי
 מרום ר"ל שהשפיל האומות שהיו יושבי מרום בגבהותם וכל
 קריה נשגבה הקב"ה יספילנה יספילנה עד הארץ ויגיענה עד
 עפר ולא עוד אלא שאותה הקריה ירושה בני ישראל וירמסוה
 רגלי עבדי עמו והוא אמרו תרמסנה רגל רגלי עבדי פעמי
 דלים ואולי אמר רגלי עבדי על המשיח שכבו עבדי ורכבו על
 חמור ופעמי דלים על כלל בני ישראל ועוד אמר שומר
 כי השם יושבי מרום על אדום כי מרום יורה על רומי כי
 הם שוים בלשון ואמר קריה נשגבה עליה כי הנה קריה
 נשגבה ועיר בצורה ובנדה כלם לשוכות מעבין אחר נאמרו
 על רומי ואין להפלא אם באו כל הדברים האלה בלשון עבר
 בהיות כלם עתידים שכבר זכרתם פעמים כי כן דרך הנביאים
 לפרש מה שראו כאלו כבר יבא כלו בפועל הנה התבארה
 הנבואה הזאת ומבאר מעניניה כפי כל א' מהפירושים שלא
 נתקיימה לא בבית ראשון ולא בבית שני אבל היא עתידה
 להתקיים לימות המשיח

הנבואה

האשית תהלתה ארם לנדיק מישרים עד
 היו עטרת גאות שכורי אפרים ואשר ראיתי
 אכי בפרשה הזאת כפי פשוטה אגיד לך פה שהנביא אמר
 שזכר עבין הגאולה וגם רמו בה על תמיית המתי מהאומות
 כמו שפירשתי למעלה עשה בכבודתו תלונה כנגד האל
 וערך עמו משפט על מתי ישראל שמתו בגלות וגם אותם
 שנהרגו על קדושת השם לפי שלא נאמר לו עליהם בפרט
 דבר בכבודתו ולכן התחיל לנדיק הוא שיעשה הדבר ביושר
 ואתה אלהינו תפלים ותשקול במאוזני נדיק מעגל הנדיק אם
 הוא ישר אם לא כי פלס ומאוזני משפט ליי לשקול
 ולפלס המעגל הישר של הנדיק ואמתי שכן דרכך לעשות
 וישר יחזו פניך ראוי הוא גם שיהיה אורח משפטיו ישר
 כמו שאתה רונה שיהיה דרך הנדיקים והוא אמרו אף
 ארם משפטיו " קוייך רונה לומר כמו שאתה תפלים
 ושקל מעשה הנדיקים לדעת ישרים בארמונם ככה אמרנו
 קוינו לראות ארם משפטיו וישרם ולסמך ולסמך תאות
 כפש כלומר כפשוטו ככספה וגם כלתה לראות יושר משפטיו
 בעבור

בעבור שמך וזכרך הוא כדק וישל' ה' כי כן שמך וזכרך
ואמרו עוד נפשי אויתך בליטה הוא ג"כ מאמר הכביא על
עצמו שהיה מעיין ומתבודד בדבר הזה כל הלילה וגם
באשמורת הבקת שהוא הזמן היותר מוכן לעיין מפני התחת
האדים העולים אל המא וזו אף רזוי בקרבי אשכרך
וביאר התועלת שישך מהקפידה הזאת באמרו כי כאשר
משפטך לארך כדק למדו יושבי תבל רוכה לומר כי כשיראה
בקרבי הארך יושב משפטך למדו ממנו לעשות כדק כל
יושבי תבל ויעשו בני אדם כמשפטך כדק ומשפט ומשרים
ואשרי שהקד' כל זה ביאר בעם התלוה והתעומת באמרו
יומן רשע כל למד כדק בארך ככמות יעול ובל יראה גאות
ה' ר"ל וכי דבר ראוי והגון הוא שרוחם ויומן הרשע
שלא למד הכדק מיומו ובארך ככמות שהיא ארך ישראל
יעול ויעשה חמס ולא יחלל גבורתך ולא יודה יבלתך אבל
יאמר בכם ירי עשיתי איתו מייחם הכלמותו ליכולת האלהי
כי אם לכמו הוא אמרו ובל יראה גאות ה' וכיון שהדבר
ברשעו כן ה' רמה ירך כל יסוון רוכה לומר הרמה
ירך ויבלתך עליהם כיון שהם בלתי רואים ובלתי מביטים
ביבלתך ולא יסוון אותם עוד כל ימי הארך אם לא תכבד
עליהם בעצב וזהו כל יסוון ויהיה הכמת ירך עליהם
באופן שחמו ויבשו קנאת עם רוכה לומר שיראו ויכירו
הקבאה שאתה מקבא על עמך ויעשו כורכי ישראל כאשר
קרוך והוא אמרו אף אם כריך תאללם ולפי שהכביאים
כלם היו מתכבאים על באת הגאולה אמר ישעיה שבה
לא כמה דעומו וזהו ה' תשפות שלום לנו רוכה לומר אמת
הוא ה' אלהים ידעתי ה' ידעתי שיבא זמן שתשפות שלום
לנו והוא עם מלך המשיח והגאולה כי כל מעשיו מהגלות
והנצרות הבאות עלינו אתה פעלת אותם לנו ואינם במקרה
וכמו שתקיימו הרעות כן באימן שיתקיימו
יעודי הגאולה ותשפות שלום לנו אבל עם כל זה עדין
ישאר לי ספק גדול והוא שבעלנו אדונים וזיתך והם מלכי
האומות בגלות ועם כל תוקף נרותינו לא עובנו שם
אלהינו ולא פרשנו כפינו לאל זר והוא אמרו לכדך כוכר
שמך ומה תעשה א"כ לאותם הכדקים והסודים שמתו
בגלות ונהרגו על יסוד קדושת שמך הם וכאנאיה' לעיניהם
ומה יעלים קבון הגלות אחרי שהם מתו ולא אכלו בעובה
וזהו אמרו בדרך תמיהה מתים כל יסוון רפאים כל יקומו
רוכה לומר בקבון הגלות ולא יראו ביצועת ה' כיון שאתה
פקדת ובהצמתך השמדת אותם וכל זרעם וזהו אמרו
פקדת ותשמידם ותאבד כל זכר למו ולגוים המרשעים
עשית בהקך כי יספת לגוי נכבדת רחקת כל קנוי ארך
רוכה לומר לכבי ישראל עשית שמך ואכוד כל זכר ולגוי
האומות עשית תוספת ענומה והתקבת את גבולם עד
מרחוק וזהו רחקת כל קנוי ארך ואמר נכבדת שהוא
מהנפעל כאומר כנגד השם האם נכבדת וקבלת כבוד
ורוממות לפי שספת לגוי ורחקת כל קנאות ארבותם
באמת לא קבלת כבוד מזה כמו שתקבל בתשועת ישראל
וקמו שיאמר הכביא אשר זה עשה ארומם עתה אנשא וככר

דרכו הפסוק הזה כן כפסיקתא יספת לגוי נכבדת א"ל
הכביא רכון העולם כמת לגוי שלום שמי קלסך עליה איה
כוקן לוכן אינו מוהלו וכולי ולפי שהיתה תלוותו זאת
כל כך וזה וקשה נגד השם התנכל הכביא ממנה באמרו
ה' בכר פקודך כקון לחם מוסרך למו רוכה לומר ה'
אלהינו עמך כבי ישראל ככרה גדולה פקדון ולכן למסס
ודבריהם הם ממנוקה רכה לפי שמוסרך למו ר"ל
הצרות והעונשים הם כלם עליהם אבל אין זה תרעומת
מהעדר אמונה ולא מוסר האהבה ודכיות באלהותך
כי הם באמת כמו הנה תקריב ללדת שחל וישעך
במבלה ועם כל בעקתה אינה אויבת לבעלה שסכב לה
כל זה כן היינו מסבך ה' ששם כל הייסורין שביא
עלינו לא כוון מאהבתך ועל דרך זה אמר המלך הכדרא'
בתפלת המימן מתדמה מבכירה מנרה מתחלפת מעמלה
מקללת מאבכים משכבי מזדווג משרתה מתבטמת מעמלה
מאהבה מתשקת וזכר הכביא ששם היות שתדמה האומה
לענין ההרה שתקרב ללדת כמה שחל תועק במבלה
הנה יש הפרט גדול ביניהם לפי שההרה הולדת תתקמם
עם הבן אשר תלד ותשכח מכליה עם שמת הבן הזכר
ואכסנו לא כן כי הרינו חלבו כמו ילדנו רוח והקבה
בכל העבר הזה היא ישועות כל בעשה ארך ובל יפלו
יושבי תבל רוכה לומר לפי שלא בעשת התשועה בארך
ישראל הנכבדת לעמך ואמר בעשה להגיד שהכל היה על
מומתיים וגם כן היה בערם לפי שלא בא מפלת האומות
ועבשם וזהו ובל יפלו יושבי תבל עד כאן היתה תלוות
הכביא ותרעומתו ועליה השיבו השם יסוון מתוך כבלתי
יקומו רוכה לומר ראה ראיתי עיקר תלוותך שהוא על
מתי עמך שמתו בגלות ולא ראו בטובה ומשפת שכל יראו
בתשועת השם אך אין הדבר כמו שאמרת מתיים כל יסוון
אבל הוא הפך שבחן ההוא יסוון מתוך רוכה לומר מתי
עמך שמתו בגלות בידי שמים ובלתי ששם הכהרנים על
קדושת שמי שעל כן קראם בבלתי בכנוי אלו ואלו יקומו
כלם מקבריה' כיון הגאולה ולכן אמר כנגדם הקיבו ורכנו
שוכבי עתה כי יקומו משכמם שהוא משל לתמיה וירכנו על
הגאולה ועל התשועה שיראו בעיניהם ולפי שהיה זה קשה
לביירו מפאת הגוף שנספד ושכלעפרותיו לכך אמר עוד
כ טל אור תעליך וארך רפאים תפיל ר"ל שיבא טל מאת
הגא' על הארך יהיה כח הטל ההוא ככח טפת זרע הזכר
להתרוות העובר והעפר ההוא ככבת ההכנה שישם הקב"ה
בו בדרך נס יהיה כוכר הכקבה באופן שתתכבב האדמה
ויעשו בה הגופות באותו אופן שבעשה אדם הראשון עפר
מן האדמה ולפי שהיה זה לומן כחוק לקן הימין לכ"א
אשרי זה לך עמי בא במדריך וסגור דלתך בערך כלומר
סחום פיך וסכול הגלות וסגור הדלת הוא קיום המנות
שיבינו על השם אמנם אמרו חבי כמעט רגע עד יעבור
ועם בא להודיע כמה מהזמן יהיה תמית המתיים שזכר
למעלה אשרי קבון גליות ועל זה אמר אשרי יסוון מתוך
שראשונה תהיה תקמת השם באומות ואמר כך תמיה תמית
המתיים

יקומו
תזכרות
שופטים
קשומר
יא שכבי
אשונה
וככע
ון מזה
הו שלום
יחם טכן
באומות
ש עושים
לל גלות
ולמ' לא
למ יושבי
ומם וכל
ענה עד
ירמקוה
בי פעמי
דוכב על
ש אמר
רומי כי
ה קריה
ד אמרו
מן עבר
הכביא'
התבארה
שם שלא
ע עתה
ר'ים עד
ר ראיתי
א אחרי
האומות
נגד האל
ס אותם
ס בפרט
משרים
כיושר
דק' אם
טקול
נעשות
ך ישר
ורו אף
תפלס
אכסנו
תאות
שפטך

העולם מכבוד המטר והוא אמרו פן יפקוד עליה לילה
 וזה אנכרה רובה לומר ידע לך למה אמר לרגעים
 אשקבה הוא פן יפקדו עליה כבת אחת ויפקדו העליון שבה
 אם להקדו המטר ואם לשפית רכבו ולכן לילה ויום
 אנכרה מכל הנגעים ועוד זכר שאף בגלות לא
 נהג עמהם השם יתעלה כפי מעשהו והוא אמרו שמה
 אין לי כלומר לא הייתי מעבדכם באף ובקמה כי אם הייתי
 מעבדכם בשמה היו מתרבים עליהם כל כך מהגרות
 שאול די בליה והוא אמרו מי יתכני שמר וגית במלחמה
 אשפעה בה אניתנה יחד רובה לומר שאם היה לי שמה
 ועם שמר ושית שהיא משל לחוק הנרות אלמס עמהם
 אין ספק שבפשיעה אחת אניתנה ואשרפנה באש עד כלה
 כי קלת אשפעה היא מלאון כפוש בני ובין המות או
 יחוק במעשי רובה לומר אניתנה ואשרפנה יחד או
 יחוק כל אחד מהם במעושי שהיא תורתו ולא יעשה שלום
 לי כלומר יעמוד עמי באלום ואני אנכרהו באלום
 והוא שלום יעשה לי אמנם הכתוב מהגלות ימחו
 בשלמותם ולא ימארו עוד באופן שלא יבאו לדי עונם
 והוא אמרו הבאים שהם יעקב יבין ופדח ישראל כלומר
 יתן רגש למטה ויבין ופדח למעלה ומלאו פני קבל
 מכוה והוא שירבו ויעבדו במאד מאד וככל ה כן
 שזכר במלות שוכות באמרו הכמת מכהו הכהו אם כהרג
 הרגיו הרב רובה לומר האם היתה המכה שהוכה בה
 העם הזה נערכת אל ד המכה שהוא יכולת הקדוש ברוך
 הוא הבלתי בעל תכלית באמת לא היתה כן מחמו כן
 שנכלו ממכה כי בהיות המכה בלתי בעל תכלית
 הכח אם היתה ההכאה לפי ערכו תכלס והוא אמרו הכמת
 מכהו שהוא הקדו ברוך הוא הכהו את העם הזה ועוד עשה
 טענה אחרת אם כהרג הרגיו הרב רובה לומר אם הרב
 ישראל כעבדו כמו שנהרגו שאר הרגיו הקדוש ברוך הוא
 ורמו בזה לשאר האומות שנקרות אפ"ת בהם כמנהג שמים
 מי ארץ כסחבר ב ועמו ובכל ועמה שנהפכו כמהפכ' קדום
 ועמורה ושאר האומות הרגיו השם שלא נשאר להם שם
 וארצית וישראל לא היה כן כי לא באו לדי בליה אבל
 כש אספה בשלמה תריבכה כלומר כאשר נלקח הקב"ה באומה
 זו ובתמלאה קצתם ברשעתם בשלמה כלומר בשלם אותם
 מן הארץ והלכיתה בגלות הכיח אותה לא בעונם וכלייה
 ואמרו הגה ברומו הקשה ביום קדים הוא דבק עם למעלה
 והגה הוא מלשון דבור כמו והגיתי בכל פעלך ושעורו
 בשלמה תריבכה בשלמה בגלות היתה מלחמתה וריבה של
 אומה זו שדבר והגה הקב"ה ברומו הקשה רובה לומר כאשר
 ביום קדים רובה לומר בזמן הקדמון במוכני רובלם שאז
 הגה ברומו הקשה זה המחמר והוא בסאסא בשלמה
 תריבכה כלומר בעבור שבתמלאה קצתה שלום וגלות תהיה
 מריבתה והוא על דרך מה שאמר הכביא מלחמי כי שאז
 שלח אמר יי בכאות וזכר עוד שגם אותה גלות ושלוש לא
 היה לתכלית הכקמה אלא לתועלת ישראל למקד עונותיו
 והוא אמרו לכן באת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסיד
 מטאור

המתים והוא אמרו לך עמי בא במדריך וסגור לך
 בערך רובה לומר בזמן מלחמות האומות אל תבא לך כ
 מהר חבי כמעט רגע כי כמעט מהזמן תהיה הלחמה
 והכקמה היא ויעבור זעם השם הנשק על האומות באותה
 קמה ומיד תהיה התחיה וכי אז עוד העבין באמרו כי
 הנה יי ונא ממקומו לפקוד עון יושב הארץ וזה יס ה באותה
 הלחמה והכקמה ואחרי אותה ההרגיה המופלגת תגלה
 הארץ את דמיה ולא תכסה עוד את הרגיה שהוא תחית
 המעים וכיון באמרו וגלתה הארץ את דמיה על המעים
 בגלות כדי שמים ולא תכסה עוד על הרגיה על ההרגים
 על קדושת השם שאלו ואלו יקונו בתחיה ומגלה אותם
 האדמה ולא יכסה עוד עליהם עפר ומה התבאר לך
 אמתת מה שזכר הודעתך פעמים שם את תכלית כללית
 תחית המעים האחד פרטי באומה שקומו הנדיקים
 מהם שמתו ונהרגו בגלות לראות ביוצת יי וכמו שאמר
 על זה יצאיה ענמו שישו אתה משום כל המתאבלים עליה
 והנה יתבאר עוד התכלית היה כדברי זה הכביא וכמו
 שאזכור והתכלית השני הוא כולל לכל האומות כדי שירבו
 וידעו כל יושבי תבל כי ליי המלוכה ומושל בגוים וכמו
 שזכרתי ואמנם אמרו בכאן אחרי זה ביום ההוא יפקוד
 יי במרכו הקשה על לויתן כחם ברים ועל לויתן
 כחם עקלתון הוא יעוד מורכן האומות ולפי שהם ברשעתם
 כבעלי חיים הטורפים והשרצים הגדולים הממיתים לכן
 קראו כחם ברים וכחם עקלתון ואין ספק אנלי שלאדום
 וישמעאל קראו כן שאחר מהם הוא כחם מתפשט מן הקנה
 אל הקנה שהוא ישמעאל המושל ברוכ ישוב בני אדם וכן
 קראו ברים רונה לומר מברים מן הקנה אל הקנה ואת
 אדום קראו כחם עקלתון להיותו מעוקל כמעשו וכאלו אמר
 ששם היות שהקדוש ברוך הוא עתה יסביר פנים אל אדום
 וישמעאל כמטאור ישראל ועל כן רבו כמו רבו וגדלו עד
 היותם כלויתן הכחם הגדול הנה בזמן ההוא יפקוד השם
 עליהם במרכו הקשה להחריבם וגם שאר מלכי האדמה
 שאינם מאמונתם ולא מהמונם אשר בקבות הישוב יתריב
 וימס ולכן אמר והרג את התבין אשר בים ורג' פירש
 שלש התכריכים שזכרו בפסוק הזה על אזור ומכרים ואדום
 יהיה מה שהיה יאמר הכביא שהם יקומו קמתו מהאומות
 ויחריבם ואמנם לישראל יפקוד ברחמים והוא אמרו ביום
 ההוא כחם אמר ענו לה כי מפני טרמה אותה יצעה
 ענמו כראש הספר הזה לכחם שעתה באושים אמר
 שכלותו זמן יעשה עבדים עובדים עד שיהיה הכחם כלה יין
 כי חמר הוא היין החזק הטוב כלומר שיקראו אותה
 כי ענו הוא מלשון וענית ואמרת ועם היות שזמן
 רשעת הכחם אמר עליה הסר משוכתו והיה לכער הנה
 עתה לא יהיה כן אבל הוא ית יכרהה כאישון עינו והוא
 אבי יי כוכבה חו שהוא היה כוכב אותה בגלות וכן
 תחת אמרו בזמן רשעתה ועל העבים אנוה מהמטר
 עליו מטר אמר עתה כהפך לרגעים אשקבה רובה לומר
 לרגעים הראויים אשקבה כדי שלא יטעפה גשם אנוף ויפלו

השבעים וים אומרים שהוא נהר פרת שבארץ אשור
ואמר משבולת הנהר כי שבולת הוא עם באמר על חוץ
המים כמו שאמר ושבולת טעמתי והמשל הוא אמרו
ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל וכמו שאמר ירמיהו
ולקטתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה ומאשר אמר
ואתם תלוקטו לאחד אחד רמו באמת אויב ומן הגלות
וקצו עד שיאכרו מעט מהרבה ואלא יאמר מהם בגלות
אפילו אחד ועל זה אמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל
וכמו שאמר ירמיהו ולא אותיר מהם איש זה יאמר שזכר
שלא נתקיימה הבטחה הזאת בבית שני ואמר עוד שבזמן
ההוא יקבע באופר גדול והוא משל על התעוררות קבוץ
הגלויות ובאו האזובים שהיו בארץ אשור והנדחים שהיו בארץ
מכרים והסתחוו לה' בחר הקדש בירושלם והנה לא זכר שאר
הנדחים שבטאר ארצות לפי שמנו שזכרתי כל ישראל היום אם
בגלות אדום ולא בגלות יאמעאל והכבד ספר ראשונה
חורבן אדום ואמר עליו הבאים ישרא יעקב ואמר כך ספר
מאשר יבאו מארץ אשור ומכרים הנה התפארה הכבואה
הזאת ועבדיה מוכיחם שעתידה היא להתקיים לימות המשיח
הנבואה הפסיעית היא פרשת קרבן גוים לשמוע
עד ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו
והכבואה הזאת תמלטה והקדמת דבריה תורה על מעלתה
ועל עונם העתידות שזכרו בה כי תמלתי הדברים קרבו
גוים לשמוע ולאומים הקשיבו להודיע שלא באמרה הכבואה
הזאת על בית ישראל ולא על יהודה וירושלם כיתר
הכבואות אשר קדמו אבל שבאמרה על כל הגוים המכרים
את ישראל בגלותם ולכן קראם כלם שישמעו הגזרה
העלוונה אשר נזר הקדוש ברוך הוא עליהם ולפי שאינה
מיוחדת למלכות אחת כי אם לכל ממלכות האדמה לכן אמר
תשמעו הארץ ומלאתה תכל וכל נאמרה רונה לומר
למען ידעו ויכירו שבגזרת עירין שתבא והוא אמרו כי
הקף לה' על כל הגוים ומימה על כל נבאם והיה זה אם
לפי מה שפסדו באמונותיהם ואם מפני מה שהחריבו
את ישראל ברוב חלל וספיה ולכן בגזרתו העלוונה החרימם
מתכס לטובא ושתהיה הפלגת הרגתם כל כך עד שחלל הם
יושלכו רונה לומר על פני האדמה מבלי קבוצה ויפגריהם
יעלה באשם וסירחון רב כפי רבוי החללים שיהיו אלו על
אלו עד שבמאסו החרס מדמים והוא דרך גוומא של רוב
הדם היונא מהחללים על ההרים כאלו יתסו ההרים ואמרו
וכתקו כל נבא השמים הוא להגיד שאף על פי שההזרות
העלוונות יורו טוב והכלמה על אומה מהאומות ההמה
הב' שרד משפטם וכחותם בענין שהגרים העלוונים לא
יעלו לאומותיהם ולא יפיעו עליהם ועל דרך זו באמר
במכות בכורות ובאלהיהם עשה ה' שפטם ואמרו
שמינו זכרם לזכרה אין הקדוש ברוך הוא נכבד מן
האומה עד שפגעו מאלהיה לז שכתב השחתה ופלה
בגרימם העליונים ושריהם בעבדם אלא שיבטלו
הזרואתיהם מפאת ההשגחה הפרטת ועל זה אמר כאן
וכתקו כל נבא השמים ועלו כספר השמים וגו' רונה
לומר

ה א ז ס לומר

הטאתו רונה לומר זה כל פרי היונא מאותה מכה וגלות
אמר הטאתו של ישראל כדי שזמכות ע"ו שהיו זכרים בהם
והאשרים והחמכים שהיו עובדים יהיו מנופפות ונעצות
מהם והוא אמרו בשמו כל אנכי מובק כאנכי גיר מנופפות
לא יקומו אשרים ומכים רונה לומר שלא יקומו עוד ביביה'
אבל יפלו לארץ המנו ועבודתם ורש' פירש הפסוקים
האלה על גלות מכרים יאמר הכבד הבאים למכרים אשר
השמים יעקב נצו ופסחו שם עד שחללו פני תכל תבואה
הראיהם בגבורתי כמו מכת האויב ליעקב הכתי איתו הם
טבעו בניהם במים ואכי טבעתי אותם כים אם כהרז ישראל
שהרג פמעה ועמו הורג באמת כן היה באסאפה בשלמה
תריבנה באותה מדה נסאה שחלל מכרים את ישראל תריבנה
הנה ברוחו הקשה ביום קדים דבר וזוה השם בדברו הקשה
ביום קדים ויולך את הים ברוח קדים עזה לכן עתה
בואת היה מתכפר עון יעקב לזכות להגאל כמאז זה כל פרי
הטוב לו להסיר הטאתו ולאום כל אנכי מנופפותי כאנכי
גיר המנופפות באופן שלא יקומו עוד בניהם אשרים ומכים
וגם ככון הוא ואמרו עוד כי עיר בכורה גדל וגו' אשכז
בלי ספק שאמר על רומי כי לפי שזכר הגלות והכרות שבאו
לישראל כעבור הע' שבעדו אמר אמרו שעל זה עצמו עיר
בכורה שהיא רומי ראש מוצפותם ועבודתם הורה תהיה
בדל על דרך מה שאמר בירושלם איכה יצנה בדל ועל
ארמון האפפיר והמשמכים אשר בתוכה שהיא מקום
קדושתם אמר שהיה כזה מסולח ונעזב במדבר עד שפני
סורככו ושממותו שם ירעה עגל וגם ירפך וכלה פעיפה
רונה לומר ואי יכדו מאשבותיה ואמונותיה של אומה זו
וכל עולה קפנה פיה בי פעיפה הוא מלשון סעפים שבאתי
הנאמר על המשבות הכוזבות ואמר ביבש קבירה
תשכרנה להגיד שבבא הזמן והעת קבוצר עליה שהוא דומה
לזמן הקביר ביבשו תשכרנה ותאכרנה אותם האמונות
והסעפים שזכר עד שלא יאמר איש שימך אמריהם כי אם
הכשים תלושות השכל או העם הסכל ככשים שבאות מיריות
אזתה בכרות ולפי שאומנתם הוא דבר ינא מן המושכל
על כן אמ' על אדום כי לא עם ביכות הוא על כן לא ירמינו
עושהו רונה לומר כי אף על פי שמדרך הפועל לרמם על
פעולתו הנה הקדוש ברוך הוא לא ירמם עליהם כמו שלא
ירמם האדם על בנו כשהיה חסר הדעת והתכוונה ואמר
עושהו על הכנת המור ונצרו על השפעת הנורה עליו ורש'
פירש שבאשר ישראל יתקו מהעבודה זרה מיד בכורה של
עשו תהיה בדל והטוה שהיה מושלח מזכריו ונעזב
פמדבר שהוא ארץ ישראל שם יראה עגל שהוא אכרס
והוא יירשנו וישראל קבא עגל שאמר כעגל לא לומר
וכלה פעיפה רונה לומר עפפה ומתם הכבד דכריו
בגלות ישראל ותאשפתו באמרו והיה ביום ההוא יחבוטו
משבולת הנהר עד כולל מכרים ואתם תלוקטו לאחד אחד בני
ישראל רונה לומר שיחבוטו השבליס לכובד הפשים
מבין התכן והוא משל להוביא את ישראל מקרב אומה
שאומות והנהר המכר כאן הוא נהר סכטין שגלו שם עשרת

לילה
געים
שנה
ויס
לא
תמה
הייתי
הכרות
ולקמה
מה
עמהם
ד כלה
ת או
ד או
שלוס
בבלוס
יממו
ישוכ
כלומר
תכל
ה כן
כהרז
כה גה
ש כרוך
יו כון
תכלית
המכת
ד עז
ס הורג
יון הוא
ה שם
קדום
לס שם
ה אבל
באומה
ק אותם
וכליה
למעלה
ושעורו
ריבה של
ור באפו
גלם שאז
בשמה
זו תהיה
כי שאל
שלו לא
עוכותיו
נרי הסר
איתו

משמיע ישועה

לומר שיכתבו הנראות המערכות העליונות המוכות טובה על האומות או שיעבד אותם השם יתעלה לעם אשר מאהבין כמו שיעשה אדם בספר אחד שיגלו אותו מפרשה לפרשה כמו שירבה אמנם אמרו וכל נכאם יכול כככול עלה מנחן וכנוכלות מתאנה אפשר לפרשו על הגוים שזכר למעלה וחימה על כל נכאם שאותם נכאות הגוים יפלו מעצמם בכא העת הגדול עליהם ואם תכנהה על נכא השמים יהיה הענין שפלו ויתבטלו הנראות הם לא הם בעצמם כמו שזכרתי * האשכח מה יהיה המוכרן הזה אשר יבא על כל הגוים ככר הודעתי אותו כאמנה שבאמרת הגלות יתעוררו בני אדם ללכת לכבוד את ירושלים להיוטו מקום קדושתם וכן יבשו כל ארץ מנכרים ונללותיהם : ויבאו בני אזור וכל ארץ המזרח עליהם למלחמה אם לנקום נקמת ההרגים שיהרגו בני אדם מן המנכרים ואשר בני ערב שבארץ ישראל ואם מפני שגם אנל הישמעאלים ירושלים ובית המקדש הוא מקום קדושה רבה והוא שער השמים ולכן כלם יתקבצו ללקחו מיד הנכרים ואז תהיה מפלה גדולה בבני אדם וגם בלוחמים בהם כי מפני שהאזורים המריבו את ארץ ישראל ראשונה והרומיים בני אדם המריבו בשנית היה מהגזרה הזלזלית שבאותה הארץ אשר באו פעמים אחרות להתעולל עלילות ברשע שמה יקבלו עגשם ויתהיה נקמת ה' בהם ולא יאריך לא יבשר לדם אשר סופך בה מישראל כי אם בדם שוככו מקום הרשע שמה המשפט ולכן זכר הנביא בבאן נקמת האזורים בכלל ואמר כן זכר בפנט מוכרן אדם אשר יהיה בנקמה ההיא ואתה תראה שיחוקאל זכר המלחמה הזאת גם כן בכלל וברט הרב האזורים ונקמת ה' מהם כי כל אחד מהנביאים האלה ראה כללות הענין וליחוקאל כתגלה יותר פרטות נקמת אזור ולישעיה כתגלה בבאן ברטות יותר ענין אדם ונקמתם והוא אמרו כי רותה בשמים מרבי הנה על אדם תרד ופירשו על זה המפרשים כי רותה מרבי ארץ על בשמים שהוא רמו לגזרו והכבו והשובע הוא ירד על אדם ויותר כחון לפרש שחור למה שאמר למעלה ונקמו כל נכא השמים וכי רותה בשמים מרבו רובה לומר לשדר את המערכות המכליות לאומות הנה אז על אדם תרד אותו מרבי וקראו עם מרמי שרובה לומר בשתי לפי שילכדו ברשתו ומרמו לעשות בהם משפט ועל אותה נקמה אמר מרבי לה' מלאה דם הודגנה ומחלב מרם ברים רובה לומר שיהיה מרבו מלאה דם ומחלב הכרים והעמודים שהוא משל לעמים ולשריהם ומלכיהם וזכר שזה לא כלבד יהיה במקום המלחמה אבל גם בכמה שהיא הכרך הגדול שנכומי יהיה כן וזהו כי זכר לה' בכמה וטוב גדול בארץ אדם שהנה אשרי אותה המלחמה העצומה והנקמה הגדולה שיהיה באומות על ירושלים יתפסטו אם האותם הישמעאלים שימלטו משם ואם מנכי התוגרמים הנשבים סמוכים לון ויתר בני ערב אשר מעבר לים בחלק האפריקה ויבואו על רומי וימריבו

אותה והנה המסיל מלכי אדם לכרים ולעמודים להיותם דברים נשמים מרוב הטובה שבא עליהם שנים רבות שלא הורקו מכלי אל כלי וריחם לא כמר ואמרו עוד ורדו כאמים עמם ופרים עם אכרים הוא להגיד שהרבה מלכס מאשר האומות יתחברו עם אדם לעזרם וככל עוזר וככל עוזר שגם כן תהיה ארנם רוח ושבעה מרם החללם שיפלו מהם ועפרם מחלב ירושן רובה לומר שערר ארנם ירושן מן החלב והזמין הכרך מגופו הלל הם כחום השמש ונתן הסכה בכל זה באמרו כי יום נקם לה' שנת שלמים לבי בנין רובה לומר שנתחברו בה נקמת השם על היות שמו מחולל בגוים והוא יום נקם לה' וגם כן שנת שלמים על מה שהמריבו ירושלים ומקדש ה' אשר בנין והסתכל באמרו יום נקם ושנת שלמים כי באותם המלות אמר משה רבינו עליו השלום לי נקם ושלם לעת תמוט רגלם כי קרוב יום אידם ומש עתידות למו כי ידן ה' וגו' וזכר שמלבד מרבי המלחמה אשר תבא בהם עוד יבא ה' וילחם בגוים ההם מן השמים וכמה החכמת גברית ומלה תשרף כל ארצה כמהפכת סדום ועמורה ועל זה אמר באן ונהפכו כמליה לזאת ועפשה לגברית וגו' וכן דרשו בילמדנו ונהפכו כמליה לזאת ועפשה לגברית וגו' וכן דרשו הכותבים על שפת רומי וכן תרגם ונתן ונהפכו כמליה כמלתא דרומי והוא היווכים בביתור שבכמה היא רומה כמו שפירשתי כי עם היות שמבאנו בכמה ארצות במלכות מואב סקראת כן להיותה קרה בכורה מי תיזנע שתקרא גם כן רומי כן להיותה ככה ומי יודע אם כיוונו הנביאים ע"ה לקרוא לרומי בכמה מפני שהמלה הזאת עולה בגימטריא הבית והכרף והר"ש שבה רנ"ב והר"א היא במקום האלפים לרמוז שבצבת קמחת אלפים רנ"ב לזכר העולם שהיה מוכרן רומי כי ככר הודעתך במעיי' הישועה וכיאוועת מיתמו שזכרו הכמים זל מהמגלה שבמאזת בגבו רומי והיה בתוכה שתייה מרכנה בצנת קמחת אלפים ונ"א לכריאת עולם ולהיות זה מקובל אכלם קראו אותה בכמה שעולה אותו מנין ועליה אמר כאן לילה ויום לא תכנה לעולם יעלה עגשה לפי שתייה עכנה כמהפכת סדום ועמורה וכמהפכת בכל שבהפכה גם כן ובעבור שתייה הקריה בכורה הגדולה הזאת מטעה העולם באמונותיה והיא היתה בית מוטב למשמים ולאמונים ראשי אמונתם לכן היה מאזרת הדין שתחבר לכמה נכמים אין עובר בה ובמקום אמוניה ומשמיה יסוה קאת וקפוד ויכאוף ועורכ יכנו בה השם הבעלי חים והעופות המקולקלים והאזורים וכנה עליה הק"ה קו תהו ואבני בהו כ"ל לסתור ולהשחית ולבלע ולא לכנות ואמרו מוכיה ואין שם מלוכה יקראו מורג"ב לכמה הזכרת וגם זה יוכי שהיא רומי לפי שיש בה מוכים שהם שרים כמו מורי יהודה והם המשמים ואמונים אשר בקרבה עם האפיסור שלהם אבל לא נקרא עליהם שם מלך ולא מלכות והוא אמרו מוכיה ואין שם מלוכה כ"ל מורי בכמה וכיאר הכתוב למה אמר מוכיה ולא י"א מלכיה

מלכיה שהוא לפי שאין שם בבכיה ר"ל רומי קוראים
 לאון ושם מלוכה והוא מלוכה יקראו כי אין מלך מולך עליהם
 שהנה אותם חורים וכל שניה יהיו אפס וכמקום שהיו
 בבכיה ארמונות גדולים לאותם החורים והסרים עתה
 תעלה בארמונותיה סידים קמוז ומזוז במבכיה והיתה כזה
 תבין מה ר' לבנות יענה ר"ל שפאת' הארמונו לה וחס שוממי'
 מבלי יושב יעלו סרים וקמוז והוא כמו שעולים במדבר
 השמים ולא ירעה שם באן ובקר אבל יהיו כזה תבין וכנות
 יענה ופגשו ב"ס את איים ר"ל מיני סיות רעות טובות זו
 מזו ושער על רעהו יקרא והוא כנוי לשדים מלשון ולא
 יובאו עוד את זמניהם לשעירים וכן אך שם הדיעה לילות
 ומכאן לה מכות שהיא הגדה הנקראת בדברי חז"ל לילית
 וכן תרגם יוכתן שעירים ולילית על שדים וסדות וגם זה
 היה מדה כנגד מדה כי במקו' שבכ"ה היא רומי היתה קדוש'
 אלהי אדום ועבדיהם יהיו עתה שדים ורומות וש מפגשים
 ושער על רעהו יקרא שם השעירים הפהמיים הנולדים
 במדברות והלילית היא עוף כועק בלילה וכן אמר שמה
 קבנה קפון ותמלט בקעה ודגרה בבנה ר"ל שהקפון
 והוא הקבד האמור למעלה ישב וידר בבכיה למורכבה
 ושם תמלט ר"ל תלך מלשון והמליטה זכר ומליטה
 היא הולדת הבנים ובקעה הבנים ההם לבאת האפרוחים
 במכה העופות ודגרה הוא מלשון קורא דגד ולא ילד ר"ל
 שם תנא הבנים ותש עליהם ותאסוף אותם ותזניא
 האפרוחים מבלי שיעבור אדם שמינעה מה להיות מקום
 קרב וכן שם כקבני דיות שהוא מלשון ואת הדיה למינה
 ולפ שהכבואה הזאת היתה לזמן ארוך מאד לכן אמר הכניא
 אל תתיאשו מזה ואל תחמישו אותו במשכס שהוא דבר
 בלתי אפשר כפי ישוב העמים והנלמותיהם ומעלת בכיה
 אבל דרשו מעל ספר ה' ר"ל ספרי הכבואות שכלם כתבו
 מרועה אחד ולכן קרא ספר ה' ר"ל היעודים והכבואות
 ההמה כי בלי ספק אחד מהנה לא כעדרה ר"ל אחת מכל
 אותם הכבואות והיעודי' לא יגרע ולא יעדר מלבד וכן אזה
 רעותה לא יפקדו מאותם הכבואות ולא יחסרו לפי שבי' של
 הק"ב הוא נזה אותם הכבואות וכוחו האהי הוא קבנן והוא
 י"ת הפיל להם גורל ר"ל הוא הפיל למות ולעופות הכוכבות
 גורל שדורו בבכיה וידו של הק"ב חלקתה את בכיה לאות'
 הסיות בקו והוא דבור המשלי' כמו הממלק השדות לעובדי
 האדמה או הנשים לאנשים שדורו בהם ולכן עד עולם
 ירשוה לדור ודור ישכנו בה ואז כשתיה המפלת והמורכב
 תה על בכיה ועל ארץ אדום או ישאום מדבר וניה ר"ל
 ישאום ערי ישראל שהיו כמדבר וכניה כי ישאום מלשון ששון
 וכן תגל אותה הארץ שהיתה ערבה ותפרח כמבטלת ולפי
 שזכר בארץ ישראל שני דברים השמחה והפרח כיאר שתיון
 באור פרוח תפרח ותגל אף גילת וכן ויהיה זה אם מפני
 השלמו' הגשמי אשר ישיגו ויקנו בזמן ההוא והיא כבו' הלכנון
 בתן לך הדך הכרמל והגרון שהיה לא"י כבוד והדר והעבין
 שחכה א"י לתלפיות מעני הלכנון וכמו שהיה בימי שלמה
 וישך הרבה ואם מפני השלמות הנפש' אשר יקבו ג"כ שהוא

יותר עליון ועל זה אמר המה יראו כבוד ה' הדך אלהינו
 כי כנגד כבוד הלכנון שזכר בגשמי אמר בדומי המה יראו
 כבוד ה' וכנגד הדך הכרמל והגרון שזכר בגשמי אמר הדך
 אלהינו בדומי להגיד שהטובות הגשמיית אשר ישיגו יהיו
 מכוונות כנגד הטובות הרוחניות שיגיעו אליהם ואשר שהכני'
 כבא הכבואה העבומה הזאת אמר מקו' ידים רעות וכרבים
 כושלות אמרו והוא כו' לכמוי ישרא' וגדול הם בכל דור
 ודור שכהתארך זמן הגלות וכבא עליהם כזה וכוקה יחזקו
 הידים הרעות מהאמונה והכרבים הכושלות מרוב הכרות
 יאמרו אותם והם ההמון בני הגלות ואם יהיו ביניהם אנשים
 חסדי השכל כדו שלא יתאשו יאמרו לכמהדי לב ההם מקו'
 אל תיראו כנה להיכס כקם יבא ר"ל עמיד להיכס לבא כנקס
 גדול וגמול להם על אשר סבלתם עול הגלות הוא יבא
 וישעבס ואז בתשועתו תפקמה עיני עורים שהם ישאל
 מתוקף כרותיהם ואזני חרשים תפתחה ואותם הכרבים
 הכושלות בגלות דלגו וז"ל אז ידלג כאיל פסח ואם מפני
 עבדותו כאלם דומיה הקשה מטוב עתה תרון לשון אלם לפי
 שיבקעו במדבר מים כמים בערבה והיה השכר לבגס ר"ל
 שהרעב והצמא שהיה להם בגלות תבא לשבעה ועשה משל
 הטובות לשפע מים רבים כשכאום על כפם כמאה במדבר
 בערבה עד שמרוב המי' כבוא תבין שמדרכו היה להיות כחא
 ויבש רכץ החמר ויבמחשם עשב הרבה גדול כקנה ויבא
 וכל זה משל לרוב הטובות ולמעלת התשועה ושתמלא חזק
 דעה את ה' כמים לים מכסים וזכר שבאותם המקומות
 המדבריים שלא עבר שם אדם ויהיה שם מסלול ודרך ויהיה
 הדרך ההוא כל כך טוב אדך הקדש יקרא לו וגם לפי
 שיעבר בו קדש ישאל לה' ולא יעברנו טמא ר"ל לא יעברו
 באותו דרך אף' מהגוים שהוא טמא ואך יעברו בדרך הקדש
 והגוים שאמר זה על רשעי ישראל שימותו בזמן מבלי המשיח
 ולא יזכו לעלות לארץ ה' כי אם הכד'קים כמ"ס ויבוא גוי
 נדיק שומר אמונים ועל הרשעים אמר לא יעברנו טמא
 והמאמר הזה כלו הוא רמזו על ישיבת ישראל מעלות' וישמעו
 בקול ה' וירבקו בתוכחו והוא דרך הקדש אשר לא יעברו בו
 טמא כמו שזכר ואמנם אמרו והוא למו' הולך דרך ופירושה
 המפרשים על ישראל שדרך הקדש תהיה להם בלבד ותהיה
 סגולה עד שצילו האוילים והסתאים לא יעשו באותו דרך
 שילכו בו ויהיה אוילים כמו פסאים מלשון גם אויל מחס'ש
 חסם ישאם ואפשר לפרש והוא למו' הולך דרך על הקב"ה כי
 הוא יבגס בארץ ישראל וילך לפניהם ויזם לבנותם הדרך
 עד שמפני זה ישראל שהם אוילים שלא ידעו דרכיו לא יעשו
 כי הוא יישא דרכם לפניהם על דרך ויעבור מלכס לפניהם
 וה' כראשם ואמנם אמרו לא יהיה שם אריה ופרץ סיות כל
 יעלנה הוא משל למלכי האומות אויבי ישראל שלא יעברו
 את דרכם כימאחס מן הגלות ובה הדך ילכו גאולים
 ואמרו ופרו"ה' ישובו רוצה לומר שישובו מהגלות אשר
 הלכו בו או יהיה פירוש שישובו להיות פרו"ה' כי כמו
 שבראשונה פרד אותם ממגדים כן יפרה אותם עתה
 מהגלות וכיון עוד כזה שלא תהא עליהם לרשלות

חמה לפן אחרי חרפתה ושעלה הכוונת עליה וכוונתם באו
 בה פקדנה בנדה ואלהה הרשעיות הסכליות הפליג לדבר
 הכנה מאד כדי להוכיח שמורכב אלוס המיועד פה בשאר
 הכוונות ומורכב בנדה על ישראל באמר הכך מה שמו
 חכמינו לפקדו על הכנרים ומחויקי דת יסוע וזה סוף
 דבריו בדברו על חכמי ישראל חכמם תבא בלבם וזהה מי
 האיש חכמם אשר כתיב לו האלהים לב לדעת ועינים
 לראות שלא יראה בתעושות האלה באין בהם ממש כי הנה
 הכוונות המיעדות רעות על אלוס הלא הם יורוך ואמרו לך
 שהיה זה עבשו על שהרע לשנאל ושמורכבן אלוס יבא
 ישראל מגלותו ויהיה עם כושע בה' תשובת עולמים תבנה
 ותכונן עיר ניון ולהיות כל זה דבר כגלה בכוונות לאשר
 עינים לו מה לנו להשיב על טלומותיו ועל דבריו של
 המטומל הזה והוא הבל יפנה פיהו והתימה על זה הרע
 אחי שאל לבקש תואנה להכתיב קבלת ל'ל בענין אלוס
 אך לא אמר שאלוס הכוכב בכוונות הוא אלוס הסמוך
 לארץ ישראל ולמה זה הלך אחרי ההבל והבל לומר דברים
 שאין בהם ממש ושכל רואיהם ילעגו לו הלא טבע האמת
 הכריחו להאמין שהכוונות ההם לא באמרו על אופו אלוס
 הסמוך לארץ ישראל אך אמנם מה היא אומת אלוס אשר
 בבאו הכנרים עליה ראוי ומחויב הוא להוכיח אמתו
 וישן וב ען האמונה האמת ל'ל היות רומי וכל בני הכנרים
 הממוקים בדת ישוע מכי אלוס היא מקובלת בין חכמי
 ישראל מקדם קדמתה מבלי סולק עליה מל עליו קהל
 המאמינים להשיב על הטענה הזקנה אשר זכרתי כראשונה
 ואז דרשתי מדברי חכמינו ל'ל טעמים גם ימים ולא מכחתי
 בפהם דבר בתשובת הספק העצום הזה כי עם היות
 שהרמזין כתב וכן הר' והרד"ק שהרומיים הם בני
 אלוס לא נחשו טענה ולא ראה לדבר הע ולכן קמתי
 אני להשיב על דברי הנר הנזכר הזה כפי הסכנא הגוברת
 וממה שראיתי בדברי המספרים ואמרתי ששם היות שמכני
 אורך הומן לא נמצא בספרי דברי הימים אשר לרומים
 באי זה זמן אהשתלשלות כת שבו בני אלוס ברומי ובארץ
 איטליא לא מפני זה ראוי להכתיב דברי חכמינו הקדושים
 בקבלתם כי כבר כתב איש דברו חכם קדמון וגדול מבדולי
 הכנרים במאמר החמישי מספר השימולוגיא אשר לו מאמר
 ראוי לזכרו והוא אמרו אין ראוי לגנות ולהכתיב דברי
 המספרים הקדמונים ביה שימצא בפהם מהתקלות
 האומות ובני הארצות ויתורתם או באי רומי העיר רבתי
 עם לא ידענו באמת משפחת עמה האם באו הערבי איני
 והתשובה בה דברי טאוטטיו או היו אנשי איטליא וכוונת
 דבריו כדבריו או מאמרו רומנו דברי חכמינו ואם
 במדינה הרשומה היא שרתי במדינות לא כולדע עד היום
 באומת ימים עמה ומשפחתה בשאר מדינות מה יהיה כי
 הנה ארצות הימים וקדמוניות הומן יוליד הטעות והסכלו'
 דברים ולא הם דבריו וכן באמר אנחנו הנה גויי הארצות
 הם ימיד בתמונה כעתקם מפה אל פה ועם היות איטליא
 ארץ הכתום ומכני יון כראשונה ובתקלת הכריאה ומי

המבול מי המונע שאחרי כן באורך הימים באו עמים
 מכני אלוס ונתישבו בה כל טכר שכבר מלאכו לה סוף גדול
 בדברי יוסף כן גרויך שכתב שאשר עלה יוסף ואחיו
 ממנרים לקבור את יעקב אביהם ומיל גדול מהמנרים
 עמהם יבאו אליהם בדך אלופי עזו וילאמו עמהם וזכר
 יד יוסף עליהם וילכוד את נפשו בן אליפו כן עזו ואת באורו
 ויביאם אסורים ממדינה ויכרם נפו ואנשו ממנרים ויבאו
 אל אפריקא אל אגליאס מלך קרטגיאניא ופריקה וקיבל
 את נפו בכבוד גדול וישמהו שר בבאו והיה נפו לוחם
 מלחמות המלך כנגד הכתים הם אנשי איטליא שהיו אויבים
 לאנשי אפריקה וקרטגיאניא ואחרי כן ברם נפו משם
 ויבא בארץ הכתים היא איטליא הוא וכל אנשיו וקיבלו אותו
 בשמחה רבה וישמהו לשר נכבס וילחם בגדודי אפריקה
 וקרטגיאניא וינסו מפניו וכן כשאת בני תובל והשבים
 בפילא' והנה הכתים כראותם הצלחותיו במלחמות וכל
 מעשה תקפו וגבורתו המליכוסו עליהם וקראו את שמו
 בפוגאמוס כי כוהו בשם כוכב שמיאי שהיו עופדים בימים
 ההם בשמש שהיה בו כמו ורומיותו וימלוך על הכתים
 חמשים שנה בתקפת קאנפניא והוא היה המלך הראשון
 אשר מלך באיטליא וכפי דעת רבים מהמספרים הוא אשר
 בנה ג'ס'ובא וקראה על שמו ובקבר שמה היא קבורת ג'אנוס
 הידועה עד היום והוא ואחרי מלך בנו וכן כשבו המלכים
 אמרים מזעו' וכפי קבלת ה'ל היה אחד מהם אלוף
 מבדיל שהחיל באזונה כישוב דומי המדינה קודם בא
 רומולו אשר כנה חומותיה והניב לדתיה הרי לך עדות
 ברורה מדברי יוספון שהיה ראש המספרים גם אנכס
 שארן הכתים מלכו מכני אלוס ואין ספק שבמלך שמה
 מלכים אדומיים יבאו עמים רבים מארץ אלוס להשיב
 באיטליא בסנת המלכים המולכים בה ויכרו ו'אכרו ויעמו
 במאד מאד ותמלא ארץ איטליא אומם וממה נבנת רומי
 ואתה תדע שבספרי דברי הימים אשר לרומיים נמצא זכרון
 זה ג'אנוס וכתוב שהוא היה המלך הראשון באיטליא והיו
 קוראים לו אב האלילות ואלהי האלהים ושער השמים ושעל
 שמו עשו השמלת השנה בשדש יומד וקראוהו ג'י'רו על
 שמו י וענין זה כלו שהיה הוא המלך הראשון בכל הארץ
 ההיא וגדול למלכים ולמושלים ולפי שהיו קוראים אלהות
 לאנשים שהיו להם כחות עמומים בדבר מן הדברים והוא
 היה בארץ ההיא ראשון להם לכן היו קוראים אותו אגס
 האלוהות ואלהי האלהים ולהורות על הודת שפע כוכב
 שמיאי שהיה בלשונם ג'אנוס עליו קראוהו כן וכנהו
 בשער השמים אבל לא זכרו דבר משפחתו ועמו ולא מארץ
 מולדתו כמו זכרו בשאר מלכי איטליא ולכך זה אמרו שאל
 ג'אנוס מארץ המזרח וגם זה מופה על אמת דברי יוספון
 כי הוא בא ממנרים ומארץ אלוס כראשונה גם אתן לך
 ראיה אמת על אמת זה מאשר הם כתבו שאשר בא
 ג'אנוס מארץ המזרח לאיטליא היו אלף אומם מאות שנים
 קודם לידת ישוע הכנרי בא ושאב ושמא שהיה זה שם
 שנים אחרי מות יעקב וקבורתו ומלחמותו עם יוסף ונמצא
 אמת

משמיע ישועה

אמת מסכים מכל נד שאותם השמים היה במאמר במצרים
 ובאין אפריקא כדכתיב יוסיון וכן אחרוב אבי שלטונום
 שהיה גם כן ממלכי איטליא ואמרו שהיו אבד התחיל
 לשון הלאטין ומכתבו היה מהאדומים כי כיניהם היה
 יורגל זה השם כיון שאמר אלוף לטון הנה הנגתי לפניך
 פדכרים האלה כלם למען תדע כי אבותינו הקדושים
 אמת יהיה חכם אין בהם נפתל ועקש ועל זה כפי צורך
 באמרו לעצו הנה מאמרי הארץ יהיה מושך שהיה
 איטליא של יון סבאו כיון להתישב שמה והמתרגם בשם
 ושמה בת ארום שתרגמו על קוסטנטנה לאתנביא
 בארמניא ועל רומי לאתנביא באיטליא אמר על שמהן
 לאתמילאו אוכלוסין מבני ארום גלה בזה ששם היו
 הארץ היה מארץ יון הנה באו עליה אוכלוסין ועמים רבים
 מבני ארום ונתמלאה מהם ומאיטליא הלכו לקוסטנטנה
 בימי הקיסר קוסטנטינו שהלך לשם מרומי עם כל חילו
 וצבא את עיר קוסטנטנוה וכמו שהתבאר במאמר מעיני
 הישועה ולמה יתמהו מביאת אוכלוסין האדומיים מארץ
 הזרמה להתישב באיטליא כי הנה בני תובל כתב גם כן
 יוסיון שבאו משם ונתישבו בכפיא ושמבני תירס יבאו
 האנגלש'ים שהלכו להתישב באנגלאטריא שהיא בקצה
 המערב ושמבני תרשיש באו להתישב בטוסקאנה
 ובכלה שכן באו האדומיים להתישב בארץ איטליא ומרעם
 בנו רומי ועדות ביהוסף בן גוריון שמו וכמו שבא
 סכאריב ובלבל את העולם כך נתבלבו העמים באורך
 הזמן בסבות אחרות הנה התבאר מזה שהאיטליא
 עם היותה בראשונה מבני יון כבר נעשה ארץ ארום מפאת
 המלכים ששלטו בה וכאמרו בעזרה והעם היושב בה
 אם היה בימים ההם מהכתים הנה אמרי בן האדומיים
 נתישבו בה והם גם כן מבני ארום כמו שארץ יון ענמה
 שבשנים קדמוניות היתה ליוכים ועמה כלה בני יון הלא
 עתה היא ארץ פקס או ארץ תוגרמה לפי שהפרסיים
 התקראים היום טורקוס מלכין בה ותמלא הארץ אותם :
 ואמנם מפאת הדת והאמונה אומר אבי שאנו היה
 לקרוא הנכרים בני ארום וזרע עשו לפי שאומות יבנו
 אותם הכבדאים כפי מעשהם הלא תראה שהכפיא ישעיה
 קרא לבני דורו קבני סרוס עם עמורה ויחזקל אמר כנגד
 ישראל זאת שפאת סרוס אמוק ולא היה ישראל אם סרוס
 במשפחתם כי אם במעשיהם וכבר באמרו דמויים מתיחסם
 בין הדומיים וישראל כמו שהיו בין עשו ועקב הא' שזמו
 שהשתטפו עשו ועקב מפאת אביהם ואמותם בכה אומת
 הנכרים והישראלים משתתפים בשאב אחד לכלם באמונתם
 יוא אלהי האלהים כי כלם משערים במניאות הסבה
 תראשונה ופוכים אליה בלתי עובדים לכבדים ולשרים
 העליונים וגם תורה אחת להם לפי שאלו ואלו קיימו וקבלו
 תורת משה לאמתית הדמוי השני שזמו שעשו היה עובד את
 אביו במרמה כמ"ש כי ניד בפיו ועקב איש חס יושב
 אהלים ככה אומת הנכרים והרומיים באמונתם ודקם
 עובדי לאלהיהם במרמה ודעות בלתי אמתיות אשר לא בדת

ובני ישראל דבקו באלהיהם דבקו אמתו באמונה ישרה
 והדמוי השלישי שזמו שעשו לקח לו כשם מבנות כנען מהמתי
 והמתי ובתי שמעאל ותימן מורת רוח ליכמק ולרסקה ככה
 במחשלת הרומיים בתקבנו אומות מהמלכות עמוניות
 מואביות ספריות ומבני שמעאל ואשר העמים והיו מכעיסים
 את המקום ברוך הוא ומבדלים תורתו אמנם יעקב לקח
 לו כשם מהשפתו ומבית אביו והיה השתלשלות עמו ויחסו
 בקי ורך ולא עבר זה בתוכו והדמוי הר' שזמו שנהיות עשו
 ועקב בני יסמק הנה הנכורה והכרחה זכה בה יעקב ולא
 זכה עשו כי אם לכרחה הטובות השמיות ככה בני ישראל
 זכו אל הרבוק וההגבהה האלהית והכרחה העליונה ואמנם
 הנכרים לא קבלו ממנה כי אם הטובות השמיות בלבד
 לא השפיות והדמוי ה' שזמו שעשו היה שואב לעקב
 ומתנחם ומבקש להרגו ככה היו הרומיים עם בני יהודה
 נרום ואויבים להם והם המרדו אצננס והגלו אותם הנה
 אי"כ כתישבה רומי וכל איטליא מבני ארום ומלכו מלכיהם
 והתהגו במהגיהם ואת דתי עשו תורות ומקתיו עשו
 כמוהו ומה אוסף עוד לרבר והנה סכמי האמת קבלו
 שנספ עשו נתגלגלה בשוע הנכרי ולכן הנה במדברות איש
 שדה והיה איש ריב ומדון לסכמי הפרושים ואולי שגל זה
 נקרא יושע שאותיותיו הם אותיות שש עשו כמלאו ומסכו
 זה כל המסוקים בדתו ואמונתו ועובדו איתו היה ראוי
 שיקראו בני ארום כיון ששוע הוא עשו ועשו הוא ארום והנה
 ברומי היתה התמלת הדת הזאת ואשרה וקיסרי רומי ומלכי
 הנכרים קבלו אותה ראשונה ולכן כל הנכרים המאמינים
 בדת ישוע הנכרי הם בלי ספק בני ארום בני עשו אמרו
 בכ"כ וכא הראשון אדמוי כתוב מדוע ארום ללבושך הוא
 ארום ותכשילו ארום וארנו אדומה גבורי אדומים לכושיהם
 אדומים ופזרע ממנו ארום בלבוש ארום הוא ארום שאמר
 ויבא הראשון אדמוי תכשילו ארום הלעיטני בא מן הארום
 ארנו אדומה ארנה שעיר שדה ארום גבורי אדומים מן
 גבורהו מאדם לכושיהם אדומים שג' אכש' חיל מתולעים
 ופזרע ממנו ארום שג' דוד' נח וארום בלבוש ארום מדוע
 ארום ללבושך העירו בזה הכסיות אשר כעבורם נקרא
 עשו וכל עמו והנקראים בשמו ארום והוא לפי שהיה מושל
 עליו מאדים ולכן נולד אדמוי ונשפו מאכיל ארום תאזו
 כי המון ראוי שדמה לכוון והארץ אשר גר בה היתה תחת
 מאדים וגם אמרי בן הנכרים אשר יבאו ממנו ומלכו
 באיטליא כלם היו ממלכת מאדים כל הרוב נפש וכל
 בוגע בחלל והם מלכי איטליא וקיסרי רומי לכוש תולעת
 שכי כי בן היה מהגנס ברומי עד היום הזה ולהיות ישוע
 הנכרי תחת מאדים היה דמו בראשו ובהגב הוא ותלמידיו
 ושלוחיו ועמים רבים מהממשי אסריו ומכל הנדדי והבחינו'
 הלא היתה רומי וכל ארצות האיטליא וכלל הנכרי בארצותם
 לגוייה' אשר הסויקו בדת ישוע הנכרי ואמונת רומי מבני ארום
 וכבר כתב הרמב"ן בזה בחינה אחרת והיא שהאדומיים שהיו
 שכיבים לארץ ישראל המה קבלו ראשונה על עבמם אמונת
 ישוע הנכרי כי בהיותם בימול'ם מימי הורקטוס היו תמיד

מתמכר'ם

מתחברים לאנשי ירושלים ולכן שלומי יצוע הכנרי ותלמידיו
 בכרחם מירושלם הלכו לדרך אדום ופתו את האדומיים
 עד שהכניסו אותם כרתם ואחריהם נמשכו הכנזיים ולכן
 כקראו כלם אדום כשם הזומה שקבלה ראשונה הזמנה
 היא ואין ספק שלא ברה זה הרמז"ן מלכו אבל היה הדבר
 הזה מקובל אצלו וזוילי ראה אותו בספר מדברי הימים ההם
 סוף דבר המפורסם אבל הכל כמו אומר הפלוסוף אי
 אפשר שיכזב ולכן בהיות זה לנו אלף ומתם ממות סנה ויזר
 מזה שהיה אגור בזמן בית שני ואחרינו תמיד שרומי היתה
 מבני אדום מבלי חילק ולא מערער עליו מבוחר הוא שהיה
 הדבר כשעו וברור אצלם אדומיים נתייטבו ונתפשטו ומלכו
 על רומי וכל הארצות הארץ"א ואז הארכות הכקראות היו
 ארכות הכנרים ולכן קראום כלם בני אדום ובאו ויבאו
 עליהם יעודי כבאות אדום בהכרח והוא מה שכתיב פה
 לכאר והארכות בו להיות הדרוש הזה הכנרי בלדיעת אמתת
 הנבואות ולהסר מעליו תלויות המו"פ"ים אותם :

הנבואה

השמיית בפשט נחמו נחמו עמי וגו' ואז
 הפסוקי' אבאו בפשטות עד פרכת היבשים
 והאחיזים וגו' והנה בקצור הנבואה הזאת עם עיני חזקיהו
 שקדמו אליה מבוחר שאמר סוכר מפלת סכרתי ותאזנת
 בני ירושלים מידו ומה שקרה עוד לחזקיהו עם שלוש מלך
 בבל ומה שיערו הנביא מהגלות העתיד להיות כפי אחריו
 שערך תבא גאולה אחרת יותר גדולה מאותה שהיה בימי
 חזקיהו ואז יבאו בניו מהגלות סגור עליהם' אחרם
 האדרש שיר השירים כתבו בו ע"פ אחר אמרו נחמו נחמו
 עמי מה כתיב למעלה מן העינין ויאמר חזקיהו אל ישעיהו
 טוב דבר יי' אשר דברת ויאמר כי שום ואמת יהיה בימי
 אחר הקדוש ברוך הוא אל חזקיהו בדרך נקטת נחמו נחמו
 עמי אין אתם נרי"ן לתפלתו של חזקיהו שאני מחסר אינכם
 והנה כפי נחמו נחמו אס כנגד שני הגלויות שגלו ישראל
 במורבן ראשון וחורבן שני ואס לחזק עיני הכתמה' אחרם
 אמרו דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה נבאה כי
 ככה עונה כי לקחה וגו' אפשר לפתחו בבני פנים האחד
 האחר הקדוש ברוך הוא כנגד הנביאים ומבני הדורות
 גדוליהם שניחמו את העם ושרדו על לבם דברי פיוס
 ודברים טובים דברים נחומים כדי שלא יתייאשו בגלותם
 מתוקף הנרות והוא על דרך חזקיהו ידים רפות וכרסים כושלות
 אמרו וכוה שמלכד הפיוס עוד יקראו אותם לשוב א' ו' ול'ית
 אחריו באופן שלא תעכב תשועתו מנדם וז"ל דברו על לב
 ירושלים כנגד הפיוס שזכור וקראו אליה לתשובה ולמעשים
 הטובים כמו שזכור גם כן אחר זה ואמר בענין הפיוס שלשה
 באורות טובות לכמה האחד כי מלאה נבאה רכה לומר
 שיכולם אע"פ שעתה היא חרבה ואוממה ומבלי כביה היא
 יושבת הנה בזמן הגאולה תהיה מלאה מעמה ומנבאה מלאה
 כל יונא נבא בישראל' והשנית שיכפר הש"י בעד עובותיה
 ויטלם לכל חטאתיה והוא כי ככה עונה שהוא מעבן כפרה
 וסליחה מגורת וכמה לו לכפר עליו' והשלישית שאמר

אליה כדי לפתחה כי לקחה מיד יי' כפלים ככל חטאתיה
 רונה לומר שלא היו רעותיהם מקריות אלא הצמות מאת
 השם ואלקו כפלים ממה שפגעו כי עם היות שלא היה הדבר
 כן כי כגובה שמים על הארץ גבר חסדו על יבאיו כדי
 לפייסם וזה שאמרו כן ואולי אמר כפלים בלשון רבים כנגד
 שני ג' וית והענין בלו שכבר מרקו עובותיהם וכשאר הקדוש
 ברוך הוא כאלו לזה מהם ומייב להשלים להם טובות על מה
 שקבלו מהעונשין יתם מהראוי ואמרי סוכר דברי הפיוס היה
 שידברו על לבם זכר עוד הקריאה אשר יקראו אליה באמרו
 קול קורא במדבר פני דרך יי' רכה לומר לא תהיה הקריאה
 ממות מחודשות אלא מאותו קול שהיה קורא במדבר פני
 ממות רפת התורה ומנותיה כמו שאמר ועתה אס שמוע תשמעו
 בקולי והסרתם את כריתו אותו הקול ענמו משמרת התורה
 קראו עתה אליהם לאמר פני דרך ה' רונה לומר הנה
 אל יכסם ב' יבא ולא יאמר ובלבד שאס לא תשמעו לו
 מוכעים בדרך ולא יעכבו עובות כס את תשועתו והוא ג"כ
 ישן בעדנה מסלה לאלהינו כדי שתבא תשועתו מבלי עון
 מוכע ומעכב אותה ואס תענו כן כל יבא וכל הר
 וגבעה יושבלי שהעם השפל בגלות כפיא יבא בתשועתו
 והאומות אשר הם כהרים וכגבעות הנשאות יושבלי במפלת'
 ונרות שסבלו ישראל בגלות יהיו זכיות אליהם וישובו
 לעולמם ועל זה אחר זה היה העקוב למיזור והרסנים
 לבקעה שהיא תבא לרברס המזיקים שזכרו מועלים
 אל הם ובזמן ההוא יגלה כבוד הש"י שהיה תשועתו ואמתת
 אומנתו לא לבד לישראל אבל גם לכל האומות והוא אמרו
 ואלו כל בני יתרו כי פיה' דבר זהו הדרך הראשון מהפ"י
 בכתיבים הלא והדרך הדני בפירוש שאמר נחמו נחמו על
 ש' מיני נחמות שניחמו הנביאים את ישראל בתקית גאולתם
 ובזן זה שהגאול' יש לה שני זכרים להיות כמו שבארתי
 במאמר יצועות משמו האחד הוא זמן האפשרות שאס
 ישראל ישובו שתשובה מיד נבאליס וכמ"ל היום אס
 בקולו תשמעו וזמן השני הוא בהגיעת הגאול לכניו ית
 שזו תהיה הגאולה מהוי"ת והכרתית שכלי יס קסם בלבי
 ובכז גאולה נבאה ועל שני הזמנים ההם דרשו כפרק חלק
 אבי ה' ביעתה אחיטכר זכו אחיטכר לא זמן בעתה ועליהם
 אמר נחמו נחמו עמי ר"ל בשני נחמות האחת שיודעם
 ש' ש' ש' וכלית לגלותם שהשאלו גאלו בהכרח ועל זה
 אמר בבואם הכתמה הראשונה דברו על לב ירושלים שהם
 דברים מתששים על הלב ועל השבת אמר יקראו אליס
 שתשים בתשובה כדי שיהיו נבאליס ופיא הכתמה הראשונה
 באמרו כי מלאה נבאה כי ככה עונה ר"ל שלא היה
 גלותם לאין תכלית אבל ימלאו ימיו ומנו ויהיה נבאה
 מלאה זמן כמו הלא נבא לאנשים עלי ארץ ואמר כי ככה
 עונה אס לבאר איך מלאה נבאה ואמר שהוא לפי שנתה
 עונה ר"ל שאלם מירוק עובותיהם ואס שיהיה ככה
 מלאה זמן יאמר שאס יגיעו בגלות לרין הגאול ולעת
 הפקידה הנה יהיה זה לפי שככת ישראל רכה בעונה
 והחזיקה בו ולא עובתו כי אס היו עובים עונם וסביס

בפס' י' שושה

אל"ה היה ממחר גאולתם ועל זה פנמו אמר כי לקחה
 מיד"ה כללים ככל מטאמיה שכללים הוא רמז אל הרבוי
 והפנר הנבות אלו על אלו או כללים ממה שיהיה הרבוי
 האלה להענישם אבל היה כל זה ככל מטאמיה כי מטאמיהם
 סבבו הכפל הרעות ורוביים וכמוהו כלשון התורה
 ויספתי לפרה אחכם שבע על מטאמיהם שפירושו ויספתי
 לפרה אחכם שבע רוצה לומר הרבה יסודין ויהיה זה על
 מטאמיהם וכלל דברי הכמה הזאת הוא שאם יגיעו עד קץ
 הגלות יהיה נספת הפנרם במטאמיהם אמרי זה זכר
 הכמה השנית שעליה אמר בתחלת הכבואה וקראו אליה
 שהיא ממזן הגאולה האפשרי התלוי בתשובה ומעשים טובים
 ועל זה אמר קול קורא במדבר פנו דרך" כי הנה קרא
 והמסל את האומה כמדבר הקרב והשמש וכערכה היבשה
 אין כל יאמר אף על פי שאדם מרבים ושומם כמדבר
 כערכה קול" קורא אחכם שפט בו דרכיכם כדי למהר את
 הקץ אם אתם לא תטרידו דרכו ולא תעכבוהו ואמר פנו
 דרך" על האמונות ישנו בערכה על המעשים וכתן אליהם
 לתקן מעשיהם ומדותיהם הענה שמתן הפילוסוף בשני
 משפט המדות שנהיות האדם כוטה אל אחד מהקבוצות
 ידריך ענמו לקנה המגד באופן שבאשר יעזב לטבעו
 ישאר במנוע המדות" הישר כי יקרה לו כמו שיקרה
 למוישרי המקלות המעוקות שיטו אותם הרבה לנד ההפכי
 כדי שיארכו על הזווי והזר במנוע ועל כדומה לזה אמר
 כל גיא יבא וכל הר וגבעה ישלכו שהוא משל למעשים
 והמדות כלן בהיותם כוטים" אל קנה מהקבוצות מהתוספת
 והמקרון שיעתקו ענמם מן הקנה אל הקנה כמו הכעתק
 מקנה השפלות אל קנה הגובה או בהפך וכאשר תעשו
 זה אז יהיה העקוב למישר והרכסים לבקעה כי ישארו
 כשזוים מכלי תוספת ולא מסרון וזכר הכביא שבאשר יפנו
 דרך" בזה האופן יזכו מהרה לתשובה והגאולה ועל זה
 ונגלה כבוד" ויראו וירעו כל בשר כי פי" דבר מה
 שדברו הכביאי כלם על זה ושמתו היו דברי' וקרא לגאולה
 כבוד" לפי ששמו בגלות מחולל בגוים ואמנם אמרו
 עוד קול אומר קרא ואמר זה הקרא ענינו אבל באמת
 שרמו הכביא בזה שיעמוד זמן ארון בתפסק הכבואה
 והכביאים לא ימכאזו מון מ"י מפני היותם במנה לארץ
 והשביעה בסתלקה מבית המקדש שמשם היה מקור הכבואה
 כי הנה כל מי שנבא לא כבא אלה בה אז בעבודה כמו
 שאמר השבר לזכר ולכן אמר כאן שבזמן הגאולה היות
 הכבואי יחול הכביאים כימי קדם והוא אמרו קול אומר
 קרא שיקומו הכביאים ויקראו כבואותיהם בקול רם כסוד
 אלוה עלי אלהם והכביאי אמר מה הקרא כל הבשר הכיר
 ר"ל יה הקרא ומה אנבא לישראל כיון שכלם בכר שוללו
 מכל מעלה וכבוד והם כמו הסגר וכל המדות והמעשים
 הטופים בהם עושים בגלות לח יועילו להם להביא גאולתם
 והוא אמרו כל הבשר הכיר וכל הסוד כנף השדה וביאר
 אופן קדמיון ההוא באמרו יבש הגר ככל כך שם ומעשיהם
 כלם נשם וכלים מאליהם כי רוח" נשמה בו ר"ל לפי

שרוח הרוח הקב"ה וגומרו נשמה בעתו ולכן הם כלים כמנפי
 השדה ומה להם אם כן לכבואה כי בהיותם כלים וכפסדים
 לא יראו עוד כעובדי והוא אמרו אכן חכיר העם והמאמר
 הזה מוכיח שלא תהיה הגאולה כי אם אמרי שהעם יספד
 ויגיע לחכמית העבוס מהאכרון מפני אורך הגלות ותוקף
 ככותיו ולכן אי אפשר לפרשו על הבית השני כי לא יבש
 הכיר ככל כך כי היו ביותר מעלה והכבוד ממנה שהיו אמרי
 עלותם שמה והיתה תשובת הפ"ה אליו יבש הכיר וגו' ר"ל
 אף על פי שיבש הכיר ככל כך כמו שאמרת דבר לאינו יקום
 לעולם ולא יבאול לדי' כלליה כי עתידים הם להגאל על כל
 פנים ולכן על הר גבוה עלי כך מבשרת בון וגומר כי היה
 הכביא ממלחן ללכת בשלימותו וכבואתו בראשו ישראל מוכנים
 אל הכליה וההפסק ולכן הוזכרו הפ"ה שבכ"פ ושימיע כבואתו
 כמו המבשר העולה על הר גבוה להרים קולו ולהשמיע אותו
 למרחוק ואמר עלי כך מבשרת ושאר הדברים כלם בלשון
 נקבה כנגד הכבואה שהיא תבא לבשר את בון וירוסלם
 ביצועתם ועליה אמר הכימי אל תיראי ר"ל אל תפחדי שמה
 תכוב בהבטחתך והמפגשים אמרו שירוסלם ובין שהיתה
 עיקר המלכות תהיה המבשרת לכל ערי יהודה שקרובה
 ישועתם לבא וכל זה דבור המשל"י לפרסום התשובה והגאולה
 וזכר ערי יהודה ולא ערי ישראל לפי שעיקר חמלות יהיה
 לבית יהודה כי מלך אחד ימלך עליהם מבית דוד והבטובה
 היא אמרו הנה אליהם וגו' ר"ל עם היות שעד עתה
 אליהם הסתיר פניו מכס הנה עתה בא יבא ויוצאעם וזהו
 הנה אליהם כלומר הנה הוא בא לשכון בתוכם ואמנם
 אמרו עוד הנה"י אליהם בחוק יבא אפשר לפרש בית בחוק
 שהיא בית הכלי כאלו אמר ביד חוקה יבא ולכן סיך אליו
 וזרעו מוסלה לו אז תהיה בית בחוק במקום ה"ה וזכר וזכר
 רבי יונה השמוע"ה הוא והביא מהם כשמת בקבר כי הוא
 יקדש בכלי אם עוד רבות בשנים לראותכם בדרך ויהי
 בדבר הזה לפטאת ירבעם וכוא שמוס אמתי ויאמר הכתוב
 בזה הנה"י אליהם הפוק יבא והוא ע"ד הוא יבא ויועבם
 ואמר וזרעו מוסלה לו לגיד שם היות ישראל כמבוי ובפך
 היבש אין בהם כח להלחם באויביהם שהנה זרעו של
 הקב"ה מוסלה לו והוא ילחם בהם וע"ז הדרך אמר ישעיה
 ענמו ואכט ואין עוזר ושמתום ואין סומך ושועלי
 זרעו וגומר וכנגד הנקמה שיעשה באויביו אמר הנה שברו
 אתו ופעולתו לפרו כלומר שהוא ית מבלי אמנעי מדימים
 כמו שהיה עבין מפת כסרות אמנם לישראל יקבץ כבמותם
 בתחלה רבה ולזה אמר כרועה עהבו ירעה פזויעו יקבץ
 טלאים וגומר והנה המשל הקב"ה כרועה שרעה עדרו לא
 שרעה כאן אל אמרים בעבור שבר שיזנו לו כי אם כרועה
 אשר ירעה את עדרו ממש שברו אתו כי אין לו לפקש שבר
 לאנו ולכן אמר הנה שברו אתו כי הוא רועה את אש לו ולכן
 יהיו עניניו ולכן הם וזרעו יקבץ הטלאים ובסוף יאמר
 והעלות שהם הולכות ינהגם לאתם כפי מולאתם וזה
 רמז שהם וסחוק הוא לאל"ה מעבדו ואינו מקבל אותו
 מולתו

פוזלמו כשאר שרי מעלה והוא המנהיג את עמו המיוסד
 לו ומכני הולטמו בנרות הגלות ובפתיית עונותיו לא
 המטילו בבור או כשב או עו שיש בהם חוק מה כי אם
 בשלמים ועולות למולטתם ורפיונם ואמנם סמך לזה מי
 מדד בשעלו מים לומ' אל יתמהו האומות ואל יפלא בעיניהם
 אם אוביא את ישראל מעבודתם שהשתעבדו בהם כמה שנים
 והם דלים וכרסלים כי הנה מי שבכא את העולם אחר
 האפק המולט לא חקקו דו מעשות זה ולכן זכר לדעת
 המפרטים בריאת ארבעה יסודות ועל יסוד המים אמר מי
 מדד בשעלו מים ר"ל שכראם בשיעור מוגבל שלא יוסיפו
 לכבות את פני האדמה והאריזו זכר יסוד האש להיותו הפכי
 למים בשתי אכיומיו ועליו אמ' ושמ' בורת חכן שהאש בהיותו
 סמוך לקעריכות הגלגל יקרא בשמו ועל יסוד הארץ אמר
 וכל בשלים עפר הארץ וסקל בפלם הרים וגבעות במאזנים
 ואמר על יסוד האויר מי חכן את רוח כי להיות יסוד האש
 ויסוד האויר קלים ודקים אמר בהם לטון חכן ובמים ובארץ
 שהם יסודו גסים אמר לטון מדה ומסקל כי שעלו ושלש הם
 שמות למדות ופלם ומאזנים הם שמות למסקל להגיד
 שכוונת ההכמה האלהית שלא תהיה כל הארץ מיסוד ולא
 כלה הרים וגבעות אבל הביט הכל בסלוח מוגבל כאלו אם
 אסקלו ההרים והגבעות שלא יהיו יותר ממה שראוי והיא
 גזרת המאמר הזה כלו אמרו ה' ר"ל מי הוא אשר מדד את
 המים והאש והעפר והאויר הלא אנכי ה' ואמר בדרך החול
 או שאלה ואיש ענתו יודיענו ר"ל האם היה שם איש שנתן לו
 עצה והודיענו לעשות כל זה ובגד ה' יסודות אשר זכר
 אמר ארבע' לשוכות מהלמוד הא' את מי גועץ ויבינהו השכי
 וילמדוהו בארבע משפט הג' וילמדוהו דעת הד' ודרך תבונות
 יודיענו ואם הוא את בכא כל זה מבלי דבר ברומו הכלתי בעל
 תכלית כל שכן שיעשה רכובו באומות והוא אמרו מיד קן גוים
 כמר מדלי כנו' נעבת המי' הנוכל' מתוך הדלי המלא וכשקק
 מאזני' כהוא האבק הדק שידבק במאזני' שבמעט רוח הנשימי'
 יתן לו ובאבק וכדק יטול אותם ואמרו אחר זה ולבנון אין די
 בער ומיתו אין די עולה יה עבינו בהאומו' לא יתכנו לפניו
 יתעלה ולא יכופר עונם עם כל עבי לבנון לטרוף על המזבח
 ועם כל מיתו לעולה ולכן כל הגוים כאין נגדו יתעלה
 וכאפק והיו כמטו לו זהו פירוש הכתובים האלה כפי
 כשונם ואליו נטו המפרטים ואכשר לנכרם באופן אחר
 והוא שלהיו' ישראל בגלות הפלם וגבזם אולי יאמרו האומות
 שאך יעברו כח כנגדם בהיותם רמים ונשאם ועל זה אמר
 שיכלתו יתעלה טוה נגדולם ובקטנים בעליונים ובשכלים
 ולכן אמר מי מדד בשעלו מים שהוא יסוד שכל ושמים
 בורת חכן שהוא הגלגל המקיף כי הנה העליון מדוד לכניו
 יתעלה כמו השפל בלי הלוף וכן זכר בארץ וכל בשלים
 עפר הארץ שהוא החלק הכלל מהארץ וסקל בפלם הרים
 וגבעות במאזנים שהם חלקי הארץ העליונים על העכר
 ואמרי שזכר עולם השפל ועולם האמנעי זכר העולם
 הכומני באמרו מי חכן את רוח שחקן אותם השכלים
 שנגדלים במדדנותיהם ונתן המשפט בכל זה באמרו ה'

ר"ל הלא הוא ה' שנתן במדה וסדר מוגבל העליונים
 והשפל' יחד ואם תאמ' מי הגיד לנו שה' הוא אשר בכראם כלם
 דע שאיש ענתו יודיענו ר"ל משה רבינו שהיה איש ענתו
 של הקב"ה הוא יודיענו בתורה שכתב מפי השם שספר בה
 ענין הכרייה כלה ועליו אמ' את מי גועץ ויבינהו ר"ל שמה
 רבינו שעמד בסוד ה' ושמע ענתו הבינהו השם ולמדוהו ארבע
 משפט וזה במנות שלמדו וילמדוהו דעת באמונות וכלשות
 שהגיד לו מבריאת העולם וסדר השגתו ודרך תבונה וכל
 הדברים ייה למעלה ומה ליעה הודיע אותו ואם הדבר כן
 שכל הנמואים שפלים ועליונים מאתו יתעלה והוא בכראם מה
 יהיו לפניו אם כן הגוים שהם כמר מדלי וכדבר שאין בו
 ממש שהנה מריבם וישודרם בפעט קט והנה עשה להם
 קל ומומר מירושלם שנקראת לבנון כמו שזכרתי למעלה
 ר"ל מעבין מוכבנה והיו ולבנון אין די בער בלומר
 המקטבו שהסרפה וההריגה שבאה על הלבנון שהוא כמו
 לירושלם ועל מיתו שהוא כמו לעמו יהיה להם לבדם
 באמת לא היה די כמה שעשיתי בלבנון מההעבר והסרפה
 וההרג והעולה ומיתו ועמו כי גם על שאר הגוים יעבר
 הכום הוא לפי שכל הגוים כאין נגדו רונה לומר
 שבעבין העבוד' איה ושאר הפסעים כל הגוים היו כאין נגדו
 של לבנון וכאפק ומהו המטבו לו ברשעים ולכן אם נשדף
 הלבנון כל שכן שאר האומות שהם עבי הער בערכו של
 לבנון ודמה העבודה וזה לאין והאמת למביאות ולכן
 בהיות כל האומות בעבין העבודה וזה יותר ממויביים
 מישראל כפלי כפלים אמר כל הגוים כאין נגדו רונה לומר
 כמו האין אל השם כן הם לנגד ירושלם בעבין הזה ואמנם
 מה שאמר אמר כן ואל מי תדמיון אל בא לבאר ששכי
 האומות ההם המספיעים עליהם לא יוכלו להגיל אותם
 ולהושיעם ועשה על זה הכביא טענות ואומר לא אזכרם
 פה מיאת האריכות וסוף הנבואה אל תיראי תולעת
 יעקב מתי' ישראל וגו' רונה לומר אל תיראי יעקב אף על
 פי שאתה שאוב בתולעת ולא איש חפפת אדם ובזוי עם
 ואנשך כמתיים בגלות והיו מתי' ישראל לפי שאני עזרתך
 כאם ה' ואיך נגאל בדרך טבעי לשמטרך לרכבו עם
 כשאר העמים וגבורתם כי גואלך קדוש ישראל והנה
 יהיה עניך כענין המורג שהוא מכרזל בשהיותו ימידי וקטן
 הוא מוכן למתוך בו הרים וגבעות גדולים כך אתה הנה
 שמתך למורג הכוך הדש רונה לומר מורג מתוך הדש
 בעל פיות שמוזע עד שתורם ורוש משאם ומערה שיהו משל
 למלכים ולאומות עד שתורם ורוש משאם ומערה שיהו משל
 אותם שהוא משל להפלת המורכן שיבא עליהם לא ששאל
 יעשו אותו אלא שהקב"ה יענה אותו בסכסם והם יהיו פנתו
 ולכן אתה הגיל בה' ובקדוש ישראל מתהללו ושאר הפכשיות
 שבאו אחרי זאת כן מקושרות ביעוד העתיד הזה אם פרשת
 העניים והאביונים שבאה לסכר עביותם ודלותם בגלות
 ואם פרשת הערומי מצפון ויאת שהוא יעוד לעשרת השנתי'
 שישבו ופרשת הן עבד' אמתך בו שהם תארי מלך המשיח
 ואם פרשת בה אמר האל ה' כורא השמים ונוטיהם שאלף

לכאן שהיה הגולה פתורה בעונם פלאתה מן
 הכריתיה הכוללת הראונה ואם כדעת הירושלמי
 אדם שהיה בזכרון הוראה לכל בני עולם יתנו לו יעלה
 בזמן ההוא ואם פרט המרשם שיעו שאר בה סבת
 הגלות היה שהיה להטות ישראל ועדם בגולה בפרשת
 ועתה הו' אמר " כדאין יעקב ויוברך ישראל והשתכל
 מאד כי פרט האות יעד הקדוש ברוך הוא שרבים מאד יתנו
 יהיו מכלל בהם מתוקף כרות הגלות לכל לא יאחד בנייתם
 ביהם יוכו אל " וזכו בגאולתו על כל עמם ועל
 זה אמר אל תירא כי גאלתי קדתי בשוך לוי' אתה
 רובה לומר אחרי שכלאונה קדתי שוך יעקב וישראל לוי'
 לי לעם לא תוכל להתעלם ולהחליף ולהמיר עמך
 בגוי אחר לי ליאתה ולי תהיה בהכרח ולכן אמר עוד
 כי יעבור בימי אהרן אי והוא רמז למים הדוכים שהם
 בני אדם הנשכחים כשיקבלו דתם ואבותם יאמר אף על
 פי שיעבור באוקס המים לא תנא מתמת ידי כי אהרן אי
 כי כל בהרות העולם לא יספיק מתמת השגתו ואפטר
 גם כן שאמר ובהרות לא יספיק על טבילות השמעאלים
 ולפי שהודיים עושין ס' קבול דתם בכווית אש על הפנים
 ועל זרועות הידים לאמרת שהכריתות שלשה בדידתם
 גלקמו להם היהודים בכרית מילה וכרות מים גלקמו
 הכריתים בעב' לתם וכרית האש שהם רובה לומר היהודים
 לקמו להם מפני מאשיב הטלית טבוח אונם עליו ואמרו
 שעל זה כאמר אש דת למו לכן אמר כנגדם הכניא כי תלך
 במו אש לא תכזה ולהכה לא תעבר כך רובה לומר שהרשע
 שהוא לא יוביחם מכלל דתו וכאמרת אל אף על פי שטעא
 ישראל הוא ונתן הטבה בה באמרו נתתי כפרך מבדים
 כלומר שהשעשע מגלומם וכן כוז וסבא תמך והוא
 משלם סכמתיכ ועל בן אף על פי שהם התערכו בגוים
 יצאו מתורת ה' עוד יוכו אליה ויראו בתשועת " ועל
 אמר אל תירא כי אהרן אי מוזרח אביא זרעך וממעבר
 אהרןך אומר לכסוף תני ולתמן אל תכלי הפי' בך
 מרחוק וגו' וכמו שפירשתי אותם בפירוש לספר ישיע
 והיבוא מכל זה שהכפזים האלה כלם כפי ההשכל הישר
 והעשם הכרוך אין ראוי שיפוצו כי אם על הגאול העתידה
 כי הנה לא נתקמו בזמן בית שני ולא באו לא ממזרח ולא
 ממערב ולא כחשדו שאר הדברים וכל זה ממה שזכרתי
 שזכתה הגולה שהפראיות עתידות להקיים לימות
 המשיח מהרה גלה

הנבואה

הט' תמלתה בפרשת כה אמר " לכה
 נפש למתעב גוי וגומר עד כה אמר
 " אזיה קשר כריתות אמרם וגו' ופירוש הפרשה הזאת
 מוזאר מענינה שאמר הקדוש ברוך הוא שנקרא גואל ישראל
 לפי שגאל אותם ממכרים ויגאל אותם לעתיד לבא והוא גם
 כן קדוש ישראל הגאולה היא כנגד הגוף והקדושה היא
 כנגד הנפש ואמר על ישראל שהיה עם כוז וספוי בקרב
 העמים לכה נפש וגו' וראה שכה אותם בשלשה תארים הא'
 לבות נפש השני למתעב גוי השלישי לעבד מושלים וענינם

ש' ישראל בגלות הוא לבדן נפשו לפי שאמרים האומות עליו
 אף יועמה לו באלהים קלה וחס נחשבים בעיני הגוים
 לכאלים ואין בהם שלמות נפשו כלל ועל זה אמר
 לכה נפש שהוא כוון בעיני הנפש עוד אמר שבעיני
 הכבוד והשלמות הגופני הם לאומות בארצות לבויהם
 היו ישראל מושלים גם כן ממנו כי הוא מתעב ויאלץ
 בעיני הגוים ועל זה אמר למתעב גוי שהוא גוי מתועב
 וסורו טוח קראו למו וגם כהיות עבד נמכר בשבי משלו
 בו אדונים קשים וצובאים זה מזה ואו לו לעבד שישלם
 בו רבים כי לא ימול עליו אחר מהם ועל זה אמר לעבד
 מושלים רובה לומר עבד לכמה מושלים והנטיחו כנגד
 זה בשלשה יעודים מהשלמות והכבוד כי כנגד מה שאמר
 לעבד מושלים יעדו מלכים ויראו קמו רובה לומר עוד
 יהיה זמן שכליות המלכים אותו יקומו מלפניו לכבודו
 וכנגד מה שאמר למתעב גוי יעדו שרים וישתחוו רובה
 לומר שלא יהיה אז מתועב אלא בהפך שהשרים ישתחוו
 לו אפים ארבה וזכר שלא יהיה זה מפני גברותו אלא
 מפני שדרכה כו שבינת השם ושפע השגתו והוא אמר
 למען " אש באמן רובה לומר שהוא באמן בהשגתו
 שהכטיס לגאלו וכנגד מה שאמר לכה נפש יעדו קדוש
 ישראל ויבחר זה יורה על שלמות נפשו כיון שיבחר בן
 קדוש עולמים ויקרא קדוש ישראל להיותו מיוחד אליו
 בהשגתו ואמר הקדוש ברוך הוא לכניא מתי יהיה זה
 באמרו כה אמר " בעת רכון עמיתך וכיום יוענה עמיתך
 רובה לומר אל תתמה אם בגלות הארון הזה לא עבית
 אורך בכל כחותיך כי הנה יש לזה עת מוגבל שלא תעבור
 הישועה ממנו שלא תבא כי הוא העת אשר רכבתי אני
 להעביטכם בגלות ועליו אמר בעת רכון עמיתך שהוא
 העת אשר רכה בגלותו אז יענה אותם ופיוס ישועה
 עזרתך והוא היום המוגבל לפניו יענה להרשעם ואז יעורם
 אלהים ויפלטם ואם תאמר ומי יגיע לאותו זמן ואולי
 קודם הגעתו וכולונו אויביו ליה אמר ואנך ואתך לכרית
 עם כלומר אנך בגלות מהכלה ואז בעת הגאולה אתך
 לכרית עם ואפטר לפרש ואנך מלשון צידה כי מפני
 שחדש הקדוש ברוך הוא אז מעלת ישראל יהיה כאלו
 יב אותם והוביאים לאור העולם ויתנס לכרית עם רובה
 לומר עם קיים וכפי על דרך יקמך " לו לעם קדוש
 וכנגד אהרן ישראל אמר להקים אהרן להכחיל נחלות
 שוממות ועל בני הגלות אמר לאמר לאסורים באו גומר
 אונם מאשר ראיתי לזכות שתר' להקי' אהרן לאקמא נדיקיא
 דיתכון בעפרא כלה לי שדכר הכניא בכבואה האות
 מקבון הגלויות ומתמית המעים גם כן שהיו קדושים זה
 לזה ולכן אמר להקים אהרן על המעים שיקומו בתמיה
 ואמר להכחיל נחלות שוממות על קבון הגלויות וזכרם
 לאהרן הנבחרת ועל בני הגלות אמר לאמר לאסורים באו
 וכנגד המעים שיקומו בתמיה אמר ולאשר נאמר הגלו
 שהמעים הם נאמר קבריהם מכוסים מן העפר ובתמיהתם
 יגלו לכני אדם ולפי שאלו ואלו יבא לאהרן ישראל לכן
 אמר

אמר על רשעים יעשו וכלל שפיים מעותם ושפיים הם
 המקומות הגבוהים שאין לך למנוח בהם כלום ועם כל
 זה בעברם בהם לא ירעבו ולא ינחמו לפי שהרמז
 יתעלה יתגס ועל מכוני מים יתהלל ולפי שהיה
 הליכתם נתייחדתם אליהם יבאיש השם לעשות חסדו
 לכן אמר ושמי כל הדי לדרך ומסלותי ירמוץ שיהיו
 דרכים אליהם ומאמרים יתגס וזכר שיבאוי מארבע
 פנות העולם מזה ומעבר נפון ודרום ולפי שארץ ישראל
 אינה חמש עשרה האורך מיוחד למערב לכן אמר כנגד
 מזרח הנה אלה מרמוץ יבאוי שקרא המזרח בלשון
 רומק בערך אל ארץ ישראל לפי שהיא יתיר קרובה אל
 המערב וכן יבאוי אלה מנפון ואלה יבאוי מים שהיא
 מערב ואלה מארץ ספרס שהיא הדרום כמו שהגם
 יורקן והעבין שיבאוי המפוזרים והספוכים בגלות מכל
 ארבע פנות הארץ ואז תרבה השמחה בעולם וכל זה
 מזה שוביח שאלו פתקיימה הנפואה האלה כתיבתי פי הכה
 לא עלו שמה כי אשמוגלוי בכל ואך אמר עליהם על דרכים
 יפגשו וגומר הכה אלה מרמוץ יבאוי ואלה מנפון ומים ואלה
 מארץ ספרס האמת יורה דרכו שאי אפשר שיפול זה כי
 אש על כני הגלות והיה שתפגשו למקום ובזמן הגאולה
 יפגשו על דרכים ועליו אמר כדבר המלך רבו שמים ועלי
 ארץ יפגשו הים רבה ביבסם שמו ועבוי יתגס ואינם
 אחרי עזרה ותאמר שון עזבו וגומר כחן לעינין אש היתה
 הצלחה עובדי וי' שבתי שם שמו דברים העושה
 ותשכחה אך היתה תשובת השם לזכר בעמך השכחה ולפי
 לא אשכחן ולתהיב כלל מעמך העובדה גם יקשה אמרו
 גם אלה תשכחה כלשון רבים בהיות הפסוק מרבה באזה
 ימותה התעבש אשת עולת מרמז כן בגנה והיה ראוי
 שיאמר גם אלה תשכח כלשון יחיד והתעבש אמרו גם
 אלה הנשים והידבר הכתוב פעם בלשון יחיד ופעם בלשון
 רבים והוא דומק והנכון בפשט הכתוב שבין היתה
 משלבת בלתי אורך הגלות ואומרת עובדי כאלה
 העושים את אשתי וכן הב"ה סלק ההנהגות ומרוב עובדי
 ומלמד העובדה הכה ג"כ משכחת בתי מלבד שאינה הוא
 עש אינו זכר לשם אל עור והג"ה היתה בהוצאת העובדי
 שאין ספק שזכרו השם וסלק השמות מעלינו כמצינו
 אצל השכחה אינו כן וזו השכחה אשה עולה אינו
 ועבין המלך הזה הוא שהאבה והרמזים היותר גדולים
 שאמר הם אש באשה לולדה הקטן שבעבור שהוא אינו כון
 מעבדו היא מאדלת על פכנתו ואזהבת אותו מאל
 ועל זה אמר השכחה אשה עולה ויש אהבה ורמזים אחרים
 מהבן האש שתיידי ימנול האדם על הפתק אשר יבא משם
 ועל זה המין השבי מהאבה והרמזים אמר מרמז בן בטנה
 רובה לומר השכח הן מהיותו מרמז א הכתן האש אשר יבא
 פומבו ועל זה מיני הרמזים האלה אמר גם אלה תשכחה
 רובה לומר תשכח האש את הכן והכן את האש ואכתי לא
 אשכחן ואמר על שיהיה תשכחה כלשון קכה לפי שהאשה
 היא קכה ומבניה אש תוליד מהן קכות ואז לכן שער רובא

ולפי שדרך בני אדם שירצו לזכור דבר מיוחד ולא
 ישכחוהו ישימו סימנים על אנכעוניהם או יכתבו על הידים
 הדברים שרצו לזכרם לכן כדברו יתעלה כלשון בני אדם
 אמר חן על כפיס תקותך מומותך נגד תמיד וכפיס הוא
 בפשוטו והעבין הנמשל הוא אומרו מומותך לבגדי תמיד
 שאומללו לארץ ולכן היו בגדו יתעלה תמיד להשכח
 לקדמותם מסכים למה שאמר ואכתי לא אשכחן ואינם
 אומרו מהדו בכך פירשו המפרשים שימרו לבא ובעובותיו
 שבו אורך הגלות העיד שאין הפי הוא אחתי אבל פירשו
 שזוהי מהרה שכחו בני יוון את ארבע מששש אופיה השם
 יתעלה לפי שהיו מהם השעים שלא היו מרמזים על הארץ
 הקדושה והמה שבו סוככה והוא אמרו מהדו בכך רובה
 לומר לעבין השכחה אשר זכרתי לפי שההסך ומתירך מקך
 יבאוי כלומר בשכחתם מהרה הארץ ובית המקדש והמפרשים
 פירשו מההסך ומתירך מקך יבאוי שכלו הפושעים מישראל
 קודם הגאולה ולא יהיה עוד בהם רשע ופושע וזכר שבזמן
 הגאולה יבאוי לארץ ישראל הגולים מקבה השמים ועד קנה
 השמים ותתקטט האדמה עם עמה וכו' והוא אמרו שאי
 סכי עומך ורא' כלם כקבו כחו לך ולשווק העבין בשבע
 ואמר ייאלץ כחם כי כלם כעדי תלכתי ותקשרי ככלה ועם
 היות ישראל מתמטם בגלות יעד שבזמן גאולתם תמלא הארץ
 מהם עד שתכר להם כל הארץ לשובט והוא אמרו כי
 חרותך באומותך וארץ הרסותך כי עתה עבדי מיושב
 רובה לומר שארצו הקרבות והאומות וההנהגות תשיכחה
 מהגאולה וגם יהיה להם כר המקום ולא יפגשו מהאויבים
 כי יתקו האויבים שהיו מכלעים אותם ופירש כי עתה
 תכרי מיושב רובה לומר שכל להם מסכת רוב היותם
 ויחיו המונס כל כך עד שיאמרו זה לה כר לי המקום
 גשה לי ואשנה ואמר בני שכולך בלומר איתם שאת עתה
 שכולה מהם יהיו כל כך רבים שלא ימנא להם מקום
 לכאזנו עד אשר תאמר בלבבך כראויך רוב המון אשר
 יבא לך מי ילד לי את אלה כי תהיה הפליאה משגה
 פנים האחד מי ילד לי את אלה ואי שכולה וגלמודה גולה
 וזורה רובה לומר שכל הגלות נהרגו ומתו מיתות
 מאכות עד ששאריו מעט מהרבה והיא שכולה מהם גם
 היו ישראל ברוב כחותיהם כפרדים מבנותיהם וכלתי מולדיהם
 ועל זה אמר מי ילד לי את אלה והשנית ואלה מי גדל רובה
 לומר אף על פי שאמר שכולנו מי גדלם כי היה
 לשראל רמז משכל וזדים נומקיס ובעבור זה היה דומק
 שיבאוי לדי גדול והשלישית הן אני כשארתי לכדי ואלה איפה
 הם רובה לומר שרוב בני האומה יבאוי מכלל הדת
 והתעברו בגוים ולכן תאמר האומה הן אני כשארתי לכדי
 ואלה איפה הם שהיו נפתרים בקרב העמים ולפי שזיון
 תתפלא על שיבת בניה לתוכה לכן אמר הכייל הכה
 הדבר הזה יהיה ככה גבורתי ועל ידי הגוים ענמם יהיה
 הכס הזה והוא אמרו הכה אשאל אל גוים די ואל עמים ארץ
 כסי רובה לומר יכולתי ונפלאתי והם ענמם יבאוי בכך
 בזמן וגומר והמלכים שצד עתה היו מאועבדים אשכח

עתה יהיו אומריך רונה לומר מגדלים אתכם גם באותו
 זמן כל עמי הארצות אפים ארץ ישמחו לך וכמ"ס זכריה
 אשר יקונו י' אבנים מכל לשכות הגוים והקויו ככף איש
 יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמעו אלהים עמכם ואז
 בדאורך שחקי ימו יעודי ידע כי אני ה' אשר לא יבוז קווי
 רונה לומר המקווים אותי ובוטחים בי ולפי שהיו בני אדם
 מספקים ביעוד הזה זכר הכביא כאלו האומות יקשו ויפקו
 עליו ויאמרו היוםק מגבור מלקוח רונה לומר ארץ אשר
 שמיד האומות שהם גבורים ומוקים בארצותם יוקם המלקוח
 שלקחו זה ימים רבים וכל שכן שהוא שבי דקין שבנדק
 ומשפט לקחו אותו במלחמה וארץ אש כן ימלט מידו
 ועל זה ישיבה השם גם שבי גבור יוקם רונה לומר ארץ
 על פי שהם גבורים גם יוקם השבי מידם כי אני גבור
 מהם לאין ערך ומה שאמרתם שהוא שבי דקין אינו כן
 אבל הוא מלקוח ערץ והוא שם באמר על המעול ומומן
 כי בכח ובעריבות לקחם אותו לא בדרך ומשפט ולכן לא
 לכד ימלט השבי אבל גם אעביש ואסריב את אשר לקחו וזהו
 ואת יריבך אכבי ארבי ואת בניך אבי אושיע ואותם
 שבעריבות שהתעבדו כך אשלח הם בהם באופן שעל
 ידיהם עבמם תיהי נקמתי וזהו והאכלתי את מוכך את
 בגרם וכעסם דמם ישכרון שהוא רמו אל המלחמה
 העומה והבקמה הגדולה שיעשה השם באומות בזמן הגאולה
 ואז ירעו כל בגר כי אני י' מושיעך וגואלך אכיר
 ישקב האמנם כשע"ן ביעוד הזה מהשפלת רכוי העם
 בזמן גאולתם יוספק הדבר עלך מאד כי הנה
 ישראל כשאלו בקרב העמים שהם שלשה גרגרים בראש
 אמיר ואף שיבאו מארבע פנות העולם אין בכלם היום כדי
 למלאת מדינה אחת ואך ימלאו הארצות המרביות והבהקת
 ויאמרו כר לי המקו' וכן אמר משה לדוכיו ביעודו ובשארית
 מתי מספר בגוים אשר יבג" אתכם שמה וכאשר תשוב
 אל לבך שישבו עשרת השבטים מארץ המזרח ואמות
 שיבאו מכלל הדת מפני האונם שהתעברו בגוים ישבו אל
 י' אלהיהם גם כן ואין ספק שתמלא הארץ מהם יקשה
 הדבר לדעת ר' עקיבא שאמר שעשרת השבטים אינם חוזרים
 הארץ יתקיים היעוד הזה ולכן ממ"ב שבאמר שכיון כבבויה
 הזאת להודיע תמיית המתים בזמן הגאולה שהיו המתים
 וישבו על ארמת ישראל ועליהם באמת אמר מי ילד לי את
 אלה לפי שהיו ילודים וזכרים לשעתם ולפי שקומן
 בקומתם וכנביאם לכן אמר ואלה מי גדל שמכתי גדול
 אכוס נולדו בגדולתם ולפי שלא היו קודם זה באויר העולם
 ויבאו מתחת הארץ לכן תאמר גם כן ואלה איפה הם רונה
 לומר איפה היו קודם לזה כי לא היו על פני האדמה אין
 ספק אבלי שעל זה באמת באמרה הכבושה הזאת רונה לומר
 על תמיית המתים שיבאו על ארמת ישראל כמו שאמר
 יחזקאל בה אמר י' אלהים הנה אני פותח את קברותיכם
 והעליתי אתכם על ארמת ישראל ואמר ונתתי רוחי בכס
 וחייתם והנחת אתכם על ארמתכם כמו שאבאר גם בעזרת
 קאל ומאלה שתמלא ארץ ישראל וכל ארץ עשרת העמים

ויאמרו איש אל רעהו כר לי סמקום ולפי שבאמר
 הכתובים האלה על תמיית המתים לכן הונדך הכביא
 להביא אסריה פדשה אחרת שבאמרה על קצוץ הגלויות בה
 אמר י' הנה אש אל בגוים ידו וגומר והביאו כרך וגו' וארץ
 שהיו הדברים מבוחר הוא שהפדשות האלה אי אפשר
 שיפדשו על בית שבי כי אם לא באו מרחוק ומנפון ומים
 ומאריך סיכום גם לא היו בבבל לבזה כעם למתעב גוי לעבד
 מושלים כי כבודך באר ובימו כלכד מלך עליהם גם
 אי אפשר לומר על מורכן בכל עזמי י' וי' שמכר כי לא יסבו
 שמה כי אם חמשים שנה ואך יקרא זה עזיבה ושמה ואמר
 הכתובים כלם יעידון גידון שלא בתקיימו עד הנה וזהם
 עתידים להתקיים בזמן ביאת משיחנו מהרה יגלה
הנבואה העשרית תהלת שמעו לי רודפי נדק מבקשי
 "הכישו ל נור חונכתם וגו' ואמר הכתובים
 אשר בפדשות הנמשכות אליה עד הנה יסביל עבדי ואתה
 תראה בכבו' הזאת שלש פדשות סמוכות זו לזו תמלחן בלשון
 אחד האם שמעו אלי רודפי נדק השנית הקשיבו אלי עמי וגו'
 השלישית שמעו אלי יודעי נדק עם תורת' בלכם ששלשם
 הם מלשון שמיעה והקשבה ועבין זה שהיו כלב ישראל
 שלשה ספקות ומכיעות גדולות בעבין גאולתם האחד
 מפאת התמעטם בגלות עד שלא באר כי אם אחד מעיר
 אשים ממספה ומי היה אם כן כוזב הגאולה ומקבל אותה
 והשני שן יאמרו אם היה שלא תהיה הגאולה בנסת תשובת
 ישראל ונדקתם כי אם לרכבו ימעלה המולט למה אם כן
 ירנה הקדוש ברוך הוא לגאלם ומה תהיה הסבה שירנה אז
 בגאולה ולא רנה בה קודם לזה כל ימי הגלות הארוך
 והשלישי מפאת חוזק האומות ופקסם שיחוקו וישתעבדו
 בהם עבודת ערך ומי יאמר להם מה תעשו הנה להשיב
 לגלות הספקות האלה באו שלש הפדשות האלה כי כנגד
 מיעוטם בגלות אמר שמעו אלי רודפי נדק מבקשי ה'
 וגומר רונה לומר איבי מדבר עם העקם ושתלמול שלא
 יורה לשום טענה ולא יבדק את מאמר הנדק ולא יבשע
 את הרשע אבל אתם רודפי נדק מודים על האמת כמה
 שהוא אמת מבקשי ה' רונה לומר מיחסים הדברים להשגתו
 ומאמינים שהכל מאתו הביטו אל כור חונכתם ואל מקבת
 בור כוקרתם וביאר משל הגור והמקבת שהם אכנהם אביהם
 ושרה אמת וביאר עבין ההמשל והוא כי אחד קראתיו
 ואכנהו ואכנהו רונה לומר שהם אכנהם עקר בלתי
 מוליד בטבעו וכן היתה שרה עקרה בטבעה ולכן אמר
 כי אחד קראתיו כי הקריאה הוא רמו לבינה כמו כל
 הבקרא בשמי ולכבודי בראתיו והענין שהיה אכנהם
 כמו האחד המספרי שלא יתרבה בטבעו כן היה אכנהם
 עקר ואחד בלתי מתרבה כפי טבעו ועם כל זה
 ואכנהו ואכנהו והוכחתי ממנו המון רכ כן היה עבין
 זרעו ועבין כיון כי יחס ה' כיון ויחס כל מרביות
 ועם היותם מכות וזוממות מבלי בגים באכנהם ושרה
 יש אופו מרבה שמש כערן ואותה ערבה יעשה כגן ה'
 המלאה לה כל שלמות אבל עם היות שיעשה כגן אשר
 כשע

כעס ה' בעדן לא ימנע בה הגון והאכזה שמא כגן ערן
 לאדם הראשון אבל בהתן שכרין שגון ואמרה ימנע בה
 תורה וקול זמרה ויהיה נחם עבר במקום עתיד כי ראה
 הנביא בכבודו כאלו הדבר ככר יא לפועל ואחרי
 שהשיב לספק הראשון השיב לספק השני שהוא מפאת
 אורך הגלות ויאשו באמרו הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי
 האזינו כי תורה מאתי תנא ומשפטי לאור עמים ארביע
 ואין פירושו שתנא תורה חדשה מאתו יתעלה בזמן הגאולה
 כדברי המפקיזים כי תורתנו היא נכפית ולא תשתנה
 אבל הכוונה בזה אחד משני ענינים הראשון שאמר
 תורה שם כדרך למשפט ושניהם על הגזירה האלהית
 אשר גזר באמרו שתקיים בהכרח בענין גאולתם כי תורה
 היא מלשון הוראה יאמר הכתוב הקשיבו אלי עמי ולאומי
 שאתם משוייבים להאמין ביעודי שהגזירה אשר גזרתי
 על הגלות והגאולה שהיא תורה אחת ומשפט אחד שתקיים
 על כל פנים ותנא לפועל אף על פי שתאריך הגלות כל
 כך והו אמרו כי תורה מאתי תנא ומשפטי לאור
 עמים ארביע כלומר במבוכה ובתת תקיים גזרתי בעולם
 קרוב דקיי יא יעני רובה לומר יקרב דק גזרתי
 ויתגלה אמתתה וינא יעני לפועל ולמציאות לפי שזרועי
 עמים ישפוטו בזמן הגאולה וכאלו העמים וא"י הם
 הרמוקים והקרוכים כלם עתידים לה ומקווים ומיילים
 אותו וזקק אמתת היעוד הזה באמרו דרך משל וגו' וזמא
 שיפטר אפטר הוא שימלטו ויושטתו השמים והארץ ככגד
 תבלה משאבטל אני גזרתי יא עתתי ונדקתי וכה עבמו
 אמר הנביא אשר זה כי ההרים ימואו והגבעות תמוטינה
 וקסדי מאתך לא ימוא לא שימואו ההרים וימואו הגבעות
 ולא שימלטו השמים כעשן והארץ ככגד תבלה אלא שאמר
 אל תבהלו לאורך הגלות כי יפטר אפטר הוא שימרב ויפטר
 העולם משאבטל תאועתי ונדקתי ונא מזה שכתו
 שהשמים והארץ הם קיימים כן תאועתי ונדקתי תהיה
 קיימת וכמו שאמר ירמיה אס ימואו הקקים האלה מלפני
 כאס ה' גם זרע יעקב ישכחו מהיות גוי לפני כל הימים והו
 הפירוש הראשון שסבלו הכתובים האלה עם היות שהרב
 המורה פירש שמים כעשן כמלמו על מלכי האומות והארץ
 ככגד תבלה על העמים שהרעו לישראל והעבין השני
 בפירושם הוא שכתב הכתובים כפי שפוטם והכוונה בהם
 היא מה שכתב הודעתך במאמר ישועות משיחו וגם בזה
 שאמר שהקב"ה כרא המין האנושי לתכלית ידיעתו והכרת
 אלהותו וכמו שאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו
 והנה בהיות כל עמי הארץ בארנותם לגויהם יאבי חשך
 ובלמות באמונותיהם ודתיים שונות כוזבות ואת דתי
 המלך ה' ככאות אינם עושים גזרה הסכמה האלהית שיבא
 זמן שהמין האנושי בכללנו יכיר אמונתו ואמתת אלהותו
 באופן שלא תהיה בריאתו לבעלה והנה קבלו חכמי
 ישראל שהעולם יתמיד בישונו שש אלפים שנה לא עוד
 כמספר ימי בראשית ואחרי כן יפטר העולם וימרב
 ואמרו לא נדע אס יהיה החורבן כללי במרכו ובמקף

או אס יהיה בעולם השפל לכד באי זה ממיני הפסד
 במכול אבל ידענו שראה הש' בגזרתו שקודם שיפטר העול'
 יבאו כלל המין האנושי לגלות ויגיעו לתכלית אשר בעבור
 נכרתו מידיעת השם והכרת אלהותו ועל זה יתפרש
 הכתובים האלה הקשיבו אלי עמי ולאומי רובה לומר
 אתם המאמיני' בחדוש העולם וכשאר הפכות האמתיות דעו
 נא וראו כי התועה הכרסית היא לא לכד לנרכיכם כי
 אס גם מפני כבודי כי תורה מאתי תנא כלומר אמתת
 התורה ומשפטי יא לא יליכם כי כבר התורה היא בידכם
 אבל התורה תנא מאתי ומשפטי לאור עמים ארביע רובה
 לומר להאיר לעמים העם ההולכים בחשך בזמן הגאולה
 ילמדו אמונות התורה כמו שאמר כי מכיון תנא תורה ועם
 משפטי ארביע להם ואסקיטם ממלכותיהם כמו שאמר
 ושפט בין הגוים וגומר ולא יאשו גוי אל גוי מרב וגו' ואמנם
 אמרו קרוב דקיי יא יעני הוא להגיד שהיו שני הדברים
 סמוכים זה לזה שהם תאועת ישראל והכדק האמונה
 האמתית בעולם וכאלו אמר קרוב יהיה דקיי רובה
 לומר התבדקות אמונותי בעולם כאשר יא יעני עליכם
 ואז זרועי עמים ישפוטו שהוא משל לכמו ויכלתו אלי איים
 יקוו ולא זרועי ייטון רובה לומר שלא ישימו כסאונם לא
 בשלי ולא בכח ולא במלכי האדמה ואריה וגם לא
 לפסילי אלהיהם אבל כלם אפילו מהאי' הרמוקים יקוו אל
 השם יתעלה ויכלתו ולפי שזה היה עתיד להיות בסוף
 העולם כאלף השני לכן אמר שאו לשמים עיביכם והביטו
 אל הארץ מתחת כי שמים כעשן כמלטו רובה לומר יזשחחו
 מגזרת ארץ מלמה והארץ ככגד תבלה ויושגיה כן ימותו
 שהוא כלו מלינה על הפסד העולם העתיד להיות באחרית
 הקלד וכיון שהדבר כן משוייב הוא שקודם לכן תנא
 תאועתי כדי שלא תהיה בריאת המין האנושי עד הפסדו
 לבעלה וזהו שאמר וישועתי לעולם שהיה רובה לומר לא
 תהיה תאועתי אשר סורכן העולם והפסדו כי היא לעולם
 כהיותו בישונו תהיה ולא לאמר הפסדו זה ממה
 שיוכים שנדקתי והיא הגאולה העתידה לא תחת ואחרי
 שהשיב אל הספק השני השיב עוד אל הספק השלישי שהוא
 מפאת האומות וממלאתם ואמר שמעו אלי יודעי דק עם
 תורתי בקרבכם כי ראה לפאר אותם בתארים האלה לומר
 אחרי שכבר האמתת ביעוד הראשון שאמרתי בו שמעו אלי
 יודעי דק והייתם א"כ יודעי זה דק ומשיג' אותו בשלמו'
 וגם אחרי שקבלתם היעוד השני שאמרתי בו כי תורה מאתי
 תנא שעליו אמר עם תורתו בלבם רובה לומר אותו
 עבין שזכרתי להם מהתורה נכנס בלבכם והאמתת בו
 כיון שכבר הוסרו שני הספקות ההם מכס אל תיראו מפפת
 אנוס רובה לומר מהאומות שהן מושלות בכם שהוא
 הספק השלישי ומגדופותם אל תחתו שהיו מגדפים אתכם
 כמאמר המשורר אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות
 משחק כי ככגד יאכלם עם וככמר יאכלם סם ר"ל כי
 כמו שהעש הוא תולעת קטן יאכל ויפסיד את הכגד הגדול
 כלו וכן השם הוא גם כן מין תולעת קטן יאכל ויפסיד
 את

בשמיני ישיעה

את המזבח הרב * כפה אתם במעונותם תאכלו את האומות וכנו מ'ס יאכלם חוז להם ועבד עם תורתם כלכם זכר אמר שאותו העם יאכל את האומות כמו העם לבד והקס לכמר * אמנם לכם לא יהיה כן שלא יקום עוד מהכל שיחבל אתכם והוא אמרו ונדקתו לעולם תהיה וישועתי לדרור דורים * ואמנם אמרו אמרי זה עובי עורי לבשי עון זרועי * וגו' עד אנכי אנכי הם כלי ספק דברי הנביא כי מפני שאמר לו הקדוש ברוך הוא שלש המאמרים הנזכרים מהיעורים ואמר וזרועי עמי יספגו ואל זרועי יסלון לכן השיב הנביא שלשה פעמים מלת עורי ודבר כנגד אוחז זרוע לבשי עון זרועי * וביארם באמרו עורי כוונת קדם רונה לומר עשה עמנו עתה כמו שעשית ממי קדם לאברהם שהיה אחד והרבינו כמו שזכרנו במאמר הראשון וכנגד היעורר הגבי שאמר מדורות עולם שהם בעדרי התורה והאמת וישקייב לבא זמן שיקבלו אותה אמר דורות עולמים רונה לומר עורי גם כן להטילם דורות העולמים כלם והיעורי השלישי הוא כנגד המאמר השלישי שאמר על האומות המשועות שהריכם ועל זה אמר כנגד הזרוע אשר זכר הלא את היא המחשבה ככל רעה שהיא מנצ'ים מוטלת תנן שהיא פרעה ככל מכות מצרים הלא את היא הזרוע י' ה' המהרבת י' מי תהיה רעה בקריעת י' סוף השמה מעמקי י' דרך לעבור גאולם שמת קמת י' נש מכלי ע'ט כמו שאמר וי'ס' את הים להרעה כדי שיפא כו דרך לעבור אותם גאולם ממצרים וכיון שכל זה עשית ע'י זאת אישה בדומה לזה והוא אמרו ופדו'י ה' שובנו וכבר ידעת שבא בדברי ישעיה המסוק הזה שני פעמים והראשון מהם הוא דרך יעוד וכבר פירשתינו למעלה והוא דרך תפלה יתפלל הנביא שישראל ישובו להיות פדו'י ה' באותו אופן שהיו במצרים ואם באורכן אז פיהם אם שימרים השם את מי הם להעבירים כמו שיעד למעלה בבקושה הקבית ועל זה אמר ופדו'י ה' שובנו ששובו לאותו הדברים שזכו אליהם כיצאת מצרים אבל לא יהיה עיניכם פגו'א מצרים שמתו במדבר כמשאיתיהם אבל אללו י'באו לביון בנהג וגם לא יהיו באותם שזכרנו לארץ ישראל שאמרי שבתם עליה גלו ונסחו ממנה אבל תהיה שומת עולם על ראשם רונה לומר שמה עולמית ונכחית לפי ששון ושמחה יגיון בהיותם שמה ומפני שלא יבאו עוד לגלות כקו מהם יגון ואנחה ואפסו לפעם ושמת עולם על ראשם ששמה שתייה לעולם בכללו כבואם לאומות השם יתעלה תהיה לשיאל כעטרת בני על ראשם לפי שישתעבדו כלם לתורתם ויאמרו אליהם כלכם עמכם כי שמענו אליהם עמכם והנה מאמר אנכי אנכי הוא מבחמכם הוא קצובת השם יתעלה לנביא כי לפי שהוא אמר לבשי עון זרועי ה' ודבר כנגד הזרוע ועשה ההמשל והדמו לביאת מצרים לכן השיבו הנה גאולת מצרים היתה דבר מעט עד שזכו אותה באכזב כמו שאמר אנבע אליהם היא וקריעת י' סוף פיהם גאולה גדולה ממנה ולכן כתמסה ל'ד' כמו שאמר

ויכר ישראל את תד הגדולה * אמנם בגאולה העתידה לפי שהיה יותר גדולה ממנה לאין שיעור לכן לא תיפסם לא לאכזב ולא ל'ד ולא לרוע כי אם ל'י כהמשל והוא אמרו אנכי אנכי הוא מבחמכם לא הזרוע בלבד והעבין המשל' כוונתו לגדל התעושה וכלו הוכיחם לפי שכהיום בגלות היו יראים ממצות האומות והיו עושים על זה השתדלות אכזבים ולא אלי'ם וכמו שאמר והעם לא שב עד המכה ועל זה אמר מי את ותירא מאכזב ימות רונה לומר מאכזב שהיום כאן ומר בקבר ומכן אדם שמתו תבא מהרה כמו הקבר ותשכחם שהוא היכול המומלט נוטה שמים ויוסף לכן ותפסד תמיד כל היום מפני שמת המצרים כאשר כונן להשפית שהוא כמו לאומות המשמיתים בשתל והכוונה שהיו מפחדים מהאויבים ולא מהשם יתעלה והוא היה טעות מבואר לפי שמי עביון תבא הרעות והטוב וזככות ה' לרכי איש גם אויביו יפלים אתו ועל זה אמר ויהי שמתה חתוק מהר נוטה להפתח רונה לומר ויהי שמת המצרי ומה יכולת ה' לה אם לא ברשותי * ואמנם העומד בנהג כשיעק אל אליהו ימח להושיעו והוא מהר נוטה להפתח כי נוטה הוא כמו בועק כמו נוטה ברוב כמו כי המכנס ירי קולו וינעק קול ענות גבורה וכן נוטה זונה וגם זלמתי לו נוטים וכעזו הוא מלאון נעקק אלף שנועים נועקים קול ענות גבורה וכעזו הוא שינעק קול ענות מלוסה וכן אמר כאן מהר נוטה להפתח אם היית בועק אל אליהך בגלות היה ממחר לפתח מופרות בגלות באופן שלא תמות לשת בגולה וגם לא יספר למך ומזכותך שמה לפי שהרמזים והמכרה והנכות גם כן כלם מאתי ובידו ואינם במקרה והוא ואכז' ה' אליהך רונע הים ויהיו גלוי כי מכות הים אמר על עמו אותם לרמזים לפני כל טוביהם ויהמו גלוי הוא כמו לנרות הגלות הבאות על מנחתם והנה אמר השם יתעלה ואזם דברי כפך וכל י' כסיתך לגיד שהוא אשר ינילם מיד הגוים שלא יכלו אותם בגלות ושהיה קללתם בזכות התורה שבתם והוא אשים דברי כפך שהוא התורה כדי שכל י' כסיתך והנלתיך מיד האומות לנטוע שמים וליסוד ארץ שהוא משל לגאולה העתידה כמו שאמר הנבי בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות וביאר המשל הזה באמרו ולאמר לביון עמי עתה ועשה אמרי הכבועה הזאת התעוררי התעוררי קומי ירושלם רונה לומר ראוי שתתעוררי מלבך שכל הדברים שעברו עליך היו מפאת ההשגה אשר שתי מיד ה' את כוס חמתו בנרות הגלות ודמה אותם לקובעת כוס התרעלה שהם השמרים הרעים הקמייים ואמר שתי מכת להודיע שנתקיימו בה כל הקללות האמורות בתורה שלא נאמר אתם שלא תקיימה בה גם בעודה בגלות לא היה כח לנביא להגין על בלתי האומה ואין עומד בפניו והוא אין מהל לה מכל בניס ילדה וגו' * ואמנם אמרו שמים הנה קוראוך מי יודע לך הארץ והשכר וגו' * פירש המפרשים שהשמים הם

והלכות שמעאל שהם עמלים במעשיהם הרעים עם
 היותם מראים ענמם עהורים ברחובותיהם כי הם היו
 המושלים בירושלם פעם אדום הערל ופעם שמעאל
 הטמא ולפי שדמה אותה למתפלגת בעפר כמו שאמר
 ותשימי בארץ גור לכן אמר התעבירי מעפר קומי שבי
 ירושלם רונה לומר קומי מעפרך ושי במושב הכבוד
 והמעלה והרדף פירש שבי ירושלם מלשון שבי ומלקוש
 כאלו אמר קומי שבי ירושלם מן העפר שאף טובת וכו'
 ואמנם יהיה זה אמר ששביה בת כיון שתפתח מוסרי בוארה
 שהוא בעת הניחה מהגלות ונתן הסבה בגלותם
 באמרו כי בה אמר "מנס ממכתם ולא בכסף תגאלו
 ופירשו המפרשים מנס ממכתם אלא בעוונות ולא בכסף
 תגאלו אלא בתשובה ולדבריהם העיקר חסר מן הספר
 ופסע הכתוב מורה אמת משדי כוונת אם שאמר שהיו כל
 כך רעים ומטאים שמכרו חנם כמו העבד הפסות והרשע
 שיהיו אדוניו בלא מחיר כדי להובילו מראותיו ועל דרך זה
 אמר המפורש ממכור עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם
 וגם כן לא יגאלו מתוך תאוה ומעשים טובים שיעשו כי
 ראיה הכביא שיעבור כל זמן האפשרות ולא יהיו בגלותם
 אלא בעתם ועל זה אמר ולא בכסף תגאלו כי דמה
 בענינם מכירתם לגאולתם שהיו מוטאים בזמן הגאולה
 כמו בעת הגלות והמכירה והכוונה הגביה היא שגלה
 בזה שמו שמכרו בבלות מופלג כמו שאמר חנם
 ממכתם כך בעת גאולתם יהיו עם עבי וזל וזהו ולא
 בכסף תגאלו שלא יאזו בידם מגלותם לא כסף ולא זהב
 ולפי שאמר חנם ממכתם וכו' הכביא על אי זה גלות אמר
 חנם ממכתם ומכרי זה וכו' שגלה הגלות שעברו על
 ישראל האזר גלות מכרים ועל זה אמר מכרים יד עמי
 בראשונה לגור סס רונה לומר ולא להשתקש והמה
 שתעבדו בהם והשפי היה גלות אזור אם גלות עשרת
 השבטים על ידי מלך אזור ואם מורכן ירושלם על ידי
 בבוזר כאשר מלך בכל שהיה גם כן מלך אזור ועליהם
 יחד אמר ואזור באפס עסקו כלומר גלות מכרים הן
 עמי יד סס מעגמו עם היות שהיה לגור סס בלבד והם
 שתעבדו בהם אקבם אזור הרשיע עוד כי הוא באפס
 עסקו ולקחו מארצו ולא יד עמי שמה ועל הגלות הזה
 השלישי שנעשה במורכן בית שבי אח' ועתה מה לי פה באם ה'
 כי לוקח עמי חנם רונה לומר מה לי לומר פה בגלות
 השלישי אלא שמנא בו רעת מנבים ורעת אזור והוא
 אמרו כי לוקח עמי חנם שהוא כמו ואזור באפס עסקו
 והענין שהחמיים עלו על ירושלם והמריבוה גם הם כמו
 שעשו מלכי אזור בראשונה גם נמנא בזה הגלו השלישי רעת
 מנבי' כי רבים מנבי' ישראל המורכן הלכו מעצמם לארצות
 רבות ומסלו בהם גוי' הארץ כמו שעשו המכרים בדרתם
 שמה וזהו מושלו יהללו כ"ל שיהללו עצמם בעבור שהם
 מושלים עליהם כאלו לקחום בחוקה ואפשר לפתח יהללו
 מלשון יללה שעשו ישראל יללה ומלכד זה כלו שהוא בערך
 העם הזה בגלות זה על אדום תמיד כל היום שמי מנאף
 והוא

הפסוק שהוא המרכ והשבר שהוא הרעב ופסע הכתובים
 אומר אל שלא אמר שנים הנה קוראויך כי אם על שני
 הגלות גלות בית ראשון וגלות בית שני ועל שניהם
 אמר מי יזרך וכו' וכו' הרעות שקבלו בכל אחת משני
 הגלות הנה שהם אכזע האמר הוא האזר רונה לומר
 השלל והסבה שללו אויביהם את כל אשר להם מלשון כמו
 הם גבתיס כאלו לך יאם שודדי לילה הספית הכבר שהוא
 המרפה והכוין כשים כיוון עניו בגלות בערי יהודה כמורי'
 שחן כאלו וגו' שגלהם אמר הכביא על שבר בת עמי
 השכרתי קרתי והסלם הוא הרעב והרשיע הוא המרכ
 הרי לך שהם ארכעה מימי העצות ששללו בעל אמר משני
 הגלות ועוד וכו' רעה משתית באמרו בכך עולמו
 שבו בראש כל סובות שהוא אומר רונה לומר שהם
 הממים מירעב והמכר לא נמו לקבדה אכל היו מושלים
 בגלותם והממים כמעב עולמו וזמן מאלהם והממים
 המרכ שבו בראש כל גלות כאלו לא יבול לפסוק ששללו
 גלות ובמכרה כי הוא הוא שם היתה הנקרא ביחודה הוא
 יאזרו וזמר ומכר הוא הרשע ואפשר לפרש בכך עולמו
 שבו בראש כל סובות שהוא אומר רונה לומר שהם
 והלכו בשני הגלות כאלו פסלו ברשע אויביהם ומכרם ועל
 העצות שהם בכללותם אמר המלחים חמת גערת אלהך
 ועיון שכתב בשלמו הרעות כלם לכן שמעני לא זאת עניה
 וכוונת ולא מין ר' לכוונת הנרות ששית כוס תרעלתם
 בה אמר אלהך "ואלהך יריב עמו כ"ל שבזמן הגלות
 געלוך אדוכים קשים אמנם בזמן הגאולה הוא ית יהיה
 אדוכיך להלך ולריב ריבך והוא יהיה אלהך שחמין
 אבו שלמות והטומעה שאומר עלך הוא שלקח מידך את כוס
 השתעלה ולא תוסף לשפוח עוד ושמתה ביד מונך ר"ל
 שאותם הנרות אשם סבלה עד שה בגלו לא תוספי לפסלם
 מעוד כי לא תשתי עוד מאותו כוס השתעלה ואמנם מונך
 ר"ל מעצבך כי הוא מלשון גון והם האומות אשר אמרו
 ולבסוף שמי ופעוניה ל' לפעבור עלך וכו' וכו' כעט סובות
 ותשמי' בארץ גור ר"ל ששאת עמך בגלות בארץ שהיא
 סובות הרבים שהכל דורכים בו הם שזו אותו כוס
 והשתעלה שיעברו עליהם הנרות והפעות האזר
 והשכר והרעב והמרכ שעברו עליך וכו' הם שכתב בראש
 כל סובות שהוא מכר כמו שהיו בכך ולא תאזר
 שישונו לעבור כך עוד גלות אחר ועל זה אמר עירי עירי
 הלסי עין כיון כי לפי שאמר הכביא להשי' עירי עירי הסינו
 השם כאותו לשון עירי עירי ואמר עירי שני פעמים ככד
 שתי הגלות שאמר על הם שנים הנה קוראויך ולפי
 שהיו בירושלם שתי שלמות אחד בזמן בית שני שהוא
 הגבוהה שהיה בארץ בית שני אשר כמוה לא כהיתה בכל
 העולם והשי הקדושה שהיה בבית ראשון לכן אמר
 כנגדם לכשי עין כיון שהיא הגבוהה לכשי בגדי תפארתך
 ירושלם וכאר שהתפארת הוא היותה עיר הקדש גיא חיון
 מקום הכבואה ושער השמים כי לא יוסף יבא כך עוד
 שכל ושמא שוכה דמו למלכות אדום שהם הערלים

והוא רומז למה שדברנו בני אדם בענין האלהות כי הוא
 חלוט שמו וזהו היה הגלות הזה המור מכל שאר הגלויות
 לפי שמתכבדו בו רעת העם ומלול עם האל ולכן בומן הוא
 ידע עמי שמי שדע ידעה אמתית קיימת אמתת שמי והאנינו
 מכוון כדברי הגוים ולכן ידעו ביום ההוא בשאוקם קיום
 הבטמותי שאבי הוא שדברתי לנביאים על עניני גאולתם
 ושלא נתיי ולי אטנה וזהו אמרו כי אני הוא המדבר הכי
 ואפשר לפרש לכן ידע עמי שמי שהוא הסנה ולכן ביום
 ההוא הוא המסובב יאמר לכן בעבור שדע עמי שמי נהייתם
 בגלות ולא נתפתו לדעות הגוים אבל ידעו ידעה קיימת
 בשמי לכן מפני זה ביום ההוא אשר אני הוא המדבר ומיעד
 עליו שהוא זמן הגאולה אהיה כמבא להם להושעם והוא
 אמרו הכי כי מפני קיום אמונתם יזכו לתשועה וזו לך
 ראיה עבומה מבלי תשובה שהבואה הזאת לא באמרה על
 צית שכי לפי שזכרו בה שכי הגלויות מחורבן לאשון ושכי
 והיא אמריהם וכמו שפירשתי באמרו שמים הנה קוראותיך
 ובאוי מברים ירד עמי בבאטונה וגו' ולפרסום הגאולה וכן
 כאלו יכריזוהו בהרים אנשים משמיעים קולות במקומות
 הגבוהים להודיע לכל בני עולם ענין התשועה האמנם ראוי
 לדעת למה אמר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה
 אומר לבין מלך אלהיך שהם ארבע לשכות מהבטמות
 והשמות והנה כחום האלקוטי אמר בלבד הנה על ההרים
 רגלי מבשר משמיע שלום אל כל היה מוכן הענין שהבטמות
 הזאת תהיה ממנה לאומות וממנה לישראל וכנגד האומות
 אמר משמיע שלום מבשר טוב ר"ל שהיה שלום בארץ ולא
 יא גוי אל גוי מרוב ולא ילמדו עוד מלחמה ויבשר אותם
 שיתקדשו אל הש"ה שהוא הטוב המושלם כמ"ס טוב י"ל לכל
 טוב י"ל לקויו לנפש מדרכו א"כ השמועה הזאת אהת היא
 בוללת לכל אומות העולם ולכ"ל עליה משמיע שלום מבשר
 טוב ואמנם כנגד ישראל וכן שפירשם בישועות השם שבא
 יבא להושיעם ועוד יבשרם שאלהיהם ימלוך על כל העמים
 וזהו השמיע ישועה אחר לבין מלך אלהיך כלומר מלך על כל
 האומות וכמ"ס והיה י"ל למלך על כל הארץ ולהיות השמועה
 הנכית הזאת מיופסת אל האומה בלבד לכן לא אמר בה כי
 אם משמיע אחד משמיע ישועה אומר לבין וגו' כי אמר שכי
 פעמים משמיע אחד כללי כנגד כל האומות ואמר פרטי
 כנגד ישראל אמנם כחום זכר בלבד משמיע שלום להבטיח
 את ישראל שלא יבאו עוד בגלות והוא אמרו שמה הנה על
 ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מגי יהודה מגן שלמי
 כדרך כי לא יוסף עוד לעבור בך בליעל כלו נכרת והוא
 דרך אמר מהבטמות ואמנם מהו המבשר הזה כבר
 זכרתי דעת המפרשים בו שהוא דבור המשליי כאמר על
 פרקום הגאולה שודע הדבר בעולם כלו כלו כאלו מבשרים
 מכריזו אותם על ההרים ומכמים אל דרשוהו על אליהו הנביא
 שבא קודם התשועה ובכרתה ולפי שהוא בא קודם תחית
 המיתים לכן אמר אמרו קול נופך נשאו קול יהודו ירכו
 והוא יעד גדול שהנפשים והם הנביאים כלם שנבאו לשרא
 יקומו מקבריהם ושאו קולם וירננו נבואות הם אשר

כבאו על התשועה ויתנו הודאות וכפנות להש"ה לפי שכתבתי
 ועל ידם אמרו באמת כי עין בעין יראו בשב"י כיון כי
 בעיניהם הגשמים יראו תשועת ירושלים שיעדו וכבאו אותה
 וכן דרשו כל מלאך לתחית המיתים מן התורה והמפרשים
 פירשו קול נופך נשאו קול שבומן הגאולה שוב הנבואה
 שנכספה מימי מלאכי בבית שכי ויתרבו ביניהם נופים ונביאי'
 בשב"י כיון וגם כיון הוא ואבי על נד האקמכתא כבר
 פירשתי הכתובים האלה בסוף יעני השועה ואמרת
 שהיה המבשר הזה המהבשר העבומה מטבתאי ונדק
 שהתקבדו במול רגים השנת חמשת אלפים ורכ"ד ליניה
 שהמהבשרת היא בכמת בוראה בשנה מעשה י" כי בורא
 הוא ותשועתו כי קרובה לכה כמו שהמהבשרת היא בעבומה
 אשר נעשמה שלמה שכי קודם לידת משה רבינו הורחק
 על יבאת מברים ולדת הנביא ומעלת הפס והנלמתו ואתה
 ידע שאמרי המהבשרת בעבומה הזאת נעשמה עתה
 מקרוב יעשו הקבדות קטנות מעשרים שנה לעשרים שנה
 ואולי שעל העבומה היא אמר כמו שזכרתי מה לאו על
 ההרים רגלי מבשר כי ההרים הם השמים ועל המהבשרת
 הקטנה שנעשמה אחרי כן בשנת רמ"ד במול עקרב אמר
 משמיע שלום ועל המהבשרת הקטנה שיהיה אחרי זה בשנת
 ט"ג במול פרטיין כן בשנת רפ"ב ששפוט להיות במול רגיש
 שבא אחרי כן בשנת רפ"ב ששפוט להיות במול רגיש
 אמר משמיע ישועה לפי שבומן המהבשרת היא תהיה
 תשועת י" כמו שבארתי במעני השועה מקץ המגלה
 שזכרו ה"ל שנמנאת ברומי וזכר הנביא שבאשר תבא
 המהבשרת הקנה האחרת שאלמנה במול עקרב שהיא תהיה
 בשנת ש"ב כבר יאמר לבין מלך אלהיך רוצה לומר כבר
 מלך ופ"כ לא אמר ימלוך ולא מולך אלא מלך לפי שבכך
 מלך ועל אופן המהבשרות המזרות לכן קן התשועה אמר
 גם כן קול נופך נשאו קול יהודו ירכו ואמר הנביא
 כנגד ארץ ישראל שנמו ורננו יהודו מרבות ירושלים על דרך
 שכי ירושלים את י" כי חוק ברימי שערך וכן שכי
 פכות אל הרבה ואל השירים שהם מפאת העם ומפני ירושלים
 וזהו אמרו כי נחם י" עמו גאל ירושלים ולפי שהיה הגאולה
 מפורקמת בכל קבנות הארץ לכן אמר שכי י" את זרוע
 קדשו לעיני כל הגוים וגו' עד שפני זה יאמרו סודו סודו
 באו משם טמא אל תבעו והוא המורה שיהיה עיר ירושלים
 ב"ד השמעאלים שתיגלה מלך המשיח כמ"ס בפרקי ר'
 אליעזר שעליו בן דוד ינחם כי לכ"א הנביא באו משה טמא
 אל הגעו שהטמא הוא רמז לשימעאל כמו שפירשתי למעלה
 ואליהם אמר שיקורו ויבאו מירושלים או אמר טמא על כל
 האומות ואמנם אמרו באו מתוכה הכרו נושא כלי י"
 הוא לדעתו כאמר על בני אדם ושימעאל שכל אחד מהם
 שללו בית המקדש ונשאו כלי בית י" הבבליים לבבל במורבן
 ראשון והרומיים לרומי מחורבן שכי ועל השוללים והסודרים
 אמר הכרו נושא כלי י" כלומר הכדלו מירושלים אתם
 השוללים שנפחתם משם כלי י" ואפשר לפרש הכתוב
 בלו על ישראל כי לפי שאמר וראו כל ארצי את ישועת
 אלהינו

בשמיע ישועה

דומה בזה כי ה' אלהי כב הוא אלהי האלהים והדומה האדומים
אוי כס בזמן הגאולה תהיה הנבונה מהכשת על כל בני
אדם ורם יכירו אלהותו ולכן תהיה הנבונה גם על כל
הארץ וכל ארבעי ולא יקרא אז בערך האומות אלהי
האלהים כי אם אלהי כל הארץ והוא ענין המלכות שאמרו
הנבאים והיתה לה' המלוכה והיה ה' לאלף על כל הארץ
כמו הנבואה מלך ישראל וגואלו שהענין כלו התייחדות
השמות על כלם מבלי ארבעי ולרמוז לזה ענמו אמר
הנביא כאן וגואלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא אמר
עוד כי כאשר עוונה ועונות רוח קראך ה' להגיד שלא
היתה האומה בטוב זמן מהומים נבדלת ונכרדת בהלש
מהשגחה האלהית כאשר שמת בעלה שהיא אלמנה בהלש
אלה כאשר עאבה מבעלה ועונות רוח כן קראה השם וכן
היה לפני עבדה וכאשת נעורים כי תמאם יבעלה וכן
שדרשו חלל באיכה רבתי היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש
שבאמר כי לא אלמן ישראל מאלהיו אלא כאשר שהלך בעלה
למדינת הים ודעו לחזור וכן הוא בתעניות ובסנהדרין
ואמנם אמרו כנגד קטן עובדיך וברמים גדולים אקבנך
בשנף קנף וגו' הנה המסתמים פירשו רגע על הזמן המועט
וכן בשנף ואם הדבר כן אין ראוי לפרש על זמן הגלות כי
כב הוא לא רגע קטן ולא שנף קנף אבל ראוי שירוש
שבא עליהם נכה ונקה בגלות מיד הקב"ה היה מרחם
עליהם ומילם מן הכלייה על דרך ואף גם זאת נהיותם
בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכולתם ועל
אזנת זמן מהנכרות בגלות שהיה בלתי מתמיד ומועט עד
בא רמתי שמים אמר הנביא רגע קטן ושנף קנף אבל
הנכון אבלי הוא שרגע הוא כמו רוגע הם שהוא מלשון
מינוחה ושנף קנף הוא כמו בסרי קנף וכן פירשו רש"י
מדברי מנחם בן סרוק יאמר הכתוב כנגד קטן רל
במבואה קטנה עזבתי אותך בגלות כי שם כתיבט' מנוחתם
לרוב נכות הם וכנגד זה כתיב' גדולים אקבנך וכן בשנף
קנף רל בסרי אף הסתתתי פני נהיה כתיבתי וגם כן
הסתתתי הרגע שהיא המנוחה וההשקט ממך כי בהסתלק
השכינה נסתלק המרגוע והמנוחה כלה ויהיה א"כ אמרו
הסתתתי מוטף ענמו ואמר עמו כאלו אמר הסתתתי פני
והסתתתי הרגע ממך וכנגד זה בהקד עולם דחמתך אמר
גואלך ה' ואמנם אמרו אחרים כי מי נח זאת לי במבא
בספרים הקדומים מלך במלה הזאת כי יש ספרים שהיא
במבואה מלה זאת כימי וכן מרגם יוכתן וכן דרשוהו בערך
מלך מלשון ימים ויש ספרים שהם שתי מלות כי מי שהוא
מלשון מים ויש לפשט שתי הנספחות כי אם יהיה כי מי נח
מבואה יום יאמר הנביא בשם הל' שכתו מה שקרה לישראל
בספאיתיהם וגואלתם וישועת' כן קרה לדור המבול שכתבו
על פני כל הארץ והשחת כל בשר את דרכו וכתן להם השם
זמן לשוב בתשובה ולא שבו וכתמיבו כלייה וכשאלו מעט
מהרבה כח ובניו והם כעשו לגוי גדול ומאלה נפנה כל
הארץ וכשבע ה' בזכות קדשו שלא להביא עוד
מבול לשחת כל בשר כן ישראל פרו ורבו ותמלא הארץ

אותם ויאלה הארץ מים הכתיהם ונתן השם להם
מקום לשוב בתשובה ולא שבו עדין ומכיו זה
שבות מים בטפתם זרם מים רבים שהיא הגלות האמנם
ישאלו מהם אחד יעיר זכרם ממספחה כאומם שנולדו
בתבה והם יהיו לראש פנה ויכרו ויענמו בארץ וישבע
השם שלא להביא עוד עליהם גלות והוא אמרו כי מי נח
זאת לי רל בת ירושלים היתה לפני כמו אותם שהיו בימי
נח בכל עניינים הטובים והרעים וכמו של אותם המועטים
שנולדו מהמבול נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ
והשבעה היא הנבית שכתב על זה כן נשבעתי מקנף
עליך ומגער בך ואם נפרש כי מי נח מלשון מים יאמר
הכתוב כי כמו אותה שבעה ונבית נשבעתי לנח על ענין
המים כן נשבעתי לישראל בענין הגלות ולכן קראם מי
נח לפי שגזר הקדוש ברוך הוא על המים בזכות נח עד פה
תבא ולא מוסיף וכה היתה בגאון גלך וזקק שבעתו אליהם
שלא יבאו עוד בגלות באמרו כי ההרים ימושו והגבעות
תמוטינה רונה לומר אלו ההרים המזקים והקשים בטבעם
כבר ישול בהם אפסרות ההפסד עם כל קשים אבל סדרי
מאחר לא ימושו וכתב כלומי לא תמוט שאי אפשר שלא
יתקיים ואפשר לפני שאלו ההרים ימושו על הארץ ההדוסי'
והגבעות תמוט
ההרים מקנף גלגלתי וימושו ההרים ימושו על הארץ ההדוסי'
הגאולה נח יעברו נכות הצבות והאיהות כי הם תענית
עניים יזכו לדבקות האלהי ולשמירת השבת והוא אמרו
והסדי מאחר לא ימושו רל מאחר מלבד זכות הצבות וקרוב
לזה דרשוהו בבראשית רבה עניה סוערה וגו' מכתיבים הלא
אפשר לפרש באחד משני פנים האחד שהיה קשורים
למעלה רונה לומר אחרי שהדבר כן נשבעתי מקנף עליך
ומגער בך עוד כל ימי הארץ את עניה סוערה באותו סער
הגלות ושבגלות לא נוחמה דעי נא וכא' שהיה מעלתך
אחרי גאולתך כל כך שאפילו אבנך יהיו מיושבות על נוסך
שהיה לך במקום סיד וכן אשים יסודך ספירים ושמי
כדכד המשותף רונה לומר המלונות שהשם נכנס בהם
שדך בני אדם לעשותם מזכות נבועה אני אעשה אותם
מכדכד שהיא אבן זכה ונהירה וכן שערך יהיו מאבני
אקדה שהיא אבן מזהירה כאשר הקודקת וכל גבולך יהיה
לאבני סף וכל זה משל לרוב גדולה העושר והכבוד
עוד יעדס בטובות הנפשיות באמרו וכל בניך למודי ה'
רונה לומר שלא ינטרכו למלמד וכמאמר הנביא ירמיהו ולא
ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה'
כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם וזכר אס כן
שלמותם בארץ ראשונה בעושר ובכבוד שנית במחמה
שתמלא הארץ דעה את ה' שלישיית שירכה השלום ביניהם
והיו רוב שלום בניך כי השלום נמשך מהמחמה והידיעה
כמו שפירשתי למעלה בכבואה השנית ובזה הדרך נבדקה
מכונני רונה לומר בטוב מעשיך ונדקתך תכונני ותתקני
משושק עושקך כי לא תיראי מהם כלל ולא תשמדי
ממתתם ומגלות אשר לפי שלא יקרב אליך ואפשר
לפרש

לפרט רחמי מעווק שהו כווי שלא תחדל ללכת לעשוק
 העמים כמנהג השלטונים כל אחד בעבודיו כדי לאסוף
 לו ממון לבדכיו ולכן אמר כי לא תיראי רובה לומר לא תיראי
 מבא לרלות ולא תבטרכי לעשוק בני אדם מפני זה ואמר
 הן גור יגור אפס מאותי מלשון אסיפה ומגור כפי המפרשים
 על גור ומגור שיאספו על בני ישראל אבל לא יהיה במכות
 השם וזהו אפס מאותי וכפי דרכם יותר כראה לי לפרט
 מלשון יראה כמו גורו לכס מפני חרב מגור מקביב ועביו
 כי לפי שהבטיחו שלא יהיה עשוק וגזול ולא יבא עוד לגלות
 כמ"ס רחמי מעווק וממחה כי לא תקרב אליך אמר
 האם תאזוב שגור יגור כלומר שאסוף יאספו עמים עליך
 אם לא מפאת השגתי באמת זה בלתי אפשר כי אם
 סתמיים מלך אזור אסף עמים להלחם עליך לא היה כי
 אם מאתי שאמר הוי אזור שבו אפי וכן בכבוד באמר ואמר
 הממריבים כלם היו כלי מפשו של הקדוש ברוך הוא ולכן אמר
 בלשון תימה הן גור יגור אפס מאותי כלומר האם אסוף
 יאספו העמים מבלי רכזי זה לא יהיה ואם יהיה יפלו בידך
 והוא אמרו מי גר אתך עליך יפול רובה לומר מי שיאסוף
 עמים לבא עליך בשעתו הוא יפול מגדלתו כמו שכתב
 ספריים בכזו על ירושל' לפי שאנכי בראתי חרש נופס באש
 פסם ומזבח כלי למעשהו ואנכי בראתי משמית למבל רובה
 לומר אני בראתי החרש לעשו כלי זיין ובראתי המשמית למבל
 שכלם הם טווח ההשגה אבל לך לא יוכלו למבל וזהו כל
 כלי יוצר עליך לא יכלו וגו' ורש"י פירש גם כן הן גור
 יגור מלשון יראה רובה לומר את אל תיראי כי אין ראוי
 לירא ולפסוד כי אם לנבדל ונפטר ממני וזהו אפס
 מאותי רובה לומר הן אמת שגור יגור ויפטר מי שהוא
 אפס מאתי רובה לומר כעדר מהשגתי ואמנם מאותם
 האומות מי גר אתך רובה לומר שבגלות היה גר וכאסף
 אתך ומתחבר אליך בברותיך עליך יפול ועמך ישב
 בגאולתך ומפני שעד בזה כנגד האומות לכן אמר
 כנגדם הוי כל צמח לבו למים שישדלו ללמוד דרכי
 התורה האלהית באמרו לבו ובעלה אל הר' ויורכו מדרכיו
 ואשר אין לו כסף לא יסוה כי אין כוונת כי בנסם יתנו לו
 יין וחלב וממלה התורה לין לפי שהוא משמח הלב
 שבאמר ויין ישמח לבב אנוש וכן פקודי יי' ישרים משמחי
 לב וחלב כמו שהלכ קיום היוזק וגדולו כן הכשמה
 קיום התורה וגדולה ואמר אכילה על היין והחלב כי הם
 כמאכל ומשקה לגוף ואמרו ואכלו טוב הוא התורה שבאמר
 כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו וספרי דוד
 הבאמרים הוא המשם שנקרא דוד שבאמר ודוד עבדי נשיא
 להם לעולם וכאמרים פי' קיימים כמו במקום באמן
 והן עד לאומים מזהיר ומעיד בכם זהו הדרכ האמר והוא
 כפי המפרשים והלכתי בעדם כפירוש הכתובים וישוכם ועם
 כל זה אינו ככון בעיני כפי פאוסם והדרך השכי הוא שהנביא
 תאר אותה בשלשה תארים :

עבירה

שהוא מגדלת עם עבי ודל וקוערה שמרוב
 הכנות היא תמיד כעבר כמו שאמר הנה

סערת יי' יוצא ותאר שלישי הוא לא נוסמה כי בהיותה
 בגלות אין לה נוסמה וכמו שאמר במעלת קבות אין לה
 נוסמה מכל אהביה כל רעיה כגרו בה היו לה לאויבים
 וכנגד שלשה התארים הנשנים האלה יעדה בשלשה יעודים
 טובים כי כנגד העניות והדלות שקראה עניה אמר הנה
 אנכי מרכיב בפורך אבניך וגו' ושמי כדכד וגו' רובה לומר
 שהבית נבנה מממרו שהוא הקיד ומהאבנים לפי שהקיד הוא
 שמים ונבטעים בו האבנים ומהאבנים מהם שימו
 ביסודות הבית שהם אבנים גדולות ואינם כל כך משוכחות
 ומהם שימו בתלכות ובשערים והם האבנים היותר
 משוכחות וטובים ובכחם שהם גבולי הבית שימו משאר
 האבנים שאינם כל כך משוכחות ולכן אמר הנה אנכי מרכיב
 בפורך אבניך שהפורך יהיה לך במקום סיד והוא מכחול
 השמור שימו על העינים כמ"ס ותשם בפורך עניה כי
 תרקעי בפורך עיניך ואמר שדבר מהפורך שהיה במדרגת
 הקיד דבר מהאבנים וכאשונה מהאבנים אשר שימו
 ביסודות שכן היותר פחותות ועליהן אמר ויסדתיך כספריים
 ואמנם בתלכות שיבא בהם השמש אשר קרא שמואתך אמר
 שישם כדכד והוא האבן האדומה הנקראת רוביאן והוא
 אבן יותר יקרה מן הספיר והשערים גם כן שהם לכבוד
 ולתפארת ישם באבני אקדה שהוא אבן יותר יקרה מהכדכד
 והיא הנקראת כלשונם קרכונקולו שהיא מאורה בליה כמו
 גמלי אש ולכן קראה אבני אקדה ואמנם כל גבולך הוא
 שאר כתלי הבית לא יהיו מאבנים כל כך יקרות כמו כדכד
 ואבני אקדה אבל יהיו מאבני ספן שהם שאר אבנים טובות
 ומרגליות וכל זה הוא משל לרוב עשרה תחת היותה
 בגלות עניה ואולי שגם זה לפי פאוסו יתקיים בכנין בית
 המקדש העתיד לבא שיבאו בני המזרח אשר הם האבנים
 הטובות ויבאו מהם רבות לכנין בית יי' עוד השיב על מה
 שאמר סעורה ויערה שמש בזמן ההוא בהשקט ולא יסופנה
 השם עוד כסערה ועל זה אמר וכל בניך לימודי יי' ובסבת
 זה יהיה רב שלום בניך כי מהשכמה ופועל השכל ימך
 השלום ואמר גם כן על זה כדקרא תכונכי רובה לומר תהיי
 במכון ובהשקט שהוא הפך הסערה וכנגד מה שאמר לא
 נוסמה שהיה כן מפאת הגלות והכונגים אנים עליהם כל
 היום אמר רחמי מעווק כי לא תיראי רובה לומר את תהיי
 מרוחק' מעווק ומגול ומכל מיני מפתה כי לא תיראי שיקרבו
 עוד אליך ואמנם אמרו הן גור יגור ראוי לפרשו מלשון גר
 שהוא הכתוה הראשונה וכן כתב אבן קב"ה בשרשיו שגור
 הוא המתנועע בטלטול בלי נחת ולכן נקרא הגר גר מפני
 טלטולו והוא כנגד התושב השוב לבטח ונקרא האניה
 הקטן גור לתנועתו הקלה יותר מהאניה הזקן ומפני שהגר
 באיך לא לו הוא מפחד תמיד לפן הנשאל זה השם לפחד
 מגור מקביב מגורת רעע תבואו אך אימם ההנהגה
 הראשונה שהיא העיקר שממנו יבאו הענפים ההם כלם
 היא מלשון טלטול ונרות כמו ימי סבי מגורי ואהבת' את הגר
 ומגרת ביתה וכן אבני גר מנופתת הם האבנים הפחותות
 המשלכות בכל כד ועל זה הדרכ כאמר כאן הן גור יגור

א ב ג ד 7 אפס

משמיע ישועה

אפס מאותי ר"ל אהיה נבדקה תכונתי ורב שלום בניך אמנם
גור יגור בגרות וגלות וטלטול מי שהוא אפס מאותי כלומר
מי שהיה בעדר וכפרד ומרוסק ממני ולפי שאין מקבלין
גרים לימות המשיח כמו שהיה לכן אמר מי גר אהך
עליך יכול כלומר אולם חסדי אומות העולם שגרו
וגעלו עמך וככל נרמך היה להם גר עליך יכול
עמך ישב ובקרבך והוא מלפון על פני כל אחי כפל וכן
פירשוהו חז"ל והבטיחה שלא תפחד מאומות העולם שמי
יבאו להשחיתה ברשעתם באמרו הנה אנכי בראתי חרש גר'
ואנכי בראתי משחית למבל ר"ל ועם כל זה לא יחבלו אהך
כי כל בלי יונק עליך לא יבלא וגומר לפי שזאת נחלת עבדי
ה' וכדקתס וזו היא תכלת הנחמה והנה אמר כל בלי
יונק עליך לא יבלא וכל לשון תקום אהך למשפט תרשיעי
לפי שהאומות היום הזה בחלוף דמיהם מהם יכריחו דקתס
לא מויכוח שלא יתנו בטענות אבל יאמרו שמי שישפוט
דקתס יתנוהו והענין אומות ישמעאל והם יעשו
להכחמתה ויכוחם וטענות והקשים יענינו וזה ענין תרשיעי
אדום שתיסרו בהכמת הדבר לכן אמר הנביא בנגד שניהם
כל בלי יונק עליך לא יבלא בדרכך מלמטה במשפט בני
ישמעאל וכל לשון תקום אהך למשפט תרשיעי בדרכך הויכוח
במשפט בני אדום לפי שזאת נחלת עבדי ה' וכדקתס
שלא יוקם דבר לא בחיל ולא בבח ולא בטענות הלכיות
הכוחות ואמנם אמרו עוד הוי כל במא וגו' אפשר לפרשו
על כני האומה ג"כ אך אמנם ראוי לעיין בספוקים האלה
בדברם ה' מה ענין אמרו ואשר אין לו בסוף לבו שברו
ואכלו ואם אין לו בסוף אך ישברו ויהנו האוכל "הב' אם
היה התחלת הדברים הוי כל במא לבו למס ולא דבר
מאכליה כי אם משמעות המים היה ראוי שיעלו ויאמר לבו
שברו ושמו ולא ואכלו הב' למה הזכיר עובד שנית ולבו
שברו והוא מאמר בפול הד' מה ענין יאמרו בלא בסוף
ובלא ממיר האם יקבל הסי' בסוף או יפסיד ממד בני אדם
ללמד דעת ויראת ה' ומה שזמרו המשפטים ואשר אין לו
בסוף לא ימוש כי נפגם יתנו לו הוא יתפל מבלי גלות ה'ה'
באמרו ין והלב ולא זכר מים שבה היו הדברים וג"כ
לא זכר למס שזכור אמרי זה כי אם יין והלב ויתאר
אח התורה א"כ פעם במים ופעם בין ופעם במלכ ופעם
בלתם והוא זכ' ה'ה' באמנם למה תקלו בסוף בלא למס
והם היו דבניו כמו שזכר עם מי שאין לו בסוף אך יאמר
עלו למה תקלו בסוף בלא למס ואם תיקלו בטף יתנו שוקל
אותו אבל אמת הענין הוא שבהיה עשה כשנאל מדברות
כי מהם נמאס גם העמים לא מעב ללמס ולא במא למים
כי אם לשמוע את דברי ה' וכאמר המשורר במלה נעשי
לאלהים לאל מי ואלהים היום הקדש זה ראשונה הוי כל
במא לבו למים שהוא התורה והשפע אשר יבא בזמן
ההוא כי כולם כמ"ס הכניא זכריה והיה כוס ההוא יבאו
מים מים מירושלם מים אל הים הקדמוני והמים אל הים
ה'ה'ה'ה' בקיץ ובמזרח יהיה שהוא גם כן רמז אל השפע
התורני שיטת משם לכל הארץ כמ"ס כי מנין תבא תורה

ועל זה אמר לבו למים עוד שער מדרגה אחרת מהאפס
שאינו להם במא ויתאוו ותסוקה רבה והם עמי הארץ שאין
בהם עיון וכבר ידעת שחלת כסף הנחמה הראשונה
היא הכוסף והתאוה ומכני שמתת הכסף יכספוהו הכל
לכן מפני הכוסף בקרא כסף והנה העיון המתקני
יתואר ככסף לפי שבני אדם כוספים אותו עד שמפני
זה קראו להכמה עינות פילוסופיא והמעין פילוסוף
שפראו חשק החכמה או חושק החכמה ולכן אמר הנביא
כאן בנגד האפסים שאין בהם ידיעה ולא חכמה ולא
כוסף אליה ואשר אין לו כסף לבו שברו ואכלו ר"ל אף על
פי שאתם קופים מכל ידיעה ולא כוספים עליה לבו ללמוד
ולתקנה וליגע בעמכם בלימד התורה ואז תאכלו ותהנו
מיתה וכמו שאמרו יציעי ולא מבחתי אל תאמן ותלת שברו
היא כפאטתה מלאן שכירת הגוף וביעתי וכמו שדכרו חז"ל
זאת התורה אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת לא במי
שממית עצמו עליה כהוא חמו שיפדים גופו וישברו ולכן
נקראת תורה שמתת כהו של אדם האמנם חזק לומר
ולבו שברו להגיד שהגיע בתורה לא לבד יזכה לדעת פירות
המנות המעשיות שזכר בשם אכילה כמ"ס לבו שברו
ואכלו אבל גם יזכה לדעות אמתיות והאמונות העליונות
ואולם תאר ביין והלב באמרו שנית ולבו שברו בלא כסף
ובלא ממיר יין והלב כי המנות המעשיות כנה בשם אכילה
והאמונות בשם משקה היותם שלם שאפשר ומה טוב תארנו
את הדעות ביין לפי שאשר יעבור אדם גבולו שזכר
וכמ"ס ובגדר עברו יין ולכן ראוי לשתות באופן ממוצע
וימנע מהמים כן בדעות נוו' במוסלף ממך אל מדרוש כי
ש' בשכל האומי גבול לא יעבור ממנו ומזיגת הדעות היא
כמים שהיא התורה האלהית גם היה משל המלב בזה לפי
שכמו שחלב תעשה הגבינה ואינה כי אם חלב נקפא בכה
המנות המעשיות הן תולדות מהאמונות יובאות מהם אם
לא האמונות הן דומות והמעשיות הן מוגשמות ואמנם
אמרו למה תקלו בסוף בלא למס אמר בנגד כח של אית
מאכשם שהם פועלים יגיעו ענמם בסכמות ככריות
ובנגד אמר למה תקלו בסוף והיא מקירת פילוסופיות
שהיא כלה בסקול הדעות למה תתייעבו בסקול ההוא כיון
שאינו בו הזנה אמתית לפעם כמו התורה שהיא למס מן
השמים ומזון אלהי ועוד שהעמל והיגיעה איתם עמלים
וגעים בעיון ובמקרה ההיא אינה לשבעה כי הנפש לא
תמלא ולא תסתפק בה אבל תמיד יאירו ממנה ספקות
ולכן הפילוסופים האחרונים חסרו דברי הראשונים ויפלו
דעותיהם לפי שאין בעיון המקרי שבעה כמו שיש בדברי
הכנזאה שלא יאיר מהם לכחיל ולא לנאים אמרו תקפון
ולא ספק ולכן אמר ויגיעם בלא לשבעה וכיון שהדבר
כן שיעו שמוע אלי ואכלו טוב ר"ל המאכל הטוב שהוא
מעשה המדות ותענג בדן כפשט במסקה הדעות
והאמונות ומה טוב אמרו ותענג לפי שכמו שזכר הפילוסוף
הערוך והערכות משיג ממשגי השכל ואמר הנביא זה העונב
בנגד היין והמלב שזכר וכיאר עוד שמלכד כל הסלמות
ההוא

ההוא שיזכו אליו בעולם הזה עוד יזכו לאמר המות לחיים
 בנפיים בעולם הכשמות ועל זה אמר עוד הקו אונכס
 ולכו אלי שמעו ותמי נפשכם שהיא קיי הנפש ולפי שאמר
 זה על האמונות לכן המסך אליו ואכרתה לכם ברית
 עולם חסדי דוד הנאמרים שאמר ברית עולם על החיים
 הנפשיים שאמר שהוא ברית עולמים כל תמוט ועל האמונות
 האלהיות אמר חסדי דוד הנאמרים כי בן אמר המסוכר
 חסדי לעולם אשרה לדוד ודוד אודיע אמונתך בפי ובקן
 טעם למה הם אותם לדוד באמרו הן עד לאמים בתתו
 בגד ומנוח לאומים ועד הוא מלאון עדי שהיה דוד עדי
 לכל הגוים בגד ומנוח אותם בדבריו ותהלותו לשמחה
 בדך ה' ותקם הדברים באמרו כנגד האומה הן גוי לא
 תדע תקרא וגוי לא ידעוך אך וכו' וכל הגוים שלא
 ידעו מעולם יבאו אל ישראל ללמוד תורה כאלו הוא
 קורא אותם והו' למען ה' אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך
 ולפי שאמר למעלה לנו למים לכו שכו ואכלו טוב
 ויגעכם בלא לשענה לכן פאה הנביא לבאר המשל הזה על
 איו דבר באמר בפרשת דרכו ה' בהיבואו גו' שהוא ענין
 לכו למים וגומר ובאר ג"כ מה שאמר למה תשקלו כסף בלא
 זלם שהוא על הכמות הסיבוסופיות ועליו אמר יעזוב
 כסף דרכו ואיו און משבנותו וגומר וביאר הכדל הממקד
 העיוני מהמקד הנבואי באמרו כי לא משבנותי
 ומשבנותיכם ולא דרכיכם דרכו וגו' ומה טוב אמרו כי
 גבה שמים מארץ כן גבה דרכי מדרכיכם ומשבנותי
 ומשבנותיכם לפי שהיו המשבנות האכזריות ארציות
 וחמירות והדעיות הנבואיות הן שמימות אלהיות ולפי
 שככה אף התורה בשם מים ולמס כמ"ס לכו למים ליה
 תשקלו בדרך בלא לחס נתן הטעם למה המשיל אותה כן
 באמרו כי כאשר ירד הגשם והשגל מן השמים ושמה לא ישוב
 אלא שתפוס את הארץ והולידה ופשמיה ונתן זרע לזרע
 ולחם לחיובל כן יהיה דברי אשר ואל מפי וגומר שהיה לכם
 סמים וכלמס ואמר לא שוב אלי ביקס לפי שהתורה היה
 ממנויות' ואלו תשוב וכל זה יהיה באותו זמן שבשמה
 יבאו מהגלות ובטלות וכללן אל אדמת הקדש שכל העמים
 ישמחו ויגילו והוא אמרו בדרך המשל ההרים והגבעות
 ישמחו לפניהם כנה וגומר ואיו האנשים חסדי השלמות
 והנעדרים ישמחו באמונותיהם והנשעים ישובו דלוקים
 ועל זה אמר תחת הנענוך יעלה ברוח ותחת הסרפר יעלה
 הדם והיה הדבר הזה ל"ל הכנעת כל גויי הארץ לאמונה
 האלוית היה זה לה' לטעם לאות עולם שלא יבית ולא
 יספק עוד וכו' ונה הנה התבארה הנבואה הזאת עוד
 כתיב הנבאליס שעתים כשמות וזיכו ומהשכועה ששבע
 השם שלא יפא עוד מכול כמו שנשבע על מי כח שלא יעברו
 עוד על הארץ וקבל האומות כלן האמונה האלהית ומבואר
 הוא שהדברים האלה לא בתקיימו בנות שני ולכן יפויי
 בהכנס שיתקיימו לאות המשיח מהרה גלה :

הנבואה

ה"ב בפרשת קומי אורי עם כסוקים הקודמים אליה והנמשכים אחריהם

עד שזא אש"ש בה' תחלת הנבואה הזאת היא בפרשת הן לא
 קננה יד' ה' מהושיע שנתן בה הנביא טעם לאורך הגלות
 שהוא ככפז פושעי ישראל ומטאמם ובסופה באמר ותתי
 האמת נעדרת וסר מרע משתולל וירא ה' וירע בעיניו ל"ל
 שכאשר יראה הקב"ה האמת נעדרת בכללות העולם וגם
 התורה שהיא האמת המוחלט כאלו היא בטלה ונעדרת
 והאנשים הנדויקים שהם פרים מרעה הם משתוללים כונה
 לומר משוללים ירע בעיניו כי אין משפט בעולם וירא כי אין
 אש ל"ל בישראל כי אין אש עומד בפרך לפניו ואן מפגיע
 ומתפלל על נפשו ולכן ותושע לו וזרועו ל"ל כמו ויכלתו
 האלהי יעמוד כנגד הגוים להנכס מהם ולהושיע לישראל
 כי אליו בא כנוי ותושע לו ונדרתו היא שמכתתו ל"ל
 שיפעה עמהם נדקה להושיעם ולפי שהתושעה יוכללו שני
 דברים האחד נקמת האויבים והשני הנלת ישראל לכן זכר
 הניהם ואמר וילבט נדקה כשריין ל"ל שכאשר יעלה על
 דעתו לעשות נדקה בישראל ולהתלכט בה כשריין וכונע
 ישועה בכאשו ל"ל ארצה להושיעם אז קודם לזה וסמוך
 אליו לבש בגדי קסם ויעטו מעיל קפאה והוא כלו משל
 לנקם האומות ואמרו כעל גמולות חוזר לקפאה שזכר
 למעלה כאלו אמר ויעט כמעיל קפאה שכמו שקבא על
 הגמולות הראשונות שעשה בפרעה ובסכמריב וכאשר בני
 ישראל כעל ילמס ל"ל כן יקח אותה קפאה על מה שילמס
 חימה לנכרו גמול לאויביו ושני הכפין הם לדמיון כמו
 כמורי כמון כעמי כעמד ואמר חימה לנכרו כנגד בני
 ישמעאל שהמריבו בית ראשון כי הם עבמם הנבליים כמו
 שבארתי בחלק הראשון מספר ישועות משמו ואמר גמול
 לאויביו כנגד בני אדום שהמריבו בית שני ואמנם לאיים
 הנקוקים שלא היו במורכב ראשון ולא במורכב שני גם כן
 גמול ילמס כפי אמונותיהם הרעות ומעשהיה הרעים
 באופן שמועבר ועד יזרח את שם ה' ואת כבודו
 וזכר ראשונה ממעבר לפי שסוף אותה אל לאיים גמול
 ילמס והאיים הם בקצה המערב ואמנם אמרו כי יאל
 צהר נר רוח ה' נוססה בו כראה לי לפרשו בשני פנים
 האחד שיבא הנר הצורק שהוא שם כולל לאומות כבהר וזה
 כמו לאומות שיעלו על ירושלם ואז יהיה השלום והגמול
 אשר זכר ובאותו זמן רוח ה' נוססה בו על ישראל שירים
 כסם והוא אמרו אמרו וכל לביון גוש והשני שתאר והמשיל
 נקמת השם וגמולו שיבא על האומות כבהר הנר שזכו
 רוח ידים כי אם נר נדר מזה וגדר מזה כאשר תהיה רוח
 ה' נוססה בו כונה לומר כבהר הנר שאז תהיה קערה יתר
 ענומה לפי שכאשר תבא רוח קערה בים הגדול וכמו ידע
 יהיה לה מקום להתפסט והאניה אשר תלך בו לא תהיה
 סכנתה כל כך עזמה להותה מרוקת מן הארץ אמנם
 כאשר יהיה כבהר נר ורוח ה' בשערה תזוכו נוססה בו אז
 בהכרח האניה העומדת שם שבה להשרר להיות כבהר קבר
 וגדר מזה וגדר מזה משני עברותיו וכל זה משל לגמול
 הנקמה שיהיה קערת ה' גדולה עליהם ואחרי שזכר
 ענין נקמת האומות זכר גאות ישראל והוא אמרו וכל לביון
 גואל

משמיע ישועה

תרגיש יבאו כבאשונה להביא בניך מרחוק בדרך
 הם כי הם יהיו ראשונים בזה ואחריהם שאר האומות
 אבל אמרו כספס והבס אתם אין ראוי אבל לפדשו
 על ישראל אחרי שכבר באמר ולא בכסף תגאלו כמו
 שפיטתי אבל הוא מוזר אל האיים ואניות תרגיש אשר
 זכר שיבאו כספס והבס אתם להקריב מנחה להשם
 והוא אמרו לשם ה' אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך
 ואתם בני נכר שיבאו להתיייר המה יבנו קומות ירושלם
 ואף המלכים והגדולים שבהם ישרתו באותו בנין
 כי תחת זהו אבותיהם כבאשונה מתרבים אותו יהיו
 זרעם הבונים וזהו שאמר ובנו בני נכר מומותך ומלכים
 ישרתוך כי בקפני הכייתך וברטובי רחמתיך וזכר שתיהם
 ביאת הגוים לירושלים כל כך מתחדת עד שיהיו שבעי
 ירושלם תמיד פתוחות יומם ולילה לא יסגרו כדי להביא
 אליך חיל גוים ומלכים יבאו כהגוים רובה לומר שיבאו מארץ
 רחוקה כהגוים בדרך על ידי התיירים הנהגים אותם לפי
 שלא ידעו הדרך פי' הנה הגוי והממלכה אשר לא יעבדו
 ולא יבאו לירושלם להשתעבד לדת האלהים יאבדו במכות
 השם והגוים ההם אשר לא יבאו מרוב ירדו וכמו שבימי
 שלמה מרס מלך נור שלם העמים הקידים לכבד בית
 ה' כן לעתיד לבא האומות כלם כבוד הלכנון מכבד
 עניהם שהם כבוד פדור ופאזר ידו אליך יבאו כדי
 לבנות מהם בית עולמים והוא אמרו לפאר מקום
 מקדשי ומקום רגלי אבכד וקרא את בית המקדש
 מקום רגליו לפי שהוא מכוון כנגד כסף הכבוד שהוא
 השמים והארץ הרום רגליו לא מפאת כללותו כי אם
 בבחינת בית המקדש שהוא שם שהוא הרום רגליו השם
 ויעד שנגד אותם הגוים לירושלם לא יבאו כגאה וגאון
 ודרך רע אבל ילכו אליה שואו רובה לומר בשפלות
 והכנעה אותם שכבאשונה היו בני מעבד ומפני מה
 שהרעו אליך בזמן הגלות ישמחו על כפות רגליך כל
 מאבדך כדי להשתכן אליך ויקראו לירושלם עיר ה' ולבין
 יקראו קדוש ישראל לפי שלא יכבדו ולא ישמחו לך מפאת
 גבורתך כי מפאת אלהות והקדושה אשר בך וזה גם
 כן מורה בהכרח שלא תקיימה הכבואה הזאת בבית ג'י
 כי לא באו שם הבבלים ולא השתחוו להם המבאנים
 שהתריסו כי כבר היו כמרגים להללם אלא שבאמר על
 אכזי הגלות הוא שאויביהם קיימים ויבאו אליהם בזמן
 הגאולה שמו וישתחוו להם תחת מה שהרעו כנגדם ואמר
 תחת היותך וגו' שמתקום שהיית בזמן הגלות עוונה ושואה
 ואין עובר עליך שמתין בזמן הגאולה גאון עולם משום דור
 ודור וכמו שאמר המשורר יפה כוף משום כל הארץ ובמקום
 שהיו האומות בזמן הגלות כוזות ושוללות ככסי ערע ישראל
 יהיה אז כהפך שתיקיי מלכ גוים וסוד מלכים רובה לומר לא
 לבד מהאומות אבל גם ממלכיהם כמו שזכרנו ויתן
 ותשבענו ככסי עממיא ובנות מלכין תתפסקון באופן
 שזכיר שהוא דבר אלהי והוא וידעת כי אבי ה' מושיעך
 וגואלך אביך יעקב ויהיה כ"כ מה שתביק ותקם מנכסי
 האומות

גואל ולשבי פצע ביעקב באם ה' כי הנה אמר ובא לבין
 גואל שעלה הודים אשר עמדו ביהדותם ועמד עמיהם בס
 ואמר ולשבי פצע על אוקם אשר יבאו מכלל הדת עברו
 תורות הלפוחק ויטובו אל ה' משמעם כי הם באמת שבי
 פצע ביעקב ויטבו בגאולה ואמר שהכבואה הזאת שבה
 לביא היא ברית חוק לישראל על גאולתם שלא ישוב אחר
 וזהו שאמר ואכי זאת בריתי אותם אמר ה' והברית הוא
 רואי אשר עלך ורבי אשר שמי כפך ורבי הכבואה
 הזאת ראוי מפני זה כיון שהם כבדתי שלא ימוש מפיך ומפי
 זרעך וגו' מעתה ועד עולם ויש מפרשים שהברית הזו הוא
 הפורה שכתבה כבדתי והכתיבם שלא תמוש מפייהם עד
 עולם ולהיות היעוד הזה בהקלט התחיל הכביא לבשר
 את ישראל ולומר להם קומי ארבי כי בא אורך שהוא באמר
 על התשובה ועל הגאולה וכנגד השכינה ששוב לחול
 בתוכה אמר וכבוד ה' עליך וזהו ואמר על כנות האומות
 כי הנה השך יבסה ארץ וערפל לאומים כבקמת האומות
 וסורבנן ראשונה ועליך ירסה ה' היא התשובה שבא אמרו
 ואז וכבודו ושכינתו עליך יראה ואז כל האומות הנשארות
 מאותה קמה ילמדו דרך תורחק כמו שאמר והלבו עמים
 רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ועל זה אמר
 והלכו גוים לאורך ולא לבד הגוים והעמים אבל גם
 המלכים ילכו לבנה וזקך שאי סביב עיניך וראי
 שכל האומות ההם יקבנו ויבאו לך ואז על
 ידיהם בניך מרחוק יבאו וכבודך על כד תאמנה
 שהוא מלסון כאשר ישא האומן את הונק ויהיה כל
 כך רבוי הכאים עד שאת תיראי ותפחד וירבה
 לכבד כבאותך שיהפך עליך המון גוים ומיל גוים
 יבאו לך ולפי שכבוד הספרים כתוב ורמב בתי
 יהיה פירושו שאי תירא ותפחד כבאותה המון גוים
 הבאים אבל יתרחב לבנה כבאותה שההמון ומיל
 הגוים הבאים הם כהפכים מרשעתם וזהם יבאו
 אליהם להכנע תחתיהם ועל זה עבמו אמר שפעת
 גמלים תכסך שהוא מעבין רבוי וכבדי מדין הם
 קטני הגמלים כלם משכא יבאו ויביאו מנחה לה'
 וזהו זהו ולכונה ישאו ותגלות ה' יבשרו גם מארץ
 קדר יבאו באן ואילים למזבח השם וזהו כל באן
 קדר יקבנו לך אילי כביות ישרתוך בהם כדי שיעלו
 על רבון מוכתי וזהו האופן מהמנחות והדברים
 שיבאו האומות בית תפארתי אפאר ועל בני ישראל
 הבאים מהגלות במרובה לאדמת הקדש אמר מי אלה
 כעף תעופנה רומן לההירות ביאתם וכיובים אל
 ארבותיהם שיזמר יעופפו הוים כבוסם אל קניהן
 עמה שיעופו בנאתם משם מפני שמהרות לאוב אל
 גחליהם וארבותיהם המלוכות שבאורך ואמר זה המל
 לרכוב הקהלות העולות מן הגלות ויש לפדשו על
 עגרת השכטים שיזכרו אז ואמר כי לי איים יקוו
 לו כנגד האומות הבאות להתיייר רובה לומר ששוכני
 האיים יקוו לית כבאמינם ביכלתו והשגתו ומהם אכיות

האומות עד שמת הנהשת שהם לקחו מיך בזמן מורכבך
 ובגלות אביא זהב שאתן בלבם להביא אלך מרכובם כל כך
 מהזהב כמו הנחשת שלקחו מיך הם ואבותם
 ונחשת ונחשת הכרזל אביא כסף ונחשת העמים
 נחשת ונחשת האבנים כרזל כי הנה במורכבות
 ירושלם לא לבד שללו הזהב והכסף כי אם
 גם הנחשת וגם הכרזל שאינו זהב כנחשת
 והעמים שאינם שוים בכרזל וגם האבנים שללו
 משם והביאו לפי שאו ולרומא והנם עודם שמה
 האמנם הם לקחוהו וכזו אותו מיך בעת נכ
 ומלממה והעבוד ואמה תקהו מהם בשלוח
 וכדקה לפי שהם יביאו אותו מעצמם והוא אמרו
 ושמי פקודתך שלום ונוגשך נדקה כי אמר
 פקודתך על זמן הנורבן שישבו עתה לשלום ואמר
 כנגשך על זמן הגלות שישבו לנדקה לפי שלא
 ישמע עוד מימם בארנך שוד ושכר בגבולך אבל
 בהכך שתקראי תשועה בתומותך ולכן בכל שערך
 תתני תהלה לאלהך וזהו ושערך תהלה ולפי
 שבמחלת הפרעה המטל הגלות למשך והישועה לאור
 לכן אמר לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם
 וגומר רונה לומר שלא יהיה אורם ותשועתם מפאת
 הוראות המערכות השמימיות אבל יהיה מפאת ההשגחה
 הפרטית מה' והוא אמרו והיה לך ה' לאור עולם
 ואלהיך לתפארתך ולכן לא יבא עוד שמשך ויכרך לא
 יאסף רונה לומר שלא תבטל עוד מלכותך וכמו
 שתרגמו יוכתן לא תבטל עוד מלכותך ויקרך לא יעדי
 כלומר שהדברים הממייבים מפאת ההודאות השמימיות
 יש להם זמן מוגבל בהגיעו יפסקו ויהדלו אמנם
 הדברים המושגחים יהיו כפי רצון המשיגים יתעלה
 מבלי הפסק והוא אמרו לא יבא עוד שמשך ויקרך לא
 יאסף כי ה' יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבנך
 האמנם ההשגחה האלהית ינטרך אליה זכות המקבלים
 כי לא תחול על הרשעים ומפני כן אמר ועמך
 כלם נדיקים לעולם ירשו ארץ רונה לומר שיכרך אורם
 האל כמאמר הכביא ונרפסם ככרוף את הכסף והכשאים
 בהם יהיו כלם נדיקים כמו שאמר והה הכשאר בבין
 והנותר בירושלם קדם יאמר לו ולכן לעולם ירשו ארץ
 וישכבו לעד עליה באופן שהכל יכירו שהם זרע בך ה' נכר
 משעו מעשה ד' להפאיר ואף על פי שהם עתה בגלות
 מתי מספר הנה אחרי הגאולה יתכבו באופן שהשטט
 הקטן מהם יהיה אלף פעמים ממה שהוא עתה והנעיר
 לגד ענום הוא כפל רעבן בימות שונות ואמנם מתי יהיה
 כל זה הנה הוא בעתה רונה לומר בגבול הממייב
 מהגאולה שנהגיעו יעשה הדברים ההם במהירות מופלג
 ובמסוון רב וזהו אבי ה' בעתה אמינה כי לפי שתאריך
 הגלות אמר הכביא שלא יתאשו כי בהגיע השעה הקדוש
 ברוך הוא ימהר ימשה מעשהו והל' בפנק הלק דכשו
 זכו אחרונה לא זכו בעתה גלו בזה שיש לגאולה שני

זמנים האחד הוא אפסרי על ידי תשועה חזות הדור
 והאחד הוא ממייב בהגיע העת הגזור לכינו יתעלה וכמו
 שבארתי במאמר ישועות משמן ולפי שהכביא ראה
 יעוד הגאולה והבטחה בביאור מופלג ובהאמנה רנה
 וחזק ענום לכן אמר הוא מעצמו על זה רוח ה' עלי
 יען משח ה' אותי רונה לומר שרום ה' דבר בו וזהו
 למעלה עליונה בכבואה בבטורת השועה ועביה יומר
 מכל הכביאים לפי שמשח ה' אותו בפרט לכשר ענוים
 שהם ישראל למבוס לכשכרי לב רונה לומר למבוס ממחם
 מנרות הגלות עד שהם כשכרי לב כי עם היות שהלב
 אינו מקבל פרוק מבור ולא שבידה הנה המטל נכוח
 הגלות לשבירת הלב שאין לה תרופה בדך טבע כי אם
 בדך נם אלהי וכמאמר המאמר הרופא לשכרי לב
 וביאר מהו שבירת הלב ואמר שהוא הגלות ולכן תהיה
 תרופתו לקרא לרוב לשבויים שהם ישראל ולאסורים בכור
 עוני וגלות יקרא פקח קוח רונה לומר פתיחת המאמר
 כי הגלות והשעבוד הוא לקיחה ולכן פתיחת המאמר
 יקרא פקח קוח ועוד זכר שמכחו לקרא סת' רצון לה' ויום
 כקם וגו' רונה לומר שהודיע על ידו שהיה לגלות עת מוגבל
 שרנה השם לגאול עמו בו ולבנו 'נקמתו מהאומות ולבנם כל
 האבלים ולא לבד לנחמם בדברים אבל בפועל והוא אמרו
 לבוס לאבלי כיון לתת להם פאר בגאולה תחת אפר שהיה
 להם בגלות שמן שאון 'שועתם תחת אבל שהיה להם בגלותם
 מעשה תהלה במעלתם תחת רוח כהה שהיה להם
 בשעבודם שהם כלם כפל ענין במלות שונות עד שיפני
 עונם מעלתם יקרא להם אילי הנדק כפי נדקתם משע
 ה' להתפאר כפי דבקתם בו יתעלה עוד זכר שמשחו
 השם להודיע ולכשר שבגאולתם יבנו מרבות עולם שוממות
 ראשונים רונה לומר שאותם הארבות שהיו שוממות מדורות
 ראשונים הם יקוממו אותם וימדשו עני מורב רונה
 לומר הערים שהיו מרבות והיו שוממות מדור דור והדבור
 הזה הוא כלו גם כפל ענין במלות שונות וזכר שגם כן
 משח השם אותו לכשר הכנעת האומות אליהם עד שיעמוד
 זרים ורעו באנם וככרים יהיו עובדי שדויהם וכרמיהם
 כדי שבני ישראל לא יתעסקו בדבר מהפבודות האלה רק
 לעבוד את השם הנכבד בתורחם ותפלתם ועל זה אמר
 ואתם כהני ה' תקראו רונה לומר אבל אהם לא תהיו רועי
 צאן ולא עובדי אדמה כי אם עובדי גבוה ככהי ה' ומשערי
 אל עליון יקרא לכם ולהיותכם פנויים לעבוד עבודתו ית'
 מל גוים תאלכו ובכבודם תתימרו רונה לומר תתחממו
 ואמרו ותחת בשתכם משנה וכלימה ירונו חלקם פירושו
 במקום שהייתם בגלות לבשת ומרחה ולכלימה יהיה לכם
 משנה כבוד ושמשם ורנה כך פירשוהו המפרשים ויחר
 נכון לפרש תחת בשתכם בגלות משנה מהבושת וכלימה
 רונה לומר כפלים מיונה עד שירונו חלקם רונה לומר
 שהאומות היו מרכיבים חלקם ושמים בכלימת ישראל
 לכן מטיי זה בארנם של האומות משנה ירשו ישראל ושמתם
 עולם תהיה להם גם אכשר לפרש שהאומות בעצמם ירשו
 בזמן

בזמן הזה מצאנו מהפסח והכלימה שרשו ישראל בגלות
 ולכני ישראל יהיה הקדש כי שמחת עולם תהיה להם והנה
 יהיה זה לפי שאבי יי אהב משפט ומודד מדה כנגד מדה
 וסוכא גזל בעולה רוצה לומר גם בעולה הנקדשת על גבי
 המזבח כמו שהזכרנו באומרו והבאתם גזול וכל טבן שאהיה
 אהב את המשפט בין בני אדם ולכן ונתתי פעולתם באמת
 וברית עולם אכרות להם כלומר שימדוד להם טכר פעולתם
 כפי המשפט האמתי ויכרות להם ברית עולם והוא שיהיה
 נודע בגוים זרעם ונאנא הם שהיו בגלות בתוך העמים
 הנה עתה אחרי גאולתם כל כוונתם יכירום כי הם זרע
 בך יי והמפרשים פירשו ונודע בגוים זרעם ונאנא יהיה
 בתוך העמים על בני ישראל אשר הגאולה כשילכו בארצות
 הגוים לטויל אז לסקודה שהיו נודעים וככרים שהם זרע
 בך יי ואפשר אולי לפרש סוכא גזל בעולה מלשון מעלה רוצה
 לומר שהקדוש ברוך הוא אהב משפט וסוכא הגזל שעושה
 אותו אומם מהאומות מתוך מעלתה אל הככבים תחתיה
 הנה התבארה הכבודא הזאת והוכרו בה גם כן העיקרים
 שזכרו בכבודאית האחרות אם נקמת הש' על האומות לגויה
 ואם קצן האבנים מתורה וממערכ וגם לשני פסע וגם
 הככבת האומות תת ישראל וקבלת תורתו והבאתם מבקתם
 לבית יי וידוע שהדברים האלה כלם ביה האופן שזכרם
 הנביא לא נקיימו בבית שני ולכן עלינו להאמין שהן עתידו
 להתקיים בבית משיחו מהרה יגלה :

הנבואה

היג תחלתה בפרשת שוש אשים ואמר
 הפסוקים אשר בפרשת עד מקדי יי
 אזכיר ועבין הכבודא הזאת שאמרי הנביא על הגאולה
 העתידה אם נבקמת האומות ואם מתאועת ישראל בפרשת
 קומי אזכי וביאר אמרי זה היגן משאו הקדו ברוך הוא רוצה
 לומר שימדו מבין ארץ הנביאי לבשר כל זה לבני הגאולה וזכר
 דכתי ירושלם והאומה והוראתה על אותה ההבטחה והיעוד
 והוא אמרו שוש אשים ביי תגל כפשי באלהי והמאמר הזה
 דומה למה שאמר בכבודא השבית אשר פירשתי בזה המאמר
 אורך יי כי אכפת ביי טוב אפך ותחמוכי שבזמן הגאולה
 תורה על רעת הגלות ועל טובות התשובה ולכן אמר כאן
 שוש אשים ביי שהוא שם ממדת הרחמים רומז אל
 התשובה והגאולה תגל כפשי באלהי שהוא מדת הדין רומז
 אל הגלות ולכן אמר שוש אשים כפשל מלת השגון ולפי
 שבגאולה ישאו הגוף והכפס לפי חיקנו טובות גשמיות
 ורוחניות אבל בגלות לא היו כי אם טובות נפשיות בתורה
 ובמאנות בלבד לכן אמר על הגלות תגל כפשי באלהי שאותה
 גילה יומרה אל הכפס בלבד וביאר שמחת הגאולה באמרו
 כי הלביטני בגדי ישע מעיל נדקה יעטני רוצה לומר הכה
 הקדוש ברוך הוא עשה לישראל כמו שעשה המלך לכדון
 האהב אותו טכדי לכבדו לבישהו מבגדיו כן הש' שבאמר
 בו וילבש נדקה כשריין וכזבע יצועה כראשו ילביט לישראל
 אות הבגדים והוא אמרו בגדי ישע מעיל נדקה כי עם היות
 שהישע והנדקה היו בערכו את כשריין וכזבע בהלשון
 בגוים הם הכה בערך ישראל לא היו אלא כמו בגדי הכהן

הגדול בעת עבודתו ולכן אמר בגדי ישע מעיל נדקה
 ועל המעיל אמר יעטני שהאדם לובש בגדיו ומתעטף עליהם
 במעיל והנה המעיל עטיו למתן ולכלה והם דמוייים
 מתחלפים והמפרשים פירשו כמתן ס' לבש בגדי פאר כמ
 גדול וככלה אשר תעדה כלים שהם תכשיטים ויותר ככון
 לפרש שלפי שאמר שוש אשים בה כי הלביטני בגדי ישע אמר
 כנג' המלביט שהוא השם יתברך כמתן יכה פאר שהוא בערך
 האומה מתן והיא כלתו כמו שבא במעילי שר השירים
 וכדכרי זה הנביא עבמו כמו שיבאר ומשם מתן על פלה
 ישע עליך אלהיך וכאלו אמר כמו המתן שמכין את הפאר
 ועל ישראל אמר וככלה תעדה כלים ואמרי שאמר זה בביאור
 שזון הגאולה וזכר השגון השני מהגלות באמרו כי כארץ
 תוביא נמטה ובגדה זרועיה תנמיס וגו' רוצה לומר שהיה ישראל
 בגלות ובגאולתו כמו הארץ שתוביא נמטה וכן זרועיה
 תנמיס שהנה ימימם אותם אחרי ההפסד שיפסד הזרע
 ראשונה ואחר כך ימח כן היו ישראל בגלות שראשונה הגיעו
 לתכלית ההפסד והאבדון ואז יי אלהים ימיה נדקה ותחלה
 נגד כל הגוים וכמו שגרנוני המטה הזרעת אחרי ההפסד
 יבאו מגרנוני אחד גרנוני רבים יותר ימים וטובים ממנו
 כן יהיה עבין העם וכמו שבמית הרעים והנמסים יש
 להם עת חמן מוגבל כן ה' אלהים ימיה נדקה ותחלה
 נגד כל הגוים בומטה המוגבל והסתכל אמרו כי כארץ
 תוביא נמטה ובגדה זרועיה תנמיס אמר תוביא נמטה
 מעבמה מכלתי זרועיה זרועיה תנמיס הם הזרועים כי על
 כן קראש זרועיה ובה גלה הנביא שהיו לגאולה שני זמנים
 זמן האפסדות וזמן הקיוב אשר כבד הודעתך וכנגד זמן
 הקיוב שהוא בעתה אמר כי כארץ תוביא נמטה ל' שהארץ
 תוביא הנמט מעבמה מכלי זרועיה שהוא משל לגאולה
 שתהיה בעתה מכלי זרועיה התשובה והמעשים הטובים וזכות
 הדור ועל זמן האפסדות אמר ובגדה זרועיה תנמיס
 ישראל זרעו התשובה והמעשים הטובים והשם יתעלה
 ימיה מהם בגאולה וזכר הנביא שהקב"ה יבא להושיעם אם
 מפאת הארץ הנכספת שהיא בידי אויביה והק' בה יכנה לגלה
 ובמ"ם והארץ אוכזר ואם מפאת העם עמו ובמלתו הושב
 בקרב האויבים ולעבין הארץ אמר למען כיון לא אשש
 ולמען ירושלם לא אשקוט כי כיון רומז לבית המקדש
 וירושלם לכללות העיר יאמר לא תתקדש דעתי כעבור כיון
 והירושלם עד יבא כנגה נדקה וזרועיה כלפי ד' כעבר וכנגד
 האומה אמר וראו גוים נדקך וכל מלכים כבודך וקורא לך
 שם חדש כפי גאולתך לא כפי גלותך והיית בעטרת תפארת
 ביד ה' ובאר עבון השם באמר ולא יאמר לך עוד שופה
 ולא יאמר לך יאמר עוד שמונה כי לך יקרא חפשי בה והוא
 השם שהשם יתעלה יקוב ויפרש וכן לארץ יקרא בעולה
 רוצה לומר שבעלה ואלהיה קדוש אלה כי כמו שבעל
 במוזר את הכתולה שהוא זוג כזה כן ארץ ישראל תתופה
 באוב ככה לתובה וכמשום מתן על כלים בימי חופתה
 ישע עליך אלהיך ומה הוכחה שהמתן שזכר בתחלת
 הנבואה כמתן יכה פאר הוא משל להשם יתעלה ואמנם
 אמרו

אמר על שמונת ירושלם הפקדתי שומרים פירושו אכל
 על שמונת ירושלם בחיובך במעמדך קודם החרבן
 הפקדתי שומרים אצל הכנענים הקוראים אותם שלא יבזו
 ולא יאכו כדרך שומרי הסומה והעבין שזכו בתשובה ולכן
 אמר כל היום וכל הלילה תמיד לא יאסו רובה לומר היום
 הזמרים כל היום וכל הלילה היו קוראים בקול גדול מבלי
 הפסק והיו מוכיחים את ה' בקריאתם ולא היו מוכיחים
 אותם והיו אל דמי לבם כלומר שלא היה בצינים דומה
 מלנעוק לבם שמשבו וכיון שהם קראו לבם ואחם לא
 שמעו את אלהים ראוי עתה שאתם תקראו אל ה' ותנעקו
 לפניו והוא אמרו ואל תפנו דמי לו רובה לומר לא תתקן
 שלא תתקן מלנעוק אלו יתעלה עד שיבון ויש את
 ירושלם תהלה בלחך ואל תתשבו שתייה תפלתם לאוי כי
 כבר נסעה ה' בימינו ושרוע עזו אם אתן את דגן עוד
 מאכל לאויבך רובה לומר שלא ימלא עוד באויבים עליכם
 אבל יגאלכם מבידיהם באופן שעל ארמת הקדם תאבלי
 את תבואתן ובמכרות קדשו תאבלי מעשר שני ונטעו כבשי
 כימי קדם והעבין שלא תשובו לגבות עוד ולכן אתם
 גדולי ישראל בני איו וחכמי עבדו עבדו כסערים ועשו דרך
 העם והתירו מקרבכם העובות המוטעים הטו מסס והיו
 סלו סלו המסלה סקלו מאבן ועם יזכר מעשיכם מיד
 תרימו גם על העמים וזה לפי שה' השמיע אל קנה הארץ
 עבין מלכותו ואחמם אתם אמרו למה ביון הנה ישעך בן
 ענה סכרו אתו לתת לעמו ועבדו ופשוטו לפניו עד
 שהעמים ההם יקראו לבת ביון עם הקדש באלו ה' יולעיר
 ירושלם יקראו דרוגה עיר לא בעונה מפני שתשוב השבייה
 לתוכה כסוד אלוה עלי אהלה והורשע הכביא שקודם זה
 היה מורבן ארום בהכרח והוא כמו שזכרתי למעלה מלכות
 הכנענים ועל זה אמר מי זה בא מלדום אלאו היה הכביא
 שואל מי זה אשר בא מלדום כלומר ששב מחוככה והוא
 מיון בגדים רובה לומר ארום מלדום הרג שעה בכמה
 שהיא רומי ראש מלכות ארום והאקון הזה הוא הדור
 בלבואו שהם בגדי קס ומשעין הם הדורים ויפס כמה
 שעה והוא כועה רובה לומר בעק כרוסו ומומר אבי
 מדבר כדקדק רב להושע כלומר אבי אומר ומדבר במשפט
 וכדקדק טהיה רב להושע את ישראל וזכר אלו הכביא
 שאלו מדוע ארום ללבושך ובגדך כדוק בגת והנה לא אמר
 מדוע ארום לבושך כי אם ללבושך כלומר מה הארום
 הארום הזה ואז כדקק ללבושך עד שנגדך הם דומים
 לבגדי הדוקן בגת וזהם יתעלה השיבו פונה
 דרכתי לבדי רובה לומר כן דרכתי שהיית כדוקן בגת כי
 פונה שהוא הגת דרכתי אבי לבדי ומעמים אין איש אתי
 שאין זכות ישראל לעזור בה אדרכס באפי וגו' ומפני זה
 הזה דמם על בגדי וכל מלכותי אגאלתי ונכנס הוא כמו
 כסם והדס הוא הכס ונאלתי הוא כמו הגאלתי כהא
 ולפי שאמר כל זה בדרך המשל באר הנמשל בו אם
 באורם הלבוש באמרו כי יום קס כלבי וזאת גאולי כהא
 ואמנם קה שאמרתי ומעמים אין איש אתי באר שעינן הן

התבונן שלא היה מישראל זכות לא מעשים שורם עושים
 לתועלתו וכלסון בני אדם אמר ואשתומוס כ' אין סומך עד
 שמפני זה בגלגלה שעיני הושיעה לי ורועי ⁴
 הקדום ברוך הוא כוזה ³ אפי' תאמרו עשה ורועו
 והתמה שהיה לו על האומות עין שמכרתו לפקס מהם
 ולכן אמר ואכנס עמים באפי רובה לומר ארמוס אוקס
 באפי ובמתי ואוריד לארץ כנחם רובה לומר כמס ומקפס
 וים לי למס שהתמדת מלכות רומי ונכסותיה וימיהב
 וישפילסו לארץ כי לפי שרומי מתמדת כשעלתה שים רבות
 אמר עליה לטון כמית ולהיות העוד הזה ענוס מלד סתך
 אלו הכביא פקס מקדי ¹¹ אוכיר וגו' הנה התבאסה
 הנכואה הזאת ועבייה מקימים עם סאר הנכואה שעברו
 אם בספור עבין השטופה וגדלה ודכיות השבייה והנכואה
 בעם ואם בהכחה שלא יבאו עוד לגבות וביעוד מורבן
 בני ארום ורומי כתיב בגו' הדרכי פלה מכוזר מעבי' שלא
 כתקיימו כבי' שני וזהם עתיד להקיי' בהכר' בגאול' העתיד'
הנכואה ה' ד תחלתה כה אמר ¹¹ באר ימלא
 החרום באשכול עד כה אמר ¹¹ השמים
 כסאי ועבין הנכואה לסודיע סוף על פי ששאל לא יאבן
 אל ¹¹ כראוי בגלותם שעל כל פנים יגאלם בבא עת פקודתם
 לא בכמית זכותם בארם הם שם כי היו בהם רשעים אלא
 בעבור הדקיקים ובכמית מה שהיו אמרי הגאולה שהיו
 כלם דקיקים וטובים והכדקיקים שבהם בגלות זכו בגאולה
 וישמרו כה ואויבי ¹¹ יכלו בזמן העלעול ומכלי המצא
 ולכן עשה מאלו באר ימלא הת הנה באשכול וגם ש בו
 מרכיבים וגו' ולכן יאמר האדם למכרו אל תשאוהו כי
 ברכה בו רובה לומר שבו מומר מוכן להיות מרכוש שאמר
 עליו ברכת השם ויהיה ברכה ושמה פקד הדרך ולא
 ימוס למרכיבים וגו' שיש בו מכלי תועלת כן אעשה למען
 עבדי ללכלי השמית הכל רובה לומר סוף על פי שיש בהם
 רבים בלתי ראויים לגאולה לא אשמית הכל אבל אביט אל
 הדקיקים שבהם עתה ויתר בעתיד והוא אמרו והוכפתי
 מיעקב וזע ומיסודה ירש הרי ירשאת במימי ועבדי יאכנו
 שמה רובה לומר שיוביא מעקב וזע כככה שהוא כנגד
 עשרת השבעים ומיסודה ירש הרי הוא כנגד מלכות
 יהודה ואלו ואלו כלם יהיו במימי וירשו את הארץ ויהיו
 עבדי וישכנו בה ואמר הרי על כלל ארץ ישראל גם יכנו
 להר ביון ולהר הבית ואל זה הדרך מהפי' כנה זכות
 כתרומו באמרו ואמרית ללא לפסלותיה כדיל לך יתעלמיה
 מימה וזכר עוד סוף על פי שארץ ישראל כשגלו ישאל מוכה
 כעקלה כשענת ובתבואות' הנה בזמן ה הוא הספון שהו עתה
 מקום יבם יכמם עד שיהיה לבוא באן כלומר לכענות שמה באן
 מפני רוב העש ויהדאס ש מסמו סמה וכן עקב עכור עם
 כל שפירותו עתה והיה או מקום דשן ורענן עד שיהיה לבבן
 סקר כלומר לכבוך ולכענות שמה סקר וזה סלו יסיה לעמי
 אשר דרשוני רובה לומר כעבור עמי אשר דרשוני וכו' ואז
 פושעי ישראל לא יעבדו את הגאולה אבל יביאם השם יתעל'
 במדבר העמים נאם יצרפס וימרו כמעלתם וצליהם אמר

משמיע ישועה

מעל גופו אמר שגם כבודם בקלן ימירו והוא אמרן
 והנחתם את שמכם לשבועה לבמירי כלל שהדקיקים במירי
 השם כאשר יקללו את אויביהם יאמרו ימיתך השם אלהים
 כמו שהמית לפלוני אמנם הדקיקים כמו ש'כלו מהרשעים
 בהלאות הגופיות כשיכלו וישתו מבואות הארץ הקדושה כן
 יגדל כבודם ואמנם בקרב כל הגוים ועל זה אמר ולעבדיו
 יקרא שם אמר כלל הפכי משם הרשעים ששאר לשבועה
 והוא על דרך כך יבדך ישראל לאמר ימיתך אלהים כאשר
 וכמנשה וכמוטה כאשר יתן ה' אותך לאלה ולשבועה לפי
 שבזמן הגאולה יודע ויזכר הדקיק מהרשע הטוב מן הרע
 האמת מן השקר לפי שחמלא הארץ דעה את ה' ולכן אמר
 אשר המתבדך בארץ יבדך בלתי זמן כי לפי שאמר
 למעלה והנחתם שמכם לשבועה ולעבדיו יקרא שם אמר
 באר שבזמן הגאולה לא יאמרו לרשע כדק אתה ולא יהיה
 אדם מבדך את רעהו בקול גדול בשוא ודבר כוב אבל יהיה
 בהקף שהמתבדך בארץ מתהלל מפי אמר לא יהיה הללו
 ובכרתו כי אם בהיותו עובד אלהי אמן שהוא אלהי האמת
 וכן הנשבע בארץ יבדך בלתי האמת ולכן לא יבדא
 כפיהם לשון תרמית כי נשחמו הנרות הראשונות שבהיותם
 בגלות היה הרשע מבחיר את הנדק שהיו ממניפים בני
 אדם זה לזה מה שאז לא יהיה בן הדק אשרו כי הנבי
 בורא שמים חדשים וארץ חדשה יש מפרשים אותו כשעונו
 שיבדא הש' שמים אמרים וארץ אחרת והוא דרך דרש אין
 ראוי לקבלו כשפט הכתוב ורש' פי שמים חדשים שהיו
 שרי ישראל עליונים ושרי האומות תחתונים ואפשר שהיה
 בכותו שיפקוד ה' על כבא המרום במרום ועל מלכי הארמה
 על הארמה ולכן יתבטלו ההוראות השמימיות המשפיעות
 על האומות ומרבו האומות בארץ ותתחדש ההשגחה עליונה
 המיוחדת להשגחת ישראל מאת ה' מן השמים ותתחדש
 אחריה ארץ ישראל וזה ענין שמים חדשים וארץ חדשה
 ואם כיון לפירוש הזה יפה פירש והראש' פירש שמים
 חדשים על הרקיע שהוא האויר שיחדש הקדוש ברוך הוא אויר
 טוב בארץ ישראל שהיו בני אדם בריאים וטובים וישו
 אים רבות וגם יוסף בכח הארץ רונה לומר ארץ ישראל
 כאלו היא חדשה והרד' פירש שהוא משל כי מרוב הטובה
 שיהיה בעולם יראה כאלו יהיה עולם חדש שמים
 חדשים וארץ חדשה וכמו שאמר ולא תזכרנה הראשונות
 ודעתי הוא מה שכבר הודעתך למעלה ובארתי ענינו
 במעין היב מיעיבי השועה שבזמן שקדמה ליביאת מצרים
 מחברת שבי המאורות שבתו ובדק במזל ודגים שכברו
 באולת העם ושפע הנבואה הנלמה ומעלה וירושלם הארצות
 והיה זה פ'ג שנה קודם יביאת מצרים ביום הולדת הארץ
 כן רנה הקב"ה להקדים לגאולה העתידה אותה ומסכת
 עבמה אשר כמוה לא נהייתה מאותה ראשונה שבעש
 מיביאת מצרים עד עתה וכמו שהמסכת קטנות גם
 גדולות שקדמו אליה הורו על ישראל גלות ונרות עבמות
 כן המסכת הזאת שהיתה בשנת רכ"ד לאלף השני הורתה
 על ישראל אורה ושמה ושון ויקר והיההרות כבואה
 ומירו

באן ואתם פוזבי ה' השכמים את הר קדש רונה לומר שאיני
 חוששין למורכב ירושלם העורכים לגד שולמן ופירוש גד הוא
 ישרון מלאן גדוד יגודט ומי הוא מלאן מנין וממך הוא
 כרך ין ש' המסך מסכה יכה יאמר ואתם עוזב'
 ה' שאינכם נועקים ולא מתפללין לין השכמים את הר קדש'
 שהוא הרב ואינכם מתאבלים עליו וכל השמלותכם הוא
 לאכול ולשתות בקבוצים ומכרות אכל בקר ושמוט נאן
 ומקור ממך יין שאתם עורכים לגד שהוא מבריתכם
 וקבוצכם שלמן לאכול לשבעה ולמכסה עתיק וממלאים
 למני כלומר למנין הסברה והקוראים ממך יין הרבה
 הנה מפני זה אמנה אתכם למרב וכלכם לטבח מכרעו
 שאמרי שמתם הנלמתכם כלה בדרכים הגשמיים לאכול
 ולשתות ראוי שמרב תאוכלו ותכאן לטבח ככאן ואמרו
 ומימי ידוע שהוא דרך צמות ולשון נוסל על הלשון כמו דן
 ידן עמו ועקרון תעקר שלפי שאמר בפסעם הממלאים
 לאמי ממך אמר גם כן בעבטם לשון מנין ומימי אתכם
 מלבד זה כיון הנביא להודיע בו פרטיות השגחתו יתעלה
 ש'מנין ובמדה ובמקל ובמטורה ימנה את הרשעים למרב
 ואת הדקיקים לגאולה כי כן אמר למעלה וירשעה במירי
 ועבדי יאכנו בה על הדקיקים ואמר ואתם עוזבי ה' על
 הרשעים שהיתה רשעתם כל כך שעם היות שהתרה בהם
 הקב"ה על ידי עבדיו הנביאים הם לא ענו והיה זה בהיות
 אבותיהם בארץ ועל זה אמר יען קראתי ולא עניתם דברתי
 ולא שמעתם וגם אמרי שלכו בגלות הוסיפו הם וזרעם
 למא ועל זה אמר עוד ותעשו הרע כעיי וכאש' לא ספדתי
 בקריתם זהו הנראה אלי בפירוש הכתובים האלה אבל
 המפרשים פירשו העורכים לגד שולמן שהיו עובדים למזל
 ממולות השמים וכן הממלאים למי הוא שם כובב או
 שאמרו על שבעה כוכבי לכת שהם מנויים ואמרו שהפסוקים
 האלה באמרו כנגד רשעי ישראל שהיו בירושלם בעת המורכב
 עובדי עבודה זרה וכבר כתב הרד"ק הספקות אשר יפל
 על זה הפירוש עד שבעבור זה נעתק לפרשו על השכר
 והעונש הנפשי כמו שדרשוהו מלל ומה שכבתי אני
 הוא הנכון בלא ספק ע"ד הפשוט שהפרשה כלה על עולי
 הגולה באמרה שיבדעם השם ככרוף כסף באופן שהדקיקים
 יזכו בגאולה והרשעים לא יאכלו בטובה ועליהם אמר גם
 כן לכן בה אמר ה' אלהיו הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו
 הנה עבדי ישמו וגו' והכתוב הזה מוכיח שמה שפירשתי אני
 על העורכים לגד שלמן והממלאים למי המסך הוא האמת
 שפע'גותם בהיות כל ענינם אכול ושתה ולכן היה משפטם
 שבמקום אותו מאכל ירעבו ובמקום אותו ממך ומשקה
 יכאן ועבדי ה' שכלו נרות הגלות ברעב ובכמא הם
 יאכלו וישתו ולפי שבמקורות אחרים המאכל והמשתה ישמחו
 ויגלו וירוכו מטוב לב לכן אמר הנה עבדי ישמחו ואתם
 תכוסו והנה אמר ירוכו מטוב לב ואתם תנעקו מכאב לב
 וזומר והנה אמר ישמחו כנגד עבדי ישמו לפי שהיון שמה
 לכב אנוש ואמר ירוכו מטוב לב כנגד המאכל על דרך ולהם
 לכב אנוש יסעד ולפי שהאדם יקר כוח יסום על כבודו יומר

בזמן קללתם וגם לא ילדו בניהם לכהלה כמו שהיו
 כימי שבתם על הארץ אבל המה יבנו בתים וישבו בהם
 ונטעו כרמים ויאכלו את פריהם לא יבנו ואמר ישל לא
 יטעו ואמר יאכל כמו שהיה בקללות וכן טעם לשל
 היעדרם האלה אשר זכר אם למה שאמר לא יהיה משם עוד
 ימים וכן אשר לא ימלא את ימיו אשר עליו כי כימי העץ
 ימי עמי יזקין בארץ טרפו שנים רבות ואם ליעוד השני
 שאמר ובנו בתים ונטעו כרמים וגומר אשר עליו ומעשי
 ידיהם יכלו במימי לא ייגעו לריק ולא ילדו לכהלה רונה
 לומר שם יכלו מעשי יריהם ולא יכלו אותו אמרים וכוונת
 האופן לא ייגעו לריק וגם לא ימותו בניהם כערים קטנים
 וזהו ולא ילדו לכהלה לפי שהם ובאניהם יהיו זרע כרובי
 י" ואם היה שבגלות כאשר סבות בענין לך מעבור תפלה
 הנה בזמן הגאולה לא יהיה כן אבל טרם יקראו ואבי אעשה
 ואם תאמר איך אפשר שאם הם לא קראו יעשה אותם הנה
 לתתם הספק הזה אשר עוד הם מרברים ואבי אעשה
 רונה לומר עוד הם מרברים זה עם זה לאמר נקרא אל אלהי
 ובתנן לו מיד אבי אעשה כונתם שהיא לקראת ולכן טרם
 יקראו ואבי אעשה וכדי לחזק הכתובים הודיעם מה
 יהיה משפט ארבע המלכויות שמא' עליהם באמרו ואבי
 וטלה ירעה באחד וגו' וזכר ראשונה הוא שוא מעבין
 הדוב שיהא דמיאל במל פרס וכן דרשו ר"ל
 בבכאשית רבה בניין ואבי יערך על מלכותו פרס ולפי
 שהיה עטורו מתוקה לישאל זכרו תפלה וטלה אמר
 כנגד יון כי כן ראה אותו דמיאל בפיר העוים וכבר ירעת
 שהזורה עשה דבר אחד זה כשבים וזה עוים ומה טוב
 אמרו ואבי וטלה ירעו באחד כי לפי שיון המריבה את פרס
 והיה תמיד אצתם גדולה זה לזה אמר שזיון ההוא ירעו
 יחדו והיה שלום ביניהם ועל מלכות בכל ארבעת מלכות
 ישמשאל אמר ואריה כבקר יאכל תבן כי כן ראה דמיאל את
 בכל כנורת אריה ואמר כבקר יאכל תבן לפי שישאל במשלו
 לבקר כמ"ט ואשרים עגלה מלומדה יאמר שהם ישתשו
 לישאל באמונותיהם אם לא היה ישאל אוכל המטה שהיא
 הגרעין והאריה יאכל התבן והוא שאמר שהאריה כבקר היה
 לפי שעליו בן דוד יבוא כמ"ט כפרקי ר' אליעזר אבל עכ"ל
 אותו אריה יאכל תבן ועל מלכות אדרום אמר וכנס עפר למש
 וכבר ירעת שמאל הוא שרן של עזו וכמו שזכרו חז"ל
 שהיה שמאל רוכב על הכנס שהסית לפיה כי הוא היה לישאל
 כנס בפעו"ב ולכן יאמר שזה לא יוכה בעובה כאשר האומות
 אבל יהיה עפר למנו לפי שלעזר ישן קלה ועם זה אלו ואלו
 לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי הוא אהר דברתי אליכם
 שהיה נקמת השם יומר באומת אדרום מבשר האומות ולא
 תוכה אותה אומה המקוללת אל מה שזכו האומות האחרות
 לכן אמר עלי בל"ט וכנס עפר למנו הנה העבד הכבוא' הוא
 וכפי מה שפרשתי עבדים מוכרים שלא תקפו מה בבית
 סי' ושאל עתה להקדים ליונת המש"ס

הנבואה

הס' תפלה כה אמר יי' השמים כסא'
 עד סוף הספר ואלה מהמכונים
 ה ב ב 8 א

והכוח והעלה וירושל ארצות ועל הממלכות היא אמר
 כאן כי הכני כורא שנים מדעים לא שפדו השמים
 הראשונים אבל שתקדם תמוכום באותו ממלכת ומש
 תמך ארץ מדע רונה לומר שתקדם ארץ ישראל במעלתה
 וקבוץ בניה לתוכה כשמה ועל הממלכות הראשונות שהיו
 מורות הגלות והכנות על האומה אשר ולא תזכר הראשונות
 ולא תעלה על לב או שאמרו על הכנות עמם שלא תזכרה
 מפני העולה וההגלה שתקדם השמים הראשונים והארץ הקדשה
 פרי עד אשר לפקדן על השמים הראשונים והארץ הקדשה
 אשר זכר שם יאמרו ויגילו והעבין שורו שמה ושאון
 בהוראתם על מה שיכרא השם מהתשועה ונאמר שאמר
 כנגד עברי יי' אהר זכר למעלה שישאו ויגילו עדי עד
 כי לא יבאו עוד לגלות ולא יתחדש עליהם עוד יגון ואכזה
 ולכן אמר שישאו ויגילו עדי עד כעבור מה שאבי כורא וביאר
 הכריאה באמרו כי הכני כורא את ירושלים גילה ועמה
 משאם ואמר שהיה הגילה והשאון אם בכמית השם יתעלה
 להשכן בעמם וכבואו ביניהם ועל זה אמר וגלתי בירושלם
 ושאתי בעמם ואם בכמית העם כעמנו שלא יבאו עוד
 לחורבן ולא יסבלו עוד כנה והוא ולא ישמע בה עוד קול
 בבי וקול זעקה עד ארץ הכני והזעקה שמועים בני אדם
 על המתים לא תהיה ביניהם לפי שלא ימות מהם אחד בקובר
 שנים כי אם עד זקנה ושיבה ולכן לא יבנו למת ולא
 יבדו לו וזהו לא יהיה משם עוד עול ימים רונה לומר
 עולל בימים וגם לא יהיה זקן אשר לא ימלא את ימיו כי
 גם כזקנות מספר ימיו ימלא עד שהעבר כן מאה שנים
 ימות וגו' ואמנם איך יהיה זה חסדו המפרטים שאומן
 הגאולה ישוכו בני אדם לפיות שים ארוכים כימים
 הראשונים בתפלת כריאת העולם ושלכן אמר שם ימות
 אדם כן מאה שנה יאמרו עליו כנגד מה וכן האוטף כשיקולל
 מהשם יהיה כמותו כן מאה שנה ולא יאשוב שם כאשר
 זה על זמן קצון הגלות שלא יתארכו הים
 כל כך ולא בא הכתוב להודיע כי אם שהעבר שמייתו
 היום כן עשר או עשרים שנה מפני שזכרנו ימיו לא ימות
 בזמן ההוא כי אם כן מאה שנה לפי שישאל את ימיו כמו
 שאמר לא יהיה משם עוד עול ימים כאשר אשר לא ימלא
 את ימיו וכן האוטף בעתו של כנס כי זהו הסוף הזכר
 באן שמשבו תקבל אדם ובשמי"ב זעו למיתה הנה
 הוא כן מאה שנה תבואה המות היא קללת אדם הראשון
 ולא הגיד הכתוב אם כן שמו האש"י כימי כח ומתושלם אלה
 אם כנסת אלה השקוקים על זמן תחית המתים שהיה
 קדוה לקצון גלות כי אז בלי ספק יתארכו
 ימי הקמים כמ"ה לפי שאף על פי שאכלו וישאו הנה
 יהיה כפי השכל וכדרך ההנה עונה וסקדוש כרוך הוא
 יחדם בס מובאות קיים וכל"ו משנה כי כמו שהיה
 בביתם דוגמת כריאת אדם הראשון עבר מן האדמה ק'
 ימיו אז כמי וועלה אמר כי הנעב כן מאה שנה ימות
 והאוטף כן מאה שנה יקולל ואמר גם כן כי כימי ען ימי עמי
 וזכר עוד שלא יגעו לריק כשאלתם ונכסיהם עוד כמו שהיה

משמיע ישועה

אשר פירשו הכנזאה הואת שאמרו אבא הכבי להוכיח בה
 אף בני דורו על דברי הזכרים בהיות מעשים רעים כדירהם
 מקמים למה שאמר בתהלת הקסר למה לי רוב זכרים
 כי הנה כל הכנזאות האלה טובה הכבי כסוף ספרו היו על
 הגאולה העתידה ולמה יאוב למה שאינו מעבינה שכבר
 דבר עליה בתהלת ספרו אבל אמרת כונת הכנזאה ועבינה
 כלם הם על דבר הגאולה העתידה כאותם הכנזאות כלן
 אשר קדמו וקאורה עם שלמעלה הוא כי לפי שיעד טובות
 רבות בגאולה העתידה השם אולי ימסוב מושב שהיה רבון
 הקדוש כרוך הוא לגאול את ישראל לנרבו כדי שיכנו לו בית
 המקדש ומהיה ידועים כי עבדיו לבוא שמה ולהסיר מלבם
 המחשבה הנפסדת האת אמר שהוא יתעלה אינו כרוך
 לדירה ומקום אשר יבוא לפי שאינו יתעלה בעל שער
 כהשגט כל מקומם והיו אמרו השמים כסאי אשר אינו
 יושב עליו כמלך היושב על כסא מלכותו אין ספק
 שהכסא נבדל ממנו אבל הוא כלי מכליו מורה על גדולתו
 כי השמים בתנועתם מוריס על גדולת ממניאם ויכולת
 מניעם הראשון יתעלה והאריך הדום רגלי רונה לומר
 שרפף והוא יושב קטן שמהג המלכים לאום עליו
 רגליהם כשהם יושבים על כסא מלכותם ורמו בה
 שהשמים משפיעים בעולם התחתון ועם ימלאו סבותיו
 שהמשיל בשם רגלים ואמר שאין בעולם כלו כי אם
 השמים שהוא המקיף והאריך שהיא המרכה והשמים הם
 בערכו כמו כסא והאריך היא כשרפף הדום רגלו אינה
 בית אשר יבאו לו לשיקף בו ולא לבד הבית אבל גם
 ידועים או במקום אשר אין יוער מקום שינום בו כיון
 שההוא כלו ממה שארץ אשר היא כלה הדום רגלו ואין
 יקוף השכרפף אשר תחת הרגלים את הארון היושב על
 הכסא המקיף בכל וכבר אמר על זה שלמה המלך עליו
 שלום הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית
 מה אשר בניתי עוד אמר ואת כל אלה ידי עשתה רונה
 לומר כל סקן שגם אותם השמים הם כסאי והאריך שהיא
 הדום רגלי כל אלה ידי עשתה אותם והם ככראים אשר
 שאדם המוחלט ואם כי קודם כביאתה לא הייתי כרוך
 אליהם אף כי לבית המקדש ולירושלם ולפי שאמר בהם
 ידי עשתה באר שדבר בה כלשון בני אדם אבל כפי האמת
 לא נעשו ביד כי אם במאמנם השם כמו שאמר בדברי "רונה לומר
 שיהיו כלם ככראים ובמאמרו לא ביד והיונא מזה פלו
 שאי אפשר לומר שמה הגאולה לנרכי כדי לכנות לי בית
 אבל היא כאמת כדי לרמז על ישראל בגלות והיה שאמר
 ואל זה אביע אל עני וכנה רוח ומרד על דברי שהוא ישראל
 שבכרות הגלות הוא עני וכנה רוח ועם כל זה הוא מרד
 על דבר השם שהיא התורה כדי לשמרה ואלא לעבור עליה
 וגם כי אעשה זה כדי להקדם מתועבות הגוים בכל
 פעוליהם שכל אשר מהם הוא טומא השור לגבנו ומכה
 את בעליו כדי לגולו ממנו וכן ווכס הזה רונה לומר
 שומט הזה ואוכלו בגבנו אותו מן העדר ועורף הכלב

שאמר המלך כדי שלא ימך לאינו נגדו וכן מעלה מבנה
 דם סויר רונה לומר שמעלים אלו לאלו מבנה מדם הסויר
 כאלו היה דבר משוכח והיה פגול מנד היותו דם ומנד סויר
 וגם מוכר לבונה בבית תפלותיהם כהיות מוכר און
 ומתפלל תפלת שוא ואין ספק שכלו על בני אדם כאמר
 שהם בבתי תפלותיהם מקטרים לבונה לא רח אשר
 ומכיר הוא מלשון אוכרתה וברכתו ותפלתו מהיה און אף
 ודבר כוב ואפשר לפרש שספר בגוים בני גבויות האחד
 ואכריותם על ישראל ועל זה אמר שומט השור מכה איש
 ומלכות יוסף נקרא שור כמו שאמר בכור שורו הדך לו
 ולכן עשה רכעם העגלים ולפי שהיה אמרו שומט השור
 מאמר המשלי לכן בארו באמרו מכה איש שהוא הנמשל
 בענין שומט השור וכן ווכס הזה הוא כאמר על זה שורה
 ישראל שהיו מרכים מלליהם ואשרי שזכר הגבות הוא
 וזכר הגבות השני והוא מעומאמם ומעשיהם הרעים והיו
 אמרו עורף כלב שהרנטו בו שערף הכלב לאכלו ומעלת
 מכה דם סויר כמו שפירשתי והוא על דרך אובלי שר
 הסויר השקן והעכבר ולפי שיכולו האומות לומר שאין
 עליהם שפא על מה שהרעו לישראל לפי שהקדוש כרוך הוא
 הביאם בגלות וגם במאכליהם לא היו כוהרים ולא נוה אותם
 עליה לכן השיבם השם גם המה כמרו בדרכיהם ובשקוניהם
 כפסס מפנה רונה לומר מה שהרעו לא עשו אותו כמנזתי
 ומאמרי אבל המה בכמיתם עשו אותו גם כי אני קנפתי
 מעט והרבה עזרו לרעה ועל זה אמר גם המה כמרו
 בדרכיהם שפנתי במיתם הרעה עשוהו וכנגד הגנאי השני
 מגלוליהם אמר ובשקוניהם כפסס מפנה אבל כמו שהם
 כמרו בדרכים הרעים הם גם אני אכתי כמעט ליהם והוא
 רמו לבקמת ולמרב אשר יביא עליהם והוא שומט אוכרו
 מעללי יה רונה לומר אכתי בעל לו שבעשה בהם ומגורותם
 אכתי להם שהוא חרבו והרעב שהם יראים מהם ואמר
 שאין ראוי להם להחנבל באמנם שלא כוה להם הקב"ה תורה
 ולא אשר להם המאכלות האסורות לפי שכונו ש'אמרו מל
 על "מיסי בא וזרם משעני למו וגו' שאר על כל האומות
 שיקבלו את התורה ולא רבו לקבלה ולכן זכר שער ופארן
 לפי שכל האומות היום כגלגות באדום ושמעאל והעבן שהם
 עשו את "כאנו את קדוש ישראל כוורו אמור ואפילו שבע
 מכות כתיבם שנטשו לא קיימו אותם ועל זה אמר יען
 קראתי ואין עונה וגם אין לרם להחנבל ימה שעשו כנגד
 ישרא באמנם שמי" ייתה זאת להעבשם לפי שהם לא שמעו
 דבר "אשר דבר על ישראל והוא או' דכתי' ולא שמעו אבל
 בכמיתם הרעה כמ"ש עשו הרע בעיני כלומר להכעיסני
 ולמרות עיני כבודי ובדברים ובשקונים אשר לא חסנתי
 כמרו המה ואמנם אמרו אמרי זה שמעו דבר "הסרדים
 אל דברו וגו' תקשה על המפרשים לייסנו על פשוטו כי
 יש בו דברים כלשון מיד ודברים כלשון רבים דברים לכנס
 ודברים לבסתר ומה שכתבה אלי אמת כי פירשו הוא
 שאומר השם אל הנדיקים מעמו הסרדים על דברו ומורו
 לשומט הלא ראייתם מה שאמרו אחכש בני עשו זכר
 שמעאל

שמעאל כי הם אחיכם לפי שהיה שמעאל את ליכנס ואם
 עמו ליעקב ועם היונים אחיכם הם אכזריים מדרכים ואמר
 אכזריים על הישמעאלים ומדרכים על בני אדום ומה
 שאמרו למען שמי הוא יכבד ה' ר"ל שמיד יאמרו שיתקדש
 ויתגדל ויתכבד זה האל כי הם כפייהם מולקם תמיד כבוד
 גדול לפניו ואי' מהללים אותו והוא על דרך העם הזה כפיו
 ובשפתו כדרכיו ולבו ריחק ממנו ולכן אמר יתעלה כחלעיו
 עליהם הלא ראייתם מה שהם אומרים תמיד למען שמי כלומר
 על דבר שמי יכבד ה' ויתגדל שמו ועוד אומרים כבודם
 ובראה בשמחתם ר"ל שהנבואות והנחמות שכתבו הכבאים
 כלם לא יתקיימו בכם כי אם הם ובעליהם כאמ' ודד' ה'
 יאוכון וכלו ביון כרכ' ושמחת עולם על ראשם ויתר היעוד'
 וזהו ובראה בשמחתם שהם אומרים אשכנזים הם הברואים
 בשמחה שדרכו הכבאים שאתם הייתם מקוים אותה ואמרי
 שוכר מאמר האשים השוכאים ההם הדין על דרכיהם והם
 יב' או ר"ל שלא יהיה כמו שאמרו כי לא ראו בשמחתם
 אבל יב' ב' בשת לפי שהם כחוכה לפני לא אשה מה שעשו
 חסרונם ירושלים ובשפת היכל ה' וכלו קול שאון מעיר
 וקול מהיכל נועקים אלי מן הארצות ולכן קול ה' ורכבו
 הוא להיות משלם גמול לאויביו גם יכוין בקול ה' משלם
 גמול לאויביו שמלכד הקמה שיעשה השם באומות על מה
 שהמריבו את ירושלים וסרפו את בית קדשו עוד ימרימם
 על מה שדרכו כובי' כשהיו ולכן זכר שלשה קולות שעליהם
 הקב"ה משלם גמול לאויביו האחד קול שאון מעיר מהרוב
 ירושלים והשני קול מהיכל משרפת היכל ה' והשלישי קול
 ה' שר"ל קול דברי העמים אשר דברו על ה' כמו שאמר
 בדבאל מה היות בארץ מן קל מליא כרכבא די קרבא
 ממללא מותהוית עד די קטילת מותא והובר גמה ויהיבת
 לקרית אשא שאלר בזה שמפני קול הדרכים שהמיה
 הרביעית מדרכת כפנות האלהיות יהיה מורכבה באיגם
 אומרו אחיכם בערם תמיל ילדה ואלר הפסוקים הנמשכים
 פירשו המפרשים על ירושלים העיר שוכר כלו היא האם
 שלדה הכנים עולי הגולה ולפי שפיראום תבא ישועות ה'
 לכן עשה משלו ביולדה באמרו בערם תמיל ילדה ר"ל שבאת
 ללדה פתאומית קודם הכירים שהם כרת גוג ומגוג וכנגד
 עולי הגולה אמר והמליטה זכר לפי שכללת הזכר תגדל
 השמחה בבית ולפי שאמרי הגלות הישועה ערם יתקבצו כל
 ישראל בארצם תהיה להם עיר ומגור כמו חבל יולדה כמו
 שאמר זכריה וכלדה העיר וכסון הכתם ואמר תחבלים
 האלה וינה ה' וכלתם בגוים ההם לכן אמר בערם יבא חבל
 לה והמליטה זכר כי אמר ההמליטה יבאו לה החבליים ולהיות
 קצוץ הגליות פליאה גדולה אמר מי שמע כזאת מי ראה
 כאלה והוא היואל ארץ ביום אחד אם יולד גוי פעם אחת
 באלו ילדה ביון את כניה כלם בבת אחת והבטיח הכביא
 שנגלו מאותם חבלי משי והוא אמרו האבי אשכיר ולא
 אוליד כלומר שמה אתמיל דברו ולא אוכל לגמרו אם אביא
 האשה על המסגר ולא אוליד אותה ר"ל אם אביא ביון על
 המסגר בגלגלית גוג ומגוג ולא אוליד אותה בשמחה

המושלטת מאותה ברה אם אבי המוליד ארכות הגוים
 ומכלים אותם ועברתי מלעשות כן לישראל וזה כלו בתמייה
 הוא והו דרכם בפירוש הכתובים האלה ואינו ככון אבלי כפי
 פשוטם אבל אשכור שהעיר הכביא בהם לחסיית המתיים
 אשר תהיה בארצו זמן ולכן אמר בערם תמיל ילדה ר"ל
 בערם תמיל העיר הכוברת ירושלים תלד כלומר שמבלי
 מכל ש תלד והעבין שימו המתיים לא כהיה מודרגת אמרי
 הכנות טבעיות שהם במדרגת הכירים הקודמי ללדה אמנם
 התמייה לא תהיה כן אלא שעל כל הפליאה יתהוו גופות
 האכזרים פתאום ויקומו בנביאם ובקומתם ועל זה אמר
 בערם יבא חבל לה והמליטה זכר לא שכלו החבליים ההם
 אמר הלדה אלא שהיה הלדה מבלי חבליים כלל ולכן הייתה
 השמחה עמומה מי שמע כזאת ומי ראה כאלה וביאר מי
 שמע כזאת באמרו היואל ארץ ביום אחד שעל הארץ היולדת
 אותם הובאים מקברייהם אמר בלשון נקבה מי שמע
 כזאת וביאר אמרו מי ראה כאלה בלשון רבים באמרו
 אם יולד גוי פעם אחת והוא רמו לרבו הכוללים הקמים
 בתמייה יחד ואמרו כי מלה גם ילדה ביון את כניה סרסוה
 כאלו אמר כי גם מלה וילדה ביון את כניה כמו שאמר
 האומות והעבין שיקומו בתמייה כל בני ישראל הכריקים
 שהם הנקראים בכיה באמת וסנה פירש זה בביון לפי שבה
 היו הדרכים מתימסים אל תשועתם ולפי שהיתה ענת
 תמיית המתיים קשה על השכל לביירה לכן הוגדק השם
 יתעלה לעשות עליהם שיענה באמרו האבי אשכיר ולא אוליד
 והנה אשכיר אינו מלשון משבר כי אם מלשון שבר על שבר
 יאמר האבי אשכיר את ישראל בגלות שמתו בו וכשמרם את
 מורתי קבלו כרות כפוח ושבר עמום ולא אוליד ולא אחיה
 אותם בעתהתשועה והגאולה באמת מן הראוי הוא שיזכר
 בה ולא אבי המוליד אדם הראשון מעפרי הארמה וכל
 בריות בראשית מלא דבר אך אלהיה עבור וכלתי יבול
 להמיות את המתיים והוא אמרו אם אבי המוליד ועברתי
 יאמר אלהיך וכן תרגם ונתן הפסוק הזה כפי מלותיו עם
 היות שביון בפירוש לקצוץ גליות שתרנס אנא אלהא
 ברית עלמא מבראשית אמר ה' בדיית יתכון לבי עממיה
 אף אבא עתיד לאכפשא גלוותך אמר אלהיך הנה פירש
 אשכיר מעבן שבר ומורכב הגלות ופירוש אבי הוא המוליד
 על כריאת העולם כמו שפירשתי אבל אין טעם שעל הקמים
 בתמייה אמרו הכביא ולכן ביאר הסנה למה ימיה מתי
 יאאל באמרו שמהו את ירושלים גילו בה כל אוהביה שיטו
 אתה מאוס כל המתאבלים עליה רונה לומר ראוי הוא
 שכל אוהבי ירושלים ומסיריה שמתו בגלות מתאבלים עליה
 ישמחו וישמחו עמה בגאולתה כדי שכלו ששבעו מהכרות
 ממורכבה וגלותה כן ייקנו וישבעו משיד תנחומיה שהיא
 מלשון וולד מלכים תעק' וזה בדרכים הגשמיים וגם כן
 למען ימוטו ויתענגו מזיו כבודיה שהיא כמו זו כבודה
 בשמחת השכיפה לחובה והנבואה המקורה ואלר הדרכים
 הדוכאים לפי שככה אמר ה' להיות נועה אל ירושלים
 האלום וכבוד הגוים ככה וכנגל שואף שיבא במרוסה
 כן

כן יבא שלום וכבודם פתחו יחד ואותם הקמים בתמיה
 והעולים בגולה כלם יזכו ויבכו ממנו והוא חמור על כד
 חבשאו ועל כרכים תצבעו שהוא כלו חסל כחצר יבא
 האומן את הונק וישעו וואמר כבוד גוים להגיד שיזכו
 לכבוד הגוים ועצמם שלא יעשו בהם וכאז אמר אלו
 תחממו שנתחממה הם במחלה רבה כן אכזי אכחמכם וזה
 אין ראוי שיהיה כי אם במקום הנער וזה אמרו וכירושלם
 תבוסמו וכנגד אותם הקמים בתמיה אמר וראיתם וזה
 לכבם ועצמותיכם כדשא תפחמה רונה לומר שראו התשוב'
 בעיניהם הגשמיים והעמון היבשות יפרחו כדשא ובחמנעו'
 זה תודע יד' ה' את עבדיו שרעו הכל כי יש אלהים
 בישראל ומלכד זה הנה השם יקם נקמתו מן האומות
 וזו אמרו וזעם את אויביו כי באש ה' יבא ובסופה
 מרכבותיו שהם גזרותיו היוצרות מן השמים להשיב במה
 אפו וגערותו בלהבי אש רונה לומר להשיב אפו שהיה על ישראל
 על האומות במחלתו עליהם והוא מלאן פן יראה ה' ורע
 בעיניו והשיב מעליו אפו וכמו שאמר אם שבותי ברק חרבי
 אשיב קקס לכרי וה' רכ' יוסף קמתי פירש להשיב מלשון שהיה
 באלו אמר להכעיר בממה חפו ולפי שאמר כי באש ה' יבא
 וגערותו בלהבי אש כי אש הנבא שלא באמר האש הוא בדרכ
 העשלי כי אם על פי פשוטו לפי שאמר תהיה נקמת
 האומות יתחברו שני הדברים יחד מרב אש באמו כי היה
 ואש וגפרית ורוח זלעפות מלאת ה' מן השמים וכמו שאמר
 יחקאל מרב באש ה' אלהים מרב אש באמו וכשפתי אמו
 בדבר וכדס וגשם שוטף ואכזי אלגביש אש וגפרית אמטיר
 עליו ועל זה אמר כאן כי באש ה' כשפט רונה לומר אם
 וגפרית מלמעלה ובחרבו את כל כשר שהיא מרב האומות אש
 גרעה ובה האופן ירכו מלי ה' ואמנם מה היו האומות
 אשר תהיה הנקמה בהם ביאר באמרו המתקדשים
 והמטהרים אל הגבות כי הנה אמר מתקדשים ומטהרים
 על השמעאלים שהם מראים ענמם קדושים ומטהרים ברוב
 רמינות ולכן לא אמר הקדושים והטהורים כי אם
 המתקדשים והמטהרים שאין המתקדש הוא הקדוש ואין
 המטהר הוא הטוהר אבל המתקדש והמטהר הוא
 המראה עמו כן ואינו קדוש ולא טוהר באמת על דרך ש
 מתעשר ואין כל מתרועע והון רב וכן השמעאלים הם
 מתקדשים ומטהרים במחכותיהם והם מקללם וטמאים
 במעשיהם ולכן אמר אל הגבות אמר אחד בתוך לפי
 שהם עושים תמיד כתי תפלותיהם בתוך הגבות והגבות
 והעדרים סוכין אותם וכאלו כתי תפלתם כל אחד
 מהם הוא אחרי גבה אשת כעובה לפי שהגבים יסוכבוהו
 ועל הגבים אמר אוכלי בצר החור השקן והעכבר לפי
 שאוכלים כל כשר הטמא והטהור יחדיו ועל שבהם רונה
 לומר השמעאלים וכנכרים אמר יחדו יסופו ויתמו מן בלהות
 וראיתי כשרשים שעשה רבי יוסף אכן כשפי אש קרז
 שרשות כסף טכמכ בשוכס אחד שכבר תאמר על
 הזולתיות וממנו והנה איל אמר כאמו בספק כי וילא והנה
 אל היא גורה אשת בענמה ואמרו אמר כאמו בספק

בקרבו היא גורה אשת כלומר ואמר כן כאמו בספק
 בקרבו ולהראות כן שמו געיה במלת אמר וכן אמר
 אחד בתוך כלומר אמר התקדשם והטהרם הם מעשים
 עם הזונה שיצאו בקרה אשת בתוך מעמדם היא קרי
 וכתיב כתיב אחד וקרי אשת להגיד שהשמעאלים פעם
 יצאו קדש ופעם קדשה וזכר הנביא עוד איך היה זה
 שיצאו ויתמו כלם אם כל אחד בארנו בדבר ובמגפה או
 באש וגפרית כמהפכת קדוש ועמורה או כלי זה אופן אמר
 באמרו ואכזי מעשיה ומחשבותיהם באה כלומר אכזי ידעתי
 מעשיהם ומחשבותיהם ולכן הגדה מלפני באה לקבץ
 את כל הגוים והלאומות והקבץ בארו יחקאל שהיה
 כלו על ירושלם כי הנה יעלו שמה הנכרים במחלה
 ויחריבו את ארץ מנרים מכמת מרב והרב וארצן גדול ואז
 יאספו עליהם השמעאלים כל בני מוצא ונפון ותהיה
 מלממה כי היה קרוב לירושלם והיתה להם עת נדה
 אשר כמוה לא נהיה כי תהיה מרב אש באמו רבה מאד
 כמו שאמרתי במעין אחד עשר ממעשי הטיועה ועל זה
 באמר כאן ואכזי מעשיהם ומחשבותיהם באה לקבץ את כל
 הגוים והלאומות לפי שהכל יהיה בגזרת עינין לפת
 נקמת ה' באויביו ועל אותה בקמה אמר וכאו וראו את
 כבודי כי היא תהיה כבוד ה' באמת כמו שאמר יחקאל
 עליה והתגלתי והתקדתי וכודעתי לעיני גוים רבים
 וידעו כי אבי ה' ופי שבענת ה' ימלטו מאותה מלחמה
 פלטים עם מומים רבים כמו שאמר וכדיה וזאת תהיה
 המגפה אשר יעוף ה' את כל העמים אשר נבאו על
 ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו ועינין תחקה
 בחוריהן ולאונו תמק כפיהם לכן אמר כאן ושמתי בהם אור
 שהם אותם המומים והנבגים ושלמתי מהם פלטים רונה
 לומר שיסבב השם שימלטו במלחמה וילכו אל הגוים
 שזכר תרשים פול ולוד ואל מוצי קת שפיטו המעדרים
 שהם הטורקים ואל בני תוכל אשר באנגלא עירא ואל
 יון שהיא ארץ הונס וגם כל ארץ אשליא וככלל
 לכל האיים החמוקים אשר לא שמעו את שמעיו ולא ראו
 את כבודי ויגידו הפלטים ההם את כבודי שהיא
 המלחמה ובקמתה בגוים ההם ואזו גויי הארצות כישעו זה
 הפלא הגדול שעשה השם יביאו את כל אחיהם והם בני
 ישראל שבארו בארצות הגוים ולא עלו עדן לירושלם יבאו
 אותם הגוים ממה לה' ככבוד גדול בסוסים ובכרכובים
 שהם העבלות המכוסות והאל בהם כמו שש עבלות נב
 וכפרכים וככרכבות שהם הגמלים הקלים שרוב מרכבם
 יראה כאלו הם מרקדים מלאן ודוד מרכב ריבונן מרגם
 אותו מלאן שכן כלומר שיצאו אותם בשירים ומשכבות
 על הרקדו ירושלם כמו שהיו מראים בני ישראל את
 הממה והכרכים ככלי שיהיה כתי ה' ובשמה ובשירים
 בתוף ובכבוד ואמר שמותם בני ישראל שיבאו
 מהארצות החמוקות שהן מעורבים בגוים ובשקמים
 בתוכם גם מהם קת להיות סבים ולוים זה ממונם
 שהן משפחת סבאנה ולוים ולא ימנאו אם כמבין
 לעתים

לעבדים ונעצו גוים על כל האונס ואיננו אף יודע זה אין
 ספק שיהיה ברוח הקדש כמו שאמר הכהן מלאכי וישב מנצח
 ומעורר כסף ונהר את בני לוי וזקק אותם כזהב וככסף והיו
 ליי' מגיבי מכה בנדקה וערכה ליי' מנחת יהודה וירושלם
 כימי עולם וכשנים קדמוניות והוא המורה שלא יעבדו
 בכהונה ובלויה כי אם אותם שהיו ממספתים ומכית אבותם
 בשנים הקדמוניות והיי' יוסף קמתי פי' וגם מהם אקח לכהנים
 לגוים ר"ל לברכס להיות להם מועבי עבס ואבחי מים כי כן
 אמר אכריה ולא יהיה כנעני עוד בבית יי' בבאות ר"ל שלא
 יהיו עוד שמה הנכעובי מועבי עבים ואבחי מים כי מעדולי
 הגוים יהיו עובדים את ההכנים ואת הלויים ולפי שלא
 יאמרו ומה יועיל כל זה אם כבוד ללכת אלו כגלות אחר
 אף יתקיימו הנבואות האלה אם ילכו האומות אותנו בגלות
 לכן כדי להסיר הספקות האלה בסוף נבואותיו למק עוד
 נבטות האומה והתמדה באמרו כי כאשר השמים החדשים
 והארץ החדשה אף אני עושה וגומר ופירשו שלא יסבו
 שההקדמה הפילוסופית האומרת כל הוה נפסד תבדק גם
 בדכיים הנשנים כמו שהיו בודקת בדברים הטבעיים
 בהוייתם והשקלים כי הדברים אשר יהיו כפי הדין האלהי
 כבד יהיו מחודשים ולא יבאו לידי הפסד כמו שזכר הרב
 המורה בענין העולם בפסוק כ"ז חלק שני וכן יהיה ענין
 ישראל אשהיו מחודש ממנו ית לא יפסד עוד וזהו אמרו
 כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה שמתחדשו בכר את
 העולם וזהו אף אני עושה כלומר אף אני עשיתי אותם
 ואמר עושה כלשון הוה לפי שהש' הוא גם כן סבה אומרת
 לעולם ותמיד עושה ופועל בו ואמר אע"פ שהם מחודשים
 הם עם כל זה עומדים לפני וקיימים ובלתי נפסדים להיות
 בריאתם בדרך נס כן יעמוד זרעם ושמכם רובה לומר
 שרע ישראל יהיה קיים עדי עד וגם לא יומר ולא יתמלך
 לעם אחר ולדת אחרת בכללו אבל תמיד יהיה זרעם קיים
 ושם קיים וזהו כן יעמוד זרעם ושמכם ואמרם אותם
 מבני ישראל אף יקומו בתמייה לשום עם ירושלם זכר
 מענינם שהיו בדיקים וישרים בלבושם מבלי חזף ועל
 זה אמר והיה מדי מדס במדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל
 בשר להשתחוות לפני אמר יי' כי לא אמר כל בשר על כל
 שאומות כי אם על בדיקי ישראל שיסבו על הארץ והוא על
 דרך ויבדק כל בשר שם קדשו לעולם ועד והכוונה בדרך
 שיתמידו בזה מפני שהידותם ודבקתם בו יתוהם יבאו
 וראו בפני האנשי הפושעים שהם אף יקומו בתמייה לקבל
 ענשים לפני כל בשר כי יראו אותם הבדיקים שתולעת
 הפושעים ההם לא תמות ואשם לא תכבה כי הם יהיו
 בעונם מתמיד בעמק יהושפט והיו דיראון ומיאוס גדול
 לכל בשר הרואה אותם מסכים למה שאמר בדכיהל וכבים
 מישי אדמת עפר יקנו אלה למי עולם ואלה למשפוח
 לדראון עולם ויזקתו תרגם כי תולעתם לא תמות אפי
 בשמקהון לא ימותון ואשתהון לא תספי והון כשיעור מדין
 בגיהנם עד דיימרון עליהון בדיקיא מסת מויכא עשה
 העושה הזה כפשי לנשמות בגיהנם ותרגם דיראון כמו

שני מלות די ראו מלשון ראייה ואם נפרס יבא כל
 בשר על כל הקמים בתמייה הן מבני ישראל הן משאר
 האומות אף ראוי לפרש מדי מדס במדשו ומדי שבת בשבתו
 שכל ארץ ושבת יבאו כל בני עולם לירושלם כי זה בלתי
 אפשר אבל ענין הכתוב שבשני זמנים מהשנה יבאו
 כל בשר בירושלם להשתחוות למלך יי' בבאות האחד הוא
 במדס השביעי ועל זה אמר מדי מדס במדשו שהוא המדס
 שבו כבדו העולם ובמדס ואמר מדי מדס במדשו להגיד
 שכל אומות מדס השביעי יסיה זמן הרגל שלהם וכאלו אמר
 בכל שנה באותו מדס בכל ימי אומות המדס הרשום והעת
 הקבי הוא מפסת עד עברת תאמר בו וספרתם לכם
 ממחרת השבת וגומר שבע שבתות תמימות תהייה ועל זה
 הרגל אמר ומדי שבת בשבתו רובה לומר באותו זמן שמתה
 בשם שבעות ושבתות ואמר מדי שבת בשבתו להגיד שכל
 אותם שבע שבתות יהיה הרגל שלהם וכפי מה שפירשתי
 למעלה בפסוק כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה על
 המחברת הענומה משפתי ונדק שנעשת בשנת רכ"ז
 ומורה על הגאולה העתידה אפסר גם כן לפרש מה שאמר
 כאן כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה שקבל
 השמים החדשים בבחינת אותה מחברת וקרא ארץ ישראל
 מדס מפני שתתחדש כבשר נעורה ואמר הכביא שלא
 ימסבו שבעבור זמן המחברת הענומה הזאת תתחדשנה
 מחברות אחרות שזו רעה והזק לישראל ויתקיימו עליהם
 כמו שתקיימו הקדמוניות לכן אמר שלא יהיה כן אבל
 כשמו שהשמים ההם שבתחדשו באותו מחברת אם
 בכללותם מתנועעים מאתו יתעלה כי הוא המביע הראשון
 לכללותם וכן הארץ המתחדשת עיני יי' בה זהו
 המבטיח עליה ועל זה אמר עומדים לפני כלומר הם
 מתנועעים ומובטים ממנו ומתקיימים בדברי כן בה
 האופן יעמוד ויתקיים זרעם ושמכם ולא ישאנו בספק
 מחברות אחרות כי אפי אהיה מקיים אתכם במאמרי ורובי
 המוחלט והשגתי הפרטית כמו שאפי מקיים ומביע
 השמים וארץ ישראל שלא עבר זר בהנהגתם ומפני
 שזימד הנהגתם בלה להשגתי ולא למערכות עליונות
 שמימות כמו שהיה מעשה בראשית מחד להשגתי לכן
 מדי מדס במדשו רובה לומר באי זה מדוס שהיה
 מהעליונים אם מהלכנה במדוסה ואם משאר הככבים לא
 יתנו בני אדם לב אליהם לפי שידעו שהשגתי למעלה מהם
 ולכן יבא כל בשר להשתחוות לפני לא שיבאו לירושלם
 אלא שיתעורר ויתנועע מעמנו להשתחוות לפני יתעלה
 אף בידו הכל כחומר בד היותר וכן יעשו מדי שבת
 בשבתו של זכרון בריאת העולם כל בשר כאשר הוה
 שיחמו לפני יתעלה יוצר הכל גם כי יבאם לשלמות
 האמונה הזאת לפי שזאו וראו האנשים הקמים בתמייה
 שהיו בהם הפושעים כי באמונתם שפניהם תמיד בוערים
 באש שלא יכנה והם דיראון וסרחון יהיו לכל בשר
 ומפני זה כל בשר ישחמו לפני יי' ונכון לפרש כפי זה
 הדרך והיו דראון כדכתי המתרגם שיע די ראיין
 ולמד

אין
 אחר
 ע"ס
 קרי
 ס
 ה
 או
 אחר
 עתי
 קין
 היה
 הלה
 ואו
 היה
 הלה
 סנה
 מאד
 ל זה
 כל
 לתת
 את
 קאל
 רבים
 קמה
 תהיה
 על
 קמה
 אית
 דונה
 גוים
 דשם
 ואל
 ככלל
 ראו
 שהיה
 ו זה
 בני
 יבאו
 נכבים
 ת זכ
 וזנש
 תרגם
 נשקות
 אל את
 שרים
 ש בואו
 קעים
 ומוס
 כמבני

למוד לכל כשר הנה תבארה הנבואה הוא ועביה
מוכיים שלא תקיימה בבית שבי ולא באום זין אחד וזהו
עמדה להקיים כביאת משהו מהרה גלה :

הרי בארתי

לך שמה עשרה נבואות גדולות שכתב
ישעיהו הנביא על הנבואה העתידה
ואין ספק אצלי שלא נמצא בכל הנביאים מי שביא כל כך
בנבואות עליה ולכן החבימה ההפגמה האלהית מעת באת הנביא
הזה מבטן לקראו ישעיה מלשון ישעיה ה'לפי סגור הדבשה על ה
היעודים והנבואות יותר מולתו וכמ"ס הוא עבמו על זה משם
ה' איתלכסר עמוס שלמי למכור למשפרי לב לקרא לשכויים
דכור ולאסורי' ספק קוח לקרוא שבת רצון ליי' וים נקס ללהינו
ואפשר ג"כ שמספר הנבואות היותר עצומות וגדולות שכתב
בישע אלהים נרמז ג"כ בשמו ישעיה ר"ל שמש עשרה שעולים
למשפר זה מהנבואות שהראו בישע אלהים ומפני זה ראיתי
להוציא מכל נבואותיו אלו בדרך כלל העיקרים היותר ענמי'
שזכר בענן התאעיה שהם נבאים יותר הכתמים בה כדי
שהיו יסוד מוסד לנבואות שאר הנביאים שאזכור אחרי זה
ואסכים לכריהם עם הנבואות האלה בעיקריהם :

הכלל

הוא מכל חמש עשרה הנבואות האלה הוא
שכתב ה' אל עולם דבר האיש ארומי
האין מודע המלוכה ומן הפרתמים ישעיהו בן אמון
שהיה אחיו של אחזיה מלך יהודה והודיע לכל באי
עמך עירו ארבעה עשר עיקרים ענמיים הכתמים
שימנאו בהכרח בזמן הנבואה העתידה והכני זוכר אותם
פה אחד לאחד ואזכיר מכל אחד מהם שאי אפשר שיפורשו
בדרך הנכרים ועם ישראל אתוכח גם כן כ"ל עם האומרים
שכל הנבואות אפשר שיפורשו על בית שבי ואזכיר מוכתת
עגולה שהעיקרים האלה כלם ולא אחד מהם לא היו ולא
נבראו ולא תקיימו בזמן בית שבי :

העיקר

הראשון הוא הנקמה אשר יעשה הקדוש ברוך
הוא באומות בזמן ההוא אם כמרמס בעצמם
אלו עם אלו אדום וישמעאל מכת מרוב והרג ואכזר עמוס
מאד לא היה כמוהו מימי עולם ואם כדבר ומגפה אם
וגפרתי ורוח זלעפות מכות ה' מן השמים ושיה זה בהקבץ
עמים יחדו על אדמת קדש וכמו שכתבו בנבואה הג' והד'
והה' והו' והט' והט' והי' והי' והט' והט' והכמי הנכדים
לא יכלו להכחיש העיקר הזה אבל פעמים יאמרו שהוא ליום
הדין וכריהם אמת כי הנקמה היא דין ומשפט אלהי הוא
לדין עמים ופעמים יאמרו שהם המלחמות והרעות אשר
יעשה האנטיקריסטו ואכי ככר הודעתך בספר מעיני
הישועה שהאנטיקריסטו אשר אמרו הוא משיח בן יוסף טארו
מקוים שיבא בתפלת הנבואה אבל יש בזה להם טעות גדולה
והיא שהנבואות כלם מוכיחות שזהו הנקמה הואת קודמת
אל שלמות הנבואה דבקה וקמוכה אליה והם יעשו נבולתם
הכפשיית קודמת אל הנקמה יותר מאלף ות"ק טעה והוא שקר
מבואר כי הנה כפרטה השטית שפיטתי כאמר הני כמעט
רצע עד יעבר ועם כי הנה ה' יוצא ממקומו וגומ' ביום
שהוא כרם אמר עמו לה זכפרתת היא אמר והלכו

אליך שמוס כני מעבד והשתחו על כפות תלך כל
מאכרך וכל דה יורה שהקמה ימוכך האומות מהיה קודם
הנבואה אבל סמוך ודבק אליה כקבלתם אל האמנם בני
ישראל אשר השתדלו לפרש הנבואות כלם בבית שבי לא
ידעתי מה יעשו בעיקר הזה כי כידוע שלא נתקבצו האומות
בארץ ישראל כי אם בשעת שהכריזו ונכחו היתה הנקמה לא
בהם גם אי אפשר לפרש זה בעמך הכפשי כי אין בה מרוב איש
באין ולא דבר ומגפה ולא מהפכת אם ואמר אלגיש
כמהפכת קדום ועמורה עלכן יסכר פי דוברי שקר שהעיקר
הוא אפשר שיפורש קיומו כי אם לעתיד לבא :

העיקר

השני שהיה נקמת אדום וכפרה יותר גדולה
מנקמת שאר האומות וגלגל יזכו הנכשים
מהם למה שיזכו עליהם שאר האומות יתקבלת האונסה
ועבודת אל עליון שתבאנך כמו שכתב בנבואה הפ'
והשש והשביעית והשלושה עשר זככר כמסמטו מרשי
הנכרים כפרשת קרבו גויים למהות וכפרת' מי זה שא מלדום
לסלקם מעליהם עד שבאו לכלל הדין ולומר שאמנן
היהודים היינו בני אדום כפי רוע מעשנו וענוותינו
ואעלינו כאמרו אותם הנבואות וקבלוניהם ומהם אמרו ס'
מאיר ה' מיסד תתלמוד לפי שרכיבו הקדוש ספרד החסבו'
קבל ממנו ורכי מאיר היה גב ארומי ושכן אמרנו המחוקק'
במורתו כבו הנביאים בשם אדום ובאלה ההכלים אשר
להנכל מעודי הנבואות המבואות על אדום ולא שנו לב
סמוך אליהם באה נקמת בני ישראל וגולתם והוא מה
שיזכיר שאינם מהם ולא מהמוכס' אך אמנם הטובו
לראות כמה שלא פירשו דבר מנבואות אדום על בני עמך
הוא אדום הקרוב לארץ ישראל כי הודו ולא כוואו שאי אפשר
שיפורשו עליהם הנבואות ולא היתה נכרה מאדך אדום
הנה העיר הנקראת באשונה כי בנדה ממואב היא לא
מאדום אבל נכרה זאת שזכר ישעיהו עם אדום בנבואות
האלה היא רומי בל ספק כי להיותה רפתי בגוים עיר
בכורה נקראת כן הלא תראה שהכני עמנו אמר כי עיר
בכורה לשמה תהיה ואין ספק שעל רומי באמר ואין
הכלל כן בכורה לכברה וכן קראה קריה נבונה שהעבין
כלו אשר וכל זה מורה בבואר שאין מקום לדברי
הנכרים גם כי נרמז בכמה זמן שורכמה כמו שפיטתי בספ'
קרבו גויים ורכי הדקש אינם מהמקום הזה אמנם
האומרים שהנבואות כלם אפשר לפרשם על זמן בית שבי גם
כאן יסכר פי דוברי שקר כי נקמת אדום לא נעשה בזמן
בית שבי וכי אדום הקרובים לארץ ישראל בשלום היו ועמהם
וכלו אליהם לעזרם כנגד הרומיים :

העיקר

השלישי הוא תשובת ישראל וגולתם וקבוץ
גלותיהם כמו שכתב בנבואה הפ' והג'
והה' והט' והט' והי' והי' והט' והט' והכמי הנכדים
והט' והכמי הנכדים כדי לכרוס מזה אמרו שישאל
ויעקב ויהודה ועם ה' הנכרים לטוב בנבואות כאמרו
עליהם כי הם ליושר אמונתם ושרתם נקראו ישראל והיהוים
ה' שם בעמך דתם קראו יאדה והם נעשו עם ה' מפאת
תורתם

מורחם וגם בעשו בני יעקב לפי שדבקו באלוה כמוה
 וכן יכסוהו יושלם וכוון על בית מפלס ועל השלמותו
 הכתוב באמונות והכנרים האלה אין בהם ממש כי הם
 בכבואה אמר יוסף י' שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו'
 ואסף נדמי ישראל ונסבות יהודה יקבן ואי אפשר לפרש
 זה על הכנרים כי הם לא יבאו ממנרים לשאר על הם שנית
 ולא היו הם נדמים ונסבות בגלות לשיקראו נדמי ישראל
 ונסבות יהודה וירמיהו אמר אבי אקבן נדמי מכל
 הארצות אשר הדמיתם ואמר כי הכני מושיעך מהחוק ואת
 זרעך מאקבן שמים וכאלה רבים בדברי הכנאים והנה
 הפרעות אזה על הסובות זהו יפסדו ואחלל שרי קדש ואחזה
 למרס יעקב וישראל לגדופים עליו היהודים ופירשו הפסוק
 הנסקח ליו ועתה שמע יעקב עברי וישראל נכרתי בו אל
 תירא וגו' על הגוים נעמם וחק בפסוק אקד שכוכר הגלות
 והגאולה יפסדו הגלות עליו והגאולה על עמם ועל מי
 האמר הנה יאנכי מרבין כפוך אבנך כי אם על העניה
 סווענה לא נוחמה שבחמלת הפסוק ואך יפרשו שמו את
 יושלם וגילו בה כל אהביה ישו אתה משו כל המאכלים
 עליה וכן וגלמי בירושלם ושתי בעמי ולא ישמע בה קול
 בני וקול נעקה האם אפשר שיפודש העוב והנמחה כי אם
 על מי שיפודש עליו הפע והגלות ומה אוסיף עוד לדבר
 ביופי טענותיהם שמבואר הוא כפי השכל הישר שאין להם
 יסוד בכבוד אמנם שיפודש כל נבואות הגאולה שלא על
 בית שני אי אפשר גם כן לפי שלא נתקבנו אף נדמי ישראל
 ונסבות יהודה כי לא עלו לבית שני כי אם קצת מגולי בכל
 אבל שאר היהודים היושבים בארץ מנרים ופעמון ומואב
 ובין ובנרפת וספרד ידוע הוא שלא עלו בבית שני ואך
 בתקיימו אם כן יקבע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ
 אשור והכרמס בארץ מנרי ואו אל תירא כי אתך אני ממוחם
 אביא זרעך וממערכ אקבנך ושאר הכתובים רבו מספור

העיקר

הרביעי שמון הגאולה העתידה שזכו
 עשרת השבטים שהגלה סמריים בארץ
 אשור וכמו שראו בפ' הג' והששית והתשיעי ט' על דרכים
 ירעו ובכל שפיים מרעיתם הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלה
 מכספון וגו' שבכספון היה גלותם והכנרים יפסדו זה על אותם
 האומות שמאריך המזרח באו לקבל דתם והכתובים נעקו
 מוצה שזכרם מדברים כי אם מאותם שהלכו בפסיה ושאו
 מזרע ישראל וכמ' בכבואה השנית יוסף ה' שנית ידו לקנות
 את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממנרים ומפתרום וגו'
 ואמר וסרה קבאח אפרים וזכרתי יהודה יכרתו אפרים לא
 יקבא את יהודה ויהודה לא יבזר את אפרים האם כאמר שהיו
 ההודים והאשורים שקבלו דת ישוע עם ה' ששאר מאשור ואם
 היו נדמי ישראל ואם יתוארו בשם אפרים שהיא מלכות ישראל
 המקבא במלכות יהודה זהרי לא אמר הכתוב כי אם לקנות
 את שאר עמו אשר ישאר מאשור ולא דבר על עם אשור
 ואמר ובאו האובדים בארץ אשור שהם הגולים שמה ובגדרם
 אשר ממוחם אביא זרעך שעל זרע ישראל כאמר לא על
 שאר העמים הנכרים וגם זו ראייה עמקת שלל באמרו

הכבואות ההם כי אם על חזרת עשרת השבטים והוא
 מבואר בעצמו שלא חזרו בבית שני:

העיקר

הפמ' שתייה הגאולה העתידה דומה
 לגאולת מנרים בכבואות רבות האת
 שיבאו מהגלות כלל ולא יתיר מהם איש בכל הגלות כמו
 שלא בשאר בכנרים וכמ' ואתם תלוקטו לאחד אחד כפי
 ישראל והשבת שהאומות המפוזרות בהם חזבו ימרו
 כמו שזכר פרעה וכל מנרים השלשית שתייה גאולתם
 על ידי בניא גדול בכבואה ובמופתים כמו שהיה משה
 רבינו בגאולת מנרים ה' שמרים הם ימרו את ה' הם
 מפניהם כיום עלותם מארץ מנרים וכמו שראו בכבואה
 השנית והעשרית והכנרים פירשו כל זה על הגאולה הכפישת
 מעבין אמונת הכפש ושהיתה על ידי משמם עם
 חזרנו האויבים שהם לדעתם בני ישראל אבל הכתובים
 מבארים שקרות זה כי הנה באותה הכבואה אמר יוסף ה'
 שנית ידו לרמוז שתייה הגאולה העתידה דוגמת גאולת
 מנרים בנפשות והואלתם מגלות למרות כמ' ואסף
 נדמי ישראל ונסבות יהודה יקבן אמנם בהתחדש דתם היה
 בהפך שאז גלו ישראל ויהודה וכמפורז בין העמים גם עבין
 קריעת הים לא נמצא להם דבר יהיה כעבירו ובכבואה
 העשרית שאמר עברי עברי לבטי עזו אמר הלא את היא
 המחרב' ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור
 גאולים וסמך ליה ופדויה' ישוכן והוא המורה שיהיה זה
 בשבט ה' את שבת עמו לא בזמן שגלו וגם זו ראייה שלל
 כאמרו הכבואות ההמה על בית שני כיון שלא נתקיים זה
 בהם ולא נדמיה פקודת בית שני לגאולת מנרים באחת
 מהכבואות אשר זכרתי אבל בהפך שבגאולת מנרים נתחדשה
 הכבוא וכתבו לוחות יד אש מן השמים ונענה הכתב באזכרם
 ותומים וכל זה חסר בבית שני:

העיקר

השני שיש עת מובבל לפירו'ית לגאולת עמו
 ושלא ימנעוה בבא עתה אף שיהיו בהם
 רשעים ופושעים אבל הרשעים שבהם יכלו בזמן סבלי
 משיח בקבוך הגלויות והגדויקים יבאו אל הארץ ויחזו
 בשוכותיה המבאר זה בכבואה ה' והו' באמרו כי יום
 כקם לה' וגו' ובאמרו לא יעברו עמיא והי' באמרו אני
 ה' בעתה אחי' שנה והי' באמרו ואתם עוזבי ה' השכחים
 את הר קדש וגו' ומי' אתכם למרב וגו' ואמר הנה עבדי
 יאכלו ואתם תרעבו וגו' גם ביאר בכבואת י"ב וי"ג שלא
 תהיה הגאולה בזכות ישראל כמ' וירא כי אין אים וישתומם
 כי אין מפני ותוהו לו זרעו ובומר ואמר ואביס ואין עוד
 ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרועי כי הנה עם היות
 לגאולה זמן האפסרות כפי ישראל ותשובתו ירד
 הכביא לסוף הדבר וראה שלא תהיה גאולתם בזכותם כי
 אם בהגיע התשועה וגם כן יתמו רשעים מן הארץ
 ואי אפשר שיפסדו הכנרים הנכרות ההם שבאו בכבואת י"ד
 על רעות האכטקריטו ומלמותיו כדרכם כי הם אמרו
 מנר אמר שזאותו זמן הכדויקים יסבלו יותר רעות מהרשעי'
 לפי שזה יהיה מרוק עונותיהם גם אי אפשר לפרשו על

ט א ג ח ט

מישראל מעת שבבנה בית שני ולא היה אס כן הסתלקותה
לאותה סבה שאמרו אלה שהיו בהתקדש פנים ולכן גם
בביאתם לא מבאו מוון וגם זו ראה אין תשובה עליה שאי
אפשר לפרש הכבואות ההמה על ענין בית שני כיון שלא
היתה שמה לא נבואה ולא רוח הקדש ולכן לא נקראת גאולה
כי אס תקירה :

העיקר

הט' שבגאולה העתירה ש'ובו גם פושעי
ישראל אשר יבאו מכלל הדת והתערכו
בגוים אס מפאת האונס או באופנים אחרים מפני מרבית
או פתוים ונתמדתו ממעשיהם וטבו אל' הכל לבבם ובכל
נפשם במדרי מסמיטם שהמה ב'או ה'ומעדו יבאו ולי' יטבו
וכמו שאמר בפרשה השמינית ועתה בה אשר ה' כוראך יעקב
ויוכרך ישראל אל ת ראי כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה כי
תעבור כמים אתך אפי ובו' כמו שפירשתי שם ובנבואה היב
כאמרו וביא לביון גואל ולשבי פשע בעקב כאס ה' שעליהם
כאמר כמו שבארתי שם וגם משה ארזוכו המבשר הטוב הב'
ביאר העיקר הזה בנבואה השלישית אשר בארתי מדכרו
והעיקר הזה אין ספק שלא נתקיים בבית שני ובאין דרך
לכארו על הגאולה הרומנית כדברי הכנרים :

העיקר

העשירי הוא שבגאולה העתידה ימלוך מלך
מבית דוד ויקרא בשמו ומה עליו רוח ה'
וישם בארץ משפט ולתורתו אלים יתלו כמו שבא בנבואה
השני ובנבואה השמחה בפר' קן עבדי אמתך כו וכמה וכמה
כתמכטו גם בעיקר הזה חכמי הכנרים להוכיח שישוע אלהי
היה מורע בית דוד ועשה מאטי' באוואנגיליו ספור
משפתו מאבנהם עד דוד וממנו מאב לבן עד יוסף איש
מרים ונתקשו סכמייהם בדבר הזה באמרם שאמרי שמרים
היתה בתולה ולא שבת יוסף עמה וישוע לא היה בנו אך איב
סיבו שהיה ישוע מורע דוד לפי שבעל אמו היה אלוהים
משפחה עד שמפני זה נדקקו לומר שהכאס בישראל לא היו
בשואות כי אס לבני שבטם כמו שבוה משה בענין כנות
בלפסד ויתייב מזה שבהיות יוסף איש מרים מורע דוד
שתהיה אשתו מרים גם כן ממנו ולכן היה בנה כן דוד
והטענה הזאת אין לה על מה שתמך לפי שמה שבוה משה
לא היה כי אס בבת יורשת נמלה ככנות בלפסד כדי שלא
תסוב נמלה משבת לשבת והוא מבוחר בכתוב ומי הגיד להם
שהיתה מרים בת יורשת נמלה לשיפול בה הרין ההוא ועוד
כי אף שתהיה יורשת נמלה אפשר שתכאס לאחד משבת יהוד'
ולא תהיה מורע דוד כי כמה אוכלוסין וכמה משפחות
היו בשבת יהודה כל שכן שהדן ההוא לא כהב אלא באותו
דור מפני תלוות הארץ שהיתה עמידה להיות כמו שקבלו
האל כדאיתא בסוף מסכת תעבות הלא תרא' שאמרי מלמדת
פלבג בבטנה נתנו ישראל כנות הם לכני כנימן ודוד שהיה
משבת יהודה לקח את מיכל בת שאול שהיה משבת בנימן
והושפט שהיה מבני יהוד' כשא בת שאול שהיה משבת אפרים
וכאלה רבים היו כנימן בית ראשון כ"ס בבית שני שלקטו נשים
ככריות מכריות ואדומיות והורקבוס המלך כשא בת תלמי
מלך מכנרים ונבטיפטרי אביו של הורדוס כשא אשה אדומית
ואס

אנשי בית ראשון ועבטם על העז שהיתה ביניהם למ
שכבא גורתם לא כנולו הכדקים ועבטו הרשעים אבל
זה ובוה אכלה הרב והיה כדדיק כרשע כלס הלכו בגלות
גם אי אפשר לפרשו על גולי בבל ולא על אנשי מורכב בית
שני כי לא נעשה ביניהם אותו הכדל בין דדיק לרשע אבל
הגולים לככל והעולים משם ואשר גלו במורכב בית שני כלס
הלכו דדיק עם רשע אבל הענין הוא כמו שפירשתי שבכא
עת הגאולה לא תמבע מפני הפושעים אבל הם יתמו בכרות
קבוך הגלות וטלטולס וכדקים ייראו ארץ וישכנו לעד עליה
וכמ"ס פתחו שערים ויבא גוי דדיק שומר אמונים והתבאר
זה עוד בדברי יזקאל הנביא :

העיקר

השביעי שלא תהיה הגאולה כי אס אשר
ועבור זמן רב מהגלות כמו שבא
בנבואה החמישית בפסוק מרוב ימים יסקדו ובנבואה ה'
באמרו יבש חזיר ככל ציץ כי רוח ה' נשבה בו שמורה על
ארץ הגלות ויוקף ברותו מה שלא היה בבית שני גם
שבפרשת 'זכר שני הגלות באמרו ב'הנה קוראותיך ואמריה'
זכר פעם שבת גלות מכנרים וגלות אשור וגלות המל הזה
באמרו מכנרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפע
עשקו ועתה מה לי פה וגומ' כמו שפירשתי ועל שלשום זכר
הגאולה והוא ממה שיוכיח שלא נתקיימו עד כה וגם התכאי
זה בנבואה התשיעית באמרו ותאמר כיון עזבתי ה' וה' שכחתי
וזו ראה הכרמית שלא נתקיימו הכבואות האלה בבית שני
פי הם לא היו בגלות ככל כי אס חמש' שנה עד שוכס לארץ
עד שהיו בהם אנשים שאלו הבית הראשון וכמו באמר מגי
הנביא מי בכס הנשאר אשר ראה הבית הזה בכבודו הראשון
ומה אתם רואים אותו עתה הלא כמוהו כאין בעיניכם וכן
באמר בפסד עזרא ורבים מההכבים והלויים וכאשי האבות
הזקנים אשר כאו הבית הראשון בידו זה הבית בעיניהם
בזכים בקול גדול ורבים בתרועה ושמה להרים קול ואר'
יאמר אס כן על זה ומרוב ימים יסקדו ותאמר כיון עזבתי ה'
וה' שכחתי כי רוב ימים והעושה והשכחה איכה כי אס מומן
ארץ והנכרים פירשו כבואת ותאמר כיון על גלות ככל והקך
רואה מה שיתייב אליהם ג"כ מן הכטול :

העיקר

השמיני שבזמן הגאולה תשוב השכינה
למול ביניהם כאשר היתה בהיותם על
הר סיני ויותר בשלמות וישוב הרוח הנבואי להדבק במוכני'
מהם וגם בכללות עם ישראל תתרכה ההכמה והידיעה לאין
שיעור עד שלא ילמדו איש את רעהו כי תמלא הארץ דעה
את ה' וכמו שבא בנבואה השני והשלשה והעשרה והיב וככר
התמכטו חכמי הכנרים לתת טעם וסבה אס היה הסם עמה'
כדכריה' למה לא היו בהם נביאים ולא מבאו מוון מה' כמונו
היושבים בגלות ובחרון אף השם שנסתלקה ממנו בעויתו
ובמאמר המסורר אותו יבאו לא ראו אין עוד נביא והס בו
על זה שבנבואה לא מלה בנביאים כי אס להודיע הגשמת ה'
וביאח המשיח ואשרי שנעשה כל זה לא הוכרכו עוד לנבוא'
ולכן לא בא רוח הקדש ביניהם אבל זה אין ענין לו כי גם
קודם ביאו קרוב לרבע מאות שנה נסתלקה ככר הנבואה

העקב

ואם כזה היו פרוצים כ"ס לישא אשה אנשי שבט זה משבט
 אחר אף שבכית שבי לא נעשת הלוקח הארץ שלא כמלקה
 לשבטים וזהו שלא יבאו למכשול שמקבץ כלה משבט
 לשבט מבואר הוא שגם בת יודעת כלה לא מתחייב להכבא
 לאיש משבטה ומלבד כל זה אם היא ענמה היתה מורע דוד
 למה לא בא הימם אליה ובא אל הכעל שלא היה אבי הכעב
 היולד הלא שמאט"ב ספר הדברים כהיותם ולכן ימם יוסף
 אל המשפחה ולא מרים והמסכיל בין ואמנם בבית שבי
 לא היה מלך מבית דוד כי אם פעם מבני המשפחה ופעם
 מבית הורודס ומהו יראה הראיות מבואר שאל"ל שיפרכשו
 הכבואות ההם על זמן בית שבי

העיקר

האחד עשר שאחרי אותה הגולה שיעדו
 הכבאים בכבואותיהם לא ישונו הגולה
 ממנה ולא זרעם לגלות אחר עול כל ימי הארץ לפי שימול
 השם את ערלת לבבותם ואל ישונו לבקלה ולמטא אבל יהיו
 לעולם נדיקים ולכן לעולם יישאו ארץ וכמו שאב בכבואה
 הה' והעשירית וה"א וה"ב וה"ג וה"ד והנכרים כבר
 יקבלו העיקר הזה אבל יפרכשוהו על הגולה הרומית
 שאחרי שבו בה לא יקמו עוד ממנה ותשובת זה מבוארת
 מעניני הכבואות ההם ויעודיהם שאי אפשר שיפרכשו כי אם
 על הגולה הגשמית אשר יקבלו בני יהודה ובני ישראל
 ביבאתם מן הגלות אשר הם בו וכמו שהיא מבואר בעלה
 מענינים וגם זו ראייה מוכרמת. שאי אפשר לפרש אותם
 הכבואות על זמן בית שבי כיון שאז כפעל יכנס הרע ומלאה
 הארץ חמם ושיפכות דמים וכבו ביניהם הפכוזים והמינים
 והאסיקורוס' וכ"ס אחרי אותה עקב' גלו בגלו הארץ הזה

העיקר

האומות הנכבדות אמנות הש" ויכירו
 וישמעברו לאלהיהם וידרכו תורתו וכמו שהתבאר בכבואה
 הא' והג' והד' והה' והו"ב ואי אפשר שיפרכשו הנכרים זה על
 ענמם כדבריהם שאמרו שהם האומות שאמר הגאולה
 הנפשית שגאלם אליהם קבלו דתו בכל העולם בי הנה
 מארכות העמים וגויי הארצו הם המעט מכל העמים הלא
 תראה שהא"י היא בכמות הארץ וכבו העמים יותר
 פשטי הישוב כלו היא מבני שמעאל הן אמת שקבתם בארץ
 אנכרים ובכל וארץ ישראל קבלו דת יאע מפני אונם
 קוסטנטינו קיסר אבל עוד מעט עזובה אמנם חלק
 האפריקא היא גם כן כלה מהישמעאלים וגם בחלק
 האיטורופיה שהוא החלק היותר קטן משלש חלקי הישוב
 הלא ארץ יון כלה שהיא החלק החמישי. היותר גדול
 מהאיטורופיה היא היום ביד התורקוס שהם בדת הישמעאלים
 סנה א"כ הנכרים הם המעט מכל העמים ואין יתקיימו
 בהם הכבואות שמייעדים זה בביאור על רוב העולם כ"ס
 שהם לא קבלו אמנות הש" ולא תורתו אבל הם סותרים
 ומכבדים איה ואמנם בבית שבי אי אפשר ג"כ לפרש העיקר
 הזה לפי שאז לא נתפשטה אמנות הקב"ה בעולם אבל כהפך
 שגולדו ביניהם פריצים נדוקים ומינים כמו שזכרתי וגם
 בתפודה ביניהם אמנות ישוע הנכרי. שהענינה את כל העול'

השנית כל כשר את דרכו ומלאה הארץ חמם:
 העיקר ה"ד שבאותו זמן מהגאולה או קרוב אליה
 ימיו המתים וכמו שהתבאר בכבואה הה'
 והו' והט"ו וכבר זכרתי שהיה הפליאה העצומה האחד
 לכי תכליות האחד כולל לכל באי עולם והוא כדי שבכסת
 ובאמצעות המתים שיקומו בתמייה אנשים ימדים והיותר
 רשומים שבכל מחוז ומחוז סכמיהם קדושים וכביאיהם
 יבאו האומות להאמין באלהות הש" ולעבדו סכס אחד בי
 הקמים יפרכשו ויגידו מעשה יי' כי כורא הוא ואמנה אמת
 ותורתו אמת והתכלית השבי הוא מיוחד לבני ישראל כדי
 שאותם שמתו בגלות הטובים וישרים בלבבותם יזכו בתשועת
 יי' וגאולתו וכמ"ס על ירושלם שיזו אתה משוש כל המתאבל'
 עליה ולכן תהיה התמיה לבני ישראל כוללת לכל יראי יי'
 ומושבי שמו. והעיקר הזה אין מי שיכחש שלא כתקיים עד
 הנה לא מהנכרים ולא מבני עמנו אבל יאמרו שלא יתקייב
 שמה התמיה סמוכה לגאולה ודברי הגבואות הכוזבות
 יכחשו דעתם זה לפי שהמה יעידו בביאור. שתהיה התמיה
 באותו זמן עמנו או קרוב אליו מאד

אלה הם

יד עיקרי הכבואות האלה והוכחתי
 מענינים שכפי הסברא הישרה והדעת
 האמתית בפשט הכתובים א"א שיפרכשו כלם ולא אחד מהם
 לא כפי דרך הנכרים בגאולתם הרומית ולא בדעת היהודים
 המשוכשים ומפרכשים הכבואות כלם על בית שבי ושהוא
 מחו"ב שיפרכשו. על הגאולה העתידה מהנה תגלה וכבר
 יוכל שיעשו לומר על העיקרים האלה היתה עלי יד יי'
המבשר טוב הרביעי ירמיהו הכביא ע"ה
 והכבואו' אש' ראיתי בו כשי הסכל
 הישר היותר מוכרמות לשיפרכשו לעת' לבא הם אלו שאזכור
הנבואה האחד תפלתה שובו בבית שוכבים כאם
 יי' בי אנכי בעלתי בכס וגו' עד כי
 פה אמר יי' לאיש יהודה ועבין הכבואה כך הוא שלפי שזכר
 הכביא למעלה שאמ' השם אליו הלך וקראת את הדברי' האלה
 בפונה ואמרת טובה משוכה ישראל כאם יי' לא אפיל פני בכם
 בי חסד' אני יי' לא אטור לעולם שזכרתי על עשתי
 9 2 ב 8 האנשים

השפטים אשר בלמלחמה ומהם נהר גזון וערי מדי לבן דבר
 על גאולתם העתידה ואמר טובן כמים טובים ומוכרים כי
 אנכי בעלתי אתכם והוא אבלי מלשון בעל ר"ל אבי הייתי
 בועלך עושרך בימים הראשונים וגם באחרונה אקח אתכם
 בהיותכם בתכלית הדלות והמיעוט אחד מעיר וב' ממספחה
 והבאתי אתכם כיון והוא בגאולה העתידה ובתמי לבס רועי'
 כלבי ר"ל לא כירבעם ולא כאחאז ואשר המלכים פושעי
 ישראל אבלי היו רועים מוצעי בית דוד אשר באמר עליו
 בקם ה' לו איש כלבבו ויזוהו ה' לגביר על עמו ועל זה באמר
 כאן רועים כלבי ואמר ורעו אפס דעה והשכל להגיד
 שלא ילמדו את העם לעבוד ע"ז כמו שהיו עושין מלכי
 ישראל אבל ילמדו אותם דעה והשכל טוב והמפרשים פירשו
 זה על פנחס יסאל שיהיה עם מלך המשיח כמ"ס בבבואת
 עירא והקמונו עליו שבע' רועים ושיינה נסיבי אדם ואמנם
 אמרו עוד והוא כי תרכו ופרייתם בארץ בימים ההמה כאם
 ה' לא יאמרו עוד ארון ברית ה' וגומר הוא פסוק וז' מאד
 באמרו שלא יזכרו עוד ארון ברית ה' גם כי אין
 ענין לזה אמרו כי תרכו ופרייתם אמרי שכבר אמר אחד
 מעירי ונטיס ממספח' וגם יראה הכתוב מכוכל מאד באמרו
 לא יאמרו עוד ארון ברית ה' ואמר אמת ולא יעלה על
 לב שלישית ולא יזכרו בו רביעית ולא יסקודו חמישית ולא
 יעשה עוד ומהו ענין העשה הזאת מ' יתן ואלע והמפרש'
 פירשו אע"פ שזכרו ופרייתם בארץ לא יקראו בכס הגוים
 כדי שיבאו להלחם בכס ותנערכו לנצח עמהם למלחמה
 וארון האלהים עמכם כי הנה בימים ההם לא תהיה לכם
 מלחמה ולכן לא תנערכו להוציא הארון כי בעת ההיא
 יקראו וירושל' כסא ה' ונקוו אליה כל הגוים לשם ה' ולעבדו
 לא להלחם ולא ילכו עוד אמרי שירכו לבס הרע שאר הגוים
 להלחם בישראל והבך רואה שכל אלה היו דברים סיבוכים
 כי כתיוב לא נזכר המלחמה ולכן לא כתייבב לי הפירוש הזה
 עם היות נכונה אלו יונתן אבל הנראה לי בו הוא שאין
 הכונה שבזמן הגאולה לא ישוב ארון ברית ה' אל מקומו
 אבל הרצון שבזמן בית המקדש הראשון לפי שהיו בני ישראל
 נמשכים אחר עובדותיה שהיתה כל קדושתם בשבועתם תלויה
 בבית המקדש ובארון אלהים אשר הם וכמ"ס שלמה בתפלתו
 את אשר יטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלותו ובא אלה
 לכני מוזכר בבית הזה ואתה תשמע השמים ושמעת וגומר
 ולכן אמר כאן שיקח אותם אחד מעיר ונטיס ממספחה
 ויביא אותם לירושלם בזמן הגאולה ושיקן להם רועים שידעו
 אותם בדעת ובהשכל ולא במאזה גוברת ושאל ד' שהיו
 יריאים את השם טובים ושרים בלכותם בהיותם מעטים
 ועולים מהגולה אבל גם אמרי שירכו ויפירו בארץ יעד שלא
 יסכחו חסדי ה' אשר עשה עמכם במאמר ארוכנו משה כי
 עוליד בני' ובני' כמים וכוונתו בארץ והשחת' אבל הם לא יהיו
 כן בימים ההמה שלא יאמרו עוד ארון ברית ה' והוא חוזר ל'
 הרועים אשר זכר שלא יאיימו את הבעלי ד' כן באמנם גורן
 לכם מהארון אשר שם ברית ה' ולא יעלה על לב מהבעל
 דין עבמו לאמר כירא כל את ארון ברית האלים ולא כמעט

ולא יזכרו בו לעמן השבועה והאלה ולא יסקודו רוצה לומר
 שלא תהיה פקידתם לירושלם מפני ארון ברית האלים אשר
 שם כמו שהיו עושים עולי הרגל ולא יעשה עוד ר"ל לא יעש'
 שם זה עוד או שלא יעשה בביתם עוד מעשה מנונה ינטרך
 החוטף לבקם מפילה עליו לפני ארון האלים לפי שכל זה לא
 יהיה לו מקום בימים ההם בסבת רוב הקדושה והסגידות
 שהיו בבני ישראל עד שלירושל' בלה יקראו כסא ה' כמו הנבל
 העליון שיעשהו הקב"ה מבלי אמצעי כי תה' הקדוש והדקו'
 כל כך בירושלם כמו בשמי השמים כסא ה' ומפני זה לא
 יאמרו עוד ארון ברית ה' לפי שהקדוש לא תהיה לבד במקו'
 הארון כי אם בירושלם בלה ולכן יתקבצו אליה כל הגוים
 בשמעת קדושת ירושלם ובני ישראל אשר זכר כי עליהם היו
 הדברי' לא ילכו עוד אמרי שירכו לבס הרע ולכן לא ינטרכו
 לבקש ממיל' מטאם בפני הארון ולא ללכת להשבע שמה על
 כל דבר פשע כמו שזכר ולפי שאמר ולקחתי אתכם אחד
 מעירי ונטיס ממספחה באר הכניא שלא אמר זה לגביר שיעלו
 מתי מספר לירושלם בזמן הגאולה ושארו מהם רבים בגלות
 כמו שהיה בעליות בית שני כי הנה בימים ההם לא יהיה כן
 אבל ילכו בית יהודה על בית ישראל רוצה לומר שכלם יבואו
 בגאולה יקרו ואמ' מארץ כנען לפי שהוא רמו לעשרת השבטי'
 שהגלו שמה ולא ואלו בית יהודה ובית ישראל יבאו על הארץ
 אשר הנחלת את אבותיהם שהיא ארץ ישראל ואמנם אמרו
 ילכו בית יהודה על בית ישראל פירשו המפרשים שה' כמו עם
 בית ישראל ע"ד ויבאו האנשים על הנשם והכוכן בענין שהו'
 כפשוטן שילוך בית יהוד' על בית ישראל ולא ה' עוד לשתי
 ממלכות ואמנם אמרו עוד ואנכי אמרתי אך אשיך בכבים
 לא כתיב אבל פירוש המפרשים בו וכרא' לי לפירושו בהיותם
 בגלות אמרם עבדי לפרעה שאמר אז הקב"ה כלבי ארץ אשיך
 בכבים רוצה לומר אתם עבדים למצרים ואך אעלה אתכם
 במעלה כל כך עליונה עד שתהיו כמים לה' אלהיכם ואך
 אתן לך ארץ חמדה ארץ ישראל ששבי היא לכל הארצות ואומר
 אבי תקראי לי רוצה לומר אבל אמרתי האנשים אלה כיון
 שהנבאיתם מעבדות להיותם בני ובתתי להם ארץ חמדה הם
 בלי ספק יהיו לי כמים נאמין יקראו אבי כיון שאני שמי
 ככבי' ומאמרי לא ישובו בעבו הארץ אשר נתתי להם אבל לא
 היה כן כי כמו שבגד' אשה מרע' שהו' בעלה כן בגדת' כי בית
 ישראל ואמר מרעה במ"ס והיה לו לומר כרעה להגיד שבגדה
 ממנו והלכה לאיש אחר אך אמנם עבא' אשר הוסיפו להטף
 שומע אבי נעקת תשובתו ועא' קול על שפיים נשמע בני
 תחובי' בני ישראל כי העוון את דרכם שחטו את א' אלהיהם
 ר"ל העוון את דרכ' במה שבין אדם לחברו שחטו את ה' כמה
 שבין אדם למקום והיה קולס ונעקתם כאמריהם שזמרי'
 כנגד השם אותן המאמר שאמר אליהם טובו כמים טובים
 כלא יאמרו הלא אמרת טובו כמים טובים ארסא משובותי' כי
 ועתה הנה עשיתו כמזבחך כי הנה אתאנו לך לפי שאתה ה'
 אהינו וידענו באמת כי אכן נלקח מנבעות המון הרים לפי
 שהיו עובדי ע"פ על ההרי ועל הגבעו' ואין בה מועי' כי בה'
 אלהינו תאזע ישראל וא זה באמר והבשע שהוא הע"פ שהו'
 עושים

עושים כמו שאמר ויכירו לבשת שהיא העבד לפי שהיא בשת
 למתעסקים בו אכלה את יגיע אבותינו באדם ובקרב
 בניהם ובנותיהם ואמרו אחינו מעשים הרעי' כידו ולכן
 באכנה בבשתנו ר"ל אכנו אכנו' כבשתנו ותכנו כליתנו
 כיון שה' מטאנו אכנו ואבותינו ולא שמענו בקולו וכאלו
 הש' משיבם על תשובתם זאת אם תשוב ישראל באם ה' אלי
 תשוב ר"ל אם תעשה תשובתך בזה האופן מהשלמות לשוב אלי
 הנה אז תשוב לארץך ותשוב למעלת ומלכותך אבל כתי' שאם
 תמיר שקוביך ומכני שתהיה קיים בתשובתך ולא תשוב לכסלה
 ולמטא והוא אמרו ולא תנווד כלומר לא תשתלק מתשובתך
 גם רמו באמרו אם תשוב ישראל באם ה' אלי תשוב שלא ישימו
 אמצעיים בתפלתם כי הוא מרכי העז' וכאלו אמר לא
 התפללו למיכאל ולא לגבריאל ש' ינו בעדכם לפני אכל אלי
 תשוב ולא לאחר ועוד כתי' שתשבע פי ה' באמת במשפט
 בנדק' לא כמו שאדם נשבע עתה לשקר וכמ"ס ואם פי ה'
 אמרו אכן לשק' שבעו וכאשר יהיה זה אז תהיה מעלת ישראל
 וסמו כעולם כ"כ שיתכבדו בו גוים וכן יתהללו ודבר הנביא
 בכתובים הלא כנגד ישראל פעם לכנע פעם לכנען כדרך
 הכנאות והנה אמרו באמת במשפט ובנדקה כמב ה"ר
 יוסף קמחי באמת שתשבע על מה שתדע שהוא אמת
 במשפט כשתחייב לשבע מנד המשפט והדיו ובנדקה שאם
 תכיר שהמשפט אינו בנדקה לא תקבל השבועה ויתר כיון
 לפרש שעבן השבועה הוא הקיום שיקיים יכולת הש' בגאולת
 מנצחם שהיה אמת לפי שקיים הקב"ה מה שהבטיח לאברהם
 בין הבתרים ואמר במשפט על פקידת בבל שהיה במשפט
 אחרי שרצה הארץ את שבועתה כל ימי השמה ואמרו על
 הגאולה העתידה אמר ובנדקה לפי שהיה בנדקה ה' כמ"ס
 ישעיה וסבי' בנדקה ואמר וילבש נדקה כשרין וכאלו יודה
 להש' על שלשת הגאולות ועל האמונה העתידה שתהיה
 בנדקה אמר והתכבדו בו גוים וכן יתהללו לפי שאז ילכו
 עמים רבים אחרי כני' ישראל לאמר נלכה עמכם כי שמענו
 אלהים עמכם הנה התבארנו כנבואה האת עיקרים ד' הא'
 שתהיה הגאולה העתידה אחרי שיתדלדלו ישראל ויתמעטו
 בגלות ומכני ארכו עד שיהיו אחד מעיר ושנים ממשפט והוא
 העיקר השביעי מעוקבי כנאות ישעיהו השני שיגיעו אחרי
 גאולתם למעלה עליונה מהקדושה והקדושה ולא ילכו עוד
 אחרי שזכות לבס הרע והוא העיקר השני מעיקרי כנאות
 ישעיהו הג' שיקבלו האומות אמונת ישראל כמ"ס וקו אלה
 כל הגוים לשם ה' והוא העיקר השני מעיקרי כנאות ישעיהו
 הד' גאולת ישראל ויהודה ותשועת מנצחם והם העיקרים
 הב' והד' מעיקרי כנאות ישעיהו ואתה רואה א"ל לפרש
 דבר מזה לא כדרך הנכרים ולא על בית שני כמו שהוכחתי
 שאותם העיקרי' מכנאות ישעיהו ואן נוכך בהשנו' הדרכה'
הנבואה הס' תפלתה הוי כועים מאבדים ומפס'ו
 את כן מעתה וגומ' מעתה לכס' אים נשכר
 לכן בקרבי ועבן הכנאות האת הוא שהיה מתעסק כנגד
 מלכ' ישראל והודה הרעים שהיו מאבדים את ישראל במעשים'
 היופפתים ועבודתם הרוג' כמו הרועים הרעים ש' אבדו'

ומפס'ים הנאן במקום שהם מופתים לשמרו ולהבילו ולפי
 שמלכי ישראל ויהודה הרעים בפעם הם סבבו חורבן ירושלים
 וגלות בני יהודה וכני ישראל מעל אדמתם לכן אמר כנגדם
 אתם הפסידתם את באני ותדמיוס ולא פקדתם אותם ר"ל
 לא השגתם עליהם לכמותם כמעגל' דק ולכן הגי' פוקד
 עליכם את רוע מעללכם כאם י' והוא רמו למלכ' ישראל
 ומלכ' יהודה שמתו מיתות מסוכות מכת סרב והרב וארצך
 הן כידו עבדיהם והן כידו אויביהם והודיעם שעוד יביא זיון
 שיקבץ את שארית באבו מכל הארצות אשר הדיסם שם בגלות
 וישבם על אדמתם כבראשונה והוא אמרו והשיבוני אהן
 על כויהם ולפי זה יהיה אחרי שבאורך הגלות יתמעטו
 וישאר מעט מהרבה וכמ"ס שנים שלשה גרגרים בראש אמיר
 לכן אמר ופרו ורבו כי הנה עם היוםס בזמן הגאולה מתי
 מעט ישימם השם כככבי השמים לרוב ולפי שמים רבים היו
 לישראל בגלות אין מלך ואין שר לכן אמר שעוד ישיב מלכיהם
 וזופתיהם כבראשונה והו והקיומתי עליהם רועים ורעום
 והודיע' עוד שלא יראו ויפסוד מלכת עוד בגלות אחרי ועל
 זה אמר ולא יראו עוד ולא יסתו ולא יפקדו כאם י' ר"ל שלא
 יפקד מהם אים אחרי שבתם על הארץ ופריים ורביים עליה
 וזה לא מפאת מלכות ולא בגלות ולפי שיעד בזה על שני
 דברים בכלל על גאולת העם ועל חזרת המלכים למלכותם
 לכן הביא אחרי זה שתי פרש' אמת על כל יעוד ויעוד מהם
 כי הנה על עבן המלך אמר הנה ימים באים כאם י'
 והקיומתי לדוד כמו בדיק והוא ע"ד מה שאמר ישעיהו ויבא
 מטף מנצח ישי ונכר משש'ו יפרה והוא מלך המשיח אשר
 קוינו לו וקראו במל לפי שיבא כנצח הסדה והודיעו שהוא
 ימלוך בישראל כמו שאמר וימלך מלך וכמ"ס ישעיהו עליו ומה
 עליו רוח י' רוח חכמה ובינה כן אמר ירמיה כאלו והסכל
 וכמ"ס ישעיה עליו ושפט בנדק לים והוכיח במיטור לעבוי
 ארץ כן אמר כאן ירמיהו ועשה משפט ובדקה בארץ וכמ"ס
 ישעיה ביום ההוא יוסף י' שנית ידו לקבו' את שר עמו וגו'
 ואסף נדמי ישראל ונספוחת יהודה יקבץ כן אמר ירמיהו כאן
 בימיו תושע יהודה ומלכות ישראל ישכון לבטח סתן שתי המלכות
 מלכות יהודה ומלכות ישראל ועוד הוסיף ירמיהו לבאר כאן
 שמו באמרו וזה שמו אשר יקראו י' בנדקו כי לפי שהיה
 מלך המשיח דבק ב"י אלהיו יקראו שמו עליו י' בנדקו כמו
 שקרא משה רבינו את המזבח י' כסי ויעקב קרא למזבח
 אל אלהי ישראל וימקאל קרא לרואלס י' שמה הכל כפי
 ענינו כלומר י' מנדיק אותנו בימיו של זה וכן תרגמו ויבן
 ויש מדרש' שלא יהיה שמו כי אם בנדקו בלבד ויאמר הכתוב
 וזה שמו אשר יקראו י' כי הוא ית' יקרא לו בנדקו ויתר
 כיון לומר שלפי שקרא למעלה למלך המשיח כמו בדיק
 ופתן הספה בו לפי שהוא יהיה מלך משכיל ויעשה משפט
 ונדקה בארץ לכן אמר שיי' בנדקו י' יקרא לו זה השם
 הנכבד למעלה שהוא כמו בדיק ואחרי שבה יעד בעבן
 המלך הוסי' לדבר ביעוד השני שהוא בגאולת העם ואמר
 לכן הנה ימים באים כאם י' ולא יאמרו עוד כי י' אשר
 העלה את בני ישראל מארץ מצרי' ל' שיהיה הגאולה העתידה
 ל'כ

יהוד' ואמרו כי כה אמ' יקול מרדה שמענו ספר ואין שלום
 ושאז הפסוק יאמר על גלות ישראל ומורכב ירושלם אבל הוא
 רמז למלחמה העמידה להיות בין ארזים וישמעאל על אדמת
 הקדש שבה תהיה נקמת " על האם וממכה תבא גאולה ישראל
 כמו שכבר הודעתך פעמים ועליה אמר קול מרדה שמענו
 ספר ואין שלום והו' בבא האינו' לו על שו' כי אז יהיה הפסד
 ביניהם עבוס מאד עד שבדרך המלחמה אמר שאלו בא וראו אם
 יולד זכר כ"ל שאלו לאכשי המלחמה ההם הזכרים אם הם על
 המשבר ללדת כמו הנקבה האם אפשר שהזכר' המה זלדים
 כנקבות והיו אם יולד זכר מדוע ראיתי כל גבר בהיותו זכר
 ידיו על מלבו כיולדה הנקבה והפכו כל פנים לרקון מרוב
 הפסד אבל הענין הוא כי גדול היום ההוא מאין כמוהו כי
 לא היה ולא יהיה בעולם כיום ההוא מרובי המללים ועבוס
 המלחמה והפלת הנקמה ולפי ששאלו היושבים בירושלם
 יהיו בעת ההיא כברה גדול מן העמים ההם לכ"ל ועת כנה
 היא ליעקב וממנה יושע כ"ל שממנה תבא יועתו לפי שבוים
 ההוא באם "לאשבו' עליו מעל בוארך וכנוי עלו שב למה שאמ'
 כל גבר ידיו על מלבו כאלו אמר שזין היום ההוא והלאה לא
 יהיה עוד על גבר מהאומות ההם על ישראל ו הודה והו'
 אשבו' עליו מעל בוארך ומסורתך אכתק רובה לומר היסורים
 והשעבודים אשר ישמו האינו' כך אכתק אותם ולא יעבדו בו
 עוד זרים וכנוי בו סודר א העול שזכר רובה לומר שאומו'
 הזרות לא יעבדו אותם באותו עול שעבדו עד עתה
 אבל יעבדו את יי' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקיים להם
 וביאר בזה שני דברי האמר שלא יסו' עוד למטא לאהיהם
 ככנאותיהם והשני שלא ימרו עוד במלכות בית דוד כמו
 שעשו במלכות דכבעס ועל זה באמר את יי' אלהיהם ואת
 דוד מלכם אשר אקיים להם שהו' רמז למשיח בן דוד שבאמן
 הגאולה ביניהם ימח ולפי שהגאולה היא היא עמידה
 להיות אמר זמן ארוך לכ"ל ואתה אל תירא עבדי יעקב באם
 יי' ואל תת' ישראל כי הנני מושיעך מרמק ואין פירושו מארץ
 רמקוה כמו שכתבו המפרשים אבל כ"ל מוזן רמקו וכמוהו
 מרמקו יי' נראה לי ובאלו הודיעם שלא תהיה הגאולה לאותם
 עבדים שגלו כי אם לזרעם והו' ואת זרעך מארץ שבים
 האמנם אשרי שיגלו לא ימרו עוד במלחמות ולא בברות
 אמרו ולא ילכו עוד בגלו' אשר ועל זוש יעקב וקטן ושאכן
 ואין ממרד ונתן הסבה למה לא יהיו לו ממרדי' כיאו' כי ארץ
 אבי כאם יי' להושיעך כי אעשה כלה בכל הגוי' אשר כחצתך
 שם רובה לומ' שם יזכו לשועה וזאת הגוי' אשר כחצתך
 בהם יכאו' ליד' בליה באותה מלחמה שזכר' וישראל לא יבא
 לכלייה אבל בלבד יסר אותם הט' כפי משפט מעשיהם
 אבל בקה לא אכתק שהו' מעבין כרית' והמשך הכניא דברי
 עוד ביסודיהם מנגלות באו' כי כה אמר יי' אנוש לשבך נקלה
 מכחך כ"ל השבר והגלות אך הוא גדול ואנוש ומכתק היא
 נחלה כלומר עבומה עד שמהרופאים אין דן דיך למוז'
 כ"ל אין אדם מהם שיכחה מכחך שדון ויפוטו סיסיה למכתק
 מוזר וכפואה ולכן רפואות תעלה אין לך כלומר שהרופאים
 אינם עושים לך כבר רפואה כלל לפי שמת' אדם מבריא ואת

כ"כ גדולה בעיניה יותר מגאולת מנצרים מפא' ונפלאותיה
 וגם להיות גלות מנצרים כלו בארץ אשת והגלות היה מסוזר
 ומסוזר בארבע פנות העולם שכן בימים ההם לא ישבע
 הכבוע סי' ה' אשר העלה את ישראל ממנצרים לפי שהיה
 אכלס קבוץ הגליות עליה יותר עבומה מאד ולכן יתלו בה
 השבועה מפני שהיה זה הכס היוצר גדול והיוצר נפלא
 ביניהם והתבונן אמרו ממנצרים אשר העלה לפי שהו' כלס
 מקובטים בארץ אשת אמנם בקבוץ הגליות אמר אשר העלה
 ואשר הביא לרמו' על רכוי הפאות אשר יקבעם ויביאם
 מהם ואמר את דרע ישראל מארץ כפונה על עשנת השבטים
 שהגלם סמרי' שמה ועל שאר הגולים ממזרח וממערב
 אמר ומכל הארצו אשר הלקחים הם הכה התכארו ככבואה
 הזאת ה' יעקבים הא' שישב הפ' את שבות עמו ויקבץ את
 כדמו כמ' ואכי יקבץ את שארית נאמי מכל הארצות אשר
 הדמי אותם שם והו' העיקר הג' מעיקרי כבואות ישעיהו
 והכ' שהיה גאולתם וקבוצם אשרי היותם מתמעטים באורך
 הגלות כמ' את שארית נאמי ואמר ופרו וכבו והו' העיקר
 הו' מעיקרי כבואות ישעיהו והג' שעצרת השבטים אשר הגלה
 סמרי' ארץ אשר כפונה ישובו לאדמת הקדש והו' העיקר
 הד' מעיקרי כבואות ישעיהו והה' סימלך עליהם בגאולה
 העתידה מלך מבית דוד והו' העיקר הו' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והו' שלא ישובו עוד לגלות אשר וכמ' ולא יראו
 עוד ולא יתנו ולא יפחדו כאם יי' והו' העיקר היא מעיקרי
 כבואות ישעיהו ואתה רואה שא"ל לפי דבר מזה לא כדרך
 הנצרים ולא על בית שני כמו שהוכחתי באותם העיקרים
 מנכאות ישעיהו

הנבואה הג' תמלחה הדבר אשר היה אל ירמיהו וגו'
 כתב לך את כל הדברים אשר דברתי אליך א
 ספ' וגו' עד כה אמר יי' מבא קן במדבר ופרין הכנזאה
 שאמרי שיער הכניא על מורכב ירושלם ע"כ מלך בכל כזה
 הקב"ה לכניא שיכניז הכנז' הזאת כדי שתהיה נקמה לישראל
 ויראו שכו' שכתובים הסורעבו' כן תקיים הנחמה הגדולה
 הזאת באמרי' היום ולכ"ל לכניא כתב לך את כל הדברי'
 אשר דברתי לך אל ספר רובה לומ' אכתבם בספר לפי שהם
 עת דים להיות לזמן ארוך וינטרך שיעמדו ימים רבים ואמרו
 א הפסד הוא כמו בספר וכמוהו ואל הארון נתן את העדות
 שהו' כמו ובארזן ואמרו את כל הדברים אשר דברתי אליך
 הם אשר זכר אמרי' זה ואלה הדברים אשר דבר יי' א ישראל ואל
 יהודה וגומר ולפי שכבר באמרה לו הכנזאה הזאת לכן כוהו'
 את כתב לך את כל הדברים אשר דברתי אליך על חפץ כדי
 שידעו שהנה ימים באים שאשיב שבות ישראל ויהוד' והשבות'
 אל הארץ אשר נתתי לאבותם והמאמר הוא מורה שלא באמר
 על פקידת ככל כי הכה משם לא שבו אלף יהודה וכימן אבל
 הוא יעוד לעמיד לבא שישובו ישראל שהם עצרת השבטים
 שגלו לאזור מגלו' אומרון ויהוד' מגלה במורכב ירושל' והכניא
 לקיים מצות השם כעז מה שמע והו' אמרו ואלה הדברים
 אשר דבר יי' אל ישראל ואל יהודה כ"ל שכבואתו ואת היא
 מתגאולה העתידה לכא' על שני המלכו' ישראל ומלכות

וגם כל מאהרץ שחוקר זהם האויבים ההולכים לבקר
החולה בחלו הנה הם אומרים לא ידעונו לפי ששבוך כמת
וכבר התיארו כלם כ"ל הרופאים והאוחזים ממך לפי שמדת
אויב הכייתך מוסר אכזרי כ"ל בדן דנו חליך למיתה לפי
שהכיתך מכה ענומה כמו האויב אכזרי אבל זה היה על
רוח עונך שצננו טעמך ולכן מה שנעק על שברך באמך
שאנו מכאובך כיון שעל רוב עונך נכמותם ושעמנו
טעמך באיכותם לכן עשינו אלה העונות לך ובאו הדברים
האלה מהמכה והרופאים והאוחזי דרך משל לתוקף בריותיהם
נגלות ודבר אותם בלשון נקבה כנגד נקבת ישראל ואמר מה
צועק בלשון זכר כנגד העם והכל באות בלשון ואמר עוד
שאפי' שהיו עונותיהם על רוב עונם הנה עם כל כל אוכליך
יאכלו וכל בריך כלם כשבי ילכו וגומ' לפי שרעה תבא אליהם
על מה שהרעו נגדך ואמרת לך אעלה ארכוב וממכותיך
ארפףך רונה לומר שאפי' שאין דן דין למוזר וכלם היו
אומרי שאין יצועתה לך עוד באהים הנה לא יהיה כן כי אני
אעלה ארכוב לך בדרך הגמתי וממכותיך זהם נרות הגלות
ארפףך ואמרו כי נדמה קראו לך כיון היא דורש אין לך מלת
כי משמעת במקום אפי' כמו ילך כא ה' בקרבנו כי עם
קשה עורף הוא אמר וממכותיך ארפףך אף על פי שקראו
נדמה וכבר לא היה לך דורש ולא מבקש וכמ"ס כל מאהרץ
שחוקר אמר לא ידעונו וממנו שאנו ענין גאולתם במשל
הרפוא ל'חולה המתיאש מרפואתו לכן ביאר הכמשל בו באמרו
מה אמר ה' הנני שב את שבות אהלי יעקב שהיו רמו אל
עריהם ומשכבותיו ארמם שהיו רמו למדנות הגדולו אלהם
ונכנתה עיר על תלה שהיו רואים כי לדתה גבוהה אבל
אין ישראל אמר בה על תלה וארמון על משפטו יש שבכה
בית המקדש על מכונן ויבא מהם רונה לומר מאהלי יעקב
ומשכבותיו קול תודה וקול משחקים כ"ל שדור לא על גאולת'
ועל פדות נפשם ועם היותם בזמן הגאולה שבי' אלהם נרגבי'
בראש אמר הנה יתרכו מאד והוא אומר והרבותים ולא
ימעטו ועם היותם בגלות בקלון ונעז ומנוקה רבה הנה אז
יזכו לכבוד מבלי כעז והיו והכרתים ולא יעצרו והיו בניו
קקדם שבי' עליהם ובני ישראל פרו וישכרו ויקנו ויעמנו במאד
מאד ועדתו לפני תכון רונה לומר שיהיה עדת ה' יראה
ומושבה שמו ויפורס א"כ והיו בניו קקדם על רבויים ויעדתו
לפני כיון על נדקתם ואמר ופקדתי על כל לוחסיו להגיד
שהאומות שלטנו אותם ככלל ופקוד עליהם השאתם באויה
המלחמה אשר זכר ולפי שבבית בני היו משועבדים פעם
לפרס ופעם ליון ופעם לרומיים והיו מהם תמיד נכדים
ומושלים בארץ ישראל וגם המלכים שלטנו אז בבית בני לא
היו ראויים ל'חלוק לכ"א והיה אדירי ממנו ומושלו מקדכו
יבא ולא יהיה כהבודו וזכרו שנתחקו מ"י כוזרו אומר
זהו והקרבתי ונגש אלי ואמרת אמרו עוד כי מי זה ערב
את לבו לבגש אלי לא כפלו המפחדים בהכנת אמתו ופירכאו
הוא שאדם כדי להתקרב לכזרא את ולהדבק בו לא יספיק
רצונו וכוננו אם לא ילוח אליו העור האלהי כמ"ס ושכתי
כפי עליך ועל זה אמר המאורר אשרי תבחר ותקרב כי האיש

אשר יבחר יי' ויקרבהו אליו הוא הנקרב לא וולת זה כי
הס' יחזיק בו להקריבו אליו ואז הוא יעבר כח לבגש אליו
וזהו שהונק לבאר ולזה אמר כאן והקרבתי ונגש אלי ואמר
למדכי לעשות רבונך כי אתה אלהי רומך עובד תנחמי וגו' כ'
עליו לבאר למה אמר והקרבתי באמרו כי מי הוא זה ערב
לבו לבגש אלי אני לא אקריבהו ולא אשלק יד עזרי
והשפתי בו וכו' שיעד בענין המלך כן אמר בענין העם
והייסם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים כלומר שימול לבכם
העבד באופן שהמה כלם יקרכו אליו לשרתו והוא ישגיח בהם
כאב את בן יצה והונך אמר זה לבאר מתי תהיה מלחמת
האומות זו ומתי תהיה תאוועת ישראל האם תהיה אמת מהם
בזמן אמר והאמת בזמן אמר או יהיו קרובת וממכות זו
לזו ועל זה אמר הנה סערת י"ממה יבאה וגו' על ראש כשפי'
ימול והוא קמת האומות אויבי ישראל אשר זכר וסיפיה
באמרת הימים כי אז תתכוננו בה כלומר שבאמרת הגלות
תהיה ובאותו זמן עמנו תהיה תאוועת ישראל והוא אמרו בעת
היא כי אם יי' אהיה לאלהים לכל משפחות ישראל והמה יהיו
לי לעם הנה התבארה בכבואה הזאת ז' עקרים הא' יעוד
הגאולה העתידה כמ"ס הנני שב שבות אהי יעקב ומשכבותי
ארמם והוא העיקר ה' מעיקרי כבואו' שיעיהו וה' שבגאולה
העתידה ישובו עשרת השבטים שגלו אשורה כמ"ס ושכתי את
שבות עמי ישראל ויהודה ואמר ואלה הדברים אשר דבר יי' ל'
ישראל והוד' והוא העיקר הד' מעיקרי כבואו' שיעיהו וב' קמת
האומות אשר הרעו לישראל שפיה קודם הגאולה ושמן אליה
כמ"ס כי אעשה כלה וגו' ואמ' כל אוכלי' יאכלו וגו' והיה העיקר
הא' מעיקרי כבואות שיעיהו והד' שבגאולה העתידה ימלך
מלך מבית דוד כמ"ס ועברו את האלהים ואת דוד מלכם
אשר אקים להם ואמר והיה אדירי ממנו ומושלו מקדכו יבא
וזהו העיקר ה' מעיקרי כבואו' שיעיהו והה' שיהיה הגאולה
העתידה אמרי עבוד זמן רב מהגלו' כמ"ס ואתה לא תירא עבדי
יעקב ואל תמת ישראל כי הנני מושיעך מרמוק ואמר אכזב
לשברך וגו' והוא העיקר הו' מעיקרי כבואות שיעיהו והשס'
שאמרי הגאולה העתידה לא יבאו עוד על ישראל מלחמות
ולא גלות ולא נרות אחרות וכמ"ס ולא יעברו בו עוד זרים
ואמר ושב יעקב ושקט ושאכן ואין מסרד והוא העיקר הא'
מעיקרי כבואות שיעיהו וה' שתשוב השכינה והנבואה למול
על ישראל כמ"ס ואנכי אהיה לכם לאלהים וזהו העיקר הס'
מעיקרי כבואות שיעיהו ואתה רואה שא"ס שיפורס דבר מזה
לא בדרך הנכרים ולא על זמן בית בני כמו שהוכחת באותם
העיקרים כבואות שיעיהו באה העב :

הנבואה הד' תמלתי כה אמר ה' מנא מן במדבר
עד הדבר אשר היה אל ימיהו מאת ה'
בשנה העשירית לבדקיהו והנבואה הזאת סמוכה ומקשרת
עם הנבואה אחרת למעלה ויעודיה כיעודי' ההם והסמכל
היעב כנבואה הזאת כי היא נחלקת לג' חלקים הראשון הוא
מתמלתי עד נקבה תקווב נבד והחלק הזה ידבר מקבוץ
עשרת השבטים והחלק הב' הוא מן כה אמר ה' נבואת אלהי
ישראל עוד ואמר את הדבר הזה בארץ יהודה וגו' עד ושכתי
ערכת

בשמי' ישו'ע

ערה לי והחלק הזה ידבר מקטן מלכות יהודה וכנן
 ירושלם והחלק הג' מן הכהנים באים באים יי' וזעתי את
 בית ישראל ואת בית יהודה עד סוף הכנאיה והחלק הזה ידבר
 מהממלכות שתי יהודה ואפר' ורש' פי' פסוק
 מנא מן במדבר שהם דברי האל ומרמק יי' נאל' לי שהם דברי
 הנביא ומאמר וההבנת עולם אהבתך שהם דברי השם ופירוש
 מרמק בוכות האבות ואמר המפרשים פירשו הכתובים האלה
 ואמרו שיש בהם בלב' מאמר השם ומאמר ישראל כי אמרו מנא
 מן במדבר' הם דברי השם ומרמק יי' נראה לי הוא תשוב' שכל
 כאלו הם מתרעמי' שמומן רמק נראה לי הם ועתה הפתירו
 פכו מזה וזהו שהם וההבנת עולם אהבתך וגו' ופירש
 מנא מן במדבר שמהם מן בעיניו כשהוכיחו ממנאים שהיו
 שרדי' מרב שהמנאי' היו מתנכלים להמיתם והלך להרגיע
 הוא ענין האל הולך לפניהם במדבר וזהו דרך ית' מעט
 הספקות אבל הוקשה אנלי' למה אמר מנא מן במדבר והיה
 לו לומר במדבר' ומה שאמר יוכתן טפק כרכבו במדבר אבו
 מעבדן הפ' גם אמרו עם שרדי' מרב על ידאי' מנאי' הוא דבר
 אין ענין לו כי הם לא הרגום במרב וכדי לברוח מהספקות
 כל' לפרש במדבר מלשון ומדברך כאזה שהוא באמר על
 הדבור והתפלה יאמר הש' מנא מן במדברו ותפלתו ישראל
 שה' מדברו ומאמרו לפני' ית' עם שרדי' מרב הלך להרגיעו
 כל' העם הגולה הזה אות' שכשאו מרוב האומות אתה אלהינו
 הלך להרגיעו פלו' לך להרגיעו ולהכי' לו מגלותו כי הלו' הוא
 מקור וישמש בלשון כווי' כמו וזכר את יום השבת רגום אות
 ויבאר מי הוא אשר מנא מן בדבורו זה ואמר ישראל ויהיה
 א"כ הכתוב מקורם כל' אמר מנא מן ישראל במדברו ודברו
 שאמר עם שרדי' מרב הלך להרגיעו כזן שמרמק ה' נראה
 לי מאז שהייתי במנאים נראה עלי' לגאול אותי כן אתה הלך
 להרגיעו ואמר שמהם מן בדבור הזה לפי שהקב"ה מתאוה
 לתפלתן של בדיקי' וכלו ערבה ליי' תפלת יהודה וירושלם ועל
 זה ישיבה השם כן דברת שמרמק נראתי לך ועוד אודיעך
 שאהבת עולם אהבתך וע"כ משתך חסד לחוביך מלות
 מנאים ולתת לך את התורה ואת ארץ ממדה כחלת נבי' ואמר
 החסד' אשר עשה עמכם שכלל כלם באומרו על כן משתך
 חסד ומה טוב אמרו ואהבת עולם אהבתך שגלה בזה שכלי'
 העולם השפל הוא כלו בעבור המין האנושי כדי שיכיר את
 אלהיו ויעבדהו ומהמין כלו לא הגיע לתכלית הזה כי אם עם
 ישראל הנה א"כ שאהבה שאהב הקב"ה את כל העול' הוא תלוי
 בישראל וע"ז מקבו בתפלת אהבת עולם אהבתו שהאהבה
 לו עם העולם נחנה עלינו ולכן אמר כאן ואהבת עולם
 אהבתך על כן משתך חסד להיותך תכלי' המין כלו ואעפ"י
 שצובתך בגלות זה טעם רבות עוד אבך וככנת בתולת
 ישראל לפי שאומה במורכבה וגלותה ככנין ההרס שיניפזו
 יבכו ועביו ובשביבה ויתקבנו האמנם אמר עוד אבך
 וככנת להגיד שכנינה יהיה ממנו' וישראל ג"כ ולכן אמר
 עוד ואבך ברחמי ומחלתי וככנת את מעמך שמקו' שבימי'
 ישראלונים כעלת לאלהים אמרים עתה תשוב' להיות בתולת
 ישראל שבעלתך עוץך ולא אפך ולכן אמר גם כן עוד

תעדי תופיך זהו משל לאלמות המדות והאמונות וצמקום
 שהיית בגלות כאכזה ולכן דוח הנה בזמן גאולתך תנאי
 במחול משקים וכמקום שהכותיים נתיישבו בהרי שומרון
 ואכלו פרי כרמך עוד יבא זמן שאת תעבי כרמים בהרי
 שומרון והנוטעים שיעשו אותם יחלוט בשנה הרביעית
 ונטעו הוא עבר במקום עתיד ולפי שדרך בני אדם לטעת
 הכרמים בהרים כי הוא מקום לעשות יין יותר מאוכף
 ובשומרון מפחד האויבים ימים רבים היו יבאום לנאת
 לכרמים לכן להבטיחם על השלום אמר להם כך ואין להפלא
 מאשר דבר ראונה בלשון נכח לכמה היקדה באמרו עוד
 קטעי כרמים ומיד באותו פסוק דבר בלשון רבים זכרים
 לכסמרים באמרו נטעו כרמיעים ומללו כי זה דרך לשון
 הנביאים פעם ידברו כנגד כנסת ישראל בלשון מקבה יסדה
 ופעם כנגד אנשיה בלשון רבים זכרים והכל פאות כפי הלשון
 והענין ואפשר לפי' נטעו כרמיעים ומללו על הכותיים שבהרי
 שומרון נטעו כרמים ומללו אותם בתועבותם ולפי זה הפ'
 יהיה הפסוק כלו מתוקן בלי דומק ואמנם אמרו כי יש יום
 קראו נכרים בהר אפרים קומו ובעלה פון וגו' פירשו
 המפרשים נכרים על הנזפים שהיו עומדי' מפחד האויב בהיות
 ישראל בארץ ועתה יעלו שם לקרא ליושבי' הפספסי' לעלות לבין
 להודות לה' על תשובתם ואיכני' מונא בפרוזה היה לא טעם
 ולא ריח לפי' שלא נזכר בכתוב הזה מלמדת ישראל שהיו
 הנכרים נזפים את הארץ ולא באמת' שיקראו לכסמרים לעלות
 לבין והם באמת כלם דברי רוח אבלי' לפי' דרכם נראה
 לפרש שלפי' שירבעם בלשון המלכות היה ימנע את בני
 ישראל מלעלות לירושלם כמו שאמר ויאמר אליהם רב
 לכם מעלות ירושלם והיה משיש נזפים ומונעים בדרכים
 למנעם מלעלות שמה לכן יעד הנביא כאן שבזמן השואעה
 לא היה כן כי יבא זמן שיעמוד נכרים וזופים ושומרי
 הדרכים בהר אפרים לא למנעם מלמדת לירושלם כימי קדם
 כי אם בהפך לאמר קומו ובעלה פון אל' אל' אלהינו ולכן אמר
 בהר אפרים אבל כל זה איננו שזה לי לפי' שאהבה תראה
 שירמיהו עמנו בתחלת ספרו זה בזכרון מורכבות ירושלם אמר
 הזכירו לגוים הנה השמיעו על ירושלם נכרים באים מארץ
 מרמק ויבאו על ערי' יהודה קולס וגו' וידוע שלא
 אמר נכרים על הנזפים כי הוא אמר נכרים באים מארץ
 המרמק והמפרשים פירשו שהם אוכלותי כבודך כאשר
 ובאלו קראם כבודך נכרם וזימן תרגם שם נכרים כמו
 בזכרים בבית ולכל לא הגיעו לאמתת הכונה אשר היא
 באמת אנלי' שהנכרים הם הרומיים בני' אדום וזהו הנביא
 ירמיהו כשיעד שם על מורכב ראשון נבא גם כן על מורכב
 בית שני ועליו אמר השמיעו על ירושלם נכרים באים מארץ
 המרמק הם הרומיים שבו עם אספסי' וטוס וטיוס ולכן
 אמר מארץ המרמק שבו מן המערב כי בכל לא תקרא ארץ
 מרמק על ירושלם וכן אמר משה בתוכחותיו יס' יי' עליך
 גוי' מרמק מקנה הארץ שפירשוהו המפרשים כלם על
 הרומיים הנקראים היום אב' נכרים ועליה אמר שם ירמיהו
 ויתגן על ערי' יהודה קולס לפי' שאספסי' וטוס ראשון

בבוא עמי יהודה ובאחרונה כבשו את ירושלים ואחר זה אמר
בנגד ירושלים כאומרי שרי היו עליה מסביב כי אחי מרתה
ולפי סכא שם על מורכב ראשון ועל מורכב שני לכן אמר
מיד לרכב ומעלך עשו אלה לך רמזו במלת אלה לשני
המורכבות ולפי שהאחרון הכביד אחר כלבו ואשר דמה לכו
לכן אמר עליו זאת רעך כי מר כי נבע עד לך ועליו אמר
עוד מצי מצי אוחליה וגומר וחסם הדברים באמרו שבר
על שבר נקרא ומהו שבר על שבר כי אם מורכב ירושלים
השני שאל על המורכב הראשון וזאת לך ראיה בדורה שקרא
בנבים הרומיים בני אלוס ואזכר למה קראם כן הוא לפי
שגשג שבר הוא גם כן מערב מורכב וכבר הביאו הרד"ק
בשדשו והביא ממנו וכמו ישראל להשיב כעיר נטורה
וכנזרת לב שהם כלם עבין מורכב ומפני שהו הרומיים
כובשי ממלכות מדיני ארצות לכן קראם נכרים מכורף
למה שזרה עליו הכראה שפנה הנביא ברוח הקדש שיאמרו
בישוע הנכרי ויקראו מפני זה בנבים ועליהם אמר כאן
בי ים יוס קראו נכרים בהר אפרים ב' לפי שעד את האומה
בבניה ושליתה ביאר מתי יהיה זה ואמר ב' ים יוס וזמן עתיד
להיות שאלו יקראו הנכרים בהר אפרים כשיאמרו אלו לאלו
קומו ובעלה כיון לכבוש ירושלים ואכן ישראל ואמרו עוד אל
י' אלהינו הם דברי הנביא וזמר למעלה כי ים יוס
אל י' אלהינו קראו נכרים בהר אפרים קומו ובעלה כיון
ואמר בהר אפרים אם לפי שהיו דבלי כנגד מלכות ישראל
ולכן המשיך הכבואה כנגד ארצם בימוד ואם באולי
שכא שראשונה יעלו בהר אפרים ומשם יאמרו קומו ובעלה
כיון ואמר שאלו כאר יהיה זה ר"ל שיעלו הנכרים באי בארץ
המים ישמחו וגילו בני ישראל כי קרוב יועת לבא ולב"א י'
שירובו לעקב שמה ויבהלו על ראש אותם הגוים וישמיע
בהולס ויאמרו הושע י' את עמך את שארית ישראל לפי
שמאותה הקריאה והעלייה שיעשו הנכרים על כיון תמך
המלחמה והבקמה ומשם תבא תועת ישראל ולפי שאלו תהיה
צרה לעקב וממנה ישע בתפלתו לכן בזה שירובו ויתפללו
ויאמרו הושע י' את עמך את שארית ישראל ואז ישיעם השם
וכמ"ס דביאל ובעת ההיא ימלט עמך ולכן יעדס שמיר אחרי
זה יביא את עשרת השבטים מארץ כנענה אשר הובילו שמה
ויקבץ שאר השבטים מירכתי ארץ ואמר בס עור פסח ההה
וילדת להגיד שהיו עולי הגולה רלים וכמאלים ושכלם אפי'
היותם חלש מהם יאוכו שמה ואמר בבכי יבאו להגיד שהיו
נרות זמן קבון גלויות וקבלי משיח כל כך עד שיבואו כובים
ובועקים מהרעות סבכלו ובתמוכוס א האהים שיבילם מיד
שוקיהם ויוליכום אל ארץ טובה ורשבה ארץ כחלי מים כי
בהיות הארץ רוח מהמים לא ימסר כל טוב בה ואפסר לפנה
כחלי מים על התורה לומר שימול לבכס הערל ויבהס על
כחלי מ' התורה והאמונות הטובות ובלדך ישר במדותיהם
באופן שלא יכאלו עוד במתאדם כי יהיה הקב"ה לישראל כאב
את כן יכ' ללמדו להועיל ואפרי שהו רמו למלכו ישראל תהיה
יאהבתו אוחן ככן בכור וזכר אפרים לפי שבכל זה לא דבר
דבר ממלכות יהודה בי אם ממלכות ישראל האמנם למה

קראו בכור אפסר לומר שהיה מפני ברכת יעקב ליוסף
שכל הבכורה מראובן וכתנה לו ואפרים היה ראש לבית
יוסף ואולי שמפני גולה אפרים ראשונה לכן זכר הנביא
כאן נחמתו ראשונה וקראו בכור רונה לומר קודם וראשון
בגלות ולפי שלאורך גלות השבטים שהם היום יותר מאלפים
שנה יאזר זכרון עבנם וגלותם מבין הגוים שכניהם הרעים
לכן באה פרשה אחרת שיכריזו ויפרסמו עבנם ועליהם אמר
הנביא כמכריזי שמעו דבר י' גוים והגידו באיים ממרחוק
ואמרו מזרה ישראל יקבצו ואמרו כרועה עדרו ר"ל אתם
הגוים אעפ"י שראיתם בני ישראל מתארכים בגלותם אל בא
תמצבו שיד סתמיים היה בהם כגולה אותם ולא ג"כ אתם
במכסם אלפים מהשנים האלה אין הדבר כן אלא שהקב"ה
הוא היה מזרה ישראל בגלותו והוא ית ענמו יקבצו כי הוא
יאביב וימכס ימקן וידיו תרפנה והביא להם ראה על זה
משמירתם בגלות כי אך אפס שימידו בגלות כ"כ מהשנים
ולא יכלו וגם לא יעקבו ולא יומרו לעם אשר אם לא שגדלו
הרועה שמבילים ולה אמר ושמרו כרועה עדרו כי כמו
שהרועה פעם יסור הארץ בשדה ופעם יקבצו כן ה"ס פעם
פזרם ופעם יקבצם והוא אמרו כי פדה י' את יעקב שהוא
כנו לעצרת השבטים שגלו אסורה וגאלו מיד חוק ממנו
שהם האומות המזיקים בהם בארצות גלותם ומפני שבהיות
פלכו ישראל בארץ היו מכועי מלעלו לירושל כד' שלא להכניע
למלכי יהודה לכן אמר שבגולה העתידה לא יהיו כן כי
לא יזכרו עוד את זמניהם לעגלים כימי קדם אבל יביאו
ויזכרו למרום כיון שהוא כמו שזכרם ויכתן עור בית מקדשא
לאתבכי בכיון וביאר עוד שזמן ההו לא ישיגו הרעב ומסר
כל כמו זכר עמו שהיה להם בעת רעתם וגם אפי נתתי
קיון שיכס בכל עריכס ומוסר לחם וגומר ואמר וגם אכרי
מבעתי מכס את הגשם וגומר ועל זה אמר ובהו אל טוב י'
שהוא לעלות לרגל כמרוה שלם פעמים בשנה ויהיה זה על
דגן ועל תירוס וגומ' ר"ל מרוב כל ובשובע הכרבות ולכן
אמר והית' כפסם כגן רוח ובה לא יתספו לדאבה עוד בגיון
ואכנה אבל בהקך שאותשמה בתולה במחול רונה לומר כל
בתולה ובתולה ילכו במחול וכן הבחורים והוקרים לפי
שאפסוך את אכלם לשאון וכמתים ושמתים מיגונם ואמנם
הכהנים שבמורכבן בית י' חדרו וכעדרו ממתנותיהם בזמן
ההוא תהיה כפסם רוח ומתענגת בדשן ואוכע רב לפי
שתחזור עבודת בית המקדש למקומה וישבעו דשן הקרבנות
שיביאו מכל התקומות והארצות כמו שאמר אלי' ככיות
ישרתוך ואמר קול ברמה נשמע בדך הגשם על ערשת
השבטים שראשם אפרים לכן זכר באלו רחל אמו של יוסף
אכ אפרים ומנשה היא בופה דרך משל על בניה ואל
להשמיע קולה בכה תבכה ברמה רונה לומר בגבעה רמה
ואמנם אמרו מבכה על בניה בלשון רבים ומור ואמר בלשון
ימיר כי איכנו פירשו המפרשים שאיכנו ירמו לעם אפרים
ויותר כיון אכלי לפנה סתמל ילדה שני בנים יוסף ובנימן
והם נחלקו בשתי מלכות כי יוסף בשני בני אפרים ומנשה
היה במלכות ישראל ובנימן היה במלכות יהודה ולפי
10 I 88 י טכני

משפטי ישועה

אני יוסף גל עם השבטים להלל ומכור כהר גוזן ועירי
מדי ולא שבו עוד לבית שבי ולא ידעו מהם דבר אם הם
ואנה הם אינם שבו כבימן גלה בגל' עם שבת יהודה ושבו
לבית שבי וגלו במורכבן שבי וידענו גלותם שבתם וקמתם
לכן במשל הזה זכר באלו רמל מבכה על בניה כלומר
שהלכו בגלות האומה גדול אכפתה ודאגתה הוא על
גאט יוסף ומלכות ישראל כי איכנו ולא שב לבית שבי ולא
ידעה ממתו דבר ולכן אמר מבכה על בניה על גלותם
ואמרבט האומה מאנה להנחם על בניה ולקחת תנחומי
הכבודות ומכי שאיכנו רונה לומר יוסף בנה הגדול ולכן
ישבית השם על כל אשר מבניה באמרו מעני קולך מבכי
ועניך מדמעה כי יש שבר לפעולתך והפעולה היא הנהי
והבכי שזכר ושבו מארץ אויב כאמ' על בני כבימן שבו לבית
שבי יצגות נכבד בארץ האויב הגדול ועוד ישבו הם פעם
אחרת בגולה העתידה ועל זה אמר ויש תקוה לאחריקך
בגולה האחרונה העתידה שאז גם כן בני כבימן ישובו
ועליה אמר גם כן ושבו כרים לגבולם ואחרי שהביה מענין
בבימן בנה הקטן השיבה כנגד בית יוסף באמרו שמוע
שמעתי אפרים מתבודד רונה לומר ראה ראיתי השבטים
מלכות ישראל אשר גלו אצורה שהם מתבודדים באים
מתקונן בובה וזוהו ואומר יקרמתי ואוסר כלומר ככר
הקרנות מעלי דרכי העז ואזר הפשעים שהיו בני ואני
הוכן לקבל יסורין ולמוד חרש וכאלו מתקן לפני שאיכר
אותו הוא יקבל מוסר ולמוד כעגל לא לומר כי אין בו
כבר קנין רעוע ומשחת שימנע הלמוד ולכן היה מתפלל
אשיבני ואשובה כי אתה יי' אלהי והייתה תשובתו כל כך עד
שהיה אומ' אכרי שובי נחמתי כלו' אכרי ששכתי מדרכי הרע'
נחמתי ונתמרסתי מהם ואחרי הודעי שקבלתי ידיעה אמתית
מירוע מעשי שקפתי על ירך כמתמרס וכושתי וגם ככלמתי
כי נשאתי חרפת נעורי רוב' לומר בוסה על בוסה קבלתי בזה
לפי שהאדם כאש' הטא במעשיו יאמרו כל רואיו הלא הרשע
הזה מימי עלומיו התחיל להרשיע ובעבור עונותי עתה יזכרו
לי חטאת נעורי ופסעי ויתחברו אם כן שתי הכוסו והכלימות
מהזמן הזה ומזמן הנעורים ועל זה אמר בשתי וגם ככלמתי
כי נשאתי חרפת נעורי רונה לומר כי מפני מעשי לא נשאתי
חרפת נעורי שיזכרו לי עונות נעורי ג'כ ולהיות תשובתו כל
כך שלמה במרעה והודאה ישבהו השם הבן יקיר לי אכרי' אם
ילד שעשועים רונה לומר לא תשא עוד חרפת המעשים
שעשית בהיותך גדול ולא גם כן חרפת נעוריך ממה שעשית
בילדות כי אתה אכרי שהגעת לגבול אנשים הייתי בן יקר
שהוא השם הנאמ' על הבן הגדולה הנכבד ובהיותך ילד קטן
היית לפני ילד שעשועים והוא מה שאזכור מדי דברי כך לא
מן הטאיים כי לא יעלו עוד על לב ומפני שעשה אפרים
תשובה באית ואכרי דכרתי על לבו דכרס טוכים דכרס
בחושים על כן המו מעי לו על גלותו ובמדעט ויקרא רבה
פי' מדי דכרי בו על מתן תורה שדבר אלהים לישראל וגם
בכון הוא בפשט הכתוב יאמר כי מאז שדכרתי בישראל ללמדם
תורה ומצות ודכרתי על נביאייהם נקשה אהבתי גם ולכן

בוכרי זה רמס ארמחנו כאש יי' והנחמים הוא כשזבי את
שבותי וקבני את דרמו ולכן אמר כנגד מלכות ישראל הנוכר
הנבי לך כימים ר'ל כשתלך בגלות עשה בדרכים סימנים
וכימי' כמו גלי האכרי' או אכן מבסת כדי שזרע לשוב כדרך
אשר הלכת בו בעת גאולתך ואינם אמרו שמי לך תמורס
פירשו המפשיים כמו כימים כי הוא לשון גובה ויותר ככון
לפרשו כפשוטו כי לפי שאלו היו הולכים בגלות הלוכו בכבי
כהי ותמורכי' לכ'א אע"פ שזשימי לך תמורכי' כשתלכי בגלות
עם כל זה שיתי לבך למסלה כדי לזכור אותה לפי שבאותו
דרך שהלכת תשובי בתולה ישראל ותשובי אל עירך אלה אשר
היו לך בראשונה וקרב לה תרגם ויבין שמי לך תמורס
התפלתי ממרות כפסך ולפי שצדקת השבטים באשרך
גלותם שלא שבו עוד לכן אמר כנגד אותו מלכות ישראל
עד מתי תתמקין הכת השוכבה כי תתמקין הוא מלאו
תנועה כמו חק עבר כלומר עד מתי תמיר הליכתך
ותכושתך שלא תשבי ותנחמי כי ברא יי' קדשה בארץ ששם
היות שער עתה היית כנקבה הכבועלת לאיש המושל עליה
וכך כעלוק אדוכים וזלתי ומטלו כך אויבך הנה עתה לא
יהיה כן כי את עם היותך עד כה כנקבה שחש כמה
תסוככי הנגר המושל עליך ואת תמאלי בו ולפי שנספת
ישראל וכדי לנקום נקמתו יאו' האומות אלו על אלו למלחמה
לכן אמר קבה תסוכב גבר כי היא תהיה סנה לתוכו ויאז
למלחמה ובמדרש פירשו נקבה על ישראל וגבר על הקב"ה
והענין ש'שראל יאוב ויסוב מהדרך הרע ויבקש את יי' אלהיו
שהוא הגבור המזלל ומדרש אגדה אמר קבה תסוכב גבר
הנקבה תסוכב להיו' גבר רונה לומר ששם היותה בגלו' כמה
תשום כנקבה תסוכב להיות גבר אמין לבו כנכורי' והתכוון
שבראשונה כקדש בתולה ישראל ועתה קדשה קבה לפי
ש'שראל להיותם מיוזמים להנהגות הש' ולא לש' וזוהו
בשמים לכן כנו אותם הנביאים בשם בתולה שאי' לא ידעה
גם היו ראויים להיות מתוארים בשם בתולה לפי שבסוד
אלוה על אלהם לא היו מושעבדים לשום אומה ולשון וגבר'
דרשו ר'ל טעמו כבתולה שנאמר ויש עשו דדי בתולתיך ולקו
כבתולה סכ' כמים כביון עכו בתולות בערי יהודה ומתנחם
כבתולה סכ' כי ברא יי' קדשה בארץ קבה תסוכב גבר רבי
הוכי בשם ר'אמי זה מלך המשיח שב' אבי היום ילדתך וכבר
הביאו המאמר הזה פריני עמנו בוכוניהם להוכיח ממנו
תענועי אמונת הנכרים בענין הבתולה ואי' כבר הם בותי
על הם בעיון השלישי פרק שלישי ממאמר ישועות משיח אשר
עשיתי והכלל כלו הוא מה שיכרתי שישראל נקראו בשם
בתולה משתי הנסיבות אשר זכרתי ולכן אמרו טעמו כבתולה
שכבועלו לאלהים אחרים בהיותם אומה בתולה ערובה בכל
ואחורה לאלהיה וכמו שהזכירו מוסקו ויש עשו דדי
בתולתיך שנאמר על ע' שהיו עובדים גם כיונו לומר טעמו
כבתולה שבהיותם חפשים וכלתי מושעבדים לשום אדם כי
אם ליי' לבדו מרוב הטובה שעשו בו והלכו למנדים ולאזכור
לעזרה וכן כעגש לקו כבתולה שהכניו האויבים פל'
בהיכל השם ומללו העבודות הקדושות שהן היו הנסים
הבתולות

הכחול
והעני
כפשוט
אלהה
תסוכב
אמנם
מלך ה
אלהי
הדשה
מלך
מכס
אמי
למלך
השלי
ודכר
תשוב
כאמ
כה א
ועת
שכור
כדק
כדק
הש
ש' א
יהו
עד
כק
מס
וכנ
מל
וכי
הל
כי
ש
ה
ול
יה
ה
ו
א
כ
ה
ש
ה
מ
ו

הכמות שענו בנין ועני יהודה גם כי באו גוים במלכות
 והעבירו את ישראל וכאם בנין עכו כמות בעני יהודה
 בפסוק וכן מתבאר כמות שזכו ויבא את ה'
 אליהם והוא יבאם מן האומות והוה פחדה שנקבה
 תסוכ גבר שהקבה שהיתה נכבדת לאומות תמשל כס
 אמנם רבי אמי לא דרש תסוכ גבר על האומות כי אם על
 מלך המשיח ואין הפלא שאזה תלך בן שיהיה אחרי כן משיח
 אליה יעקב כמו שלדה יוכד את משה אבל שברא ה'
 הדרה בלך שהקבה שהיא האומה במולדתה יא ממנה
 מלך המשיח לא במדרגת ילד קטן כי אם במדרגת גבר
 חכם בעני לפי שהגלותו מיד יתלא גבורותיו ואמר רבי
 אמי שעל זה אמר דוד אמי היום ילדתך ר"ל טכאזר במשא
 למלך ומשיח ה' יהיה כאלו בולד באותו היום הנה בנה
 השמים הנביא ליעד על מורת עשרת השבטים ועבין קול רסל
 ודברי השם יאליה וישובת השבטים ומאמרי השם על
 פזותם בניו הדרשים מואה כנלה שהיא כלו דבור הלבי
 באמר על גד השל ואמרי כן נבא על מלכות יהודה באמרו
 כה אמר ה' נבאות אליה ישראל כלומר אותו שיעד על ישראל
 ועתיד לבא אמר זה על בני יהודה ועל ערביי בשיבו את
 שבותם והוא שיאמרו אליהם כל רואיהם יבכך ה' כנה
 בך הן הקדש כי יקראו את ארץ יהודה כנה בך לרוב
 בך ויקראו את ירושלים הן הקדש לפי שתשוב שמה
 השכינה ותחול הנבואה באנשה לא כמו שהיה בבית שני
 שלא היה ירושלים לא כנה בך ולא הן הקדש וישבו בה
 יהודה ר"ל שלא ילכו עוד בגלות אבל ישכנו בה לנצח וכל
 ערביי יחדו אכריס ר"ל שכל ערביי יהו אכריס הרבה פון
 בקר לרוב ונסעו העדרים ממקום למקום ולא יפחדו
 מפחד ארץ ולפי שגמי יהודה היו בגלותם כפש ערביי כרעב
 ובנחא ומוסר כל לכ"א כי הרותי נפש עיפה וכל כפש דאבה
 מלאתי וזה ברוב האובות הארץ יהו בומן הגאולה העתידה
 וביא הנביא שהנבואה הארץ אשר זכר עד כה באה ליו בלג'
 שליל ועל זה אמר על זאת הקינותי ר"ל שעל זאת הקין מסתמו
 כי התפעל כל כך ואמר לבו ויגל כבודו ככסוד' נבואתו זאת
 שהקין עליה ואמנם אמרו עוד ואראה ושמי ערבה לי פירשן
 המפרשים אותו מלשון עבר וכבר ראיתי הנבוא' אשר קדמה
 ולכן שמי ערבה לי ויותר כיון אנלי לפרא על הנבואה אשר
 יזכר אחרי זה כי על הראשונה אשר קדמה אמר על זאת
 הקינותי ולפי שזכר לטן וראה עוד הנבואה השכיח לכן אמר
 ואראה ושמי ערבה לי ומה שראה בתוך שנתו הערבה הוא
 אמרו מיד הנה ימים באים באים ה' ורעתי את ב' ישראל זאת
 בית יהודה ורע ארס ורע כהמה והוה המלך ה' מהנבואה
 הכוללת הוא שראה על הנבכות ישראל ויהודה כי מאמר
 שנבא על כל אחד מהם כעצמו נבא על שניהם יחד ואמר
 שהיה ענינם כרע שגברעין אחד יבאו כמה גרעכים ופתי'
 הנככה לא לכה בעמכם כי אם גם בהמתם שלא תהיה
 משל ועקרה בארץ והוא ע"ר כיון פרי בטן ופרי אדמתך
 ופרי בהמתך כי כמו שראו עליהם הקלות ורעויות בהפלב'
 תפארתה' כן כיון הגאולה יבאו עליהם האובות והשנעו'

בהפלגה וע"ז והיא באר שקדתי עליהם לכתוש ולמתוך תו'
 כן אשקוד עליהם לכות ולנטוע ואמנם אומרו בימים ההם
 לא יאמרו עוד אבות יכלו כוסר וזכי כיום תקהיה כי אם
 איש בעונו ימותו וגומר חסכו המפרשים שבומן התאשעה לא
 יעבאו הנכים בעון אביהם כמו שהיה קודם לכן ותמתי
 מדכיהם שהנה פוקד עון אבות על בנים לא באמר אל
 על חטא ע"ו כהנכים אומים מעשה אבותיהם כידיהם שאז
 יתחברו עונת האבות עם עונות הבנים ויהיה העונש גדול
 ואין ידק זה לימות המשיח אבל פירוש השתוב הוא שעתה
 בגלות היו אומרים אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם
 סלכנו לפי שבחטא הע"ו טעברו אנשי בית ראשון נחמיינו
 גלות וכניהם אשר ילדו נחשבו בו ולכן היו ממלים משל
 כמו שזכר יחזקאל אבות יכלו כוסר וזכי ביום תקהיה
 אמנם כיון הגאולה לא יהיה כן כי מלאה הארץ דעה ארץ
 א' וימול את לבכם הערל באופן שבמקום שאבותיהם הלכו
 בגלות הם יזכו בתאשעת האלכך לא יאמרו עוד שהם סובלים
 עונות אבותיהם כיון שכבר יבאו מהגלות שנעשה בעבור
 אבותיהם אבל יאמרו שאיש בעונו ימות כלומר אבותיהם
 במתאדם ממו והמה שהיו אוכלי כוסר הע"ו קהו שיהיה
 וכניהם לא היו כן כי זכו לגאולה וא"כ על העונות הראשונים
 דבר הנביא לא על העתידים להיותם וכאז דברי הנביאים
 פעמים העתיד במקום עבר ופעמים העבר במקום עתיד
 ולפי שהמאמר נהא שאמר לא יוכן על העתיד שיבאו ישראל
 לתשוא ככראשונה לכן סמך אליו אמרו הנה ימים באים
 באם ה' וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה
 וביאר שלא תהיה הכרית חדשה תורה ארשת שיתן אליהם אז
 כי הנה תורת משה מורשה לא תשתנה ולא תתחלף בזמן
 מן הזמנים אבל יהיה ענין הכרית שיתן להם נבואה לקיו
 התורה הארית ושלא לעבור על מצוה מן העונות ככראשונה
 והוה שאמר לא ככרית אשר כרתי את אבותם כיום החוקי
 כסם ר"ל בשלקתי אותם לשובאים מארץ מצרים אשר המה
 הפרו את כריתיהו והו עוכבי' על מצותי ומפני זה אנו בעלתי
 כס והמפרשים פירשו בעלתי כמו כפלתי שהוא כמו קפצו
 כס זכ"ל שהוא כפשוטו שהמה הפרו את בריתי עם היות
 שאנכי בעלתי כס לקחת אותם לו לעם כי זאת הכרית אשר
 אכרות ר"ל אלא זאת הכרית אשר אכרות אתם אשר הייתה
 ההם מגאולתם וקבוצם שארץ תורתי בקרבם ועל לבם
 אכתבה ר"ל שאותה תורה שכבר בתתי להם על ידי משה
 כסיו שהו מפדים אותה עתה אכתובה בקרבם ועל לבם
 אכתבה כי לא תהיה כפיהם מצות אנשים מלומדה ולכך
 חוק מונה כי הנה על לבם תהיה התורה כתובה בענין
 ברול כמפורן שמיר והענין שיראו בעיניהם כ"כ מהנפלאות
 שתפעל יכנס קרע ויכטעו לעבוד את השם ועל זה אמר
 והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ר"ל שלא יבאו עוד
 להסתור פנים בהשתלקות הגאולה אבל תמיד יהיה להם
 השם הנכבד לאלהים מאביהם כס וסוכן כמובס והמה יהיו לו
 לעם יודע ככונן ואמר את מצותיו ואמנם אמרו ולא למד
 עוד איש את רעהו ואיש את אמו לאמר דעו את ה' כי בלש

משמיע ישועה

ידעו אותי למקטנם ועד גדולם הוא זה מאד שיבאו בני
אדם לדיעת הדברים האלהיים בלי למוד ושישתוו בדיעה
ובהכמה הקטנים עם הגדולים ומה שראוי שיאמר בו הוא
שהדברים הטבעיים אינם נכונים ללמוד כי הטבע יפעל
אזנים מבלי למידה והקטנים המתחילים בלמוד החכמה
ידעו אותם כמו הגדולים והמוזקקים בדיעה אבל הדברים
האלאכתיים והנכונים מכם הטבעות וההקשים ינטרכו אלו
ללמוד ולכ"א שיהיה בזמן הגאולה יראת השם וההכנעות
לפניו כל כך תקועה בלבבות בני אדם כלם עד שלא ינטרכו
ללמוד אותה איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה'
לפי שכלם ידעו הידיעה הזאת ליראה את השם הנכבד
מקטנם ועד גדולם כמו שידעו כלם המושכלות הראשונות
שאין השכל מספק בהם דבר ואמר שלא יעשו זה מפחד
העונשים כי הוא ימעלה יסלח לעונם ולא יזכור עוד חטאת'
אבל יהיה זה לפי ששחקע יראת השם והכרת אלהותו
בלבבות בני אדם כלם מפני הנפלאות אשר יראו בעיניהם
ולא יספק בה לא קטן ולא גדול ויבלימדו אמרו בעולם
זהו ישראל לומדים תורה ממש ודם לפיכך משבחים אותה
שכשם שכסר ודם עובר כך תלמודו עובר שכאמר התעורר
ענין בו ואיננו אבל לעתיד לבא אין ישראל לומדים אלא
מפי הקב"ה שכאמר וכל בניך למודי ה' רבו בזה שעתה היה
למוד התורה דבר מלאכותי ועל ידי בשר ודם ולכן לא
יעמוד ימים רבים כי הפעולה יתחמם אל הפועל אותה
אבל בזמן הגאולה יהיה למידת התורה על דרך כס והיו
אמנם מפי הקדוש ברוך הוא ולכן תקיים ותעמוד כפי
הפועל אותו ואמנם אמרו עוד כה אמר ה' כותן שמש
לאור יומם וגומ' רוגע הים חשבו המפרשים שהוא כאמר על
חוק ההנצחה וקיומה ויקשה להם למה הביא ענין השמש
עם רוגע הים ואמרו שזכר ענין הים להגיד שהוא אשר
בעל מק הים כקריעת ים סוף בעבור ישראל ויותר נראה
לפרש שכוונתו היא להודיע ששם כל תפיפות הנרות ורכושים
לא יתיאשו מהגאולה כי הנה יקרה להם כמו שקר' למאור
הגדול ולמאור הקטן וכמו שקרה לים כי כמו שהשמש המאיר
על הארץ כל לה ימשך אורו אלכלו ונהיה במשך אפלה ואח"כ
יבא השמש על הארץ ויאיר לדרים עליה וכן הירח והכוכבים
יאירו בלילה וכיום יתרו וככה ענין הים שפעמים הולך
ופוער ואמר כך ברבות השם קם סערה לרממה ככה יהיה
ענין ישראל שאמרי משך הגלות ואפלות הנרות יראו אור
גדול וכבוד יי' עליהם יזכה ואמרי רעש ים הגלות משכרו
וגליו ונרותיו הש"י יסים העקוב למיזור וסקט ושאכן ואין
מאמר ועל זה אמר כה אמר ה' כותן שמש לאור יומם
קחת ירח וכוכבים לאור לילה וכן רוגע הים ומשקטו כאשר
יהמו גליו כי רוגע הוא מלשון מרגוע שהכל מאתו כן יהיה
ענין ישראל בגלותם שורעים לא ישתו מהות גוי ולא יכלו
ולא יספרו באום נד ואעפ"י שזמנא בהם תנועת ההעתק
מלמעלה למטה ממעלה אל שפלות וכן תנועת השבו
מטוב לרע הנה עם כל זה לא תמנא בהם תנועת ההפסד
והכליון אם היה שזאמר תנועה כי הנה כמו שלא יספד

השמש והירח והכוכבים בזמן שבתם אבל יבא אחרי ארבע
המשך אור וכן לא ימושו מק הים כי תמיד יבא המרגוע
אחרי ההמיה כן זרע ישראל לא ישובו מהיום גוי כי אחרי
הגלות יבאו לגאולה ויהיה גוי אחד בארץ למעלתם ואמנם
אמרו אחרי זה כה אמר ה' אם ימדו שמים מלמעלה ויאקרו
מוסדי ארץ מלמטה גם אזי אמנם ככל זרע ישראל וגומ'
יראה שאין בוכך בו ושהוא ככל דברים וכן קטבוהו המפרשי'
לכפל ענין כמלות טובות גם יראה שאין ענין המשל מתוקן
כראוי כי אין ידמה מדת השמים ומקורת מוסדי הארץ
לענין המיאוס ככל זרע ישראל גם אמרו השמים מלמעלה
ואמרו ארץ מלמטה הוא ביאור כלת הכתובי הלא דענו כי
השמים הם למעלה והארץ היא למטה ולכן הנראה אלי
בזה הוא שהיה ההמשל והדמיון כי כמו שאי אפשר שימדוד
האדם גובה השמים ולא עובי הארץ שהם שתי הקבוצות לכד
המעלה שהוא המקיף ולכד המטה הוא הארבע ככה לא
יקום ולא יתקיים ספרו עונותיהם של ישרא' באופן שמשבחים
יבא לדי מ'אוס לפניו ימעלה ולכן אמר אם ימדו שמים
מלמעלה ויאקרו מוסדי ארץ למטה אם יתכן להיות זה
לאוס אדם גם אזי אמנם ככל זרע ישראל על כל אשר עשו
ר"ל על כל העונות שעשו כי אמרד ואספור אותם ויאמר
מזה כי אם לא יתכן ולא יקום ולא יהיה אדם שימדד
השמים מלמעלה ומוסדי ארץ למטה גם אזי לא אמנם ככל
זרע ישראל בעשותי מספר ומדה ככל אשר עשו כי לפי
שהיו סוגי העונות אים והם מה שבין אדם למקום ומה
שבין אדם למכו ולכן עשה המשל ממדת השמים מלמעלה
כנגד מה שבין אדם למקום ולמקורת מוסדי הארץ למטה
כנגד מה שבין אדם למכו ולחיות האדם השפל ששפלים
בערך הגלגל הסובב וכ"ש בערכו את והנה אמר בשמים
מלמעלה ובארץ למטה לפי שהתבאר בחכמה שכלית
מה שהגיע אליו הקימה האבוסית הוא עד קערורית הגלגל
השמימי אבל לא עד קערורית הגלגל התשיעי שאי אפשר
שגיע עדיו הקימה והעיון ועל קערורית הגלגל התשיעי
אמר אם ימדו שמים מלמעלה שהוא יותר עליון ממנה
ואמנם מוסדי ארץ למטה אמר על הנקודה אשר מבנה
באמצעות כדור הארץ שאינה הנקודה המרכז האמתי
לא כדור הארץ בכללה ועל זה אמר תולה ארץ על בלימה
לפי שהנקודה ההיא בלתי מתמלקת ואין לה אורך ורוחב
ועומק ולכן קראה בלי מה ולפי שהצת כל זה כימעת
במק המין האנושי לכן המשל עליו המיאוס כזרע יעקב
והמאמרים האלה כלם כחם כח הקש תכא' מתדבק אם
ימושו הקים האלה מלפני גם זרע ישראל ישובו וכן אם
ימדו שמים מלמעלה ויאקרו מוסדי ארץ מלמטה גם אזי
אמנם וכשמה סתירת הקודם ויולד סתירת הנמשך כונה
לומר אבל לא ימושו הקים האלה אם כן גם זרע ישראל לא
ישובו וכן אבל לא ימדו שמים מלמעלה וגם לא יקרו
מוסדי ארץ למטה אם כן גם אזי לא אמנם ואמנם אמרו
אחרי זה הנה ימים באים כאשר ה' וכנכתה העיר לה' ממגדל
הכנאל וגו' הוא יעוד על ירושלים שהיה ישובה כפול ומכופל

ממה

מזה שהיה כי תבנה העיר לה' ר"ל מפני קדושת השם
 אשר יהיה בה יבאו עמים רבים להתישב בירושלם וכן גבול
 הרחבה ממגדל הכנאל הוא בקנה האחד עד שער הפכה
 שהוא הקנה האחד וכן אמר זכריה כבבואתו עד שער
 הפכים וכן ירחב גבולה מן קו המדה נגדו על גבעת גרב
 ונסב געתה והם שירות למקומות מרעה כאן שהם אבל
 ירושלם כי יתרחש השבוע עד הס וכן וכל עמק הפגרים
 שהוא המישור הקרוב לירושלם ואולי הוא עמק יהושפט
 ושלכן בקרא עמק הפגרים וכו' פירש העמק הפגרים
 העמק שפלטו בו פגרי סכמריב וכן הדגן הוא מקום שהיו
 טופכין שם הדגן מן עיר או יהיה פירוש הדגן כר נרחב
 דגן ואמן שהיה שם והקדמות הם הקדמות הסמוכות לעיר
 שאז יהיו בכלל העיר תוך הקומה שתמשך ותלך עד כאל
 קדקון וזכה עוד שם הבית יתרחב גם כן וימשך עד
 שער הקוסם שהוא השער שהיה יונא בו הילך עם פרטיו
 והיה שם דרך ישר למרכות הסוסים ולפי שאותו מרחב
 יכנס בהר הבית לכן אמר בו מרחב קדם לה' זה יכנס
 מחד מרחב להיות קדם לה' בהר הבית והבית הוא לא
 יהיה בבית ראשון וכסיתו כפי שנתרבו כי גדול יהיה כבוד
 הבית האחרון ולא יפחד ולא יהרס עוד לעולם וכאלו הגיד
 הכנביא שבויתוהם של ישראל לא ימדו ולא יספרו לפניו
 את כמות אלא ימדו השמים לרום והאזן לעומק אבל עיר
 ירושלם יבא קוה כמדה וימדו רחבה שהיה יותר ממה
 שהיה בניו שלמה במלך מלך וכמו שיבאר הכנביא ימקאל
 בספרו הנה התבאר בכבואה הזאת משה עיקרים :
 הראשון חזרת השבטים אשר הגלה סכמריב אצורה
 בזמן הגולה העתידה שהיו בקראים מלכות ישראל וכאשר
 אפרים והוא העיקר הרביעי מעיקרי כבואות ישעיהו
 השני שהנכרים והם בני אדום יעלו קודם הגולה לארץ
 ישראל וסם תהיה נקמת השם מהם כמ"ס כי ישוים קדמו
 בנזרים בהר אפרים קומו ונעלה בון והוא העיקר השני
 מעיקרי כבואות ישעיהו השלישי שתשוב דבקות השכינה
 והכבואה בירושלם כמ"ס יברכה ה' כוה נדק הר הקדש
 והוא העיקר השמיני מעיקרי כבואות ישעיהו הרביעי של
 שובו עוד גלות וימול השם את לבכם העכל ותמלא הארץ
 דעה את ה' והם העיקרים השמיני והאחד עשר מעיקרי
 כבואות ישעיהו ועוד הוסיף הכנביא ליעד בכבואה הזאת
 התקפות ירושלם וישונה שלא זכרה ישעיהו ואתה רואה
 שאי אפשר שיפגש דבר מזה בדרך הנזרים כי הנה
 הכנאלים ביאר הכנביא שהם מלכות אפרים ומבני רמל
 ואין יפגש זה על האומות הנכריות ובאר אומות הכנאלים
 הם אשר הלכו בשמי ובגולה וכמ"ס מזה ישראל יקבנבו
 ולכן אי אפשר שיפגש על האומות שיכנסו בדת ישוע
 הכנען שלא הלכו בגלות מעולם גם אמרו ולא ימדו עוד
 אום את רעהו ואם את אמו ולאמר דעו את ה' כי כלם ידעו
 אותי למקטב ועד גדולם מבואר הוא שלא תקיים עד הנה
 באש זמן מן הזמנים וכל שכן היעוד האחרון מהרחבת
 ירושלם בפי מה שהתבאר כאן מבואר נגלה הוא שאי אפשר

שיפורש על ירושלם שלמעלה בענין הנפשי אשר שיבאר
 הכנביא ממגדל הכנאל ובמל קדקון ושאר הסימנים אשר נתן
 בדבר ומבטאות האלה בעתם אי אפשר שתפורש הכבואה
 הגדולה הזאת על זמן בית שני :
הנבואה
 המשמיעת תמלתה ועתה לכן כה אמר
 ה' אלהי ישראל לעיר הזאת וגומר
 עד כי כה אמר ה' כאשר הבאתי אל העם הזה את כל
 הרעה הגדולה הזאת וענין הכבואה הזאת הוא שנתפרשה
 שלמעלה יעד על מורכבן ירושלם כמ"ס הכנביא נתן את העיר
 הזאת ביד הכשדים וביד נבוכד כאמר מלך בבל ולכדה
 ובאו הכשדים הכלממים על העיר הזאת והבית את העיר
 הזאת באש ואמר כי על אפי ועל סמתי היתה לי העיר הזאת
 וגו' והנה בני יהודה האמינו אמונה אומן בדברי הכבואה
 והיו אומרים שכבר נתנה ירושלם ל'כ' ולרעו ר"ל עד עול'
 ושהיתה מתנה מומלטת אלו ולכן אמר את ארץ הדבר כמו
 שהצבתם שנתנה ירושלם במתנה מומלטת ל'כ' כי הנה עם
 היות שאמרתי שעל אפי ועל סמתי היתה לי העיר הזאת לא
 אמרתי שהיה כן לעולם אבל בהקף שאמרתי למן היום אשר
 בנו אותה ועד היום הזה שהוא הגבלת זמן אבל לא יהיה כן
 לעתיד גם כי הרעה היא אשר באה על ירושלם היתה על
 כל רעת בני ישראל ובני יהודה אשר עשו להרע שני ולא
 יתטיב מזה שתמיד רעתה לכנע נכמס כי כבר יבא זמן
 אשר אקפץ את עמי ואשיבה אל המקום הזה ירושלם וישבו
 עלי' לבטח ולא אסתיר פני מהם אבל יהיו לי לעם לפי שהם
 ייטבו מעשהם ולא כאשר אתם עושים עתה והיו קשור
 הפרצות ולכן אמר ועתה לכן כה אמר ה' אלהי ישראל אל
 העיר הזאת אשר אתם אומרים נתנה ביד מלך בבל ר"ל שבב'
 היתה מאתי כעונה מאלו במתנה מומלטת לפי שאז עליכם
 במשך ואני השלכתי נכס הרעה והדבר וכאלו מן השמים
 כלמתי עמכם לעזמתו ושכן יהיה תמיד אין הרב כמו שהצבתם
 כי הכנביא מקבנם ר"ל את יושבי יהודה וירושלם שזכר למעלה
 מכל הארכות אשר הדתים שם באפי ובסמתי ובקפץ גדול
 או אמר מקבנם על ישראל כלו שעליו היו הדברים כה אמר
 ה' אלהי ישראל והוא יותר נכון ולכן זכר באפי ובסמתי ובקפץ
 גדול שאמר באפי על גלות עשדת השבטים שהיה הראשון
 ובסמתי על מוכסן ירושלם ע"ז נבוכד כאמר ובקפץ גדול אמר
 על הגלות הזה כי הו' הגדול לאסבו ועל כלם אמר והש בושים
 אל המקום הזה ר"ל לירושלם כי לא נתתי אותו מתנה
 לנבוכד כאמר כמו שאמרו ואמרו זה אמר והושבתים לבטח
 להגיד שאמרי טובם בגולה העתידה לא יבאו עוד גלות
 אמר כי ישבו על הארץ תמיד אבל יהיה זה לפי שהם יהיו לי
 לעם רובה לומר לעם קדוש ואני אהיה להם לאלהים לפי
 שלא יהיה עושהם אל כשה ולא ישובו למטא עוד ששם הו'ת
 לבות החדש מתמלטים זה מזה ביבניהם ותאוותיהם הנה
 בענין יבאמס אוי' והסכנעם לפני יהיה להם לב' א' ודרך א'
 לראש מלפניו אלא שיעשה לעביהם כ"כ מהדבר הכנאלים
 עד שמה יתפעלו בכבואה המפעלות מופלא וב"ש בראות'
 הפל את העבודה משמיעת המים וכוה האופן יתן להם לב'
 אמר

בשביע ישועה

אמר ודקך אמר ליראה אותם כל הימים ויהיה זה לטוב להם
ולבביתם אמריהם לפי שביתם טובים וישרים כלבונם
אכנות להם ברית עולם אשר לא אשוב מאמריהם כלומר
שלא אשתיר עמי ההם ולא אשוב מלהטיבם כי יהיו ב' הדברים
בכח' הטבת השם ונדקקת ישרא ועל זה אמר ובכתי להם ברית
עולם אשר לא אשוב מאמריהם להטיב אותם והם ג' יהיו
ראויים אליו לפי שיראתי תהי' כלבם לכלתי סור מעלי ואמר
עוד ושאתי עליהם להטיב אותם להגיד שהרעה אשר הגיד
שתפא על ירוסלם היה באטו ובמחמתו לפי שלא יתפון במות
המת כי אם באטו מדרכיו ומהי אמנם בהיטיבו אותם ישמח
י' במעשיו וזהו ושאתי עליהם להטיב אותם וכן אמר משה
ע"ה כי ישוב ה' לטוב עלך לטוב כאשר שג על אבותיך וכן
אמר ונטעתיכם בארץ הזאת באמת בכל לבי ובכל כפתי כ"ל
שבאשר הפעמים שבאו לארץ כל כעשו כל שורסו בה לפי
שגלו ממנה' אמנם לעתיד לבא תהיה ישיבתם עליה כטיעה
קיימת באמת כאשר עם לבבי ומכתי לפי שלא יסמו עוד ממכ'
ולא ילכו בגלות אמר הנה התבארזו בכבואה הזאת ד' עיקרים
האחד קבוץ הגלויות וגאולתם העתידה והוא העיקר הד'
משקרי כבואות ישעיהו ה' שישבו עשרת השנתיים בגאולה
העתיקה על אדמת ישראל והוא העיקר הד' מעיקרי כבואות
ישעיהו ה' שמשכו דכקות השכינה עם ישראל כימי קדם
כמ"ג ואכי אהיה להם לאלהים והוא העיקר ה' מעיקרי
כבואות ישעיהו וה' שלא ישובו ללכת עוד בגלות אמר וימול
הסם את לבבם ואת יראתו יתן כלבבם כל הימי' והוא העיקר
ה"א מעיקרי כבואות ישעיהו וכבר התבאר בהם שהעיקרים
האלה אי אפשר שיפוטרו לא בגאולה הרחמנית בדברי הבכרי'
ולא על פקידת בית שבי-

הנבואה

השנית תמלתה ויהי דבר ה' אל ירמיהו
שכתי והוא עורדנו עבור במצור המטרה
וגו' עד הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת י" אל נבוכד נאמר
מלך בבל וראוי לעיין בכבואה הזאת למה אמ' בה שכי' והרד' ק'
כתב שכי' ר"ל על זה הענין ולא ידעתי בוונתו כי הוא פירש
הפרכה שלמעלה כי בה אמר ה' כאשר הבאתי אל העם הזה
את כל הרעה הגדולה הזאת וגו' על פקידת בית שבי והוא
מפרש הכבואה הזאת אשר יזכור לעתיד לבא ואך יקראה אם
כן שכי' ויאמר שהיתה על זה הענין כעצמו שזכר למעלה
ממה ואם באמת שקראה שכי' לפי שזכר למעלה הדבר אשר
היה אל ירמיהו מאת ה' כשנה העשירית וגו' וירמיהו הכביא
היה כלוא במצור המטרה ושזאת הכבואה אשר אני עתה
בביאור היתה השכי' אשר באתהו במצור המטרה יקשה על כו
שהיא כבואה של ש' ת לא שכי' כי שם באמר ויאמר ירמיהו היה
דבר י" אלי לאמר הנה נמאל וגו' והיא הכבואה הראשונה
שבאתהו במצור המטרה זעליה התפלל וכאתהו עליה כבואה
שכי' ויהי דבר י" אל ירמיהו לאמר הנה אנכי י" אלהי כל
בשר הממכי יפלא כל דבר ולפי זה תהיה הכבואה הזאת
אשר אני בביאוריה עתה שלישי' ולא שכי' וגם שהיתה שכי'
הנה אשרי שאמר והוא עורדנו עבור במצור המטרה לא היה
פךך לומר שכי' גם כי כבואות רבות אפרזת באו לו בהיותו

עבור שמה והם רוב הנבואות שזכר אשר זה כי הוא שבי
עבור במצור המטרה עד שכלכדה ירוסלם ולא אמ' שם שלישי'
ולא רביעי' ולא מספר אמר ולכן כראה לי כפי סגנון
הכרסיות שאמר שזכר הכביא ענין הגאולה העתידה בכבואה
שכרסית למעלה מזאת הביא אמריה פרכה קטנה הודיע בה
ענין בית שבי והוא אמרו כי בה אמר ה' כאשר הבאתי אל
העם הזה את כל הרעה הגדולה הזאת רנה לומר אשר זכרה
למעלה כן אנכי הביא עליהם את כל הטובה אשר אני דובר
עליהם והוא כמה שאמר הנבי מקבנם מכל הארבות וגו' י'
האמנם קודם זה זכר שתבא פקידת בית שבי וקנה השדה
בארץ הזאת וגו' שדות כנסף יקנו וגו' אבל ביאר ואמר שלא
יהיה זה כי אם בארץ בנימין ובשכניבות ירוסלם וכערי יהודה
וכערי ההר וכערי השפלה וכערי הנגב שהיה כל זה משפט
יהודה ובנימין ובה גלה כלא ישובו לבית שבי כי אם יהודה
ובנימין ועליהם אמר כי אשיב את שבותם באם ה' אבל שישבו
שאר השכט' שהגלה כעמדי' ואמר שגלה הקב"ה לבני גאולת
בית שבי שישבו בה יהוד' ובכח הכביא לו כבוא' שכי' להודיעו
הגאולה העתיד' שישבו בה לא יהודה כלכד כ"ל מלכות ישראל
ג' ולפי שהיתה הכבואה הזאת על הגאולה השנית העתידה
לכן אמר בה והי דבר ה' אל ירמיהו שכי' ר"ל על הגאולה
השנית בערך אל גאולת בבל שזכר למעלה היא למעלה
והודיע שהיה ענין עבור במצור המטרה לרמזו כי היה ענינו
רמז לענין האומה שהיא היה עבור ואסור במצור המטרה
ימים רבים ושמה באתהו כבואות שתי הגאולות הפרטי' מכלל
הכוללת מקבוץ הגלויות כן ישראל היו עבדים ואסורים
בגלותם זמן רב והיו כמטרה למבי אויביהם ועליהם תבא
הגאולה הפרטית ותבא הכוללת העתידה להיות ועל גאולת
בבל הראשונה אמר בה אמר ה' עושה ר"ל שלא יעשה אותה
ככא' אלא הקב"ה שהעיר את דתו ועל הגאולה השנית
העתידה אמר ה' יזכר אותה להכינה מלשון יזכר אור כי היא
תהיה אור ה' ותשעתו ולפי שהיא כריכה אל הכנות גדולות
אמר להכינה ואפשר שזמו בהכנה ענין המחברת הענומה
אשר זכרתי ועליה אמר קרא אלי ואעקב ואגידה לך כנורות
וגדולות ולא שמעתם כי לפי שהקב"ה אמר לירמיהו שלא
יתפלל על בני דורו כמ"ג ואתה אל תתפלל בעד העם הזה
ואל תשא בעדם רנה ותפלה לכן מתן לו עתה רשות שעל
הגאולה העתידה ודרכו של משיח יקרא אליו והוא את יענהו
באזרות ובמחמת שהם גדולות ובכורות כלומר חוקות ולפי
שלא אמר זה על בית שבי שכבר הודיעו עיניו לכן אמר לא
ידעתם ועל זה אמר כי בה אמר ה' אלהי ישראל על בתי
העיר הזאת ירוסלם ועל בתי מלכי יהודה הכתובים אל
הקוללות ואל המרכ פירשו המפרשים ג'ל בקוללות ובמרכ
ואמרו באים להלחם את הכשדים ולמלא את פגרי האדם
אשר הכתי פירשו שחזר לזשבי הבתים אשר זכר כי לפי
שאנשי ירוסלם באו להלחם את הכשדים ולא פתחו להם לפי'
התמוזקו הכשד' והכו הבתים בקוללות ובמרכ וישבי הבתים
ג'כ גרמו למלאות את הבת' מפגרי האדם ויזכר נכון לפי
שכותת המלח' שם אמר ה' זכר גור על בתי העיר הזאת זעל

וישועה היה הוא אשר נזכר למעלה בנבוא' השני' אם לא שש
 אמר על מלך המשיח כמו דק וכן אמר כמו דק' והענין
 אשר שיהיה מורע דוד ויהיה בעצמו ותוכו כמו דקה גם
 יבא מביית דוד ומכאן יושלם אשר תאר וכנה בשם דקה
 וכן יעשה משפט וכדקה בארץ ולפי שהיא יהיה מביית יהודה
 ומורע דוד לכן אמר בימים ההם מושע יהודה וישראל
 ישכון לבטח שהוא ימלא עליו ימים ואמר זה אשר יקרא לה'
 דקו אשר לבטח על ירושלים וסוף על דרך מה אמר
 ימואל וכן העיר מיום ה' שמה שלמי' סדק וכן בה מאת
 ה' לכן תקרא היא ה' דקו והנכון אולי לפירו' כמו
 שפירשו למעלה והוא שלמי' שאמר אנשים לדוד כמו דקה
 שאמר דקה בלבן קפה כנגד ירושלים כמו שאמר ועשה
 משפט וכדקה בארץ וכאלו אמר כמו ירושלים שהיא דקה
 אשר הביא זה אשר יקרא לה' כ"ל זה השם זכר בירושלים
 שקראה בשם דקה ה' שהוא דקו יהיה קורא אותה כ'
 הזמנה אשר שלא יהיה בגאולה העתידה חלק מלכות כמו
 שהיה ממי קדם בין ישראל ויהודה כי משיח בן דוד ימלוך
 על בית ישראל כמו שילמד על בית יהודה והוא אמרו כי
 כה אמר י"ל יכרת לדוד איש י שב על כסא בית ישראל ואת'
 חרע שהיו בישראל שתי השתלשלות אחד מהלכות שהיו
 כלם במשכים מורע דוד והשני מהכהנים שהיו כלם במשכים
 מורע אהרן והנה בחלק המלכות כשאלך ירבעם שלא
 היה מורע דוד רצה להפסיק שתי השתלשלות יחד ולכן
 כמו שהוא מלך שלא היה מורע דוד קן עשה כהנים מקנה
 העם כל הישר בעיניו מבלי משפחה ידועה ולא מורע אדם
 מומר ולכן יעד במקום הזה שישיבו שתי השתלשלות
 לאעוררן האזן אש השלכות שלא יכרת לדוד בן יוסף על
 כסא ישראל ואם לכהונה אשר ולכהנים הלויים לא יכרת איש
 מלשני מעלה עולה וגו' וכך לחוק הישועה היה באחריו מוס
 ככאם אמת קדשה כה אמר י"ל אש חפרו את בניתי מוס
 ואת בניתי ה' ל' אש יהיה אפס שופר ותבטל הכהונה
 העצמית היסודית מהו' והל' וקראו בניתי לדוד דבר
 ק' ויעומ' גם כרתי חופ' את דוד עבדי מהו' ל' בן מולך
 על כסא' בענין המלכות וזוהר ג"כ את הלויים הכהנים
 משני שניצתן הכהונה מהם למשכ' אמת והנה אמר אש
 חפרו בכסוי' לישראל חכמי' שש בחלק המלכות חפרו את
 ברת דוד כהעצת המלכות מורעו ואהרן כהעצת' הכהונ'
 מבניו ולכן אמר השם כנגד ישראל כמו ארץ יכרת כס'
 להסר מקי' שנים וארץ כוס' ובלילה בן ל' חבלו להסר
 ביט' לוהפכה כהנת את בניתי דוד במלכות ובניתי הכהונ'
 הלו' ס' כהונ' ואע"פ שאת מעשה אותם אבי ארבה ואשרה
 אותם והוא אמרו אשר ל' שגד כסא' האשים ולא ימד מול'
 הים כ"ל כמו שלא יק' צבא הארץ ולא ימד מול' הים לכבושים
 כן ארבה את דוד דוד עבדי ואת הלויים משני ולפי' שש
 ישראל היו עושים דמוי' אחד והוא שברו אצבעות מלכות
 דוד והשביע' ששבע לו השם וגם כרית אהרן כהונת עולם
 כן כחכמל ישראל בכללו מהיות עם ה' וכמו שדרכו מול'
 על אין לבו חלק ברוד ולא נמלה בן ישי איש לאהרן ישראל
 שפאד

מתי מלכו יהודה שהיו בתוכם ופער על דרך משל שהוא
 אמר אל יסוללת ואל תהרס שהיו באים להלחם על ירושלים
 עם הכהן ספא עליה ואמר אליהם ליללם כ"ל אותם
 הכתים מפני האדם אשר הכה השם בארץ ובמחצתו לפי
 שהחזיר פניו מהצד היות על כל רעתם אשר עשו ועם
 היות שהוא ית' העבוס בעונם הזה כפי טעמת זכר שהוא
 עבמו וישיעם ויבאלם ואמרו הכני מעלה לה ארובה ומרפא
 כ"ל לעיר ירושלים זכר וכנגד בני יהודה אמר ורפאיתם
 וגלית' להם עתרת שלום ואמת כ"ל רוב שלום ואמת כי כל
 עזרת מלאך רבו אבל לא יהיה כפקיד' בכל שלום שבו כי אז
 קמת ממלכות יהודה כי הנה בגאולה העתידה והשבות את
 שבות יהודה וגם את שבות ישראל שש עזרת השכנים ואם
 ענה במוכרן כתייבו גלות על ריעות הנה בזמן היות
 אהרם מכל עונם אשר הטאו לי וספאית' לכל עונות ה' אשר
 הטאו לי ואשר פסעו בי כי וכד כהן הוא ועין ופסע
 לכלול כל מיני העונות ואם בעת מורכבו היתה ירושלים
 לכדה בתולותיה כונת ויהי מר לה הנה אז לא יהיה כן אבל
 תהיה לשם שון לתהלה ולמשפחת לכל בני הארץ אשר ישעו
 את כל הטובה אשר אבי עושה אותם כ"ל לכני ישראל ולבני
 יהודה אשר זכר וגם הם עבמו הגאולים לא ישובו עוד
 לטאו אבל יפחדו ויבגזו על כל הטובה והשלום אשר אבי
 עושה לה רוצה לומר לירושלים כי יפחדו מטאו באופן שלא
 יאכזרו הטובה והשלום אשר נתן השם להם וכמו שאמר הושע
 ופחדו אל ה' ואל עובי באחרית הימים כי הפחד על הטובה
 הוא שלא תבא לירי אבדון עוד ואם עתה ירושלים במוכרה
 ככה תכסה ודמענה על למיה הנה בזמן הוא קול שון וקול
 שמה קול שון וקול כלה שיעשו כהמכס מופות חרוב
 וכפד' ישמע קול ההודיה שזכרו כלם הודו את ה' כאלות
 כי טוב כ"ל שקבן כאלות ישראל ולכן יסאו תורה בית ה' ל' שני
 שאשים את שבות הארץ ככראשון ויעד עוד על ברכת כ"כס'
 ובקדם באמרו כה אמר ה' כאלות עוד יהיה במקום הזה
 שהוא עתה חרב מאין אדם ואזין כהנה וגם כן יהיה בכל
 ערי' כוה רועים מרכיבים נאן עד שזמלא כל הארץ מהם
 וערי' ההר שהם התקומות הגבוהים וערי' השפלה ויחזרו
 כל כך עד שלא יוכל בעל הארץ ליכות באבו ויכזה
 מוכה אשר למנותם ועל זה אמר עוד תעבוכמה הבאן ע"י
 מוכה ואפסד לומר שדמו כוה גם כן על ענין האזהרה עכזה
 שתכנה ותפכה בקרב הארץ כי הם כמשלי לבאן כמו שאמר
 עדת י"ל כבאן ואית' ככ' וכאן מדעיתו והאלך הוא במדרגת
 הרועה ולפי' שזכר הרועה הטוב לימות באבו מפני שישתו
 לכן את עוד תעבוכמה הבאן על ידי מוכה כ"ל כהיות בארץ
 מלכי ישראל ומלכי יהודה היו רועים ומפזרי' הבאן ומאבד'ם
 אותם אבל עוד יבא זמן שתעבוכמה הבאן ע"י מוכה שירעה
 אותם מלך דקיק שחוס עליהם ויסאדם ככת עינו ולכן
 סוף לזה יעוד המלך באמרו הנה ימים באים כהם ה'
 והקימותי את הדבר כ"ל שבימים ההם שיקים השם את הדבר
 הטוב אשר דבר אל בית ישראל ועל בית יהודה כ"ל להשיב
 את שבותם הנה אז בעת ההיא יבנים לדוד כמו דקה

משמיע ישועה

שכאז פקדו מעלהם מלכות בית דוד כן פקדו מעלהם
על מלכות שמים לכן כל לבניו בחקים הוא נבואה אמת
להם כעל זה בוא' הלא ראית מה העם הזה דברו לאמר שני
המשפחות אשר בקרב' בהם וימאסם כל' משפחת דוד
במלכ' ומשפחת יהוה נבחרו' אשר בחר השם בהם בתהלה
מאז אורם עתה מה ות מהם מלכ' ולא נבחרו ועוד נבחר
אביר לך שאת עמי יבאנון מה ות עוד גוי לבניהם והו' עוד
לשתי המשפחות אשר זכר שבחשם עליהם מאסם גם הם
הו' מנאכס את עמו ולא הו' מוכיחם ולא מנהיגים איוסם
ברוך טובה כששם כי פסקה המלכות והכוונה ושיגאל
ילכו בגלות ולא יהיו עוד גוי וימלכה לפניהם כל' לפני
אותם המשפחות מהמלכ' והנבחרים ואין הדבר כמו שאמרו
כי כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה וגו' רובה לומר
אם לא יהיה וימאך בריתי יומם ולילה מתנועת הגבל כלו
קרות שמי וארץ לא שמי במעשה בראש' אם יהיה זה אפשר
יהיה אפשר שאמאם זרע יעקב שהו' שבט לוי לענין הכוונה
ודוד עבדי לענין המלכות והוא אמרו מקפת מורעו מושלים
אל זרע אברהם ישאך ויעקב וכח זה המאמר הוא כח הקש
תנאי מתדבק שבשם סתירת הקודם ויוליד סתירת הנמשך
כאלו אמר אבל כרתי יומם לילה תהיה וקרות שמים וארץ
שמי שהו' סותר הקודם ויוליד שזרע יעקב ודוד לא
אמאם שהו' ג' כן סותר הנמשך וביאר ית' ארץ ומתי יהיה
יה באמרו כי אשיב את שבותם וכמתים כל' אמת שבגלות
לא יהיה להם מלך ולא כהן אבל אשיב את שבותם בגאולה
העתידה ואז ימלוך על' הם מלך מבית דוד ולא יכרת
לכהנים הלויים איש מעלה עולה ומקטיר מנחה ועושה זבח
כל הימים כמו שזכר למעלה והנה בנבואה הכוללת הזאת
כלולו נבואות רבות שאנו לרמיהו כלן בענין הזה כמו שאמ'
כי כה אמר ה' אל' ישראל על בתי העיר וגו' כה אמר ה' עוד
ישמע במקום הזה וגו' כה אמר ה' נבואות עוד יהיה במקום
הזה המרב וגו' הנה ימים באים כלם ה' והקיימותי לה וגו'
כי כה אמר ה' לא יכרת לדוד וגו' ויהי דבר ה' אל רמיהו
אם תפרו את בריתי וגו' ויהי דבר ה' אל רמיהו הלא ראית
וגו' כה אמר ה' אם לא בריתי וגו' שבא כל אחד מאל' בפכ'
בפני עממה והכונן שבאמר שבאותם הנבואות שאמר כי כה
אמר ה' כה אמר ה' הנה ימים באים לא היה בהם הפסק
זמן כי כלם באמרו בנבוא' אמת מדובקת עם היותם פרחות
כל אמת בפני עממה כי נכתבו כן להורות חלוף המאמרי'
ולכן באמר בהם כה אמר ה' או כי כה אמר ה' והנה ימים
באים אבל אומר ויהי דבר ה' אל רמיהו שבאו כאן ב' פעמים
וז' אמר זו כל' הפסקה הנבוא' הראשונה ואחרי הפסקה
באה אליו הנבואה האחרת ולכן באמר בתהלה ויהי דבר ה'
אל רמיהו לפי שהוא דבור בפני עממו האמנם בסמכו אל
הראשון להיות הענין הכלל' שהם אחד עם הנבוא' הקודמת
ולכן כשנשלמה הנבואה הראשונה שהתמלה ויהי דבר ה' אל
רמיהו שנית ונפסק הדבור מהנבוא' כדי להרגיע גופו
ובחזיתו ביקינה באה מיד אחריה אליו נבואה אחרת ויהי
דבר ה' אל רמיהו אם תפרו את בריתי וגו' ונפסקה גם
ה'.

זאת ובהא אמריה נבואה אמת והיא דבר ה' אל רמיהו
לאמר הלא ראית וגו' הנה אם כן באו הנבואות מדובקות
וז' אמר זו להיותן כלן ממין אחד על הגאולה העתידה
ועבדיה ולכן כללתי גם אני אותם כלם בנבואה השנית
הזאת הנה התבארו בנבואה הזאת ד' עיקרים הא' שהק' בה
יעלה ארובה ומרפא לגלות ישראל ויהודה ויבאים ויחלם
ממכו באמרו הנני מעלה לה ארובה ומרפא ורפאים וגו'
ואת' כי אשיב את שבותם וכמתים והוא העיקר הג' מעיקרי
נבואות ישעיהו והב' שבגאולה העתידה לא לבד ישובו כמו
יהודה ובנימן כמו שבאו לבית דוד כי ג' יבאו בית ישראל והם
עשרת השבטים שלא שבו עוד כה כמ' והשבות את שבות
יהודה ואת שבות ישראל ובנימין בכראשונה והוא העיקר הד'
מעיקרי נבואות ישעיהו והג' שבגאולה העתידה ימלוך עליה
מלך מבית דוד כמו שאמר בעת היותו אנוניס לדוד כח
נדקה והוא העיקר הו' מעיקרי נבואות ישעיהו והד' שלא
ישובו בגלות אחר וכמ' לא יכרת לדוד איש יושב על כסא
בית ישראל ולכהנים הלויים וגו' כל הימים ואמר אם תפרו
את בריתי היום וגו' גם בריתי תופר וגו' והוא העיקר הו'
מעיקרי נבואות ישעיהו וזאת כוונה שהעיקרים האלה ה'א'
סיפורם על הגאולה הזוהרת בדרך הנכונים ולא על זמן
בית שבי כמו שהוכחתי כבר העם בעיקרי נבואות ישעיהו :

הנבואה הו' היא לרמיהו ג' בגלות קינות באומר
שזו ושמי בת ארום וגו' תם עורך
בת ביון וגו' מפקד עורך בת ארום וגו' והמאמרים האלה
אל' לפתחם על זמן בית שבי כי אז לא עבר על בת ארום
בום התרעלה ולא נתקיים על בת ביון תם עורך וכל סקן לא
יוסף להגלותך והנה המתרגם ביאר אמתה הנבואה הזאת
באמרו מדי וכדאי קוסטנטין דמתכניא בארע ארמיאיה
בסג'אות אוכלוסין דמן עמא דארום אף על גך עתיד למיתי
פורענותא ויבדון יתך פסקאי ותעבר על גך כסא תתרו
ותתרוקיתם ובתך כן יתלם עוייתך כששתא דביון ותתפרקן
על ידי מלכא משיחא ואליהו כהנא כבא ולא יוסף ה' למיתבי
להגלותך ובהוא זמאן אסער חוקן רומי כשעל דמתכניא
באיעליא ומליא אוכלוסין מבני ארום ויתון פסקאי ויעיקון
עלך ויבדון יתך כיום שתפרסם קדם ה' על אוכותך
ובנבואת עובדיה אבאך כמה מההכרח יא בריאה הזאת
כפי מה שתרגמה השלם הזה ונבואה הזאת התבארו העיקר
הב' והג' והא' מעיקרי נבואות ישעיהו :

דרי לך מדכרי רמיהו ש' נבואות גדולות שבא
לעתיד לבא וכללו בהם ז' עיקרים
מ'ג עיקרי נבואות ישעיהו הא' נקמת האומות לעתיד לבא
מתרעס ומעלתם על אשר הרעו לישראל והוא העיקר האחד
מעיקרי נבואות ישעיהו והב' תאוות ישראל וגאולתם מהגלו'
אשר כפסו בו והוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו והג'
בגאולה העתידה ישובו י' השבטים שהגלה פנחסים אשורה
'בא זרעם על ארמ' הקדש והוא העק' הד' מעיקרי נבואות
ישעיהו והרכיבי שתהיה הגאולה אחרי עבוד זמן כב'
מהגלות ואחרי נרות רעות ורכות שסכלו בו והוא העיקר
הו'.

והמליך בירושלם את דקיהו והנה יחזיק וכל שני וכל העם אשר הלכו אתו באותה גולה לפי שאלו ששאר דקיהו ואל יושבי ירושלם בשלום והעיר לא מענה ביד הכשרים ושהם בעבור שהאמינו לדברי הכהני לבאת אל כבודך ולא כעבד אליו הלכו בגולה ממחטו מאד מאד שמעו לדברי ירמיהו ויבאו אל כבודך כאשר וכדי להמס ולדבר על לבם באה הכבואה למוקאל שהיה שם עמיהם כמ"ש ואני בתוך הגולה על נהר ככר בשנה השמינית לגלות המלך יויכין והודיעו שעוד מעט יבא בר ואויב כשערי ירושלם וכמו שבארתי על מראת יחזקאל הראשונה בספר מעי השועה ולכן במראה השנית שראה יחזקאל בשנה הששית ראה באלו באותו רוח אהי ויבא אותו ירושלם אל שער בית ה' הקדמוני הפונה קדימה ושהיו שם מאבשי ירושלם ואמר לו את אלה האנשי המושבים און וספר לו מגמות שהם אומרים שירושלם היתה הסיר והמה הכשר לרמוז שיתמידו בעיר ולא יסאו ממנה ואמ' בתשוב' זה שדבריה' כן יהיה אבל לא כמשמעתם וזהו לכן כה אמר ה' סלל' כס אשר שמתם בטובה המה הבצר והיא הסיר וגו' והונאתי אתכם ממונה ונתתי אתכם ביד זרים וגומר ולפי שהשמום הכביא ואמר אלה ה' אלהים כלה אתה עושה את אשרית ישראל הונכך הקב"ה להודיעו כוע דבריהם על אלהים שהלכו בגולה שמפני זה היה ראוי שגם המה ילכו בגלות ועל זה באתהו הכבואה הזאת בן אדם אחך אחך אנשי גאולתך וגומר ופי' הזה כך הוא אבל בן אדם הלא ידעת מאיך אחך וביאר מה הם האחים שזכר שני פעמים ואמר שאמר אחך האחד על אנשי גאולתו והם בני הגולה שהיו הלך עמיהם ואחך השני אמר על בית ישראל כלה והם עשרת השבטים אשר הגלה סמריב ומפני רבויים אמר עליה' וכל בית ישראל כלו וספר מגמות אנשי ירושלם שאמרו עליהם כ"ל על עשרת השבטים אשר גלו ראשונה ועל גלות יחזיקין גם כן שמה סקרה להם מהגלות היה ברשעתם כי רחוק מעל ה' ולכן כתרקו מארצו וזהם לא יהיו בן ועל זה אמר אשר אמרו להם יושבי ירושלם כ"ל שאמרו עליהם כלם שרחקו מעל ה' והלכו בגלות אמנם להם בתנה הארץ למורסה וכבר גלה לו הקב"ה שגם המה יבאו מתוכה וילכו בגלות אמנם עתה השיבו לענין הגולים אשר אמרו עליהם רחוק מעל ה' והוא אמרו לכן כה אמר ה' אלהים כי הרחקתם בגוים ואמר זה כנגד עשרת השבטים שהלכו למרחוק וכי הפינותם בארצות ואמר זה כנגד גלות יחזיקין הנה עם כל זה הם בגלותם אהיה להם למקדש מעט שאעפ"י שלא יהיה להם שם בית המקדש גדול יהיו להם בתי כנסיות שיועזו להתפלל בהם ותמצא בהם מעט קדושה בארצות אשר באו שמה האמנם אן ואלו אם אשר ככר גלו ואם העמידין לגלות כלם יבאלו בארצות הימים ועל זה אמר לכן אמור כה אמר ה' כנגד אותם יושבי ירושלם מאותו הגלות אשר ככר זכרת שלכו בו ביד זרים אקבץ אתכם מן העמים ואספתי אתכם מן הארצות ונתתי לכם את אדמת ישראל ואז יבאו ג"כ שמה אותם עשרת השבטים שגלו וכל הגולים עם יחזיקין וזרעם ועליהם אמר בלשון נסתר ובאו שמה כ"ל שבגאולה העמידה

II L N N

ה' מעיקרי כבואות ישעיהו וה' שתשוב השכינה והכבואה והקדושה בקרב ישראל כמי קדם כבוד את על אהלה ויזכו להפלת החכמה והתרכות הידיעה ביניהם והוא העיקר הם מעיקרי כבואות ישעיהו והוא שבזמן הגאולה מלך מביט דוד על ישראל ועל יהודה יחד כמו שמלך עליהם דוד והוא העיקר ה' מעיקרי כבואות ישעיהו והוא שאמרי הגאולה העתיד' ימול השם את לבכם וכלם מקטקט' ועד גדולם יראו מלפניו באופן שלא יזכו עוד למטא לו ולא יחייבו עוד ללכ' בגלו' אשר והוא העיקר הלא מעיקרי כבואות ישעיהו ואמנם אם כבא ירמיהו ביחוד על נקמת אדום לעתיד כמו שירא' מפר' ואקם את הכוס מיד ה' ואקם את כל הגוים וגומר שזכר ביניהם בפרט את אדום וגם אחרי כן כשבבא על כל הגוים כבואה וכבואה על כל גוי וגוי אמר לאדום כה אמר ה' כבואות האין עוד חכמה בתימן ופירשו המפרשים אותה פת' לעת' לבא וכן דרשוהו בפ' ד' וימא שנאמר על מפלת אדום העמידה שהיא העיקר השני מעיקרי כבואות ישעיהו הנה אנשי אשון עליו בהגיע לכבואת עובדיה ב' כי לפי שהיא היה הראשון שהכניסו שם על מפלת אדום בפיר' ובלשון כבואתו כבא ירמיהו ג"כ מוכיח אדום באותה פרשה שזכרתי לאדום כה אמר ה' וגו' לכן היה מהראוי שבאותו מקו' מכבואת עובד' לבאר הענין הזה כי יש עליו ספק הרב' כמו שיתבאר ואמנם שאר העיקרים שזכר ישעיהו כ"ל שדמה הגאולה העתידה לגאולה מנצרים ויש עת מוגבל מחייב לגאולה לפי שיהיה מכלי זכות הדור ושפוטעי ישראל שיבאו מכלל הדת באורם ושבו אל השם יזכו לגאולה ושבזמן הגאולה העתידה יקבלו אותה העולם וגו' והיה אמר' ה' ויכעו לתורתו וג"כ שיהיה שלום בכל הארץ ולא יסאו גוי אל גוי מרב ולא ילמדו עוד מלחמה וגם כן אמנות תחיות המתים אשר יסו ויקומו מקבריהם הנה בשפה העיקרים האלה שזכר ג"כ ישעיהו לא כבא ירמיהו לפי שלא באו אליו מאת האלהים אבל מצאנו בדבריו וכבואותיו שתי עתידות שלא זכר ישעיהו הא' שאלו שם המלך המשיח אם יהיה שמו ה' בדקנו או נמא בדיק כפי כל אחד מהפירוסים והב' שהתרכבות ירושלם והר הבית כמו שהתבאר בכבואה הד' ואלו דברי אלהים קיים :

המבשר טוב
הה' הוא יחזקאל הכביא ע"ה והכבואות אשר ראיתי בדבריו יותר מוכרחות לשיפורשו לעתיד לבא הם אלו אשר אזכור :
הנבואה
הא' תחלתה ויהי דבר ה' אלי לאמר בן אדם אחך אחך אנשי גאולתך וגו' עד ואדבר אל הגולה את כל דברי ה' אשר הראו וענין הפרשה כך הוא הנה יכניהו מלך יהודה מפני מה שמעו מכבואות ירמיהו שהימנכא על יהויקים שעה עולו לעבוד את כבודך כאשר מלך בבל וימיה והאדמה לא תשם הנה כאשר עלה כבודך כאשר על ירושלם בתחלת מלכות יחזיקין יבא ג' הוא ואמו ועבדיו וסריו וסר סיו ויקם אותם מלך בבל ויבא משש את כל אנצרות בית ה' ואנצרות בית המלך ויקנן את כל כלי הזהב אשר עשה שלמה בהיכל ה' והגלה את כל ירושלם ואת כל השרי' ואת כל גבורי המל' והמסג' והמקנר ויוליכם בבלה

משמיע ישועה

והאחרון שלח הקב"ה לעשות להם כדי להאלימם ולהרביבם
 במעגלי דקדק ואחרי כן ספר להם שמתן להם התורה והספיק
 ברכיכם במדב' ארבעים שנה ומה שמשאו עוד במדב' ובואם
 אל הארץ אחרי אזהרות רבות ומה שמשאו בהיותם עליה עד
 שחמייבו הגלות ושמתני זה כשבע יתעלה אם ידרש להם
 בהתחבס אליו ולפי שהיו ישראל אומרים בלבבותם אם נלך
 בגולה כדי שנמלט מהקללו שיעד הפס כנא מכלל דתו וזהיה
 כגוים כמשפחות הארבות אשר נלך שמה לעבוד אלהים וזוה
 כוכה בהנלפת העמים ההם ולא נהיה עם " ויבאו מרעיו
 ולא ישפוך עלינו מרון אפו על זה אמר ית והעול על רומכס
 היה לא תהיה וביאר מהו העולה על רוחם ואמר שהוא אשר
 היו אומרים נהיה כגוים כמשפחות הארבות לשרת עין ואכן
 כמו שהם עובדים ועל זה אמר ית מי אבי כאם " להים שלא
 יהיה ולא יקום כדרכיכם אלא שבי חזקה ובזווע נטויה
 ובחומה שפוכה אמלך עליכם ואמר שלא לזכות האלה אם
 ביד חזקה כנגד הוין האשון שהיו בו הגוים בארבותם
 עובדיה לככבים ולכל כנא השמים ואמר בזווע נטויה
 כנגד הזמן שכל אחריו שהככבים לקחו להם אמונת ישוע
 הנכרי ואמר ובחומה שפוכה על זמן אמונת הישמעלים וכלו
 אמר שאף שיבאו מן הדת בכל הזמנים האלה אמלך עליהם
 ואף על פי שהם יתעברו בגוי ויתחבטו בהם אוניאם מתוכם
 ואכדילם מהם ועל זה אמר והואנתי אתכם מן העמים וקבנתי
 אתכם מן הארבות אשר כפונותם בס ר"ל ככל אחד מאלו
 הזמנים שרמו באו ביד חזקה ובזווע נטויה ובחומה שפוכה
 ולא כלבר על הסמאיים הלא בפשטתם אמר והואנתי אתכם
 כי קבון הגלות יהיה כולל לכלם לכל אשר יקרא בשם
 יעקב וכסם ישראל יכנה והודיע אותם שהרשעים שבהם לא
 ישבטו טויו לבאולה כמו הנדריקים ואז וביאוי אתכם אל
 מדבר העמים וכשפטי אתכם שם פנים אל פנים כאשר
 כשפטי את אבותיכם במדבר ארץ מברים ואמנם מהו
 המדבר הזה ולמה קראו מדבר העמי לא שערבו בו המפדשי
 שיעור אמתי שמשבו שיהיה מדבר שמש במקום שאין שם אדם
 ולא עובר ושם כדי שלא יבאו הגוים ברעמתם ויטמא לבבם
 וזהו הוא אמרו פנים אל פנים ר"ל ביני וביניכם יחד כלי
 אמנעי אבל אמנת העבין הזה הזמן והבסיון בעובותינו שרבו
 הורה אותנו והוא שהקב"ה יוביא את ישראל ויקבצם מן הארבות
 אשר כפיו בו כס היהודים האמתיים ואם אותם שיבאו מכלל
 הדת האמנם לא יבאו דרך ירשה מבלי עכוב אל אדמת ישראל
 אבל יתהלכו מגוי לגוי וממולכה אל עם אחר בארץ נכריה
 ובגוי לא ישמעו לשונו ולא הטלטול הגדול הזה המתמיד
 ימים רבים קרא כלי ספק מדבר העמים כי הוא היה אליהם
 כמדבר אשר בו נחם שרף ועקרב ונמאון האמנם לא יהיה
 מדבר שמש כמו אותו מדבר שהלכו ישראל בצאתם ממברים
 כי אותו מדבר היה מדבר שמש זה יהיה מדבר העמים
 המתמלפים אשר יעברו בהם ובו יתכבדו ויתלבטו וכדפו
 כשעים כי במדבר ההוא יתמו וסם ימותו האכמים הפושעים
 והוא המשפט אשר יעשה השם בהם ולפי שלא היו הרעות
 והכרות אשר יטלו בעברם במדבר ההוא לא מפאת המקרה
 ולא

גם כן יבאו אותם גלו ראשונה כמו אותם שגלו באחרונה
 ולפי שבזמן ההוא תהיה כל ארץ ישראל מלאה גלולי' ומתועבות
 הגוי' אשר עשו בה לכן אמר והסירו את כל סקוניה ואת כל
 תועבותיה ממנה שהבאים בקבון הגליות יתהרו אותם מהם
 ועם היות בימים הראשונים איבה ושנאה בין בני יהודה
 ובין בני ישראל הלוק מלכות וחלוק לבבות וגם בני
 יהודה עבמו אותם ששאריו בירושל' עם דקדקו היו מטיחין
 דברים כנגד אותם שהלכו בגלות יהוכין לכן אמר ופתי
 להם לב אחד ואמר זה כנגד עשרת השבטים וגלות יהוכין
 וכן אמר כנגד יושבי ירושלם ורוח חדשה אתן בקרבכם ולפי
 שעשרת השבטים בהיותם בארץ עזבו את " כאנו את קדוש
 ישראל כוונו אחור לכן אמר כאן כנגדו והסירתי לב האבן
 מבשרם ופתי להם לב כשר למען בקקותי ילכו ואת משפטי
 ישמרו ועשו אותם והיו לי לעם ואבי אהיה להם לאלהים
 ואמנם אמרו אחרי זה ואל לב סקוניהם ותועבותיהם לבם
 הולך וגו' כדאה לי סחור למעלה ליושבי ירושלם שזכר כי
 מפני ספער גבותם שהיו אומרים על אחיהם הגולים רקחו
 מעל " לנו היא נחמה הארץ למורה והשיבם הש" שאלו ואלו
 כלם ישובו והיו לו לעם חזר לדבר מערכם שהיו אומרי על
 אחיהם רקחו מעל " והם ענמום הוסיפו להטות מהם ועל
 זה אמר ואל לב סקוניהם ותועבותיהם לבם הולך כי הם לא
 עזבו דרכם הרעה ולכן לא ישובו שנים רבות בירושלם כי
 דרכם כראש כתיי שהוא העובש העתיד לבא עליהם כפי
 מעשיהם ולכן זכר מיד הנביא ששאו הכרובים את ככפיהם
 והאופנים לעומתם וראה כאלו כבוד " נעלה מתוך העיר
 שהוא רמו להסתלקו השכינה מיירושלם לתתה ביד אויב וזוה
 כפסקה המראה הכנאית והוא ספר אל בני הגולה שהיו עמו
 את כל דברי " אשר הראהו ר"ל שיושבי ירושלם מהרה יסחו
 ממנה וכי כבר ראה את כבוד " מעל מתוך העיר שהוא היה
 סבת גלותם וגליות עשרת השבטים וגלות יהוכין וגם גלות
 יושבי ירושלם כלם באחרית הימים ישובו לארץ ישראל וימול
 השם את לבבם הערל והיו לו לעם באמת ובמשפט ובנדקה
 הנה התכבדו בכנאיה האת שלה עיקרים האחד תצועת
 ישראל וגאולתם העתידה והוא העיקר הג' מעיקרי כנאיות
 ישעיהו והב' שיובו עשרת השבטי' אשר הגלה סנחריב אצורה
 והוא העיקר הד' מעיקרי כנאיות ישעיהו והג' שימול השם את
 לבבם ורוח חדשה יתן בקרבכם באופן שלא ימטאו עוד ולא
 ילכו בגלות אחר והוא מעיקר היא העיקר כנאיות ישעיהו
 וכבר בארתי באותם העיקרי' מכנאיות ישעיהו שא"ל שיפוטשו
 לא על הגולה כרוחנית כדברי הנכרים ולא על זמן בית שני
הנבואה הכ' תחלתה והעולה על רומכס היה לא תהיה
 וגו' עד לא כדרכיכם הרעי' וכעלילותיכם
 הנספדות בית ישראל כאם " אלהים והנבואה הזאת עצומה
 מאד ראוי לתת לב עליה כי רובה ככר קרבו בגלות המר
 והנמהר הזה אשר אכמנו בו וראו שדדע שהנבואה הזאת
 תחלתה למעלה בספר' והיה דבר " אלי לאמר בן אדם דבר
 אל זקני ישראל וגו' הלקרום אותי אתם באים וגו' כי שם ספר
 עבין ישראל מעת שהיו בגלות מנר' ומה שמשאו שם והסתראו

ולא תפחת המערכות השמימיות כי אם בהצגתה פתנית
 ממכו ית לכן אמר ונשפטתי אתכם עם פנים אל פנים שהיא
 עם כאשר על הגאון הפרטית כמו שאמר פנים בפנים דבר
 ה' עמכם וכוה גלה שתיה הגאולה העתידה מתדמה
 לגאולת מנצ'ם ר"ל שמו שבאתם ממנצ'ם הלכו במדבר
 ארבעים שנה בגוים בהצגתה פתנית כפיית כן יהיה בגאול'
 העתידה והוא אמרו כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר
 ארץ מצרי' כן אשפט אתכם וכמו שבמדבר מנצ'ם כנכסו תחת
 ההצגה הלהית ובברית השם שברית אתם כן אמר על הגאולה
 העתידה הזאת והעברתי אתכם תחת השפט והוא שפט
 השבטו וגם רמו כוה שיקוד בשפט פתעם ובנגעים עונם
 וכנגד אות' שהיו מתעוררים בגוי' ואכזו א השם אמר והכאתי
 אתכם במקורת הכרית והוא שיקבלו ברית מילה ככל אחיה'
 בני ישראל ולא יהיו עוד ערלי לב וערלי בשר כאשר היו בין
 הגוים וגם רמו כוה לכללות האומה שמתוך נביותהם דבקו
 בלתי'ם ויתחבטו לפניה והוא גם כן מסורת הכרית אשר זכר
 וכמו שבגאול' מנצ'ם מתו במדבר כדרך המורדים והפושעי'
 שלא האמינו בחלשים כן לעתיד לבא בקבוץ גלות אמר
 ובכרותי מכם המורדים והפושעים כי מארץ מגוריהם אוביא
 אותם ולא אדמת ישראל לא יבאו ר"ל שיובאו ארץ ארץ מן
 הארצות אשר נפשו עם שהם ארץ מגוריהם שהיו גרים שם
 בגלות ויבדיל את המורדים והפושעים מהם לבלותם באותו
 מדבר העמים שהוא בטלואולם באופן שלא יזכו לבא לארץ
 ישראל ולגאות תפועת ה' וכוה יכירו הגאון ומשפטו והוא
 אמרו וידעתם כי אני ה' ודברתי אתי אל לבי דבר גדול דבר
 אלינו הנביא היה באמרו ששפט הקב"ה את ישראל במדבר
 העמים כאשר נשפט אתם במדבר ארץ מנצ'ם כי הנה רמו
 עוד כוה הדמיו כי כמו שישל כשיבאו ממנצ'ם הלכו במדבר
 ארבעים שנה ואמריהם התמילו בירושל' הארץ כן ילכו בני
 ישראל בגאולה העתידה ארבעים שנה במדבר העמים ותהיה
 התחלת משפט רכ"ל שאז נעשה המעברת הענומי' משבתאי'
 ודק כמו שזכרתי כי מאז התמילו הנצרות בישראל ובכל
 היוצאים מורעם מאותה שנתעברו בגוים אם בארץ ארבייא
 ופרובינציא ופינימנט ולומברדיא וכל מלכות ספרד
 ובארבייא ונבליא ורוסיא ובארצות הקיסר אשר יש
 מאינו ופורטוגל וגם במלכות אפוליס ופיוורנסיא ובארצות
 מיוחדות מארצות ויביאיהם עשו גרושים נעוד ידם כטויה על
 האטוסים אשר מוצע ישראל הם להוציאם מארצם ואחמין
 בה' שימיר זה עד תכלום ארבע' שנה אשר אותה המעברת
 שתהיה השלמתם בברית הא'שים ורס"ד לזכירת העולם שהיא
 מקץ הראשון אש' מבאתי אתי בדברי דניאל כמו שזכרתי בספ'
 מעני הישועה כי עם ה' ות שאל עשו הקץ מהמגלה שנמצא'
 בכומי בשנת רכ"א לאלף החמישי הוא אין חלוק ולא סתירה
 בדבר כי אשפט שתהיה תחלת' בשנת רס"ד או רכ"ג ותכלית
 בשנת רכ"א ובשוב אל דברו הנביא שאמרי שזכר עונם
 המורדי' והפושעים שיכזו בגרוש ולא יבאו בתפועת ה' כמו
 הנדיקים אשר כנגד בני ישראל א"כ אישוא אתם בית ישראל
 א"ש גלויו לכו עבודו וזן זה מננה אשית שישאן כן חלילה

אכל הוא דרך גבאי ע"ל שמה שמור כילדוק דש' ושמי
 בת אדום ר"ל עשו כטוב בעיניכם לעבוד הגלולים שהיה
 אחרי זה אם איכנסו שומעים אלי יודעו תדעו זאת עם קדשי'
 לא תשללו עוד במתנותיכם ובגלוליתם כי הנה לא אביא
 אתכם א ארצי ולא אבחר במתנותיכם כדי להדסיק בגלוליתם
 מעלי ותהיה לפי זה וא' ואת עם קדשי' כוספת כמו וישא
 אברהם את עיניו ויאמר ה' אל הושיע יאמר שאל לא ישמעו
 אליו לשוב בתשובה לא יגיעו לאדמת ישראל כדי שלא ימלט
 שמו עם במתנותיהם ובגלוליהם אמנם הנדיקים לא יהיו כן
 כי יזכו לבא שמה במתנותיה' והוא אמרו כי בהר קדשי' בהר
 ישראל שהוא ירושלים הנבונה מכל הארצות שם יעבדו כל
 בית ישראל כלו בארץ ר"ל כל אשר בשם ישראל יבנה עם
 ארצם ושם אדרגו את תרומותיכם וגומר וסוד לומר כדפי
 כיסוף ארצ' אתכם בהוביאי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם
 וגו' לתת תפעה למה יבנה אותם כדפי כיסוף בזמן שיבאו
 מהגלות ויקבצו מן הארצות ולא קודם לזה ואמר שהוא מפני
 שיתקדש שמו לעיני הגוים באמצעותם וא"ש הלא תדעו למה
 אמרתי שכרתי כיסוף ארצה אתכם בהוביאי אתכם מן העמי'
 לפי שאז אקדש ככם לעיני הגוים כי שבאמצעות הקסים
 והשפלות אשר אעשה בזמן הגאולה יתקדש שמי לעיני הגוי'
 וגם אתם עמכם תדעו כי אני ה' כי תגיעו לשלמות היריע'
 השלשית בהוביאי אתכם אל אדמת ישראל שהיא הארץ אשר
 נשאתי את ידי לתת אותה לאבותי כ' וישק' ימיתי הכתתי ובאשר
 עזברו עם זה את דרככם ואת כל מעלליכם אשר נטמאת'ם בם
 ונשפית'ם מהם וכוה'א ונקיטותם בכפי'ם שהוא מענין קטטה
 כי האד' המתקדשת על הדבר אשר עשה הוא לוחם ומתקוות
 עם עממו הנה אז תדעו באמ' כי אני ה' מכון וקדוש בעשותי
 אתכם תפועה והגאולה למען שמי לא כדרככם הרעים
 ובעליותיכם הנשחתות בית ישראל ואמ' זה ג"כ כנגד הנדיקי'
 הזוכים לתפועה לפי שהמה או אבותיהם כבר מאזו להשם
 בגלות וקודם המורכן הנה התבארו בכבוזיה האחת ארבעה
 עיקרים האחד שכני ישראל אשר בגלות מראש פרעות אויב
 יבאו מכלל הדת והתעברו בגוים אף על פי שעבדו עבודה
 זרה לא יבאו מהשגת הש' ומסדר הנהגתו ולא יוכל אחד
 מאלו ועם מרעיתו להיות מעם אחד לא ימליטו ולא
 ימיר אורו הזמן טוב כדע' אז רע בטוב כי הנה עכ"פ ישוב
 אל העדר אשר ממנו לוקח הוא או זרעו ועל ו אמר אדוננו
 מזה והפך י' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים
 אשר יבנה י' אתכם שמה ועבדתם עם אלהים אחרים מעשה
 ידי אדם ען ואכן אשר לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא
 ידיון ובקשטם משם את ה' אלהיך וגו' שגלה כוה
 שיתמעטו עם ישראל בגלות נרשעת הגוים שיכלו אותם
 והוא אמרו בגוים אשר יבנה י' אתכם שמה וגם יתמעטו
 לפי שבסבת הנצרות והשמדות יבאו רבים לבאת מכלל הדת
 ולעבוד אלהים אחרים לא להאמין בהם כנפשו כי אם מפני
 חרבות ומכת סכס והרג ואכזרן כדעתם שהם ען ואכן אשר
 לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא ידיון מפני שלא
 תהיה העבודה ההיא כי אם להמלט מן המות ועליהם אמר

יא . 2 . II . וקשטם

ובקשתם משם ר"ל מתוך אומה עבודה שצמחו ופסי האופס
 תבטחו את " אכל לא יהיה זה במעשה המכות מפני הפחד
 כי אם בכל לבבך ובכל כעשר וכן כבא עליו ישעיהו כמו
 שפירשתי על קראתי במיך לי אלה כי תעבור במים אתך
 אכי וגו' וע' עמנו אמר ימיה במגלת קינות בשם האומה
 אכי הגבר ראה עמי בשבט עברתי שהוא רמז אשר עברו על
 ישראל כמורכב בית ראשון ואמר אותי כהג ויולך משך ולא אור
 על בית שכי ועב' אע"פ שהלך אותי מארבו וגרם אותי מעל
 פניו לא עובדי מכל וכל ולא סלק ממני השגחתו בהלט כי
 אך ב' ישוב יהפוך ירו כל היום לפי שהתרת הפנים שיעד
 הקב"ה בעונתו אינו בהסתלקות ההשגחה כמולט לעובד
 למקרי הזמן ולהוראות המערכות השמימיות אם טוב אם רע
 אכל הוא לכד שלא יטיב אותם כי ע"ז תהיה הקמת פנים
 ולא ימנע מזה שישיג בהם להעביט וכמ"ס והסתרת פני
 מהם והיה לאכול ומאווה כרות ורעו' וג"כ לשמר' מן הכליה
 וכיון שזכרתי בתום האחרון ממעבי' השועה הנה א"כ בכל
 מקום שגלו ישראל שכינה עמהם להשיג עליהם כפי מעשהם
 ולשמרם ואף שיצאו מכלל הדת אשר ישובו ובקשו את "
 אלהיהם ואת דוד מלכם וזהו העיקר הע"ו מעיקרי כבואות
 ישעיהו והעיקר הב' הוא שגאלנו " כבאות והוא יקבץ
 כפנות ישראל וכמ"ס והונאתי אתכם מן העמי' וקצתתי אתכם
 מן הארצות והוא העיקר הג' מעיקרי כבואות ישעיהו והג'
 שיקבץ הגליות וילטולם ימותו המורדים והפושעי' המזויקי'
 ברשעים ולא שכו' א' השם והוא העיקר השג' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והד' שתדמה הגאולה העתידה לגאולת מצרים
 וכמ"ס כאשר כשפתי את אבותיכם במדבר כן אשפט אתכם
 וזהו העיקר ה' מעיקרי כבואות ישעיהו ואתה רואה שהעיקרים
 האלה אי אפשר שפורטו לא על הגאולה הרומית כדרך
 הנכרי' ולא על זמן בית שני שאם כד' מהדרין כמו שהתבאר
 בעיקרי כבואות ישעיהו

הנבואה

הג' תמלתי ויהי כשתי עשרה שנה
 במשנה עשר למדש וגו' כן אדם כהה
 על המון מצרי' עד והושכך בתוך ערלים את חללי מרב פרעה
 וכל המורה כאם " אלהים והנבואה הזאת אשר נבא יחזקאל
 על חורבן מצרים אי אפשר לפרשה בשאר הנבואות אשר נבא
 על מצרים שהתריבה כבוכד נאמר מלך ככל לפי שאותו
 שורבן כבר נבא עליו יחזקאל בפרשיות אשר קדמו לזאת
 ולא היה נזכר עוד בנבואה הזאת כ"ס שנבוא' הזאת מצאנו
 שנכלל אשור ועילם משך ותוכל ואדום ובס"כ נפון ואמר
 שתהיה מפתים יחד וזה לא היה במפתל מצרים כי לא
 בשתתפה בו אומה אחרת ולכן לא מצאו המפרשים דרך
 לפרשה כי אם על עונש גיהנם שילך שם מצרים ואשור ואשר
 האומות אשר זכר והוא באמת פירוש תפל מבלי מלת
 ומה לו לכבא' לזכור פה עונשי גיהנם כדכריהם ז"ל ולמה זה
 שנבא על האומות כעשו ענים לגיהנם כדכריהם ז"ל ולמה זה
 יזכור יחזקאל לענשי גיהנם האומות האלה כלבד ולא השאר
 ולמה לקבצתם קרא ערלים ולקבצתם לא קרא כן ואיך לא זכר
 בגלגלם ככל שהוא ראש המצריים ולמה יהיה המון מצרים

כבואה

בבואה אקרת באמת עשר' שנה כראשון באחד למדע וכמשכו
 הדברי' על אותו מורכב שיעשה כ"כ במכרי' עד פרו'יהי בשני
 עשרה שנה בשני עשר מדע באחד למדע שאז באתהו הכבוד'
 לכאור לו עבן המורכב האחרון אשר יבא על מכרי' בזמן קבון
 הגלויות והוא אחרון בן אדם שאי קנה על פרעה מלך מצרים
 שאותה הפך' כלה על המורכב האחרון ידבר והוא או' כי כה
 אמר יי' אלהים מרוב מלך ככל תבואך במרכות גבורים אפיל
 שמוך עריבי גוי' ר"ל עם היות שחבר מלך ככל תבואך עתה
 הנה באחרית הימים לא לבד חרב אחד כחבר מלך ככל תבא
 עלך אבל במרכות גבורי' רבי' אפיל המוכר והם עריבי הגוים
 ומלכיהם שיטדרו את גאון מכרי' ויסימירו כל המונה ועל רוב
 חללי מצרים שיהרגו אמר ממטל והאבדתי את כל בהמתה
 מעל מים רבים וגו' כי לפי שהיה כל טוב מצרים תלוי ביאור
 המטל כאלו יסרב ויבש והדגה אשר ביאור מהו והוא או' או'
 השקיע מימיה' כי למיעוטם לא יאשרו כי אם בקרקע היאור
 ובהרות' בשמן אולך כי מפני שלא תעבו' כו' רגל אדם ופרסו'
 בהמה יהיו המים כלולים כשמן וביאר הכמשל ביאור ובדגים
 באו' כתי' את ארץ מצרים שמה ומשמה שהיא המשל ביאור
 וכן בהכותי את כל יושבי בה' שהוא המשל באכבוד הבהמה
 וכבר פירשו מ"ל הכבואה האת לעתיד לבא כמו שאמרן
 בס' מלך אין בן דוד בא עד שיבוקש דג קטן לחול' ולא ימנא
 סכ' או' אשקיע מימיה' וכמו שבארתי במאמ' יאעו' משיחו' כ'
 עיון ראשון ומתם דבריו באו' קנה היא וקוננה כנות הגוים
 תשכנה אותה על מצרים ועל כל המונה וגו' ואשרי שכנא
 על המורכב העתיד הזה שיבא על מצרים באה' לו כבוא' אבית
 ד' ימים אחר' הראשונה בן אדם כהה על המון מצרים וגו'
 להודיעו מה שימשך על אותו מורכב מכרי' ואמתת עני' הוא
 מה שבארתי לך במעין היא ממעיני הישועה והוא שקודם
 הגאולה העתידה יתעוררו הנצרים בני אדם אשר בארכות
 המערכ ללכת לכבוא ארץ ישראל וכל ארץ הנגב וילכדו ארץ
 מצרים ראשונה ואת כל ארץ ישראל ובכל שהוא כלו היום
 ממלכות מצרים ויסריבו את מצרים ויהרגו המון רב ויעבוס
 בקרבה וכשישמעו אשר האומות מארכות המורכב והנפון
 אכוריו הנצרים אשר עשו במצרי' ובארץ ישראל ואשר הארכות
 יפסדו וירעדו מפניהם שן יתפסדו גם על ארכותם ויעזו
 להם ככה ויקבאו על זה גם על היות הנצרים לוקחים להם
 ירושלם מקום הקדושה ושער השמים גם כפי אמונתם שגם
 על זה יקבאו קבאה עבומה ועל שאמר בפס' אבכרתי למעלה
 והיתה מלמלה כבוס בפסול חללי' במצרים וגו' כוז ופוט ולוד
 וכל הערב ובני ארץ הברית אתם במרוב יפלו שארץ הברית
 היא ארץ ישראל ופרט אותה לפי שעליה לכבשה תהיה עלי' ת
 הנצרים שמה ומפני זה יתקבכו העמים ממורכב ומפסון
 ויבאו על הנצרים ויערכו אתם מלממה קרוב לירושל' ויהרגו
 אלו לאלו מכה רבה והיתה להם עת כרה גדולה כי יתמו
 משא' מן הארץ ויהיה קמת יי' עליהם והאזורים ההם
 היום בני ישמעאל שהסריבו בית ראשון והגלו עשרת
 השבטים והנצרים בני אדם שהסריבו בית שני בהיותם
 מתקוממים אלו עם אלו למש' ל על ארמת הקדש יבאו לקבל

עליה עונש מה שעשו ביחיה וכבר העיר על כל זה דביאל
 איש חמדות בסוף כבואותיו כשזכר מלממת מלך הנפון
 ומלך הנגב שאמר גם וישלח ידו בארכות וארץ מצרים לא
 תהיה לפליטה ומשל במכתבי הזהב והכסף וכל חמדות
 מצרים וגו' וזה כלו הוא ממה שיעשו הנצרים בארץ מצרים
 ושמועות יבהלהו ממורכב ומפסון הם שמועות אכשי המורכב
 ואכשי הנפון הבאים על הנצרים שלכן לא זכר מערב וכמו
 שפירשתי גם ועל זה באמת כבא יחזקאל במקום הזה באמר
 על מצרים ועל חלליה ממי בעמת רדה והשככה את ערלים
 רונה לומר את מצרים היית מתפארת מכל האומות ועתה
 תרדי ותשככי' לכן במלממתך את ערלים שהם הנצרים
 אבל לא תשא' שיעשו לך כמו שעשה נבוכד נאצר שבות וגולה
 כי הם יוכר מכת חרב וזהו אמרו בתוך חללי' חרב יפלו
 חרב כתנה משכו אותה ואת כל המוכיה שעל מצרים ועל
 חלליה אמר זה ולפי שיתקבכו המוני אומות המורכב ובכוריה'
 לעזור את מצרים ולקבוס את נקמתו מיד הנצרים הערלים
 לכן אמר בדרך המשל ידברו לו אילי גבורים מתוך שאול
 את עוזריו ירדו שכבו הערלים חללי' חרב כלומר שמן
 הקבר יהיו אילי גבורים שהם חללי' מצרים קוראים לו
 רונה לומר בעדו שבעד מצרים יקראו את עוזריו של מצרים
 שיבאו לקבוס נקמתו ומה נמשכה הקבמה שגם כן ירדו
 שכבו חללי' חרב הערלי' רונה לומר מקריבי מצרים וזהו כלל
 הכבואה ר"ל שהערלים יסריבו למצרים ויבאו עוזר הם
 ויסריבו את הערלים ויסרכו גם העוזרים ההם ואמר ידברו
 על החללים בדרך המשל כאלו הם ידברו את עוזרי מצרים
 חללי' חרב וכיבאר הנביא מי הם האומות אשר יבאו שמה
 לאותה מלממה ושיפלו מה גם כן כי יפול עוזר וכפול עוזר
 וזהו אמר מיד שם אזור וכל קהלה סביבותיו קבדותיו כלם
 חללים והנה לא קרא לאזור ערלים לפי שהם היום
 ישמעאילים כלם כמוליס אבל אמר ששם לאותה מלממה
 יבא מלך אזור וכל המונב ואמר סביבותיו קבדותיו שחור
 למצרים לפי שהם יבאו לקבוס נקמתו מאת הנצרים שהרגו
 את המונב ולפי שגם בני אזור יפלו במלממה רבים מאד
 לכן אמר סביבותיו קבדותיו ר"ל סביב מצרים יהיו קבדות
 אזור לא באותו מקום שהיו קבדות המצרים אבל שיתקבכו
 אליהם בהריגה והוא אמרו אשר כתבו קבדותיו ביכרתי בור
 והי קהלה סביבות קבורתה כלם חללים כופלים במרוב וכת
 הסבה למה יפלו האזורים שם במרוב ואמר אשר כתבו חתית
 בארץ חיים ר"ל שהאזורים עשו שבר על שבר בארץ ישראל
 בגלות השבטים שהיא ארץ חיים ועל זה יבאו לקבל עבשם
 שמה עוד אמר שם עילים וכל המונה סביבות קבורתה כלם
 חללים וגו' ר"ל גם אכשי עילים שהוא מדי' וכל המונה יבאו
 לאותה מלממה כשמשם את שמע מצרים וילחמו בנצרים
 ויפלו שם גם הם חללי' במרוב אשר ילחמו עם הערלים וירדו
 או ואלו ארץ חתיות ר"ל עילים והערלים לפי שהערלים ההם
 כתבו חתיתם בארץ חיים ולכן יבאו גם הם כלממת את יודי'
 בור ולפי שעילים שהוא מדי' לא המריבו ארץ ישראל עם היות
 שמשלו

משמיע ישועה

שמאלו בהם הנה נעבדו בתוך המללים מפני שהזכרים ג"כ
בתנו חתיתם בארץ חיים בהיותם מואלי בארץ פעם במעבד
בין הנתיב ופעם באופנים אחרים ועל עול בתוך מללים
מתוך משכב לה ככל המוס' שדומה לעולם ואמ' שהיו סביבותיו
קברותיה כלם ערלים מללי מרב ר"ל שהיו סביבות עולם
מללים רבים מהערלים הנכד' הלוממי' בהם ואותם הערלים
היו קבר לעולם לפי שהיו לו על לו מואלם על פני השדה
הנה הקבר ככל זה היא לפי שאכזי עולם הכוכר כתנו חתיתם
בארץ חיים בהיותם מואלים בארץ ישראל והסתכל שבאשור
אמר אשר כתנו חתיתם בארץ חיים לפי שהם הגלו את השבטי'
והרשיעו לעשותם הם בעבדם בארץ ישראל וכן את על הערלי'
אשר כתנו חתיתם בארץ חיים כי גם הם הקריבו בית שבי
והגלו את ישראל מעל אדמתם אבל בעולם לפי שהם לא הרעו
לישראל בכבוד מדעת אבל שיצו למוסרים וכו' לעבד כבין
המית לכ"א מהם כי נתן חתיתם בארץ חיים ולא אמר כתנו
באלו הם לא כתנו בעבדם האמתה אבל כתנה בשם ועב'ו
נעבדו כפי השאם וישאו כלימתם את יודרי בור עוד אמר
שם משך טובל וכל המונה סביבותיו קברותיה כלם ערלים
ממללי מרב כי כתנו חתיתם בארץ חיים ואם היו משך ותוכל
מארכות הכסון מבני יפת כדברי הזכרים הנה הם בלי
שק גויי גוג ומגוג כמ' אחריו זה כן אדם שים פניך אל גוג
ארץ המגוג ושא ראש משך ותוכל שגם הם יבואו אל המלמה
הואת כמו שיבאר בפרשת גוג ויהיה לפי זה פי' הנה שגם
משך ותוכל יבואו לאותה מלמה והיו שבינו של מכרים וגם
היו קברותיו של עולם הערלים המואלים עליו ועל'א בלם
ערלים מללי מרב כי המללים הם הנכרים ולפי שכני עולם
מתו בתוכם לכ"א שהיו הערלים המללים קבר לעולם וכל
זה לפי שמך ותוכל כתנו חתיתם בארץ חיים כי הם באו
עם כבוד לכבר במורכן בית ה' ולמה יהיה מעבדם שמוות
מללים אבל יוסף כן גוריון כתב שמכני יפת הם בנרפת על
כהר שייאל ומהם בארץ ברעאניאל על כהר לרא ובני תוכל
הם בפיאל ובני תירם הם האינגליש ובני אשכנז הם בני
אלמניאל והכתים הם הרומיים החובים בקעת קפסאניאל על
בהר תיכריאל ובני תרשים ישבו בטושקאנה ויהי גבולם עד
בהר תיכריאל ובני יון ארנם ידועה וכן בני תוגרמה שהם י'
כמו שזכר וכל זה ממה שזרה שבני יפת כתשבו במלך
האיאורופה ואמשך ותוכל הם היום ממלל הנכרים והקסימו
בזה כל המספרים בקפרי דברי הימים אשר לרומיים שהם
אמרו שבני כח חלקו ביניהם את הארץ שאלו במקמת' שהיתה
עתידה להתישב ושנפל חלקו של שם בארץ האישיה וחלקו
של חם באפריקה ושית לקח לו האיאורופה ואמתחלקה
לכניו ותוכל יש את ארץ ספרד וברפת ומהם עכרו הם
לאינגלאטיאל וכמי זה הרשום בכתב אחת משך ותוכל הם
היום הנכרים ויהיה ענין הכתב הזה שאמרי שזכר ענין אשור
ועולם אשר באו לעודת מכרים זכר אומות הנכרים שהיו
באותה מלמה וראשונה זכר משך ותוכל שנשלו שם מללים
כמו שאר האומות ועליהם אמר כלם ערלים ממללי מרב
ר"ל שהיו ממלל אותם מללי מרב לפי שכתנו חתיתם בארץ

חיים והוא מורכן בית שבי ואמנם אמרו עוד ולא טכנו
את גבורים כופלים מערלים וגו' ר"ל לפרשם כפי זאת הכונה
שגם אלה משך ותוכל בה ותם כופלים מללים לא יהיו כקברי'
בכבוד כמו שהיו כקברי' גבורים רבי' שכבר מתו מן הערלי'
וכתבו בכבוד בכלי מלמחמם ומרבותם תחת ראשיהם כי
כן יקברו הנכרים את הגבורים והפרטים לכבוד ולתפארת
לא יוכלו לדבר מזה אחת מהאומות האלה אבל תהי עבותם
על עבדותם ויקבלו שכר מה שעשו והוא שגם הם לא כתנו
קבורה בכבוד לכני ישראל במלמחותם והוא אמרו כי חתית
גבורים בארץ חיים רונה לומר כי מחתה רבה עשו הם גם
כן לגבורי ישראל ויהודה בארץ חיים ולכן יפלו כפגור מובס
ויעשו מדה כג' מדה והיו אמרו ותהי עבותם על עבדות'
כי חתית גבורים בארץ חיים וזהו בתוך ערלים משכר
ותשכב את מללי מרב רונה לומר לכן כאשר עשית יעשה לך
שאתה בתוך ערלים ועם המונס תשכר כמו שכשכר ישראל
בתוך ותשכב את מללי מרב רונה לומר שלא תקבל קבורה
בכבוד אלא שתשכב עם מללים רבים ועד היות שהבניא
אמר אשר כך בענין גוג ארץ לגוג מקום שם קבר גיא
העובדים הנה יהיה ענין קבורתם שיצאו מפירה גדולה
וישליכו שמה פגרי המללים לעזר את הארץ כקטן כגדול
כנקלה ככבד וממה שזכר הכניא יחזאל ככאן יתבאר
ביאור שלם אמתת מה שכבר פירשתי בענין גוג ומגוג כמעשי
הישועה מענין א' כי לא תהיה ביאתו להלחם בישראל כלבד
אבל בענם וראשונה להלחם עם בני אדום האלים בארץ
הנגב ובארץ הנבי וכמו שתבאר ולכן זכר כאן מורכן מכרי'
שהוא תחלת המלמה וזכר האומות אשר יבאו לקום בקמת
מכרים ולפגור את בני אדום מן הארץ הנכמרת אשר ועולם
משך ותוכל כי אלה כלם יבאו כנגד אדום להלחם בו ולכן
זכר מורכבם יחד ואמרי זה זכר מורכן אדום שהם
מהערלים שזכר ועליו אמ' שמה אדום מלפיה וכל כשיהיה
אשר כתנו בכבודתם את מללי מרב רונה לומר שבני אדום
יעשו גבורות רבות ומתוך גבורתם יהיו כלם מללי מרב
והמה בכלל הערלים הפמיתים ישכבו את מללי מרב עוד
אמר שמה נס' כי כפון והמספרים פירשוהו על מלכי ככל
וס' דובי אמרו שהם מכירון ואני אשאב שנס' כפון וכל
כירובי הם משפחות ההודי אשר מארץ הודו שהם ממלל
הנכרים ולא יוכלו בשם אדום אשר יומם לרומי ולכל הגוים
אשר תחת הכהנתה ודעה והם הנקראים היום ממלכות
הפריששו גואן ואיכס ככנעים לאפסיו' אבל הם מדת ישוע
הנכרי ג"כ ואפסי הדת יבא בעזרת בני אדום לכבוד את א'א
וכל ארץ הנגב ולפי שהם עם כווי וספוי וזין לב לכן אמר
עליהם אשר יכדו את מללים בחתיתם מגבורתם בואים ר"ל
שיבואו מקולשת גבורתם וישכבו ערלים עם שאר מללי מרב
והתבונן שלא אמ' כאלו שכתנו חתיתם בארץ חיים כמ' ששאר
האומות כלם אולי שלא היו הם במלמחות ארץ ישראל אמנם
אדום לא כאמ' כי אשר כתנו חתיתם לפי שבעין המלמה הוא לא
תהיה רק על ביאת אדום לכבוד את ארץ ישראל והיה א"כ
הדבר מבוחר בעבדו אבל שאר האומות שלא באו על זה

הפנך

הוצרך לזכור בהם שבת נפילתם שהיא עונותיהם הראשונים
ואולי שלא ג"כ לא זכרו בנכסי כספן ולכן אמר על מפלת
אדום ונכסי כספן אותם יראה פרעה ונחם על כל המונה
מללי מרב פרעה וכל חילו ר"ל ששחם פרעה כי חוה נקם
עם היות שהוא עבדו פרעה וכל חילו יהיה מהמללים ובסוף
הנבואה אמר כי נתתי את חתיי בארץ חיים והושב בתוך
ערלים את חללי הרב פרעה וכל היזבנו ופירשו שהנה
נתחברו במלמה הזאת שתי סבות אחת אלהית ואחת
אנושית והלשון הוא בקמת השם על עמו וארצו ועליו אמר
כי נתתי את חתיי בארץ חיים ר"ל לנקום נקמת ממחריביה
הראשונים והאחרונים והסנה האנושית היתה מפני שהושב
בתוך ערלים את חללי הרב פרעה וכל המזבז ומפני אותה
ההרבה והאכזריות העבוס שעשו הערלים הנכזרים בפרעה
והזמן מנשים התעוררו שאר האומות לנקום נקמתן ונתחייב
כלה וכמדתה על כלל הגם התבארה הפרעה הזאת בשלמותה
הרחק מאד כהרף מודח ממערי מלרכי המפסדי והאמת עד
לעצמו ואין להפלה מאשר באו בה הדברים פעם לימד פעם
לרבי פעם לכבו פעם לנכס' ול האומות פעם בלשון זכר פעם
בלשון נקבה כי כן דרך הכסאיים וידע ותשכיל שעל זה ג"כ
כבא ישעיהו בפר' קרבו גויים לשמוע שהיא הנבואה השביעית
שפירשתי ממנו אם לא שם ביאר כללות המלמה בקוצר
ומפלת אדום אשר תהיה בה באר באריות ויחזקאל ביאר
כאן המפלה הכוללת באריות וזכרנו אדום בקוצר כי מה
שלא באר בזה באר בזה וכבר זכרתי במעני השועה מה
שיראה מדברי הנבואות שגם במלמה הזאת יבאו בני ישראל
אותם המקובלים בישראל ועל אדמת הקדש ומאשר יבאו
מארצות המזרח ועשו להם ראש אור הוא משיח בן יוסף
וימות באותה מלמה ובני ישמעאל אשר לא יפלו שמה בתי'
שפוכה יבאו על רומי ומחריבוה ואז יתגלה משיח בן דוד
ותשגשג גאולת יי' כמ"ס דריאל על זה ובעת ההיא ימלט עזר
וראה גם כן אף אף יהיה הדבר הזה מקובל אל מחמיני
הקדושים שאמרו בפסוקי רבי אליעזר שלש מלחמות של
מהומה עתידים בני ישמעאל לעשות בארצות הימים עם
בני אדום שבא"י מפני מרבות כדלו אחת בים שב' מפני הרב
כטוזה ואחת בשדה שב' מפני קשת דרכה ואחת בכרך גדול
שכרומי שהוא כבדה משתיין שב' ומפני כובד מלמה ומשם
בן דוד יבמה ויראה באבדן של אלו ושל אלו ומשם יבא לארץ
ישראל שב' מי זה בא מאדום והתבונן אם ידעת בינה כי הנה
שתי המלחמות שאמרו אחת בים ואחת בשדה הם אשר יהיו
בארץ ישראל מהנכזרים אשר ילכו שמה והישמעאלים שיבאו
עליהם כי כל שאר העולם היום נקראים ישמעאלים וכן
באמר לדריאל ובעת ההיא יתבג עמו מלך הגב וישעיר
עליו מלך הנפון ברכב ובפסחים ובאניות רבות לפי שהכנרי'
ילכו מהם שמה מהם דרך אניות בלבים ומהם ילכו ברכב
ובפסחים דרך יבשה ולכן אמר ג"כ שם והטה אהלו בין ימים
להר בני קדם כי יהו אכזריותם על הים והמה כלמים בארץ
וכראה שהישמעאלים ג"כ יבאו עליהם בשני דרכים בים וביבשה
ולכן יהיו שתי המלחמות שמה אחת בים ואחת בשדה ומפני

מפלת אדום שתהיה עבדו עבדו כח הישמעאל' לבא על רומי
כמו שהרומיים הלכו על ירושלים ואז תהיה המלמה גדולה
בכרך גדול שכרומי וממה שאמרו ומשם בן דוד יבמה ויבא
לאף יראה שיהיה משיח בן דוד מהיהודים אשר בגלות אדום
וכמו שדרכו מי זה בא מאדום והנה התבאר בנבואה הזאת עקר
הנקמה שיצאה הסם בארצות הימי על כרו ואויביו בני אדום
ובני ישמעאל והוא העיקר הראשון מעיקרי נבואות ישעיהו
וידעת עם זה קצור פרשיות רבות מנבואות יחזקאל באופן לא
שערו המפרשים כמו שתראה מעינים אם תשים אליהם לב
והעיקר הזה אם תשאל לנכרי מהם יאמרו שהוא עתיד להיו'
כפשוטו בימי האנטיקריסטו וגם אפי אוד' להם כי הוא המשיח
אשר יבא ויכבד דת ישו וימריב את המאמינים בו ומהם
יפסדוהו אל עונשי גיהנם וכבר הודעתך מה שיחייב להם
מהספק והטובל ואמנם בבית שני מבואר בגלה הוא שלא
כתק"י אבל הוא עתיד להתקיי' בזמן ביאת משיחנו מהר' בגלה
הנבואה הד' תחלה כי כה אמר ה' אלהים הנביא אפי
ודרשתי את נאבי ובקרתים וגו' עד בן אדם
בית ישראל יושבים על אדמתם וערין הפרעה שהכביא זכר
למעלה בשבת שנים עשרה לגלות יהויכין בא אליו הפליט
מירושלים לאמר הוכחה העיר רונה לומר סלכדה וכשרפה
ועליו בא אליו הנבואה על פושעי ישראל אשר סבבו מוכני
ירושלים וג"כ על מלכי יהודה שסבבו גלות ישראל באמרו בן
אדם הנכא על רועי ישראל וגו' והיו רועי ישראל וספר מרשעת'
ורוע הנהגתם ואלכן ישתק מהם המלכות כמ"ס והשבת'
מרעות נאן ולא ירעו עוד הרועי' אותם והגלתי נאבי מפ' הם
ולא תהיון להם לאכלה שהוא כמו לכל מלכי יהודה הרשעים
שתיון ולא ימלך מהם איש לא בהיות העם בגלות ככל וגם
לא בשבטו אל בית שני אבל הודיעם שעוד יבא זמן שיגאלו
השכטם כלם וישבו אל אדמתם וימלך עליה מלך מבית דוד
וזכו אומר הנביא אפי ודרשתי את נאבי ר"ל בהיותם בגלות
ובקרתים כסקרת רועה עדרו ביום היותו בתוך נאבו והם
כפרשיות ר"ל בהיותן משוררות כד' פנות הארץ כן אבקד את
נאבי והגלתי אותם מכל המקומות אשר נפנום שם ביום עק
וערפל שהוא משל ליום המוכני אשר נפנום שם ביום עק
כענין וערפל ולפי שהיו דבריו בדך המלך כנאן ביאר
המשל בו באמרו והוא צדיקים מן העמים וקבצתם מן הארצות
והביאותים אל אדמתם ואז ארעה אותם אל הרי ישראל ר"ל
בהרי ישראל בארצות ובכל מושבי הארץ ובכל אמר במרעה
טוב ארעה אותם שהוא כמו לכל ארץ ישראל כלה בני היא
לכל הארצות וכברט בהרי מרום ישראל שהוא כמו לירושלים
יהיה כו"ס וגו' ומלבד טוב המרעה הנה הרועה יהיה יותר
טוב ממנו והוא אמרו אפי ארעה נאבי ואפי ארבינם ואמר
את האובדת אבקש כנגד ראובן וגו' ומני שבת מכסה גלו
מעבר הירדן כרא זונה ובאלו כאלו מתוך הקהל ואמר זאת
הכדשת אשיב כנגד ארנה ובלון וארנה נפתלי שכלו אחרי
בן יאמר ולבשבת אכבוש כנגד גלות שומרון שהיה שבר
על שבר גדול ואמר זאת החולה אחזק כנגד גלות יהודה
ובנימן שגלו לכל ובאחרונה אמר זאת השמחה ואת

הקדש

בשביע ישועה

החוקה אמר שהוא כנגד הגלות הזה שרצעים השמים
והחוקים בו יסודים ועל כלם אמר ארעבה במשפט שרעה
אותה במשפט עוונותיהם ועל זה אמר כנגדם ואחנה באבי
בה אמר ה' אלהים הנני אופט בין שה לשה לאליים ולעמודים
ר"ל שדרכך בהם ההגמה הפרטית לשפוט את הרצע ואת
הכדיק כל אחד כפי מעשיו ואמר כנגד רועי ישראל שדבר
בהם כראשונה המעט מכם המרעה הטוב תרעו כלומר
שתטבו במלכותי בארץ ישראל ויתר מרעית' תרמקו כנגליכם
ומסקע מים תחתו וגו' ובאבי מרמם כנגליכם תרעניה וגו'
כלומר שיהיו ככנענים תחת רגליכם אלא שאתם סבכתם
פזרבתם לכן בה אמר ה' הנני אבי וספסתי בין שה כריאה
ובין שה כזה כלומר שבזמן הגאולה העתידה בקבוץ הגלויות
ישפוט בין כדיוק לרצע כ"ס למעלה וברותי מכם המורדים
והפושעים בי ויען שהמלכים כבד ובכתף הדפו את הנאון
ובקריה' ינצחו עד שיפוטם והוא משל לעבד' סבכתו מורכב
ישראל וגלות' לכן אבי אנשיע לנאבי באופן שלא תהיה עוד
לבו ולגלות וגם כביהם עמם אשפוט בין שה לשה שאבכר
הכדיק מן הרשע כמו טכוכר ובזמן ההוא תשוב הממלכה
לביית דוד והוא אמרו והקיימתי עליהם רועה אחד ורעה
אתהן ויבאר מי יהיה הרועה הזה באמרו את עבדי דוד שהוא
ירעה אותם ולפי שכתלוק המלכות ערקו ישראל מעליהם
מלכות דוד ומלכות שמים יחד לכן אמר שישובו להם שיהיה
כאחד ועל זה אמר ואבי ה' אהיה להם לאלהים ועבדי דוד
כאז בתוכם והבטחם שלא ישובו עוד לגלות ולא למלחמות
וברות האויבים והוא אמרו וכיתי להם ברית שלום והשכתי
מיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לטעם וישבו ביערים ר"ל
שאפילו במדבר וביער שם מכוים סוית רעות שם ישבו
לכטת וישבו מבלי הזק ועוד הבטחם ששם היות שארץ
ישראל בתקלה בתבואותיה אחרי שגלה עמה ממנה הנה
בימים ההם לא יהיה כן כי יתן הקב"ה בהם ובכל סביבותם
ברכה ויריד גשם כעתו כדי שיהיו גשמי ברכה והיו מנד
הפועל ואמר' מנד המתפעל יתן ען השדה את פקיו והארץ
תתן יבולה ולא יהיה כימים הראשונים שאמר בהם וישמן
ישורון ויבעט וישוט לוה עשהו כי אז יראו כלם שממני באות
הכללותים ששכתי את מועות עולם והנלתי מיד העובדי'
בהם שהם האומות ולא יהיו עוד כן לגוים כי לא יוכלו לבא
עוד בארצם וס' השדה לא תאכלם שהוא רמו לאויבים
אכל ישבו לבעט ואין מקריר ותהיה שיבתם על הארץ
תמידית כדבר בעוה וכנמי ועל זה אמר והקיימתי להם
משע לשם ולא יהיו עוד אסופי רעב בארץ והו' מלשון אסוף
אם פס כלומ' שלא יכלו עוד ברעב כמו שכלו כשבא כבוכד
באבר על ירושלם וכשבא טיטוס עליה גם כן ולכן לא ישאו
עוד כלימת הגוים שלא יבאו עוד להעז' בהם ולגלו' בימותם
בסבת הרעב גם שיזכו אל דבוק השכינה והנבואה והוא
אמרו וידעו כי אבי ה' אהיה אתם והמה עמי בית ישראל ר"ל
שיכירו וידעו זה האומן כראותם הכללות' וטובם עד שתהיה
מעלתכם בזמן הגאולה על מעלתכם בגלות בענין הידיעה
והדבוק האלהי במעלת האדם על הנ"מ הכלתי מדבר ועליו

אמר ואחנה באבי נאון מרעית' אדם אתם אבי אלהיכם כל'
שבגלות יהיו כנאון לטובת ויכל וכרמל לפני גזויה כאלמה
אבל בזמן הגאולה יהיו כתפאר' אדם ובספרי אמרו אם נאון
למה אדם ואם אדם למה נאון א"ר יוסמן נאון לעובדי' ואדם
למאן יכיר ר"ל שאין ספירה בכתוב מאש' קראש נאון וקראש
אדם כי הם בבחינות טובות שאם ישל' מיבין הקב"ה מעלה
עליהם כאלו הם נאון פתאים וכלתי בעלי' שכל ולכן לא היו
ראויים לעונם וכמו שאמר שם מה נאון מסבר את האילנות
ואף ע"פ כן אין בעליה מקפירי' עליה אף הקב"ה כן לכמו
שבנין העונות' ישבו כאלו הם נאון או ילדים שאין בהם
דעת ואינם בני עונות' אמנם אם עשו מנחת יתן להם שכר
כאו הם אדם בעל שכל וזהו אמרו ואחנה באבי נאון מרעית'
אדם אתם ואמרי שכבא כל זה על ישראל כבא מיד על הר
שעיר ה"א הנה הרביעית אשר הנלחנו ובגלותו אנחנו היום
הזה ולכן סימן מפלת שעיר לגאולת ישראל ולפי שצאת בני
אדום לישראל היתה מלדה והבטן ומהריון מלדת עשו ויעקב
אבותיהם לכן אמר עליו יען היות לך איבת עולם ר"ל עם
בני ישראל עד שמגרת ומסרת את בני ישראל על ידי מרב
רוכה לומר שהגרת אותם כיום אידם ומורכבתם והוא מלשון
'גיריהו על ידי מרב ולכן אמר' בעת אידם בעת עון קץ שהוא
רמו למורכב בית בני שמפני ששאלו אדום כקרא אידם ועת
עון קץ כי הוא היה קץ גלות' ועונם עונם ולכן יעד לאדום
שכחו סבכר דם הרבה לישראל כאלו הוא דבר נמשך מטבעו
כי אדום הוא מבורח דם כן לרם אעשה ודם ירדק שיבא
עליהם המרב ויתרבה בהם דם החללים ובתמי את הר שעיר
לשמה לפי שהכרית ממנו עובר ושב וארבה בו החללים
והשמון כמו שזכור וכבר תרגם יוסמן שם ששיר הוא
הכרך הגדול שצארו' רומי הרשעה ואינם אמרו יען אמר
את שני הגוים ואת שני הארצות' תהיי' ויראנוה וה"ס היה
רוכה לומר שישאל ויהודה שהם שני הגוים ושתי הממלכות
וארצותיהם יירשו אותם בני אדום והם הרומיים ולא זכרת
ש' שם היה כלומר בית מקדשו אשר המרבת ומפני זה
ועצתי באפק ובקבאית אשר עשית כלומר כמו שאתה עשית
באפק ובקבאית על ישראל כן אעשה גם אני בך ובאשר
אשפטך אהיה ידוע ויהיה ככר אלהותי בקרבך כי תכיר
ותאמין שאבי ה' שמעתי כל באבותיך אש' אמרת על הרי ישראל
לאמר שממה יהיו ומהם כתבו לך לאכלה ומלכד זה טעמית
לומר כפנות אלהותי אשר לא כדת בענין ההגמה ויתר
הדברים שעליהם אמר והעתפתם עלי' דבריכם אבי שמעתי
והנה במורכבך תשמח כל הארץ כשמחוקך לכלת בית
ישראל רוכה לגודל באכס ומכסת ולפי' סאו עם מורכב
אדום תהיה נמנת ישראל לכן סימן אליו ואחנה בן אדם
הנבא אל הרי ישראל וגו' יען אמר האויב עליכם האם שאמר
זה על אדום שהיה שמה בירשו את ארץ ישראל ולפי' שלא
לכד אדום וכה בארץ ישראל כי גם החוקי' בהם הישמעלים
וכל ד' אליים גבר בה לכן אמר עוד הנבא ואמרת בה אמר
ה' אלהים יען ובישן שמוט וסאוף אתכם מסכיב להיותכם
מורשה

מורסה לשארית הגוים שהיתה ארץ ישראל דבר מיוחד לכל
הגוים לשאוף ולכלוע אותה להיות להם למורסה ומעלו
על שפת לשון ודבתי עם כלומי שכל לשוני הגוים היו מדברי
על ישראל ועל ארנם ומובי דבתי עליהם לכן אמר ה' להי
ישראל אם לא באש קבאני דברתי על שארית הגוים ועל ארנם
ואמר שארית הגוים על משפחות שמעלים שנקבנו באותה
אמונה של כביאם וארנם על בני רומי אשר בתו את ארנו
להם למורסה שפעמים היו הרומיים מושלים בארץ ישראל
ופעמים היו שמעלים ומפני שכלימת הגוים נשאתם בהיות
ארנכם להם למורסה לכן אותם הגוים וארנם המה כלימתם
ישאו ויאמרו הרי ישראל שמעת הגלות היתה מקוללי ומתקללי
בתבואותיהם הנה בעת גאולתי ענפכם תתנו ופניכם יתשאו
כימי הראשונים לפי שהיה לעמי ישראל כי הנה באשר גלו מן
הארץ בתקללו התבואות שהיו עכושי מהגבהה למה בעבור
ולכן בשום על ארמת הקדש ישבו התבואות לברכתם ביון
שהם לעמי וישראל כי הנה אעפ"י שהם עתה מעשם בגלות
ולא יעשרו לתבואות רבות הנה או ירבו מאד והוא אמרו
והרבות עליכם ארנם כל בית ישראל וגו' ונמו בזה לעשרת
השבעים ועליהם אמר והסבן הערים והמקבות תבנה ועל
בני יהודה אמר והרבות עליכם אר' והמה ודבן ופנו והוספתי
אתכם בקדמותי ויחר מהזון קדמון והוא אמרו והטובתי
מראשיתכם וכן אמר ה' אר' והולכתי עליכם ארנם את עמי
ישראל ויפסוך ואל תילאו שמה תבאן ועוד לגלות כי תהיו להם
כחלה ולא תומיק הארץ עוד לשבכם והנה שפך גלה בגלות
כה אמר ה' ען אומרים לכם אגבלת ארנם אתם לאמרה לפי
דעת על הגלות הזה בין בני ארנם שזבאום דכה על בני
ישראל שהרבים את ילדיהם כדי לאכול מדמם בגן הקסם
וזהו הפנה למחשבות והרעות עבומות באומותו ינקום
השם מקמתו על כן הטעם הנביא שלא יהיה לנו הכלימה
הואת עוד וחרו ארנו ען אומרים לכם אגבלת ארנם את
ומשכלת בניך היתה רל' היתה הורגת ילדי הגוים אשר את
זוכמת בתוכם ועליהם אמר בניך בכנוי לכן כשאתך מתת
יד ארנו לא תאכל עוד אר' ש' ארנו עלך כן וגו' כלומ'
הגוים אשר ארנם בקרבם לא תשכלי עוד וביאר ענין אמרו
לא תשכלי עוד שהיא שלא אשמיע עליך עוד כל מת הגוים
וחרפת עמים שאומרים עליך זה והמפתחם פיהם יהיו לומר
שאתך ישראל היתה משכלת את ישראל מקרבה הנה התבאר
בכבואה היתה ו' עיקרים הא' בקמת ארנם העתידה
להיות בארמת הימים והוא אשר קראו הר שעיכה יורה
על היות רומי בל' שפך ממה שאמר את שמי הגו' ואת שמי
הארנבות לי תשיכה וכסוה שהוא באמר על כבוד הרומי את
כל ארץ ישראל כמסקן בית שמי כי ארנם הסמוך לארץ ישראל
לא יום ארץ ישראל ויהודים בזמן אשר וזהו העיקר הב'
מעיקרי נבואות ישעיהו והכ' משועת ישראל וגאולת כמן אמר'
והנבואתים מן העמים וקבצים מן הארנבות והביאותים אל
ארמתם והוא העיקר הג' מעיקרי נבואו ישעיהו והג' שישבו
עשרת השבעים וכמ"ס והרבות עליכם ארנם כל בית ישראל
כלה והוא העיקר הד' מעיקרי נבואות ישעיהו והד' שגם

באשר האומות מלבד ארנם יהיה בקמת ה' וכמ"ס אם לא
באש קבאני דברתי עלי שארית הגו' ועל ארנם והוא העיקר
הא' מעיקרי נבואות ישעיהו והז' שזמן הגאולה העתידה
ימלך עליהם מלך מבית דוד וכמ"ס והקיימות עליהם
דועה אחר זרעה אתה את דוד עבדי הוא ירעה אות' והוא
העיקר העשירי מעיקרי נבואות ישעיהו והו' שתדבק בהם
השכינה והנבואה כימי קד' וכמ"ס ואני אהיה לה' לאלהים
והוא העיקר הח' מעיקרי נבואו ישעיהו והי' שלא יא' עוד
לגלו אחר וכמ"ס ולא יהיו עוד כן בגו' והוא העיקר הי"א
מעיקרי נבואו ישעיהו וזת' הוא ש' ארנכם ש' פורסו העיקר'
הלא לא כדכך הנב' ולא על זמן בית שמי כמו שהכתיב בה
הנבואה ה' תחלתה ויהי דבר ה' לי לאמר כן ארנם
בית ישראל וישבים על ארמתם וגו' עוד היתה
עלי יד ה' וענין הנבואה הזאת היא כי לפי שזכר למעלה
קסוך הגלות וגאולת ישראל ראה הש' שזכר האומר לומר
אם ה' הסוך להושיבם על ארמתם להם הוכחת אות' משם
לכן הודיעו שהם כבאמונה היו יושבי' על ארנתם ואם יאזו
ממנה היה בספק שמה יהיה וכן ע"ס להודיע לישראל
שבעים זמן מהזמנים שהורבנס וגלותם לא נתן להם ספר
כדמות המל' כי לא אלתן וישראל מאלהיו אבל היה
ענינם שבהיות ישע' על ארמת' שהיתה ארמת הקדש הנה
שמואו אותה בדרכים ובעלילות כבוד פס ציהם עד שתחייבו
גלות אבל לא היתה הכוונה להיות כהגלות בין הגו' לבלות
זמנות פהם ולא שזכו עוד להיות לו לעם כי היה דרכם
שנעולות הנהה שבעה מרמיקה מעלו כל ימי כדתי וחרו
ומקברה אליו אשרי טהמה כן היתה כנס' וישראל שמהנה
לא' ומתקדשת בקדושה מטה ובכבודת הטהרה והוא ית'
בעלה ששאר ששאו לפניו הרמיק אותם מפני טומאתם
והגלות לארצות אבל עמיד היה בכובתו להקדים אחרי
שפחדו מעונותיהם והוא אמרו בית ישראל ושב' על ארמתם
ויעליו אותה בדרכם ובעל לותם אבל עם כל זה כתיבאז
הגדה היתה דרכ' לפני וביאר ענין הנבואה באמרו ואסוך
שמת עליהם על הדש אשר שפכו על הארץ ובגלות הם
טומאתם כי זכר הדם להשלים משל הכהן ומפני טומאתם
הם ינות אות' בגו' וזו בארנבות והכל היה כמשפט כדרכ'
ובעל לותם אבל עם כל זה אמרו ששאו בגוים כמשך מעבדם
חלול שם קדש והוא באמור הגוים אלה עם ה' אה ומארכנו
ישאו כלומ' שלא יוכל להגין על עמו ומכלתי יכולת ה' לגל'
וזהו שישם כי הם היו עמו ומכלתו וזהו האופן אשר ויכללו
את שם קדש' לא שהם ימללוהו בענם כי אם שבקמת גלותם
וכדמותיהם בהיותם עם ה' היה מוטל שמו בגוים ולכן אמר
ואמול על שם קדש' אשר חללוהו בית ישראל בגו' אשר שאו
שמה כי מפני ששאו שמהימם הקלל בין הגוים ואמר לא
למענכם אני עושה בית ישראל כלומר שלא תהיה גאולתם
בזכות הדוד כי אש' לשם קדשו אשר חולל בגוים ולכן אמר
בהכרח אקדש שמי ששם היותו גדול הוא עתה מוטל בגו'
ויהיה זה באופן שהגו' עמ' יכרו וידעו אלוהי באמנות
ה' ולאות אשר לענש כענין לעיניהם והו' וידעו הגוים

בשמיני יסועה

כי אבי ה' וגו' בקדשי ככס לעיניה' והנה היה זה כשאקח
אתכם מן הגוים ואתקבץ אתכם מן הארצות ואביא אתכם אל
ארמתכם ולפי שעה משלו בענין הכנה אירוב ודקתי עליכם
מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם כי כמו שהכנה כדי
להתקרב לבעלה תעכל במים מים להטהר מהטומאה
כן ישראל יסרו מעליהם עונותיהם בענין שיאירו טהורים
ופרודים מהם והנה יקם זה הקב"ה לעבדו באמרו ודקתי
עליכם לפי שהטובה לא תשלם כי אם עם העור
האלהי וכמ"ס השיבנו ה' אליך וכשנה וכדי שלא תשובו
למטע עוד אתן לכם לב מדם ורוח מדסה אתן בקרבכם והו'
רמו ל' וסר התאוות וממלאת השכל ועל בטול יצר הרע
אמ' והסי'רותי את לב האבן מבשכ' ובתתי לכם לב בשר וי'ת
לב מדם ורוח מדסה לב דמיל ורוח דמיל ותרגם לב האבן
ללב חשיעא לרוח תקיף כאבבא ולב בשר לב דמיל לקדמי
למעבר רעוטי וככרתי זכרתי פעמים מהו הכרטה כי עוד
הזה שאינו בטול הבמירה והאפשרו' ויהיו כפי אדם מוכיח'
במעשה הם אלא שיעשה הקב"ה לעיניהם כל כך מהאומות
והמופתים עד שיפירו ל' ה' ול' טובו ולא תהיה בהם כעויה
אל התאוות הגשמיות כי אם אל השלמות כמו שהיה באדם
הראשון כשזכר קוד' קטאו' ואמ' אמרו אסרי' בן ואת רוחי
אתן בקרבכם הוא רמו אל הנבואה שתמול במוכנים אליה
בזמן ההוא וגם ככללות' יבא השפע העליון באופן שית'שבו
בכל מעשיהם ועל זה אמר ועשיתי את אשר במקי תלכו
ומשפטי תשמרו ועשיתם ואפסר עוד אנלי לפרש ורוח מדסה
אתן בקרבכם על תמיית המותם שאותם הקמים יהיה להם
לב מדם ולא לב האבן ובאמצעותם ישלמו כפי אדם כלס
וזהו אמרו ועשיתי את אשר במקי תלכו וגו' ועל אלו אמר
וישבתם בארץ אשר נתתי לזבותיכם ותדבק ככס השכינה
העליונה והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים וביאר
ש"י היעודי' ההם אם מה שאמ' והייתם לי לעם כאן והושעת'
אתכם מכל טומאותיכם כי כאשר יתלקחו מהטומאות
ומהשעוים יהיו עם אלהים וכן ביאר מה שאמר ואנכי אהיה
לכם לאלהים באמרו וקראתי אל הדגן וגו' ר"ל שכל
התבואות יהיו נמשכות ומבורכות ממנו י"ת באופן שלא יתן
עליהם רעב וכן יתרכה פני העץ ותבוכה השדה כדי שלא
יקחו עוד חרפת רעב בגוים ואז תוכרו את מעשיהם הרעי'
שהם הפשעים הגדולים כע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים
ומעלליכם אשר לא טובים והם שאר העבדות שאינם כל כך
חמורים ולא תהיה אותה זכירה כדי לשוב לעשו' אבל בהפך
שתלמנו ותתקוטטו עם עממכם על אות' העובות והתועבות
אשר עשיתם ועל זה אמר ובקויותם בפניכם שהוא מלשון
קטטה כמו שפירשתי למעלה וכאשר תזכרו דרכיכם
ומעלליכם אז תכירו ומדעו שלא למענכם אני עושה את
הנאולה ואת התשועה כי אם למען שמו כמו שזכר למעלה
ובזמן ההוא שאטהר אתכם מכל עונותיכם והושעתי את הערי'
ר"ל ערי ישראל המרבות והאך היא שיהיה כשמה בזמן
הגלות תעבר ותזרע במקום שהיתה שמה לעיני כל עובר
וזכר יאמרו האך הלון ומלת ואמרו שזור לעיני כל עובר

שאמר למעלה שבהיות האך שמה העוברי' כה היו אומרים
האך הלון שעתה היא בשמה ושמה היה כגון ערן ר"ל
בשבת ישראל עליה והערים שעתה הם בשמות ומהרקות
בזמן ההוא כבוכות שבו ר"ל חוקות וכבודות היו בשמים
וליהיות זה מקובל בניה' כאשר עתה אותם שכיבו' זה' שלא
האך כמורכבה ויראו בניה' ישובה במעט זמן ידעו כי יד
ה' עשה זאת ועל זה אמר וידעו הגוי' אשר יסרו שכיבותיכם
כי אני ה' בכיתי הההרסו' לטעתי הכשמה אני ה' רכרתי ועשיתי
ר"ל דכרתי על הכביאים כל זה ועשיתי כמו שהבטתי ואם
תאמרו איך אפשר זה בהיות שמתעטו ישראל בגלות ולא
כשאלו כי אם מעט אחד מעיר ואנים ממספחה הנה להשיב
לזה אמר כה אמר ה' אלתיס עוד זאת אדרש לבית ישראל עוד
איהיה כדדש להם כזאת הכרטה שזכור והיא להרבות אותם
כנאן אדם ר"ל שארבה אותם אדם כמו הנאן שהוא בעצמו
מתרבה מאד ולא יהיה רכויים ספת בעטם וגאותם כמו
שהיה מקדם כי הם יהיו כנאן קדשים הקרבים על היחוס
בקדושתם וכן ירושלים במועדיה שהיו ישראל מביאי' ביכושל'
במועדים שלם פעמים בשנה כאן הכנה פעולותם לרגל כן
תהי'נה הערים המרבות שארץ ישראל מלאות כאן מרעיתו
של הקדוש ברוך הוא שהם אדם אכל עם היות שהיו כנאן
בערך אל הרועה אותם הנה הם בעמם יהיו בעלי' שכל
ומכמה רבה והוא אמרו וידעו כי אני ה' שאר שלמות הדיע'
ומעלתה הנה התבררו בכבואה הזאת ה' עיקרים הא' תשועת
ישראל וגאולתם כמ"ס ולקתי אתכם מן הגוים וקבצתי
אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל ארמתכם והוא העיקר
הג' מעיקרי' כבואת ישעיהו והכל שתהיה תשועתם כפי
גורמיו י"ת מכל' זכות הדור כמ"ס לא למענכם אני עושה בית
ישראל כי אם לשם קדשי' והג' ששכח השכינה והכבואה בקרב'
כמו שאמר ואת רוחי אתן בקרבכם וגו' ואנכי אהיה לכם
לאלהים והוא העיקר ה"מ מעיקרי' כבואות ישעיהו והד'
שימול ה"מ' לבכם הערל באופן שלא ישובו עוד לגלות אמר
כמ"ס ובתתי לכם לב מדם ורוח מדסה אתן בקרבכם
והסי'רותי לב האבן מבשכ' וגו' והוא העיקר ה"א מעיקרי'
כבואות ישעיהו והה' שאומות העולם יקבלו אמונת השם
כמו שאמר וידעו הגוים כי אני ה' וגו' והוא העיקר ה"ב
מעיקרי' כבואות ישעיהו ואזה רואה שהעיקרים ה"ה א"א
לפרשם כפי הסברא השנה לא על הנאולה העתידה כדך
הכברים ולא על זמן בית שבי כמו שהוכחתי בעיקרי' כבואות
ישעיהו ושם עתידים להתקיים בבית משחנו
הנבואה הו' תמלתי היתה עלי' יד ה' וגו' עד קט
לך ען אמר ולפי שהנבואה הזאת היא
בעיני גדולת הערך ראיתי להעיר עליה ספקות כפי פשו
הכתובים הראשונה אם המותם שהיה יחוקל היו דרך
משל או היה הדבר בפשוטו של כחוב וכבר
ידעת שעל זה חלקו בפרק חלק והיתה דעת רבי ליעזר
שמים שהיה יחוקל עמדו על דגליהם ואמרו סרה ורבי
לעזר בנו של רבי יוסי הגלילי ורבי יהושע ומכמים אמרים
הסכימו עמן אמנם רבי יהודה אמר באמת משל היה והנה
הרב

הרצ המורה ושאר נקמים שגאו אחריו כלם פירשו הנבואה הזאת דרך משל על קבוץ הגליות אבל למאן דאמר שהיה העבין כפשוטו יקשה אמרו בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אומרים יבשו עצמותינו אבדה תקותינו בגורנו לנו שמורה באמת היות המראה משל ואמנם למאן דאמר שעבין העצמות ה ה משל לאבשי הגלות יקשה מאד אמרו כשבא למאן הנמשל העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אומרים יבשו עצמותינו וגו' לכן הכבא וגו' הכבי פותח את קברותיכם וגו' וידעתם כי אבי ה' בפתחי את קברותיכם ונתתי רוחי בכם ומייתם שחזק אם כן לעבין הנמשל והיה ראוי לכד שאמר הכבי מעלה אתכם מבין הגוים והנמתי אתכם על אדמכם כי זהו הנמשל ומה לו עוד בקברים וכדום ונתתיכם כל טען שנמשל לא כוכר קברים כי בבקעה היו עצמות ומה כוכר אם כן לומר כמשל הנה אבי פותח את קברותיכם ונשי' שהנביא על שאלת השם התמימה העצמות האלה השיבו יי' אלהים אתה ידעת והנה לא ימלט הדבר מהלוקה אם שמשב הנביא שהיתה שאלת השם התמימה כפי המנהג שהיתה השאלה אם יוכל הקב"ה ביכלתו ימיו או אם שמשב שהיתה השאלה אם יבשר ומה שישיבהו הבלתי בעל תכלית למי' על דרך כס והיה ראוי א"כ שישיבהו ידעתי כי כל תוכל ולא יבשר מן מומה ואם שלו על העתיד להיות היה ראוי שישיבהו כן ימיו כי הנביא לא יספק בעקר תמיית המתים ולמה א"כ לא השיבו באחד מהפכי האלה ואמר לו ה' אלהים אתה ידעת הלא ידענו כי אל דעות ה' גם כי אמר אתה ידעת בלשון עבר והיה לו לומר אתה ידע או אתה ידע ושלישי במה שבא יעוד הרוח כפול ומכופל שאמ' הנה אנכי בותן בכס רוח ומייתם ואמר עוד וקרמתי עליכם עוד ונתתי בכס רוח ומייתם ומה כוכר לבא א"כ יעוד הרוח שבי פעמים והרד"ק פי שהראשון הוא עיקר והשני כוכר ביאר בשני א"ך יביא הרוח באמנו שיביא הגידים והבשר והעור ובאשרוכה יבא אותו הרוח אשר זכר וכל זה איננו שוא ל"כ הנה כפי דרכו היה די במאמר השני הראשון א"ך כוכר בו וכביע' אם ה ה יעוד הלא על הדברים כלם בשוא ר"ל על הגידים ועל הבשר על העור ועל הרוח תקיים ויבא לפועל בעבין הגידים והבשר והעור כמו שאמר ויהי קול בהכבאי והנה רעש וגו' וראיתי והנה עליה גידים ובשר עלה ויקרם עליה עור מלמעלה א"ך לא בא הרוח ב"כ מכא אותו יעוד והוכרך לבכואה שנית עליו כמו שאמ' ורוח אין בהם ויאמר אלי הנבא אל הרוח האם קבר' ד השם מהכ' הרוח מכא מנותו הראשון' כמו שהביא שאר הדברי' וגם מה עבין אמרו הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת ה הרוח שהו הכפל דבר' ומותר מבוא' ומייתם באמרו מד' רוחות בואי הרוח ויורה שהיה הרוח הזה אויר מהרוחות הנושבו' הבאים מכל הפאות וכן משבו הרד"ק שכתב ז"ל זהו רוח קיים לפיכך אמר מד' רוחות כלומר מאיזה דבר שהיה כי הוא מהאויר ומה שאמר ונתתי רוחי בכס הוא רוח השכל לכך אמר רוחי ע"כ והתימה ממנו כי גם הרוח השנוי לא יתהווה מן האויר כמו שמשב כי הוא כולד מהדק שכליות כמו שכתבו הרופאים כ"ט שהרוח הנאמר באין יכלול

גם כן רוח השכלי דאי לא תימא הכי יתמי' שהיה היעוד שילדו כן המות שדה ואף עכ"ל אמר בו רוחי הנה אמר וידעתם כי אבי ה' ולא תפול ידיעה כי אם ברוח השכלי ושלמה אמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה וידוע שעל הרוח השכלי ידבר עם היות שלא אמר בו רוחי ולכן יקשה אמרו על הרוח השכלי שיבא מד' רוחות כאלו הוא אויר פשוט וגם יקשה אמרו בואי הרוח ופמי בהרוגים האלה טורה שנפש אחת תמול בכלם כדעת אבן רש"ד והוא כפי' מבוארת בבבל תורה והיה ראוי לומר בואו הרוחות כי אם לכל אדם כפש מ' והדת כבדלת מזולתו ורש"י כתב שאמר מד' רוחות בואי הרוח שכל מקום שהלכו נשמותם לשוט לארבע רוחות משם יתקבצו ויבאו וגם זה רחוק הוא כי אם היה שהגופות כלם היו בבקעה באותה העצמות מה להם לכשמות לשוט כד' רוחות העולם ולא היה להם כי אם ללכת למקומם אם למקום השכר ואם למקום העונש לא לשוט בארבע רוחות עולם באמרו והעלתי אתכם מקברותיכם עמי שאתה תניא שזכר כאן שלשה דברים הא' הנה אבי פותח את קברותיכם ובוה לא אמר עמי והב' והעליתי אתכם מקברותיכם ובוה בלבד אמר עמי והג' והבאתי אתכם אל אדמת ישראל ובוה גם כן לא אמר עמי ואי אפשר לחשוב שהיה זה במקרה כי הנה הנביא חזר לזכור שלשתם כפסוק השני ושמר אותו דרך ענינו שלא אמר מלת עמי ביעוד הראשון ולא באחרון כי אם באמצעי' ש' וידעתם כי אבי ה' בפתחי את קברותיכם ובעליות אתכם מקברותיכם עמי וגו' והנמתי אתכם על אדמתכם וגו' וראוי אם כן לשאול למה לא אמר בכלם עמי כי אם בלבד בהעלאת מהקברים ופי' הנבואה הזאת והתק' ספיקותיה כך הוא אבלי א"ך בדיכו להכריע אם מתי יחזקאל היו משל או היה הדבר כפשוטו כי מי ישלם ידו בין גאו' עולם להכריע במה שחלקו בו אכל לבד אודיעך שגם שנודה שהיה הדבר כפשוטו וסקמו ומו' אותם המתים בין שהיו מבני אפריים שמהרו את הקץ ללאת ממנרים ומהרגו בגת זבין שהיו אנשים שכפרו בתמיית המתית או שמתו בבקעת דורא אם היה שמו שמה ועמדו על רגליהם הודיע הקב"ה לנביא טק' יהיו כל בית ישראל שמתו בגלות שעוד יקומו מקבריהם ויבאו על אדמת ישראל בי מה שקרה לאלה יקרה להם גם כן וזה עבין אמרו כפי זה הדעת העצמות האלה כל בית ישראל המה וגו' ואם כאמר שהיה הדבר משל שהוא היותר מתייב על הלכ לא יתעלה על לנך שהיה הנמשל קבוץ הגליות וסקרא לארצות הגלות קברים באמרו הכבי פותח את קברותיכם ושעל ידיעה שתתחדש בזמן הגאולה אמר ונתתי רוחי בכס ומייתם כמו שפירש הרד"ק כי הנה ליעוד קבוץ הגליות לא היה הנביא צריך למשל וכמה פעמים נבא על הם באין משל ולא במידות אבל הייתה המראה הזאת משל לעבין תמיית המתים הכוללת שתייה סמוכה לזמן הגאולה ולכן היה המשל הזה מתמיית העצמות היבשות שראה הנביא באותה בקעה שהיה הנמשל בה תמייה אשר תהיה באחרית הימים ולכן אמר כביאו הנמשל הכבי פותח את קברותי' והעליתי אתכם מקברותיכם

לכ ב ג ג ג ג וגו'

משביע ישועה

וגו' ונתתי רוחי בכס ומייתס והנבואה הזאת היא תכלית הנפלאות והעצומה שבהם האומנם הודיע הנביא כפרסה שאמרתי שקודם אותה תשייה סהוא התכלית האחרון יקדם אליה קבוץ הגלויות וכפרשת קח לך עץ אחד וגו' ונס' אחרי אותה פרסה הביא נבואת גוג להודיע שקודם אותו קבוץ הגלויות והנאולה העתידה תהיה מלשמת האומות ונקמת הש' מהם הנך רואה בעיניך ענין שלש נבואות הלא שפאו זו אחת זו בטרוס והלדנה הראשונה מהתשייה סהוא התכלית והשנית מקבוץ גלויות וגאולת ישראל שקדם אליה והשלישית בנקמת האויבים שקדם לבאולה וכמו שאכתב בענינם וכיון שקבוץ הגלויות בא בנבואה בפני עצמה יתחייב שהנבואה הזאת אשר קדמה לבואת הקבוץ תהיה מעבין אחר זולתו והוא יתחייב כמו שזכרתי והותירה בזה השאלה הראשונה אשר העירתי ואמר שידענו ענין הנבואה בכללותה כנא לפי הכתובים וזכר הנביא שהיה עליו יד' וזכר פיר' הרב המורה בפרק מה סלק שני שיד' היא אחת ממדרגות הנבואה אשר יגיעו לנביאים כי לפי שנים האדם באדם הוא בשר בלתי הגון וראוי לקבל השפע האלהי והנבואה ימשלו הנביאים כאלו הקדוש בכרך הוא המזיק כש בידיו או שמיך את ידיו עליו ובאלו רמז להודעת השפע האלהי על הנביא ואם היתה הנבואה כששועה יהיה ענין זה שהאל יתעלה לקחה בנבית ראשו ויטמיה בתוך הבקעה שהיתה מלאה עבמות אדם וכדי שיראה כמותם ואיכותם העבירות עליהם כפי כפי ורש' כעס שמפני שהיה ימאץ כהן כדי שלא יעמו בעצמות האדם העבירותם סביבותם וזכר שהיו רכות מאלד בכמותם והסיו יבנות מאלד באכותם וזכר כרבו שכלה שהיו הוטים שקומו בתמייה רבו מושג ורמו ביבנות זה יהיה לזמן ארוך לקץ הימין ואמר שאלו יתעלה התמייה העצמות האלה ואין פירושו אם ימו בדרכ עכע ולא אם יוכל יתעלה למינות בדרכ כם אבל שאלו אם היו הם ראויים לזכות התמייה כפי מעשיהם אם לא ולכן היתה תשובת יי' אלהים אתה ידעת בונה לומר אתה ידעת וראית את מעשיהם אם הם ראויים לשעשה עמהם הנם הנפלא ההוא כדי לקבל שכר אז כדי לקבל עונש ועל זה אמר יי' אלהים רובה לומר הכחוס כדיבו אתה ידעת את מעשיהם ותרע מה לעשות להם גם אשכר לפרש מלת ידעת מלשון רחמים כמו וידע אלהים ואמר יי' אלהים אתה תמיד רחמת והיית משה כלפי מסד בדוכות הראשונים ולכן גם עתה סלח בא לעון העם הזה כי זה כלו ככלל ע' אמרו אתה ידעת והותרה בזה השאלה הסבית והנה היתה השאלה הזאת לפי שנבואה שלמעלה אמר יתעלה לא ליעבבם אפי עונה בית ישראל לכן שאל את הנביא אם היו ראויים לתמייה כדי שישבהו כמו שהשב יי' אלהים אתה ידעת אם כפי הפירוש הראשון שידע מעשיהם מי הוא הראוי לתמייה ומי הוא שאנו ראוי אליה ואם כפי פירוש השני לבקש עליהם רחמים ואז אמר לו יתעלה שיכבא העצמות היבשות שמעו דבר יי' כל אף על פי שאדם עצמות יבשות ואין בכס הכסה ולא לזות עד שהחיות נמנע אכלבם

ורמו בזה שלא היו מפאת עצמם ראויים לתמייה עם כל זה הסו אונכס ושמעו הדבור האלהי ותכינו מעשה יי' כי נכחא הוא אשר הוא עשה עמך והוא מה שזכר מיד הנה אני מביא בכס רוח ומייתס והרצון בזה הדום שיביא בתוכס שמה רוח ואזכר נוסך יקדם לתמייתם והוא הרעש שזכור אשר זה שזאמר ויהי קול בהנביא והנה רעש ותקרכו העצמות ענם אל עצמו כי הנה על הרעש שהוא שיחדש בתוכס כדי שיקרכו העצמות ענם אל עצמו אמר בראשונה הנה אני מביא בכס רוח ומייתס לפי שהנבועות העצמות ענם אל עצמו היה הכרחי להרכבת הגושו כדי שיכנו לקבל העמייה ועל זה כאמר באמת הנה אני מביא בכס רוח ומייתס ואחרי אותו רעש שקריב העצמות אמר שיתן עליהם גידים ויעלה בשר ויקסם שר והתכונן שבענין הרעש אמר לאון הכאה הנה אני מביא בכס רוח לפי שהוא הדום הנוסכ שיבא מחוץ אבל בגידים ובכסר וכעור לא אמר מביא כי אם נותן ומעל' שס דברים יעשם השס בדרכ כם ולא יבאו מחוץ ובסוף אמר ומתי בכס רוח ומייתס וידעתם כי אני יי' רובה לומר שיתן בהם נפש כוללת הכמות כלס שהוא הדום החיובי הכולל לדעת ראש הפירוסופים לשאר הדומות שבו וכללן חוץ וטעמי וכפי והתמלת כלס מן הלב ועל הדום הכולל הכמות ההם אמר ומתי בכס רוח ומייתס לפי שהחיות כולל לכלס חמנס כנגד כח השכלי אמר וידעתם כי אני ה' כי הוא היודע והמסביל ובה הדרכ לא יהיה יתור כלל בפסוקים כי היה הדום שזכר ראשונה כאמר על הרעש ולכן אמר בו לאון הכאה הנה אני מביא בכס רוח שהוא האויב הבא מחוץ והדום שזכר בפסוק השני כאמר על הכפס שהיא אחת בנוסח רבת הכמות וזה לא אמר בה לאון הכאה כי אם לאון נתיבה והותרה בזה השאלה השלישית ואמר ונבואתי כאשר נוייתי להגיד שהיה הדבר הזה בעיני הנביא נמנע כפי הטבע אבל עם כל זה נבא עליו לקיים מנחת ה' שבוו להכבא האונכס מיד אשר נבואתו ראה דבר מופלא שכתדש הרעש ותקרכו העצמות והוא אמרו ויהי קול בהנביא והנה רעש ותקרכו העצמות ענם אל עצמו רובה לומר שמיד שכבא בא הדום שיעדו כאשמה שהוא הרעש וכו בתקרכו עצמות האים הפרעו אחד לאחד והוא שבו בהנמה הראויה לגוף האדם כאלו תאמר הראש למעלה ואמר העצמות במכנס הכסון וספר שהגידים והספר והעור כעשו מאלהים וזהו שאמר והנה עליהם גידים וכבא עליהם עור אבל הנפש לא סלה בהם וזהו ודום אין בהם היה זה לפי ששם היות שהנביא מנר דקקותו כסס יתעלה פעל במחור העולם ויעשה אותות ומופתים כדי לרזו העובדי על ו הנה אין יכולת בידו להביא נפש אנושית ולכבא אדם כי זה יוסם אל הבורא לבדו יתעלה כמו שאמר כי רוח מלפני יעופף ונסמות אני עשיתי רובה לומר בזכות הפעלי מייס הכלתי מדברים שום בידוד וקראו רוח ככר ישוע אותם השכל השועל שהוא כלי לרכובי והוא לפני וזהו כי רוח מלפני יעטוף אבל הנשמות אני עשיתי אותם ולכן כדי להודיע זה אל הנביא היה שלא בשעשה הנפש על אותם

המתים

המתים מכה כבודו הראשונה ולכן אמר לו הנבא אל
הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כלומר הלא כתיב לך
באות מיוזם להנבא על הרוח כשמי ולא תמנע מזה להיותך
בן אדם חתני ולהיות השפעת הנפש הפעל ידו ולא מפעל
אמר וזהו אמרו הנבא אל הרוח וכו' עליו שיבא ואף על
פי שאמר בן אדם הנבא ואמרת אל הרוח כשמי כה אמר יי'
אלהים מארבע רמות בואי הרוח והזרפה בזה
השאלה הרביעית ואמנם מהו ענין הארבע רמות האלה
אשר צוה אבי שאף ארבע רמות העולם כמו שצוהו הצרפתי
אבל כיון בזה שזרחה והנפש שתיהם נשפעת על
אותם המתים לא תבא בהדרגת זמנית כמו שתחול בעבור
בשילוח במעשה אמו סוכר הפילוסוף בספר בעלי שייס
הראשונה תחול בו כפי ההוכחה ואמר זמן ירוע תחול
בו הבורה החיובית ואמנם השכלית תבא אליו באחרונה
ואמר הגדול והלמוד כי עיר פרא אדם יולד אבל בתחילת
המתים לא היה בן אדם שתחול בהם הרוח כולל הכמות
כלם יחד באופן שבאותו עת יהיה זן ומי וכעל שאר הכמות
טבעיות והכליות כלם וכמו שאמר באדם הראשון שבקומתו
כברא בפניו כברא בדעתו כברא כלומר שלא כברא ילק
וכתגלל אפרי בן אדם בקומת אדם גדול כברא וגם לא
כולד מטוקף ומלוכלך כעבור היובל ממעי אמו גבולד
מלוכלך מלפוח וזוהמות הבטן אבל כנבויכו כברא רופה
לומר בפינו כמו שאמר וייף בגדלן שהיופי בא אחר הגדול
וגם לא כולד עיר פרא וכתלמד וידע מחין למודו כי הוא
בדעתו שהוא שכלו וגלמותו כברא בן יהיה ענין המתים
בתחייסם שתחול בהם נפש אחת כנפש רבת הכחות בשלמות
כלם ומפני שהו הכחות שלשה חיובי וטבעי ונפשי והבס
השכלי שהיו רביעי והחיות הוא כאמר על כלם לפי שמתו
סוכר הפילוסוף במה שאמר החיות נשן בן כאמר על ההשכלה
וכן מתבו סוכר החיורה בספר מ"ב סלק א' בשתוף פי הנה
מפני זה אמר מארבע רמות בואי הרוח רונה לומר שיבא
עליהם הרוח שהוא הנפש כלול מד' הרמות החיובי שכלם
והטבעי שבכבוד והנפשי שבמחשבה והשכלי והמר ופתי
בהרונים האלה לפי שישראל בגלות הם כלם הרונים מטעמי
הרב כי גם אותם שלא ימותו על יד האויבים ימותו מדאגת
הגלות ולכן קראם הרונים ומה שאמר בזה רוח בלשון פרטי
הוא בערך המין כלו ואפשר לומר שעל כל אחד ואחד ההם
אמרו ב"ל מד' רמות בואי הרוח על כל אחד מההרונים
האלה וכן אמר שלמה ומי יודע רוח בני האדם העולה היא
למעלה והרוח תשוב אל האלהים אף כחה שגם היות
שאמרו על הרוח השכל הנה זכרו בלשון יחיד בערך הזין
או בערך כל אדם ואדם וכבר באר הנב' שהיה הדומ הגופני
בכחות אחד בכל האנשים אבל בשמות השכליות הן רבות
כפי מספר האנשים וכמו שאמר על הפחות הגופניות כי
רוח מלפני יעטוף בלשון יחיד אמנם על הכמות השכליות
אמר בלשון רבים וכמות אבי עשיתי והזרפה בזה השאלה
השמינית ואמר והנבאית כאשר נובי להגיד שהיה הנבא
בוז וככלם ילא ומרד מהנבאית על הכס השכלי שהוא תחת

כסא הכבוד אבל געשה בזה מה שצוהו השם בהנבאו עליו
ושנתקיימה נבואתו כי מיד באה בהם הרוח ויעמדו על
רגליהם רונה לומר שאותו רוח היה אלוהי ולכן שמש נבוי
הקומה והודיעו השם יתעלה שהיה הרבה הזה אם כפי מה
שקרא מתמים המתים ההם או כפי מה שהראהו נבואתו
להיותו מאל לתחיה הכוללת העתידה להיות וזה שאמר
העצמות האלה כל בית ישראל המה שאומרים יבאו עמנו ויבאו
אשרה תקומנו נגזרנו לכו רונה לומר שימקו בגלות ולא
יראו בתשועת יי' לא יהיה בן כי הכס אפי עמיד לפתוח את
קברותיהם רונה לומר שימיה אות' אפרי היותם קבורים
שנים רבות ויוביאם מקבריהם ואפרי תחיים יביאם אל
ארץ ישראל וזה שאמר גם כן וכתתי בכם רוח וסיימם ולפי
שהתחיה תהיה לכדיקים ולרשעים אלה למי עולם ואלה
למרפות לדיראון עולם לכן לא אמר בפתיחת הקברים מלת
עמי כי יפתחו לטובים ולרשעים ולא אמר גם כן לענין
ביאתם לזרן מלת עמי כי כלם טובים ורעים יבאו שמה
למשפט אבל אמר בלבד עמי כענין העלייה כמו שאמר
והעליית' אתכם מקברותים עמי לפי שרמו בעלייה המעלה
והשלמת העליון והכבוד שיקבו הגדלי' באותה הקמיה וזהם
בלבד אמר עמי והזרפה בזה השאלה הששית ועם היות
שגם כן יקומו בתחיה ממתים אף האומות כמו שהוכחתי
במאמר בדק עולמים אשר עשיתי הנה לא הראה הקב"ה את
הכבוד במראת היות כי אם תחיות עם ישראל אף מתו בגלות
שיקומו בתחיה ויבאו לרושם ויגילו בתשועת יי' כמו שאמר
ישעיה שמתו את ירושל' וגילו בה כל אוהביה שישו אהיה מאז
כל המתאבלים עליה לפי שבבואותיו אלה היו כלם על הגאולה
גם כי אחר האומות אף על פי שחיו לא יוכו לשבש החיים
וכמו אמר המאמר על בן לא יקומו רשעי' במשפט רונה לומר
שלא יהיה להם קומה ומעל בתחיה וכדן הוא ולכן לא אמר
תחיים ואמנם עיקרי התחיה ושריה לא ראיתי להביאם
במקום הזה הלא הם כבובים באותו המאמר בדק עולמים
אף עשיתי ואלף ערקים כתנתי מהם כנמלת אבות במשכת
הילודים למות והמתים להמות וגם בהקדמת פירוש ספר
ישעיה הכה הנבא נבואה היות עיקר תחיית המתים והוא
העיקר האד' משיקרי נבואות ישעיהו ואין מי שיכחיש שהעיקר
הזה לא נזקק עם כל מה שהנבאים ולא מבני ישראל ואמנם
שמהיה התחיה סמוכה וקרובה לקבון הגלות כבר התבאר
משירת האזינו ומנבואות ישעיהו כמו שפירשתי

רנבואה

השביעית תמלה ויהי דבר יי' אלי לאמר
ואתה בן אדם קם לך ען אדם וגו' עד
סוף הפרשה בהיות משכני סחוס לעולם יעוד הכבודה
הזאת הלא אם קטן הוא בעיניך ראש יעודי ישראל הוא
וענינו כמו שוכרתי שאפרי שבכבוד הקודמת ביאר ענין
תחיית המתים העתידה בה להודיע בכבודיה היות שקודם
התחיה יהיה קבון הגליות ויתאחדו מלכיות יהודה וישראל
ולפי שאדם ען הגדה לקחו משל העמים שבו לכביא קם
לך ען אדם וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל הכריז רונה
לומר שיכתוב על הען ההוא שהוא ען יהודה וכימן וכבי
לן

עליו את עץ יהודה רונה לומר עם עץ יהודה ועשיתי לעץ א'
 והיו אחד בידו שכלם יתאחדו וידבקו תחת ממלכת משיח בן
 יוסף וזוה הקב"ה לכביא שאמרי שיאמר זה לישראל השאלים
 אותו לא סר העבים מנגד עיניהם אבל יתמידם שמה עד
 שידבר אליהם היעוד השני והוא מהשלמת קבוץ המלכות
 והמלכת בית דוד עליהם כלם ועל זה בא הדבור השני באו'
 ודבר אליהם כה אמר יי' אלהים הנה אני לוקח את בני ישראל
 מבין הגוים אשר הלכו סג' וגו' והבאתי אותם על אדמתם
 וזה כולל למלכות יהודה ומלכות ישראל ששתלם קבוץ ואמרי
 היוקם בארץ אמר ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל
 ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא
 ימנו עוד לשתי ממלכות עוד וכיון כזה שלא יהיו עוד כשאר
 הלוק מלכות מלכות יהודה ומלכות ישראל ולא תהיה
 ביניהם איבה וטנאה כאשר היה בהיותם על אדמתם ולפי
 שהלוק המלכות לא בא כי אם מרשעת המלכ' גם שאלתם
 ואיבתם באה מרשעת העם לכן אמר שלא יהיו עוד לשני
 גוים רונה לומר שובאים ולחמיתם זה כזה ולא ימנו עוד
 לשתי ממלכות מפאת המלכ' לפי שלא יטמאו עוד רונה
 לומר את הארץ בגלותה ובשקויהם ובכל פשעים שהם
 היה סבה למלוק הגוים וסלוק המלכות ואמר והואשתי
 אותם מכל מושבותיהם אשר מטאו בהם להגיד ושמישם
 מחטוא עוד בך ובית א' אשר עבדו העגלים הם ובזוהי הו'
 יושיעם מאותם המקומות אשר מטאו בהם ואפשר לפרש
 הכל מושבותיהם אשר מטאו בהם על ארצות הגלות שהיו
 מושבותיהם וארצות מגוריהם וקטאו בהם כמו שאמר
 אדוכנו משה עליו השלום ועבדתם הם אלהים אחרים ומכני
 שש בגואלו במתאניהם לכן אמר ושהיתי אותם שטיהר
 אותם מכל מטא ופשע באופן שזכו לכל מה שאבדו כי כמו
 שהם סרקו מעליהם מלכות דוד ומלכות שמים כך ימזרו
 וישכחו אליהם יחד ועל זה האמר והיו לי לעם ואבי אהיה
 להם לאלהים וזה כנגד מלכות שמים וכנגד מלכות דוד
 אמר ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד ירעה לכלם כי
 כמו שכל מלכי מנצרים בקראו זמן רב בשם פרעה ואמר כן
 בקראו כל אחד מהם בשם תלמי כן יקרא מלך המשיח וכל
 זרעו בשם דוד לעדות שהיה מזרעו וזש על כסאו ירא
 אלהים וסר מרע כמו שהיה דוד וכאשר יבקשו את יי'
 אלהיהם ואת דוד מלכם אז לא תבואם רעה לא נרות ולא
 מלחמות ולא גלות וזהו וישכן על הארץ אשר נתתי ליעקב
 כי לפי שאברהם הוליד ישמעאל ובני קטורה ויבאק הוליד
 עזר לכן לא זכר במתנה אברהם ויבאק כי אם
 יעקב לפי שמתנה לו ולזרעו בלבד עד עולם והוא אמרו
 וישכן עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי
 כשיא להם לעולם שיעד על נחמיות האומה האומה בארץ ועל
 נחמיות דוד על ממלכתו והתכוון אמרו עד עולם כי להיות
 העולם עמיד לכלות ולהפסק כמו שזכרו מכינו זכרם
 לכרחה בקבלתם לכן אמר עד עולם שיתמידו ישראל
 בארצם ונחמיתם עד שתום העולם ויכלה החלד וגם לא
 יהיה להם קטעה ולא מלחמה עם שכניהם מחבב כי

שפוט

לו אשר כלו אליהם ועל אלה שהיו ממלכות יהודה אמר
 ולבני ישראל חברו וכמו שזכרו לרמוז לכימון שהוא היה
 השנט הגלוי ליהודה בכללותו מיום שחלוק המלכות
 איהם בעבור שגם כן נכנסו במלכות יהודה מנכי שמעון
 וגם קצת משאר השבטים לא נכללוהם כי אם אנשים מהם
 לכן בקרי עשה חבריו וזוה גם כן טיקח עץ אחד ויכתוב
 עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו כי מנכי
 שחלוק המלכות מלך רבעם שהיה משנט אפרים לכן
 נתחם המלכות כלו לאפרים האמנם מנאו תואנה בדבר
 לפי שיעקב אביו נבכרתינו מתן הבכורה ליוסף
 ויסם את אפרים לפני מנשה שמפני זה היה ראוי שקרא
 המלכות בשמו וזה באמר כאן ליוסף עץ אפרים כי עשה
 אב המלכות יוסף כי הוא הבכור ואפרים שומר בו השם על
 אמרו ולפי שהיו במלכות אפרים נאמר שבטי ישראל לכן
 אמר וכל בית ישראל חבריו והנה בעץ האחד היו כתובים
 ארבע תיבות שהם ליהודה ולבני ישראל חבריו ואמנם
 בעץ אפרים היו כתובים שבע תיבות שהם ליוסף עץ אפרים
 וכל בית ישראל חבריו והנה בעץ יהודה היה כתוב ולבני
 ישראל ובעץ אפרים היה כתוב וכל בית ישראל לפי שהיו רוב
 השבטים במלכות ישראל ומיעוטם במלכות יהודה וזוה הקדוש
 בדרך הוא לכביא שיקרב אותם שני העבים אח' אל אחד רונה
 לומר זה לזה וכל כך היו מתדבקים עד שבידו היו כעץ אח'
 והוא אמרו והיו לאחריים בידך והרב רבי יוסף קמחי פירש
 וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד שהכביא יקרבים זה לזה
 ויחבבם יחד והשם יתעלה בדרך גם יעשה שיתאחדו והיו
 לאחדים בהיותם בידו וזוה שכאשר יאמרו בני עמו
 וישאלוהו על מה מורה המשל הוא שהיה עושה מהעבים
 והכתוב ההמה שיגיד אליהם עבין המשל והוא הנה אני לוקח
 את עץ יוסף אשר ביד אפרים שהוא הכולל אותו ואת שבטי
 ישראל חבריו האמנם ראוי לעיין למה זכר ראשונה כזה
 עץ יוסף כי הנה בתחלת הגבוהה הזכיר ראשונה עץ יהודה
 ועוד למה אמר ונתתי אותם עליו והיה ראוי שיאמר ונתתי
 עליו את עץ יהודה לא מלת אותם ועוד שלישיית מה עבין
 אמרו אחרי זה כלו והיו העבים אשר תכתוב עליהם בידך
 לעיניהם כי הכתוב הזה היה ראוי להיות למעלה קודם
 וכאשר יאמרו אלך בני עמך לאמר הלא תגיד לנו מה אלה
 לך כי לא תפול השאלה והיה אלא אם היו העבים לעיניהם
 ועוד רביעית מה עבין אמרו ודבר אליהם כה אמר יי' אלהים
 הנה אני לוקח את בני ישראל וגו' כי עבין זה הוא מה שאמר
 למעלה דבר אליהם כה אמר יי' הנה אני לוקח את עץ יוסף
 וגו' ושניהם משל לעבים ולמה אם כן כפל מאמרו ולכן
 נראה לי שהיו הישרים נכבזים הזאת שנים האחד על משיח
 כן יוסף טיקח ממנו ללחום מלחמות יי' והוא יהיה מלך
 על בני ישראל ועל בני יהודה הכמנאים שמה ועל זה אמר
 הנה אני לוקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל
 חבריו ונתתי אותם רונה לומר על אפרים כי הוא יהיה
 הראש ושיתאחדו בו גם כן בני יהודה כי הוא ימלוך על
 כלם ולא יהיה בניהם הלוק כלל וזה אמר ונתתי אותם

ישפו להם שלום מכל הנדרין ועל זה אמר וכתיב להם ברית שלום ברית עולם שברית שלום הוא מה אפיקים וברית עולם הוא ממה שבטבע שיביא גשמיים בעתם ומתנה הארץ בוליה ועך השדה יתן עריו כי זהו הכלל בברית עולם והנה אמרו וכתתים והרביתי אותם פירשו המפרשים וכתתים בארצי או בברכתי ולא כוונת זה בכתוב ויותר כוון לפתח וכתתים על ברית השלום והברית עולם שזכר יאמר שיקן אותם הבריות כינו וביניהם וירבה אותם וכל זה הוא בטוב הגשמי אמנם ברובי אמר וכתתים את מקדשי בתוכם והיה משכני עליהם כלומר שלא תמלק עוד מביניהם השכינה והכבוד והאזן הקדושות שנסתלקו ולא שבו בית שכי כי כלם ישונו בזמן גאולה וייתמידו ביניהם ועל זה אמר וכתתים את מקדשי בתוכי ואמר שם זה יהיה מוראו עליהם באופן כפלא וזהו והיה משכני עליהם וזהו האופן אהיה להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ואפסר לפתח והיה משכני עליהם על האמתו ושמייתו העליון שתשכון עליהם על דרך והיו עיני וכלי שם כל הימים וספר שיהיה קדושתם כל כך שתפושט גם בכל הגוים שיבאו לקבל האמונה האלהית באמצעותם ועל זה אמר וירעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם הנה התבארו בכבודא הזאת שזה עיקרים הא' תאזע ישראל וגאולתם העתידה כמו שאמר הנה אני לוקח את בני ישראל מין הגוי' אשר הלכו עם וקבעתי אותם מקבי והכאתי אותם על אדמתם והוא העיקר השל שי מעיקרי כבודות ישעיהו והשני שישובו בעצת השמים ולא כוונת בכל הכבודות העיק' הזה יותר מפורש מזה המקום כמו שאמר הנה אני לוקח את עך יוסף אשר ביד אפרים ושטו ישראל חבריו והוא העיקר הרביעי מעיקרי כבודות ישעיהו השלישי שיהיה מלך מבי דוד על ישראל ויהוד' יקד וגם זה עיקר לא פתחו באר היטב יותר מיוקאל בכבודא הזאת כמו שאמר ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ כהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יתנו עוד לשני ממלכות וגומר ועברי דוד מלך עליהם והוא העיקר העשירי מעיקרי כבודות ישעיהו הרביעי שתשוב השכינה והכבודא ושאר הקדושות להיות ביניהם כרמי קדם כמו שאמר וכתתים את מקדשי בתוכם לעולם והיה משכני עליהם והוא העיקר השמיני מעיקרי כבודות ישעיהו השמיני שימול השם לבבם הערל באופן שלא ישונו עוד לגלות כמו שאמר ולא יטמאו עוד בגלוליהם וגומר ושבו עליה המה וכביהם וכבי כביהם עד עולם וכתיב להם ברית שלום וגומר והוא העיקר האחד עשר מעיקרי כבודות ישעיהו הששית שיקבלו האומות אמונת השם יתעלה ויכירו וירעו אלהותו כמו שאמר וירעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל והוא העיקר השנים עשר מעיקרי כבודות ישעיהו וכבר הוכחתי בכיבוד העיקרים ההם שאי אפשר שיפורשו לא כלרך הנגרים על הגאולה הרוחנית ולא בזמן בית שני ויתקיים מזה שהם עתידים להתקיים בבית

הנבואה

משיחיה מהרה יגלה :
הת' תמלטה והי דבר ה' לי לאמר בן אדם
שם ספך אל גוג וגומר ויתר הפסוקים

שכפרותיה עד בעשרים ומאה שנה לגלותנו כפי דעת המפרשים ענין הנבואה הזאת שאנשי סוף הכפון מבני יפת בארצות הימים אשר קבוץ הגליות והתישבות בני ישראל על אדמת' יתעוררו מארצם לבא על ישראל להלחם כם ושיהיה זה לכרוף וללכך הרשע' שבהם ושתעל' אמת השם בהם על בואם להחריב את ירושלים ושאו יהיה רעש גדול בארצות ישראל כמו שיקרה פעמים רבות שתגעש ותרעש הארץ תהיה מרב איש באחו וישלח אש בהם ומתוך כך יתגדל ויתקדש שמו ואין אמתת הדבר כמו שחשבו כי למה יתעורר אז הגוי הגדול הזה לבא על ארץ ישראל לשאת מירכתי כפון מה שלא תעשה אומה אחרת לא מכריס ולא בבל ואשור ושאר העמים שהיו יותר קרובים ואין יהיה מרב גוג איש ברעהו אם אין אומה אחרת לומת עמו ולמה הקב"ה יכרוף לעשות לו כן לכרוף וללכך פושעי ישראל מהם והלא כבר נכרסו ככרוף כסוף ככרוף הגליות כמו שכתבו עליו הכתובים מבלי שיטערו לו הנה הצטר בארצוה אם לא היו לו יתעלה בו תכלית אשר הכרתי אבל תוקה ענין כך הוא מגוב הוא כמו שכתב רש"י שם המלך ומגוב שם האומ' ואף שאמר שהיו מבני יפת שתישבו בארץ הכפון אין ספק שמהם יבאו אוכלוסין מהם להתישב בארץ המערב כמו שכתב יוסף בן גוריון וזהו מה שאמר כאן כשיא ראש משך ותובל לפי האותם שתי האומות יבאו משם והודיע הכביא מי הוא מגוב אשר לא ידענו עם משך ותובל אשר ידענו לפי שיבאו משם כי הנה בראשונה יראה שתישבו בארץ הכפון ואחרי כן אם שלא יכלה הארץ לשאת אותם אז לפנות אחרות יבאו משם משך ותובל והלכו להם לבד המערב כי בן עשו אומות אחרות בארצותם לגוייהם שנעתיקו מפה אל פה ואולי שגל זה כקרא העם הסוף משך לפי שמתוך יבא מארצו לרשת משכנות לא לו במערב ותובל שהוא מלשון הולכה והוכאה והראיה על זה שאמר זכר כאן גוג וכיאר האומות שבו עמו אמר עקם כוש ופוט אתם גומר וכל אנפיה בית תוגרמה ירכתי כפון אבל לא זכר שבאו עמו משך ותובל לפי שכבר בזמן ההוא לא היה מהם ולא מהמונס יהיה מה שיהיה ענין הנבואה הזאת הוא כענין הנבואה השלישית ששיחשתי למעלה שכאשר ילכו הנגרים על אדמת ישראל ויטריבו את מכריס ויתקבצו אומות המזרח לבא עליהם יהיה גוג זה מכללם אשר יבא על זה גם כן מירכתי כפון ואם אמת היה הדבר שמשך ותובל הם האומות ארץ המגוב כדעת המפרשים כאמר אם כן שבאותה פתח מסורכן האומות ככלל ענין גוג מגוב כמו שאמר שם משך ותובל שהכל אחד ושכר שמה מפלתו בתוך שאר האומות בקוצר ועתה ספר הכביא אותה כפרט בכבודא בפני עבמה ואם הענין כדברי יוסף בן גוריון שמשך ותובל הם מכלל הנגרים כאמר אם כן שלהיות מפלת גוג גדולה עד מאד לא זכר אותה שם עם שאר האומות וזכר אותה בפני עבמה עתה בארובה אבל מכל מקום לא תהיה ביאת גוג ומגוב על אדמת ישראל כי אם להלחם בכנני' שיעלו עליה ליהרס והמה יבאו גם כן ללקחה להם ואין ספק אבלי שהאומה הזאת היתה מתמלטה עומת

הכין וזמן לך והיה להם לשמור לפי שזמנים רבים שלא
 בלמדת תפקד בארצות הנכס ולא תמאכזב טעמן עלך
 האין אהר אהר בה סוף אלסכנדרוס מוקדון מלך יון
 לא יכול לכבוש ונסגרת בה לא היה עשה כן כי לא
 היה זה מלחמת אל סכנדרוס הנכס שהיה רמו
 לטוף הגלות תבא אל ארץ משובכת מרוב מקובכת מעמים
 רבים כלומר תבא מארץ בדרך מרחקים ותבא אל
 ארץ ישראל שהיא מאובכת מרוב העמים הנכסים עליה
 תמיד לכבושה אלו לאו ומאזר אהר מקובכת מעמים
 רבים יתבאר לך אמת מה שזכרתי שזהם ביאת גוג ומגוג
 שהם בספת שזוקבנו עמים רבים שהם הנכסים על הרי
 ישראל שהיו לנרבה תמיד פעם משלו בה הדומים ופעם
 היו מעמלים וכני ארזים אחרים והיו מעמלים אהר כן
 לכדור מידם ועשה היה מעמים הוכחה כלומר שהנכסים
 לכדור מירי השמעלים שהיו מושלים בה ורצו עליה
 לנעם אותם הנכסים כלם אותו זמן שיתמיד בה ומפני
 זה יתעלה אהר גוג ומגוג כמו שהיה שבתא פתאום ולכבו
 המוקד תהיה כענן לבנות הארץ ולפי שהנכסים אהר
 בזכס את הארץ יבאו לנעם ימים אחרים עליה לכן
 אהר על גוג ומגוג והיה ביום ההוא יעלו דברים על לבנך
 וזמנת תחשבה רעה והיא שזאת בלבנך אהר בא
 ללחום על עיר מכרזובית מקדש מלך ולא עם עם הארץ
 מלמוד מלחמה בנכסים אלא שיעלה על ארץ ערי פרוות
 שאין לה סומה והם נכסות מאלהיהן שבתא על אנשים
 שקטים יושבי לבנה באין סומה ונכרים דלתים ולא יהיה
 לך עורח אהר כי אם לשלול שלל ולכבו בו להשיך ידך על
 מרבות נטפות רובה לומר להשיך ידך על הערים
 המרבות שבארץ ישראל שהם עתה נוסבות מהנכסים
 להשיכסם עוד וכן להשיכס עם מאוסף מגוים וגם זה
 מורה על אמת מה שפרשתי שלא נקרא ישראל עם
 מאוסף מגוים אבל אמרו על הנכסים ששכסו את הארץ
 וכוף עם מאוסף מגוים מתחלפים ששכסו לכא שמה ואמר
 שכסוהו עשו בה מקבה וקבן מאזר גולו והיו יושבים על
 טור הארץ וכלו ימשוב גוג ומגוג שבהרף עין יקרימם
 וישלול כל אשר להם והכרחה שאשור ועילם שבאו לאותה
 מלחמה היה כפי אמרתם וכפי פעל המעלה כוונתם
 רכיה רובה לומר לנקום נקמת מכרים אמהם אשכ יעשו
 בה הנכסים ולהכיל את הארץ הקדושה מירי הערלים אבל
 גוג ומגוג לא תהיה כוונתו כי אם לשלול שלל ולכבו בו ולכן
 אהר כאלו שאל ודדן סומרי תרשים וכל כפריה יאמרו לו
 הלשול שלל אהר בא הלכונו בה הקהלת קהלך וגומר כי הנה
 יאמרו זה הסוסיים כאלו הם באו שמה לקבות מגוג ומגוג
 השלל והבה אשר יקם מהנכסים להיות מסכותו ששלול
 ויכבו את הנכסים זאת כל הארץ ולא יהיה כן כי יפלו
 מללים מהם כדומן על פני האדמה והשתכל כועם
 דברי הכביא שהגיד שאלה בני כפון הגלו את הסכטים
 מארץ ישראל ושכסו דמם כמים ולכן יהיה מהשפט
 האלהי שמקום הרשע אשר עשו שמה יקבלו המשפט
 והעונש

בדודיה מטלת אימה רבה על כל שכניה ואולי שלכן נקרא
 מגוג מלשון והנבעות תמוגבה הזמן כמו זמן ותמוגבו
 ביד עובס כרכים תמוגבה כי מפני שמוגו כל יוספי הארץ
 נופים נקראם האומה היתה מגוג ומלכה לך לו השם נגזר
 ממנו וקראוהו גוג ואמר השם הנס לך גוג כאלו רצח חסך
 ותוכל לל אפי אשכס סודת לם זמן אהר גוג והתזון אמרו
 כאלו רצח ולא אהר כשיח חסך ותוכל לפי שחך ותוכל כשר
 יבאו מהם ובעתקן לעמים אחרים והם עתה מכלל הנכסים
 ולכן אין גוג עתה כאלו לים אבל היה כאלו בתהלה לנא
 חסך ותוכל בהתחלת קודם שיבאו מארץ הריא ואמר
 וסוכבתך ופתי חמים בלשון רל שיער לכבו ולכבו לכא
 במל גדול על הנכסים שיעלו על ארץ ישראל וכלו עליה
 הנכסים היו החמים להמסך ולהביא את גוג ומגוג שהם
 וכמוהו כדברי דבורה לברך לך ומשבת בהר תבור וגומר
 ותשתי ארץ אל כל קיסון את סיסרא וגומר כי בזה אותו
 שיעלה בהר תבור לפי שבעל יתו ואת יתעורר סיסרא וכל
 המוני להשיכו מהמקום המוק ההוא וכן יהיה עבן גוג שאל
 על ארץ ישראל מפני הנכסים אשר נבצעה וישבו עליה ונכר
 ממעלתם של מגוג באמרו סוסים ופרשים לכבו מכלל
 כלם קהל רב כנה ומגן תופשי מרבות כלם כלומר שהיו
 רבים כפומתם ונכסיהם כמלבושה וככל מלחמתם שהם
 לא יבאו למלחמה ככני כושים שאין בהם מרד ולא מות
 אבל גוג ומגוג עם היותו קהל רב יהיו לבושי מכלול לכלם
 יהיו כנה ומגן תופשי מרבות כלם וכך שאר האומות שיבאו
 עמו כנכריתו באמרו פרס כוס ופוט אתם ואמר בהם כלם
 מגן וכובע להגיד שעם היות הכושים באים למלחמתם
 שמיד בידים רמיות מכלי כלי מלחמה הנה אז בספת
 בואם עם גוג ומגוג כלם יאפו בידיהם מגן וכובע
 בראשם והוא אמרו אתם כלם מגן וכובע רובה לומר
 שיהיו אתם יבאו כן וכן גומר וכל אנשי רובה לומר
 עדה גומר וכל מילותיה וכן בית תוגרמה שהם עשר
 משפחות כמו שזכר יוסף בן גוריון אותם הדרכים בירכתי
 כפון יבאו עם גוג ואמר זה לפי שמשפחות תוגרמה
 יש מהם שאינם בירכתי כפון והם העורקים שהם שכי
 ארץ יון ומושלים בה היום אגם הם מכלל תוגרמה
 כמו שזכר יוסף בן גוריון וכדי להוכיח אותם מכלל הכאים
 עם גוג אהר בית תוגרמה ירכתי כפון וכלו אהר
 השם אליו הכון והכן לך אהר וכל קהלך וגומר רובה
 לומר אל תקל בעיניך המלחמה הזאת אבל הישיב והכן
 לך בשמירה רבה וכן כל קהלך הנקהלים עליך והיית
 להם למשמר ואמר זה לפי שעל ראש הככא מוטל לסדר
 את מלחמתו באופן שימור אנשיו ולא יפלו לפניו למרד
 ולכן אהר כנגד גוג ומגוג שסדר מלחמתו בדרך שימור
 קהלותיו וכן הסבה כנודך ההכנה והשמירה הזאת בעמיו
 וקהלותיו באמרו ממים רבים תפקד וגומר רובה לומר
 אלו היית מלומד מלחמה לא היית כדך לכונק זה אבל
 אהר לא קרבת למלחמה זה ימים ואכשיך בלתי מלומדים
 בה ולכן תהיה כפילתם קרובה לכא ומפני זה אמרתי

והעונש ועל זה אמר לכן הנבא בן אדם ואמר לבוג
 כה אמר ה' אלהים הלא ביום ההוא כשבת עמי ישראל
 לבטח תדע ופירושו אבל הלא בזמן ההוא בימי
 סכרתי כשבת עמי ישראל לבטח בעבר הירדן
 ובארצה זבולון וארצה נפתלי ובשומרון ובכותיה תדע רוצה
 לומר זכור תזכור מה עשית בימים ההם והוא שבת אז
 ממקומך מירכתי בפון אמה ועמים רבים אהך וגומר ועלית
 על עמי ישראל כענן לכסות הארץ וכל זה הוא ספור מה
 שהיה בזמן סוכרן השבטים והיה הכלית המאמר באחרית
 הימי' תהיה והביאותך על ארצי למען דעת הגוים אותי כ'ל
 כמו שבא בימים הראשונים להכריז את שבטי ישראל כן תהיה
 באחרית הימים שאביא אותך אל ארצי למען שידעו הגוים
 אותי בהעבירי אותך על מעשך ולכן אמר מיד כה אמר ה'
 האמה הוא אשר דברתי בימים קדמונים וגו' כ'ל הלא ידעת
 שאת' הוא אשר דברתי בימים הקדמונים ביד עבדי הכבאי'
 שהיו מבא'ים עלך בימים ההם ויעדתי להביא אותך עליהם
 כ'ל להבי' אותך פה להמריך בעבורם והוא מה שאמר עליהם
 שפירשו בעבורם ולמקום נקמתם ואמר בימים ההם שנים
 כאלו אמר זה שנים רבות ולפי שבמלמה הזאת אשר תהיה
 להם עם הכנרים תהיה הרגה גדולה וענומה בכלם וכל א'ף
 ובני ישראל היושבים עליה היו בננה גדולה כמ'שועת כרה
 היא ליעקב וממנה יצא כ'ל ביום בא גוג על אדמת ישראל
 תעלה ממת' באפי וזכר שיה' יעש גדול ואין הרעש כפסוטו
 כמו שמשכו המפרש' אבל הוא דמיון ומשל להפלת ההרגה
 אשר תהיה ביניהם ועל המלכים והשרים אשר יפלו קללים
 שמה ולכ'ל רעשו מפני דגי הים ועוף השמי' וגו' שהוא כל
 משל לגדול ההרגה והנקמה ואמר ונהרסו ההרים ונפלו
 המדברות וכל חומה לארץ תפול כנגד המלכים והשרים אשר
 יפלו שמה והו'מה שברך באומרו וקראתי עליו לכל הרי מרב
 שהו' המרב הוא הרעש אשר זכר ואמר מרב אים באחי תהיה
 לרמוז לאדום וישמעאל שהם אחים כפי אבותיהם הראשונים'
 הנה תבאר ענין הרעש שזכר הכבאי וכן הוא מה שאמר
 בבבואת זכריה ונבקע הר הזיתים שהענין בו שהיה' בה מלחמ'
 כל כך חזקה שמה בין שתי הכמות אדום וישמעאל כאלו
 נבקע הר הזיתים אשר הם ילמנו לאותם הפאות שזכר
 שהם בבחינת הלוחמים עליהם עד שמפחד המלחמה ההיא
 ינוסו כלם כאלו רעשו הארץ והוא אמרו ונסתם גיא הרי
 וגו' כאשר נסתם מפני הרעש בימי עזויהו וזכר הכבאי כאן
 שמלבד מרב המלחמה עוד ישפעם השם יתעלה שמה בדבר
 רוצה לומר במגפה שתפול ביניהם וימותו מעצמם וגם
 נגשם שוטף ואבני אלג'ים אשר ונפמית ורוח זלעפות שימטיר
 עליהם מן השמים באופן שיסיו במהפכת סדום ועמומה
 ומתוך כך אמר והתגדלתי והתקדשתי וכודעתי לעיני גוים
 נכס כי בהקמו מאויבו יתגדל ויתקדש שמו ומפני
 שה עוד הוא באמר בדך משל הרעש לכן בא הדבור השבי
 ואתה בן אדם הנבא על גוג וגו' רוצה לומר שלא היה היעו'
 הזה בעבו' פתם וכוס ופוט ושאר האומות אשר באו בהכרתו
 בי הם לא היו כמורכן הסגנים ולא עלה ה' יהיה הזעם אלא

מפני שמתחברו לגוג פתך ה' עליהם פתך והוא אמרו ואתה
 בן אדם הנבא על גוג וגומר כי עליו הייתה הגזירה ועליו אמר
 וסוכרתיך וסאתך כי הנה וסוכרתיך הוא מלשון וילך שוב
 בדרכך לבו שהוא מעבין ודון גאה וגאון ודרך רע אהבם
 וסאתך פירש רש' מלשון הסתה כמו לא ישיא אויב בו
 והרב רבי יוסף קמחי פירשו מלשון שטה והענין אז
 וגפנית שהם שטה וכלל הדבר שעל גוג הייתה
 הגזירה להעלותו מירכתי בפון ולהביאו על הרי ישראל
 וגהוד' י' שלא יועילוהו כלי מלחמתו אמר והכתי קשתך מיד
 שמאלך ומצדך מיד ימינך אפיל וביאר ענין הרעש שזכר
 שיהיה על אדמת ישראל באמרו על הרי ישראל תפול אמה
 וכל אפסוף ועמים אשר אהך כלומר לפי שהיו אתו ובעזרתו
 מתחברים עמו לכן ידונו גם כן באותו עונש ותהיה הרגיבתם
 כל כך שהיו לאכלה לעיט כסור כל כנף ומית השדה שיבאו
 לאכול מהם וכאלו ביאר שלא יהיה ענין הרעש שתפתח
 האדמה את פיה ותבלע אותם כאשר עשתה לקרן ולעידו
 ותכס עליהם הארץ כי המה לא יהיו כן כי מללים יפלו לעיני
 כל אדם ועל זה חזר לומר על פני השדה תפול רוצה
 לומר מגולה וכן אמר שהאש אשר יפול מן השמים יהי' בעבו'
 מגוג והוא ושלחתי אש במגוג וגו' ושמתיך אותה נקמה יודע
 שם קדשו אם בקרב הגוים ואם בתוך עמו ישראל ולא
 יתחלל עוד השם הנכבד בקרב העמים באמרם כמו שאמר
 למעלה עם ה' אלה ומארכו יבאו ומבלתי יכלתו כמרבה
 ארצם כיון שראו נקמתו ומשפטיו ולכן ידעו הגוים כי ה'
 הוא קדוש ישראל ולפי שהייתה הכבואה הזאת שבא ליחזקאל
 לזמן רחוק מאד לאורך הגלות לכן אמר הכבאי הנה באה
 ונהייתה הוא היום אשר דברתי כי הראהו לו בכבואתו כאלו
 הדבר כבר יבא לפועל וזכר שיהיה רבוי האומות כל כך
 במלחמה ההיא וכמות כלי מלחמתם כל כך עווס ומופלג
 עד שיבאו יושבי ערי ישראל מער הם אל השדה אשר תהיה
 שמה המלחמה לקחת חכית ומנים להדליק בהם את האש
 במקום עבים והוא אמרו ובערו והזיקו כנשק ומגן ונהם
 בקס' ובחנים ובערו בהם אש שבע שנים באופן שלא יערכו
 למעווב עב'ם מן השד' לפי שבאותם כלי נשק יבערו אש ועם
 זה ישללו את שולליהם שהם כל האומות ההמה ששללו את
 ישראל וכזו אותם בהרכבם ובגלותם כזו עתה אותם
 וזה יתעשרו עושר רב ומפני שירכו חללי ה' במלחמה
 ההיא ויטמאו את הארץ ויעפשו את ארצה לכן יעד יתעלה
 שיחן לגוג שם קבר בישראל רוצה לומר שיחן להם שם
 מקום קבר ואין ענינו שיקברו בל אחד ואחד מהם ולפי
 כבודו כי אם שיעשו חפירה אחת וישליכום שמה כפגז מופס
 ויכסום בעפר כדי לטהר את הארץ ולפי שהיה המלחמה
 הזאת בין ימים להר כבי קדם כמו שזכר בספר דביאל לכן
 אמר שיהיה קבורתם בגיא העוברים קדמת הים רוצה לומר
 בגיא העוברים בו ההולכים לים המזרחי אשר בארץ ישראל
 והייתה הקבורה הזאת לא לכבודם כי אם לפי שהוסמת היא
 את העוברים רוצה לומר כי מפני דלאון המללים הרבים
 ובאשם היו העוברים שמה מוסמים וסוגרים אפיהם מהכז

משמית ישועה

הדע ולכן נתנו לקבוצה ויקברום בית ישראל לא לבודים
אלא למען טהר את הארץ ולרבות המללים ותמיד ענין
קבורתם שבעה מדשים שיתעסקו בקבורה הזאת כל עם
הארץ והיה להם זה רונה לומר בתוך האומות לתהלה
ולשם ולתפארת ולזכרון והוא אמרו והיה להם לשם יום
הכבדי כאם ה' וזכר שיהיה השתדלותם על הקבורה היא
כל כך עד שאנשי תמיד רונה לומר שאנשים יבדילו להיות
תמיד עובדים בארץ למקור על המללים באי זה מקום הם
כדי שיקברו ויטהרו את הארץ ויהיה זה אמרי שבעה
המדשים שכל עם הארץ יקברו המללים על פני השדה
אמריהם יבדילו אנשים עובדים בארץ תמיד רונה לומר זמן
הרכה למקור אם יש איה מלל שפיל באיזה מקום והם יהיו
עובדים בארץ וכראותם עבס אדם יבאו אליו ביום וימין עד
שיבאו המקברים שיבאו אמרי וישאוהו להקבר אל גיא
המון גוג כי מפני שפילו שמה ונקברו שמה יקרא גיא המון
גוג וגם שם עיר המונה רונה לומר כמו שהגיא הוא יקרא
גיא המון גוג כן העיר המונה לגיא תקרא המונה על שם
גוג שנהרגו מתוך אליה ונה האופן מהקבורה יטהרו את
הארץ וגם יעשה השם אופן שבי לטהרה והוא שישרוק לכל
עוף השמים ולכל חיות הארץ לכה לאכלם ועל זה אמר
ואתה בן אדם וגומר אמור לנפשו כל כנף ולכל חית הארץ
הקבכו ובאו על זבחי אשר אני וזבח זבח גדול על הני ישראל
ואכלתם בשר ושתייתם דם שהוא דבור המשלי כאלו השם
הקדוש קראויו חיות העורפות והעופות הדורסים לאכול
לשבעה ולמכסה עתיק מהם וכאלו אמר להם שיתן להם
מאכל מסובח לפי שבשר גבורים יאכלו ודם נשאי הארץ
ישתו שהם כאילים כרים ועמורים פרים מריאי בשן כ"ל
כאילים וכבדים וכעמורים וכפרים וכמריאי בשן כי הווין
מקרים במינים ומאכלו מלב לשבעה ושתייתם דם עד שיהיה
לכם לשכרון כי יהיה לכם המאכל והמשתה רב כיד המלך
בזבחו אשר זבח לכם ועוד תשבעו על שלמן השם אשר נתן
לכם לאכלה מקום ורכב מהגבורים ומכל איש מלמ' שפילו
שם שזכר ראשון הלוחמים ואמרי כן קוסיהם ורכביהם עוד
אמר ואל תחשבו שגורו עם הדת מלך ושנהיה כל האומות
ההם מללי מרב יתמעט כבודי הנה לא יהיה כן אבל בהפך
שאי אהן את כבודי בגוים ואלו כל הגוים את משפטו אשר
עשיתי וגימור וישתלמו בידיעה האלהית בעצם וראשונה
בית ישראל והו וידעו בית ישראל כי אני ה' אלהיהם
מן היום ההוא והלאה רונה לומר שכן היום ההוא והלאה
יבדעו לעבודתו ולא יעשו עוד באמונותיהם ולא לכה ישראל
אבל גם הגוים ידעו כי פגועם גלו בית ישראל על אשר מפלו
כי וסלא היה להם יכולת להמריבם כי אם לפי שהסתרתני
פני מהם ונתתים ביד גריהם ולכן נפלו במרב כלם
ושבעו מאתם ופשעיהם עשיתי להם כל מה שעשיתי לא כמו
שהיו אמרים להם עם ה' אלה ומארכו יבאו מכלי יכלתו
ואמרי שזכר הכביא מפלתי האומות האלה אמר בשם האל ית
עשה אז כ את שבות יעקב ורמתי כל בית ישראל כ"ל עתה
שבעתה הנקמה בגוים המכשפים אותי עת לעשות להשיב

את שבות יעקב ולרמס את כל בית ישראל כיון שכבר קראתי
לכם קדש בקמת הגוים וישראל מכאן והלאה יבאו את
כלמתם כ"ל ישבחו אותם שהיו מלשון נשיתי טובה וכן
ישבחו את כל מעל אשר מפלו כי והנה ישבחו כל זה שבחם
על אדמתם לבטח ואין מאריד ואם הינה גאולתם ברכון
הגוים מבילתי נקמה מהם לא ישבחו כלמתם אבל בשבחי אות'
מן העמים ונקבבי אותם מארבות אויביהם ונקדשתי בס
לעמי הגוי' כ"ל באותה המלמה והנקמה אשר זכר אז ידעו
כי אני ה' אלהיהם ואני הגדלתי אותם בין הגוים מפני
חטאיהם ושכתי ובכסתי על אדמתם ולא אותיר עוד מהם
שם בגולה ורמז בזה לענין בית שני שעלו מעט וכשארנו הרב
בגלות אבל לעתיד לבא לא אותיר עוד מהם שם אפילו אח'
והכתי' שלא ישובו ללכת בגלות שבי והוא אמרו ולא אסתיר
עוד פני מהם אשר שפתי את רוחי על בית ישראל והוא רמז
לכבוה ולרמז הקדש ששוב להיות בתוכם ככראשונה הנה
התבאר הכבוה הזאת ואין לאומר שאמר מדוע יעלה מרון
אף השם בעלות גוג על אדמת ישראל יותר מעל אזור ועולם
העול' שמה באותה מלמה כי הנה שאר האומות יעבדו גם
כן באותו העונם שיעבדו גוג וכלם יפלו מללי כדומין על
פני האדמה ולכן לא באמר שישלם מרון אפו על גוג בלבד
כי אם שיעלה חמתו ביום ההוא על כל אויביו אשר המריבו
את ארצו וכשתעבדו בכבדו ולכן ימרימו ויתנס לטבח והנה
ישעיהו כמו שזכרתי למעלה כבא על סורבן אדום שיהיה
במלמה ההיא ויסקאל כבא בכבוהה השלישית שפירשתי
ממנו בכללות המלמה ובעבור שהיה גוג וכל קהלו רוב
העמים הבאים שמה באר מפלתם בכבוהה בפני עבמה
והתבארו אס כן בכבוהה הזאת ארכבעה עיקרים הא' קמת
האומות אשר הכעו לישראל שיהיה גוג מגוב מכללם והוא
העיקר הראשון מעיקרי כבוהות ישעיהו והשנית תשועת
ישראל וגאולתה כמו שאמר עתה אשיב את שבות יעקב
ורמתי כל בית ישראל שהם עשרת השבטים ואמר ולא אותיר
מהם שם שהו המבאר והמוכים בלי ספק שלא נתקיימה
בבית שני והוא העיקר השלישי מעיקרי כבוהות ישעיהו והג'
שלא ישובו ישראל עוד לגלות כמו שאמר ולא אסתיר עוד פני
מהם והוא העיקר הא' מעיקרי כבוהות ישעיהו והרביעית
שיקבלו האומות אמונת השם יעלה כמו שאמר ונתתי את
כבודי בגוי' וגו' וידעו בגוים וגו' והוא העיקר הח' מעיקרי
כבוהות ישעיהו ומפרש הכנרים פירשו ענין גוג מגוב על
האנטיקרישטו ופירשו תשועת ישראל על עבמם וכבר זכרתי
הבטולים שיחסינו אליהם ואמנם בזמן בית שני מבואר
בגלה הוא ש' אשפר שפירש דבר מה והוא עדות בכורה
שיקיים לעתיד לבא :

הנבואה

התשיעית תהלה ובהפילכם את הארץ
בנחלה עד כה אמר ה' אלהים
כי יתן הנשיא מתנה וגומר ואם באתי לפרש הנבואה הזאת
על פשוטה כפי ארכה וקושי מור ענינים יתאריך המאמר
מאד ויבא מהענין המכוין ולכן ראיתי לרשום בבאן בדרך
כלל הענינים שזכר הנביא הנה שמהם נעשה ראה על
הגאולה

הנה נכוח היתה עיר גדולה מהלך שלש ימים וגם היא
מכרים עיר גדולה מאד מהמדה הוזה גם אין לתמוה
אם הר הכית והמקדש היה מיל אחד וחצי והמסקר טעה
במה ששם כל גבולי ארץ ישראל תוך העיר ירושלים ואין
יחיסו הנכרים התרחבות ירושלים והגדלתה בזמן הגאולה
והנה ירמיהו אמר בפי' הנה ימים באים כאשר ה' וכנכתה העיר
מוגדל מכאל עד שער הפיכה וגו' וכל העמק הפגרים וגו'
עד כהל קדרון עד שער הסוס' מורה קדש לה' האם
יפסחו מגדל מכאל וכל קדרון ועמק הפגרים ואשר השמות
שזכרו שמה כלם על השכר הנפש' הנה כל זה לא יוכלו
השכל והמנס מה שטען מדברי רש"י בירושלם שלמעלה
משערי קרא אין פירושו שפשוט הכנין לא יורה על מוכר
האמתי מהכנין העתיד להיות אלא שעם היות הדברים
כפשוטן עוד ירמוז לבית המקדש שלמעלה וכל רש"י שם
אף על גב דירושלם דלעתיד לבא כתיב קרא דרשקן כמי
במקום שכינה שמה משמע מדבריו שאינו מוביא הכתוב
משטו אלא שירדשו כדרך רמו לעבדים גדולים וזה
כיוון רבי אבא במאמרו והוא דומה למאמרם ז"ל כל מה
שאינו לבנות סימן לכנים שלא יחיסו הפשט כפי הכתוב
אבל יאמרו שכלב הפשט י' בו עוד סימן למה שיקרה
לכנים ולכן תמצא שכתב רש"י כפי' לפרש יוקאל כפופו
פי' הכתובים האלה כפופים וכתב ז"ל שמה עשר אלפים
קמים הם ושם אמות לכל קנה הנה התבאר מזה כלו
התרחבות ירושלים ובית המקדש במכנו הגשמי וזה ממה
שיזכרם שלא נתקיים היעוד הזה בזמן בית שני וזהו ענין
להתקיים היעוד הב' הוא מהתרומה שקצר שימנו כל עם
הארץ אל כתיב ישראל תרומה מן המעשים ששית האופה
וכן מהשעורים והמשמן יתנו בת מן הכור ומן הבאן שהיא
ומאיתם הנאון ובאר שהיה זה למנחה ולעולה ולשלמים
ושימנו אותה לכשיא ושלם הכשיא יהיה מוטל לתת העולות
והמנחות והכנסים כמגיס ובמקדשים ובמנחות בכל מועדי
" ותמתי' מהרד"ק שכתב ז"ל זהו לעתיד לבא ר"ל
שירימו לשכור הבית למנחת המנחה ע"ב והנה הכתוב מורה
שאין הדבר כן אם ממה שאמר כל עם הארץ יהיו א התרומ'
הואת לכשיא בישראל מורה שאינו יתנו אותו וכדקח הכסף
לפרס לכשיא בישראל בעבור הכשיא שעשו זאת התרומה
למנחת המנחה והכשיא לא יבטל לעשותו בעד עבמו כי
ישראל יעשו בעבורו ועוד שהכתוב אומר בפי' ועל הכשיא
יהיה העולות והמנחה והכסף כמגיס ובמקדשים ובמנחות בכל
מועדי בית ישראל הוא יעשה את המנחה ואת המנחה ואת
העולה ואת השלמי' לכפר בעד בית ישראל וזה מורה הביאור
שלא היתה התרומה הוזה פעם אחת בלבד למנחת המנחה
אבל שהיה מדי שנה בזה שיתן כל אחד מישראל לכשיא
שהוא המלך זה המנחה והתרומה מן הבאן ומן המע' והשעור'
והמשמן והכשיא יהיה מוטל עליו לתת הכסף לעולות
לקרבנות והקמח והשמן הכסף למנחות כמגיס ובמועדים
ובמנחות אבל לא התמידים לפי שעל כל פנים והו קמים
הוא כבוד ומחבת השכל והוא אמרו הוא יעשה את המנחה

הגאולה העתידה והם חמשה יעודים הראשון הוא מה
שזכר מהמנחת בית המקדש וגם ירושלים והגדלתה
כמו שאמר ובהפילכם את הארץ בנחלה תרמו תרומה לה'
קדש מן הארץ וגו' שערין זה הוא שבו יעלה שאלך ישראל
ירמו תרומה למקום המקדש ולמושב הכהנים ולמושב
הלוים ואמר שהיה מזה אל הקדש חמש מאות קנים אל
חמש מאות מרובע סביב וממשיים אמה מגרש לו סביב וכבר
ביאר הכביא למעלה בספור כנין הר הכית שהמדה ההיא היא
מקנה המדה שהיה ארכו שש אמות וכבר התאמנו מפריגי
עמנו שיבאו מכלל הדת לכאז שהכנין היה והחלוקה הוזה
שראה יוקאל ראוי שזוכן בדרך כותבי ושהיא משל לשלמות
כפשוטן קבו בירושלם שלמעלה והוכיחו שאינה כפשוט' באמר'
שהם היתה כפשוטה הנה כפי הארץ והרוחב מהמדות ההמה
תהיה ירושלים יותר גדולה מחסי הישוב כלו והמקדש יותר
גדול מכל ארץ ישראל אבל שזיה הכל משל על השכר הרוחני
והביאור ראיה ממה שאמרו רבותינו וכנס לכרבה במהדרין
פרק חלק ובמסכת סנה פרק ג' ע"ב ועכבה אמר רבי אבא
תמי' סבי פת' הו' דלא קמי' קודשא בריך הוא שאמר סביב
סמכה עשר אלף וכתב רש"י בפירושו בירושלם שלמעלה
משערי קרא בסוף יוקאל וזה כלו טעות מבואר לפי
שמדברי הכביא יוקאל מבואר בגלה שהיה המקדש והר
הבית כלו מרובע ושהיה לו ת"ק קנים שהם שלש אלפים
אמות שהם מיל אחד וחצי מיל והעיר ירושלים כלה כן
המקדש וההר ותרומת הכהנים שהם ק"ב אלף אמה באורך
ושש אלף אמה ברוחב ותרומת הלוים כנדה במדה שהיא
ואחות העיר אשר בנד תרומת הלוים שהם לכנים עשר שבטי
ישראל שלשים אף אמה רוחב באורך ק"ב אלף כמנח כשנכרך
אלק תרומת הכהנים אשר בתוכו הר הכית והמקדש עם
אלק תרומת הלוים ועם חלק אחות העיר שיעלה הכל
מאה וממשיים אלף אמה ברוחב ומאה וממשיים אלף אמה
באורך וכמנח כל העיר ירושלים ומגרשה מאה וממשיים
אלף אמה מרובע סביב שהם שבעים וחמשה מילין באורך
ושבעים וחמשה מילין ברוחב וזה הנראה באמת מכוונת
הכביא גם כי הכתוב מבאר שאחות העיר שהיתה לכנים
עשר שבטי ישראל לא היתה רק שלשים אלף אמה רוחב על
שלשים אמה אורך ומאלה היו אלף וממשיים אמות לכל
דום למגרש העיר ומה שיאמר מהאורך לכד מורה ולכד
מערכ שהיא ששים אלף אמה לכד מורה וששים אלף אמה
לכד מערב יתנו לעובדי העיר וכמנח מהרובע הוזה שהיתה
שמת אלפים קמים רוחב ועשרים וחמשה אלף קמים אורך
ש שוב ירושלים שהיה בתוכה לכנים עשר שבטי ישראל לא
היה רק ארבעת אלפים וחמש מאות קמים ברוחב וארבעת
אלפים וחמש מאות קמים באורך והוא אמרו סביב שמת עשר
אלף כי סביב ארבע סמוותיה מארבע רוחותיה יעלה למנחה
עשר אלף קמים ויהיה א"כ אורך ישוב ירושלים כ"ז אלף אמות
ודמנה כ"ו אלף אמות שהם י"ב מילין וחצי באורך וי"ג
מילין וחצי ברוחב שהיא מהלך ארס בינוי כשליש היום ואין
לשמות' אם בזמן הגאולה שהיה ירושלים במדה הוזה כי

שמיע ישועה

ואת המנחה ואת העולה ואת השלמים ולכן כתיב ואת המנחה
הוא לאות הדברים הכתובים אליהם ואמנם הן עם
וכיון שאמר העולות והמנחה והנסך וראוי שתדע שהתורה
הוא אינה התורה ששייכה תורה לתת לכהנים כי התורה
שייכה תורה אינה רק מתרומת גופן וזבואת יקב ולא היו
מרימים מהבאן אבל התורה הוא היתה מיוחדת למלך
כדי שרנסו וכדי שהיא יתן כל הדרך למטות ולמנחה
ולעולה ולשלמים ומאשר אמר לכתר על בית ישראל
'ורא שלא אמר זה על השלמים הפרטיים אשר יעשה כל
אחד מבני ישראל שלמי תודה בעולותו לרגל והיעוד הזה
'יבואר בגלה מעבדו שלא יעשה ולא מקיים בבית שני
גם כפי דרך הנדרים אי אפשר לפרשו על התורה שהם
נותנים לכהנים כי אינה בזה האופן שזכר כאן אבל
הוא כלו לעת' לבא היעוד הג' במה זכר במנחת המזבח
שאמר בה אמר ה' אלהים בראשון כאשר למדש תקם פר כן
בקר תמים ומטות את המקדש והמדת הראשון הוא
למדש כיון כמו שאמרה תורה ראשון הוא לכס למדשי המכה
וכן מפורש ענין בראשון בארבעה עשר יום למדש יהיה
לכס הפסח וגו' יג' הכתוב שבוש הראשון למדש כיון ימכנו
את המזבח בקרבנות ואי אפשר לומר שנתקיים זה בבית
שני כי הנה נספר עזרא כתוב מיום אחד למדש השביעי
החלו להעלות עולות לה' וגו' וזה כתוב שהיה במג הסבות
אם כן לא הקריבו המלואים בביתן ואין לומר שיאמר שהיה
הקרבן הזה קרבן המדש הכתוב בתורה כי הנה הכתוב ספר
שה הפר יהיה מטות כמו שאמר ולקח הכהן מדש המטות
וזהו אל מוונות הבית ואל ארבע פנות העזרה לזכות
זה לא היה בקרבן המדש כי הפר היה עולה ולא
היו מוין מדמו אל מוונות הבית כלל גם על המזבח
לא היו מוין אל ארבע הפנות רק שני המזכות שהם
ארבע ולכן יחסי' בהכרח שהיה זה לעתיד לבא שיעשו
מנחת המזבח ביום הראשון למדש כיון בזה האופן אשר
בארו פה היעוד הרביעי בענין הקרבנות שזכר כאן
'יחזקאל עשה בהם שמויים מהמזות אשר באו בתורת משה
ראשונה כמה שאמר במג הפסח ועשה הכזיף ביום ההוא
בעדו וכעד כל עם הארץ פר מטות והנה בתורת משה לא
זכר בכל ימי הפסח פר למטות כי אם שער שאמר ושעיר
מטות אחד לכפר עליכם ואם אמר שיעשה זה ביום ארבעה
עשר שהוא ערב הפסח יהיה מדוש מוהלט שלא זכר כן
בתורה ושבית כמה שאמר ושבעת ימי המג יעשה עולה לה'
שבעת ערים ושבעת אילים וגם בזה שנוי רב כי עולת
הפסח לא היתה כפי התורה כי אם פרים כפי בקר צאים ואיל
אחד ושבעה כבשים ו'יחזקאל הוסיף בפרים והוסיף באילים
ולא זכר הכבשים ואלו שית באמרו ומנחה איפה לפר ואיפה
לאיל השטוף מנחת הפר למנחת האיל איפה לכל אחד מהם
והנה בתורה כתוב שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל
ורביעית באמרו ושמן הין לאיפה והתורה פתחה שלם לך
לאיל האחד שהיה מנחתו מלת שני עשרונים דבריכה

מל שית הין שמן ולמנחת כן הספר שזיהם סלת ג' עשרונים
הכרך שני הין שמן ואך ח' חזקאל כיון מדת הין לאיפה
והנה המדה לפר ולאלו ומחשית באמרו בשביעי במנחה
עבר יום למדש במג יעשה כאלה שבעת הימים כמטות
בעולה ובמנחה ובשמן וזה ג' כ' שני גדול כי הנה בשבעת
ימי המג לא היו הפרים שזים לא הולכים ומתמעטים ולא היו
האילים שבעה כי אם שנים בלבד גם היו עם ככל יום י"ד
כבשים לעולה שלא זכר יחזקאל כאן ובמנחה שזה מה
שזכרתי בסלת ובשמן גם כי לא זכר יין כלל הקרבנות האלה
כמו שזכרה התורה ושזית באמרו והעולה אשר יקריב הכזיף
לוי' כיון השבת שזה כבשים תמימים ואיל תמים ולכבשים
מנחה מתת ידו וזוה מהשנוי רב אם כמה שאמר שזה כבשם
ובתורת משה כתוב וזיום השבת שני כבשים ואם כמה שזכר
איל ולא זכר בשבת איל כלל בתורת משה ואם מה שזכר
מנחת הכבשים מתת ידו מה שזיה בתורת משה דבר
מוגבל ומחוייב וגם במדת המנחה והשמן שבה כמו שזכרתי
למעלה ושביעית באמרו וזיום המדש פר כן בקר תמימים
ושפת הכבשי' ואיל תמימים יהיו ואיפה לפר ואיפה לאיל תעשה'
מנחה ולכבשים כאשר תשג ידו ושמן הין לאיפה וזוה ג' כ'
שנוי רב אם ממה שזכר בעולת המדש פר כן בקר ובתורת
משה כתוב פרים כפי בקר צאים ואם מה שיעשה הכבשי' שזה
ובתורת משה כבשים כפי שזה שבעה ובענין המנחה והשמן
שמה ג' כ' כמו שזכרתי ושיעית באמרו וכבש כן כמנו תמים
תעשה עולה ליום לוי' בבקר בבקר תעשה אותו ומנחה תעשה
עליו בבקר בבקר שזית האיפה ושמן שלישיית הין וזוה ג' כ'
מהשנוי שזכר תמיד של אחד ולא זכר תמיד של כן הערבנים
וגם במנחה שנה שהתורה אמרה ועשרת האיפה קולת
למנחה כלולה בשמן כתיב רביעית הין ו'יחזקאל הוסיף בסלת
ובשמן עוד תשוב תראה שלא זכר יחזקאל כלל חמג השכונות
ולא מיום תרועה ויום הכפור' וגם לא תמח' מג שבעת ומי
יתן ידעתי ולמה לא זכר ג' כ' סדר עבודתם בשנוי או מבלי
שנוי כמו שזכר בשאר מופעי' ה' וכבר כתבנו קול' על השנויים
האלה במס' מנחות פ' התכלת עד סוף' וזמן פדשה זו עתיד
אליהו לדרשה כלומר שאין לנו יודעים לדרוש אותה לפי
מנחת התורה הן נמשיות ואך יעשה יחזקאל מדברי משה
אדוננו מפי הגבורה והלא אחרון הכתובים אשר זכרו תורת
משה עברי אשר נזית אותו במורכב על כל ישראל חקים
ומשפטים והנה רב אשי השב על זה מלואים הקריבו בימי
עזרא כדרך שהקריבו בימי משה ולא יעלה על דעתך שיון
רב אשי ואזר החכמים שהסכימו עמו שזכורוה זו של יחזקאל
כתקיימה בבית שני כי הנה נספר עזרא כתוב ויקם ישוע כן
'הונדק ואמון הנהכו' וזכורבב כן שלמי ואמון ויבנו את מזבח
להי' ישראל להעלות עליו עולות ככתוב בתורת משה אים האל'
והוא מה שזכרה שכי בתורת משה היו מעלין עולותיהם לא
כפי תורת יחזקאל כי תורתו וזכורבב זה כלל מורי' אלעזר
לכא באמר' אבל כוהל לומר שהיה דעת רב אשי ור' יוסי שאמ'
גם הוא כן שבימי עזר' עשו מלואי' כדרך שיעשה משה במדבר
אבל לא במספר הימים ההם כי הנה משה עשה למלואים

שבעת ימים וכיום השמיני התחילו הכנאים להקריב
 קרבנם אמנם בימי עזרא התחילו המלוואים כיום אחד למדע
 השביעי והתמידו בהם עד סוף שבעת ימי הסכות שהיו
 כ"א יום ויטבירו רב אחי שלעתי' לבא יקריבו ג"כ מלוואי' ועל
 ימי המלוואים נבא יחזקאל לא על הקרבנות המסודרים כפי
 התורה כי בתורה לא היה שבו חלילה ומס אמנם בימי
 המלוואים העזיזים אשר יעשו נבא הכנאי מה שיעשה בהם
 ממכה ומטאת ועולה וגלה בזה אם כן הכנאי שנראו
 באחד למדע שהוא יום ראש חדש ניומן יתחילו לעתיד לבא
 ימי המלוואי' ובוה השם שבאותו יום יקריבו פר בן בקר מט' א'
 ושכן יעשו בשבעת למדע שיקריבו פר שני למטאת לכפר על
 אים אונה ופתי אם מתוך השמחה ככנס באוג במקום שלא
 היה לו ראות להכנס שם וכבא חג הפסח בתוך אותם ימי
 המלוואים אשר שיהיה להם חג הפסח שבעת ימים מכות יאכל
 כי הנה לא טעה דבר במקו' הפסח והמנות אבל אמר שבערב
 הפסח שהוא בארבעת עשר יום למדע יעשה הכנאי בערו
 וכעד כל עם הארץ פר מטאת ולפי שכל שבעת ימי חג
 הפסח היו מכלל ימי המלוואים לכן אמר ושבעת ימי החג
 יעשה עולה שבעת פרים וגומר כי זה הוא כלו מקרבנות
 המלוואים באותם הימים מלבד מוסף הפסח הכתוב בתורה
 וגלה עוד הכנאי בזה שאותם ימי המלוואים לעתיד לבא יהיו
 מיום הראוון למדע כיון שאז נשלחו ימי המלוואים של משה
 כמו שזכרה תורה עד סוף שבעת ימי חג הסכות שבו נשלחו
 ימי המלוואים בבית שני כי הנה משה עשה המלוואים ז' ימים
 ושלשה כשכנה הבית עשה ימי המלוואים הכפל ממה שעשה
 משה ש' שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום וכבית
 שני עשו כפלם ממה שעשה משה שהם עששים ואחד
 יום ומפני שהבית העתיד הגדיל מעלתו וקדושתו מהמזבח
 שעשה משה והבית שבה שלמה ומבית שני הכנה מאד לכן
 בזה ית' שלעתיד לבא יהיו המלוואים מן הזמן אשר עשאו
 משה עד הזמן אשר עשאו בבית שני שהוא מר"ח ניסן עד
 כ"א בתשרי מהסכה אשר אזכור אחריה ובוה הכנאי כאן
 מה שיעשו לעתיד לבא באות ימי המלוואים אם בכל יום ובוה
 שיעשו ככס כן שבתו בבקר עם המנחה שזכר והיה זה מלבד
 תמיד של אחר ותמיד של בין הערבי' שבוה משה ואם בשבתות
 אשר היו באותם ימי המלוואים וביום המדע כי הנה כל זה
 הוא כמו מה שזכר משבעת ימי חג הפסח ושבעת ימי חג
 הסכות כ"ל קרבנות ימי המלוואים ההם שהיו אלה כלם מלבד
 הקרבנות האמורות בתורה ולפי שבוה לא דבר הכנאי כלל
 מהקרבנות שבאו בתורת משה לכן בדבר המסכים ממנו עם
 מה שכתורה לא כאמר ככתוב בתורת משה מפני שהיה דבר
 זולתי אליה באותם ימי המלוואים בלבד כי היתה הכנאה
 הזאת להוראת עשה לאותם ימי המלוואים ואחרי השלמתם לא
 נעשו עוד כי כן תמצא שזכר בספר עזרא שמיום א' למדע
 השביעי הקלו להעלות עולות וככללו בימים ההם מהמלוואים
 חג הסכות ולא כזכר שם דבר משמיני חג עברת אבל אחרי
 שזכר ייעשו את חג הסכות וגו' אמר אחרי כן עולת התמיד
 ולקדשים ולכל מועדי' וגו' לפי שהעולות הראשונות היו

מהמלוואים ואחרי כן הקריבו כפי מנות התורה בלבד ועל כן
 הוציא חג הסכות ולא כללו עם שאר מועדי' יי' כמו שכלל
 שמיני חג עברת לפי שער סוף ז' ימי חג הסכות היו מלוואים'
 ולא תחזוב שכלל שמה שמיני חג עברת עם חג הסכות כי
 אותה תראה אחרי כתוב שעשו כל הקהל השנים מן השני
 סכות ואם כאמר ייעשו את החג שבעת ימים וביום השמיני
 עברת כמשפט כן הענין בדברי יחזקאל שזכר ימי המלוואים
 ומה שיעשה בהם בלבד ואין סתירה על זה ממה שאמר כאן
 במנחת עולת היום בבקר בבקר מנחה ליי' מקות עולם
 תמיד כי לא אמר מקות עולם על אותה מנחה שזכר אלא
 להזהיר שלא יחשבו שבעבור העולה והמנחה הזאת אשר
 יקריבו בבקר בבקר בימי המלוואים יתדלו מהקריב התמידין
 שזכרו בתורת משה על כן אמר על אותם שבוה משה חת
 עולם תמיד יעשו את הככב כ"ל תמיד תורת משה שהם
 מקות עולם תמיד יעשו אותם עם הככב ועם המנחה ועם
 השמן אשר זכרתי שיקריבו בבקר בבקר שזה הוא יעלו תמיד
 לעול' הכל יום בבקר ובבקר מאותם ימי המלוואי' ואמנם למה
 לא זכר מנחה מדשה שיקריבו בחג השבועות ויום תרועה
 ויום הכפורי' אלא יהיו באותם ימי המלוואים כמו שזכר אותם
 בחג הפסח ובחג הסכות הנה הוא לפי שבחג הפסח רבה
 הקב"ה שיעשו קרבנות בעבור שמת הגאולה לפי שבמסן
 נגאלו וכניסן עתידים להגאל כדברי ר' יהושע ובחג הסכות
 יום פנ ג"כ הקרבנות מפני שאותה מלמדת גוג ומוגו שיהיה
 בימים ההם אבל בחג השבועות וביום תרועה ויום הכפורי'
 לפי שלא נעשה בהם דבר מיוחד לא כמוספתו בהם הקרבנות
 ובכלל אומר לך שיהיו ימי המלוואים מרזח קדש עד כ"א
 בתשרי לפי שבאותו זמן כלו תהיה הגאולה ומלמדת האומות
 ומפלת גוג ומוגו ומה תדע שדעות שני הגלמים ר' אליעזר
 ורבי יהושע אלו ואלו דברי אלהים חיים כי רבי יהושע עבר
 בתחלת הגאולה שזהו כניסן וכרי אליעזר שער בתלמי
 שזהו בתשרי ה' עור הב' ממה שאמר הכנאי הדקן אשר
 יבא הנשיא ושעבר החצר השנימית הפונה קדים
 יהיה סגור שש ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום המדע
 יפתח והנה פתיחת השערים האלה ופתיחתם וכן מה שאמר
 קודם לכן בספור הכנין על שער המקד' הח' כון הפונה קדים
 שאמר השער הזה סגור יהיה לא יפתח וגו' את הכנאי נשיא
 הוא שבו לאכול לחם לפני יי' לא כזכר דבר ממנו בבית
 שני והכנאי עשה בכבודותיו אלה עיקר גדול מזה באמר
 ובא הכנאי דרך אולם השער וגו' והשער לא יסגר עד הערב
 ואין המלט מהיות זה חרות גדול בזה עליו ית' לעתיד לבא
 ואי אפשר לפרש לא בדקן רומני כדברי הנגרים וכ"ש על
 זמן בית שני שלא היה שם דבר מזה כלל וממדת היעודים
 האלה יעידון יגידון שהם כפשוטם ואין בהם תוך רומני
 ואלא בתקיימו בזמן בית שני אבל שהם עתידים להתקיים
 לעתי' לבא וכבר ימנאו בכבודות האלה יעודים יותר מאלה
 שהם עתידים להתקיים ולא בתקיימו עד הנה וכשתפקד
 באו להיותם היותר מוכרמים ולבמדת הקבור ג"כ והעיקרים
 ה' לא כמנאו בדברי יעציהו ולכן לא ככללו בעיקר כבודות
 הכנאי

הנבואה

הי' תחלה כה אמר יי' אליהם זה גבול
 אשר תחמלו את הארץ לפני עשר שבתי
 ישראל וגו' עד סוף הפרק וגם נבואה האת באו היעודים
 היעוד הראשון שיבאו כל יב שבעי ישראל בגאולה העתידה
 ויזכו להשתתף על אדמת הקדש וכבר התבאר זה במקום הזה
 חכמת הביאור אם באמרו אשר תחמלו את הארץ לפני עשר
 שבתי ישראל ואם כמה זוכר ארצם כל שבע ושבע שבתי עמנו
 בפרישה ואלה שמות השבטים שזכר דן ראשונה ואשר וכפתי
 ומנשה ואפרים אשכנז וזבולון אשריו ויהודה אשריו ואשרי
 כן זכר בכימון ומעון אשריו וששבר אשריו וזבולון אשריו
 וגד באחרונה זה לך עדות ברורה שזוהו השבטים כלם בזמן
 הגאולה העתידה אם לא נעדר ולא נתקיים זה בבית שני
 כי לא שבו שמה השבטים האלה וגם אי אפשר לפרש שמונת
 על השבר הכוזבי אם לא בדרך היות והכלי' שאין ראוי לשום
 להם לב והיעוד הב' בענין הגולה והוא שלא תהיה כחלום
 כמו שהיה בימי יהושע לגובלותם והשבע שהיה
 רב באוכלוסין היה חלקו רב והשבע שהיה מועט באוכלוסין
 היה חלקו קטן כמ"ג לרב תרכו את בבלו אבל לעתיד
 לבא רבה הקב"ה שלא יהיה כן אלא שכל השבטים יבאו
 חלקים שוים בין שהיה רב אוכלוסין או מעט ועל זה אמר
 כאן ובחלקם אותה איש באיניו כי זה על השבטים כאמר ר"ל
 שלא יבאו איש כפי פקודיו לא שיעשו בכל ארץ ישראל ממזרח
 למערב כרצועות שוות בארץ וכחכם כמקשר השבטים וכל
 אחד מהם יטול רצועה מהן כזוהו זה לזה כי החלוקה אשר
 עשה יהושע כזה עליה משה לפי שעה ולא היתה מכוה לדורו'
 ואמנם היה זה כן לפי שחלוק הארץ שעשו בימי יהושע לפי
 שהיה חלק ראשון פעשה איש לפי פקודיו ולרב הרבו בחלתו
 אמנם לעתיד לבא ראה הקב"ה שאין ראוי לעשות החלוקה
 כך לפי שהיו עשרים המיתם לחיות וישובו איש אל אמותו
 ואיש אל משפחתו ואם היתה החלוקה כעשה לגובלות
 העולים מן הגלות אולי שיטנו לשבע מה גורל מועט לפי
 פקודיו וכאשר יסו מתיו ככלותיו יקומון לא תכל ארצם
 הארץ ומפני כן ראה יי' שיחון להם כלומר לעולי הגולה
 חלקים שוים כחלום וכל שבע יעמוד לגורלו מהקמים
 שתייה ממנו אם מעט ואם הרבה באופן שלא יאיר עליון
 כלה לשבע האחד על האחד וגם זה היעוד לא נתקיים בבית
 שני כי לא בחלקה שמה הארץ לשבטים וענינו בהכרח חלק
 גמלי ולכן יסויי' שיתקיים לעתיד לבא והיעוד הב' באשר
 והיה תפילו אותה לכם ולהגרים הגרים כחוככם
 אשר הגלילו בני' כחוככם והיו לכם בארצם כבני ישראל אחי'
 יסו כחלום כעון שבעי ישראל והיה שבעט אשר גר הגר אתו
 שם תתנו בחלתו וגו' ויורר ב' הנה בחלוקת הארץ שנעשת בימי
 יהושע לא בחלקה כי אם לשבטי ישראל והגרים הגרים
 אתם בותה תורה לאהוב אותם ולא להיבותם אבל לא שבו
 להם כלה אבל כאן גלה הכבי' שלעזיר לבא יבטלו הגרים
 בחלוקת הארץ כארצם כבני ישראל לא שיחן להם חלק כפי
 עמם שבעט אחד אלא שתחלק הארץ לשבטים והשבטים
 יסקו חלקם לבתי אבותם וכללם ייהי' בגר בארצם והוא

אמרו והיה שבעט אשר גר הגר אתו שם תתנו בחלות הארצם
 למה לא היה כן בימי משה וכוה השם עליו לעתיד לבא
 הוא שהעבר רב שעלו עם ישראל ממכרים לא גלוו אליהם
 בגלותם ולא סבלו בסבלותם אבל כשאזו הכללם וגאולתם
 התעוררו עמם וכמ"ס וגם עבר רב עלה אתם כי בזמן
 העלייה גלוו אליהם לא קודם לכן וגם הם היו לזכר מכשול
 ולאזן מנף לבני ישראל כמעשה העגל וכסא' הפעמים שטאו
 במדבר ולכן לא זכו להשתתף עמם אחנם לעתיד לבא
 לא אמר הכבי' שתחמלו עם בני ישראל הגרים אשר ילכו
 אליהם בזמן הגאולה כי כבר אמרו חז"ל שאין מקבלין גרים
 למוות המהם אבל כזה זה על הגרים שבהיות ישראל בגלות
 גרו עמם וקבלו ברית קדש וקבלו מצוות הגלות ולכן
 אמר כאן הגרים כחוככם אשר הולידו גרים כחוככם ר"ל שכבר
 כאמרו אתם וככל בית להם כן ולכן היה ראוי שמהטוב ההוא
 אשר ייטיב יי' לישראל יקמו חלקם וגם היעוד הזה לא נתקיים
 בבית שני כי לא בחלקה הארץ לא לשבטים ולא לגרים
 והיעוד הד' בענין ירושלים והוא שבהיות ישראל על אדמתם
 בשלה קשה בגורל יהוד' וקשה בגורל בכימון ואשר השבטים
 לא היה להם בה חלק וכללם אבל כן ביאר הנביא שחלוקת
 הארץ לא יעשו כשכר כמו שעשה יהושע יב חלק' ללב שבעי
 ישראל אבל שיעשו מן הארץ כלה יב חלקים והיו חלק מהם
 ללב שבעים והחלק הא' היה תרומה ליי' ליושב ירושלים
 ולכהנים וללויים ולאשר הדברים אשר זכר והם החלק ההוא
 המיוחד לבניה כוה לוי' לקדש יי' וירומה מכל הארץ כי אלו
 השבטים כלם ירימו מכל חלקיהם אותה תרומה ליי' ולכן
 זכר גבול דן וגבול אשר דן וגבול כפתי וגבול מנשה וגבול
 אפרים וגבול ראובן וגבול יהודה ואשריו גבול התרומה
 ואשריה זכר גבול בכימון וגבול שזעון וגבול יששכר וגבול
 זבולון וגבול גד באופן שהיה חלק התרומה בין יהודה ובין
 בכימון ומפני שהיתה ירושלים כזה האופן מכל השבטים כשהו
 לכן זכר הכבי' בסוף הפרק שהיו שבעי ירושלים על שמו
 שבעי ישראל שנים עשר שנים שהם שלשה לשבטן שער ראובן
 שער יהודה שער לוי ושלשה למזרח שער יוסף ושער בכימון
 ושער דן ושלשה לדרום שער שמעון ושער יששכר ושער
 זבולון ושלשה למערב שער גד ושער אשר ושער כפתי
 ואמנם יהיה זה בן ר"ל שיהיה ירושלים מכל השבטים לעתיד
 לבא לפי שהיה לכל אחד מהם חלק שזה בקדושה ובקורבה
 אל האלהים הלא תראה מה שנאמר בימי רכבעם מהקרת
 העם מאשרי יי' ושדלנו מעלות לירושלים לפי שהיתה
 לבני יהודה ובכימון ואם היה לכל השבטים חלק שזה לכל
 אחד מהם בעיר לא היו כמנעם מעללות שמה לכן רבה את
 שלעתיד לבא יהיה כל הקהל האחד בני האמהות כבני
 הגבירות וההשבעים יהיו קטן וגדול שם הוא כמדונה שזה
 ושער אחד יהיה לכל אחד מהם לכבוד ולמפארת ולאזו
 יסקתם וחלקם בעיר השם וגם היעוד הזה מבואר בגלה הוא
 שלא נתקיים בבית שני כי לא היו שם כל השבטים ולא בחלקה
 הארץ אליהם ולא היו שבעים לשבטים כירושלים היעוד הה'
 שכלל הכבי' בכאן שחמותו חלק יי' שיעשו בארץ תרומה ליי'

ויקמו

יקחו אמרו באמצע הכנעני העובד ממוצא למערכ כ"ה אלף
 קנים אויבן ובה' אלף קנים רוחב שהוא רוחב כל חלק וחלק
 מהם ובארץ המרוכזת היא יהיה הר הבית והמקדש ומושב
 והכהני' והלוויים ועיר ירושלים והמגדלים וחלק עובדי העיר
 והכותר מהחלק והכנעני היה לנד מורס ולנד מערב עד
 סוף תמוס ארץ ישראל יהיה לכשיא שהוא מלך ישראל כמ"ט
 והכותר לכשיא מה ומה ונו' ועליו כאמר למעלה כי יתן
 הכשיא מתנה לאחד מבניו במלתו היא לכבו תהיה אחוזת
 היא בכמה לפי שהיתה הארץ היא כמלת הכשיא בפרכ
 ולכן יוכל לתת ממנה לכבו ככנעו אבל התנה הכתוב באו'
 לאים מבניו כ"ל סיבול לעשות מתנתו מבניו הזכרים
 ולא לבנות וזמנה למה הוכרך לומר זה בכשיא כיון שכל
 איש ישראל שם בדיו הנה שיהיה מלתו לכבו הנה הוא לפי
 שלא יתשוב קושט שנתן הקב"ה מתנה הזאת מן הארץ לכשיא
 כדי שיתפרנס בה לפי כבוד כשיאיתו ויתחייב מה שגם שיהיו
 בני רבים לכשיא לא יירש כמלתו זאת כי יאם בני הגדול היושב
 על כסאו יורש כשיאיתו כיון שאותה מתנה יהיה מיוחדת
 לכבוד הכשיאית וכן הוא הענין אצל מלפי אדו' וישמעאל כלם
 אמנם שאר אחיו יקחו מהמטלטלין אשר נשאר מאביה אבל
 לא ממלת הארצות שאם לא היה כן תשכר ותחלק המלכות
 לחלקים דקים פחות אותה פתים ויתרבו החלוקים עד אין
 חכמית לכן ביאר כאן הכשיא במאמר השם שלא יהיה ענין
 המלך המשמש כשיא ישראל באותו אופן כ"ל שכל כמלתו יירש
 הבן הכבוד המולך אחריו ושלא יוכל הכשיא לתת ממנה לאח'
 משאר בניו לא יהיה כן אבל כי יתן הכשיא מתנה לאים מבניו
 איש זכר ולא קבנם כמלתו הא' כ"ל מתנתו קיימת כיון
 שנמלתו היא ולבניו תהיה כלומר כלם עתידים לירשה כי
 אחוזתו היא בכמה אבל אם יתן הכשיא מתנה ממלתו לאים
 מעבדיו לא תהיה אותה מתנה קיימת כי אם עד שנת הדרור
 שהוא היוכל ואז תשוב המלכה לכשיא כי הנה כמלתו לבניו
 תהיה לא לאים זר ואמנם הסבה בזה היא לפי שהכשיא לא
 היה יורש בתוך שבעו כלום כאשר אנשי שבעו ואתה כמלה
 שבתן לו השם ממלך תרומת השבטים היה מפני מה שערס
 עבדו בכבוד הארץ ובחלוקה והיה זה לו כמלתו להורשה
 לבניו כמו שכל איש מישראל היה מוריש ג"כ כמלתו לבניו
 ואמנם לענין הכשיאית היה למלך התרומה שהיו לו כל
 עם הארץ מהשע' והשעור' והשמן והבצק שהיה דבר גדול
 מדי שנה בשנה כמו שזכר למעלה ומה שהיה מביא ממנה
 לעולה ולמנחה ולשלמי' היה מעט והכשיא היה לו להתפרנס
 כפי כבודו עם שאר משפטי המלוכה אבל המלכה אשר נתן
 הקב"ה למלך המשמש מפאת עבדו חלק עבודתו בקבון
 הגלויות וכבוד הארץ היה מהראוי שירשנה בניו כלם וגם
 היעוד הזה מביאר הוא שלא נתקיים בבית שני כי עם היות
 שהיה שם כשיא מביט דוד בקרב הסנהדרין לא היה לו חלק
 ובמלה בארץ לקומה מתרומת השבטים וגם הדברים האלה
 כלם אין להם ענין כבוד הרוחני אשר לקחו להם בני אדום
 לבוס שמה מאמת כבואת דבריהם וממדת היעודים האלה

ג"כ נעקו חזנה שהם כפשוטם ואמיתתם הוא הנראה בהם
 ולא נתקיימו בזמן בית שני אבל הם עתידים להקיים
 לעתיד לבא ורובם נוספים על עיקרי כבואות ישעיהו
הרי לך עמ' כבואות מדברי יחזקאל הכשיא שכלם
 עדות בכורה על גאולתנו העתידה ולא
 אחת מהם שכפי הסבוא הישרה והשכל הכשיא כפי התאנות
 וההרגלים כוכל לסרסה לא כדרך הכשרים על הגאולה
 הרוחני' כפי יעוד הן ותבאיהן ולא ג"כ שנתקיימה בזמן בית
 שני כדברי הסכלים הדוכרי' על "תועה ואין ספק שישקאל
 זכר כל מש שזכר בכיבור גדול ומאמרים מפורשים עם
 היות שלא היה לו לשון למודים ויופי המליצה כמו שהיה
 לישיעיהו וגם לירמיהו וכבר בארתי בהם מה שסכימו עם
 כבואות ישעיהו ומה שאוסף הוא עליהן כי ביאר זה מה
 שלא ביאר זה עם היות שכלם נתנו מרועה אחד והעיקרים
 אשר הוסיף בהם הכשיא הזה הרמזת ביאור ושלמותו ויתר
 מכל שאר הכשיאים הם משה האחד נקמת שאומות כמו
 שבא בכבואה הג' ובכבואה הג' מגוג ומגוג שביאר האומות
 אשר תהיה בהמה הנקמה מה שלא עשה כשיא אחר באותו
 ביאור כמוהו והכ' מתשועת ישראל וקבון גלויותיהם וכ"ה
 בסוף הכבואה הג' שבארתי ולא אותיר עוד מהם שם שאפי'
 אחד מבני ישראל לא יאמר בארצות הגוים וגם זה בשלילה
 מוחלטת לא אמרו כשיא אחר הג' שיאזכו עשרת השבטים
 ויהודה ובנימן גם כן בגאולה העתידה כמו שיבאר בכבואה
 האחרונה בזכרו את השבטים כלם אחד אחד בשמו איש לא
 נעדר וגם הפרטיות המופלג הזה לא עשאו כשיא אחר הג'
 שייחולך מלך מבית דוד על כל השבטים יחד כמ"ט ולא
 יהיו עוד לשני גוים ולא יאנו עוד לשתי מלכות עול וגו'
 ואמ' ועבד' דוד מלך עליהם רועה אחד יהיה לכלם הע' פכת
 תמימת המתי' שביאר בפר' ששית הנה אפי פותח את קברותיהם'
 עמי גו' ונתתי רוח' בכס ומייתם והנחתי אתכם על אדמתכם
 הרי לך מבואר כגלה שבמדת העיקר' האה שהם הא' והג'
 והד' והי' מעיקר' כבואת ישעיהו הרבה יחזקאל הכשיא
 הכיבור וההתודעות יותר מולתו מהכשיאים כלם ומלבד
 זה עוד כבא על בקמ' אדום שהוא העיקר' הב' ונתשוב הכבוא'
 והשכינה בישראל שהוא העיקר' הג' ושל' ישובו עוד לגלות
 וימול השם את כלם שהוא העיקר' הא' ושיקבלו האומות
 אמונת השם שהוא העיקר' ה"ב אבל כבא בהם באותו אופן
 שבבאו שאר הכשיאי' ואמנם בהתקבנות ירושלים ובית המקדש
 שבנין המקודש העתיד ובתרומת הכשיא ובכבדת המזבח
 ביומי המלוואים ובחלוקת הארץ לחלקים שונים ובכמלת הגרים
 ובכמלת הכשיא והיות לכל שבט שבט חלק בירושלים ושעריה
 הם דברים מחדשים בכבואותיו שלא זכר אותם כן
 אחד משאר הכשיאים ולפי שהוא חזק לבות בני ישראל
 בכבואותיו נקרא מלכה מבטן יחזקאל כ"ל מספר חזק האל
 גבורתו בגאולה העתידה :

המבשר טוב השם הוא הכשיא הושע בן בנרי
 בכבואה הראשונה מספרו
 ראשיית תמלת דבר ה' בהושע וגו' עד שיענו דבר ה' בית
 ישראל

משמיע ישועה

ישראל וקודם שאמרם הכבואה הזאת ראיתי להעיר בעבוכה
 ספקות הראשון מה ענין אמרו ולד זכוכים כי אם היו אלה
 המכרים בפרשה כמו שפירשו המפרשים שנעבוד שהיתה
 אמת וזכה היו הם בספק ממזרות הוא דבור מותר וכוזלת
 מקומו כי הנווה היה ראוי שיהיה לבד קם לך אשת זכוכים כי
 זכה תונה וגו' ואמר זה יאמר ותהר ותלד לו כי הכבואה לא
 היתה כי אם על לקומו האשה וממנו במשכו הכוכים גם כי
 אחרי שלקח הכבוי אשתה הנה הכבי אשר הולד זה ממנו
 לא היו ככר בני זכוכים כי אף על פי שהיא היתה זוכה קודם
 שלקחה אם אחרי כשאיו לא זכתה תחתיו כשרים היו הכוכים
 ולא בני זכוכים והספק השני מסדר הכתובים וזכרם
 שאמר ראשונה והשני מילכות בית ישראל וזהו לומר עוד
 והיה ביו' ההוא ושכרתי את קשת ישראל והוא ענינו מה שאמר
 והשכרתי מילכות בית ישראל וגם אמר שלשית על הבת קרא
 שמה לא רוחמה כי לא אוסיף עוד ארסם את בית ישראל
 ואם כבר יעד על השכרתי בשם הבן יורעל ועל שבר מלכותו
 לא היה נורך לשם הבת לא רוחמה לזה הענין ענינו והג'
 מה ענין שם יורעאל המוכר בדברי הכבוי הזה פעמים כי
 הנה אמרו ראשונה ופקדתי את דמי יורעאל על בית יהוא
 ימוכש ענינו שהוא שפיקוד הדמים אשר טק יהוא ביורעל
 מבית אסאב על ביתו במות זכריה שהיה מכבו והספק
 מלכות יהוא מישראל אבל אמרו ושכרתי את קשת ישראל בעמק
 יורעל אין ענין לו כי הוא באמר על מורכן שומרון ע"י מלך
 אשור שהיה בימי פקח בן רמליהו וכימי הושע בן אה שלח היו
 ככר מבית יהוא ומה להם בעמק יורעאל ועוד אמרו אשר
 קד כי גדול יום יורעאל שהוא רמז ליום קבוץ הגלויות למה
 קראו יורעאל והיה שם הגאולה בשם המורכן ענינו גם אמר
 אחרי בן והארץ תעבה את הדגן ואת המירן ואת היצהר והם
 יענו את יורעאל וזה אי אפשר לפרשו לא על יום המורכן
 ולא על יום התשועה כי אם על ישראל והספק הד' אמרו
 ויגמול את לא רוחמה ומה ראיתה הכבואה לפרש גמלה את
 לא רוחמה והיה די באמרו ומה עוד ותלד בן הלא תראה
 שבכבואה לידת יורעאל ובאשר בא לזכור לידת לא רוחמה
 לא אמר ותגמל את יורעאל אבל אמר בלבד ותהר עוד ותלד
 בת כי היה זה בבבד הנריך לענין הספור והכבואה לא
 טחוכר כאשר גמלתו והספק הה' הוא מה שאמרו בספר
 דכורב על והיה מספר בני ישראל כחול הים אמרו שם
 דבי רב אמר יש פשוטות פשוכות זו לזו וכמוקות זו מזו
 כדמוק מוצת-ממעבר כי אחס לא עמי והם מספר בני
 ישראל כחול-הים מה ענין זה לזה וכן התעוררו עליו
 בפרשה ומה שהשיבו עליו דרך דרש הוא וכה ענינו יש
 להקשות כמה שאמר אמרו לאמיכם עמי שהוא כמה וסמך
 לו ריבו באימכם ריבו בוכרון פשעם ואורך הגלות הגבור
 עליה והספק השני הוא באי' וארשתך לי לעולם וארשתך
 לי בנדק וכמשפט וגו' וארשתך לי באמונה ולמה אמר
 שלשה פעמי' וארשתך והיה די באמר בולל לבלם והמפרשים
 אמרו שהם כנגד שלשה גלויות שגלו ישראל במצרים ובבבל
 ובגלות אשר אסגרו היום אבל וארשתך הוא תמיד לשון

פתיד ולכן אין ראוי שיפרש על גלות מצרים שכבר עבר
 וגם לא על גלות בבל לפי שבגאולה העתידה היו הדברי כל'
 והספק השביעי בפרשת ויאמר ה' אלי עוד לך אהב אשה
 אהובת רע שבאה בתוך הכנמות ומי יתן ידעתי עבוכה אם
 היא מעבין תוכמה או מעבין נמה ומה נורך באהבת האשה
 המגורשת אחרי שכבר זכר למעלה לקומת אשת זכוכים
 והענין כלו אמ' ועוד כי מה נורך היה כמה שהודיע ואכרה
 לי במשנה עשר כסף ומהר שעורים ולמד שעורים ולא זכר
 בזה הכמשל כלל ולא ידענו ענינו והנה שלקח אשת
 זכוכים לא זכר דבר מזה גם אמרו אשר זה כי ימים רבים
 ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר הוא ספור ענין הגלות ואינו
 מכלל הכנמו' ולמה לא אמר ללא אלהי אמת או ללא תורה
 וזכר המלך והשר שאין ענין הכבואה בהם גם זכרו בכלל
 הדברים ההם מנבה ומרפים הוא זר מאלד כי בהיותם
 מואלת מצבה ומרפים היה מספר שבסם לא גלוים ועמה
 שמה פירוש הכבואה הזאת על פשוטה הנה הכבואה הזאת
 הלל פירטה על פי פשוטה שבה השם את הכבוי שיקח
 אשת זכוכים כמו שזכר וזהו עשה כל זה בפעל לאמציאות
 אמנם הרב המורה בכבואה הזאת וכדומות אלה פירש
 שהכל היה במראה הכבואה שגראה לו כאלו נהו השם
 כן וכאלו עשה הדבר כמו מספר וכן תרגמו וזמן על דרך
 משל ואין לנו להכריע בכאן מהדעות האלו הה' או זה יבאר
 וכמשך הדברים כפי פשוטם וכפירוש ספר הושע בכבואה
 בגזרת האל וכאמר שהאל יתעלה בזה לכבוי בכבואה הזאת
 על שנים שנים זכות האמת היא זוכר עליה בתמלת הכבואה
 קם לך אשת זכוכים והשנית היא מה שכאמר אחרי בן ויאמר
 ה' אלי עוד לך אהב אשה אהובת רע ומאכפת ואין ענין שני
 הכבואות האלה אחד לא כדרך המשל ולא כפי הכמשל כי
 הראשונה בזה לכבוי ושיקמה לו לאשה בלקומו כמו שאמר
 קם לך אשת זכוכים והשנית לא בזה שיפאנה ויקמה לאשה
 אלא שיאכהה וכן בענין הכמשל הראשונה היתה רומות
 למורכן ישראל ועבשם על הטאתם בהיות' על אדמתם והשנית
 רומות על שמירת הקב"ה את עמו בגלות והתרחקם מדרבי
 העבודה וזה שהיו להם ראשונה וכמו שיתבאר והנה הנווי
 הראשון היה בתמלת דבר ה' בהושע רובה לומר כשהתחיל
 להגב' שמיד אמר לו יתעלה הושע אדם בלא אשה שרני בלא
 כבוד ולכן קם לך אשה אבל אשתה אשה תהיה אשת זכוכים
 רובה לומר שזכתה עם אנשים אחרים בלא קדושתן ובלא
 כבודם ושהיו לה מאהאנשים ההם לרי זכוכים כי זהו המורה
 על זכותה שלא חובל להבטיחו וכמו שאמר וזכה תמר כלתך
 וגם הנה לזכוכים כי הכריון והלידה וזכה תמר כלתך
 על הזנות והיה זה רמז אל ישראל שלקחה השם יתעלה לו
 לעם עם היות שקודם לכן בהיותם במצרים היו עובדים
 אלהים אחרים כמו שפירש ביחזקאל והעיד עם זה אל
 זנות ישראל והודה בהיותם על אדמתם כמו שאמר כי זכה
 תונה הארץ מאחרי ה' והויתן שם הספק הראשון וזכר
 שפחה הכבוי כאשר נהו השם ולקח לו את גמר בת דבלתים
 מבני ישראל השם כי גומר הוא גמרת בלתי וגמר שגמר
 ותכלה

ויבנה מלכות ישראל ולפי שהכניס אשר נולדו לבניא
ממנה היו רמו למה שהיה בישראל ויהודה וכמ"ס ישעיה
הנה אנכי והלויים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופסים בישראל
לכן זכר שילדה לו בן ושקראה שמו יזעאל להגיד שגודו
מעט יפקוד ה' את דמי יזעאל על בית יהוא ואין הכונה
שיפקוד השם על בית יהוא דמי אחאב וזיתו כי הנה הנביא
אמר ליהוא בדבר ה' בעת שהסגור בה אמר ה' אליה ישראל
משחית למלך על עם ה' אל ישראל והבית את בית אחאב
אדוּך ונקמתי דמי עבדי הכבאים וגו' ומה החטא שחטא
יהוא חס בן בדבר הזה כל שכן שאמר שגשג יהוא כל הכקמה
היה כי לאמר ה' א יהוא יען אתר העיבות לעשות השר
בעיני ככל אשר בלבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישבו
לך על כסף ישראל אבל פירוט הכתוב הוא באמת שמפי
שבעמק יזעאל כפקודו מטאח אחאב על ביתו ויבא זרוע ה'
להקם בו לכן קרא כל נקמה ומשפט אלהי יזעאל לפי
שהוא זרוע האל שטה על עוכרי ע"ז להמריבם ובעבור
שהוא גם הוא עשה הרע בעיני ה' ככל מטאח ירבעם לכן
אמר כאן ופקדתי את דמי יזעאל על בית יהוא רונה לומר
שיפקוד על בית יהוא כאותה פקידה שפקד את דמי אחאב
ביזעאל וביאר מה היא הפקידה אשר יפקוד על בית יהוא
באמר והשכתי ממלכות בית ישראל רונה לומר שתשבות
מבית יהוא מלכות בית ישראל אלא יהיה מהם עוד מלך על
בית ישראל שהיא מלכות עשרת השבטים הנה אם כן לא
אמר והשכתי ממלכות בית ישראל על מורכב שומרון כי אם
על מורכב בית יהוא בלבד ששכתי ממנו ממלכות בית ישראל
וספר עוד שרמוז לדתי יזעאל על מורכב ישראל כלו אם מלכו'
בית ישראל ואם מלכות בית יהודה שכלם ככללו בשם ישראל
לפי שאמר מות מלכי בית יהוא התחילו הגלויות זה אמר זה
ראשונה כראובן וגד ומני שבט המנשי אשר בעבר הירדן
ואשרי בן גלות וזולתו ונחמתי ואשרי בן גלות שומרון ואשרי
בן גלות בני יהודה ועל כל הגלויות שנמשכו אשרי כן אמר
והיה ביום ההוא ובשרתי את קשת ישראל בעמק יזעאל כל
שבון ההוא שכל אשרי שתשבות המלכות מבית יהוא יסבר
ה' הוֹך ישראל ויהודה בכל גלויותיהם ואמר שהיה זה
בעמק יזעאל רונה לומר כי באותה מדה שפקדו מטאח
אחאב ביזעאל על עבודה זרה שגשג ושגס כן נפקדו באות'
מדה מטאח יהוא כן יפקד עון בית ישראל ובית יהודה מפני
עון הע"ז שהיה גם כן בידיהם כי יזעאל זרוע ה' פלס
ומחזר משפט בידו להעביט כלם על מטאחם באופן שזה
בהיות מטאחיהם שום הדין לך בזה רמו יזעאל הכולל
לבית יהוא ולישראל ויהודה והואו השללות כ"ג' ואפשר
לפרש יזעאל מלשון זריעה שזרע האל נקמו על אויביו
לכן בקרא כן הנביא יזעאל היה לאות שזרע האל נקמתו
על בית יהוא כשיסיר ויבית מלכות בית ישראל ממנו ושגס
כן יזע האל וזרועו נקמתו על ישראל אם בעצרת השבטים
ואם ביהודה ובממך אשריהם ואשרי שגשג הכמו במורכב
ראשון עשה רמו אמר לענין בית שני ועליו אמר ותהר עוד
ותגד בת כי הנה יקם הבית למלכות ישראל למולשתי ולפי

שהיא היתה כפי הרין והאמת כבשתי למלכי יהודה וכן מה
לעמיד לבא וכוהו האל שיקראה לא רוממה לרמוז שפקידת
בית שני לא יזכו עשרת השבטים כמו שזכרו יהודה ובנימין
הוא אמרו כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל והרחמים
הם באובם על אדמתם ומלת כי כפא אשא להם אפסר
לפרשו מלשון כפא כמו כי תפאן אל הארץ יאמר לא אוסיף
עוד ארחם את ישראל כאשר כפא אשא אותם בגלות ואם בית
יהודה ארחם כלומר מלכות יהודה שבנימן ככלל עמו ארחם
אותם וזה כפיכא מבלות ככל ויזכו על אדמתם בבית שני
ולפי שעלו שמה ברשיון כרס מלך פרס שהעיר ה' את רמו
לאלם לכן אמר ולא אושיעם בקצת וסחרכ ובמלחמה וגו'
ויזקן תרגם כי כפא אשא להם מענין סליחה כרס אם
יזוכו משבך אשכח להון וכדי שלא יהיה העיקר ססר מן
הספר ראוי לפרש מלת כי מלשון אלא שהוא אמר משמושו
כאלו יאמר לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל אלא
כשפא אשא להם רונה לומר כאשפא להם על עונותיהם
באשרית הימים והישר ככון בעיני שפא אשא להם הוא
מענין שפא על דרך גס אפי כפא זי את יד להם במדבר להפנין
אותם בגוים ולורות אות' בארנות יאמר שגלה אותם ושלא
ירחם עליהם להשיבם בפקידת ככל ושפא יש וישבע להם
על זה ואחם את בית יהודה ארחם כלומר שאושיבם על
אדמתם בפקידת בית שני ולפי שהיה הגלות והעדר הרמאים
לבית ישראל גמול מעם הם הרעשם לכן אמר על לא רוממה
בלבד ותגמול את לא רוממה שהיא כעצת טעם למה כתפ"בו
בית ישראל גלות ושלא לרחם על הם ואמר שלא היה זה
לאכזריות השם יתעלה כי אם לתת את בית ישראל אשר הוא
לא רוממה תגמולה כפי מעשיהם וכבר ידעת ששפאופי
הדברים באו כנבואות רמזים גדולים ואשרי שאמר בקבור
ורמזות גלות השבטים ופורכו יושלם רדאשון ופקידת
בכל לבני יהודה ולא לבית ישראל זודיע עוד מורכב בית שני
כמותו הן השלשי אשר נולד לבניא וכוהו השם לקרא שמו לא
עמי להודיע שבני יהוד' אשא בבית שני לז' יהיו עמו במעשיה'
והוא יתעלה לא יהיה להם ר"ל שזה ואשגח כי תתקן
שכינתו מכיניהם וכבר קרא יזעור בתהלת ספרו כשמו
על יהודה ורש"ל את בני יהודה שפרט עמי כמ"ס על מלכו'
שכא ישראל לא ידע ועל מלכות יהודה אמר עמי ל' התטון
ולכן אמר כאן על בני יהודה כי א' לא עמי ואנכי לא אהי'
לכם רוממאל מורכב בית שני והוזהר השאלה הכביעת
ואחם מה שאמר סמוך לזה והיה מספר בני ישראל הוא
לפי שהנביא היה עתיד לזכור את ישראל והתחיל תוכחתו
מהגדת העת דות ביערו אותם גלות מלכות ישראל ומלכות
יהודה על מטאחיהם ופקידת בני יהודה מככל וגלותם אשרי
כן בעבור עונותיהם ושגור באשרית הימים יזכו אל
אלהיהם ויתקבצו על אדמתם אשרי הגלות הארוך והוכיח
מכל זה שידעו כי רע ומר עובם את ה' אלהים כיון שזמק
להם ממנו רעה הרבה ואיך עוכל להם שאפו מדרכיהם
הרעים כדי שלא יבאן לגלות ולא יעזבו לאולה העת דת
וזה קמיכות התרשיות שאמר שזודיעם הגלויות העתידות

בשמי' ישיבה

לא זכר מיד ארזיהם הגולה העתידה שהיא תכלית
הגלות כלם והנה אמרו והיה מספר בני ישראל ואמרו אשר
לא ימד ולא יספר יראה שהם מאמרים סותרים כי המספר
הוא הסיפור ומה שאינו מספר לא יכול תחת המספר אבל
פירוש הכתוב כן הוא שהיה מספר בני ישראל כמספר מול
הים שהיה יש למול עם כל רביון מספר כיון שאינו בלתי
בעל תכלית אבל הוא מספר רחוק להמציא ולהספר מפני
רביו וזהו אמר והיה מספר בני ישראל כמול הים שהוא
בעצמו יש לו מספר מוגבל אבל מפני רביו המול לא ימד ולא
יספר כן יהיו בני ישראל שהיא האומה כלה מתרבים במינותם
כל כך שהיו כמו הקול בעבין המספר שהם בעצמם יהי להם
מספר אבל לרבוים לא ימדו ולא יספרו והנה המושל כמול
הים לפי שהמול מסבת לחות הים אשר עליו יתדבקו ויתאחדו
מלקיו כאלו המלקים הקטנים והדקים ההם הם כלם גוף
אחד מדובק כן האומה בית יהודה ובית ישראל בזמן ההוא
בסבת הזורה והאמונת שהיה ביניהם שמהלל למי יתאחדו
ויהיו רבים מאד מאד ואחדו מאד ואחד שיעד זה על כמותם
ורבוים יעד עוד על איכותם באמרו והיה במקום אשר
יאמר להם לא עמי אתם וגו' רונה לומר שבזמן רשעתם
יאמר להם הא לא עמי אתם עמי אשר עמי בזמן גאולתם יקראו
ויהיו לפני בני אל סי וביאר מפי יהיה זה באמרו ובקבטו
בני יהודה ובני ישראל ימדו שהם שתי המלכות שהיו עד הנה
מקוים בזמן ההוא יקבטו מהם מארבות גל וזהו אמר אשר
כחשבו עם וישמו עליהם ראש אחד שוטב ומוטל ובאשר
ישמעו באשר הארבות אשר הם בני ישראל פוירים כי יקבטו
על אדמת הקדש מהם וישמו להם ראש יעלו כלם מארץ
גלותם להדבק בהם ואמנם מפי יהיה זה באמרו באמרו כי
גדול יום זרעאל רונה לומר היום והעת אשכנז קשטם
בעמק זרעאל שהוא רמו לגלותם מאדמתם גדול הוא וזמן
ארוך מאד יהיה גלותם כי על אורך הגלות אמר כי גדול
יום זרעאל והכונן אבלי בפירוש הכתוב הוא שרמו בו
הנביא למוכר האומות אשר יהיה במלחמה העבומה אשר
יעשו על אדמת הקדש בזמן הגאולה כמו שבארתי בכנאות
אשר הנביאים וקראו יום זרעאל כי הוא יום הבקמה והרוע
ה' אזו יהי באדרי ככם וזרע משפטו וקמתו על אויביו
עגלה כה שאשר יתקבטו בני ארום וישמעל אלו על אלו
למלחמה יתקבטו גם כן בני יהודה ובני ישראל ימד ושמו
להם ראש אחד שהוא משם כן יוסף שימות באותה מלחמה
ועלו מן הארץ אשר הם נה להלחם באויבים באותם מלחמה
ומפני גדול הבקמה אשר תהיה באומות שמה אמר כי גדול
יום זרעאל דמיון סקידת דמי אשכנז וסקידת בית יהוא
ופקידת טעאת בית ישראל ובית יהודה שכלם קרא כה
שם כמו שפירשתי ולפי שבמים הקדמונים כסבת ישראל
על אדמתו היתה טענה ואינה עבומה בין בני ישראל ובני
יהודה והו מעבס ומחכמים אלו לאלו לכן אמר שאז לא
יהיה כן והוא אמרו לאתכם עמי כי הוא מאמר מכוון
כנגד בני ישראל שאמרו לאתכם בני יהודה שהם עם
ה' כי לא יקרא להם עוד לא עמי וכנגד בני יהודה

אמר ולאחותיכם רוממה כלום ד' אמרו בני יהודה כנגד בית
ישראל שהאל יתעלה רחם עליהם ולא תתקם מעל גבולו כי
מפני שהמשל מלכות ישראל כבת הנביא שקראה לא רוממה
והמשל מלכות יהודה כבת הנביא שקראה לא עמי לכן באו
הדברים על סגנון אותו המשל וזכרן תגם נביאית אמרו
לאיתו עמי טוב לאוריית ועל כנגדכונן אהם ואשרי
הקדוש הנביא כל יעודי הצתידות הלא ועשה משל האומה
לאשת זנוים ומכית ישראל ללא רוממה ובני יהודה ללא עמי
המשל תוכמתו כנגד האומה שהיא היה התכלית המכוון
בכל מה שקדשים אלו באמרו ריבו באמכם ריבו והותר עם
מה שפירשתי מקסור הפרשות הספק זה' אמר הערותי
והכוונה בתוכמה היא כלא אמר כנגד הבת והנכים שוכר
אין לכם להתרעם מהי על גלותכם ונרותי' כיון שכל' על
עונות האומה בכללה אבל ריבו באמכם ריבו שהיא רמו
משל לאומה בכללה כי היא היתה סבת כל רעתה ועם
הזו שאין בכלל אלא מה שפירשתי ולא היה באומה כי אם בית
ישראל ובית יהודה אשר המשל בכרים הנה זכר עבין האם
וזלת הכרים כפי דרך המשל ופיו והעבין כלו וזכרנו אלו
לאילו אמנם אמרו כי הוא לא אשתי ואכתי לא אישה כראש
לפרש מלת כי משלן דלמא שהוא מאד' שמושו כמו שזכרנו
קול ויאמר במתמה וכי שמה היא לא אשתי ואכתי לא אישה
באמת אינו כן כי היא מקודשת לי ואשתי לכל דבר היא וכיון
שהו כן תסר זנויה מפני רונה לומר קשט הפכים במי
כעבוס שעתה כדברי הזכות ואכופיה מבין שדיה והם
הכשמים והריות שזשמים שמה ויסקל אמר שמה מעשו
שדיהן כי זה לא יאות לאשה הכשומה בעולת בעל כי אם
לזנות והיה זה כלו משל באות בעבין האומה שהיא כזאה
מתקדשת לה' מיוסדת להגנתו והוא אינה ומנהג
ומצבים עליה כפרת וכיבוד מבין שאר האומות ואין אל
כזר בהגנתה ולכן היה מהגנות והרשע והפסע הגדול
שכדרכי עבודתה ומעשה תפכה אל אליהם אמרים שהוא
הזכות ואמר פן אפשיטנה ערומה וזהבגתיה כיום הולדה
להגיד שהטובות וההכללות אשר באו לישראל היו כלם להיות
לא טעניות ולא מקריות כי הוא יעשה מנא אותם בארץ
מכרים ובמדבר בלי מעלה וכלי שלמות והשגיע עליהם
טובות הכנה והנריס את ארצו ובשלמו וכיון שזכו מאשר
היה מאורת הדן שפיר ממנה כל המתכות הטובות שזכו להם
ולכן המשך הדברים באותו משל שזכר מהאזה באמרו
שיפשיטנה ערומה ויקם ממנה הלבושים והתקשטו שזכו להם
ויהו גם כן והבגתיה כיום הולדה שהוא בעל העוין במלות
שוכות ולפי שהיה זה דבור המשל ביאר באמרו ומעשים
כמדבר ואין פירושו אבלי לרמות אותם למדבר אבל יש'
אותה באותה מדרכה שהיתה כשהלכה במדבר השמש כשם
מק' ועקבך ובמאמן כבאת המגרים אשר יבאו משם ומבלי
יבוסד הארץ ומבלי מנוכות שיה היה קבלי' השמון וההפסד
אם לא רחמי שמים והספעתו וכמו שאמר בשרת האויבו
ימבאו בארץ מר' ובתזו ילל ישימו יסוככמו יכונסו וגו'
ועל זה באמת באמר כאן ושמתים במדבר ושדים כארץ בית
כלומר

בלומר כמו שהיה במדבר ובאותה ארץ ביה וכלמות שאפילו
 המים אשר נתן הטבע הם בכל מקום לא היו להם שמה
 כי אם על דרך נס וזהו והמיתיה במא האמנם הם כשהיו
 במדבר כנולדו מרעתו בנסת ההשגחה האלהית אשר רמזה
 עליהם אבל עתה לא יהיה כן כי את כניה לא ארמם ורמו
 ג"כ בזה שלא יהיו כדור המדב' שתמו בו יוצאי מנרים וכניה'
 יראו את הארץ אבל לא אשר ילכו בגלות האחרון הזה בנסת
 ארכו הם יממו ושם ימיתו וגם כניהם וכני כניהם דורות
 הרב והנה קרא אותם בני וכוני' לא שכולדו בני הכניא כונות
 בני עבין המשל כי אם שהיו בנים וזכרם אמרי אלהיהם או
 ששם היות שבעת לדתם נולדו בכסרות הנה אמרי כן ונסת
 ארמם באופן שהובישה הורמם והוא רמו לאבות הקדושים
 שארל כמטאיתיהם הובישו פניהם ואמר כי אמרה אלכה
 אמרי מאהבי על המולות והכני' שהיו עובדי' והיו מאמיקים
 שהם היו משפיעים עליהם הטובות והתכונות וכמו שאמר
 הנשים הארורות ומן אז אשר מלכו לקטר למלאכת השמים
 והסך לה נכסים מסרנו כל ובמכר ובכרעב ומנו והוא אמרו
 גותבי למי ומימי נאמר וכדי שתכיר ותדע טובותיה אינם
 מהם לכן הנני אך את דרכך נסירים ר"ל שלא יעבור שפע
 הכסבים והסרים שהיו עובדים אותם עליהם וכלאו נסממו
 ובסגרו המערכות נסירים שהם הקובים והוא דבור המשלי'
 ע"ד גדר דרכי בגויה נתיבות עוה ואז תדקף האזה הזונה
 האת את מאהביה ולא תשא אותם כלומר שתפלל לאותם
 האלהות והככבים ואני מעלה שהיו עובדים ולא יעלו לה
 כלל כמו האזה שרודפת אמרי מאהביה ואינה מאגת ומוכזה
 אותם ואז תכיר במסרונה וכרוע דרכיה ותאמר אלכה
 ואזכנה אל אישי הראשון שהוא משל להקב"ה שהוכחם בגלות
 מנרים ונתן להם את המורה כי טוב לי או מעתה ר"ל כי
 בזמן שהייתי עמו דבקה בעבודתו היה לי טוב והנלמה מעת'
 והקד' עי' אלכה אמרי מאהבי על אזור ומנרי' שהיה לישראל
 ברית עמם ומושבים שהיו מבילים אותם מאוכיהם והיו
 נותנים להם שומר ויטעבי' שנהיותם בבריתם יהיו לה שומה
 ויעבדו אדמתם וילכו מארך אל ארץ בשלום וכאלו הם יהיו
 יספקים כרכם וכוני' לממם ומימם וגו' ופי' הנני אך את
 דרכך נסירים שלא יוכלו לנאת מהעיר מפני מרב האויב ולא
 יועילו אזור ומנרים מאהביה ושעליהם אמר ורדפה את
 מאהבי' וגומר ואמנם אמרו והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה
 את הדגן וגו' ואמרו אמרי לכן אשוב ולקחתי דגבי וגו' ירא'
 אז כי הנה אמרי שכבר אמר ואמרה אלכה ואזכנה אל אישי
 הראשון כי טוב לי או מעתה כבר הודתה שאמתו ית' היו
 הטובות וכנסת התכונות ואך יאמר איך אמרי והיא לא
 ידעה גם יקשה איך אמרי אותה עאכזה שאמרה אלה ואזכנה
 אל אישי הראשון גדל עבשה שאמר לכן אשוב ולקחתי דגבי
 וגו' ולכן נראה לי לפרש הפסוקים האלה באחד משני אופנים
 הראשון שהיא בתאבונה זאת לא נתמנה מלכת אמרי
 הבעלים והאלהים הורים ולא אמרה ולאוב מהם ולעובם
 אבל מפני שסיון פשעה עושה את ה' ועבדה את הבעלים
 כלבד הם דרך מאומה ואת לאוב אל ה' ולעבדו כשפיק'

עם הבעלים כי היה דעתה שמפני שבעה את השם קראה
 הרעות האלה ושהיה ראוי לעבוד אותה בדרך סכה ראשונה
 את הבעלים ר"ל בדרך אמנעיים ולכן אמרה כי טוב לי או
 מעתה שבעשה החלוק בתמות ויתר כי מי שיאמר טוב זה
 מזה יודה שניהם טובים לא שהאחד הוא יותר טוב מאברו
 וכן היה דעת האומה הפושעת שהאלהים שהיו עובדים היו
 משפיעים עליהם הטובות אבל לא הייתה השפעתם כי כן טובה
 כמו השפעת ה' ושהיה יותר טוב לקנן כלם האלה ית'
 והבעלים כדי שכל אחד מהם ישפיע וכוה יתברו ברכותיה
 וכוה אמרה אלכה ואזכנה כי מלת אלכה מודת למה שאמר
 למעלה אלכה אמרי מאהבי כאלו אמרה אנכי עכ"פ אלכה
 אמרי מאהבי אבל עם זה ג"כ אזכנה אל אישי הראשון כי טוב
 יהיה לי או ר"ל כשאעבוד את כלם מעתה בעובתי את השם
 ועבדתי את הבעלים כלבד ולכן אמ' ית' הנה הסכלה הוולל'
 הז' גם עתה תשכה טובותיה ג"כ היו מהם מפאת הבעלים
 וגם עתה בתשובתה החזיקה בסכלותה וכיון שהיא לא ידעה
 ולא הודת' כי אנכי נתתי לה בכל הומי' הראשון והאחרונים
 את הדגן והתירוש והצמר ואנכי הרבתי לה הכסף והזהב
 שצאו מהם הבעלים והפסילים לכן מפני זה אשוב ולקחתי
 דגבי בעתו ר"ל שאשלה בהם מארה בעת הקניר ובעת הבני'
 וכן בענין מרע' הבאן אמ' והנלתי נמרי ופשתי כי כמות הנאך
 והפסד התבואות לא יהיה להם במר ופשתים לא לחם לאכול
 ולא כגד ללבוש לכסות את ערותה ומלת והנלתי היא כמו
 והסירותי מלשון אשר הבייל לזים מאיכו זהו האופן הראשון
 מפינו' הפסוקים האלה וכוה האופן פירשתי במרכבת המאנה
 אשר לי פרשת אך אשוב עם אבותיך והאופן השני הוא
 שהנביא ובר באומה שני פשעים האחד שהיו עובדים אלהים
 אמרים ועל זה אמר כי אמרה אלכה אמרי מאהבי וגו' והשני
 שכחשו בה' ואמרו לא הוא והיו מימם' טובותיה והנלחותיהם
 בהחלט אל אלהיהם שהיו עובדים ועז' כותבי למי ומימי
 נמרי ופשתי וגו' וזכר העונם אשר יקבלו על כל אחד ואחד
 מאז וכנגד אלה אמרי מאהבי אמר לכן הנני אך את דרכך
 נסירים וגו' ורדפה את מאהביה וגו' וזכר שיגיע זה העונם
 אליה עד שתאמר אלכה ואזכנה אל אישי הראשון וגו' ואמר
 ששפר עבשם על הפשע הזה שפר העונם אשר יקבלו על
 הפשע השני ועליו אמר והיא לא ידע' כי אנכי נתתי לה וגו'
 לכן אשוב ר"ל מפני שהיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה את
 הנלמותיה ונסת אותם לאלוהות ולא עברה אותם בדרך
 אמנעיים כי שנה שהם היו הכותבים לה טובותיה בהחלט
 לכן אשוב ולקחתי דגבי בעתו וגו' ואמר עוד ועתה אגלה את
 ככלותה לעיני מאהביה להגיד שהשגחה האלהית הייתה
 מגיבה בעד האומ' לאמור אותה מן החזיק' הטבעי' והמקרי'
 ומהרעות אשר יוכו עליהם המערכו' השמימי' אמנם כשיבאו
 להסדר פנים ממנו ית' היו מוכבים לקבל הרעות והחזיקים
 בהם כלם ועליו אמר באופן המשל ועתה אגלה את ככלותיה
 לעיני מאהביה שתהיה כאזה שתגלה ערותה כהיותם זבת
 דם לעיני מאהביה שנהכרת מכל לירי מ'אוס כענין' ופעו'
 מהם כן יהיו הם כי יגלה ככלות מעשה' והיה מוכנת לקטול

כשמיני ישיעה

הכנות כן ומלבד זה עוד תקבל העובדים האלהים ולא יועילו לך ההוראות השמימות כתיבתם טובות ועל אולם לא יכלה מירי והשבת כל משה ולא יגן עליהם וכות השכמות ומועדי ה' והוא או קנה מדעה ובתה וכל מועדה וזכר אך יסבית מסוב' ושמחה גם כימי השבתות והמועדים באמרו והשמות גמרה ותאבת' אכר אמה אמה המה לי ר"ל שהיו להם מתנה מאלוהות כמ"ש למעלה כותבי למשי וגו' והתבונן שלמעלה אחר ולקחתי דגבי כעתו ות' כושי' כמועדו והכלתי כמרי וגומר שהיא אכור התבואות גובן ויקב ומכעה הנאן ועתה הגיד שג"כ יסיר מהם שאר הפירו' והו' והשמות גמרה ותאבתה כי מפני שיער והשבת כל מאוסה מנה מדעה ושבתה וכל מועדה כיאר שיהיה שכינת המאוס והשמחה בהפקד הפירות שבהם תהיה שמחת המג' והמועדי' והשבתו' והיו כלו רמו לקבלת ארץ ישראל ארבי המוכרן גם בתבואות' ופירותיה שלא נאכרה כימי קדם מפני שהו מושפעות מהל מעלה למאכל עמו אמנם ארבי המוכרן לא היו כן אבל בארזו הפקדנים ליער לפי שהו עתידים לאכול אותם מית הגדה שהו רמו אל הזמות שמאלו בארץ ועל' ואכלתם מית הגדה והודיע עוד שיהיה הגלות אכר ילכו בו ארובן ופאך מאד דומה ומתעם לרוב הפנים אהש עבדו את הכעלי' ארץ ה' ועל זה אמר ופקדתי על' את ימי הכעלי' אכר תקטר להם וידוע ששרא עברו הכעלי' כימי השופטים וגם כימי מלכי ישראל כלם וכימי מלכי יהודה אותם שהכשיעו לפסא ועל הזמן ההוא באמר ופקדתי עליה את ימי הכעלים אכר תקטר להם אמנם בזמן בית כמי הן אמת שלא הייתה בהם עבודת הכעלים אבל כעסו את ה' בהבליהם בכרית הרומיים וההכתם שממנו נמשך מה שמאך עליהם מהשעות והמורכב ועליו אמר ה' כי כן בדרכו כפי משלו ופעד בונה וחלייתה ותרך אכרי מהבניה ואותי שכתה כלם ה' שמו בטוב' וכן מה בכמה וגבורתם ועברוהו עגרות להם וזין אמר שמו אהבתם עם הרומיים וקראום לעזרתם והם היו להם למוקש ושכחו את השם שהיה מבינם האמתי ואמנם אומרו אמרי זה לכן הכה אכבי מפני' והולכתיה המדבר הוא הגדת מה שיה' בארצית הגלות וכמשבו הדברים כלם בלאן המשל מהאשה אכר התמיל בו והוא אמרו הנה אכבי מפניה והוא רמו שכתב הזומה מארבות הגלות אם מרובה ואם בקבת גידושי' שיעשו המלכי' בהם שגם זה הוא מעבן הפתוי ואמר והולכתיה המדבר מסכס למה שאמר ימוקאל והבאתי אתכם אל מדבר העמים וכשפתתי אתכם שם פנים אל פנים ששם יתברכו ויתלבנו הכריקים והרשעים כמו שפישתי למעל' עליו ועל זה אמר כאן הודיע הנכ א' והולכתיה המרב' שהיא מדבר העמים והעבין שינאו מארבותם ויתהלכו מגו א גוי וממלכה א עם אחר נעים וכדים בארץ ולפי שסבלו כטלעולם זה כרות רבות ורעות לכן אמר ודברתי על לכה ששמתם ויתן להם לב אחיך לסכול כל אותם התלאות וית' ועבדו להון נסין ותבוכו כמה דעבדתי לה במדברא ואמר וקחתי לה את כרמיה משם להגיד שמאזונו טלטול שיעשו במדבר' העמים משם יזכו לרשת את ארנם ולפי שאמר למעלה

והשמות גמרה ותאבת' אחר כאן ובתתי את אתי כמתי' ש' שפיר לפרכותיהם כימי קדם והעמק שהיה עבוד ומתה כמ"ש למעלה והעמים ליעם שהו רמו לארץ כסללה שמו' ללכה מפני מרובה וגלות עמה יהיה לפקס תקוה ואמר בזה לשון משל להגיד שמש' יכנסו לארץ ויהיה אחרית' טוב מהשיתם והקאכ' ע' עמק עבוד על עמק יזעאל סי' לפי שכתבו הקמות כן אמר שישוב לפקס תקוה ורש' שרש עמק עבוד על עמק הגלות שהיו שם עכורים יתן להם שם פקס תקוה ותוספת לפי שמתוך הכרות שסבלו שם יזכו אל השם ותהיה תשועתם וגאולתם כ"כ גדולה שהזומה הזאת תשורר ותומר לאלהי ישראל ותתן לו שבח והודאה רבה עליה והיו ועבדה שמה כימי כעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים כי ועבת' הוא מלאן שיר כמו ותען להם מרים וימי כעוריה הם ימי התשועות שהיו לשאל מלואי' בהם בזמן דבורה ויתר השופט' וכומן דוד ששהו לא סירות ותבמות ופטרטו כי' אית מברים על הים וזכר שאמרו שובם מהגלות לא ישוב עוד למטא כי ימול השם את לבכם הערל ועל זה אמר ויהי ביום ההוא כלם ה' תקראו ישי' וגו' ר"ל שבזמן ההוא תאמר הזומה שיהי אהש השם מתקדשת אליו ושהוא ישיה ומתענה לא שר ולא ככב כי תהיה דנקה בו כדבקות האשה לאשה וכל כי תהיה מתרמקת מעבודת הכעלים שאף לא' לא תקרא בעלי כרי שלא ישמע שם הכעל על פיה והוא אמרו ולא תקרא לי עוד בעלי והסירות' את שמות הכעלים מפיה ומאשר אמר עוד ולא יזכרו עוד כשמים פ' רכ סעדיה גאון שהיו היעודי' שגם השמר בערך ושרא והסירות' את שמות הכעלים מפיה והשבי בערך אומות העולם כלם שלא יעברו על עול וכמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה כדורה לקרא כלם בשם ה' ולעברו שכם אחר ועל זה אמר כאן ולא יזכרו עוד בשמות ששמות הכעלים לא יזכרו עוד בשם משום ארם כעולם ויערם שלא ילכו עוד בגלות אחר ומכר לא תעבור בארנם משום אומה ולשון ועל זה אמר וכרתי להם ברית ביום ההו' עם מית הגדה וגומר שהו משל לאויביהם שלא ילמנו עוד בהם וגם המה כמי ושרא כינס לבין ענמם לא תהיה עוד קטנה ומלמטה בנייהם והו' וקצת ומכר ומלמטה אשבור מן הארץ והשכבתים לבטח ואפשר לפרש וכרתי להם ברית עם מית הגדה כפשוטו ושהוא יעד וגם זכר עם ככם כמו שפירשתי שם ואמנם אמרו וארשתק לי והוא בהמשך המשל שהתמיל בו כאלו ה' עוב את אשתי לפי שכתבתי תקתי ואמרי ששנה אליו וקראתי אש' והסירה שמות הכעלים מפיה יעשה ליה הקסיה ארונן מדישם והוא משל ששופט שכינתו בתוכם והשמתו והתבנותו מדבק בהם ואמר שלשה פעמים וארשתק לרמו אל שלשה הבתים ששכרו האמרי הוא המשכן אכר יעשה משה שמרבה להודאת שעה עבד כואה אל המנוחה ול' הנפלה שיפכו בית עולמים והש' בית המקדש אשר יעשה שלמה והג' הבית אשר בנה זכובבל והודודוס ולפי שהמשכן ששעה משה לא הייתה דעתו שיממיר לעולמים לכי' שנתעלד לכא לא יהיה כן והו' וארשתק לי לעול' שיהיה הבית האחרון נכמי לעולמי' עד ובגוד הבית אשר בנה שלמה שלא יהיה בו

בדק ומשפט ומסד ורמיה כמו שצריך עינים אמר וזכרתיך
 לך בדרך ובמשפט ובמסד ובכחמי ר"ל אהבה ועמיד להיות
 יחד בזמנו בדרך ומשפט כארץ וגם לו ספרים ורמיה גדולים
 מבני אדם אלו וזכרתיך בית שבי אמר וארשתיך ל באהבה
 וליעי הא"י ב"מ וירעת את ר"ל עבדות שבי רבו הדרוקי
 המירס והאפיקרוס ותיסדה שם חמות הגאון הג' מה
 ט"ל היה בבית העתיד כי ימנע שם שלמות האמונה ויריעת
 השם הכבוד ולפי אלו יאמר אומר שזה המערכה
 השמימית תמידי רעה ומורכן על יצאל לכן אמר והיה
 ביום ההוא אענה באם י"אענה את השמי וחס יענן את הזרך
 ר"ל שבזמן ההוא מדקב כהם ההשגחה האלהית והוא את
 בכחו הכללי ב"מ ישרד המערכות וירכב אמים בעורתם
 וירדכס לטובתם והוא אמרו אענה את השמי והם יענו את
 הזרך ר"ל בשמי ברכה ובהשפעות טובות כי מפני אמר
 לאעלה בזמן הגלות והכעס ולקמתי דגמי וזכר עתה שבזמן
 התשועה יהיה בהפך השמים יתנו טלם והארץ תתן יבולה
 ואמנם או והם יענו את יצאל הוא להגיד שהרגו והתירוט
 והיכר עד עתה בזמן המורכן הגלות לא היו עושים לאומות
 היוטבות עליה אמנם בזמן התשועה תהיה ברכת השם כהם
 כדי יענו את יצאל שהי' ארש ארעו היא בגלות או אעבס
 בעונם ירשע חרוע י"עליו בגלות כי כמו אפוקרפיות קרא
 שם יצאל ארעל לבי שדיו ארועים בגוים ונרובו בנקמת בית
 אשור אעבס כדס ירעל כן לענין השועה קורא אותם
 ירעל לבי שהיו כורע בארצם ולפיכך אמר אמרו וירעית
 לי בארץ וכנגד מלכות ארש אמר ורמתי את לא רוחמה
 שיאזבו על ארמס וכנגד בני יהודה אמר ואמרתי ללא עמי
 עמי אתה והוא יאמר אלהי שידבקו באלהים ויעבדוהו
 בלב שלם וכשם שפנה ועם מה שפירשתי קומר הספק השם
 ואמנם אמרו אמרו והו' יאמר לי עוד לך אהב אשה אהבת
 רע כשנו המפרשים שאמר שהשמים הכביד דברי הכמה
 שכלדמי התוכסה כנגד בני דורו כי כן דרך הנביאים
 לדבר בלבריהם טובמה ונמה ואין כן דעתי אבל שם זאת
 הפרש' מכלל הכמה ונביאה שאמרתי שיער על גלותם וכל
 גאולתם שהם את קנות הזמן שיעבור עליה וזכר מה שהיה
 ביניהם ר"ל בהיותם בגלו' מלך הקדוש ברוך הוא עמהם אם
 יס'ק האנפיו מהם כהלעט או איד יהיה עניו עמהם בתוך
 גלותם וגם כן מלכס אם יפנו אל ש'הם אמרים בגלות כמו
 שהו עושים בהיותם בארץ ולכן זכר הנביא אשה לו הקב"ה
 על אה מאל שבי בשנות אמות זאהוב אשה לא שקת אותה
 לאשה כמו אצל בראשונה אלא זאהוב לרך חסד ואהבה
 לאשה שהיא אהובת רע ומנאפת ואין פירוש אהובת רע שהיא
 אשה אים מקורש' אלא אלה שהיא כענין הקלטה התכלית
 עם פלא'ש במהיר ויש לה רע שקרא שמו עליה לאסוף
 מרפתה וזהו אהובת רע ומנאפת כי זה המורה על גורל
 כיוספה היות לה רע ומנאפת כפרקוס והיה זה כלו מאל
 לשם יתעלה ששם היות יצאל עובדי עבודה וזה ט"ל
 זזה עם כל זה אהבתי מהם אמר שהלכו בגלות כי עם
 היות שגלו' שפניה גלסת עמהם וזהו אמרו בזהכס י"א

כני יצאל רונס לומר אף על פי שזהו חסם כארץ היו
 פונס אל אלה ש אמרים ואהבי אשים עבדים כלומר כחשכס
 אמרי הין כמו שאל' ישיעוהו היו משכמי כנקר סכר ידוע
 מאמר כנסף יין דלקס ואמר אש' עבדים הוא כמו יין
 עבדים הנה ביאר בזה שאף על פי שיצאל בארץ פנו
 אל אלהים אמרים והיו כשכורים בעבודתם אליהם לא א
 הקב"ה מלצהיב אוחס גם אמרו היותם בגלות עוד ביאר
 ענינם בעבדם בגלותם והודיע ששם כל נמיתיהם שבו
 מספר לא שבו לכפלת אבותיהם ולמטותיהם כעל אהל
 כשדרו ממנה עם היות שהיה הסכינה האלהית והנבואה
 מחולקת מהם ועלז ואכרה לי במחסה עשך כסף ונ'
 וזומר איה ימים רבים תשבי לי לא מוזי וגו' האמנם מהו עני
 בפתה עשך כסף ומה רנה כאו אמר עשרים ולתך עשורים
 הוא באמת דבר בעלם מאד וית ואכרה לי במחסה עשך
 ופרקתינו כמימרי כ' וס' ל' רכס כסן ועוד פירשו בו בזכו
 אברהם ימק ויעקב ויב אצו ושמר עשורים ולתך עשורים
 הם גם כן ט"ו כי המזר עשך ארפות ולתך כפי מקר וכך
 סערה ג'און פי ט"ו כסף וט"ו איפות שבמזר ולתך הם
 כנגד משה ואהרן ומרים ויב כשיאים ש באו מרירי והכר' ש
 פי ט"ו כסף כפי המחשבה על הגאולה שהיה כס' וכסן
 ושמה ולתך הוא מספ הימים משכחו אלא ממגבי עד שכחו
 מדבר סי' וקבלו אס התורה כי שרס הוא ל ס'אים ולתך ט"ו
 הרי מ'ה יום והט ט"ו ימים אשארזו מיסון ול' אל איב ומה
 שאמר עשורים שהו מחבל הבהמות הוא לפי שרוב העם
 ששאו ממכרי' עד שקבלו את התורה היו כששמו כקוס כספר
 אין הכין עובדי' כחמך וכלכבי וכלכל עבודה בשדה ומשקבלו
 התורה כפקחו עיב הם וסרתה עליה רוח סכמה וקבה וס'א
 כתב אמר כחוס באס רכס הזי' ואכרה לי קנכתי פדיונה
 לנגדי דמים קליס הזומר ערך כש' על' אם מכן ששים
 שנה ומעלה ט"ו כסף וממר עשורים ערך הזכר מכן עש'ים
 עד כן אשים כ' שקל כסף והס דמי פדיון ורע חמך עשורים
 שם הוא כ' שקל ולתך עשורים דמי פדיון ורע לתך עשורים
 כ'ה שקליס ערך מכן מלס ועד כן חמס השקליס ומכן חמס
 עד כן כ' כ' שקליס הרי כ'ה וי' כסף כפמי ענמו אלא
 חכרו עם ט"ו ופרגס ויהבת כסף שקליס כשור לכששתיון
 ואמרתי דיהון מקרבן קדמי עומה אקנותא מעללת שועב'
 הנך רואה כענין סלוק דברי המפרשם כמסוק
 הזה ומה שם ג' לכל אמר מהם מן הגאולה והדוקק ואן ששק
 שאן הכחוס כפסאטו ושהו כלו בדרך כמו והמל וגם אפי
 לא חמד פי מלגשנו בדרך האל וסרמו בדרכיס אונים
 הדרך האמד הוא שאר הנביא ששרס סבלו הגלות ותלמותו
 עם כמקון בשמות שכוו ביעורי ט"ו כפי' אכחו על גאולתם
 ומשוערם כראשון היה דוד המלך כספר תהלים באותם
 המזמורים אד אובור ואפרש על זה וכן ישיעו בכבואותיו
 אשכ פירשתי וק' רמיהו והר' יואדל והס הושעו והו' ואל
 והו' עמוס והס עובדיה ויה' מיב' וה' חקיק ואל' עבדים
 והי'כ רכיל והי'ג מני' והי'ד זכריה והט' מלכזי כי
 קמסה עשך ככילי האה כלס ככאון ועדן על הגאול העמידה
 כמז

לע

משמיע יטועה

זה המספר חמה עשר פעמים יעלו כלם אל אלים ומאחרי
 ומהם והם השבים שעברו מן היום שהתחילו הגלות בישראל
 בימי יהוא בן בנאי בסוף מלכותו אצלם ויהוא לא שמר ללכת
 בתורת יי' אלהי ישראל ככל לבבו לא שר מעל מסאת ירבעם
 אשר הקטף את ישראל ומיד באו בימים ההם המלך יי' לקנות
 בישראל ויבס מואל בכל כבוד ישראל וגו' ודוע יהוא מלך
 בסוף ג' אלפים וקס' ליבירה וימלוך כ"ט שנה וארבע שנים
 לפני מוזן התחילו הנרות האלו וכאשר תמנה משם אלפים
 ומאת' ומשם אכס' שהיו המספר שזכרתי למעלה גיעו לשנת
 חמשת אלפים ומאתים ומשע' ואחד ליבירת העולם אלו יהיה
 קץ הימין ואחרית העולם ותשועת ישראל כי הוא הקץ אשר
 נמצא במגלה בגבו רוחי בכנס אשורית כמו שהעיד רב
 נחמקן בר תלמי פא כפי מה שמזכר בפ' סלק וכאשר עבירה
 בשער הראשון מהמעין היב ממעמי היטועה ועול הכביא
 שקב עם האומה ר"ל אצלה שתתאריך גלותה טו' פעמים
 אותו המספר ממחר השעורים שהם כ"ח קללות שכת' כי תבא
 ומלך השעורים שהם מ"ט קללות שכת' במקוטי שהם כלם
 שנות ראינו רעה וגלות אלפים ור"ה אנה מההתחילו הגלות
 בימי יהוא עד אחרית היום כמו שזכר וקראם כסף להגיד
 שכל השנים ההם יל ישראל אל יי' בכוסף גדול ומאוס
 כמדת כאל תעבדו על אפיקי מים והתחנן אצלה מספר
 חלוק חקר שעורים כפי ענמו ולתן שעורים כפי ענמו
 לפי קללות במקוטי היו מ"ט כמספר השנים שהיו
 מהתמלת הגלות בימי יהוא כמו שזכר טו' פעמים שהם
 כלם תש"ל עד מבור ירושלם בבית בני וכן חקר שעורים
 שהיו רש"ל קללות שכת' כי תבא כשיכפל מניסם טו'
 פעמים יהיו ארץ וארבע מאות וארבעים כמספר השנים אשר
 היו מעת שסוף טיטוס ומיל הרומים על ירושלם עד הגלות
 העתידה שחבאו במגלה כמו שזכרתי ומפני זה עשה בני
 מניסם כדל"ס וכאלו קללות בשתי הפרשיות ההם רומות
 לה בענמו והגיד הכביא עוד שאמותו מספר מהשנים רובם
 והוא כל ימי בית שני וגם כל ימי היות ישראל בגלות לא יהיה
 עוד ביניהם עין והוא או' ואומר לה ימים רבים תשבי לי לא
 חזי ולא תהי לאש כמו שפירשתי והודי' שסוף הגלו' ארבע
 בני ישראל ובקאו את יי' אלהים ואת דוד מלכם ר"ל שיתמקו
 מכל אשר עשו אבותיהם המלכו וסורס מאשרי יי' ולכן
 יבקשו את יי' אלהים ללכת אחריו ולדבקה בו ואת דוד מלכם
 שילך עליה אים מורשו כי עם היות כדאשכח במל' כבש'
 ישימו להם ראש אשר שהו כמו שפירשתי משא בן אפרים
 להלם באויביהם כיום זרעאל הנה הוא ימות במלכות
 וישראל יבקאו את דוד מלכם מטר מגוע יי' אשר יבקר מ'
 בו שילך עליהם ועם היות שבימים הראשונים אבותיהם
 בהיות שכינת יי' בתוכם לא פחדו ולא יראו מפחדיה
 והסתלקותה אף על פי שהתנה בהם פעמים רבות אלכה
 ואשוכה אל מקומי הנה במקו הגאולה לא יהיו בן אבל יסדרו
 אל יי' ואל טובו רונה לומר שייראו ומסדרו מאשרתו וישאו
 באופן שלא יסדר עוד מהם ובמקום סנהדרין פסק
 בהן גדול דרשו על עש שאמר ישראל בני רשעם בן
 טלמה

כמו שפירשתי ואשרת בעצת האלפים יסאו יסאל עיניהם
 בגלות ולא זכרתי בכללם כלעם לפי סלא היה חבני ישראל
 אלא בני ישראל ופס דיו ומפני של יעודים וכבאות הם
 נכספה וגם כלתה כפשא לכן קראה חמה עשר כסף מלאון
 כוסף ותאזה ואמנם עמר שעורים ולתן שעורים אמרו על
 הקללות שזכר מהם אם אותם שזכר בבבית ערבות מואל
 שהיו כ"ח קללות ועליהם אמר חמר שעורים כלומר קבוץ
 וככור גדול מהם כי חמר לאון קבוץ הוא כמו חמר מים
 רבים חמרים חמרים עד שאמרו המדקדקים שאפני זה
 כאמר חמר לחם והלתך הוא חבי החמר המדות וזמן בו
 אל הקללות שזכר בבבית מורכ שהם מ"ט ומפני שהיו קללות
 מאנה תורה ככלם מאלה קרא קבוטם חמר וקרא קללות
 במקוטי שהם מחייתם בשם לתך שהוא חבי החמר והנה
 קרא אותם הקללות שעורים מפני שזוף השם כי שעורים
 הנחתו הראשונה הוא על הקער מלסון ושערו מרבו מאד
 וכשערה דרכו וקדמוים אחו שער וסביבו בשערה מאד
 וישעבר עליו מלך הנסון הנה א"כ אמר חמר שעורים על
 הקללות אשר כפר כי תבא ולתן שעורי על הקללות אשר כפר'
 במקוטי שהם מחייתם אלו ואלו היה נער ומורכן לישראל
 וכמו שבהם ובפירשיות אבאו עליהם יעד משה אדוננו על
 גלותם ונרותיהם כך יעד על גאולתם וישועתם והם עדות
 בזרה להם שהיו נרותיהם השגמו וזהם מיר' ולכן יסבלו
 אותם בגלות וידיקו עליהם את הדין וכאשר ימנו עיניהם
 בקללו' שהם חמר שעורי ולתן שעורי ובכמותו טבהם ושכמת'
 עשר כסף הכביאים יסבו ימים רבים בגלות מבלי זנות אשר
 העז' ואל ישראל אל יי' בכל נרותיהם ולרמוז על העבין הזה
 אשר הכביא ואכרה לי כטו' כסף וגו' כלומר קבמתי עמה
 במחר כבאות הכביאי' ויעודי ספר תורת משה שימים רבים
 תשבי לי בגלות סלא תזנה חמר העז' ולא תהיה לאיש אשר
 וגם אבי אלך ר"ל סלא אמר אותך באומה אחרת ולא אימד
 השמתי בעם אשר ולפי אפי' ימים רבים באר ענינו באמרו
 כי ימים רבים יסבו בני ישראל ר"ל בגלות ארוך אין מלך ואין
 שר עליהם ועם היות שאין להם זכא ובית המקדש לזבח
 לאלהים הנה לא תהיה ביניהם מנחה לעז' ואין אפוד ומכפי'
 לבקש העמידות מהבעלים כמו שהיו עוב' אבותיהם ואשרת
 לפדם ולא תהי לאיש וגם אפי' אלך שגלות לא תהיה האומה
 עובדת לאלוה אשר אפי' אין הקב"ה ולא שכינתו ביניהם
 חזו וגם אפי' אלך כלומר וגם אפי' לא אהה אלך כי מלת לא
 תהי שזכר למעלה מושכת עניה ואמר עמה והעבן סלק
 שכינתו מעליהם והוה שפירש כי ימים רבים יסבו בני ישראל
 אין מלך ר"ל שישבו שכינות בגלו' ארוך ומלכם שהו הקב"ה
 אינו עמהם ועכ"ז אין שר ר"ל שאינם עובדים לאחד מאפי'
 מעלה זכא אין זכא ולא מובח ביניהם לאלהים ואין מנחה לעז'
 ואין אפוד לאל באוים ותומים מהאל את ואין ערפים מעז'
 והו הדרך הראשון בפ' הכתובים האה והדרך השני בפירוש
 הוא אצלה תמכ' בפ' במקוטי מ"ט קללו' ובהי כי תבא כ"ח
 שהם הכפל כמו שזכרתי ויעלו כלם לקמ' קללות כמספר
 שבות יעקב אבינו ושידות קהלים כדעת ח"ל וכאשר עבא

חלטה והיה אחרי כן אשפך את רוחי על כל בשר וגו' עד
 סוף הספר ובכבודו הזאת באשפוך כמנא שהכתיב בה
 הכתיב יב הכתובת ויעודים עתידים הראשון שעם הוה
 שבאין בית שני לא מלה הנבואה כמס' אדם וכל סגן
 בזמן הגלות שלא מכאן מן מ"י שנה לעתיד לבא בארצות
 הימים מאוב הנבואה בעם ישראל יותר בשלמות ממה שהיתה
 בימים הראשונים ולא יערכו לו כבודי ההכנות אשר הנערכו
 אליהם הנביאים בזמן בית ראשון ועל זה אמר והיה אחרי
 כן אהיה לזמן הנבואה אשפוך את רוחי על כל בשר ובכבוד
 כביכס ובנתיבם ואמר על כל בשר כנגד בני ישראל כמה
 שאמר יציהו יבא כל בשר להשפחות לפני ורודו אמר ויכרך
 כל בשר עם קדשו ואפסר אכלי לפגש כל בשר על כל המין
 האנושי וענין הכתוב שזכר הנביא שזמן השפועה יפוך
 השם רוח אלהים וביה על כל בשר גם מאגמות העולם כדי
 שיהיו וידעו אלהותו ויבאו לקבל תורתו אמנם לבני ישראל
 בפרט אמר ובכבוד כביכס ובנתיבם שיקבל הנבואה האלהית
 במוכנים מהם מה שלא יהיה לשאר הגוים ולפי שהנבואה
 היא בשרי מינים מלוס נבואה ומראה נבואה ללא שהוקרים
 שבהם יזכו למלוס של נבואה והבמורים מהם למראה הנבואה
 שהיא בקראת חיון והיא משלה יותר גדולה ובה יש לוקם
 השלמות ולמורים המזכות לפי שהוקרים לרוב לחותם
 ולעזרת כמס' המדמה מרוב הדברים אשר לאו וידעו אבר
 בהם הדמיון ולכן יבואם השפע כמלוס אמנם הבמורים שאינם
 כ"כ לחים וכמס' המדמה אינו כל כך טהור ומלא מהדברים
 אשר לאו חיותות יבאו שזה מדרגת המראה כמו שזכר הרב
 המורה ולא אמר הנביא הנה שכל הוקרים יבכאו במלוס ולא
 שכל הבמורים חיותות יבאו אלא קצתם ר"ל המוכנים להכבא
 ולכן לא בא הכתוב הזה באומה כוללת אבל אמ' כללון קמתי
 וקריבם כמורכס ואמ' אגם העברים והשפחות אל עבדוקם
 יהו' ומיד כעבוקן ישפוך את רוחו ל"ל רוח דעת לא שכללון
 באכמי האומה והכ' הוא שהכנס על מעשה הנס והשפלות
 בימים ההם שגם היות שבזמן הגלו' היו בשפת פנים ומפני
 כן לא זכו אל הכפלות הגדולות המפורסמות שהיו בעשות
 כבית המקדש וכמ"ס המסוכר על זה אומותינו לא ראינו וגו'
 שזכר ג' מינים מההשפחות שהם האומות והמופתים והנבואה
 והיריע' המקובל יעד הנביא כאן שזכו שלשון בזמן הגלו'
 לקדמותם ועל הידיעה האלהית שהיתה ביניהם אמ' אשפוך את
 רוחי על כל בשר וגם על העבד ועל השפחות בימים ההמה
 אשפוך את רוחי ולענין הנבואה אמר ובכבוד כביכס ובנתיבם
 ולענין הנפלאו' אמ' ובתי מופתי בשמים ובארץ גם רוחי כמה
 שפך הנסים לנבואה שזהה ככחות הוקרים והבמורים אשר
 זכר ע"ד הפלג לא כדרך העבד והנה באר שיהיו מכלל
 המופתים דם ואש ומכות עשן רובה לומר דם ההרגה
 העבומה שזהה במלחמת האומות על אדמת הקדש כמו
 שזכרתי פעמים והאש ומכות עשן הם מאת יי' מן השמים
 שימטר עליהם בה אש וגפרית ורוח ולעפות כמו שזכר
 בפרש' ג' ומגו' ואמר לזון תמרות בעשן לפי שהעשן העול'
 למעלה בקו הישר יעשה עמוד כמו התמר שהוא עץ גבוה

וזה

סגיה רבי אשפוך כן יוחי אומר כאלה דברים מאוס
 ישראל בימי הכנסת כמלכות בית דוד וכמלכות שאים
 וכבי' הקדש הוא דבר רב אין לנו חלק בדוד כמאשעו
 לאהליך ישראל אל תקרי לאהליך חלא לאהליך ראה ביתך
 דוד זה בית המקדש אשר רבי אשפוך כן מנא א' אין ישראל
 רואים סמם יוציא וגאולה עד שיהיו ישראל לנפש שלמים
 הוא הוא דבר אשר יאוכן בני ישראל ובקשו את ה' זה הם
 זה מלכות שאים ואת דוד מלכס כמאשעו ופחדו אל ה' ואל
 טובו זה בית המקדש כמה דבר אמר הנה הטוב הזה
 והלכנו העינו בזה לדבר עליון מכללות תמים דעים
 והוא שתי דוד הוא דבר מוכן ומוך לבית האלים ומלכותו
 בקרב ישראל דבר למלכות האל בעמו הלא תראה שכתבו
 שלמה בנה את בית ה' ואת בית המלך יחד ופסוק ירושלים
 באמר וישפוך את בית ה' ואת בית המלך ובפסוקו השבטם
 מעליהם מלכות בית דוד מיד פקרו מלכות שאים ובבית
 שני לא היתה עם מלכות בית דוד לא היתה עם שכינה
 ובאמריה הימים גם כן יבקשו את ה' אלהים ואת דוד מלכס
 הנה התבאר הנבואה הענומה הזאת שיהיה עיקרים הא'
 תאשעת האומה וגאולה כמו שאמר אמר יאוכן בני
 ישראל ואמר ובקבנו בני יהודה וגומר והוא העיקר השלישי
 מעיקרי ככחות יציהו והשני שזכו עזרת השבטם
 מעלות וישבו על אדמתם וכמו שאמר ובקבנו בני יהודה
 ובני ישראל יתרו ואמר וקמתי את לא קומה הוא מלכות
 ישראל כמו שזכר והוא העיקר הרביעי מעיקרי ככחות
 שציהו והשלישי בקמת האומות במלחמה כיום ה' הגדול
 והנורא שלמס' בס' וכמו שאמר כי גדול יום יזדעאל
 והוא העיקר הא' מעיקרי ככחות יציהו והרביעי שתיה
 האולה העתידה דוגמת יציאת מנרים שזכר והולכתיה
 שמדכרה וגו' וענתה גמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ
 עברים והוא העיקר החמישי מעיקרי ככחות יציהו וה'
 שזכר השכינה כיהיה וכמו שאמר וארשתך לי באמונה
 ואמר ואמתי ללא עמי עמי אלה והוא יאמר אלהי וזה
 העיקר השמיני מעיקרי ככחות יציהו הו' שלא יאוכן עוד
 גלות וכמו שאמר וכתי' להם כתיב ביום ההוא וגומר
 והשכנתים לבטם והוא העיקר הא' מעיקרי ככחות יציהו
 וה' שיקבלו האומות אמות השם מעלה כמו שאמר והש' רותי
 את אמות הכעלים מפיה ולא יזכרו עוד בשם והוא העיקר
 הא' מעיקרי ככחות יציהו ה"ו שצאולה העתידה ימלך
 עליהם מלך מביט דוד כמו שאמר ובקשו את ה' אלהיהם
 ואת דוד מלכ' והוא העיקר העשירי מעיקרי ככחות יציהו
 וכבר הוכחתי בעיקרי ככחות יציהו שיהיו מעיקרי המיועד
 האלה אי אפשר לפגשם לא כדרך רומי על הפגש כדברי
 הנכרים ולא על זמן בית שני כל סגן עם אשר הדברים
 שהנביא הוסיף ביאר ונלקח ככחות הזאת מענין הגלות ודבר
 הנאולה כמו שפירשתי שלא גלו אותם כל כך אשר הנביאים
 ואולי שלכן נקרא הוסיף משם מה שזכר שכל מענין היסוע'
המבשר טוב
 השביעי הוא יואל הנביא
 ככחותיו האמרוה

בשביע ישועה

ואז בישבו וילמדו זה אמר השמש והקדש למך והיה להם
 ופירש הרב רבי אברהם בן עובד אמר זה על קדושת
 המזבחות שהיה באותו זמן לפני כל יום " הגדול והנכבד
 שהיו יום המלמדים והנדרים שהקדושים הם יום
 חופת וזאת על מלקחו ענומות ורוב חקדושת השמש יתן
 הסך כי יעלה כבודו אורו והיה כשלא היה קדושה אל
 יהיה אדום כדם והכבד המורה פירש כל זה דרך על הכנות
 והקמה אצח על העמים ושל זה אמר מופתים בזה
 ובארן דם ואם ותחכות עשן השמש יתן למך והיה להם
 וגו' ולדבריו ה' ראו לומר בא יום ה' לא לפני כל ואפשר
 לפסע על פי דרכי אמר יום ה' הגדול והנכבד על התנועה
 והגאולה ותמיית המעשים ולפי טקמת האומות תקדם אליהם
 לכן אמר לפני כל יום " הגדול והנכבד ויתר כבוד לומר
 שמעתי שהיה המלחמה בין אדום וישעאל כמו שזכרתי והיה
 השמש מורה על בני אדום והיה על השמעלים לכן אמר
 רומי על קמחם השמש יתן למך והיה להם והשל י'
 שחזקה המלחמה העבודה שהיה בין אדום וישעאל
 שיקם השם יזעלה מהם עם היות שחיה עת נדה ליעקב
 היה ממנה וישע ועל זה אמר והיה כל אשר יקרא בשם ה'
 ימלט ויבאר של זה היה ההנלה לנקראים בשם ה' כי אם
 בהיותם על אדמת הקדש והוא אמרו כי בזה בין וכיבואם
 תהיה פליטה וגם לא בכל בני ישראל שישבו שמה כי אם
 בשבדדים אשר " קורא שם הטובים והישרים כלבואם וכבר
 ביאר ישעיה שהגדה היתה חתומה וזן מועט באמרו חבי
 כמעט רגע עד עכור ועם ובאר גם כן שאז יכלו רכוס
 מישראל והקדושים ורתי האל ימלטו שאמר והיה כל הכאשר
 כביו והנותר כיבואם קדוש יאמר לו כל הכתוב למים
 כיבואם חסכים למה שאמר רביאל בספרו ענין אותה
 מלמחה ובעת היות ימלט עמך כל הכנא כבוד בספר
 ולכן אמר הכביא כאן והיה כל אשר יקרא בשם " ימלט כי
 בזה בין וכיבואם תהיה פליטה וגו' וכש'דיים אשר " קורא
 והרביעי סבבך הגלות קודם הגלות השועיה יהיה יום
 הדין שעמוד לרב " ולרין עמים ועל זה אמר כאן
 כי הנה בימים ההם ובעת היות אשר איש את שבות יהודה
 וירושלם וקבכתי את כל הגוים והורדתיים אל עמק יהושפט
 וכשפתו עומם על עמי ונפלתו ישראל וגו' ואזי ככר
 בארתי במאמר נדק עולמים מהו ענין יום הדין שזכרו אל
 וגם זכרתי ממנו ראש פדקם בספר מעי הישועה על
 דיכא יתב וספרין פתחו וכלל דעתי הוא שיום הדין הוא
 יום המשפט והנקמה אשר יעשה השם יזעלה באומי כשעיר
 את כולם כאשר יתמים לעלות על אדמת הקדש ומפני
 שאז יעשה בהם נקמה ענומה גמול מעשה ידיהם אשר עשו
 לישראל לכן קרא יום הדין ועל זה אמר כאן שבעת היות
 שישב השם את שבות יהודה וירושלם וזכר יהודה וירושלם
 כלבד אף על פי שכל ישראל ישובו לפי שמשם בן דוד יהיה
 משבת יהודה ומבני ירושלם שהיה ראש המלכה גם זכר
 ירושלם כי שם תהיה מלמחת האומות וזו באותו זמן אקבן
 אף כל הגוים שאין כלבם שיבאו על ה' ישראל והורדושים

אל עמק יהושפט כי שם תהיה קולמחה והנקמה והנה
 קבר זה העמק בן מפני שעה שם יהושפט אי זה מעשה
 ואם מפני שזון שם יהושפט הוא כמו לחשט ה' וכמו
 שאלו וכשפת עומם שזון תבנים וכמו למיזר מלוג דיכא
 כי שם ישבו אותם כחשפט והרעים על אשר הרעי לישראל
 אשר פירו בנים בגלותם וזאת אינו חלקו וזאת כמו
 לאדום ישמעאל היושלים בארץ הקדושה פעם זה וישע זה
 ואל עמי דוד גורל כמו ועל עמי וכמהו וך את הפלשתי
 אל מבטו שהיו כמו על מבטו והענין שהו מלכים גורל
 ביניהם על ישראל וזה היה שך וזה היה שלי והיו כותבים
 יד אשר מישראל כאשר זונה את וילדה מבנות ירושלם היו
 מוכבים כיון וכתיבותה היתה הכנה ואמר וגם מה זכר
 לי טוב וידון באומר אתם טוב וידון וכל גלילות שלש שבי
 הרעים מה עשיתי לכם שבאתם לארצי והתמדתם עם
 האומות לשלול עלי ולבטו בו הגמול אתם משלמים עלי רופה
 לומר האם עשיתי עמכם רע אמתם באדם לשלם לי גמולי
 או אתם עמכם אף על פי של קבלתם ממני רעה
 באתם להרע עם בני ועל זה אמר עוד ואם גומלים אתם
 עלי הנה בעבור זה קלמחה איש גמולכם כראשכם
 וכבר מהרעית אשר עשו בני יהודה ובני ירושלם כחזוני'
 אליהם באמרו אהב כספי וזכרתי לקחתם כי לי הכסף ולי
 הזהב אשר לישראל ואני כתיבתי אליהם וכתי יהודה ובני
 ירושלם אשר לקחתם בגולה מכתפת לפני הוסי ליען
 הקמיקם מעל גבולם דעו כל וזו אבא עת פקודתם והנני
 מערים מן המקום אשר מביתכם אותם שמה רומי לארבות
 הגלות שיבאו משם וישבו על האדמתם וגם התחם שבהם
 יקמו ויבאו על אדמת הקדש והשוכות בני גמולכם בראשכי'
 והגמול הוא מה שאמר ומכתי את בטיכם ואת בניגוים
 ביד בני יהודה והם ימכרו אותם לשבתי שמה בני שבא שמה
 רמוקים מכס והמשי בניאור ענין המשפט זכר ישעיה
 הקדוש ברוך הוא את לב מלבי הגוים להלחם אלה באלה כדי
 להקם מכלם ועל זה אמר קראו זאת בניגוים קדשו מלמחה
 העירו הגבורים וגו' והענין היה הוא עבדו מה שבא ישעיהו
 וישקאל גם כן שיעלו הנכרים בני אדום לכבוש את ארץ
 ישראל ולמאול כירושלם ויתקבצו כל בני המזרח והשפן לבא
 עליהם למלמחה ועל זה אמר קראו זאת בניגוים קדשו מלמחה
 כלומר על הנכרים העירו הגבורים שבמזרח ובשפן יעלה
 כל אנשי המלמחה על ירושלם ולפי שיעור השם את רוחם
 לעשות זה לכן אמר כמו את כס לחברות והאשים הם
 חופרים בהם באדמה ומומרות בהם לכתובם שהמומרות
 הם שותפים בהם ומומרות הכנס כלומר שאף עובדי
 האדמה יקחו להם כל מלמחה והחלש שבהם ואמר גבור
 אבי וזכה האופן יעשו רופה לומר יקבצו ויבאו כל הגוים
 מסביב ונקבצו שמה על ירושלם וכל זה למה לא להכלים
 בעליית כמו שהיה בשאר העמ'אל כדי שיסתה' גבוריהם
 ר"ל שזירדם ממעלתם כי כן תבגום ויכר וזכר והש' שם
 באופן זמן מהשועה וקמת האויבים קמה תמיית המעשים
 ועל זה ועודו ויעלה הגושט עמק יהושפט כי שם אשכ לשטון

את כל הגוי מסביב ר"ל שיעורו ישי עשר ויקינו משנת מיתת
 ויעלו ויבאו אל עמק ירושלים אשר שם היה משפט הגוים כי
 הנה בזמן ההוא יבנה המקדש להחיות את המתים מהם מבני
 ישראל כפי שראו במפלת אויביהם אשר רדפוהו ומהם משאר
 האומות כדי שיעשו עם אויבותיהם וגם הם יראו בארץ
 מולדתם ולפי ששלוה עת קבוצ לפניו ית כמ"ש הלא הוא
 כיום עמדי תחום בארצותי לכן אמר שלחו מגל בי בטל
 קבוצ באו רדו כי מלאה גת השקו היקבים כי רבה רעתם
 המשיג העבין הזה לתבואה שנשלה והגיע זמנה לקבוצ שיסלח
 אדם המגל לקבוצה כן יבא עת תשיית המתים ואמרת
 הגלות ובקמת האומות כלם לכשולם ולכן יבאו לפועל בדברי
 הלא יועל אותם הקמים בקמייה אמר המוכים המוכי בעמק
 הסרון וגו' ואם לא תאבה כפסך לפרש הכתובים האלה
 על תשיית המתים אמור מעתה שאמרו יעורו ויעלו הגוים
 אל עמק ירושלים על האומות שיעלו שמה למלחמה הוא כיון
 שזכרתי כי הגיע קץ הימים ואמרת ועם הגלות וממלכת
 האומות לבטלו ונתמלאה סאתם כי רבה רעתם ולכן ראוי
 לשלוח יד במגל לקבוצ כי הגיע זמנם לקבל עונשם
 והמפרשים פירשו שלחו מגל שהוא צווי לישראל שישלחו
 המורכב באומות ובקמו בהם כי כבר הגיע עת בשולם
 למלחמה וכנגד ישראל אמר ג"כ באו רדו כי מלאה גת ר"ל
 רדו בעמק המלחמה להקבץ מהאויבים כי הוא כמו הגת
 שמלאה עבבים שראוי לדרוך אותם וכן השקו היקבים שהם
 מלאים עד שיזוב היין מעל פניהם שהוא יסל לרוב הימים
 ועל האומות שיעלו שמה למלחמה אמר המוכים המוכים
 בעמק הסרון ר"ל שיעלו שמה מהאומות המוכי רבים באותו
 עמק המשפט שיקרא אמר כן עמק הסרון לפי שכלה
 ובמרכה תהיה בהם שמה ועל יום אותה המלחמה העצומה
 אמר כי קבוצ יום ה' בעמק הסרון ואמנם אמרו עוד שמה
 ויכח קדרו וככבים אספו נגהם ו"י מניון ישאג וגו' אפשר
 לפרש שמה ויכח ככבים על מלכי האומות כדרך הכב
 המורה ועל המלכים והמלכות אמר וכעשו שמים וארץ
 ואפשר לפרשו כפשוטו יגיד שמערכות הגרמים השמימיים
 שהיו מורים על הנלחות האומות ועובותיהם יקדרו ויאספו
 נגהם והשפעתם ולא יגינו עליהם לפי שה' מניון ישאג
 ומירושלים יתן קולו וישרד כל שרי מעלה ומפניו ירעשו שמי'
 וארץ הכמות העליונים הפועלים והתחתונים המתפעלים
 וכזה האופן יהיה השם ממסה לעמו ומעוז לבני ישראל
 והשביעי שבזמן השפוע והבאולה היה תמלא הארץ דעה
 את יי' ותשוב הקדושה והסכינה לירושלים כימי קדם
 ובמעלה ותר גדולה ממה שהיתה מני שים אדם עלי ארץ
 ועל זה אמר כאן וירעתם כי אבי ה' אליהם לרמוז שלמות
 הידיעה והחכמה אשר תמצא בהם ואמר שוכן בבנוהר קדשי
 להגיד שתשוב השכינה והקדושה שיהי ואמר והיתה ירושלים
 קדש להגיד שכן שבזמן בית ראשון היה בית אלהים קדש
 ולא יוכל אדם להכנס בהיכל כי אם הכהנים וכ"ש בקדש
 הקדש שלא היה נכנס שם כי אם הכהן הגדול כיון הכפופים
 בן זכר שלעמיד תהיה ירושלים העיר בלה קדש שלא יכנס

שם עכל וממא ועל זה אמר והיתה ירושלים קדש וזרים לא
 יעברו בה ו"י זרים לא יעברו בה שלא יעברו זרים עוד
 להלחם על ירושלים כמו שעשו עד היום והשמיני שבזמן
 הגאולה תתבדך ארץ ישראל כי עם היות שבזמן
 הגלות נתקללה הארץ היא כמו שאמר ותם לריק כמכס
 ולא תתן ארבעים יכולה וען השדה לא יתן פרוי הנה בזמן
 העמיד הרי ישראל ענפיהם יתנו ותבואותיהם יצמחו בהם
 בנכרה מופלגת ועל זה אמר הכביא כאן והיה ביום ההוא
 יטפו ההרים עסיס והגבעות תלככה חלב ר"ל שבזמן ההוא
 אמרי כלות הגוים מן הארץ תתבדך הארץ בתבואותיה
 ומרעה הצאן והבקר מבלי עמל ויגיעה כאלו ההרים מעצמם
 יטפו עסיס והגבעות מרוב הזולה וההגרה מהחלב הונח
 מהמרע שיהי בהם יהיו כלו תלככה חלב וכן כל אפיקי יהודה
 והם העמקים שהיו מקרים מים בזמן ההוא כלם ילכו מים
 כי ירבו בהם מעיינות ותהומות ונאות בבקעה ובהר שבהם
 יתברו התבואות והתשיעי שעם היות שבזמן הקדמון היתה
 ירושלים נעדרת המים וכשהיתה במזכור לא היה
 מים לעם לשתות עד שמפני זה אמר רב שקה הלא על
 האבנים היושבים על הקומה לאכול את נאותם ולשתות את
 מימי רגליהם לכן בזמן הנבואה בדרך נס יתחדש מקור מים
 חיים בירושלים ועל זה אמר ומעין מבית ה' יבא והשקה את
 נחל השטם וכבר בא היעוד הזה בבבואות יחזקאל וזכריה
 גם כן יעד עליו והגאון רב סעדיה פירש שכל השטים
 הוא היצדן כי היצדן הוא קבוצ למקום הנקרא שטים לפיכך
 בקרא היצדן נחל השטים ואמנם מה צורך יהיה בנס הזה
 אפשר לומר מענינו שלפי שה' בירושלים הסרון המים עד
 שהיו להם ברכות מים שאובי' לכן בזמן התשועה כדי שמה'
 ירושלים שלמה בכל הדברים ולא יחסר כל בה יתחדש בה
 מעיינות מים חיים ויהיה מקום מונחם מתחת בית ה' לפי
 שבבבות בית ה' יהיה הנחם ההוא והיות מתחת אבני
 שהדבור הזה הוא המשל ילרצחו למה שנבא ישעיהו שבזמן
 הגאולה יהיה ככון הר בית ה' כראש ההרים ולכו שמה
 עמים רבים לקבל תורתו ויאמרו כי מבין תבא תורה ודבר
 ה' מירושלים והוא על דרך הוי כל נחל לכו למים ולפי
 שהשפעה האלהי ולמוד האמונות והאמתיות יבא מירושלים
 ומבית ה' לכל העולם וכ"ל הכביא כאן ומעין מבית ה' יבא
 והשקה את נחל השטים וזכריה אמר והיה ביום ההוא יבא
 מים חיים מירושלים חיים אל הים הקדמוני ומי יים אל הים
 האחרון וזה משל נפלא ומליצה נכונה מאד שמירושלים
 שהיתה ארץ ביה מבלי מים יבאו מים חיים שיאפכו על הימים
 הגדולים לרמוז שמירושלים שהיתה למס ארץ ערכה ושמה
 תבא תורה למוד ואמונה לכל באי עולם העשירי שמלכד
 המורכב הכללי שהיה בכל האומות הנה בפרט
 במצרים ובאלדוס שהיה השוממות והכליה הנמרצת ועל זה
 אמר כאן מצרים לשממה שהיה ואלדוס למדבר שמה
 והמפרשים אמרו שאמר מצרים על הישמעאלים ואלדוס על
 מלכות רומי וכלל הנכרים ששתי האומות האלה
 הן הגבולות וה' ימים רבים ותגברנה עד עת הגאולה ושתהיין

פיה היתה הרביעית טהלה דכאל והנה זכר הישמעאל
 בשם מנרים לפי שאת ישמעאל היתה מנרים כמו שאמר
 וחקק לו אמו אזה מארן מנרים וכן אמו היתה הגר המנרים
 ולפיכך יחס האומה כלה למנרים ולפי דעתי שלא אמר
 מנרי כי אם על מנרי כפרט כמו שדכרתי אך בש' הנכונה
 השלישית כנאות מיוקאל אשר פירשתי שמשמעת האומות
 העתידה תהיה התמלחה על מנרים לפי שהנכרים בעלותם
 לכבוש את ארץ ישראל ימריבו את מנרים ויכו בה מכה רבה
 ועבומה לאין מספר וימריבו את ארנה ויקחו את ארץ ישראל
 וירושל' שהם היום ממלכות מנרים ועל זה יתעוררו כל בני
 המזרח והנפון לבא להלחם עם הנכרים לבקום נקמת מנרים
 ולהושיא הארץ הקדושה מהם ואז תהיה מפל' אדום גדולה
 מאד ועל זה אמר כאן מנרים לשממה תהיה ואדום למדבר
 שממה ואמר שהיה זה מנרי הממם אשר עשו בכני יהודה
 ששפכו דם נקי בארץ אש אדום כמורכב בית שני ואם מנרי
 לפי שאז היו המנריים כנכעיים לרומיים והתמכרו עמהם
 במכור ירושלים ומורכבו ולכן זכר בלכד מחסם בני יהודה
 ולא זכר מורכב עשרת השבטים מפני שלא נעשה מורכבם ע'
 אדום ומנרים כמו שהיה מורכב יהודה וירושלם והמפרכים
 אמרו שעל גלותו היום באמר הפסוק הזה לפיכך לא זכר
 אלא יהודה כי עשרת השבטים שהגלה מלך אשור ולא שבו
 עד היום לא היו כרשות שתי האומות האלה אדום וישמעאל
 והאמר עשר הוא שהכעיה אומת ישראל לא תשוב לכשלה
 ולא תלך עוד בגלות אשר ועל זה אמר ויהודה
 לעול' תשב וירושלם לדור ודור כ"ל מנרי ואדום יהיו שממה
 ואל יתשבו עוד לעולם אבל יהודה לעול' תשב וירושלם לדור
 ודור ואין ספק שהכניא הוא כאה מורכב בית שני ע"י הרומיי'
 והו' הארכ' אשר עליו נבא ויוקון קיבתו ועלו האלהו הקב"ה
 הגאולה העתידה ולכן עשה מאמרו עמיד ליהודה וירושלם
 לפי שעליהם היתה כנאותו גם כי יהודה וירושלם יהיה ראש
 החלכות ועל כן ככללו כל השבטים שמתו ולפי שנקראו
 על מורכב עיר קדשו וביתו יבקם מאויביו לכן אמר' מבין
 יאמר ומירושלם יין קולו כי על זה תהיה אגרתו קולו וכעסו
 ולכן היה סוף הדברים ויהודה לעולם תשב וירושלם לדור
 ודור לפי שהם היו אשר גלו במורכב ב'והם יהיו ראש המלכו'
 לעתיד לבא ואמנם אמרו עוד ונקתי דמם לא נקית וה' שוכן
 בבין פירשו המפרש' ונקיתי לאומות מכספם והבסם שלקחו
 להם לפי שגם ישראל יקחו מהם לעתיד אבל דמם של ישראל
 לא נקיתי אותם וכאלה לי לפגשו שפא הכתוב לתת הספה
 לפה תהיה מנרים לשממה ואדום למדבר שממה וזכר בזה
 שתי סבות האחת מפאת שפכות הדמים אשר עשו בני ארד'
 ומנרים בכני יהודה וירושלם על לז סגם בכסם כי הם לא
 הרעו לרומיים ולא למנרים לשממיהם להם כזה והספה
 הסכית מפאת שרפת בית המקדש אשר שפכו שהיה מעון
 לשבינה ועל זה אמר ונקיתי דמם לא נקיתי וי' שוכן בבין
 והוא לשון פימה כאומר ונקיתי דמם כ"ל האם נקתי אני
 את האומות מדם ישראל אשר שפכו על הארץ באמת לא נקיתי
 ולכן אפרע מהם והספה הגדית ש"י היה שוכן בבין והמה

המריבו בינו ושרפן מקום שבינו שבטור זה גם כן ראוי
 שיפרע מהם הנה שכתבו בכנאות הארץ ו' עקרים הבאשון
 שבזמן הגאולה העתידה תשוב הכנאות והשבינה בקרב
 ישראל ותתקנה הידועה בכל הארץ כמ"ס והיה אחרי כן
 אשפוך את רוסי על כל כשר וככאו בכיסם וכנאותם והוא
 העיקר שה' מעיקרי כנאות ישיעיהו והשני נקמת האומות
 שיפגה השם בזמן ההוא על אשר הרעו לישראל וכמו שאמר
 קראו ואז בגוים קדשו מלממה וגו' הנפת יי' גבוריך והוא
 העיקר הראשון מעיקרי כנאות ישיעיהו והשלישי כנאות אדום
 כפרט העתידה להיות וכמ"ס מנרים לשממה תהיה ואדום
 למדבר שממה והוא העיקר השני מעיקרי כנאות ישיעיהו
 והר' תשוב' ישראל וגאולת' וכמ"ס ובע' שהיה אשר אשו' את שבו'
 יהודה וירושלם והוא העיקר הג' מעיקרי כנאות ישיעיהו והנה'
 ש"ס עת מוגבל מחו"ב לגאולה וכמ"ס כי בשל קניר כי מלאה
 גת והוא העיקר השני מעיקרי כנאות ישיעיהו והו' שלא יוכר
 עוד לגלות כמ"ס וזרים לא יעבדו בה עוד ואמר ויהודה
 לעולם תשב וירושלם לדור ודור והוא העיקר ה"א מעיקרי
 כנאות ישיעיהו והו' שיקבלו האומות כלם השטים כמו שפירשתי
 ומעין מכות ה' יבא והשקה את כהל השטים כמו שפירשתי
 והוא העיקר ה"ב מעיקרי כנאות ישיעיהו וכבר הוכחתי
 בעיקרי כנאות ישיעיהו שיעידו שיעידים האלה אי אפשר שיפגשו
 לא כדרך הנכרים ולא על בית שני ושהם עתידים להצטיי'
 הזמיני הוא עמוס הכניא
המכשר טוב
 בכנאות האגרוכה מספרו
 תמלחה הלא בכני כושיים אתם לי בני ישראל וגו' עד סוף
 הפרק והפסוקים האלה מתקשו מאד המפרשם בפירושם
 לפי שיש לי בהם ספקות ראשון באמרו הלא את ישראל
 העלית ממנרים ופלאשיים מכפתור וארם מקיר כי אם
 בא להודיע עשד עשה לישראל כנאותו אותם ממנרים אך
 יאמר שזה עשד עשה לפלאשיים וארם והיה א"כ כזה ממש
 מה עשה לישראל ושני שהנה פלאשיים וכפתורים אמיס היו
 כמו אמר אשר יבאו משם פלאשיים ואת כפתורים וירמיהו
 אמר כי אודר ה' את פלאשיים שארית אי כפתור ואם
 פלאשיים וכפתורים הם דבר אחד אך יאמר הנה העלה את
 פלאשיים מכפתור כאלו היו גולים שמה ושלישי באמרו וארם
 מקיר כי כאשר בארנה הכנאות הארץ עדיין לא גלו ארם כי
 ארם גלו בימי אמו שהגלה אותם מלך אשור אל קיר כמ"ס
 ויעל מלך אשור דמשק ויפספה ויגלה קירה וגם הכניא הוא
 עכמו כבא על גלותם באמרו וגלו עם ארם קירה וכן גלות
 פלאש' היה בימי נרקוה גם כן אמר זה ואך א"כ אמר הלא
 את ישראל העלית מארן מנרים ופלאשיים מכפתור וארם
 מקיר שהעליתו מור לכלם כאלו כבר עבדו כל ההעללות
 והגאולות האלה וכרעי באו' הנה עי' ה' בממלסה הספאה
 והספאדתי אותה וגו' ואם זה באמר על מלכות ארם כדברי
 הזפרש' אך אמר א"כ סמוך לזה אפס כי לא הסמיד אשמיד
 את בית יעק' והנה מלכות ארם מביית יעקב הוא ובהם ארם
 כן מאמרים פותרים ומשיש באמרו והביעוטי בכל הגוים
 את בית ישראל כאשר יבוע בככרה ולא יבול נרוד ארן שמו'
 של

שלא ימות ולא יאבד מהם אחד ומיד קמו אליו אמר סוחר
 למה בחרב ימותו כל חטאי עמי ואם ימותו מכוואר הוא
 שיפלו נדרות רבים ארבה והנה המפרשים פירשו הכתובים
 האלה באופנים מתחלפים הלא הם כתובים בפירוש כשי
 ובפירוש הכד' ק' ואי לא אגיד לך פה כי אם אשר ראיתי
 אני בפירוש והוא שהכתובים האלה הם הקדמה ליעודים
 שיזכור אחרי זה וענינה שהבי ישראל הם עבדי ה' מקצת
 כשפו וילדי ביתו ולכן אמר הלא ככבי כושיים אתם לי כבי
 ישראל כי כמו שהכושיים שהם השחורים מבי כוזב כן
 הם הם עבדים לאדוניהם עבדות עולם כן בני ישראל הם
 עבדי ה' עבדיו הם אשר הוביא מארץ מצרים שהיו הם עבדי
 לפרעה והוא ית' החיץ בהם וקנה אות כידו החוק והן אומרו
 הלא ככבי כושיים אתם לי הלא את ישראל העליתי ממצרים
 ולפי שהי' לאומר שיאמ' הנה ג' כ' העלה הקב"ה ויעל' ככל דור
 ודור אומות ויבאלם מתחת אומות אחרות שהזיקו בהם ולא
 היו מפני זה לן לעבדי הנה מפני זה אמר ופלטתים מכפתו'
 ואדם מקיר ר' ל' אם תאמרו אף פלשתי' הונחאת אותם מכפתו'
 כי הנה הפלשתי' היו יושבי עזה והם היו העו' והכפתו' באו
 עליהם והשמידום וכמ"ס מורה והעושים היושבים במצ' עד
 עזה כפתו' היושבי' מכפתו' השמידום ועזה מעבי פלשתי'
 היתה והוא המורה שהכפתורים היושבים מכפתו' השמידו
 את הפלשתיים ועל זה באמר סוף ופלשתיים מכפתו' ר' ל'
 שהכפתו' הגלוי' את הפלשתי' והשמידום קודם יביא את אנשים
 ואחרי כן העלה הקב"ה אותם וגאל מהם כאשר עשה לישראל
 ואחרי שהבא מפלו ממה שהיה בזמן העבר הביא עוד מכל
 מהעמיד להיות והוא אמרו ואדם מקיר כלומר גם כן תעלה
 אדם מקיר סנחמריב הגל' אותם מארצם לשם ולקח הימים
 כשקבעל מלכות אשור יבאו ויעלו משם א"כ זהו דרכו של
 עולם כן היה וכן היה שפעמים אומה אחת תבצר על אחרת
 ותמשלבה זמן מה ואחרי כן תבא מתחת ידה מה שכתב
 הרד"ק פלשתיים ובפתורים אפים היו אינו כן ומה שהביא
 לבאי' פסוק אשר יבאו משם פלשתי' זאת כפתורים אינו סותר
 לזה כי אמת הוא שכלם כסתעפו ממצ' כן הם כמ"ס ומכ"ס'
 יגר את לודים וגומר ואת פתרוסם ואת כסלומים אשר יבאו
 משם פלשתיים ואת כפתורים אבל לא אמר שהיו הכפתורים
 אפים לפלשתיים אלא לפתרוסם ולכסלומים ומהפתרוסם
 והכסלומי' יבאו הפלשתיים והקורבה היא לא תמכע המלשמה
 בכייהם וגם אם יבאו אפים הלא אם עשו ליעקב ולא נתמלא
 זה אלא מחוככו של זה ואמנם מה שאמר ירמיה כי עודד ה'
 את פלשתי' שאר' אי כפתו' אין פירושו שהיו הפלשתי' מכפתו'
 כמו שפסח החכם הזה לא ששם עודד את הפלשתי' אשארן
 וכמלעו והגלות סו' גולים באי כפתו' הנה א"כ פי' הכתוב
 מואר כפי מה שזכרתי שעה שה' טענה לכבי ישראל להוכי'
 שהם לו עבדים וכככעיים ככושיים מפני שהעלה אותם מארץ
 מצרים ואם יאמרו שג"כ העלה את פלשתיים מכפתו' וכן
 יעלה את אדם מקיר הנה להס' על זה אמר הנה עיני ה'
 במלכה הקצוה וגומר ולא אמר זה על מלכות אפרים כי
 אם להגיד מעלת ישראל לפניו את באהבתו איתו מכל העמים

והוא שאין אומה כשחטאו לפניו את יכלה אותם כרענו אבל
 לישראל לא היה כן כי עם כל עונותיהם אע"פ שיבאו לדי
 עול' לא יבאו לדי כלי' לפי שה' הנבטי נתן לעמו מנחמיותו
 וכמ"ס ח"י ה' לא שנית ואתם כבי יעק' לא כליתם והוא אומרו
 כאן הנה עיני ה' במלכה הטענה ר' ל' איזו ממלכה שתהיה
 כשחטאו כחטאים שחוטאים והשמדתי אותה מעל פני הארמה
 אמנם לישראל לא היה כן שאע"פ שחטאו לא השמיד אותם
 והוא אפס כי לא השמיד אשמיד את בני יעקב שלא אביא לדי
 כלייה כשום נד' ואפשר ג' כ' לפיכך על זה הדרך הלא ככבי
 כושיים מלאון תימה ר' ל' וכי אתם כבי יעק' ככבי כושי' אתם
 לפני שה' אדם יקנה עבד כושי ויהיה לו עבד עולם מפני מה
 שנתן והוביא בעדו וכן אני בעבור שהובאתי אתכם ממצרים
 תהיו לי עבד' ככבי כושי' אינו כן כי ג' הובאתי את פלשתי'
 מכפתו' וג' הוביא את אדם מקיר והוא המור' שאין מעלתו'
 על אחר האומות בלבד כשהובאתי אתכם מארץ מצרים אבל
 המעלה האמתית שלכם עליהם היא שהנה עין ה' במלכה
 הטענה והשמדתי אותה מעל פני הארמה ר' ל' שאמר תטעו
 אומה מהאומות יבא עליה השמיד והכלייה אמנם לכבי ישראל
 לא יהי' כן אע"פ שחטאו והוא אומרו אפס כי לא השמיד אשמיד'
 את בית יעקב כאם ה' והביא ראיה על זה זמן קבוץ הגלויות
 שהיו ישראל מעולטלים עלסול מופלא ויתהלכו מגו' אל גו'
 וממלכ' ל' עם אשר והו' אומרו כי הנה אנכי מנו' והכיעותי
 בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ר' ל' כאשר ינוע
 הדג בכברה שיק' אחד אל נד' ברונג רב מבלי מנוחה כן
 ינועו וינודו הם ועם כל זה לא יבאו לדי כלי' והוא ל' יפול
 נדור ארץ והזפרטים פירשו בזה הנדור שהם הנדקים
 והנסופל מהכברה הוא העפר הדומה לרשעים ולא יבא בעיני
 רש' כתב שאמר ולא יפול נדור ארץ על מוץ התנועה אבל
 לי כרא' לרשעו מהעב' שראו בו והוא נדור באמ' על הקבוץ
 וקצור הדברים מלאון וכנ"ס הכסף בידך נדרות בשמלותם
 אשר לזה בקרא' התמכרו' מיל' על עיר אש' מכור וכאמ' וינודו
 על העיר כלומר ויתמכרו הם כן אמר בבאן נדור על קבוץ
 ישראל וכללותו כי לפי שאמר אפס כי לא השמיד אשמיד את
 בית יעק' שלא יביא את העם לדי כלייה כמו שפירשתי ביאר
 ואמר הנה אנכי מנוה והכיעותי בכל הגוים את בית יבד' ל'
 כאשר ינוע בכברה ר' ל' כאשר ינוע הדג המתנועע בכברה
 והנה קבוץ המתנועע' לא יפסד ולא יכל' והוא ולא יפול נדור
 בארץ אבל הרשעי' כפסדו' וימותו באותו טלטול והתנועעו'
 אישי בעונו ימו' והוא או' בחרב ימותו כל חטאי עמי של רשעת'
 היו מת' אש' מן הפורענו' ואומרים לא תגיש ותקדים בעדנו
 הרעה כלומר לא תקרב ותמהר בעדנו הרעה ולכן נעשה
 כתאות לבנו כי הרעה שתבא לא תהיה בעבור מעשנו כי אם
 בדרך המק' והודל' תגיש ותקדים בעדנו הרעה הנה א"כ
 לא יפול נדור ארץ אמר על כל בית ישראל שלא יכלו בכללות'
 ואיר' בחרב ימותו כל חטאי עמי על הרשעים שפסדו כלבד
 והוא עכמו מה שכתב יזקאל על זמן קבוץ הגלויות וכנ"ס'
 מכס המורדים והפושעי' כי כמו שפירשתי וביום ההוא כלות'
 באותו זמן שיתמו חטאים בהוקס נעים ונדים באותו טלטול

הכבוד הואת על מה שפירא יא והנציות תלפנה חלב ואפסד
 לפסד והנבעות תתמוגנה הוא ג'כ כעבין העסים כרבו
 ה'ין כאלו מתמוספות ונעשות כלן יין והכל משל על רוב
 העובד שיהיה לישאל בזמן הגאולה מבלי עמל ויביעה ויעד'
 עוד שלא ישבו לגלות אשר ולא יעלה עוד הכורית על ה' ועל
 זה אמר ובשמי את שפות עמי ישראל ובנו ערים בשמות וישבו
 וגו' ונטעמים על אדמתם ולא יתשו עוד וגו' הנה התבארנו
 בכבודה הואת ה'עיקרים הראשונה קקמת האומות וסודכנס
 ובפרט ארום כמ'ש למען ירשו שארי ארום וכל הגוי' והם
 העיקרים אחד זב מעיקרי כבודות ישעיהו והב' תשועת ישראל
 ובאולתם אחר זב מעיקרי שבות עמי ישראל והוא העיקר
 הג' מעיקרי כבודות ישעיהו והד' שילוך עליהם מלך מדינת
 דוד כמ'ש ביום ההוא אקים את סבת דוד הכופלת והוא
 העיקר ה' מעיקרי כבודות ישעיהו והז' שלא ישבו עוד לגלו'
 כמ'ש ונטעמים על אדמתם ולא יתשו עוד והוא העיקר
 הז' מעיקרי כבודות ישעיהו וכבר הוכחתי בעיקרי ישעיהו
 שא' לפסדם כפי השכל הישר לא על גאולה רוחנית כדברי
 הנכנסים ולא על זמן בית שני :

המשער טוב

התשיעי הוא עובדים הכבוד
 ומפני שכבודות הכבוד הוא כלם
 הוא על ארום ראוי לבאר במקום הזה אם הכבודות האלה
 שכתבו הכבאים על מודבן ארום אם כתיביו כלם באורכין
 ראשון שכבוד באשר אשרי שכבש את ארץ ישראל והאחרים
 יבואלם כבש את שאר ממלכות הגוים את סביבותיו מברית
 ועמון ומואב וארם ושארי הגוים האם לאמרו הכבודות האלה
 על אותו הסורכין גם מנאם שבית שני הוכנסו המלך מנבי
 תשמואל הלך על ארץ ארום ויך את דביה וזאת מרצה אשר
 לארדו' וכבש את גאון ארדו' וישמש למם עובד וקשר' ויכבשם
 בכבלי מילה וימל את כשר עבלתם ומהיום ההוא והלאה היו
 כמולים וסומרים את תורת יהודה וישראל עד שהמריב טוטוס
 את יבואלם וראוי א'כ שדע ג'כ אם על זה כבאו הכבאים
 הכבודות ההם על ארום עוד ראוי שנענין אם אף שודרה
 שהכבודות ההם הם לעתיד לבא האם באמרו ועתיד' להתקיי'
 על אותה ארץ ארום שהיא סמוכה לארץ ישראל אשר כבש
 דוד והניב בה כנבי' ואשר כבש והמריב כבוד כבש ואת
 כבש הוכנסו המוכר או אם באמרו על רומי וארצות הכנני'
 הנקראים עתה ארום והמקרה הואת היא כענין הכרמית
 מאלד וכרת התועלת להבנת אמת הכבודות האלה ולא ראיתי
 למפכשים בה דבר ואפי התעלמות מהכבודות שכב' ישעיהו
 ושאר הכבאים על ארום מלקוד זה בהם ויעדתי לבאר
 במקום הזה ומה ששים אלהים כפי אותו אדרב דע כי
 הכבאים שכתבאו על ארום הם תשעם הא' בלעם כבודות
 האחרונ' והיא ארום ירשה וגומ' השני ישעיהו השל' ירמיהו
 בשני מקומות הרביעי יחזקאל בשני מקומות השמיני יואל
 השש עמום בשני מקומות השביעי עובדיה בכל כבודות זאת
 השמיני מלאכי והתשיעי הוא דוד הקודם לכל אלה ואין לנו
 אם כן דרך לדע' אמת הדבר הזה כי אם במקרה כבודות
 הקן כלם וכפסד בכל אמת ואמת עקן על מי אמר' וכלי זה

אקיים את סבת דוד הכופלת כי מפני שזכר זה הכביא עמנו
 למעלה כפלה ולא הוסף קום בתולת ישראל שפירושו שלא
 תקום עוד מעניה להמליך על הם מלך הגיד עתה שהם
 מעבדים לא קומו כעבין המלכות אבל הש' יקום סבת דוד
 הכופלת מימי ירבעם ומליך על כל עמו מלך מבית דוד
 ולפי שנפלת סבת ממלכות דוד היתה ממנה בבית ראשון
 במלכ' שהמליכו עליהם השבט' מעמם מירבעם עד הושע
 בן אלה וממנה בבית שני שלא מלך אדם מבית דוד כל אותו
 זמן מפני שהמליכו את השמונים ובית הורודוס לכן אמר
 וגדתי את פרכיהן כנגד בית ראשון שס נפדן מלכות דוד
 והיה פרוץ בבית מלך אחר על קצת השבטים ועל בית שני
 אחר וה' יקומיו אקים כי מפני שבית ראשון היה תמיד מלך
 מבית דוד על יהודה וכימין קרא את מלכות אפרים פרוץ
 אבל בבית שני שלא מלך עוד מלך מזרע דוד כלל קראו
 הדיסה גמורה ולכן אמר עליו וה' יקומיו אקים ולפי שאמר
 סבת דוד כלא יהיה מלכותו דבר בלתי קיים כסכ' לכן אמר
 וכניתי כימי עולם שיעשה מלכותו בבין חוק ואמין ואמרו
 למען ירשו את שארי ארום וכל הגוי' אשר נקרא שמי עליה'
 שירשו המפרעים שהוא הפוך כאלו אמר למען ירשו ישראל
 אשר נקרא שמי עליה את שארי ארום וכל הגוי' ואפסד לפסדו
 מבלי סודות לפי שהגוים אשר התרבו את ארץ ה' והגלו את
 ישראל בתן להם הכח והיכולת וההבלמה מאת הש' להיותם
 שבעי אפס ומהה החד ויחלט המאמר שנקרא שמו עליהם כי
 הוא הכותן להם כח לעשות חיל ולכן אמ' שכתב דוד ושארי'
 בית יעקב בזמן הגאולה ירשו את שארית ארום ואת כל הגוי'
 אשר נקרא שמו על הקב"ה עליהם להיותם כלי מפסד התכוון
 אומרו א שארי ארום כי מפני שיעדו הכבאים במפלת ארו'
 ביום נקמת ה' כמו שזכרתי פעמי' לכיא שאלך המשיח ועם ה'
 ירשו את השארית אשר ישאר מארדו' מאותה מלחמה וכן אמר
 עובדיה וירשו הנגב את הר עשו ואין סודות לה ממה שאמר
 עובדיה ולא יהיה שריד לבית עשו לפי שס יעד על האומה
 וכאן יעד ירוש' ארצה שמארץ ארום רומי שקבא בנרה תהיה
 סורכין עולם כמו שאמר ישעיה ב' קרבו גוים לשמוע ושארי
 ארצו תהיה ירושה לבית ישראל ומלחמ' דמסתבב היא שירשת
 הנגב והר עשו הוא ארום הסמוך לארץ ישראל והסורכין יהיה
 בבנר' ושארי הארצות אשר זכר שהיא רומי וכל סביבותי' כמו
 שפירשתי עוד יעד שבזמן ההוא יתברכו הכבודות בארץ ישראל
 שלא יוכלו בני אדם לקבור החטים ולדום אותם ולא לבכור
 ולעשות היין בזמן קבר חדש או ימים אבל לכבויו יתעסקו
 בו מלאשית הכבודה עד אחרית שנה ועז' הנה ימים באום
 כאס ה' וכגש מורש בקובר ודורך עבבים בזורך הזרע כ"ל
 שיתעסקו בקביר' התבוא' עד עת אחרית באופן שיגש המורש
 בקובר וכן דורך עבבים יתמיד בו עד שיבא מושך הזרע
 לזרוע וכן אמרה תורה בכרמיתיה והשיב לכם דיש את בני
 ובביר שיב את זרע עוד ביאר שיתברכו הכבודות כמע' מהעם'
 והעמל ועז' והעובד הכי' עסים וכל הגבעות תתמוגנה
 שהוא משל מרוב עשות חלב שיוזב מן הכאן כאלו הגבעות
 מנוגות ומתמוסקות ועם היות שלא זכר כאן חלב כשמה

וזמן תקימה או תקיים והנה בלעם במה שאמר והיה אדום ירעה וגו' כבר בארתי בכבואה הראשונה מזה המאמר שכפי סגנון הכתובים אי אפשר שיפורש כי אם לעת' לבא לפי שעם היות סדוד המלך הדיב נביאים באדום הנה לא הי' אדו' ירעה לו ולא הר שער וזן ספק שהר שער וארץ אדו' אשר נבא שתהיה ירושה לישראל היא הסמוכה אל ארנו אבל מה שהוסיף עוד בלעם ברבריו וירד מעקב והאביר ארד מעיר אין ספק שלא אירכו כי אם על העיר רבת בגו' רומי המכונה לבת אדום ולכן אמר בתחלת כבואתו אראנו ולא עתה אזורנו ולא קרוב דרך ככב מעקב וקם סבט מישראל ומחן פאתי מואב וקרקר כל בני שת זה לא תקיים עד עתה וכמו שפירשתי שם הנה אם כן הכבואה הראשונה האת היא לעתיד לבא וכוללת ארץ אדום הסמוכה לירושלם ואת רומי המכונה אליו אמנם ישעיהו בפרשת קרבו גוים לשמוע אין ספק אצלי שלא נבא כי אם על האומה הנקראת היום אדום שהוא כלל הנכרים ועליו אמר כי דותה בשמים קרבי הנה על אדום תרד ועל עם חרמי למשפט ויורה על זה אומרו כי זכא לה' בבננה וטבח גדול בארץ אדום שהנה בננה הקדומה מארץ מואב היתה לא מארץ אדו' ועל כהן לא נבא ולא כאמר תמיד סמוך לאדום כי אם להורות על העיר רבתי עם רומי שהיא בננה היא עיר כבד' היא קריה נגבה כמו שפירשתי גם יורה על זה אמרו שם קוריה ואין שם מלוכה יקראו זה כאמר באמת על רומי שאן בה מלוכה ולא מלך כי אם שדים אפיפיר ואנמוכים הנה א"כ הכבואה היא עתידה להתקיי' ועל רומי וכלל הנכרים הנקראים בני אדום כאמרה ואמרו ירמיהו בפרשת כוס יין התימה שאמר בכלל אותם האומות הנזכרות את אדו' ואת מואב ואת בני עמון נראה לי שכבר נתקיימה על ידי כבוכד נאצר כי כן באמר קודם זה הנביא שאלו ולקמתי את כל משפחות צפון כאם ה' ואל כבוכד נאצר מלך בבל עבדי והביאותי על הארץ הזאת ועל יושביה ועל כל הגוים האלה קטיב והמרמזים ואמיתם לשמה ולטרקה ולמרבנות עולם ומיד הביא זכרון הגוים אשר ראה בכבואתו שזמים את כוס יין התימה שהוא המוכיח שזותה פרט' כבר נתקיימה על ידי כבוכד נאצר שעל ארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל כאמרה אבל אמרי כן זכר הנביא ירמיהו בפחות על גוים רבים וזכר ראשונה מנבי' ונבא על מורכבה על ידי כבוכד נאצר כמו שאמר ונתתם ביד מבקשי כפסם וטוד כבוכד נאצר מלך בבל וכיד עבדו ואמרי כן תשכון ביתי קדם וכן נבא על מואב ואמר בקופו ובכתי את שבות מואב וכן נבא על בני עמון ואמר ואמרי כן אשיב את שבות בני עמון ואמר כך הביא כבואה אחרת תחלה לאדום בה אמרה' ולא כאמר באותה כבואה שישב את שבותו כמ"ס באר האומות גם תראה בפרשה הוא שזכר בננה באמרו כי בי פשעתי כאם ה' כי לשמה למרפה לחורב ולקללה תהיה בננה וכל עמיה חזין למרבנות עולם ובננה היא רומי ואמר שתהיה למרבנות עולם שלא תנכה עוד וכן אמר והיתה אדום לשמה כל עופר עליה יסוף וגו' כמהפכת סדום ועמורה

ושכניה אמר ה' לא יב שם אש ולא יגור בה אדם וידוע שאדום לא נחרבה כהמלט ולא כהפכה כמהפכת סדום ועמורה ושגם יש עליה יושבים הפך מה שאמר לא יב שם אש ולא יגור בה כן אדם וזה לא נתקיים בימי כבוכד נאצר ולא בימי הורקנוס בבית שני והוא המוכיח שהכבואה הזאת היא לעתיד ובאמרה על רומי וכלל הנכרים וכמו שאמר שם לכן שמעו ענת ה' אשר יען אל אדום ומחשבותיו אשר קשב אל יושבי תימן אם לא יקבוס בעירי הנאן ואמרו כל בפי' ק' דיומא כפי מה שקבלו בנייהם עתידה רומי שתפול ביד פרס וכמו שפירשתי במאמר ישועות משמו ומה דרע שלא אמר בעירי הנאן על ידאל כמו שכתב הדר' כי אם על הפרסיים כי כן תמצא בתחלת ככל שאמר לכן שמעו ענת ה' אשר יען אל בבל וגו' אם לא יקבוס בעירי הנאן וכמו ששם לא אמר בעירי הנאן כי אם על הפרסיים שהחריבו בבל כן ראוי שיפורש מה שאמר כאן באדום והענין הוא מה שוכרתי פעמים רבות שבזמן הגלוה יעלו הנכרים על ארץ ישראל לכבשה ושיבאו עליהם הפרסיים וכל משפחות כפונה ומזרמה ויפול אדום בידהם וכן אמר ירמיהו בסוף הפרש' האת הנה ככא יעלה וירא יפרוס כנפיו על בננה וזהו לכבוכד אדום כיום ההוא כלב אשה מצרה שכל זה בלי ספק על אותה מלחמה עזומה ונקמה גדולה כאמר ומפני שבאותה מלחמה יפלו גם כן מכל שאר האומות הבאות על אדום וגם מאותם שלא כתבו חתימתם בארץ החיים ולא הגלו את ישראל ולא נשתעבדו בהן לכן אמר הנביא בזאת הכבואה לאדום הנה אשר אין משפטם לשמות הכוס שתי ישנו ואתה הוא נקה תנקה לא תנקה כי שתי תשתה כי לא אמר זה על כוס יין התימה אשר זכר בפרשה האחרת כי אם על הכוס אשר ישנו כל העמים באותה מלחמה ועליו אמר ישעיהו הנה לקמתי מידך כוס התימלה את קבעת כוס חמתי וגו' ואמתי ביד מוג' וגו' ואין להפלא מאשר באה הכבואה הזאת שהיתה לעשות רחוקות בתוך שאר הכבואות שהיו לזמן קרוב כי כן דרך הנביאים בכבואותיהם שראים לזמן קרוב ולזמן רחוק כאמר וסאר דברי הפרשה הזאת שאמר ירמיהו הם כדברי עובדיה כמעט מהשנוי ובביאור דברי עובדיה יתפרשו המה גם כן וכן כבא ירמיהו במבילת קבות על אדום באמרו שיש ושמי' בת אדום יושבת בארץ עון וגו' וכבר ביאר יונתן בן עוזיאל שנאמר זה על קוסטנטינא דמתבבא בארע ארמיניא וכן תרגם פקד עונך בת אדום על רומי כמו שפירשתי למעלה והאמת יורה דרכו שמה שתרגם הוא הכסוף שהיה מקובל בין הקדושים ההם שתנכה קוסטנטינא ושתתרגם על ידי הפרסיים שהם הנקראים היום מוקנוס ואמרי כן יתום הגלות כמו שאמר שם עונך בת כיון לא יוסיף להגלותך ושאו יהיה מוכן רומי ולכן תרגם בת אדום הראשון על קוסטנטינא ותרגם פקד עונך בת אדום על רומי וכל זה מורה חמת דעתו שנאמרה הכבואה' כל על העת' להיות בני אדו' הם אשר נתישבו בארץ רומי ומשם הלכו עם הקיס' קוסטנטינו ומתישבו ג"כ בקוסטנטינא אם לא היה הדב' הזה מקובל

משמיע ישועה

מקובל אצלנו מי הגיד לו שתבנה ביתי שתקרא קוסטנטינופול
 ושתהי' בארץ ארמניא' וזהו אוכלוסי' אדום כפופה וס' עולו
 פקטיים עליה ויפריכוה כי כשתמיד התרגום לא היה דבר
 מזה בעולם ואם היה שזנבט שיש וזמני בת אדום על
 קוסטנטינופול מי הגיד לו שפקד עונק בת אדום שבה ארמני
 לא באמר על קוסטנטינופול גם כן כי אם על רומי שהיתה
 בארמניא' ונתמלאתה גם כן מאוכלוסי' אדום אחר באו
 להתיישב בה המה ומלכיהם כמו שבארתי בפשט קרבו גוים
 לשמוע אלא שהיו הדברים כלם מקובלים אצלם ולכן
 הכני' אמר הם עונק בין שני המורכבות מקוסטנטינופול ורומי
 שכן יסיה שיתום זמן בגלות בין שני המורכבות הזלה וכבר
 בארתי בפסד מעיני הישועה שהיו לאמונת הנכנס שני
 באשים או אמור התמלית קוסטנטינופול ורומי ועל שהיו
 כבא בין ימייה וזה כלו ממה שזכרתי שהכנאה הזאת
 היא עתידה להתקיים ככל ארץ הנכרים שהם מאומת בני
 אדום ואמנם יוקאל כבא גם כן בה אמר ה' ימן עשות
 אדום כנקום קקס לבית יהודה ויאשמו האום ונקמו
 בהם לכן בה אמר ה' אלהים ונעתי יד' על אדום והכרתי
 ממנה אדם ובהמה וגו' ונתי את נקמתי באדום ביד עמי
 ישראל ועשו באדום כאפי וכמתי וידעו את נקמתי כאם
 ה' אלהים והכנאה הזאת ממויב שפסדה לעתיד לבא
 ועל רומי וכלל הנכרים כיון שאמר ימן עשות אדום כנקום
 קקס לבית יהודה שהם באמר על מורכן בית שני שעשו
 ברומיים ולפי שהם היו בכרית עם בני יהודה וילמנו בהם
 כאויבים לכן אמר ה' ויאשמו האום וכנגד מה שעשו בהם בגלות
 מהשחרות והגזרות אמר עוד ונקמו בהם ואמר שכיית
 מאדום אדם ובהמה וידוע שהיה לא היה בימי כבודכראכר
 ולא בימי הורקנום ואמר גם כן שהיה נקמת אדום ביד עם
 ישראל ואין זה אלא מה שקבלו חלל שאמרו שמשורת היא
 בדם שאין עשו כובל אלא ביד בני כניה של רמל והעמון
 שבאותה המלחמה אחר ולמנו בהם מהשחרות כפופה יבאו
 בני ישראל ומימי כן יוסף כראשם ויעשו באדום כאף ובהמה
 ובקנף גדול כקמה עבומה גם כבא יוקאל כנאה שביע על
 אר שעייר ואמר עלך מרבה אשים וזאת שמה עתה וגו'
 ימן היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על יד' מרב
 בעת אידם וכבר בארתי הכנאה הזאת והוכחתי ממנה
 שהיא לעתיד לבא ושבאמרה על רומי המכריכה ואמנם
 יואל שאמר מרבים לשמחה תהיה ואדום למדבר
 שמה כבר בארתי עכשו שהנכרים בעלתם לכנוס את
 ארץ ישראל ימריבו מורכן עבום כמכרים וזכור עליהם
 גו' המורכן והנפון ורכבו מללי אדום וסעל זה אמר מכרים
 לשמחה תהיה אדום למדבר שמה והמוכרם שהיא לעתיד
 ושבאמרה על רומי הוא אמרו ממחם בני יהודה אחר ששבו
 דם כפי בארבעם מה באמר על מורכן בית שני ואמנם עתום
 כבא על אדום שתי כנאות הראשונה בה אמר ה' על
 שלשה פשעי אדום ועל ארבעה לא אש כנו וגו' וכראה לי
 שהשלשה פשעים הראה לאדום שעבר עליהם יתעלה וחד'
 קשה מכלם שעליו יענישוה הם הראשון כי יעקב שעשו

אמרו השב להרגו במרד וכמ"ל יקדשו ימי אכל אבי וגו'
 והשני כימי משה כשעברו ישראל בנבול אדום ושלחו אליו
 דברי שלום ואמת כה אמר ארץ ישראל וגו' כעברה לא
 בארצך והיה לו נכמם עליהם כדבר שלא היה מוזק אליו
 והוא לא עשה כן אכל השב לא תעבור כי פן במרד אלא
 לקראתך וכן עשה שאמר ויבא אדום לקראתו בעם כבד
 והג' כמורכן בית ראשון כבא כבודכראכר על ירושלים שכני
 אדום היו מרמיים פה כנגד ישראל וכמאמר המאמר וזכר
 ה' לכני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד
 בה ועל שלש אלה אמר על שלשה פשעי אדום אמנם
 על מורכן בית שני שעשו האדומיים אחר נשבו ברומי וככל
 ארץ ארמניא' ששפטו דם בני יהודה כמים כביבות ירושלים
 עליו אמר ועל ארבעה לא אשכנכו וביאר ארבעתם כי
 באמרו על דדפו במרד אמרו רמז אל האשון ממה ששם
 עשו לעשות ליעקב ולכן אמר על דדפו במרד ולא אמר
 על הרגו במרד כי לא היה כו ממשג' כי אש מוכה רעה ואמר
 ושת רמזו כנגד השני שהיה בימי משה שלא רמס אדום
 על ישראל לתמו לעבור בנבולו ואמר ויטרף לעד אפו על
 מורכן בית ראשון שאזו בני אדום כו ללול' שלל ולכוו כו
 ואולי שלחה כיון באמרו ויטרף לעד אפו מלשון כבקר יאכל
 עד שאזו שבאמר על השלל ולכן אמר ויטרף לעד אפו
 שהטרף הוא ללול ולכוו ועל מורכן הבית השני והגלות
 הארוך הוא שמו הרומיים בני אדום שהם כלל הנכרים
 וזרעו לישראל כמה רעות אמר ועברתו שמה כנח כי מפני
 אויב הגלות המושלח אמר כו לאון כנח ואמר כעבדו ושלחתי
 אש כתימן וזכלה ארמיות כברה לבלול ארבות אדומיים
 כלם אש כתימן שהיא בארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל
 ואם כברה שהיא רומי כיון שפירשתי ההה הכבאר מזה
 שהכנאה הזאת לא תקיימי' עד הנה ושהיא עתידה להתקיים
 ושהיא בוללת ארץ אדום הסמוכה לירושלים ורומי וכל
 גל לותיה גם כבא עתום עבמו על אדום שכיית באמרו כיום
 ההוא אקים את קצת דוד הכופל וגו' למען ייכשו את שארית
 אדום ואמנם מלאכי כבא גם כן על אדום בתמלת כנאותו
 באמרו הלא אש עשו ליעקב ואת עשו שארתי וגו' המה יבנו
 ואבי אהרונם ובהגיע שמה בעזרת הא אפרס אותם הכתובים
 ואזכירם שבאמרו על מורכן רומי העתיד וכן אפרס כסוף
 המכשלים מה שבא דוד על אדום שהיא ג"כ תסכים לזה
 ולכן כבא עתה לבאר דברי עובדיה הכביל ואומר שמשלת
 זאת הכנאה יראו בתמלת המספדה שכל עובדיה
 על ארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל ממה שאמר הכהן קטן
 כותף כגוים כווי אתה מאד כי אך אפסר לפסד זה על רומי
 שהוא עבר כמקום עתיד כדכך המפרשם שאמר השפעת
 אדום יהיה קטן וכזו כגוים אכל סגנון הפרשם ימאן וז'
 גם אמרו שוכני כנאו סלע מרום שכיני מורה שאמרו על
 הר עשו הים הרים גבוהים מה שאין כן רומי אכל פירוש
 הכנאה כפי השט הכתובים ק' הוא אכלי ואוריפק
 כראשונה מה שפירשו המכשלים כפפא הראשון והוא שובדים

ויכתיב

וימיה שנים ראו בנבואתיהם חרבן אדום בגמון אמר
 ועל כן אמר שמועה שמענו מאת יי' אבינו אלהים וזלמן
 שמועה וזלמן אותה ג' והפסוק מקורם באלו אמר סוון
 עובדיה שמועה שמענו מאת יי' והיא זה אמר יי' אלהים
 לאדום כי בניו אולם ולמ' לאדום היא במקום על כמו
 אמר לי אש הוא זכאו כי בניו אולם הוא משל להתפסעו
 השמועה שיעלו כל הגוים למלחמה על ארץ אדום והפירוש
 הוא בלתי מתישב אבלי לא מנד הלשון ולא מנד העבין אש
 מנד הלשון אמר וכי בניו אולם ואם היה זה התחלת
 נבואה איך יאמר וכי כמוסף על המאמר הראשון ואמנם
 מנד העבין כי איך יתכן שכל מלכי האדמה יתעוררו
 מכלי סכה לעלות להלחם בארץ אדום ומהו ענין הברז הזה
 שאלו בניו ומי אולם לא שהעבין כלו הוא מה שהודעתך
 פעמים שדומי וכל כלל הנכרים יתעוררו לעלות לכבוש את
 ירושלים מפני ששם כל קדושת דתם וקבר יצוע אלהיהם
 וכמו שהתעוררו כבר פעמים אחרות גם כן לכבוש לזאת
 הקבה בענמה ומפני שהיום כל ארץ ישראל תחת מלכות
 מנרים ולמו הנכרים במנרים ראשונה ויבו את כל המוכה
 מכה עבומה ומהו תכל השמועה בכל ארצות המזרח והכפון
 גרובם ישמעאלים והם אויבי הנכרים איך באו מארבותם
 והקריבו את מנרים וכבשו את ארץ ירושלים וירושלים זה אגם
 כן עיר קדושה לישמעאלים ועל זה יתעוררו גם הם ויאמרו
 איש אל אחיו לכו ונלכה בשם האל על הנכרים הארורים
 הלא ונקם מהם נקמת מנרים וכסיר הארץ הקדושה מידיהם
 פן יתפסעו הנכרים ויבאו להקריב אותנו גם כן וזאת היא
 השמועה אשר ישמעו מאת יי' כי מידו הכל ועל זה ג' אמר
 וכי בניו אולם כי כן אמר ירמיה וכי בניו אולם התקבנו
 ובאו עליה וקמו למלחמה ויזקאל אמר בספרו מלחמת
 מנרים על ידי הנכרי' ביום ההוא יבאו מלכאים מלפני בניו
 להקריב את כוש בעת והיתה מלחמה בהם בינם מבני' כי הנה
 באה זה מאמר עובדיה כה אמר יי' לאדום שאמר וגור זה
 עליו והוא שיאמרו האומי' שמועה שמענו מאת יי' אלהיהם
 וקוסמיהם ודוכשי דתם יאמרו איהם שיעבדו את יי' בעלותם
 להלחם בנכרים וכי בניו אולם שאלת מלכאים אלו לאלו
 לאמר קמו ונקומה על ה למלחמה ואמר עליה כלשון נקמה
 לנימוו לארץ ישראל כי שם תהיה המלחמה והתחל הכביא
 לדבר כנ' אומית אדום הרענה באמרו הנה בימים הקדומים
 בהתחלת עבירך לא היית מולך בכל העולם כי קטן כחתיך
 בניו כווי אשה מאד ואמר זה על רומי שנתחלת עניה היתה
 למרע' ארץ ואמרי כן כעשת עיר קטנ' והגיע עביר' בהמדלו'
 כ"כ עד גבה לבה לאמר אבי ואספי עוד או שעל הרע עיר
 אמר הנה קטן כחתיך בניו כווי כי כן היה עם אדום החתיך
 לארץ ישראל אמנם כאשר מלכו בארבות אש' ונתרבו מאד
 ושמו להם ראש מלכותם כדומי או זרין לבט השיאם למשל
 בכפה ועל זה אמר ודון לך השיאך למשול על כל העולם
 וכדרך המשל אמר טובי בגמ' סלע מרום שבתו אומ' בלבו
 מי יוריתי ארץ ר"ל דמית לשוכן בגמ' סלע ויושב במרום
 שאומ' בלבו מי יוריתי ארץ כי היה עבין ממלכתך במעל' דתם

וכאזה כל כך שאמרת שאין מי שיורידך ארץ ולכן אמר האל
 כנגדה אש ענבה כבש עבול' לחלק העליון מהאוי' ולא די
 כבש אכל עבין ככבים תשיש קך שהם הננחיים שאין בהם
 הפסד משם אוידיך כאש יי' עד טזול תמית וכן אמ' ירמיהו
 מפלכתך השיא אותך וגו' והיה ארץ לשמה והעבין כלו א' ואמכ'
 או' אש נבכים באו לך וגו' איך כפסעו עשו עד הגבול שלחך
 פירשו אותם המפרשים לעמיד לבא במורכבן אדום ושהיה
 עבר במקום עמיד ועביו שיתמהו הרואים ממורכבן אדום
 ויאמרו בגדו מה זה היה לך אש נבכים שודריך בלילה שהיי'
 י'ן ולא הרגשת בהם למענם ולקום כנגדם הלא יגבנו דים
 ר"ל די יזבלון שאת וינימו השא' וכן אש בונדי' באו לך שודרי'
 כבונדי הכרם ארץ היה שלא השאירו עוללו' אותה לא היית כן
 כי איך כפסעו עשו וכבשו מפסוכו באופן שלא השאירו
 השודרי' כלום אפי' מטמוני' מספני' וכדמית הוא כמו נכרת
 על דרך כדמו עמי מכלי הדע' עד הגבול שלחך אבשי ברייתך
 ואוכלי לחמך שהיית כושט בשם הס עזרו אויבך ואתה לא
 הרגשת ופירשו לחיך ושימו מזור אוכלי לחמך מראים ענמם
 כאלו ישמו מזור מחתיך ורשואה למחך ואין תבונה כך
 להשכל מרמתם לפי אביוס ההוא יאברו חכמים מאדום
 ותבונה מהר עשו וסונו גבוריך תימן וגו' ולי כראה לפרס
 הכתובים האלה שבאו בלשון עבר כפסוקים על עבין רומי
 שאין ספק ששם כל מעלתה כבר באו עליה נרות רבות ורעו'
 מהעמים שנלחמו בה ולכדוה פעמים כאלו תיאמר הגדוה
 והנרפתים וכי הערב כמו שזכר בספר דברי הימים אשר
 להם שכל אחד מהעמים האלה באו להלחם ברומי ולכדוה
 אותה ויביתו אש בקרבה אבל לא המריבוה בהלחם כי חתיך
 כשארנה בשופט וכבודה ולכן אמר על זה אש נבכים באו לך
 אש שודרי' לילה כלומ' כבר פעמים אחרות באו עליך אויבים
 פתאים כנכרים השודרים בלילה אבל אלה לא המריבוך
 מורכבן החלטי' והוא אמרו הלא יגבנו דים אש בונדי' באו
 לך הלא ישאירו עוללות כלומר שלא עשו בליה באדום
 אבל כשאם ממלכת רומי קנתה עם כל הסורכבות ההם והוא
 אמרו איך כפסעו עשו כבשו מפסוכו ר"ל כמה י' למתוה
 ארץ נתגלו שודותיך ומשטבותיך הנסתרות לאותם האויבים
 ולכן אמר בדרך אלה איך כפסעו עשו כבשו מפסוכו איך
 היה זה והיתה התשובה עד הגבול שלחך כל אבשי ברייתך
 כלומר האנשים אשר היית בוטח בהם שהיו אבשי ברייתך וידעי'
 סודותיך הם הסגורין ביד האויבים ועליו יאמר בדרך המשל
 עד הגבול שלחך כי הנה השיאך וכלו לך אבשי אלמך
 ואוכלי לחמך ישמו מזור מחתיך רובה לומר רשואה למחך
 אן תבונה בו רובה לומר באומי מזור שלא היו מסתכלים
 במה שהיו עושים בתקום ורשואתם ולכן לא היה תועלת
 במה שעשו הנה כל זה ספר הנביא ממה שקרה לרומי פעמי'
 רבות כדי לבנותה ולגדפה בספור הסורכבות שבאו עליה
 פעמים אחרים וגם כן להודיעה כי הנה במלחמה העתידה
 לא יהיה דבר מזה והכלל הוי'א יודכרו שכבר היו לרומי
 מורכבות אחרות אבל לא היו מורכבן מוחלט כי תמיד כשארנה
 מעלתה אמנם בזמן העמיד לא יהיה כן והוא אמרו הלא
 ביום

בשמיני יטועה

כיום הוא באס וי' והאבדתי וגומר ר"ל כי לפי שהמלמה
 תעשה אם בחכמה כמו שאמר בי בתפלות תעשה לך
 מלמה ואם בגבורה כמאמר רב שקה ענה וגבורה למלמה
 לכן כיום הוא המלמה העתידה זה אבדתי כסמי' מאלדוס
 ותבונה מהר עשו וזהו כנגד העצה ותפלות המלמה
 ומהו גבורת תימן כ"ל שאבדו גבורים גם כן וכל זה למה
 למען זכרת איש מהר עשו מקטל ר"ל שלא ישאר איש מכל בני
 אדום העולים למלמה שלא יבא ליד הרביה שלא תהיה
 המלמה הזאת כשאר המלמות שעברו על בני אדום שאף
 על פי שהו הורגין מהם תמיד ישארו עוללות אבל עתה לא
 יהיה כן לפי שזכרת כל איש מהר עשו מקטל רובה לומר
 מרוב הרובה שהרגו בהם וספר למה יתחייב בעונם מופלג
 אשר כזה באמרו מחמם אחך יעקב רובה לומר בעבור
 מורכן ירושלים וגלות ארציה והמחם שעשית להם בגלותם
 חת ידך ע"כ תכרך בזה ותהיה כדיתך עולמית שלא
 ישארו מן עוללות ולא קשוב עוד לממשלה כשאר הפעמים
 וזהו וככרת לעולם וביאר המחם הוא שעשה באמרו כיום
 עתך מנגד וגומר והא"פע פירש כל פסוקי הפרשה הזאת
 על מורכן בית ראשון שהיו בני אדום מרעים לישראל ושמים
 במפלגת ואם אמת היה הדב' שעל זה באה הכבואה הנה אם
 כן אין אדום הנכבד כאן כי אם אותם הסמוכים לארץ ישראל
 ועליו תהיה הכמה שזכר הנביא כאן ובית עשו לקט והוא
 זה להאמרו גם לא יהיה עיני לאמרו וגלות המל הזה וגלות
 ירושלים אשר בספר שהכתוב הוא מברא שני גלויות וכמו
 שאפרש והר"ק פירש הנבוא' כלה על מורכן בית שני שעשו
 על ידי הכומים בני אדום ולא יוכל באמת לפר' עליו
 פיוס עמך מנגד כיום שבות זרים חילו וככרים באו שערינו
 ואמרו גם אתה כאחד מהם שהו המורה שהמחריבים
 לא היו אדום אבל שבני אדום באו ללאת במלכת ירושלים
 ואמרו בה ומפני זה אחשוב אבי שהכניא כבא על מורכן
 ראשון וגם כן על מורכן שני וגם כן על נרות ישראל בגלות
 אדום ועל זה אמר מחמם אחך יעקב תכרך בזה ונכרת
 לעולם כי אמר בזה שני דברים הא' תכרך בזה והב' ונכרת
 לעולם וידוע שהמתייבש בלתי הנכרת והכרית בלתי הכושה
 אבל רמז בזה למורכן ראשון ולמורכן שני כי מפני שמורכן
 ראשון בעשה על ידי הכבליים והאדומיים לא היו המחריבים
 אבל שמתו במלכת ישראל והטיוו דברים כנגדם לכן אמר
 שעל זה המורכן חספה בזה לעשו אבל על מורכן בית שני
 שעשו בני אדום הכומים בעצמם אמר ונכרת לעולם שעל
 זה יתחייבו כל"ה ועוכב במקד ולכן ביאר בכתובים הנמשכים
 שניהם אם הראשון שעליו תכסה בזה לאדום אמר כיום
 עמך מנגד וגומר ר"ל באותו יום שאתה היית עומד מנגד
 כאשר שבו זרים חילו של ישראל וככרים באו שערינו והם
 הכבליים שלכדו את ירושלים והמריבו כמ"ש ועל ירושלים
 ידו גורל זה תה גזרת הבחוב בזה גם אתה כאחד מהם כלו'
 אף על פי שאתה לא היית המחריב את ירושלים כיון שהייתם
 בעת מורכבו ושמתו בו הו' אתה תחשב כאחד מהמחריבים
 מהם וגבר הטיות אשר עשה בזה מהם ראשונה הראייה כמו
 פלטי'ו

אמרו מ"ל ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו וזהו ואל
 תרא כיום אחך כיום כסרו כלומר לא היה ראוי לך לראותו
 ועוד גבות אמר והוא שמחת במתלתו שזה יותר מנונה
 מהראייה ועל זה אמר ואל תמנה לבני יהודה כיום אכרס
 וגבות אמר יותר גדול ממנו לא לכד הראייה והשמחה כי
 אם גם שהעמית דברים כנגדם כיום נרתם וחי ואל עגל
 פיך כיום כרה הנה כל זה כעדים כמורכן ראשון ועליהם
 אמר תכרך בזה ע"ד מה שאמר שלמה אל תנא לריב מהר
 כן מה שעשה בארציה בהכלים אורך רעך שפרשו כי
 יריבון אכרס אל תנא מהר לראות את הריב ההוא כי אולי
 יהיה אחד מן המריבים רעך ואחריך וכראותו שאתה רואה
 אותו במריבה ולא עזרתו כלים אורך אחרי כן למה שהיית
 מנגד בעת ריבו ועל דרך זה אמר כאן תכרך בזה ואמנם
 כנגד מורכן שני אמר ואל תנא בשער עמי כיום אידם וגו'
 כלומר ופסע אמר עשית גדול מזה בזמן אשר הוא כשפאו
 הכומים בני אדום בשערי ירושלים המריבה ועל זה אמר אל
 תנא בשער עמי כיום אידם ר"ל לא היה ראוי לך שהיית מבני
 עשו אמרו של יעקב לעשות כמו שעשה כבודך כאשר והבלי'
 והוא לבא בשערי ירושלים להמריבה ולכן אמר בזה ואל תנא
 בשער עמי כאפות לון שאמר למעלה וככרים באו שערינו
 שעברו שכבשו ולכדו את ירושלים ובאו בשעריה להמריבה
 ואמר כיום אידם ר"ל כיום עכשם מנא עליהם הקב"ה על
 עונותיהם וכמ"ס עליו יחזקאל מן עשות אדום נקמם נקם
 לבית יהודה ויאל אמר מחמם בני יהודה אשר שפכו דם נקיף
 בארנס שהו כלו רמז למורכן בית שני שעשו בני אדום
 והשתכל אמרו ואל תנא גם אתה ברעתו כיום אידו כי הגיד
 בזה דבר אמת והוא שכמו שכבר הודעתך התמל' בני אדום
 היה בהר שער הקמון לארץ ישראל ובאשר המליכו באטליא
 של יון מלכ' מבני אדום בזה אוכלוסים רבים מהם ונת שבו
 בארץ אטליא ותמלא הארץ אונם האמנם כאשרו בארץ אדום
 הראשונה עמים שכבש והכניע הורקנוס המלך בזמן בית
 שני ובשאר טיעוס על ירוש' באו מאותם האדומיים שבארץ
 אדום הראשונה שהיו תחת מלכי יהודה וככסו כירושלים
 לעזרה כמו שכבש יוסף כן גוריון ולפי שהם היו אויבים
 וסונאים מלדה ומבטן ומהריון אף על פי שפאו לעזרת מ'
 בגבורים מפחד בני יהודה כאשר ראו מפלת ירושלים ושגלתה
 יהודה מעובי ומרוב עבודה גם הם שלחו ידם לשלול ולבזו
 וכל זה גלה כאן הנביא כי על בני אדום הכומים אשר באו
 להלחם בירושלים אמר ואל תנא בשער עמי כיום אידם ועל
 שאר האדומיים שבאו מארץ אדום וככסו כירושל' אמר ואל
 תנא גם אתה ברעתו רובה לומר כמו
 שלא היה לבני אדום אשר באטליא לבא בשער עמי להמריבו
 ככה גם אתה אדום הקמון לארץ ישראל לא היה ראוי לך לבא
 לראות ברעתו ולשלוח ידך במילו לשלול שלל כי יד הנביא
 כיד אלהיו הושה לסוף דעתם של אותם הבאים לירושלים
 ומראים ענמם אהובים שהיה לכבם למרע וסוף מעשיהם
 גם כן להרע לישראל הנה בזה ביאר ענין מורכן בית שני
 ואמנם מה שאמר עוד ואל תעמוד על הפרק להכרית את
 פלטי'ו

עליון הוא על זמן בלתי זמן וזו ארום כי פרק כמו
 טכורו המפרשים הוא מעבן הדל ופכר מלשון ופכרין
 יפכך מפרק הים ומספר פלעיש וכלו אמר ואחרי שבי
 יהודה הלכו בגלות וכדלנו מארבע לא היה ראוי לך לעמוד
 על הפך והגלות והסכר הוא להכריח את פלעיו לל
 לארוב ולהזמיר אותם שכלו בגלות שלא מתו ביום המוכן
 גם זכר שהגלות מירושלם היו מוכרים בני כוזים ועל זה
 גם כן אמר ואל תפגור ארדו ביום כזה ואפס לפנים כי
 חסר על ההשתעבודות החוק שלא יוכל האדם לנאת
 חסר וללכת אמה ואנה וכן את' ישעיה על גלו זה וקוירו
 על הפגור ועל כן אמר כן ואל תפגור שירדו ביום כזה
 וזה לומר שאותם גלו מירושלם לא היה לך לעשות עמהם
 חסר ושב השוק להשתעבד גם בפך וכיון לומר שכן
 אתה גם כן להרגי ביתך ובשרט לעשה הרובי מלכות
 ששגורו למות ועל הכל אמר כי קרוב יום ה' על כל הגוים
 שאני עשית עשה לך גמולך ישוב ככאך רוצה לומר קרוב
 יום ה' להקם מכל הגוים את הארצות את בית ראשון ואת
 העבדו את ישראל בגלות וגם לך ארום כאשר עשית בבית
 בני ישעיה לך והמכר והקמ' גמולך ישוב ככאך ולי אפס
 לך לפנים זה על מה שעשו בני ארום במוכרן ראשון שאלו
 זממו והגדלו פיהם כי הנה יתחייב שיהיה גמולם ועשה
 שאותו דרך בעצמו לזכות מרוב והגד זכרון אלה שעל
 מוכרן בית בני אשר שבו ירושל' כאש והגלו את עמה ופכו
 דמש כמים כאמר ואמנם אמרו כי כאשר שיתים על הל
 קדשי יתנו כל הגוים הוא לפי אש ואמר ארדו ומדוע תהיה
 כי הקמה הזאת יותר מאשר הגוים שהמריכו גם כן ירושלם
 והגלו את עמה לכן אמר כנגד ארום אש על אותם שאלו
 ללמס על ירושלם ואם על ארץ שאלו למורה כמו שפירשתי
 כי כאשר שיתים על הר קדשי קובעת כוקהתעלה יתנו כל
 הגוים שכיב לל האומות האמנות שהמריכו ג'כ את ישראל
 ואפס לפנים כי כאשר את הם אמרו הכריח על בני יהודה
 טכור למעלה שכימו שהם יתנו על הר הקדש ירושלם
 בום יין הממה זמכה רבה עד הנסס כן יתנו עמה כל הגוים
 שביאו להלמס לא עשה לו כמו שפירשתי ושמו זלבו ויהיו כלים
 עד שלא יכירו מקומ' והו והו כלא הו ואל תחשבו טלה ות
 המלמזה כל כך עכומה על הר קדשי יפלו עיה גם כן כל
 בני ישראל אשר יהו בלך לא יהיה כן אבל בהר כיון תהיה
 פלשה והיה קדש לל שלא יעבור בה ערד ועל ועמא ויראו
 בית יעקב שהם בני יהודה ובנימין וגם כן עשית השבטים
 את מוכשיהם לל ארנותם והמפרשים פירושו את מוכשיהם
 נכשיהם ושללם והודיע הכריח עוד שאותם השבטים שיטבו
 מארץ גלותם שהיו מבית יוסף ומה שהיו אל הנה להשעיר
 ולשרוף את בית עשו כי הם ילממו בהם ג'כ ואכלום באופן
 שלא יהיה עוד שרד לבית עשו וכן דרשו חז"ל שאין ועשו אל
 עשו כופל לא ביד בני כמים אל רחל ויראו הנגב את הר עשו
 לל שכלכר בקמת ארום את תהיה באותה מלממה עוד דרשו
 אכשי הנגב והם יושבי דרומ' אל ארץ ישראל את הר עשו שהיו
 שמוך אהם מנד דרום וכן ירשו וישי השפלה שכלך ישראל

את ארץ פלשתים שהיא עמוכה איהם ואפס לעבד שאלמ'
 ויראו הנגב מנד לבית יוסף טכור למעלה שהם ילקו בבית
 עשו ואכלום והם ייראו את הנגב לל את הר עשו שאלו מנד
 הנגב ואת השפלה שהיא ארץ פלשתים ומלכד זה שיטבו
 מחדש עוד ייראו את אשר היה להם מקודם וכאלו שדה
 אפס' וזה שומרון ואמנם אמנו ובנימן את הגלעד ככאך
 לי לפרשו שבעבור שכי יוסף דמ'בו את גבולם ויראו את
 הר עשו ואת ארץ פלשתים יתק על שדה אפס' וזה שומרון
 שהיו להם מקדש שופס זה בנימן ייראו את הגלעד אפס'
 שקודם לכן היה לבני מנשה והמפרש' פירשו שבנימן שהיה
 גבולו בירדן ייראו משה והלחה את המיטור בארץ הגלעד שהיא
 מעבר לירדן כי ירעה גבולו כל מ'טור הגלעד הקמון
 לכחלקו מפני שמנשה שהיה לו ארץ הגלעד יפספו
 גבולו משה והלחה בארץ מואב ובני עמון ואמרו אמר' זה
 וגלות המל הוא לבני ישראל אשר כנענים עד כרפת וגו'
 חרב' בו וכן וגלות עמא הרין דבני ישראל הקמון ית אפע
 כנעני' עד כרפת וגלות ירושל' לך באש כמיה יפספו ית יתבי
 ארבע דרומא עשה המל כמו המל שרמו אל העם ובפי דרבו
 היה ראוי להכתב ביד בן ה' וכן הל' מל ופירש הפסוק
 שלפי שאת למעלה ויראו את סבני הגלות ייראו את הארץ אשר
 היתה לכנעני עד כרפת אשר הוא לפי זה כרפת אשר לפרדון
 והרד' ק פירש כנענים על האשכנזים והם ארבות אלמ'אמיה
 וארץ אשכנזיה ופירש כרפת על המכות הקרא פככני' אלי
 ככאך ששט הכתוב חמוק מכל זה ובמלת המל היא מלשון
 התהל' כמו המל רש' אל ית פאךך ולא יפסד בו יוד והענין
 כי לפי שאמר ויראו הנגב את הר עשו שבני ישראל ה' שפוס
 בנגב ייראו את הר עשו שיאר הכריח כאן מי ומי מבטי' ישראל
 יהיו יושבי הנגב העת דים לכת את הר עשו ואמר שהם יהיו
 אותם שהלפן בגלו בית שבי וגם בגלו' בית ראשון לך ארדוס
 כי מפני שגלו שמה וסבלו נכונתם וכשימיהם לכן יירשו את
 הזמלת וכאשר אנכס והו אמרו וגלות המל היה לל והגלות
 המתמל היה לבני ישראל שאלו אמרו שבעשה במוכרן שני
 אשר הלכו בו בני ישראל כמו שהלכו הכנעני' כאשר לקחו את
 ארבע ויבאו משה מפני חרות' אכוכר מלממה כי כן הלכו
 ישראל בגלות היה אהרון בכל ארץ יון ואטל א עד כרפת
 שהיו פרכס' וגם גלות ירושלם אשר כספרד מגלות בית
 ראשון אלו ואלו ייראו את ערי הנגב כי מפני שהיה גלות' קמ'
 עשו גור המס הזה ימלו בארץ עשו ומכרה וגלה הכריח'
 אש כן ככין שני גל' ד' ארץ וארדון ועל שיהם יעד קצוע'
 וידוע שההוד' אשר כספר' היו במרן בית ראשון שהל' ל'כ'
 מלך כספרד א' ש' ר' ב' רום והיטבס בב' קמות מהאךך התי'
 הח' כלו לא שם כרפת החמיה כושל והם קראום ליוצ'
 מלשון לוח שם העיר ושם היה מושב האלמפי' ושם עמד המס'
 ככרת קבורתו והמחום השני היה בארץ עולי'טולה שהיה שמה
 ככאשום פיראולה והם קראוה עולי'טולה מפני ש'טולס וכמו
 שכתבתי בס' רוז' לספרי מל'ים מ'אם שראית בספרי דבני
 היום'ם הקדומים שהיו למלכי' כספרד ועל זה אמר ס'אן
 וגלות ירושלם אשר כספרד שהיו שם קודם לכן ממוכרן

לאסון ואל תתמה מאמרו עד נרפת כי לא נתפסו עוד היהודים בגלות הם כי אם עד נרפת לפי שאי אגל אצ"ר לא אסרם היו גם כן הנה הוא בספריהם חלק מנרפת וכן קראוה בספריהם אי נרפת ועם היות שגתה בעצמותיו אין נרפת ולא בספרד איס מתי יעקב אשר בשם ישראל יכנה לא איס אל ויבז ויהיה יעוד הכביא שהיהודים אשר יבאו מחס הם וזרעם יירשו את ערי הנגב והמסר שבון בה גם כן אל בני ישראל שיבאו מכלל הדת מחוקק הצרות והסמדות שנאלצו בנרפת ובספרד שהם יאזכו ובקרא את יי' אלהיהם ואת דוד מלכם וגם בהם חתקיים הנבואה הזאת ואמנם אמרו ועלן מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עמו והיתה לה' המלוכה אמרו בבראשית רבה עד אשר יבא אל אדומי שעריה חזקו על כל המקרא ולא תבאנו שהלך יעקב אל עמו להר שער אלה לעתיד לבא יהיה טעמך ועלן מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עמו אין הכסף שלם עד שיכתיב ויעו של עשו טעמך האויב תמו מרבות לנצח וערים נקמת אבד זכרם המה וכתיב בתריה ויי' לעולם יש כונן למשפטם כסאו ויוקמו תרגם כל הר שער הכתוב בנבואות כרכא רכא רעשו וכסון הוא ואמנם מי הם המושיעים האלה כתבו המפרשים שהם המשיח ומכריזו שבעים רעים ואמנה כפי כי אדם ולי נראה שהכביא בזה הפסוק האמרו כי ארץ תהיה נקמת אדום כי הנה ישראל לבדם לא היו יכולים עליו ולכן אמר שיעלו מושיעים בהר ציון וקם אשר האומות אשר יבאו להלחם עם הנכרים על ארמת הקדש ולפי שהם יושעו את הארץ מבני אדום ויעשו בהם נקמה רב' לכן קראם מושיעים עם היות שגם הם יכלו בה אבל בכחיות בני אדום שיגרשו אותם מן הארץ ויסמ'דום אמר שיעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עמו ולכלותו מעל פני הארמה הלא תבא זקרא הכביא את אשר שטט אפו ואת כ"כ עבדו ואת כרס קרא משיחו לא בכחיות ענמם כי אם כפי פעולותיה אשר יעשו כגורמו העליונה להקדם מארבו ובה הדרך עבמו וכול לומ' שקרא את אה מושיע' ואמר שכאשר יהיה נכרת ורעו של עמו אז תהיה לה' המלוכה שכל בני עולם יודו למלכותו כמ"ס זכריה ויהיה למלך על כל הארץ וגו' הנה התבאר בנבוא' הזאת ה' עיקר' הא' נקמת האומות ועבשה על מה שהרעו לישראל וכמ"ס כי קרוב יום ה' על כל הגוים וגו' ישו כל הגוים תמיד ואתו ולעו והו כלל היו והוא העיקר הראשון מעיקרי נבואות ישעיהו הב' נקמת אדום העתידה לכה ומרבה שחבא עליו כמ"ס למען יכרת איש מהר עמו מקעל ואמר ולא יהיה שדיד לבית עמו כי ה' דבר והוא העיקר הב' מעיקרי נבואות ישעיהו הג' תאועת גרל וגאולה' וכמ"ס וירשו בית יעקב את מוכשיהם ושאר הכתובים והוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו הד' שישכון עשרת השבטים וכמ"ס והיה בית יעקב אש וביית יוסף להבה ואמר וירשו את שדה אפרים ואת שדה שומרון והוא העיקר הד' מעיקרי נבואות ישעיהו הה' שחבוב השכינה בקי ישראל כמ"ס ובהר ציון תהיה פלטה והיה קדש והוא העיקר הה' מעיקרי נבואות ישעיהו ובהר ציון בעיקרים הכללים

מנבואות ישעיהו שפיהו שפיהו השכל הישר והאמת א"א סיפורו היעודם הלה לא כדרך הנכרים על הדברים הרומקיים ולא על זמן בית שבי כי ידוע במקר' שבית יוסף הוא מלכו עשרת השבטים ומתי היו על בית עמו לקם וכבר גלו להם ולא שבו עוד מגלותם וכן גלות נרפת וגלות ספרד שבעה על ידי טיטוס מתי ירשו את ערי הנגב ומתי עלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עמו לא שהכל הוא לעתיד לבא כי כל גאולה שנאמרה לישראל עם משלת אדום כמו תם עונך בת ציון פקד עונך בת אדום ודומיהם הכל הוא לעתיד

המבשר טוב ה' הוא מוכה הכביא והנבואות היוצר מפורשו ומנוכרות אשר ראיתי בדבריו הם לו אשר אזכור

הנבואה הא' תפלתה והיה בארצית הימים יהיה הר בית יי' כסון ככאם ההרים וגו' עד שמעו נא את אשר ה' אומר וכבר פירשתי בנבואה הראשונה מהמבשר הה' ישעיהו שהנבואה הזאת והיה בארצית הימים היא עבשה מה שהיא כבא שבארצית הימים בסוף הגלות וזמן הגאולה הר הבית אשר שם יבנה בית המקדש שער עמה בגלות היה לבהמות יער יהיה בזמן ההו' כסון וכאן לפי שינאסחו ויכברוהו כל האומות ויהיה זה כשיבנוהו ליו עמי' וגו' רבים ויאמרו זה לזה לכו ונעלה ל' הר ה' בית אהי יעקב ולא כהי' ככבי ישראל כימים הקדמונים שהם יתעלה נתן להם את התורה והם לא היו אופר' אותה אבל אכסנו כמו שהיא יורנו מדרכיו כן נלכה בארצותיו כי מתינו תבא תורה לכל העמים ודבר יי' שהיא נבואתו תבא מירושלם ואותו דבר ה' שפוט בין עמים רבים לפי שכלם יתהגלו על פי התורה והכביאים עד שופכי זה יחדלו המלחמות והמריבות מכל אומות העולם וכתמו מרבותיהם לעשות מהם אידם לעבודת האדמה ומביתותיהם למזמורת לזמור את הגפנים ושאר העבים לפי שאי נטרכו עוד אלהים ולא ישאונו אל גוי סדק ולא ילמדו עוד מלמדה וכל אחד יתקסק בשלו ולא יאמרו את אשר לרעהו באופן שיסבו איש חמת נפשו ואיש חמת תאמתו ואין מחריד ואמנם אמרו עוד כי כל העמים ילכו אהם בשם ואכסנו כלך פירשו אנלי' כי כל העמים שעתה ילכו אהם בשם אלהיו ואכסנו גם כן כלבו הם ואכסנו בזמן ההוא כלך בשם יי' אלהינו ולא יהיה זה לבורך שעה שלא ישובו למעוה אבל יתמיד לעולם ועד וזמן ההוא יתקבצו הגליות והוא אמרו ביום ההוא כאם יי' אוספה הכולעה והגדשה אקבנה ושאר הרע יי' כי אמר בולעה כנגד גלות עשרת השבטים והגדשה כנגד גלות בית ראשון ואמר ואשר הרעותי כנגד גלות בית שבי שהיה היתה הרעה הגדולה ולפי שגם ה' וזת הגליו' שלשה הבה המלכות הגלוסם היו שנים מלכות ישראל ומלכות יהודה לכן אמר ושמתי את הכולעה לשארית ששם עשרת השבטים והנהלאתם ספירוש כדמה והיא מלכות יהודה אשימה לגוי עבוס ומלך יי' עליהם כל על כלם יחד בהר ציון ולא ילכו עוד בגלות אשר והוא אמרו מעתה ועד עול' ולפי שבהיותם על הארץ היו בישראל ב' מלכות לכן אמר שלא יהיה כן לעתיד לבא כי מלכות יהודה וירושלם תכלול כל השבטים יחד ועל זה אמר ואתה מגדל עדר עופל בת ציון שקרא את ירושל' אן

את בת ציון מגדל כי הוא מגדל דוד ומפני שכל השבטים
 יהיה להם חלק כי יושלם כמו שבאר יקראל בסוף ספרו לכן
 קרא ירושלם וציון מגדל עדר ר"ל מגדל ישראל שהוא עדר
 און השם ומפני שירושלם וציון לא תכנס ולא תחבר עוד
 כל ימי הארץ לכן קראו עופל בת ציון ר"ל המזק המושלג
 ואמר עריך שאתה הממשלה הראשונה ר"ל שאתה ירושלם
 ראש ממשלת ישראל כמו שהיתה בימי דוד ושלמה וביאר מה
 ענין הממשלה באימרו ממלכת לבת ירושלם כלומר שתשוב
 המלכות לבית יהודה וזהו ראש ממלכתו ירושלם ואמר
 שזה כן עתה למה תביעי רע רונה לומר עתה ירושלם למה
 תביעי תרוע' אכלות והוא מלאון את קול העם ברעה האלך
 אין ק' אם יועך אבר ר"ל האם תשבת שהאל'ית מלךך
 ויועך הסתיר סביו ממך בהחלט ואינו כך ואברה השגמתו
 ציון שהזקיף מל' כולדה בגלותו סול' וגו' בת ציון
 כולדה ר"ל ראון לך שתתמללי כולדה ותאנה כי גוסי
 עבין הונאה ר"ל שתתמללי על יביתך מציון והוא אמרו
 מיד עתה תנאי מקרי' שכבת בסר' רונה לומר כי עתה תנאי
 מירושלם ושכבת בשדה בדרך השבוי' שמוציא' אות' מעריהם
 ומביאים אותם בשדה עד שאספו כלם להל' כס בשבי וזה
 כלובאמר על חורבן בית ראשון שהלכו לבבל ועל הפקדה
 שפקדו משם ושבו לירושלם אחר שם תכלי' שם גאלך ה'
 מכף אויבך ועל חורבן בית שני שאל' אחר עוד ועתה
 כאספו עליך גוים רב' שהם מילות הרומי' שבאו עם ט'טוס
 האומרים תחפץ ותחז' ציון עיניו ר"ל תחפץ ציון וכבקי' ענה
 א'ינו ובקו'יך בהו לפי שעל זה הם עתיד' לתת את הרין בהקס
 מהם שה' בקמה ענומה לכ' והמה לא ידעו ענת ה' ולא
 הכינו ענתו כי הוא עתיד לקבנם כעמיר גורנה ר"ל כמו
 שזקבן האדם עמרי הגוקן לדושם שם כן יקבן הש' את
 העמי' ההם על ירושלם בזמן קבון הגלות וישל' ירושו אותם
 שם ועז'א כנגד ישראל קומי ודו' בת ציון ר"ל קומי ודו'י
 באויבך כי אע"פ שאת עיפה וינעה בגלות הכה אז קרנך
 אשים בכול ופרסותיך אש' כאו' והריקות עמי' רבים שתימים
 בעפר לדוש והתמרמתי לה' בנצם ר"ל שהעמים ההם יתרימו
 ה' ובענם ומלם יהיה לה' שהוא ארון כל הארץ ולפי זה הש'
 היה אומרו כי קבנם כעמי' גורנה עבר במקום עתיד יקבנם
 המפרשים פירשו ועתה כאספו עליך גוים רבים לזמן קבון
 הגלו' בימי המצ' שאז יאספוגו רבים על ארץ ישראל באימרו
 תחפץ הארץ ותחז' ציון עיניו והמה לא ידעו מה שבו' ה' שה'
 העיר את כווס לבא על ירושלם וקבנם שמה כעמיר גורנה
 כדי לדושם ולהקס מהם וגם כפון הוא ואמנם אמרו עתה
 תתגודדי בת גדוד פירשו המפרשים על ישראל ר"ל עתה
 בזמן ההוא תתגודדי שיבאו עליך גדודים בארץ ישראל לפיכ'
 תקרא בת גדוד ושאת' תכור שם עלינו על גוג ומגוג שיכורו
 על ירושלם ומפני שיבא חמי העיר בגולה ויבאו הזופטים
 והגדולי' שביבאל וכו' אוקס על לפיהם דרך ציון לכן אמר
 בשבט יבו על הלמי את שובט ישראל ויוסר כ"ל לפרש תתגודדי
 מלאון לא תתגודדו ולא תשימו קדשה והם דברי הנביא
 כנגד האויב ואמר בת גדוד דרך בקות לטון כוסל על הלסון

אמר עתה תתגודדי ותקדשי בת גדוד ואמר זה על רומי
 אשר שלמה גדוד על ארץ ישראל וירושלם שכנוא מפלתה
 תתגודד ותקדש קדשה כראשה לרוב רעתה וכנגדה אמר ג"כ
 מכור שם עלינו ר"ל אותו הגדוד הכוזב וגם כהיות ישראל
 בגלות בשבט יבו על הלמי את שובט ישראל שהיו מבזים את
 גדוליהם ולכן עתה תתגודדי ותקדשי ממה שיבא עליך ולפי
 שב' על חורבן רומי ואמר קומי ודו' בת ציון דבר בעבון
 המלך המוש' אשר ימלוך אז עליה ויהיה שר נבאם וביאר שיה'
 מבית דוד והוא אמרו ואתה בית למם אפרת' שהיא עיר קטנה
 במקו' ערי יהודה ואף על פי שאתה נעיר בשלי יהודה ממך לי
 יבא אים מושל בישראל ומובאותי מימי עולם ר"ל שהיו
 מובאות משפחת אותו המושל מקדם מימי עולם לכן יתנע
 דוד ויתר מגוע יש' שהוא מבית למם יהודה ואמר לכן יתנע
 עד עת יולדה ילדה להגיד שמפני ענת י' אשר יען לקבץ
 את כל העמים כעמיר גורנה ולהקס מהם לכן אז יתן את
 ישראל בנה גדולה כמו היולדה בעת שגלד ומזל דרשו
 מכאן שאין בן גדוד כא' עד שתפשוט מלכות הרשע על כל
 העולם תשעה חדשים ולפי ששערת השבטים יבאו ראשונה
 נקס יתחילו להלחם באומות לכן אמר ויתר אמין שם יהודה
 וכימן ישובו על בני ישראל שהם עשרת השבטים ואז
 המושל הכוזב אשר יבא מבית למם יעמוד וירעה את כלם
 בשם י' בגאון שם י' אלהיו ר"ל בסכת הנקמה שיעשה השם
 באומות שהיא גאותו ואז יבאו בארץ כי עתה גדל המושל
 הכוזב עד אפסי ארץ ובמקום שבימים הקדומים בשבט
 ישראל על אדמתם פוזרים מהאזורים שהיו שובאיהם והיו
 תמיד כמורך לב פן יבאו בארנם לכבשה עתה בימות
 המשיח יהיה בסבתו שלום בכל הארץ והיו בני אשור ככבשם
 וכנענים תחת בני ישראל והוא אמרו והיה זה שלום אשור כי
 יבא בארננו שאמר מלת זה על מלך הייס' שהוא יהיה שרי
 שלום בכל הארץ ואף כי יבאו בני אשור בארץ ישראל שלום
 יהיה ולא די שהיו בשלום עמהם אבל שהיו ג"כ כנענים
 תחת ישראל והיו והקמונו עליו שבעה רועים ושמה נסבי
 אדם שמת עלין סוזר לאשור אשר זכר שישימו ישראל כנענים
 בארנם שבעה רועים והם המנהיגים בדבר המשפט
 ושמה נסבי אדם שהם המורים והאצים שהיו מושלים
 בארץ אשור מתחת ידי ישראל והרועים והבסיסים ההם ירעו
 את אשור כמרכ' זאת ארץ כמרוד שהיא בכל כמו שכתו' ותבי
 ראשית ממלכתו בכל שפתיה ר"ל שירעו אותה במרכותיה
 שהיא מלאון והמה שתימות שפירשו מרבות וזכר אשור וכלל
 לפי שהם המריבו את ארץ ישראל ואמר שבוה האופן
 מההכנעה והכבוש יביל מלך המוש' הכוזב את ישראל
 האשור כי יבא בארננו וכי ירדון בגבולנו שלא יעשה עוד
 מלחמה ומכאן תתבונן שבאחרית הימים אשור יהיה בשלום
 עם ישראל ויבאו בארנם ויעברו בגבולם בשלום ולא אמר
 כזה בארד' להיותו ראש האויבים שכתו' מבי ארץ ואין שלום
 אחר ה' לרשעים והמה אמר אחר זה והיה שארית יעקב וגו'
 להגיד ששארית יעקב שיאמרו מנבואתם יהיו בקרב עמים רבי'
 אשר יבאו על אדמ' הקדש שהם הנכרי' הכאים לכבשה ושאר
 העמים

העמים הבאים להלחם בהם כמו שצדקת יהיה אותו שארית
 יעקב בתוקף אותה כרה כטל מאת ה' וכרבו' שהם הנשמים
 הגסים והרכים יחדו עלי עשב שאותו הטל והמטר לא יבא
 בסבת אים כי אם מהם שהוא הנותן מטר על פני ארץ וסולת
 מים על פני חובות כן שארית יעקב בנותן ההוא בהותם
 באותה ברה בקרב העמים הרכים ההם לא יבא מפנים
 לעזרה ולא אזור לא יקוה לאים ולא יתל לבני אדם אבל יתל
 ישראל אל ה' כי עם ה' המסד והרבה עשו פדות וכו' ישימו
 בטחונם לא בכני אדם ולא יהיה לבד בטחונם להמלט ולהצב
 ולנצח מאותה ברה אבל יהיה ג'כ להלחם באויבים הם ולעשות
 בקמה בגוים תוכחות כל אומי' ואע"פ שישראל נבלות כחמטו
 היו מעט מהרבה בהם יהיה אותו שארית ישראל בגוים בקרב
 אותם עמים רבים הבאים למלחמה בארץ בהמנות יער
 וכפי' בעדרי נאן אע"פ שהי' אריות אחד כשהאות היע' או
 פטר א' בעדרי הנאן הנה יבצר האדם ההוא על רבו' אריות
 הבהמות ועל כל ערבי הנאן ועבר וטף' ואין מפיל ולכ"א
 הכני' כנגד אותו שארית יעקב אשר זכר תמוס ידך על כרף
 כלומר א' תיבא וא' תפסד מהם תמוס ידך עליהם כי כל אויביך
 יכרתו הם מעצמ' והנה הארץ היא הגדול שם לו כח וגבור'
 על כל בהמות היער בקר ואיל וכני וממור ויעבור עליהם
 וירמס וימרוץ מהם ברטונו והכפי' הוא הקטן מילדי הארץ
 ועם היות שאין לו כח לב' בחיות היער לטרוף הנה יש לו כח
 בעדרי הנאן להרגם כלם בבת אחת ואין מפיל ידיו ישראל
 מקרב העמים הטובאים על ירושלים שגברו על קצתם בארץ
 בבהמות יער והם האזורים ואשר בני מוצר ועל קצתם ר'ל
 בני אדם יהיו כפי' בעדרי נאן שיהפנו את כלם ואין מפיל
 ועכ"א כנגד שתי הקצות תמוס ידך על כרף שהיא הכת האר'
 וכל אויביך יכרתו שהיא הכת הב' ואולי שעל שתי' אמה בגו'
 בקרב עמים רבים שאמ' גוים על בני אדם ועמים רבים על
 שאר העמים ש באו עליהם האמנם מחסי אמת' תמוס ידך על
 כרף אולי ימסנו ישראל שהיה הנסחן וההגלה' גמורתם לכן
 סוף לזה והיה כיום ההוא באם ה' והכרתי סוסך מקרבך
 ר'ל שלא יצטרכו לסוסים ולמרכבות בואת המלחמה ואריות
 וגם לא לערי המצב' ומומות בבורו' והוא אומרו והכרתי ערי
 ארבע והכרתי כל מבדקי לטי' שהם' יל' להם באות המלחמה
 וארתי יהיה אלוס בכל הארץ עד שלא יצטרכו לחיות ומבדקים
 וכן אמ' פרו' חשב ירושל' ואמר שכן לא יצטרכו למעט' כפי'
 ומעונכי' בענין מלחמות והיו והכרתי כפי' ש' מי דך ומעונכי'
 שהם הבורס' שעות למלחמה לא יצו לך וגם תפסל' המבדק'
 והאזנו וכל מיני העו' יבטלו מבניהם לפי שלא יזכרו עוד את
 זמניהם בלתי לה' לבדו ושאו' והכרתי פסלך ומבדקיך בומר
 ונתשתי אשרך מקרבך ובהיותך מפליסוים ומרכבו' זכערי
 הפכו' מפיל' כפי' ופס' לים וכל מיני העו' והשחמדותי עריך
 שפיגורו' אויביך וכמו שפירש ואמ' ועשיתי בארץ ובקמה כקם
 את הגוים וגו' ר'ל לפי שאני אעשה כקמ' בכל העוים אשר לא
 שמעו תובתי וממני תהיה הנקמ' בה' לא מוסוק ומרכבותך
 באופיך ומסולך הנה התפארתי בכבואה הזאת ה' ועיקרים
 בא' שאומות העולם כלם יקבלו אמונת הסס' ויתעלה ותכרתו

כמ"ש והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה א' ה' ה' והוא
 העיקר הא' מעיקרי כבואות ישיעו והב' שהיה אלוס בכל
 הארץ כמ"ש ולא יבאו גוים לא גוים מרוב ולא ילמדו עוד מלחמה
 והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישיעו והב' והד' תשועת
 ישראל וגאולתם העתידה ויאסו ויחזרו השבטים וימל' כיום ההוא
 אופפה הטובעה והכרתי ארבעה וגו' והוא העיקר הג' והד'
 מעיקרי כבואות ישיעו והה' ששבו הממלכה לבית יוד
 ולרושלים וכמ"ש וכאת הממלכה הראשונה ממלכת לבת
 ירושלים ואמר ואמה בית למס אפרתה וגו' מקל לא יבא לחיו'
 מוטל בישראל והוא העיקר העשירי מעיקרי כבואות ישיעו
 והו' שיש עת מוגבל מחוייב לגאולה וכמ"ש לכן יתנם עד ג'ז
 יולדה ילדה והוא העיקר הששי מעיקרי כבואות ישיעו והו'
 כקמת האומות וכמ"ש והדקות עמים רבים וההכרתי לה'
 בגעס ואומרו ועשיתי כחף ובחמה כקם את הגוים והוא
 העיקר הא' מעיקרי כבואות ישיעו והה' קצת אדום כפרט
 כמ"ש עתה תתגדלי קת גדוד מבור שם עליו והוא העיקר
 הש' מעיקרי כבואות ישיעו וכבר הראית לדעת שהיעודים
 האה' א"א שיצטרפו לא כדרך הכנר' על גאולת הכפס הכוונת
 ולא על זמן בית שני כמו שפי' בעיקרי כבואות ישיעו:

הנבואה הכ' תמלתי א' תשמתי אויבתי לי עד סוף
 הקשר ועביבה שאמתי אצרכי הכפי' רעות
 ישראל וגנחום כפרתם לל' לי כי הייתי כאספי קץ אמר
 בקופה ואכז' שה' ארפה ארוביה לחלתי יעו' שמעני אלתי
 ר'ל אע"פ שאני גולה מארצי על עונותי עוד ארפה וארוביה
 באלתי יעו' ששמעני וווס עמי ועל זה אמר אל תשמתי
 אויבתי לי ואין תקם שלא אמר אויבתי בלאן כקמה ימיר' כי
 אם כנגד רומי הראשונה שנת ארץ גלות ישראל כרסותה כמה
 וכמה מן השבים ומסדה כי אכרה תקות ישראל והיא שמה
 לאזרה וכנגדה אמר אל תשמתי אויבתי לי ואמרו כי כפלתי
 קמתי פירשו המעשרים אם כפלתי בגלות עוד אקום ויהי
 קמתי עבה במקום עתיד וכי אשכ' כמסך הגלות ה' יהי
 חוף לי בישועתי באגלתי משם ויתר ככון לפרס' כי כפלתי
 קמתי שניהם מלאן עבר כלומר אל תשמתי אויבתי לי על
 הגלות שאני בו כי כבר כפלתי פעמים אחרות אם במבנים
 ואם בבבל וקמתי מאזמה הפסילה וכן עתה אף על פי שאשכ'
 כמסך ה' יהי חוף לי כמו שהיה בימים ההם ר'ל שלא הייתה
 כפילתי מקמתי כי אם בהצנחה עובש עונותי עד זמן מוגבל
 לא עוד ולכן כחזונו יבאלנו והוא אמרו ועף ה' אשא כנפה
 ליום כבלתי את בני מעלתי לו וימיר' דה' עד אשר יריב ריבי
 רובם לומר שריב כי הריב והעובש שהייתי מי בת לסכול כפי'
 קטאיתי והוא ועשה משפטי רובה לומר המשפט הראוי
 להשקות בו וכאשר יפלו זה יובאבו לאור ארצה כבדקתו
 והמעשרים פירשו עד אשר יריב ריבי עם הגוים שחזונו
 ועשה משפטי שיקם כקמתי מהם ואז יובאבו לאור וארצה
 כבדקתו שיעשה לי עוד כדקה וגם ככון הוא ואמר כנגד
 כוונת האויבת אצרכי ותרא' אויבתי ומכסה בוטה ר'ל כשזרס
 אורי ותאפתי תראה זה אויבתי ומכסה בוטה ממה שהיתה
 אומרת לי בגלות איה ה' אליך וגם עיני תרא' בה ר'ל

באותה לוייתו ומה שתכחיה בה הוא צמח תקיה למרחם
 כעט מוכות ואמנם אמרו יום לבנות גדרך יום ההוא ירמק
 מקי רמוז למה שפירשתי שיעלו בני אדום כלל הנכרים
 לכבוד את ירוסלם אשר היתה בימים הרשעים להם ולקמה
 השמיעאלים מירם והם יעלו שמה לבנות בה גדרים ולא
 יהיה כמחמתם בי היום ההוא ירמק מקי ר"ל המק שהיה
 ביריבם לכבוד אותה ירמק מהם אותו המק והמחנה שהיה
 להם לכבוד ירוסלם בעלותם עליה והוא אמרו עוד יום הוא
 ועדך יבא למי אשר ר"ל יום מודד וירושלם ל"ל הוא ועדך
 יבא כלומר האויב להשחית למי אשר כלומר לכן אשר
 יערי מזה כלום ואמל ערי מסור ועד כהר שהוא כהר פרת
 וים מים ר"ל מים הקדמוני עד הים האמרון והר ההר כלו
 אנשי ההרים שבאו ג"ב עליהם והמפרשים פירשו ועדך יבא
 למי אשר על עשרת האבט"ו סיבחו מאך אשר להלם כל
 וכן יבאו מערי מבור ומשאר המקומות אשר פירשו והר
 הפך על הר ההר שמת עם הארץ הוא א' מגבולי ארץ ישראל
 שתקבצו למלמה כל היהודים שבכל ארץ ישראל מגבולי ועד
 גבולה ויש מפרשים ולמי מבור כמו מנרים ואז תהיה הארץ
 לשממה על יושביה ר"ל שארץ ישראל אשר בה תהיה המלמה
 שרבו בה העמים לזון מספר תהיה מפלתם כל כך חזקה
 שתפאת הארץ לשממה על יושביה שהם האומות היושבות בה
 מפאת מלחמתם אלו באלו והיה זה כלו כפשת פרי מעלליהם
 אשר הרעו לישראל והתפלל הכבד כנגד הש' רעה עמך
 בשבטך ר"ל אלהינו רעה ישראל בשבטך כי הם נאן כמלך
 הוכא אותם מגלותם באופן שהיה שוכני לכדד כלו ששבון
 יגאל בחרנו לכדד ואף עם אשר איתו וישנו כי עיר שה' אלה
 לארץ ישראל שתקללה בעיני כמו בתוך הכדמל שהוא מקום
 טוב שדונו כרמים כן תשוב ארץ ישראל להיות טובה ורעננה
 ירעי כן ובלעד שהם הארצו אשר מעבר לירדן כימי עולם
 שהיו כס ראובן וגר ומי שבט המנשה והקב"ה מאיבו כימי
 בארץ מארץ מנרים ארצו בגלילות כלומר שמעתי תפלתך
 וכן אעשה למען שמו כי כמו שפירשתי עמה כאשר יבאו מארץ
 מנרים כן אעשה עמה כפלאות גדולות ואז יבאו גוים ויבאו
 מכל גבורתם ר"ל הגוים הנאספים על ירוסלם יבאו אותם
 הנפלאות ויבאו מכל גבורתם שפגמו בה לבא על ירוסלם
 ולכן ישימו יד לפה שלא יהיה להם מענה ואציהם תהפכה
 שהיו מבוהלים החוקים מהם ממה שישימו מטוב ישראל
 והכלתתם ילכו עפר כמח כוונתי ארץ ר"ל שיקרה להם
 כמו שקרה לבחש כימי אדם שהוא היה טבה לכל רעתו
 ובתקלל עלו לאסול את עפר הארץ כן האומי שהרעו לישראל
 ילכו עפר כמח וכוונתי ארץ אדם אשר הנמס' והתולעים
 ההולכים על בטנם ואפס עוד אנלי לפרש זה על מפלתם
 במלחמה שיפלו ארצה מדוקרים מלל חרב ויפרכסו שם
 וילכו עפר כוונתי ארץ בהיותם כופלים על הארץ כמדב
 ולזה אמר עוד רגזו ממסגרותיהם ר"ל שהאומות ירגזו אז
 מספת המסגרת והגלות שפשו לישראל ויכירו וידעו שכל זה
 להם שוכס לה בעבור ישראל ולכן אל י"ל אלהינו יפסדו ואמר
 ויבאו מן כנגד ישראל ופסד הנסיה לם על זה באו מי אל

כמוך נוסף עון ועונת על פשע לשארית נחלתו ר"ל שלא היו
 ישרים זכאים ולא ראויים לבאת מהגלות מפאת עבדם כי
 עמוס עמו' היו אבל הש"י יא עונם ויענו על פשעם להיות'
 שארית נחלתו וזהו לא הקוין לעד אפו כי מסך מסך הוא
 לכן ישוב ירחמו כבוד עובדיהו ותשלך כמגלות ים ובאין
 הדברים ביעורים האלה פעם לבבך ופעם לבסתרין
 דרך הנבואות ואמר תקן אמת ליעקב ר"ל ואז יתאמת מה
 שאמר ליעקב וה' ודעך כעפר הארץ ופרכת ימה וקדמה
 כי הוא רמו על הגלות ואמר אמרו ונכרכו כך כל משמעות
 האדמה שהוא רמו לגולה ואמנם אמרו עוד מסך לאכרסם
 ולא זכר ימק הנה המקובלים נחמו בזה טעם כפי דרכם
 אבל ע"ד הפשט נראה לי שפעבור שהאזורים יבאו מאכרסם
 והם עתידים להיות בפלום עם ישראל כמו שהתבאר בנבואת
 הקדמת מזה הנביא עכמו לכ"א שיתן אמת ליעקב בתאוות
 וגבול' זענו ויעשה מסך עם אכרסם בשהאזורים בני קטורה
 אשר יבאו ממנו שב' וכי דן היו אזורים ולטושים ולאומים
 יקבלו תורת השם והיו בפלום עם ישראל וזהו מסך לאכרסם
 ולכן לא זכר ימק לפי שפשו אשר יבא ממנו לא יקבל תורת
 השם ולא יהיה בפלום עם ישראל ולא יהיה סניד לבית עזר
 פעם הדברים באמרו אשר כשבעת לאבותינו כי מה שנתמיד
 לאומתנו הקב"ה נבדע עליו לאבותינו כלם מימי קדם הנה
 התבאר בנבואה הזאת ש' עיקרים האחד בקמת האומות
 העתידה להיות וכמ"ס והיתה הארץ לשממה על יושביה ואמר
 ראשונה עה אשר יריבו ימי ועשה משפט והוא העיקר הא' ו
 מעיקרי נבואו ישיעו ה' בקמת אדום כפרעו וכמ"ס ותכל
 אויבתי ותכסה כושה שהו העיקר הב' מעיקרי נבואו שיעשו
 הב' תאוית ישראל וגבולתם העתידה וכמ"ס כי אשם כמסך
 י' אור ל' ואמר ישוב ירחמו והוא העיקר הג' מעיקרי נבואות
 שג' ה' שישובו עשרת השבטים מסבותם וכמ"ס ועדך
 יבא למי אשר והוא העיקר הד' מעיקרי נבואו שיעשו ה' ה'
 ש' עת מונבל ממויב לגולה ויום נקם ידוע לנכח ואת
 וכמ"ס יום הוא ועדך יבא והוא העיקר השש מעיקרי נבואו
 ישעיהו קו' שתתמה הגאולה העתידה לגאולת מנרים כמ"ס
 כימי בארץ מארץ מנרים ארצו בגלילות והוא העיקר
 החמיש' מעיקרי נבואות ישעיהו ה' שתשוב השכינה והנבואה
 ב' שהם כמ"ס רעה עמך כשבטך והוא העיקר הח' מעיקרי
 בנבואות ישעיהו ה' שיקבלו אומות כבוד אענת הש' אותם
 ש' ה' מודע בני אכרסם כמ"ס מסך לאכרסם והוא העיקר
 ה"ז מעיקרי נבואות ישעיהו וכמד הוכחתי באותם עיקרי
 נבואות ישעיהו ש' אפסד לפרש כפי השכל הישר והקב"ה
 הנכבד לא על הגאולת הדומים' כדרכי הנכח' ולא על זמנבית ב'
 ה"ז הוא חבוקק הנביא

המבשר ט"ב

ראיתי לפסח' כלה ואומר שזכרתי התחיל להתרעם על חורבן
 בית ראשון שהיה מעותר להיות על ידי כבוד' כנגד והכשרים
 ואמר עד אנה י' שועתי ויבאה שאין הלשון כופל היטב לפי
 שחומר עד אנה לא יבא כי אם על העתיד כמו עד אנה
 יאבדו ועד אנה לא יאמינו כי עד אנה י' תשכחי נכח עד
 אנה

משמיע יתעה

אכה תסתיב עד אכה אשית ענות עד אכה ירום ואיך אמר
 אם כן עד אכה ה' שועתי וזה לו לומר אשוע אבל הכתוב
 הוא מסורס כאלו אמר " כיון שאשועי ולא תשמע עוד
 כה עד אכה איעק אלך עוד חמס ולא תושע ואמרו עוד
 למה תבאני און אין פירושו אכזבם שפושם לי און כדכתי
 המפשיס אבל היה מתרעם הכביז על הכבואה שזכוריה
 בהגדת הרעות העתידות לבא והיו אמרו כנגד הסס למה
 תבאני און והעמל אשר אתה תביט שהוא כמו אל הגלות
 וזוד וממס לנגדי ר"ל הסוד והממס העתיד לבא לירושלם
 הנה הוא נראה לנגד עיני כבכואתי באופן שהיה כבואתי
 ואשאי כלה לריב ומדון והיו אמרו והי ריב ומדון ישא כי ישא
 הוא מלאון מאז וכבואה כלו אמר והייתי אבי איש מתכבא ריב
 ומדון ואמרו על כן תפגז תוכה אינו מסוכב ממה שזכר
 למעלה כי אם ממה שזכור אמר כי ר"ל ע"כ תפגז התורה
 מידי לומדיה ולא יבא לנגד משפט בין האנשי והסכה בו כי
 הוא לפי שהרעש מכת' את הנדיק ועל כן יבא משפט מעוקל
 ונכון לפרש שיש בכחוב שתי סבות לשני מסוכבים כי
 הראשון הוא מה שאמר למה תבאני און וגו' שראה כבכואתי
 חורבן ירושלם וגלות ישראל ועליו אמר ע"כ תפגז תוכה ולא
 יבא לנגד משפט כי בגלות העם תבטל התורה שביניהם
 אמנם כראותו עוד דבר שני והוא שזכרנוס יהיה ע"כ כבוב'
 כאשר הרעש הנה אז יתחברו שני דברים חורבן ישראל והכלת
 הרעש כמ"ס כי רשע מכתיר את הנדיק ועל כן יבא המשפט
 מעוקל כי על הראשון אמר לא יבא לנגד משפט שר"ל שהיו
 בני אדם המוסקים אם יש משגיח אם לא אמנם בהיו' הרעש
 מכתיר את הנדיק ואמרו בני אדם לית דין ולית דין עוב' ו'
 את הארץ וביאר על מה היתה תלוכתו זאת באמרו כנגד
 ישראל ראו בגוים והכיתו והתמחו תמהו כי פועל פועל
 ניימכס לא יאמרו כי יקופר והוא מה שזכר מיד כי הכני
 מקיס את הכשדים שהיו גוימר וכמהר ומדרכו ללכת
 למחרי ארץ לרשת מאכבו' לא לו ואמר כי הכני מקיס שדבר
 הכביא בלשון הש"י שהוא נתן אל הכשדים הקונמות והמעלה
 חסו כי הכני מקיס ופירש הכביא עבין הקונמות והוא כאז'
 איוס וכורא הוא מעכאו אבל ממהו ר"ל מהש"י משפטו ואיתו
 יבא כי איתו הוא מלשון כשיאות ורוממות ואפסר לפרש
 ממנו משפטו על גוי כשדים עבמו שהוא היה לוקח לעמס
 המעלה והמשפט כתי רכובו וזכר בערכו וקלו מכמרים
 סופיו סוסו הכשד' יהו קלים כממרים ומדים מאוזי ערב
 שפאו לערוף ומלכד איכותם יהו ג"כ בכמותם רכיס מאד
 חסו ופאו שרשו ויבאו מרמוק כחזוה גדולה ומחירות בשלא
 נהיו יעושו כבכר קס לאכול וביאר משל האכילה באומרו כלו
 לחמם יבא רונה לומר לשלול אלל ולכוו ס ישראל כיוה
 הוא כמשל האכילה שזכר ואמרו מגמת פניהם קדימה
 תזקשה על המפשיס לפי שהכשדים כבואם ל ירושלם לפני
 מערב באים כי ככל היא מרמית לארץ ישראל ולכן פירשאו
 בדרכיס רמוקים לא ישרו בעיני והכראה לי הוא שזכר
 הכביא שהכשדים היתה מגמתם לשלול אלל ולכוו בו ולשוב
 מיד לארצם שהיא לנד קדימה עם השלל אשר ישללו ואמר

זה לפי שהגוים הצרים על עיר אמת כשזיהו הממס לבטח
 בה לא יסתיחו ולא יתביבוה אבל כאשר יהיה רעשם לשוכ
 מיד לארצם לא יחמלו על הארץ ולכן אמר שהכשדים יהיה
 מגמת פניהם לשוב קדימה ולכן אמר את ירושלם לעינים שרפוס
 באס והתביבוה וזכר מאות כבוכד באכר שלא היו מלכים
 כששבים לפניו לכלום ולא היתה עיר מבצר שגב ממנו והוא
 אמרו במלכים יתקלם ורוכיס משקל לו וכן הוא לכל מבצר
 ישקף ולא יתשובוהו לכול לפי שמיד כבאו על עיר מבצר היה
 כבוכ עפר רב לעשות מומה גבוהה ובה האופן היה לוכד
 במהרה כל מבצר ועל זה אמר ויכבד עפר וילכדה ופטר
 שבראותו הכלתתו או חלף ויעבור כוון יתח מהכאוי התנאס
 מאד וגם זו כמו לאלוהו ר"ל שהיה מוסס כח גבורת' וכחבו
 לאלוהו ולא דעת ולא תבונה אמת' הוא מקדס י"א קדושי
 כי אמה קדוש ישראל מקדס ולכן לא נמות ולא מדון איתבו
 לכליה לפי שמת' י' למשפט שמת' ב' ר' להוכיס ישתדו כלומר
 להוכי' אותנו מפני שטע זכו לך אבל לא כתבו בידו להמיתנו
 ואע"פ שאמר שזכרנוס היה המשפט היה רעמבו עב"פ אחרעם
 כיון שאתה טהור עיניס מרחות כרע ר"ל שלא אל חקן רשע
 אמה לא יגורך רע והכט אל עמל לא תוכל לפי שהיו דבר
 סותר לשלמותך למה תביט בגדים שהם הכשדים שזכר וא' ר'
 תמכיס ותסכול שכלל רשע שהוא כבוכד כאשר און בכל
 את הנדיק ממנו שהוא ישראל כי אע"פ שלא היו כל ישראל
 נדיקי' מ"מ יותר נדיקי' היו המה מהכשד' ואם היה שהסמרת
 סניך מעבידי בני אדם איכבה מוכל לעשות כני ארס דבג'
 הים וכרמש אשר אין מושל בו שנטוכ' כאשר בלה בחכה העלה
 כלומ' שכל העולם העלה בכחיו וגם לא לא' ו' כמו שמעלין
 הדגים בחכה אבל יגורוהו בשרמו ויאספחו כחמכתו ומרמו
 ומכמתו הס שמות לרשת ויגורוהו הוא כמו ויאספחו והעבין
 שלכוד ויכבוש עמיס רכיס כבט אמת ולפי שגידת הדגים
 היא שמהה ככה לפודיס אום מפני זה אמר על כן ישמס
 ויגיל שנטוכ' כאשר להיותו מכלי כמעשו וכוזס הכל כרכונו
 שחם לבו ויגל ככודו וזכר לפרמו ויקטר למכמתו בשמו
 שזיהה הנלחתו משפת האתדלותו והוא אמרו כי בהמה שחן
 חלקו ומאכלו כריא' ועבין זה כי לפי ששעה משלו מהדריגים
 והיה שהדריג' הן אמת ש חבלו השחן שזכרנוס' ש' נדו' אבל אכיל'
 הדג וכ"ש השחן לרוב לחומו הוא ממלא' זכר שאין כן כבוכד
 כאשר כי בהמה שחן חלקו כממשלה ובמלכו' מבלי שמשך לו
 ממנו חוק שמאכלו כריאה וגם ימשך מזה שלחיותו מכלת
 כנידתו לא ישרל ממנה והוא אמרו עוד העל כן יריק קרמו
 ושמיד להרוב גו ס לא יחמול ר"ל שמריק קרמו מהדגה שזכר
 ומשדל לבוד אמת כן כבוכד כאשר שמיד להרוב גוים לא
 יחמול וזכר הכביא אשרי תלוכתו זאת שהמירה והככס
 והתבודדות שהיה עושה מדי שזכוריהו הכבואה עמד עליה
 ולא זו ממנה וזה אמרו על משמתי' אשמודה וא' ואתיכבה
 על מטר להגיד שהיתה משמכו מאוסט' כעסן מכור ירושלם
 כדי שזכוריהו ע"יו כבוא' ועל זה אמר ואכפה לראו' מה דבר
 כי הש"י באופן שרע מה אביב על מוכמתי לשוא'ים ממני על
 מה עשה השס ככה לארץ האזת וספר ששגסו השס כחוב חמך
 וביאר

ובאר על הלמות למען ידון קורא בו ר"ל שיכתוב הנבואה
 שיאמר אליו אחר זה ממפלת כבוד כאשר ומורכב בכל ויהיה
 דבור מבוחר למען ידון קורא בו האמנם מה שאמר אחר זה
 כי עוד חזון למועד ויפס לקן ולא יכוב אם יתמהמה חכה
 לו כי בא יבא ולא יאמר פירשתי המצפ"ס ג"כ על פקידת
 בכל שהיה לשבעים שנה מספרות ירושלים אבל יקשה
 אליהם או כי עוד חזון אחר מה שכבר אמר כתוב חזון שחור
 שהחיות שנים שלכן אמר כתוב חזון וגו' כי עוד חזון וגם
 יקשה אליהם אמרו על פקידת בכל אם יתמהמה חכה לו כי
 חכה גלות בכל ופקידת דתו במהרה יהיה ולא יתמהמה אף כי
 בפדק חלק אמרו תכיר' כן אומר מקרא זה נוקב ויזכר עד
 העת' כי עוד חזון למועד ויפס לקן ולא יכוב אם יתמהמה
 חכה לו וגו' שדרכו הכזו' היה על הגזילה העתידה לא על
 פקידת בית שני ולכן נראה לי גלפי שהביא התרגום על
 מורכב בית ראשון הנה ה"ש בתאבתו הודיעו שני חזונות
 אחד מתחם לגלות בית ראשון והאחר מתחם לגלותו זה
 ולכן אמר על הראשון כתוב חזון ובאר על הלמות וגו' ועל
 הגלות השני אשר לא שאל עליו הכביא אחר כי עוד חזון
 למועד כאלו אמר אחר אותו חזון ראשון מפקידת בית שני
 עוד יש חזון אחר לגזילה אחרת והוא למועד השמור ויפס
 לקן ר"ל הוא גי' ויבאר אחרית הועם כי הנה החזון הראשון
 לא גיד אחרית הועם כי אם החזון האחרון שהוא יהיה לעת
 הקץ ולא יכוב בכך עתו באום נד ולפי שהיה אחר ימים
 רבים וזמן ארוך לכן אמר עליו אם יתמהמה חכה לו ולא
 יתיאש ואמ' אמרו עוד כי בא יבא ולא יאמר שיראה סופת
 למה שאמר אם יתמהמה אפסד לפרש כי אמר בא יבא על
 המועד שזכר ואמרי בואו לא יאמר מן המצרים מלכא לגזול
 אתכם והנכון בעיני כי מפני שזכר החזון הראשון שהיה על
 גלות בכל וזכר אחריו החזון השני שגיד הקץ ואחרית הועם
 ואמר עליו אם יתמהמה חכה לו לכן הודיעו שזה החזון
 השני יתמהמה אמנם החזון הראשון בא יבא ולא יאמר חכה
 א"כ אמר אם יתמהמה חכה לו על החזון השני הסמוך לזה
 והודיע שלא יהיה כן החזון הראשון מכבוד נאמר כי הוא בא
 יבא ולא יאמר וכן הטעם בזה למה הקב"ה גלה סודו את
 עבדיו הכביאים דפקידת בכל שהיה לשבעים שנה והנחה
 אותם להודיעו כפירוש במקלות רכבות בית ישראל כמ"ל
 ובאר על הלמות למען ידון קורא בו באמרו שהיה זה מפני
 שבא יבא ולא יאמר אותו מועד אבל המועד השני לפי שז"ל
 למן ארון מאד לא רבה ה"ש שיתגלה זמנו וקבו מפני ארבו
 כדי שלא יתיאשו בני הגלות ועל זה לא אמר בחזון השני לכתבו
 ולא נאמר על הלמות למען ידון קורא בו כמ"ל על הראשון
 אבל בהפך שאמר בו אם יתמהמה חכה לו וכן אמר לרביאל
 ואמר רביאל קמו וקמו' הדברי' וכבר יורה על אמתת מה
 שזכרתי מהיות כאן שני חזונות האחד על פקיד' בכל והשני
 לעתיד לבא ממה שדקס' חל בפד' חלק הפסוק השני כי עוד
 חזון למועד על קצון גלות ולא דרשו הפסוק הראשון כתוב
 חזון ובאר על הלמות לפי שהתבאר אלמס שהוא בלכר
 כאמר על פקידת בכל ואמרי שזכר לו שני החזונות דבר על

סבי' א' על הראשון שזמן שיכתוב אותו בספר באר העיני
 ממפלת ככל אמר על כבוד' באר' הנה עוסלה לא ישרה כפשו
 בו ונדק' באמנותו ימיה ר"ל טפס כבוד באר עופלהכלו'
 גבה וכתמזקה במחשבתו ולכן לא לקשה לה דרך היושר
 והאמת מה שאין כן הדק' באומנותי יהיה וישרה כפשו' בו
 ולפי שהיה כבוד באר היה אותה יין הרבה סכור ומתענג
 בכל אות כפשו לכן אמר עליו ואף כי היין כוגד שקרהו יין
 מפני שכרותו וקראו כוג' מפני שלא היה עומד כדברו והיה
 מפני זה גבר יהי' כלום' מהי' כמעשו' ולא יורה כלום' שלא
 יתי' כדבר ולא יתכוון מה יעש' מפני שהיה הורג בלי חמלה
 לכן אמר אשר הנחית בשאלו כפשו והוא כמות ולא יטבע
 ר"ל שלא יטבע מהרוב אכזים ומכבוס מלכות והמפסדים
 פירשו ולא יורה שלא יעמוד בנה מלכותו הוא וזרעו ימים
 רבים כי הנה לשבעים שנה תפסק מלכותו כנה אותו כיון
 הבוגד היסיר הכובס אסף ל' כל הגוים והעמים אשר אסף
 לו כשיבא סכרו יאמרו במפלתו וכלם עליו משל יאזו ומליצה
 שמדויה הם בעטרו והמשל והסידה היא היו המרבה לא לו
 כלומר אוי' לזה שהרבה ככסים מאשר לא לו וכי הנה סכור
 שלעולם יתמיד בממשלתו לא כן יהיה עד מתי יתרכ' ויבס
 ואמרו ומכבי' עליו עב טיט פירושו אמותו ממון אסף אינו
 כי אם כאלו הכבי' על גופו טיט עב והענין טפוסו ליקבר
 ומרבה ככסי' מרבה דאנה בארן גם שהיה עתיד לתת עליו
 את הדין הלא פתע יקומו נושכך כלומר מדי ופנס שקמו
 להאריב בכל ומלכות כבוד באר ועל התעוררותם לבא
 להלם עליו אמר ויקבו מועשך והיית למשפוט' למו והי'
 יוסף קמיו פי' הלא פתע יקומו נושכך על החולעי' שכהיותו
 כקבר יקומו ויקומו כלא היו ימים לבא לאכול סגור ולשתותו
 ומה שפירשתי הוא היותר ככון כי על כן אמר כביאור משלו
 כי איה גלות גוים רבי' ילדך כל יתר עמים ר"ל איה שללת
 עמי רבים ג"כ יבאו עמי אחרים שאלוך ויותר ככון לפ'
 שבת שלך מגזרת לרבר אתו בשל' והענין אחר וקן עליו
 באמרו היו כונע כנע לביתו כלית' גזול את העמים לאלות
 את ביתו ומסים במרוס קבו ככנותו מגדל' חק וגבוה להכיל
 מכף רע ר"ל מהאוב המבקש רעתו יענת בוזת לביחך
 כלומר הנה כמה שקנו זה והכרת עמי רבים לכבות ביחך
 יענת בוזת לביחך כי תכסך בוזת במפתח ומלכד זה
 תש' תש' נפדך להנצח עליו כעולם השל לפי שאין מקור
 תועק וכפס' מען יעננה ר"ל שנה ביתו מגול ולכן האין
 תועק מהקיר והכותל שהיא כנה שם ואומרת גזולה א"י
 והכפס' מען שז' קרוי הכתים יעננה אף אבי גזולה ג"כ
 הנה בזה כלו הסי' לענין כבוד באר שזכר ביתו ומלכותו
 והוא חזון אשר בום הש' לכביא שיכתוב על הלמות למען
 ידון קורא בו ואמנם כנגד החזון השני מאדום אשר השריב
 ג"כ את ירושלים והגלה את עמו כגלותו זה אמר היו כונה
 עיר בדמים וכונן קריה בעולה שאמר זה על רומי ראש בני
 אדום הלא הנה מאת ה' כבאות גור שיבעת העמים ההם תהיה סופה
 לאש ולכלי' ומעשה אותם האונות ייעשו כדי ריק כי תמלא
 סאך

האריך לדעת כבוד ה' והגאון על עמו כי הם יבנו על ים
 וכבר יורה שהכבוד ה' הוא כבודו על הגולה העתידה מה
 שבאו דואים נכבדו וישיבו כבודו כי מלך הארץ דעה את
 ה' כמים לים מכנס וידוע שהיה לעתיד לבא כמות המשיח
 באמר וכן באמר ברמיהו לעתיד לבא כי כלם ידעו אומי
 למקטנם ועד גדולם וכאלו אמר הנביא ככף אחרי שזכר
 בקצת ככל אל תתמהו מה כי עוד יעשה השם גדולה מואת
 לעתיד לבא ומפני גזויו היו כבאבות אברהם ואמהו אלוס
 דעות עם ישראל כ' שנה כמו שזכרו חז"ל בפ"ק דע"ו
 ואמר כן קמו עליהם לכבדם ולהחרימם לכן אמר הנביא
 בן הוי חסדק רעהו שהוא רומי שהשקה את ישראל בוס
 התרעה והחריבן ופסח מחקר ואף שזכר שפסח להם ממת
 הין ושמו ויבנו מהו למען הכיט על מעוררם ל' למען
 הכיט ולראו בקלוגם כי כן היה ענין רומי עם מלכו יהודה
 ולכן מקטנם הוא כמו קטני לא תחת מרוב יוספטו ומתקד
 חלואו אף ומהו ומעוררם הוא כמו ערותם מרפסו וקלוגו
 ולכן אמר כנגד אדום שבעת קלון מכבוד ל' כון שבעת
 לעשות קלון לכל העמים ולא לכבדם שנה גם אתה והערל
 ל' שנה גם מכוס התרעה והמוכרן ולכן אמר והערל
 ילואו תרעהו וקלון על כבוד ל' שנקום שנקטת
 להתכבד יהיה לך קלון ומלפי שהם לבנון יכסך ל' ל'
 השם שעתיד ללבנון שהיא ארץ ישראל כמ"ה הנה הטוב הזה
 והלבנון היא תכסך וכמ"ה עובדיה הממס אחר יעקב תכסך
 בזה ומפני שהמשיל ארץ ישראל ללבנון המשיל יוסף ה' למות
 שזכר ללבנון בלבנון וכמ"ה ולבנון ארץ בער ומיזו ארץ ד' עול'
 וממס הארץ הוא הריסת הבתים והערים ואור הבהמות הוא
 משל לאפיקות דם השוכנים בה ועל זה אמר ואור בהמות
 יחיתו מדמי אדם וממס ארץ קדיה וכל יוסף בה ולי שכי
 אדום עושים להם פסל אלהים וכל קדוש ועמו לבן אמר
 כנגד מה הועיל פסל כי פסלו יצרו כלומר מה הועיל
 לאדום פסל להם שסל אותם וזכרם שהוא האומן שעשה
 ומה הועילה ב"כ המסכה אסך בה הפסל שהוא מורה שקר
 לשובדו מה הועילה כי נעם וזכר יכנו עלו לעשות אלם
 שמים שאין בהם כח ולא דבוריהם מתפללים אהם ואומרי'
 לפסל הצדקה עובי לאשן דומ' ואמ' כנגד בדרך תמייה
 הוא יורה ל' ארץ תשאוב שהוא יורה לך את הדרך אשר תלך
 בה והנה הוא תפוש והב' וכסף ל' מנופה ממנו אבל כל
 נוסף אן בקרבו ואין א"כ יורה לך את אשר תעשה לכן דע
 כח וכאח כ' לא עוב' את הארץ והוא כוחה ומשגיח בכל זה
 ובי יקום לדין עמים כלם יראו מלפניו ולא יהיה פונה פה
 ומתנבא ועל זה אמר וי' בהיכל קראו שהוא השמים ועם
 כל זה הם מפניו כל הארץ ע"ד מה שאמר המאמר "כמים
 הסין כסאו ומלכותו בכל משלה עד כאן היפה תשובת ה'
 לנביא בענין החוון שהי' שהוא על גלות אדום ומפני שהנביא
 בתמלת כבואו התמל להתלונן על סורכן ראשון והודיעו
 את כבואותו גלות אחר לא היה וידע ממנו דבר לכן ראיה
 להתפלל על זה והוא אומר תפלה למקוק הנביא על גזירות
 כי לפי ששערה בדרך סוד אחר בה על גזירות מלואו שגין

לדוד שהוא כלו זכר ואמר "שמעתי שמעך וראיתי רובך לומר
 שמעתי שמעך אשך אמת לי התגלוה"ם וזכרו ויכתיב בשמע
 שמועתו כי הנה על גלות לבנון אשר כבדו אלו המטערים
 ואתה כ' ל' לרועף עליו גלות אחר ארץ וכמסך מאד ולכן אבי
 מתפלל לנביא שיעלך בקרב כנס סיהו ל' ישראל שהוא
 פעלך אשר הוא יספיקת באותו גלות הארץ לא תפסע עד
 סיונו ומעורר ולא תימל עד קבו אבל בקרב אבי הגלו' תהיו
 בגלותו וגם בהיותו בגלות בקרב אותם שנות דואיו רעה
 תודע שכונו כמס תוכוח ל' שכונן הנוגו והאף תוכוח
 להם על הים הנה א"כ התפלל על שכי דברים ה' שאל
 את עמו בזמן האפסדות שלא יקוה לארצית הועם ועת קר
 כי אם כמה שכן הן ולום שהוא בקרב שנים ימייהו גאל את
 עמו והש' שבתוך אותם שנות הגלות ידועים כפעולותיו
 וכבולתו אותם מנחם שכונו רפס שזכור כלומר תוכוח
 להם עליהם וזכר על זה הכנס והפסדות שעה הקלה
 עמם כיום אשר גאלם ממבטי כד' ל' יוסף אסן יעשה
 עמהם בגלות הוא נבואת' ממנו ועל זה אמר את מימיו יבא
 וקדוש מהב פאן סלה שהוא ספיק' עתן תורה על דרך מה
 שאמר ארבונו משה ורם מש' ל' למו והיופי מה פאן כי
 תימן הוא שגיר ואמר כשה שנים הודו וזלזלו מלאת הארץ
 להגיד שהיה תורה שאלת מאת י"ן מן השמים ותננה לשאל
 אשר בארץ ואמר ובה כחור שהיה על מראה סבדו "שהיתה
 כאש אוכלת בראש המדבר אבל אמרו קרבים מידו לו וזה
 חביון עוזו פירשו המפוסים הקרבים על קרון עור פני משה
 שהיה לו ארזו וזו מיד הש' וזה כספי בגלה מה שהיה נשאל
 מעויו י"ת ויתר ככון לשכר כי לפי שזכר למעלה כשה שמים
 הודו ובה כח' שהיה על הארץ הנכר' שאין כמעשה ספי וזכר
 שהזכרם ה' ארזים זה דרכם שיקרה להם כמו שיקרה לשמש
 בלא וכל הזרם לראות לרוב והיו ובהיותו כן ענין השנת
 כבוד האל את שרבו אורו והיו ח"א שושב כסבל האנושי
 וז' קרבים מידו לו רובה לז' הוואר והאור המובלג שיבוס
 בקרבו הם ל' מעניו ומידו לו ואותו האור המושלג יתחבא
 עמו ויעלם מכי אדם וכן היה ענין הכבוד הנגלה בהר סיני
 שהיה באש אוכלת לעיני בני ישראל ולא היה אש כי לא היו
 משגי' אמתו מפני והיו אה"ב זכר מה שקרה להם במדבר
 באומר לפניו לך דבר וגו' שאמר על מתי מרבר והראש' ע
 פירשו על העמים כשנסכסו ישר' לארץ כמ"ה את אמתו
 אשם לפניו והמות' את כל העם וזכר אחרי זה כבוד הארץ
 ויכית הכנענים ממה ועל זה אמר עמר וימודד ארץ
 שכבשוה זמלקום במדה ומכל ראיה ויתר גוים ל' שהתחם
 ושלטם מן הארץ ויתפוננו הרבי ענה שהוא משל למלכ' כנען
 שמו נבעות עולם שהם הערים הנצורות שכבש יהושע וכל
 זה למה לפי שהלכות עולם לו ל' מהלכ' הועולם כלם הם
 להשב לעשות בהם כרצונו וזכר עוד מה שקרא להם בימי
 הזופטום שהמטאת ישראל משל' בהם כוון השעשים וידך
 והוא אמרו תחת און של ישראל ראיתי אהלי כוון שבאי' עלי
 אבל במחלת הש' ע' בלעון יבנון ירעות ארץ מדין עוד
 זכר בקצת הדרך וקריעת ים סוף כאמרו הכהני' משה י'

אשר אכנהו אפק וזה אמר בגד הידן אם בים עכתיק
 שהוא ים סוף כחמת לא היה זה למדת אפק בכחיים ובים לא
 לפי שהכבת על סוסך ומרכבתיך יאועה להושיע עמך
 ועמיה תעור קתך כי כמו דמה פשוטו לרובב הקום כן
 דמה אותה לזופם הקש ועמיה ותעור הס מעיני הגלוי
 כלומר כלה כגלית קתך וזהו זה מפני שנועת האבות
 שקיימת לכחיים וזהו אמרו שנועת מעות אומר סלה כ"ל
 השנועות ששבעת למת הארץ למטות ישראל אותו האומר
 והכרת עמל לבנת ולכן כהיות חכקע ארץ כ"ל שבקעת
 להם הארץ להשיא להם כהיות מים למות כמדכר וכמו
 שכתוב ויבא נחלים מלמע ויבד כההרות מים ועל מלכי
 כענן שמונו ואלו מפני שה' ארץ ראון ימלו הרים כ"ל
 שהיו הכשלות העשית עם ישראל כמדבר ועם מלכי האמורי
 וגם כן גזרם מים עכר כ"ל ישראל שבער בזכס בידן וכן
 קהום קולו כ"ל ששמש אותו פס מה רך ככל ארץ כענן
 ואמר כום ידכו כלא על הידן ג"כ שהים הערדים מלמעלה
 קמו כד אשר כאלו כלא התהום ידו לרוב וזכר ג"כ הכס
 שנועה ל הושע כנפעון בהלמנו עם המלכים ועל זה אמר
 שחם ירם ועמד וכולה כ"ל שערד השמש כחיי השמים וירם
 עמד זה כדו שלזכר מנין יהלכו יהושע ועמו באות הלחמה
 ולגה כקך מנין שהו רמו אל אכני הפרד שזלך הקסיה
 באתה מלממה על האויבים וכוה האופן כועם תעמד ארץ
 באף תהום גויים כ"ל ביעיך ובאפק ככסת ארץ העממים
 ודע אותם ואמרו יכאת ליטע עמך וגו' קבת כמטו וגו'
 לרבת בים סוסך וגו' פירוש המפפטי לעמיד לבוא כ"ל
 כמו ששית תאועה ופוקקן כניאת מנרים כן תבא לעתיד
 לבא ליטע עמך ולהחייב האויבים והאחזבים האלה כלם
 עכר כחקום עתיד ולי כהלה לפדשם כפשוטם בלאן עכר
 ועכוס שהוכיח עתה הכלל הכל ספורו זכר באמרו יכאת
 ליטע עמך ליטע את משקף כ"ל הנה התפאר אם כן מה
 שיכאת ליטע עמך ליטע את משקף כלו בנין שהו ישראל
 מחמת ראש מביית השע שהו פרעה ערות יסוד עד כואר סלה
 כלומר בלית יסודו מן הכאס ועד הבואר שהו יסוד הגוף
 וקבת כמטו ראש פרוו כ"ל כמטו פרעה והו מאל למשפטו
 שדון מדי כנגד מדה כי הוא כוה כל הכן הילוד האורה
 השליכהו וכאזנה מדה כדון הוא וכל עמו בים וזהו קבת
 כמטו אשר הנה בהם את ישראל ראש פרוו כלומר ראש עריו
 וטירותיו שחם היו כודפים אחרי וסערו להפנימי שכלו כרום
 סערה כחמרת ארדוף אשח אחקל שלל והיה בזה עלינותם
 כמו לאכול עמי כמסור שהו ישראל כ"ל כמו שהו אוכלים
 אותם בהיותם במבנים כשפרים כביהם ולגודל גבורתו בים
 אשר דרכת בים סוסך מומר מים רבים ואמר הכטיה הנה כל
 התאועה והנאולה אשר עשית בימים ההם אתה כעמך עשית
 אותה כפדעה וככל עמו אבל עתה בנאולה העתידה שמתע
 ומרגו בעני לאותה שמועה וכעני רמו אל הלכ כמו המו מעי
 לו ולקול אותה שמועה כללו שפתי שהו הקשת השפטים זו
 הזו מרוב הפחד ואפילו עמיה שהם האכרים הקשים שבגוף
 יקטל נאית השמועה ומחתי ובמקומי ארגו והשמועה היא

אשר אכנהו ליום כנה לעלות לעם יגודלו והאפרדים פירשו זה
 אשר היתי מוצב סבוכו בארצי אמרי זוכי מהגלו וזהו בהכ"כ
 מטותי ליום כנה לפי שיעלה שם עם יגודלו והוא גוג ומיג
 ויחר ככון בעיני לפי שאכני שזכר אים יעדו מפי הש' וכתי
 בקמתי בארום כיר עמי ישראל ועובדי אמ' וקיה בית יעקב אז
 ובית יוסף להנה ובית עשו לקם ודלקו בהם ואכלו ומיכה אמר
 קדתי ודושי בת כיון כי קרנך אש' ככול ופדסותך אש' כמא'
 והד קו' עמים רבים לכ"ל חכקו הכני' שכלשך שזע זה רעדה
 אמותו כי ארץ אשפר שזיהה מכות ישראל קמת מכה גבורתם
 בהיות שזין לאל ידם וכשזרו מעט מהכנה ועו' אש' אשר אכנה
 ליום כנה לעלות לעם יגודלו כ"ל ארץ אשפר שזכר ישר' כיום
 הכנה העצום שהיה מקמת האומות בעלותו להלשם עם עם
 יגודלו והם הכנרים הבאים לכבוש את הארץ ואשר האומות
 הבאים עליהם כי תאבה לא תפנה וגו' והמסקו הזה עם היות
 שהאפרדים פירסוהו על העמים שיבאו על ירושל' עם גוג ומיג
 כ"ל לפדשו על ישראל כי הוא הקר' בדברי הכני' תאבה וכן
 זית ובזן ובקר ועל ישראל אמר כי תאבה לא תפנה כלו' אין כה'
 כמ להוביא פרח ואין יכול בגמרים וגומר הכל משל על מועט
 ישראל ומולשתם ולכן כל כחמתי אכה כי אם בהש' שהו
 ילמס לישראל ומגן וזהו זכר כה' אעלוה אנה באלתי יעני
 כי אע"פ שישל מועטים האלהים יהיה מילס שהו מיל גדול
 ואש"פ שהם מלשם עם עיף ויגע הנה הוא ית' ימים רגל קש'
 כאילות ואם היו עם מפורד ומפורד בין העמים הנה הוא ית'
 ברום כמתי ומסרו על כמותו ידריכס באופן שכל גמיות
 שריות ומירות יהו למנחם האמתי שהו האלה ית' או אמר
 למנחם כנכותו שיסורו במקדש ה' על זה הנה הלויס ותי כי
 תאבה לא תפנה על מלכות ככל ואין יכול בגמרים אלא
 תמשול עוד ככל על ישראל שנקרא גפן כחש מעשה זית על
 מלכות מדי ופרס ושרמות לא עשה אוכל על מלכות יון גור
 מומלה נאן על מלכות רומ ואין בקר כרפתים אלא תהיה
 שר' א' מהאומ' מושל על ירושל' זה הד' ככון לע' אז תהיה
 גרות הכני' כוללת שתי המומות כ"ל שכלו האומות כלם
 אמנם ישראל לא יהיה כן כי יעלו בה שהו ילמס למעכס
 הנה התבאר בכחיה הזאת שזה עיקרים הא' שיש עת מוגבל
 קצוב לפכו ית' לבאול את עמו כמ' שכי עוד קאן למועד
 ויפמ לקדול' יוכו והוא העיק' השש' מעיקרי ככואות ישעיהו
 והש' שהיה הנאולה אחרי עביר זמן רב מהגלות וכמ"ש אש'
 אש' שמהמה חכה לו והוא העיקר הו' מעיקר ככואות ישעיהו
 והו' הד' מקמת האומ' ובפרט קמת ארום וכמ"ש היו בוכה
 שיר כרמים וגו' ויגעו עמים כדו' אש' וגו' והם העיקרי' ראשון
 ושני מעיקרי ככואות שיעיהו והה' שהזכרה הדיע' ככל הארץ
 ותשוכה השכינה בקרב ישראל כמ"ש כי תמלא הארץ לדעת את
 כבוד והוא העיקר הש' מעיקרי ככואות ישעיהו והו' תאוצת
 ישראל וגאולתם כמ"ש ה' אלהים סילי וישע רגל' כאלות ועל
 כמות ילדיכתי והוא העיקר השלישי מעיקרי ככואות ישעיהו
 וכבר הוכחתי בעיקרי ככואות שיעיהו שהיעודים האלה אי'
 אכשר לפרשם כדרך הכנרים על הנאולה הרומית ולא על
 זמן בית שני כפי סגנון הכתובים :

המכש'ר

שם ה' ב' הוא כפיה הנביא סוף כנאפו
תהא הכנאפה הנכבדת הזאת לכן סכו
לי כאם ה' ל' קומי לעד וגומר עד סוף הספר והיא כנאפ'
כפל' מ' מטאפת ובלוה תכלית התיאור והגלוי והי' בדבריה
ו' ישרים הראשון קמת הזמות וענשם כח' לכן הס'
לי כאם ה' ל' קומי לעד כי משפטי לאסוף גוים
לקבני ממלכו' לאסוף עליהם ועמי וגו' כי משפטי סה' היעוד
הוא לזמן רחוק הוכרך לומר לכן סכו לי כנאפ' אף על פי
שהדבר סוף יתאמר וזן הדכה לא תתיאשו ממנו חבל קו
דכבו תמיד אלו כי הנה עב' יב' איותו יוס' לאקוס קימה
כמית וכו' אמרו ל' קומי לעד ובי' מה יהיה עבן
ה' קימה כאמרו כי משפטי לאסוף גוים ואמר זה על הנכרים
שעלו על ארץ ישראל לכבדה בזמן הגולה כמו שכתבתי ואמ'
לקבני ממלכות כנגד שאר העמים שיבאו עליהם ממזרח
ונוספו ועל אלו ואלו אמר לאסוף עליהם ועמי כל קרון אפי'
כי כאם קפדתי אכאל כל הארץ והוא כרו' לנקמה העבודה
אשר יעשה העם באותו יום על כל הגוים הנכבדים על ידו'
והפס' ס' ירכו ל' קומי לעד ומלכו' כנאפ' יאכל עד כלו'
לשלוט על כל משפטי לאסוף גוים ר' משפט זה כתי' לעת'
א' אסוף גוים וממלכות ל' וס' והיעוד הנ' שקבלו הזמו'
אזמת אלהים ה' ויתקדם לעבודתו כלומר ארזם
אשר יאזרו מהמלכות ה' ולא יוסיפו עוד לעבוד אלהים
אחרים ולא יעלו על פ' הם ועל זה אמר כאן כי או אהפוך א'
עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' ולעבדו שם אחר
ר' שכו שבת' אלהים קודם בכך הגדל היו כל'
העולם מדברי' בלשון הקדש וכאשר משאו בל' ה' את לשונם
ומפי' זה התגלוטו באמונת' הכנה בזמן הגולה אחרי שראו
בשלאות עמים דעות כמלחמה והקמה י' באש השם לקרא
בשם ה' בלשון הקדש ולעת' מה לעבודתו והעובדו
אמרו כי או אהפוך אל עמי ולא אהיה א' כל עמים לפי שלא
מוכל' אומות אדום ביעוד הזה כי הם אויבי' ותרתי וכל'
יראו גאות ה' אהבם שאר העמים מברי' שיעאל א' מתלפז'
כפי' אמונתם בנסות הזרות כ' הם זוכי' בקבול האמונה
האלהית ולכן אמר בלשון סתמי' כי או אהפוך אל עמים ולא
איהר הנביא שבעמ' ההם כלם ירכו בלשון הקדש בשלמותו
ככרי' ישראל אלא שיהפוך לנכס מאותם העמים לקרא כלם
בשפה ברורה בשם ה' כי יהיה השם המקודש מקובל וגורם
בפיהם וס' אלהים אחרים לא יזכרו וכנגד אותם העמים
אשר זכר אחר לקרא כלם בשם ה' כלומר כל העמים ההם
אשר יתפסו מדרכם ויקבלו אמונת השם וג' לעבדו ועם
ה' וזם עמים מתלפזים וסוכ' זה לזה הם יתמכרו ויסתמו
כלם לעבדו ועל זה אמר ולעבדו שם א' וכמפלג' בזה אמר
מעבר לנהי' כוז עתה' כתי' סוכי' ויכלון מכת' א' א' משכמה
מזרן כוז רמק' מאד וכמ' ישע ה' הוי' ארץ לכלל כנענים
מעבר לנהי' כוז ש' הם יוכלו י' למורא להזאדם
בעבודתו י' האמנם ארץ י' זה הזמות העולם הזוכים
בקניות הישוכ אשר לא ידעו את השם ולא שיעו שם
תורתו יקראו בשמו ויבאו להשתחו' לו מבלי למוד ככר

באכתי מיהיה זה להעמיד נכסתי חמית המי' סתיה בחן
ההוא ככל ממונות הסוכ והקמים בחמ' יקראו בשם ה'
לעול' ופרסמו אמונתו וקורתו וכל כ' אדם יתפעל מאות'
הפליא העובד' ולכן יקבלו מפי' אמונת השם וילמדו מהס'
קריאת השם הנכבד כי זהו התכלית הכולל כמיה' כמו
שפירשתי והיעוד הנ' הוא שיתרכו הנרות גדולות ותכופו'
בזמן קבון הגליות והל' קראום סכלי' משי' ועל אחר ביום
ההוא לא תבושי' מכל עליונותך אשר פשעת כי כ' או אסיר
מקרבך עליו' גאותך וגו' ר' שבזמן הזה לא יכלמו ולא יבאו
ממה שפגעו כנגד השם לפי ש' מותו הפושט' והמורדים
שהם היו הנא' והעל' וה' י' ס' מקרב עמו וכמ'
יחזקאל וכרותי מכם המורד' והפושע' ו' וספר עוד ממבלי'
הממים וכרותי זמני באמרו והאכתי בקרבך עם עמי וזל'
והסו בשם ה' ר' כי מרוב הנרות יאכדו בני ישראל כל'
ממונם עד שאפי' העשירים שבהם ישארו עם עמי וזל' הפך
מה שהיו קודם לכן כמ' עליו' גאותך ואין ספק כי בדבר
הוא תבדל הגולה העתידה מגולות מררים וזה שבי' אהתם
ממרים מתעשרו כאלם מהמרים כל כלי סמדה ובז'
הים אהתם בקבון הגל' ות מפי' עלטולם והל' כמות גו'
גוי' ויחמלכה אל עם אחר גם כפס' והנהם לא יעמדו להם
ולכן ישארו עם עמי וזל' והיעוד הנ' שאזן ההוא ימרה
כי יאכל הקדושה והתם דות והמדות הטובות ויסור לכ האבן
מבשרם ותהיה תורת אלהים בקרבם ועל זה אמר בעבון
האמונות ומשו בשם ה' ובעבון המדות אשר שארתי יאכל לא
יעשו עול' ולא ירכו כוז ולא ימלא כפי' לשון יאמית שהוא
מגורת מרעה וגם סל' לא יעורכו לרכב מזה לפי שהמה
ירעו וכבדו ואין ממרד' און הכועה בחוק הדברו והיעוד
ה' ש' אהתם השכנה והדקקות הלי' כי כוז' כמדרכה על וזה
ועל זה אמר כנגד מלכות יהודה רבי' כתי' וכן וכנגד עשרת
השבע' אשר הריעו ישראל ומפי' שעתידה יכושלם להשתלם
לכל' השכנים כמו שזכר יחזקאל לכן כולל כל השכנים
באמרו עמי' ועל' ככל לב כתי' ירושלים ואתן הסכה לשכנים
באמרו הסוכי' מ' משפטך פנה או כ' מק' ישראל יהיה בקרבך
ר' ג' סוכו' י' לך לשמות הא' שכבר הסיר השם המשפטם
אשר גור עלך כנגלות והוא הסוכי' מ' משפטך כלומר עבדך
וגלויך והג' מפי' הנקמה ג' אית' באויבך כי ישמח נדק
כי מוק קנס ועל זה אמר פנה אויבך ואפסך שאמר אויבך
לשון יסד כנגד אדום ראש האויבים והשלשית לפי שזכר
כך השכינה האלהית באופן של' ת ראי' עוד מרעת האויבים
וז' אמרו מק' ישראל יהיה בקרבך לא תכא' רע עוד והיעוד
הש' של' יבואו עוד לגלו' ולחונקו ועל זה אמר לא תכא' רע
עוד ולפי' שכי' אדום וישמעאל היו עולים פעמי' רבות לכבדו
ירושלם מפי' קדושתה לכן אמר של' יהיה כן עוד והוא ביום
הוא אמר לירושלם אל תיראי' ביון אל ירפו ידך לפי ש'
אלהיך בקרבך והוא גבור וישע ר' סיוע' אותך מכל הגו'
ישים עלך באמנה ימרי' באהבתו ר' יחזק' על פשעך
שעשית ויסלם אותם באהבתו אותך ולפי' שכל' סבי' גליות
אמר עליהם סבי' לאויות של שמה' ישים עליך כשמה' יעל'

ועל כדן וי' עוד ע' קצן עבלי ואם אל הארץ תבנה
 ועל נבי מועד אסתי חתך היו ר'ל האנס הנדקס
 ס'יו כדן ואכה על מועד הקן סדה מחאך נבלתם כי
 ימוטג מחועד מלאן כדולתיה מונת אסתי חתך היו ר'ל
 אסתי אז' סלא יהיעוד להס יון כלל ויה' אסתי הלשו'
 אסף ל'ים את ארעתי והענין אסף וסלק מביניהם אנשים
 סה'יו כוגים וכאנשים מקבת מועד קך הפלות ולפי זה לא
 באר קן אס על ס'די יארל לכן אמר מוך היו משאת עלי'
 ארעה ר'ל כושאין על יוסלס ארעה מהאומות וכמאמר
 המסורד זכור י' מרעתי עכדך סתי בחיקי כל רכיס עמים
 גנו' וכילר אר' יהיה זה סאסוף יאסוף כוגי ממועד באמרו
 הנכי עוטה את כל מענך בעת סה'יה והוועתי את כדולתה
 ר'ל הנכי מכיב אויבך סה'יו מניסם אוקך בגלות כי מלת
 עוטה הוא מלאן סמיטה וכמיטה כמו סס עשו דד' כדולתן
 ד'א' זה על קמ' האומות ומורכב וכנגד תוע' יארל וג' אולתס
 אמ' והוועתי את כדולתה סה'יה השכס' והגדל' אקכן סה'יה
 מלכות יהודה וסמיה לתלה ולסס בכל הארץ כסס ומיסו
 המסרסים בכל הארץ כססם בכל ארץ הגלות סלקו סס
 כססם סס יהיו לסס ולתלה ולרעסם כל הכסוב קכר אל'
 אס יאמרו סיה' סירוסו בכל הארץ ארן כססם סאכרות
 סקבלו כססם סס יהיו לסס ולתלה ויורר ככון לפרס סמפני
 סיעד ככאן על סני דכרס האמד כמיכן האר'יס ונקמתס
 כמ'ס הנכי עוטה את כל מענך והכ' כתועת יארל סלאמר
 והוועתי את כדולתה וגו' סתן המספס על כל אמד מהס
 אס על תוועת' אמר וסמיה לתלה ואמסם על קמת
 האויבים אמר ולסס בכל הארץ כססם סיה'ס כס' אויבים
 לסס בכל הארץ כי ססס גם כך יאמר על סלגת הרעה כמו
 על סלגת העוונה ואמר כסוף דכר' כע'ת סה'יה אבי' אתכ'
 ובעת קכני אכס מפני סה'יו סגלות ככלל ס'ים אה' לערס
 והסכסס סה'ול כס מלך אסור להס ומסור סה'יו גוון ועני
 מורי ולפי סה'ולו לפאה אמד ולא סבו כס' קת כית סני לכן
 יאמר כנגדס בעת סה'יה אבי' אתכס כלומר אף על פי סלא
 יבאסם עד עתה כס' קת כית סני אל המוסר ואל סגמלה
 גנה בעת סה'יה אבי' אתכס א אדמתכס וכנגד מלכי יהודה
 סססרו כעל'יה'ס אמר ובעת קכני אתכס כי לה וסס
 מוסרס ומסורד'ס כין סמיה סוכך לומר כסס לאון קכון
 ואמר ססס ה'וס סה'ולו כאותס סאכרות בגלות וסלגות כנה
 בעת גאולת' יתן אותס לסס ולתלה בכל עמי האכרות ססס
 כדאותס סססו למעלתס וזה אמרו כס'ובי את סכתיסם
 לעיני' ואמר סכתיסם לאון רכיסם על סבות סית ראסון ועל
 סבות כית סני על סבות יארל ועל סבות כני יהודה ואמסם
 אמרו לעיניכס ה'וד עיד מכואר סאמרו על סמיהם סגלות
 ס'י' את סבותס כד' סראו אד גאולתס לעיניכס סה'יו ג'כ'
 סכלית מ'וסדת לאומה כס'יה סמו סכתי' ואסכוב סעליהם
 יאמר למעלה גם כן כוגי ממועד אספתי מוך היו כדנה לומר
 סה'דיקיס סמתו בגלות כקוסת מתי יהיה סוון למועד מוך
 יהיו כגאול'ה'וסת לפי סססאו על' ארע' מהאומות ולכן מהראוי
 ס'יסאו אמה כל סמאלסם עליה כנה סכסרו ככדנה

אז'ס' עיקרס ס'ה' סה'יה יאולה אמר עכור וכן כד
 חסלות וכס' לכן ס'ו ל' כס' ס' והוא ס'יקר' ס' מעיקר
 כדאות ס'עיה וכן קמת האומות וכ'ל' כ' ספסי לאסוף
 ויס לקכני ומלכות כס'ך עליסם ועמי והוא ס'יקר' ס'
 מעיקר' ככד'ו' ס'עיה ס' ס'קל' האומות אמות ס'ה' כ'ס'
 כי אז סה'סוך אל עמים ספה כדנה לקרא כלס כסס ס' וגו'
 והוא ס'יקר' ס'ס מעיקר' כדאות ס'עיה ס' ס'ס עת מונבל
 לגאולה גם סכל' וכות סד'ו וסככר ס'ה' המורד'ס והסוע'
 וכ'ס' כי אז ס'יקר' מקככך עלי' גאולת' והוא ס'יקר' ס'
 מעיקר' ככד'ו' ס'עיה ס' ס'ה' תאוועת' ס'סל' גאולת' וס'סוכן
 עסתי ססכסס מסססם והס ס'יקר'ס ג' וד' מעיקר' כדאות
 ס'עיה ס' ס'לא יסוכו עוד לגלות אמר וימול ססס את לכסס
 סככל כמ'ס יאמר לירכסלס אל תיראי ואמר ס'יקר' ס'סל' לא
 יעשו עליס והוא ס'יקר' ס'ס מעיקר' כדאות ס'עיה ס'ה'
 סתסוב הכדנה והסס סה' כקכר יארל כמ'ס ס'אלה'ך כקכרן
 והוא ס'יקר' ס'ס מעיקר' כד'ו' ס'עיה וסככר ס'כסתי ככ'י'ן
 אותס ס'יקר'ס מכדאות יע' ס' ס'ה' יעיד'ס סה' ס'ל' לפרסס
 לא כדך הנכד'ס ולא על וכן כית ס' ואולי ס'ספני סגלה
 הככ'יה ה'וס מכסוכי ססס וס'סרו כקרא כס'יה :

המבשר

טוב ה'יג הוא מגי הכניא ככדנה אספ
 סמלתה כס'כני בעסר' ואמד לחדס סיה
 דכס' ס' ביד ס'ני הנכ'יה לזמר אמר'כ' א' וכוכל וגו' וכמקוס
 ה'וס ארן ס'ני אמר' ס'כאות וענין הכדנה ה'וסת סלס סה'ס
 ביד ס'ני הנכ'יה לומר' וכוכל ואל' ה'וסע כן יסוכדק סה'ון
 סגדול וכל ס'כ'י ס'סס ס'סכו את ס'כית ולכ'י ס'ה'ו כסס אכס'
 ס'סלו את ס'ני ס'ססון סכנה סלס' ס'ה' גדול וכס וסס כל'
 מוכס' וזכ' והכית ה'וס אס' ס'ו ס'ססס לככות סיה כסכס'
 ס'יה סכדה סנת' להס כדס מלך ססס ולכן סיה סכית
 אס'י ככו עתה סלון בעי'ה'ס ויתר'לו מפני כן לככותו לכן
 אמר מי ככס סכס'ס אס' ראה את ס'כית ה'וס כככוד סה'סון
 ר'ל מי ככס סכס'ס סכ'ס מוככן כית ראסון אס' ראה את
 ס'כ' סה'וס כככוד ס'ססון כפי מה סכנה איתו סלמה ומה
 אס'ס כו'יס איתו עתה ר'ל ומה סכס'ן ככית ה'וס ס'נו כו'י'
 סל'ל כעך סכית ס'ססון וככס כתי' סיה וס'סון בעי'כסס
 כלומר ולכן ס'ס'לו כככ'ן וס'כית אכל' לא מעשו כן וה'וס
 זכ'ה סוף וכוכל וסוף י'וסע כן יסוכדק כס'ס י'וס' וזכר'
 וכוכל כ'ס'וס לפי סה'וס ס'ס ס'ס יסודת' זכ'ס' סכית דוד
 ואס'רו וכס' י'וסע כן יסוכדק לפי סה' ס'ן גדול וככר יע'ת
 ס'ס'ול לז' ס'ן סל'סל אכל' ס'סן ס'דיה וס'ד ס'יה כן
 סל'סל כתי' סכוכר כדכ'י ס'יסם אכל'יסם וכוכל א' סל'סל
 אס לפי סגדלו ככ'ן וכני כני' ס'רי סס ככ'י וסס לפי סל'ס'י'
 סיה כככר מס'דיה ולכן י'ס'ו לוקנו ולא לזכ'ו והכס לא קראו
 מלך כי לא מלך כ' הודה מפני סה'יה ככסות מלך ס'סס וס'ס
 ידו אכל כקרא ס'ס יסוד' ס'ס'וסו סל'ס ומוסל ואמ' ס'וסע
 כן יסוכדק ככר כוכר כדכ'י ס'יסם ס'סוכדק זה גלה עס
 סגולה כ'ד ככוכר כככר וה'וס סיה אס' עורל' וס'ס'ס ס'ו ככ'
 ס'דיה וס'סע ככו זה על זה עס וכוכל לפי סע'ר לא על'ע'ד
 ס'ל'ס' לסכסות י'וסלס ס'ע'יס ס'ס סככ'ן סמ'לו כככ'ן סכ'ס
 י'ו ג ב ג 2 17 ה'וס

משמיע ישועה

האמר ענין זאת הכבוד מאמר עור אחת מעט היא וגו' ואבי
 ארע ש את השמים וגו' והכעשו את כל הגוים וגו' לי הכסף
 וגומר גדול יהיה כבוד הבית הזה וגו' פירשו אותם המפרשים
 על בית שבי ותפסו אותם מפרשי הכבוד כאמר כי מה הכבוד
 והרעש אשר היה בבית שבי ומתי רעשו העמי וקצבו וארפיית
 חידתם ואין כתיבם בבית שבי לי הכסף ולי הזהב ואין
 אשם שפרס גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון על בית שבי
 ולכן פירשוהם הם על בית אמונתם ממינים המרומה ושל
 סוף בית שבי אמר עור אחת מעט היא וכעשו שמים ואין כי
 בשתנו סדרי האמונה הראשונה ושל קבון העמים להכלת
 אמונתם אמ' והרעשתי את כל הגוים וסלה ו' בית משה וסלה
 בכמות העמים ובשמות העבודה דבר קטן בערך דתם
 ואמונתם אמר על בית תורתם גדול יהיה כבוד הבית הזה
 האחרון מן הראשון אבל כבר יעמינו להם בדעתם ספקות
 וכתולים הא' בא' עור אחת מעט היא שפירשוהם כי כמעט
 וכן יבא זה הרעש וידוע שמעת שבאמה כבואה זו עור לדת
 יסוע מדינם שהיה בסוף בית שבי עברו קרוב לד' מאות שנה
 ואך יאמר עליו מעט היא והס' שהיה הרעש שזכר מגי הכבוד
 באין הוא עמו מה שזכר אחרי כן בפירוש ויהי דבר ה' אבית
 אל מגי בעצרים וארבעה לידם אמונ' אל ורובל פתח יהוד'
 לאמר אבי מרעים את השמים ואת הארץ וגו' כי זה ההוא באם
 ה' כבאות אקק' ורובל בן שלתי אל עבדי וגומר יערה אמותי
 הרעש הזכר בדברי הבית הזה פעמים בימי ורובל היה לא
 אש' כן בארבע מאות שנה והג' מאמר ובמקום הזה ארץ
 ארם אחרי י' כבאות ורמיזת במקום הזה אין ספק שהיא
 ירושלים והנה מיום שנולד משיח לא היה שלום בירושלים
 אבל היה מרוב אים בארץ קטנו ומלחמות עד כרתת אומנו'
 והר' כי השלו אשר יעד עליו מגי הוא השלו אשר יעדו הכבאים'
 לימות המשיח ואין ענינו חלא שלא יהיה אחרי מלחמה ככל
 הארץ לפי שישתפשו האומות כלם באמונת ה' ובאשר לא
 יהיו ביניהם אמונות שונות שהיא סנה ענינית במלכות לא
 ישאו גוי אל גוי מרוב ולא ילמדו עור מלחמה ואין יפדש
 זה על משיח אש' כוואו בתפלו האמונות והדתות ויתרבו
 המלחמות ככל הגו' הכה משפת הטענות שעשו סמי' הכבדים
 וראה שאן לפדש הכבואה הזאת על בית שבי ומכא הטענת
 אשר עשיתי על פי' הכבדים מבואר בגוף שז"א שפירוש הפ'
 לפי דרכם מלכד ה' עיקרי דתם בעמקם כרבי המניאות
 ומסוג הכמבע אשר לו טעע קיים שא"א שיטתה ולא יתואר
 הש' כיכולו עליו ויבא לנו מזה כלו הפרשה הזאת באמרה
 לעתיד לבא ושלא בתקיימה עד כה והיא עתידה להתקיים
 לימות המשיח האמנם אין יהיה זה הכה הוא כפי מה שאומר
 וקודם ב אור הפרשה ראוי אדעע בזה שבי דברי האמר אין
 אמרו ח"ל טבת שבי לא מלה הכבוא' והלא ראבו סמי' כבא
 בל זה וכן אמר דספר עזרא והתנבי' מגי כביא חכדיה בר
 עזרא כביאי על יהודאי די ביהוד' וכירושלם באום לא ישרא'
 עליהן והשבי אש היה שהיה סלק סביבו מישאל ולא רנה
 להשבע עליה' כבואתו ולא אונים ותומים ורוב הקדש וארון
 וקרובים ואש מן השמים משי' שלא היה גאולה שלימה ולא

בבין אלהי בקדושה הכאיה אלו איכ' למה בזה בבטן הבית
 הזכי בזה כי לא היה אלא מקדש מעט באמר מבתי כנסת ומ
 אש' בגלו' אבל תשובת זה מבוארת מוכון הענין והוא שהש'
 כנה לפקוד את עמו מנולת ככל' וישאבו לו כולם לתת לטם
 מקו' שישובו בשאוב' ויתפללו אליו ומתוך תפלת' שובו להשרות
 שכינת השם בתוכם כי משי' שלא היה פקידתם גאולה שלימה
 הושרו לאותו מנוע מהפקיד' שהיא כדי להכין לבס' לשוב לא
 אלהיהם באופן שימכה השם להנכס ויתן להם ולא היה אש'
 בגלות הגאולה והתשובה' השלמה וכבר ביאר זה ירמיה הכבאי
 ע"ה באמרו כי כס' אמר ה' כי לפי מלאת לכלל שבועים שנה
 אפקוד אתכם והקיימתי לכם את הטוב להשיב אתכם אל
 המקום הזה ואין ספק שאמר זה על פקידת' ככל אמנם אחרת
 אחרי כן כי אכתי ידעתי את המשיח אשר אכתי חושב עלי' כי
 באש' י' מהשבות שלום ולא לרעה לתת לטם אחרית ומקום
 וקראתם לי וגו' ואשר הספוק' שלאחריהם מבואר בלה הוא
 שלא באמרו על פקידת' בגל' אלא שזרוע' שלא היה פקידת'
 ככל מכוונת לעשות אבל היה אלהיהם הכנה והודמנות כדי
 שישובו אל אלהיהם ויתקן את בדיהיהם שלא שבו לבית שבי
 ואלה הם המשיחות אשר אמר שהיה טוב עליהם לשלום ולא
 לרעה ושהיה לרעה להם אחרית ומקום ומהו האמת ותקום
 ב'א הגאולה השלמה שהיא אחרית הטוב ולכן אמר וקראתם
 אותי ואלקתם והתפללתם אל' וגו' ר"ל שאמרו אותה פקידת'
 שהיוס ב'רושלים מקום התפלה ואשר השמים יקראו אותו
 ויתפללו אליו ויין זה יעור אלל כוון והיא ישמע אליהם ויא'
 ישיב את שבותם ויקרן אותם מכל הגוים ומכל המקומות
 אשר דתו הם ולא אמ' על פקד' ככל סכך כעצת' לא בגלו'
 עשרת השבועים וכבי יהודה שנתפזרו באשר ארבות שמתוך
 אותה תפלה ובעקש שיעשו ב'רושלים כש שובו מבבל כפקידת'
 ישוב הבית' את שבותם ויקבצם כלם על ארמות הקדש הכה
 התכבד בזה תפלות פקידת' גלות ככל וכד' להשלים הכנסת
 לתפלתם ובעקשת רנה הבית' שבו את הבית וכד' שיתגלו
 מתנבאים לא היו ישראל' כונס את הבית' כ'א כראותם שלא
 ישובו בו הכבואה והאכין ושא' הדברי' הקדושים ולכן היה
 כבואת הכבאים האלה מגי זכריה ומלאכי' עד תשלום הבטן
 ומשם ואך אין עור כביא כדכתיב' זל וכן כונס רש' ככירוש
 למסבת ומא' פ' ראשון הכבואה ספרה בבית' ב' אש' שגומר
 כבן הבית ומה שכתבו מגי זכריה ומלאכי' היה קודם תשלום
 הבטן כי היה כבואתם וגם כבין הבית' לאותו החבלי' אשר
 זכרתי אמנם אמר הכבן בני יהודה הוסיפו למשא ולא שבו לא
 אלהיהם ולא התפללו ליו ולכן לא וכו' אל השפע הכבוא' ושא'
 הדברים הקדושים ולא לקבון הגלויות האמנם מה היה ענין
 אמרו כאן את הדבר אשר סתי' אתכם כבאיתם ממבד' ומה
 ענין אמרו עור אחת מעט היא ואבי מרעים את השמים ואת
 הארץ ושא' הספוקים וכבר פירשתי שלא כהה דעתי כמה
 שכתבו שפרש' כפירושם כי הם פירשו עור אחת מעט היא
 על ממלכת יון על ישראל שימכא אחרי ממלכת פרס ומדי וגם
 היא פמעט וכן תפלה ופירשו הרעש על מלחמות המשיחות
 ואחרים

ואשר י' פירושו על הרעש שהיה בפעל בימי הוורוד וכן פירשו גדולי י' היה כבו' הכי' הזה האמרון על בית צבי כמו שדרכו כב' וצאון כפ' ק דבכ' כתי' חר אשר גדול בכא' וסד אשר גדול בככין והוא זה מאד לפי שהשני לא יקרא אמרון אבל תמיד יצא שם אמרון על ראשון וצ' קוראים אלו ולכן יראה הכתובים האלה שה' היה ראשון שיבנו את הכי' וצאון את הדבר אשר כתי' אתכם וגו' אפסכ' לפיכך שמוך למה אשר למעלה ועשו כי אמי אתכם ולכן ביאר מהו אשר יעשו ובית' את הדבר אשר כתי' אתכם בכחכם ממכרי' שהו' המוכר וכן ביאר מה אשר כי אמי אתכם אין הכוונ' שתחול השכיר' כיסיה ולא הכבו' ורוח הקדש כי אם רכונ' השם ומפני ש'כ' ו'יה' ועל זה אמ' וכו' עומד כתיב' מלאון רוח' אשר עליך ודבר אשר סמתי בפיך כ' על התורה כמו ש' א' גם אפס' לפיכך שאמר רוח' על רוח הקד' וצ' וצ' את הדב' אשר כתי' אתכם ככתיב' ממכרי' שהוא התור' וא' תשמרוהו כלאו' תהיה רוחי עומדת כעובכם רוחו למודת השכיר' והכבו' וא' הדכרי' הקדושים שימורו כיסיהם אם יזכו ב'מים מעשים' ובשמירת התורה ומהו ימסך אדם לא יעשו וישמרו התורה לא תעמוד רוחי כקרבכם אהבם אמרו אשר זה כי בה אמר י' עוד אמת מעט היא פירשו אנבי' באמת שלפי ש' אמ' למעלה שהיה הבית הזה כאין כע' בה' לפי אשר עשה כי בה אמר י' ככאזן עוד אמת מעט היא ר' הבית הזה השני אמת הוא שמעט יהיה בערך הבית הראשון שכנה שלמי' כאשר אמנתם וזהו עוד אמת מעט היא כלומר מלבד הבית הראשון עוד שכנה ויחזקו על יד' בית' א' שתהיה מעט בערך א' הראשון ואמר אמת בלשון בקבה כי כן דרך הכתובים לתאר פעמים הדוכ' בלשון בקבה כפי' כפי' מהם כות' וכמ' על כן תעשו כע' פעמים ואמרת' ו' תזעזעו כי תעשו הוא לשון בקבה וזעזעו הוא לשון זכר ועוד אודיע אתכם נרעון שני' ש' היה בו והוא שלא יתמיד ולא יעמוד זמן רב גם כי הוא הנה' בא' אשרו מוכן וגלו' א' ארוך ומופלג ועל זה אמר ואני מרעיש את השמים ואת הארץ שהרע' הוא משל לחורבן בית' ש' וגלו' בני' יהודה אבל רעו בא' וראו שאמרי אותו מוכן תהיה בקמת' כ' במחרי' ועל עבד' ו' ינחם וינכה בית' שלישי' אמרון לכלם ועל מוכן האומות הוא אשר והרעשתי את כל הגוים שהוא כמו א' ולמדת האומות ומורכב' בזמן קבון הגל' ו' ועליו אשר וכו' אמרת כל הגוים שיבאו על אדמ' הקד' וגם יפקס מהם וזו בזמן שהוא אמלא את הבית הזה כבוד ר' ל' הן אמת בבית' השני אשר אתם תבנו אין כבוד ואין עש' וז'ן שלום אבל בזמן שהוא אמלא את הבית הזה כבוד ממי' ש'כ' שמה השכיר' העליונה ומה שראיתם בככין שלמה מהעבר הפסך וההכ' רעו שיתח' ויתח' ימלא בבית העתיד עובד כס' פסך וז'ב' בזמן גדול יהיה כבוד הבית הזה האמרון והוא הבית השלישי העתיד לה' ות' הן הבית הראשון אשר עשה שלמה וגם ב' במקום הזה שהוא יבואם באותו זמן ויהיה שלום ולא ישמע עוד חמס' עוד ומכר בגבולו מה שלא היה בבית' ש' כי רבו שמה המלמדות בינם לבין עממם ועם אויביהם מפני שה' א' כי הוא ומלאתי את הבית הזה כבוד גדול וי' בגל' חסיה

הזה האמרון כ'ן על הבית הג' לא על הבית השני כי הוא לא בתל כבוד ואמ' ש' בכין הוורודם בכין י' לא לאמ' מפני זה אמלא הבית ככו' לפי שהכבוד המלא הוא כבוד י' וכמ' על מעשה המסכן וכבוד' מלא את המסכן ובכין אלה כאשר כי מלא כבוד' י' את בית' י' הנה א'כ הכבוד שזכר הכתוב כאן על השכיר' כאמ' ואך אפס' י'כ' לפיכך על בית צבי ואך להקשו ממה אשר הבית הזה כי הנה לא היתה הרמזה כי אם לבית העתי' שה' מדבר בו ומעיד עליו גם כי מקום הבית היה ויהיה אחד בכל הזמנים ולכן יאות לומר עליו בכל הזמנים הבית הזה וכאשר עבין זה מדע אמרת הכבו' האמרונה שזכר מ' אמור אל ורובכל שמת יהודה לאמר אמי מרעיש את השמים ואת הארץ שבעיני באמת ה' א' להודיע אל זכו' כל שעבין בית' שני' לא יתמיד אבל יבא אמריו גלות אשר ועו' אמי מרעיש את השמים ואת הארץ והודיעו ג' ה' הגאולה העתידה וכקמת' השם מהאומות כמ' והפכתי כס' ממלכו' והשמרתי חוק מלכות הגוים והפכתי מרכב' ורובכיה וידרו קוקים ורובכיהם איש כמרד אמו' אהיה לו גם כו' ממלכת' ד' המלכות ומורכבם והמלממה והקמת העתיד להעשו ולכן זכר מרכבה ורובכיה וסוסי' כמו שזכר אותם וזכר' וכמו שיבאר ואמ' איש כמרד אחיו כי כן תהיה המלמ' העתידה כמו שזכרתי לך פעמים ומפני ש' ש' בן דוד עת' להיו' מוכר' ורובכל לכן כד' לנחמו הודיעו שמוע' יהיה מולך כישל כעת ה' וכו' אמ' לו הן אמת שלא תמלון אתה בבית' שני' ולא איש מרעך אבל כוונ' ההוא שהוא ז'ן קבון הגלות והגאולה העתידה הן תמלון אתה על עמי ועל זה אמ' אפקד ורובכל כן אמר עבדי ואמת' כחותם כי כך כדתי' כי ל' אות החיות מוכרעו אשר שיקרהו ע'ר מה אשר ידור עבדי' כ' א' להם לעול' ש' לך המשיח הוא יהיה דוד ה' יהיה ורובכל לעומו וכן מהם ואם לא תפנה הכבו' הזה כן הנה לא יתקו היעודים הלה על בית צבי לא מה שיב' ממלכות הגוים ולא מהסוך המרכבה ורובכיה ולא מקמת' השם באומי' איש כמרד ולא כמלכות ורובכל למלכות כי לא פלך בבית' שני' לא הוא ולא אדם מוכרען אבל אמרתי ש'פני הכבו' הזה הוא הך ורובכל מוכרע' אמרי שכ' את הבית' וצ' לכל וישב ש' ע'ר יום מוחו מפני ש' שהו' וצ'עו לא ימלכו בבית' שני' והגלו' שהיה עת' ל' לבא עוד על עמי הנה הפס' כו' והרעשתי את כל הגו' והוא העיק' הא' מוכן האומות וכקמת' כתי' הפ' תאזעתי יבא וגזלת וכו' ב' בית' כמ' ש' גדול יהיה כבוד ה' ה' האמרון מן הראשון והוא העיק' הג' מעיקרי' כבו'ות יצ'יהו הג' ש' ב' השכיר' ככתי' קדם כמ' ומלאתי את הבית הזה כבוד וכו' העיק' הג' מעיקרי' ככו'ות ש'עיהו כד' שלא ישובו עוד לגלו' כמ' ונמקו קו' אמן סג' והוא העיק' ה' מעיקרי' ככו'ות ש'עיהו ונחתה הכת' לדעת ש'עיהו והא' כפי' השל' ה' ו' ו' השכיר' ה' לפיכך לא כדרך הכתובים על הגאולה הרוחנית ולא על זמן בית' שני

המבשר
 טוב ה' הוא זכריה הכתוב הוא שתדע
 ש'עם היות זכריה מאמרו' הנביאים ונבא
 אמריו

משמיע יסועה

בכל טעם עברה ומפני זה באתי לפני' הנבואה הזאת באופן
 אחר והוא שהנביא ראה בראת המלאכה ענין חד' מלכו' וראה
 את כלל טעמו במהרה ונ' המלכות האמורה שהיו עתידים
 עדין לעבו' כי הוא נבא בימי מלכו' פרס טעמו לריוש
 הפרסי ולכ"א ראיתי הלילה והנה איש רוכב על סוס אדום
 והוא עומד בין ההרס' אשר במנולה ר"ל גוף כמלוא הלילה
 ההיא תמונה לנגד עיניו איש רוכב על סוס אדום שהוא היה
 רמו לנכבד כאנ' כי להיותו הורג נפש וכוננו בכלל ראה סוסו
 אדום ולכבוד מלכותו ויקר תפאר' ממלכותו אחר והוא עומד
 בין ההרס' שהם עני' רים הטוב כלא אחר גראה אמ' איתו כגון
 לה' אחר ואלהות וכל ראש בטמים סוככי' איתו והל' דרשו בין
 ההרס' על ישראל שרים מורתי' וכו' והענין גרא' איתו מושל עליה'
 והיה נודת הכתוב הזה אמרו אשר במנולה ר"ל סאותו איש
 רוכב על הסוס האדון ראה איתו נטעו כמנולו' וי' ואמר זה
 להגיד גראה ממלכת הדר מלכותו וטעמו נמכר' ואמר סוסים
 אחריו ג"כ בין ההרס' כלות' באיתו ממלה ומלכות סוסים
 אדומים והוא רמו למלך מדי ופרס ומפני שהיה נכבד
 לאנר וכמו וכן כמו נמסרם להיוסם מרע' אחד מה שלא
 היו כן מלכו' מדי ופרס' שהיו גי'ס דריוס' וכורס' ממלכתי'
 במשפחותיו וכן מלכות' ון אחר' מות אלסכנדרוס נמלקה
 מלכותו לכ' מלכ'ס כנדרים זה יזוה וכן היו קיסרי רומי
 לכן ראה את צב' כנדרים סים אחר' וראה אחריו מדי ופרס
 כנדרים סוסים אדומי' כלאן צב' ס' ואמרה מלכו' רומי אדומי'
 ר"ל סוסים רבים שרדקים ואמרהם אחר' על היוגים לנכס'
 בלומר סוסים רבי' לנכס' שלא אחר' אדומים שרדקים ולכב'
 בקדרימה ואחר' כפי' ומנס' כי הנה אדומים כמו שפירש' אמ'
 על מדי ופרס' ושרדקים אחר' על אדומים ולכב' על היוגים
 מפני שלא מש' הנביא כאן לקדרימתם כי איש' לפרס' כלכד
 דאמנס' מהו הנכנסה כשרוק' לחשוב שהם הכנודים' אחר' וכו'
 אחר' זה בד' המרכבות באזכר' גראה ד' למרכבות' יוצאות ענין
 שני ההרס' וההרס' כפי' במש' שהוא רמו ג"כ לר' המלכות
 ולהורות על ממלכתו ומעלתו ונכונותו ראה אותם באשתי
 המראו' האלה כנדרים סוסים' ומרכבות' והנה ראה אותן יוצאות
 מבין שני ההר' לרמוזו' שהיה ענין הדר' מלכו' בין הכי' הרשטון
 טענה שלמה והבית הב' העת' ד' להיות כי בזמן שהיה בין שני
 הכתים האלה הראשון והאחרון עברה ממלכת הדר' מלכות
 וקרא את השמים מקודש' הרס' לפי' שהם כהר המור' והם
 הר' הכי' והנביא אחר' ככון יהיה הר' בית' י"כד' ההר' ומפני
 שהשפת' ד' המלכות והורכב' הייתה ותייה בענין בית' י"אשר
 הרסו ושרפו וקרא הנה' וקרא על ביתו וירכ' לנכונות' לכן קרא'
 הר' כשש' שהוא מלאן השפה כמו שזכר' הרב המורה וזכר'
 גראה במראה הראשון סוסים' אדומים לרמוז' על מלכו' ככל'
 מסכ' למש' כאן רוכב על סוס אדום וראה במרכבה השב'
 סוסים' אדומים לרמוז' למלכות פרס ומדי' אולי' שהיה מנגה'
 לנכוס' שרדקים' וראו' גראה אותם כן לפי שהשטר' בימיס' עני'
 של ישראל כמו שזכרו' ס' והיוצר ככון' אצלי' שבאדום יש שני
 מרכבות' א' מהם יותב אדום מהאחר והוא היות' נוסה ללובן
 מהאש' ולב'א' כאן בפרש' הפאש' גראה איש' רוכב על סוס
 אדום

אשר התולקות השבייה וארון כרית יי' שהיה ויקור הנבואה
 מיוז' ידועים הנה הוא כיד להיו הטובה כלה מראות שהם
 לא נכד על כן בית שני כי אם גם בגאולה העתידה וקבוץ
 הגלות ובית עולמים ותמיית המתים ואחר הפלואות
 העתידות להיות וכחכו המפרשים כי מפני שהיה הנבואה
 הולכת ומתמעטת היו דבריו סתומים ומתחזים מאל' וכן
 דבריהם נכוכי' בעיני' כי הנה מלאכו עני' זכריה ומלאכו שהיו
 בפרק אחד סכלס היו מדברי' בפסה ברור' וכנענייה קדושה
 וכלאון מטא' אש' בעני' תוכחהם לעם ואם ב' עודי' בית שני
 נאם בגאולה העתידה וזה כלו ממה שזכר' שלא בא העומק
 בדברי' וכריה למסרון מדלגת כנולתו כי אם לעומק הזוג
 וקושי' הדברים בענינם עוד תשוב תראה כי כל המראות
 והנבואות שהגיעו באותו פרק אם למקאל' בתחלת נבואתו
 גהיותו בתוך הגולה על נהר' ככר ואם נבוכד נאנר במלומ'
 ואם רכ' א' וזכריה בנבואתו ואם ככלס' ראו ענין ממלכת ד'
 עליות שזכר' וזכרתי אבי בספ' מעיני' הישוע' שהל' מות והל'
 אופנים גראה ימוקאל' היו ג"כ רומים ליהם וכן ראה איתם
 נכוכד נאנר כמלוא הנלס' ודניאל בכל מראותיו ראה מהם
 וכן ראה וזכריהו במקפת נבואתו וכל הנביאים האל' שזכרו
 בענין ארבעת המלכות בא' בדבריה' עומק רב מפאת הדוגש
 בענינו ועם היות' שהנביא זכריה נבואות רבות על העתיד
 הנבי' מפרש מהם פה היות' מנבואות' ומוכרמות כפי' פאוסם
 שהדגש לעתיד' לכא הנבואה הראשונה תחלתה כיום עשירים
 בארבעה לעשתי' עשר מדש הוא חדש טעט טעט טעט
 לדריוס' וגו' עד ויראני את הישוע' הכהן הגדול וככר בתב
 רש' שהנבואה הזאת סתומה מאד וא' לעמוד עליה עד
 יבא מורה נדק והוא בדרכו והל' ק' כדרכו האמללו' לפיכך
 פסקו' הנבואה הזאת בדרכים זרים והסגוס דמקיס' גדילים
 כפי' פסס' הכתובים וישוכם ולכן כדמתי' לי לרך' אחר' בפרס'
 המלאכה הזאת וכתי' מדבניהם כלס' ואזו' ראשונה שהנבוא'
 שזאת גראה זכריה בין ההרס' אפס' לפני' גראה בה ענין
 שלשת המלכות הראשונים כלכד' ככל' ופרס' ויון וכי' האיש
 רוכב על סוס אדום היה משל' לכרי' באנר' ומה אחר' ואחריו
 סוסים' אדומי' אמרו על כנו וכן כנו שמלכו מורעו ולכן זכר'
 בכלס' גוון א' אדום לסימן אביהם המרנח והוא זהס כלס' היו
 מלכות' ככל' והשרדקים שזכר' אפריהם ענינו השארים גראה
 אש' כ' במראת המרכבות שהם רמו לפרס' ומדי' שאלכו אחר'
 ככל' והלכס' שזכר' באפרונה הם משל' ליוגים שהוא המלכות
 הג' וכן זכר' אותם במראת המרכבות ואלא כלה במראה
 הראשונה הזאת דבר מהמלכות הרביעי' בעבור שהיתה רמוק'
 גם כי טלס' המה המלכות הראשונות עברו קודם מורכבן בית
 שני כהיות כני' יהוד' על ארנס' אמר' אחר' זה כשהראה הקני'ה
 לכרי' מורכבן בית' שני וגלותו אז הראה לו ארבעת המלכות
 כלס' במרא' הקרבות והמרכבו' כמו שכתב' אך אמנס' הוקס'
 לייכפ' הזה' אך זכור' הנביא ענין הב' מלכות' ולא זכור'
 הדר' שהוא הקשה מכלס' כי גם שהיתה ליתן רמוק' לא קנדה
 יד' יי' מלגותו ואף שהמלכות הדר' ככר הזמלה קודם מורכבן
 בית' שני ולמה א' כ' ישש' זכרה כהיותה עתידה וזכר' מלכות

אכוס וזו הדוד המועלט היותו בהיר וכו' א הטוב ספק
בלאן לועו רופו ואמרו אמ' סרא' סוס' אדומי' וכן מין אחר
מהאורס יותר נוטה לשמרות וכנגדו אמ' במראת המרכבות
ובמרכב' סוס' סאורי' והוא הנק' בלאן לועו פאווכלאסו
שבעדך הדודס הראשון קראם סאורים ובמרכבה הנ' ראה
סס סוס' לבכי' וכן אמ' כאן במראה הראשונה לראו למלכות
יון ובתו המפרס'ם אלא ידעו טעם למה ראה אות' כנורת
לבכי' ובמראה הד' ראה סוס' כבוד' ס' אמונים וכנגד'ם אמר
כאן במרא' הראשון' סרוקי' והיא מלה תורה על אלוף בגווי'
כמו שקראו רז' כמ' מקומו לחכש'ט האסה שהיא מעברת
על פניה דק' וקרא את הרומי' כן לפי שזה עבדים באמונת'
שמי' יפין יחור השם ומתקשטין בדבדי' תורתו על כוב דתם
וסקר אמונתם קראם ג' כ' כרודים וביא' לו המלאך שארבעת
המרכבות היו ד' רוחות השמים לפי שהיה ממעלתם כרונן
אלה' ואמר גם כן יובאת המשיב על ארון כל הארץ לפי
שמעלתם בגדת עירין ובמאמר קדישין והנה לא זכר דבר
עוד מהסוסים האדומים הרומיים למלכות בכל לפי שבאון
המראה הזה ככר היה מלכות בכל נסרב ועבר עביו אבל
אמר בסוסים השמורים שהיו יובא'ם א ארץ כסין שהיא בכל
כלו להשפיע ואמר אלבכי' באו א אמריהם להגיד שהיוכס
יבאו אמרי הפרסיים וייבאו בהם ואמ' סברודי' באו א ארץ
אשמן כפי המפרס'ם לפי אדומי' היא צפונת ויולאוס קיסר
בלקש ביונים והעביר המלוכה מהם והתורה לרומי' ומלאת
מלשמותיו יבא אל ארץ מנרים שהיא דרומית ולי כראה ס'א
אמר אל ארץ התימן כי אם מפני שהרומיים הם בני אדום
והיתה התחלתם בארץ תימן שהיא בארץ עגי' וכמו שפירשתי
במכ' הג' פ' קרבו גו' לשמוע אראה כבודך באכר באלמו
ופ' לו דר' א ומלכו מלאת תיהו לכ'א משפט אחר ככרודים
שהם הנקרים ומשפט אחר באמונים שהם השמאלים ואמר
שהם יבאו ויבטלו ללכת להשתק' בארץ להגיד שהתאמו
מעמדם לבקש עבודה לאיון פ' זה כלומר נתן להם רשות
להשתק' ולכבוש ארצות והם פשטו באפדיקת' ובאו במלכות
ספרד וכשת וגם ביטי'א ללחמו על רומי' ולהכות על זה
כלו אמר ויאמר לנו והתהלכו בארץ זכר בהם ההלכה כמה
פעמים לראו על מה שהיה בהם וזכר הנביא אלא המלאך
הדובר בו כנעקה וקול גדול ראה היובא' א ארץ כסין הניאו
את רומי' בארץ כסין כלומר לא השמורים הפרסיים שיבאו א
בכל להשחיתו הניאו את רומי' וכעפי' שהיה לי על ככל בארץ
כסין כאכר השקיעו אותה ואמ' לו זה להודיעו שכן תעשה כן
אחת מהמלכות שהיה מרש ומשפ'ת למסרנה הנה
הזכארו עני' המלכות האלה בהסכמה רבה וכמוכר לדברי
הנבואה הזאת שהנה של הנביא א המלאך הדובר בו המספיע
עליו כבואתו מה אלה ר'ל על מה היו מורים הסוס' ההמה
והוא השיבו אני אראך מה מהם אה רמו לו שאמר זה יבאו
מראת ארבע קרבות וג' כ' מראת ד' מרכבות שס יתבאר לו
עבין הסוסים האלה שהיו רמו על ד' המלכות שיבאו כי שאל
ויסודים בגוים וכל' אה הקרבות אשר זכו את יהודה ישראל
ויבוא' ואמנם אמרו אמרי' זה ויען האיש השמ' בין הדדסים

יאמר אלה אשר שלם "להתהלך בארץ קשה מאד עביו לעו
שהלך הדובר בו היה כפי מה שזכרו הכתובים ואלת האיש
העומד בין הדדסים ואם היה שהנביא אל המלאך הדובר בו
שאל מה המה אלה ארץ לא השיבו אותו המלאך והשיבו האיש
העומד בין הדדסים שלא של לו דבר גם קשה אמרו אמרי
זה ויען מלאך העומד בין הדדסים כי מלאך יי' הוא ואלת
העומד בין הדדסים ותמצא אחר זה ויען מלאך יי' ויען
המלאך הדובר כי ולא קראו עוד בין הדדסים וככפ
משב ר'ל לעשות האיש העומד בין הדדסים' מלאך כמו האיש
גבריאל וכן כתב הרד"ק בבאור שהמלאך הדובר בזכריהו
היה האיש העומד בין הדדסים על הסוס ויורה שלא הניע
כבוד מכחם לכונת הנבואה אבל אמסת עבירה אבלי הוא
שהמלאך הדובר בזכריהו היה שכל כנבל המשפיע עליו
כבואתו נרשות אלתו יי' והאיש אראה רוכב על סוסו בין
הדדסים היה רמו למלכות בכל כמו שאמרתי והוא למלאך
הדובר בו שאל מה המה אלה ואמרו ויען האיש ארץ הכונה
שהי' ב על דברי זכריה כי לכן לא אמר ויאמר אלי כמו שאל
בדברי המלאך הדובר בו אבל ויען האיש העומד בין הדדסים'
הוא מאמר הנביא ועל כבודך באכר אמרו שהו העומד בין
הדדסים כי לפי שהיה אל למלאך הדובר בו מה המה אלה
והמלאך השיבו אני אראך אחר הנביא סב' אמר וענה בקול
גדול האיש העומד בין הדדסים' שהו כבודך באכר מה שר'ל
כסלמו אשר שלם מהכ'ס כי סס באר עבין הארבע מלכות
שהיו עתיד' למשול וזהו אמרו ויען האיש שה' מלשון ועבית
ואשרת' טעמה בקול גדול ואמר אלה אשר שלם "להתהלך
בארץ ר'ל שפוא באר בספיר מלמו כפי אנוכ בספיר דמיאל
עבין המלכות שהם אשר שלם "להתהלך בארץ ולמשול בה
ואמנם או' עוד ויענו את מלאך יי' עומד בין הדדסים' עביו
שדרכך העבירה וההמת קול ענו ואמרו א מלאך יי' כל' א'וא'
העומד בין הדדסים' ל' הסוס אדום ואכר הסוס' אדומים
שזוקים לבנים כי כלם ראה הנביא בין הדדסים וכל' א'וא'
מהם ה' עוב' ואות' אל יי' מלאך התהלכו בארץ ר'ל משלם
בארץ וככשנה והנה כל הארץ יוצאת וזוקטת ר'ל ככשנה
וככשנת אל בו מאין מערער וכשמוע זה מלאך יי' בעק אל
השם ואמר עד מתי אתה לא תרמם את ירושלם ר'ל יצאו
ככבוד כל האומות האלה במשכבות לא להם אכר ככשו ולמה
לא תרמם את ירושלם ואת עבדי יהודה אכר ועמת זו שבעש
שנה והיא לא תכלם כמלכות האלה והש' השיבו דברים
טובים דברי' כסומים והם מה שזכור אכר זה שאכר המלאך
קבל אותם מהש' זכר אותם לכביא וזהו דיקראם בקול גדול
והקראתם היא כה אמר יי' בבאות קבאתי לירושלם וגו' כלומר
מאריעה אכר עשו הגוים בה ולכן קנף גדול אקנוף על הגוים
השזכרם לפי שאנו קנפתי מעט והמה עורו לרעה לרע
להם יותר מרו וכמ' א יעניו קנפתי על עמי סללתי את
סללתי וגו' ולכ'א כאן שכת' לירושלם ככשמים ואמר זה על
פקיד' בכל ביתי יבנה כה והוא כמין כי שמי וקו יע' על ירושל'
ואמר זה על כמין סומותיה אשר בנה כממיה אבל אמרו אמרי
זה עוד קרא לאמר כה אמר יי' כבאות עוד מפונכה ערי מעוב

אין

אין
דלה
רס
דוס
לילה
היה
סוסו
גומד
בגן
יו בין
עליה
איש
זכר זה
אראה
וסים
כוכר
שלא
לפנים
אלקה
רומי
פרס
דוק'
לכיס
לבכי'
אמ'
לכיס
כלכל
יכו'
עבין
לכיות
כשתי
ובאות
לשחק
אני
לכיות
יהם
ומשבי
אשר
קרא'
זכר
יו בכל
השכ'
מבנה'
פניה'
ש שטי
ללונק
ל סופ

משניות ישועה

אין ענינו כמו שחזק האמנם שחזקנו וזהו כבודו היסוד
 מרוב טיבה וזוהי ה' אלהים ואחריו ומה עור' בירושל' ג"כ
 פאמ' על פקידות ב' אין הענין כן כי לא אמ' תפוגה ב"א
 על הגלות הלשון ובמנוח יהודה והפין ה' אהבם כעמם
 ואחרי שחבר אחר על בית שבי' לירושלם כחמיוס אך
 אמר שבי' עליו עמנו ונתקם ה' עוד את כון וגומר כי מלת
 עוד הכאז' ד' עמנו כפסוק' אה' מוח' שחז' גלות אחר וזהו'
 נחמה אחרת מלבד עקידת בית שבי' ולכן לאו' לפיכך מהכרח
 הקמנוים שה' יעד ראונה על עקידת ככל ובכין בית שבי'
 אבל הודיע אחריו אחריו כן יאפו לגלות אחר שזו' גלותו
 זה ועליו אמ' עוד קרא לאמר בה אחר ה'כחאו' עוד תפוגה
 עמי מטוב ר"ל אחר' שזכר על עקידת ירוש' בבית שבי'
 עוד קרא החורבן שיה' אחר' והוא עוד תפוגה' עמי מטוב
 ר"ל שפסוק' יסעי עמי יהוד' מטוב והוא כמו לגלו' שפסוק' מן
 הארץ ויסחו ממנה ויהיו גפוני' ובכלל' מכל טוב ואמר שעל
 על החורבן יעד על הגאולה העתידה שזו' ונתקם ה' עוד את
 פיו וגו' כל' מלבד הכמה שהיה לה עתה מגלות ככל' עוד
 עמם אותה בגאולה העתידה וזכר הכניא שכשעמו הדברים
 הלא כשא' ענינו וזהו ד' קרבות ושאל' המלאך הקרבות אשר
 זכר את יהודה ישאל' וירושלם סמנו כד' קרבות על ד' מלכות
 ולבא' סך' מלכות יהיו כלם עם ככל' שחבר עממה ונתקם
 וישך הגלות והוא האמנם סמנו שז' ונתקם עממה ונתקם
 ונתקם הקב"ה במלכות ההם ויתן להם גמול מעשה ידיה'
 ועל' שהאחר' ד' אחר' שז' אומני' כמו חס' מוכנים לגרע
 הקרבות ההם והם המלכות שחבר' שבו מלכות' פקס
 היתה חס' לגרע ולכרו' מלכות כולל כן תהיה יון חס' לגרע
 חס' וכן תהיה רומי' חס' לגרע ולהכרית את יון וישראל
 בארצות הימים יהיה חס' חס' להכריח את רומי' והל'
 שרשו ארבעת המדינות שהיו כלם חס' וישראל בעת הגאולה
 להשמיד את המלכות ואמרו מלך כיהו ארבעה מדינות א"ר
 שמשון הם דל' חס' כן דוד ומשי' כן יוסף וליהו וכן נדק
 ולפי דרכה זה אשר לפרש הארבע קרבות על מלכות רומי'
 וחס' ד' מלכות כלם מוכי' אלוס עמך בהם הקיסריות
 וחס' רומי' חס' התמלו הקיסרי' ראשונה ואחר' כעתק מושב
 הקיסריות לקוסטנטינה בימי הקיסר קוסטנטינו ואחר' כן
 עתק חס' מושב הקיסריות לברסט בימי הקיסר קארלו מאנו
 שהיה ג"כ מלך ברסט ואחר כך עתק חס' מושב הקיסריות
 לאסטו וחס' עמוד היוס ויש קבלה ביד היהודים האסטונים
 שסגיות מושב הקיסריות שמה יבא חס' ואולי שעל הם אחר
 שלמה שלשה המה מטיבי' עבר וארבעה מטיבי' לפת ליש גבור
 בבהמה ולא ישוב מפני כל' שזה אמר על רומי' כי שם היתה
 הגדולה והגבורה והתפארת והטי' זכר' מתים שאמרו
 בגד קוסטנטינה שהיתה בין רומי' ליריות קוסטנטינו
 במחלתו וקבול דתו והג' הוא אחר' או תיש' כי מפני שהיה
 הקיסרות יותר חלש כנרעת המשו' לו בחס' וכנגד' אסטו שהו'
 יד' אחר' ועל' אלקוס עמו ועל' כללות האומה אחר' חס' ככלת
 פהתכא' ועל' אחריו אחר' מן סלם יוביא' ומחאה ומין' אף
 יוצא דם ומין' אחר' ריב ואולי טלוח כיון כלי' במה שפי'
 שארבע

שארבע הקרבות מלא' הכניא כן על ד' רמות העול' ואמנם
 אחד לא הקרבות אשר זכרו' לא להג' ד' שה' בעמם וזו אותם
 כי אם שזו' יסאל' מפורים בארבעים גם שהכירו עליהם
 עולם בגלות אמנם מה שפירשו ראשונה הוא הכוכן וכבר
 יורה עליו מה שאל' הכניא מה שפירשו ראשונה הוא הכוכן וכבר
 המלאך אלה הקרבות אשר ראית ראשונה אשר זכרו את יהודה
 בגלות באופן שז' ממשל לא נשא ראשו לרוב הכנה ולכן
 יבאו לא' כל' המדינות להסיר אותם הקרבו' ליריות ולהלך
 את קרבו' הגוי' ההם שבו נושא' קין על ארץ יהודה ליריות
 ולפרס' בארבות כלום' ששלו' בארץ' שאל' ויבאו לא' החכמי'
 להסלקם מן העולם ומלת ליריות היא מלשון השלכה כמו
 וידו ארץ כי ואמר שזו' ש במלכות הקרבות ענין הגלות
 ובמלכות המדינות ענין נקמת האומות הודיעו עוד נקמת
 וירושלם יאובה כמלא' אחרת שזו' אם יבדלו סבל מדה ר"ל
 הסבל שבגילין לירודו בו ואולי' שהיה הולך למוד את יושבי'
 ליריות כמו נחמה וזכר' ארבע' הזכרם אחרו והנה המלאך
 הדוכ' כי יוסף וירחיק את' ארצו' יבא' ארץ ענין במלך'
 כ' בין שהיה המלאך הדוכ' בו הוא הארץ שבי' סדרו סבל המדה
 או שהיה וזלמו אם באה הכחול' להודיע שפרות חס' ככניא'
 מוכי' חס' וזהמה בזוכה מה נודך היה בהרמות לכניא'
 מלאך אחר יוסף ומלאך אחר לקראתו ויאמר האמר
 למסור כון דבר' א' כעבר והנה לא בא' ככה' בשאר הדוכ' כי
 שאמרו' לו' ואם אחרת' ששאל' עתה המלאך הדוכ' בו
 מהשפיע עוד על הכניא ששע' ככואו' ולכן באמר שהיה יוב'
 הנה הכוכו אומר אחריו זה ויש המלאך הדוכ' בו ועיכמי
 ויש המלאך הדוכ' בו ויאמר לו והוא המוכה שנס' אחר' זה
 הזמד כדכורו אלו ומה ה' אם כן מה שאמר שהיה יובא'
 ולכן כאל' א' הכניא רא' ארץ ויבדלו סבל מדה שאל' לו שה'
 הולך למוד את' ירושלם ר"ל כמותה כיון הוא וביאר לו
 שהיה זה ליריות כמה חכמה וכמה ארבע' כלום' שהיה מודד
 אותה עתה ליריות כמה יהיה ארבע' וכמה לעתיד לבא ולא
 באר' לו אם תהיה ירושלם העתידה כמדה זו או גדול' ממי'
 וכמה יהיה יתרון גדלה' ולפי' שהכלים הנכדלים מקבלים
 מדציה' זה מזה שלמעלה ממנו לכן ראה הכניא כאל' המלאך
 שהיה דובר' לו יבא' ללכת והיה היבא' ללכת ללשול מהמלאך
 הדוכ' לו שהוא סתמו זה הענין ר"ל נודך המדה היתה
 ומכל'יה ואחר' המלאך סבתו יבא' לקראתו להשכלו בכה
 ואל' טוב במהרה והודיע לנער שהוא זכר' שהיה התרבות
 ירושלם כל' כך עממות' שש' נלא' היה בה מומה כי אם
 שש' שהיתה מומה סביב וכבודו ר"ל שכמותו כמוכה וכמה
 הודיעו שלא' היתה המדה אלא להודיע שהיה עתה ירושלם רכב
 מועט בערך אל' מה שהיה בין העתיד' שהוא כפי' רוב העם
 אשר יהיה בה וזהו אמרו' והנה המלאך הדוכ' בו יובא' כלום'
 שאל' לשאלו' מסבתו שזכר' הכ' שהו' ומלא' אחר' יובא' לקראתו
 הוא סבתו ר"ל המלאך אשר עליו שאל' לקראתו להודיעו
 אמתת הדבר ואותו המלאך העליון אחר' אל המלאך הארצי
 ממנו כון דבר' אל העבר הלו' כלו' מאו' להשפיע לכניא' אמתת
 דבר' הוא והוא שפחות וגו' כלומר שהיה יטובה כ"כ מושל'
 סלל

עדין לבאת מגלותם אין זה כתיוב גם אמרו הוי הוי המלטי
 אם אמרו על הכשאר' כבבל ממה מלטו והנה זוכבבל רבני
 מהעולים שבו לבבל להמלט מגלות בית שני סוף דבר שם
 באמרו הכתוב' הלא על הכשאר' כבבל שימחרו לעלות לבית
 שני אין ספק שלא נתקיימו כי הם לא עלו עוד כ"ג אמרו
 אמר זה כי כה אמר' כבזאת אמר כבוד שלמי' הגוי' השוללי'
 אחכם וגו' כי הכני מתיף את יד' עליהם וגו' וזאת הפסוק'
 רכי ושמי' וכלו גוים רכיס' אי אפשר לפרש כי אם על
 הגאולה העתידה וכן פירשו אותם המפרשים ונתנו אם כן
 דרכיהם לשעורין אבל אמתת הענין הוא שהכתוב' הלאה
 כלם על הגאולה העתידה כאמרו ועל עשרת השבטים שגלו
 לארץ כסון אמר כאלו קורא אותם הוי' וכוסו מארץ כסון
 רוב' לומ' בואו מאש' ולפי שהם נשקו' מאד אמ' כי בארבע
 נשות השמים פירשתי אחכם רובה לומ' שהיתה גלות' שאל
 כדוקק רב אלו מאלו כמו שירקו ארבע נשות השמים והוא
 ע"ד כדוקק מורק ממערב וכנגד מלכות יהודה שגלה
 לבבל ראשונה בין אותם שנשארנו שמה שלא עלו לבית שני
 ובין אותם שעלו לירושל' וגלו אחרי כן על כלם אמר כדוקק
 אותם הוי' ביון המלטו' וינסת בת כבל ר"ל אותו גלות ירושל'
 שגלה לבבל בראשון' לא שיה עתה יושב שמה כי א' היושבת
 בראשונה בבבל ועל הגאולה העתידה הכוללת לכלם כבא
 באמרו מיד כי כה אמר ה' כבזאת אמר כבוד שלמי' רובה
 כי כה אמר' ה' כבזאת אמר' שאמר לי ולכבו' אהיה בתוכה
 כמו שזכר למעלה שלמי' להכבד על הגוים השוללים אתכם
 ומה שאמר אלי הוא כי הנוגע בכם כנוגע בבנת עיני ר"ל
 שלא לבד יעוב לכם אבל גם יקום בקמתכם מכל הנוגע
 בכ' בלא נגעו בבנת עיני ויכף ידו על אות הגוי' השוללי' וגו'
 באופן שהם היו שלל לישראל שהיו עבדיהם בגלות וכאשר
 תקיים הכבוד והאזת תדעו כי ה' כבזאת שלמי' ומאחר שהם
 דכני' ואפשר לפרש אמר כבוד שלמי' על המלאך אשר
 שלח אלו להודיעו קומת האש והכבוד שזכר למעלה ויהיה
 הכתוב מסוים אמר אמר הכבוד שלמי' לומר הקב"ה ביד
 המלאך כה אמ' ה' אל הגוים השוללי' אתכם ולא יהיה שלמי'
 סמוך אל הגוים כי אם סמוך אל הכבוד ומאמר כה אמר
 ה' הוא סמוך אל הגוים השוללים ולכן אמר הכבד לבית
 כיון שהיא ירושל' רכי ושמי' בת כיון כמבשר גאולתם אשמע
 ואמ' כי הכני בא ושכתי בתוך להגיד שתמור השל' ביתו'
 ירושלם כימי קדם ולא תשתלק עיני מש' ועל זה אמ' ושכנתי
 בתוך ואמר עוד ששם היות שלו גוים רכיס' אל ה' בזמן
 ההוא והיו לו לעם ר"ל שיקבלו אמונתו כמאמר נבטי' אהפוך
 אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו ששם אמר
 הנה עם כל זה לא תשכון השכנה בתוכי אם בקרב ישרא'
 והיו ושכנתי בתוכם וידעת כי ה' כבזאת שלמי' חליך ר"ל
 חליך היתה עיקר היעוד לא לאומות העולם ואמנם אמרו
 וכל ה' את יהודה שלקו על אדמת הקדש כפי המפרשים
 חקב"ה הוא הנוסח שהיה חלק ה' כמו שאמר כי חלק
 ה' עמו יעקב חבל כמלתו וכל אותו הקב"ה שתהיה כמלתו על
 אדמת הקדש וקביאם לזה לפי שאם ה' יהודה הוא הנוסח

שלא יוכלו להתישב בתוך העי' כי בפרשות ומגנסי העיר שהם
 כעני הפרשות מאין קומה ולא תחזק שבהיותם בפרשו' מכלי
 קומה יהיו בסכנה מגנבי' ואודרי' לילה שיכאו עליה' להיותם
 בעיר פרובה אין קומה וגם שיהיה להם קלון מתמיד ושם'
 רכופה בהיותם אכזבים פרוים יושבים בערי הפרשות שאין
 בהם הכבוד שיש לושבי הערים מוקפי קומה שאלה הם שני
 הסוכנות האכזבים ופרוים ר"ל הסכנה והכזיון לכן שיבהל
 על שם אמ' ואני אהיה לה חומת אש וגו' ר"ל שלא יגיע
 אדם בהם לרעה כמו שלא יגע באש פן יכזה אותו ובהיות
 שבערך האויבי' יהיה חומת אש בהם בערך ישרא' לכבוד יהי'
 בתוכה ואמר כנגד כיוון היושבים בפרשות שבהיות שבת
 השם בקרבם יהיה להם כבוד רב אש' פ' שהיו בפרשות הנה
 התבא' זוכר כאן ענין המלאך היונא והמלאך היבא לקראתו
 להגיד שהנבואה משתלשלת מעלה לעלה עד הספת הראשון'
 וידוע שא' ש' שתאמת ויתקיי' היעוד הזה לא עם אמונת פכ'
 תמיית המתי' שתהיה באותו זמן כי מהם יהיה רבוי היושבים
 בירושל' וכמו שזכר ישעיהו על זה עבמו עוד יאמרו באזנך
 בני שכולך נר לי המקום נגה לי ואשנה ואמרת בלבבך מי
 ילד לי את זה כמו שפירשתי באות' כבוא' ולהיות היעוד הזה
 כולל האמונה האמת והנך הכביא להגיד שהמלאך הדובר
 בו קבלו מרבו וה' לרבו מרבו עד הקב"ה ואפשר לפי'
 וארא ויכה איש וכירו חבל מדה שראה הכבי' עליית האומות
 על ירושלם לכבד' כלא היה האש' מקבש למוד את ירושלם
 לארצ' ולכבשה לחלקה אל המלכים זהגוים העולים עליה
 ואולי היה זה שזו של עשו ושל אדום ולכן יבא המלאך
 הדובר בנטי' לרעת מהמלא' אשר ה' סבתו מה יהיה אחרי
 אה או שהמלאך הדובר בו והמלאך אשר שם יעשו יבאו
 לקראתו ר"ל כנגד' היעוד וה' ע"ד מה שנ' בדריש' שאמ'
 לו המלאך גבריאל הודעת למה באתי אלך ועתה אשוב להלחם
 עם שר פרס וכו' ונחנה שר יון בא ואמר והנה מיכא'
 אח' השמים הראשונים' בא לעורכי הנה אם כן שני המלאכים
 שזכר הכביא כאן יובאי' שניהם היו לקראת האש' שבידו חבל
 המדה כלו' להלחם עמו וכדי שהנבי' לא יתיאש ולא שתומם
 מהמראה אמר אמר מהמלאכים אל האמר רון רבר' א העבר
 הלו לאמר פרשות תשב ירושל' כלום' שלא ירא ולא יפחד מזה
 כי לא תקום ענת הגוים ולא תהיה אבל בהפך שפרשות תשב
 ירושלם וגו' ואני אהיה לה חומת אש סביב וכמו יאמר שאמ'
 זה על הגוי' השוללי' כי הכני מתיף את יד' עליהם והיו שלל
 לעבדיהם והיו היותר כסון כנבואה האזת ומה תדע שזכריה
 ודריש' עליה סגנון א' מן הנבואו' ואמנם אר' הוי' הוי' וכוסו
 מארץ כסון וגו' הוי' ביון המלטו' יושבת בת כבל חשבו המפרשי'
 ש' כנגד עולי' כבל ולפי שזמון הנבוא' הואת כבד עלו מבבל
 כל אשר עלו לבית שני פירשאוהו על הכשאר' כבבל שלא עלו
 בראשונה ואין פשט הכתובים סובל הפ' הזה כי למה יאמר
 על הכשאר' כבבל כוסו מארץ כסון האם מפני מורכן כבל
 הלא בזמן הנבואה האזת כבד עברה מרבעה שנים הרבה גם
 אמרו כי כד' נשות השמים פרשתי אתכם יראה שאין ענין
 לו עם הכשאר' כבבל ומה שאמרו המפרשי' ולא הגיע זמנם

משמיע ישועה

אבי יושנת בכל האבנה במודע הוא והותרו בה שנת
 שאלות הראשונות ואין ספק שהשאלה הזאת הינה ממליצה
 ידי עושי מלאכת יי' בכבדן ביתו לפי שהיו ממעטים בכבוד
 הפקידה ובקדושת הכי' להשתלקות השכינה מביניהם ולמיע'
 העולים מהגלות ולכן באה תשובת השם אמור אל כל
 עם הארץ ואל הכהנים כלומר אל תמוס להאיב דברי שלום
 ואמת אל הבאים מבבל כי אחרי שלא רצו לעלות לירושלם
 וספקדמה ובכדן בית יי' לאפס ותמו נחשבו להם מה להם
 לאול מרבי הבית ובניאיו דבר יעשו כטוב בעיניהם בארצות'
 לגוייהם אבל אל כל עם הארץ ואל הכהנים אשר בירושלם
 אמור אליהם כרי שלא יסתפקו בזה שהשואלים האלה עשו
 בשאלתם אם כמה שעשו הכל מהספקד והכבי אל הנזם
 ואם ג' כמה שהכדילו בין הנזם החמשי לשאר הנזמות ואין
 הדבר כן כי הנזם וההספקד שניהם כאחד נזם הקיים ואם
 יבוטל ההספקד יתבטל הנזם ג' בהכרח ועל זה אמר כי
 במתם וספקד גם הוריעם שהחיוב אשר להם בהספקד במתם
 מפני הרג עדת יי' וגלותם מארצם הוא עבמו ש' ג' נזם
 השביעי שנהרג בו גדליה בן אחיקם וכל דלת העם שבארו
 בארץ נהרגו וגלו ממנה ואתי הרעות האלה ממין אחד היו
 ולא נתחלפו כי אם בשמות ויתר ואם כן איך איפה שכתם
 הכבלים שעשו הכל מהנזם אל הכב' וההספקד ומהספקד
 החמש לשביעי כי הנה עם היות שינרק מאמרם נזם
 הרביעי ונזם קצתו כיון שלא היה בהם הריגה ולא גלות
 כי אם ספקד מלך בבל על ירושלם ושנבקעה העיר ועזה
 היתה ירושלם בידי נעליה הנה במדע השביעי שהיתה הריגה
 וגלות אם כב ואם מעט אין ספק שדינו כדיון החמשי בעבדן
 קיום שניהם או כטול שניהם אבל לעבדן שאלתם ובקשתם
 האיב הנזם נמתו אבי ועבדן זה המאמר הוא אבלי באחד
 מצדי אופנים הראשון שאמר ית' הנה אבי לא נזית אתכם
 לנזם ולספקד אותם הנזמות וזהו הנזם נמתו אבי ר' האם
 במתם מפני מנותי ובדברי באמת לא נזית על זה וכיון
 שאתם מעבמכ' במתם גם עתה אתם תהיו האוכלים והשותים
 ולא תשאן זה ממני והפה שאמר הוא הפה שהזיר אבל אמתי
 העבדן הוא שאתם לא במתם במביתו כי הם בעבור הדברים
 אשר קרא ה' ביד הכבי' י' ירושל' וגו' ומפני רשעתכ' במתם
 וספקד על מת סקרה אתכם והאופן הכי' מהפירו' הוא שזמר
 להם שאין גאולתי ישרא' ותשובת' וזאת השכי' ביניהם תלויה
 בנזם ובספקד כי אם בתקון מעשהם וזכום אל השם בכל
 לבנם ובכל כפתם ומה איכפת ליה להקב"ה אם יאכלו או לא
 יאכלו והתבונן שהם שאלו של הכבי' והסי' השיבם על הנזם
 הנזם נמתו וכי תאכלו וכי תשאו והיה לו לומר ג' הספקד
 תספקדו וכי יגילו ותשמחו לא שהדבר כמו שפירשתי שהם
 השכו שהנזם היה עיקר ולא היה ספק אולם אם ינזמו אם
 לא אבל לבד יספקו אם יכבו וספקדו אם לא ולכן השיבם
 השם הנה הנזם אשר תעשו ממנו עיקר במשככם
 הכלל זה נזם אבמהו אין הדבר כן כי הנה השלמות
 אשר חסנתי בו הוא כמו אמר ירמיהו כי אם בואת יתהלל
 שתהלה השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה ספקד משפט

ובדקה בארץ כי באלה חסנתי רוצה לומר שילכו כדרכו
 ויעשו גם הם ספקד משפט ובדקה בארץ אמנם הנזם או
 האכילה אינה מפועל ית' כי אין בו לא אכילה ולא שתיה
 ולא מקרי' ממקרי הגוף וגם הנזם שהוא שליט האכילה לא
 יסול בו לפי שאין מדרכה שתמנ' בו וזהו שאמר הנזם נמתו
 אבי ואין פ' אם נמתם בעבורי כמו שפירשו החפשי' כי אין
 יאמר ע' במתו אבי אבל עבדו הנזם נמתו אבי שתאמרו
 שאבי גם כדרך בני אדם הנה עם היות הנזם העדר האכיל'
 לא יאמר כי באמת שאבי גם וכן בעבדן האכיל' והשתיה הלא
 אדם האוכלים ואתם השותים ולא אבי וזאת מזה שלא בעבדן
 האכילה והשתיה ולא בעבדן הנזם יאמר שאתם הולכ' כדרכי
 אבל הדרכים שבהם חסנתי הלא הם הדרכים אשר קרא יי'
 ביד הכבי' הראשונים בהיות ירושלם יושנת ושלוה ועריה
 סביבותיה והרגב והשפל שהיה לשאר השבטים היה הכל יושב
 במעמדו אותם הדרכי' הם הנזם אשר אבמהו כי הם דרכי
 ובאלה חסנתי לא כנזם והספקד במתם ומפני שלא ביאר מה
 הם הדרכים אשר קרא ב' ד הכבי' לכן באה לו כבוא' שנית
 כה אמר ה' בבואת' לזמר משפט אמת שפוטו וספקד וכמתי
 וגו' ר' ל' כה אמר ה' בבואת אל הכבי' הראשונים שיקראו
 ויאמרו בהיות ירושלם יושנת בישובה משפט אמת שפוטו וגו'
 ולמה ויזום וגר ועבי אל תעזבו וגו' ואעפ"י שהתירו בהם
 על זה פעמים רבות המה מאזו להקשיב אל הכבי' ויתנו
 כתף קוררת לבלתי עשות את מביטם ואזניהם הכבדו משמוע
 ולפי' שהלכ הוא מקור הכחות כלם לכן אמר ולכם שמו שמיר
 משמוע את התורה כלומר שהלכ היה משמרת לאזנים שלא
 ישמעו את התורה כי שמיר הוא תואר ללב מלאן שמירה כמו
 שפירשתי יאמר על האדם שבידו הפקידה והמפרשים פירשו
 ששמיר הוא אבן חוקה שלא יוכל הכבדו לפסלה וזכר שמפני
 המדד הזה היה קבץ גדול מאת ה' ולא שמע בעקבות בעת
 כרתם אבל סעדם בגלות בין הגוים אשר לא ידעום ונאמר'
 ארכם שמה במקום שהיתה ארץ חמדה והיו בא מה שלמה
 יכבו כקדש חמשי' כי אין האדם כופה ממה שהוא עושה
 לעבמו והם היו סבת רעתם וגלותם למה יזמו ויכבו עליו
 והותרו בזה ארבעת השאלות הנשאלות ומפני שלא יאמרו
 שהיתה ראויה הכביה על האכיל' שאין בה חקקה לכן באתה
 הכבושה שנית לבוד יע להם שאם יע בו דרכיהם הכנה רבה
 בהיותם בירושלם יש לגאולת שאר גלותם וקבון נדמיהם
 וזורת השכינה ביניהם אם יטיבו מעלליהם באותו בית אשר
 הם בוים והוא אמרו קבאתי לכיון קבאה גדולה ר' קבאת
 הרעות שעשו הגוי' בתוכה ומהו גדולה לנקום נקמתה כל'
 אם לא יאמרו הדב' מדרבם הנה מנדי' לא יאמרו כי אבי קבאתי
 לכיון קבאה גדולה ומה שאומרים גולי' בכל שאין שכינה
 בירושלם ולכן אינם עולים שמה כה אמר ה' שנתו אל כיון
 ושכנתי בתוך ירושלם כלומר כיון ששכנתי לכיון עמיד אבי
 ורונה וזכרתי לשכון בתוך ירושלם ותקרא או ירושלם עיר
 האמת לפי שזכרתי לא ידברו עולה ולא ימנא שפיהם לשון
 חרמית והר' קבאתי שהוא בית קדשו וקרא הר הקדש להיות'
 שם שכינתו ואם לא רצו לעלות מפני שכבבל הם מארזים

ימים וכמו שהל' שהיו זקנים בבבל מפני שהיו אוכלין
 פלגא ושומין מי פרת כה אמר יי' נבא את עוד י' זקנים
 וזקנות בשערי ירושלים ואם משענתו ידו מרוב ימים וגם
 בילדותם לא ימותו הנערים כי רחובות העיר ימלאו לדים
 וילדות משחקים וכמ"ל כי הנער בן מאה שנה ימות ואמנם
 למה שאמרו בני בבל שזיה עם ישראל מפני שפירד בין
 העמים ושאלו לכבות עליה' מדי' שנה בשב' באמת דבר גדול
 דברי כה אמר יי' נבאות כ' יפלא בעיני שאר העם הוא שהם
 יושב בכל עמון קרון הגליל' בימים ההם אשר הט בו דרכים
 גם בעיני יפלא ר"ל סדרך פלא אעשה זה לא בחיל ולא בכח
 אכזבי ובי' יהוה העבין אשר יהיה עוד הפלא באמרו כה אמר
 יי' נבאות הנבי יאשיע את עמי מא'ך מורח ואמר זה כנגד
 גלות עשרת השבועים ומאכן מבוא השמש שהוא כד המערב
 ואמר זה על גלות יהודה וירושלם גולה לאותה שנה בשני
 המורכבות ועל כולם לא ואו אמר והנחתי אותם ושכנו בתוך
 ירושלים ר"ל שיביא אותם לארץ ישראל ולא אמר שיסבבו כלם
 בתוך ירושלים כי בידוע שלא תביל אותם הארץ אבל כיון בזה
 שלעתיד לבא לא תהיה ירושלים לשבט יהודה ולשבט בנימן
 בלבד כמו שהיה בראשונה אבל שכל השבטים יהיה חלק להם
 בירושלים לפי שירמו כלם תרומה ליי' מכל הארץ ובתלק
 אותה תרומה תהיה ירושלים כמו שביאר יחזקאל בנבואתו
 האחרונה ועל זה אמר כאן ושכנו בתוך ירושלים וזכר שכוון
 שהיה ירושלים עיר האמת כן יהיו יושביה וראי' אלהים אב'י
 אמת ועל זה אמר והיו לי לעם ואכבי אהיה להם לאלהים ואמ'
 שם תבא עמון והכרתי לשוכני בכל העובות האלה והוא אם
 יטיבו מעלליהם באמת ובנדק' לפי שבעבור האמת והנדקה
 שיהיה ביניהם יזכו לכל זה ומפני שהגולים הנשארים בבבל
 היו ממשעטים בקדושת בית יי' ובמעלת הפקידה מפני מעוט
 העולים לירושלים כמו שהתבאר בהקדמה הראשונה והם'
 נחם אותם באמרו אלה יטיבו מעלליהם וילכו בדרכיו יזכו
 לאורח השכינה ביניהם ולאורך הימים ולכבוד המלכות כן
 ותהיה הפקידה גאולה שלמה כי זה היה תכלית הפקידה כמו
 שבא בהקדמה השנית לכן ארטי שהודיע אותם הטובות שיזכו
 גם באמת ובנדקה אמר אליהם תחנקה יריבם השומעם
 בימים האלה את הדברים האלה מפני הנביאים שהם היעודי'
 הטובים אשר זכר רונה לומ' שעתה יסקו יריהם בכנף הבית
 בדעמם הטובות הגשמיים והנפשיים העתידות לבא עליהם
 וקבון הגליות אשר יהיה שיה בהיטיבם את דרכיהם בהיות
 היעודים האלה מפי הנביאים שרוב השם דבר בשועולה לא
 כמאן בשפתם ולכן אין כדך לומר עתה שהיה רוב בית השם
 בניו שבידוע הוא שראוי להסלימו ולא יתדלן ממנו מפני דברי
 הנביאים מכלל אבל גם אם היה זה כיוס יוסד בית יי' נבאות
 שעדין לא היה נעשה דבר בכנף היה ראוי שהיכל להכבות
 ולעשותו מחדש בשמעם את היעודים האלה מפי הנביאים
 ואם תאמרו הלא היות בית יי' בני' לא כמו הטובות האלה
 ואין יבאו עתה בכנף הוא שאינו כמורה שהה להשיב ליה אמ'
 כי לפני הימים ההם שבר האדם לא כהיה ר"ל שלא היה
 ענינה מקרי כי אם השגחי וכמו שהיו זקנים רעים והנאי'ם

הם

דרכיו
 וס' או
 שתייה
 הלא
 כי יאמר
 תאמרו
 האכל'
 הלא
 בעמון
 בדרכי
 קרא יי'
 ועניה
 כל יושב
 דרכי
 אר מה
 א' אמת
 רשמים
 שיקראו
 טו וגו'
 וזכר
 ויחמו
 משמע
 וזכר
 שלא
 הנה כמו
 בירשו
 שמפני
 ס' בעת
 ונבא
 שלמה
 עושה
 כו עליו
 יאמרו
 באמתו
 הנה רכה
 דמיהם
 ית אשר
 קבאת
 כלו'
 קבאת'
 שכינה
 אל כיון
 יד אבי
 ס' עיר
 ס' לצון
 ס' להיו'
 אריבם
 מ'ס

משמיע ישועה

הם משמיעי' מהר סי' על לא תעב' כרעך עד עקר ועל כלם
 אמר כי את כל אלה אשר שבחתי באם י' ומה שאני אפתי לא
 תעשו ולא תאבדו אותו ואשרי שהיה אולם על מה שיעו'
 בקטן המד כי ראה להודיע' השובו וההתלמות אשר יתקדשו
 לכם מה להשיב על דברי ה' מכל ועל זה באתו הכבוד
 האהר' והודיע בה יעודי' הא' שיעבור שאלו אנשי בכל האדם
 במשך המים והם כ'ה' ש'ה'ן שיה' כוספד וכנסו הודיע'
 עתה שבאשר י'ט בו מעל'ים י'ט'ה' א'ז שבו' ולא י'טרכו
 עוד לדברי ה' ונעק'ת' כי כוס הכביעי' וכוס הממי' וכו'
 הכביעי' וכו' העשירי יהיו לבי' הודה לשון ולשמה' והו' כנגד
 ההקפ' ולמועדי' טובים שזהו כנג' ה'בו ש'אכלו וישו' כמו
 שעושים במועדי' הטובי' אבל כמכו שהאמת והשלו' י'אבהו
 שגבי אלו כוללים לכל האזהרות שזכר ואמר זה לבית יהודה
 בלבד לפי שארבע הנומות אינם זכרון לדבר מחורבן עשרת
 השבטים כי אם להורבן י'ואלם ובית יהודה כאשר קי'ך מלך
 בכל על י'ואלם וכאשר בקענה העיר וכאשר כרבה י'ואלם
 וגלה עונה וכאשר כהרג גדליה' בן אחיקם ודלת העם אשר
 נשאר בירואלם אמנם עשרת השבטי' אין ספק שיעשו נומות
 אחרים כאשר הם הם בימים אשר באו עליהם הנרות והגלות
 שהיו זולת אלה וזהו כאשר באו לבית יהודה והנה יוסף בן
 גוריון מעיד שבו' הכוס י' כחמו היה הרב רב בבי' י' על ידי
 הי'כים והוא המורה שבית שני תמיד היו עושים הנומות וכן
 היה ראוי לפי שהיעוד הזה לא בא' כ'א לעתיד לבא אבטול
 הגלות מעיקרו יתבטלו הנומות וכדברי הנס'א'י' בבבל וזהו
 היעוד הראשון שיעד אות' לעת' לבא בהטבת דרכיה' והיעוד
 השני הוא שיקבלו האומ' אמונת ה' וכמו אעתי' באו מבבל
 לשאל את בית ה' ככה בימים ההם באו עמים ויושבי ערים
 רבות לדרוש לה' וב'א' מה שיעשו העיר' שהו' מה דס'א'ך
 ליה באו והלכו ושב' את' אל' אמת לאמר בלכה הלך לבלות
 את פני ה' ואמנם או' יעוד ולבקש את ה' שבאות אלכה גם אני
 אינו כפל הדברי' אבל תאמר העיר' האמת אל חכרתה לבקש
 את ה' שבאות אלכה גם אני אף בהסבמה אמת שלום ואמת
 כי מפני קבול האמונה יתפשט השלו' ביניהם וימשך מזה
 שאם לא תלך לבקש את ה' בבאות כ'א אל אלהים אחרים לא
 תלך עמך ולא יהיה שלום ואהבה בינינו ואשרי שתן המשפט
 בערים כן ג' משפט בעמי' רבים וגו' ענומים והוא שם
 למלכות ולמחנות הגדולות ששם היותם עמים רבים וגו'
 ענומים לא בעיר אמת וסתים הנה יכאו כלם לירואלם לבקש
 דבר ה' ולא לבד תהיה אכלם הקדוש' בירואלם אבל גם בימי'
 ההמה כה' את' ה'א'ש' י'חוקן עשרה אנשי' מכל לשוכות הנו'
 בכנף איש יהודי' לאמר בלכה עמכם כי שמענו לה'ים עמכם
 כ'ל ש'שמוהו עליהם לראש ולפטרו'ן מפאת תורתו ואמנם
 אף יהיה כל זה ככר וכרתי עביו פעמי' שיהיה זה באמצעות
 חטיית המים אשר תהיה בכל מחנות הארצות והקמים
 לתחייה יפססו אמונת ה' וכן העמים כלם ילכו לבקש
 דבר ה' זהו התכלית הכולל בתחייה' והיעוד הג' הוא מפני
 שהיהודי' אשר בבבל לא היו משיבים לבלום אותם למיעוטם
 לפי שלא היו ממלא' את כל הארץ יעדס' והבטיחם ית' שהיה

התרחקות כ'כ עד שיבטך שתרחם ארץ ישראל וגבולי
 יתר ממה שהיו וע'ז' מה' דבר ה' בארץ חרדך ודמסק
 מנומתו כלו' שזמנא הכבושה בארץ חרדך כמו בארץ ישראל
 וכן בדמסק תהיה מנומתו וזכירנו אל הקב"ה לפי שדרך
 ה'א' עיר מדמסק היא וגם דמסק כלה תהיה מגבול י'ואל'
 לכ' ודמסק מנומתו ואמ'ל' ששעדי י'ואלם עתידים להיות
 חגיגים עד דמסק וכן הוא אומר אף כנגדל הלכנו נוסה
 עני דמסק וגליות בלות ונבות בתוכה וכונתם כזה שתהיה
 דמסק מגבולי י'ואלם כי עם היות שב'כמס' וי'א'ד מים עד
 ים הנה לא תקרא העולם כלו ארץ ישראל ולא תהיה ישוב
 לשבטים כ'א הארץ הקדומה והקני' והקני' והקדמו' שלא
 י'או עד הנה ובכלל אלו הארצות שזכרו כאן ואמר כי
 ל' עין ארס וכל שני ישראל ומשבותיהם ופניהם כלם ל'ט
 הנכבד ל' לקרא כלם שם י' ולעברו הכס' אחר וגם קמת
 תגבל בה כלו' שגם קמת שהיא עיר גדולה כמ'ס' קמת רבה
 והיא חן לגבולי ארץ ישראל תכנס בגבולה אל י'ואלם והו'
 אמרו תגבל בה וכן כור ובידן י'או בתוך גבולי ארץ ישראל
 עם היות שגור היא קמתה מאד בעיניה ותכן כור מבור לה
 כלו' שכבר נדו עליה אויבי' והיא גם היא עתה מבור כנגד'
 ותכפור כסף כעפר וזרון שזו' הורב' י'אספה כע'ט חובות
 עם כל זה הנה השם י'ד'שנה ובה פים מילה והמונה והיא
 באה תאכל והמפרסם פי'טו ותכן כור מבור שגור תמשב
 לעי'וד כנגד ישראל ככנס ארס לעתיד לבא וכדי להמלט
 מידו תכ' כור מבור לה שהוא מגדל חן מלשון עברי מבור'
 וכן י' ובכר כור וק'פ' לה וג'כ' ותי'א'ק'ס' כסף כעפר
 וזרון שהוא הורב' כמ'ס' בירקין חרון לבוך ה'א'למה
 אבל לא יועיל לה כלום לפי שה'ה' יור' שנה ולפי שגור
 כענת כים אחר והנה כים מילה והיא באה תאכל ועם היות
 שגור הקמוכה לארץ ישראל ככר כרס' זה ימים רבים והיה
 חורבנה ב'פעמים הא' על' כוכב כזכר והב' על' אלכסנדרו'
 מוקדון וכס' ארס הים הכה היעו'הו' י'ק'י' בעיר' וכטי'א'
 רב'ת' שהיא כענת מאב' כור ומעמה ארסי פמ'כ' כור ולכן
 תראה שא' מ'א'ן וגם קמת תגבל בה כור ובידן ואמ'כ' כענין
 המבור והעושר לא דבר כי אם מבור בלבד ותכן כור מבור
 לה ותכבור כסף כעפר וזרון כע'ט חובות וזה באמת על
 וי'כטי'א' כאשר וזהה תראה כל התארים והענינים שזכרו
 י'עיהו וקול' בבור כלם הם היום כו'כטי'א' לא שהיא היתה
 הנקראת בימים ההם כור אלא שבעשה כדמונה ככלמה
 ומאש'ה ועמה כענת כבש'רבה כור כלא אונה וככר שב'ה'ה'
 אש'ק'ן זה וכן עוה שיראו מ'פ'ת' כור ומורכבה תיר'א'ה'
 ות'לכה מאד וכן עק'ך כי הוב'ס' מ'כ'ה' שהוא כור שהיה
 מוכי' לה להב'ל עמה עת' י'כוסו כוסת כשור'ט'ט' ה'ל ויאכר
 המלך מעוה ואש'ק'ן לא תש' עוד ואו' ויש' ממור' בא'אדוד
 כפי' ובתן כאשר על ישראל לפי שזמור הוא מלשון זר והמ'מים
 נוספות כמו שני המ'מים אשר במלת כהקמו' ומגורות וכאלו
 אמ' ש'ישראל שהיו עד עתה בגלו' כזרים וכככר' שבו בא'אדוד
 לפי ש'כרת ג'און פלשטי'ם ויש'אל' ומ'אלו וכארכ'ס' וככר כ'טבן
 המדקדקים

המדקדקים אלה מוזר היו מלאון זרות וכן וממדים קרה
כלו כקודם ומוסלף ואמר והסודות דמיו מסו לפי ספלותי
ה' מרמזים פה על יסאל מהדמים אד עשו בהם בימי
מורכסם והיו מיקסים הבלמותיהם לשקוני פס ליהם לכ"א
והסודות דמיו מסו והוא דמי ישראל שהו מתפארים שפסו
ושקוניו מבין שניו שהו שקון אלהיהם אלא יעלה עוד על
פיהם וכשאז גם הוא לאלהיו כשאז בני הנכר הבלוים אל ה'
ויהיה כאלוף ביהודה ר"ל כדמס גדול ביהם וכד' פיהם
מגדת ולפך חכמה שלמדו תורה בישראל ועקרון תהיה
כיוספי שהוא ירושלם כי יאמרו אכש' עקרון באלהים כמו
אכש' יבוס וכן ת"ו ואמרו ומכית לבית מכה ת"ו ואשרי בבית
מקדש' שכתו ותקוף דרע גבורתי כזכר לאש' סמור סמור
וכפי ענינו יהיה ותכית מלאון מכה ומכה עם היותו בה"א
הוא מלאון ככא כ"א' כי נמי ה"מ דאל"ף וה"א מתמלש' יאמ'
שהיה השם מכה לביתו שהוא ירושלם יתר טוב וקום מכה
גדול באופן שהיה ככול כטום מעובר ומסג' שלא יעבו עליה'
עוד כוגם שיכ' להתדמים וכד' פ' בלשון אחר מכה מלאון
מכב כלומר אמה אכל ביתי להגין עליה מן המעמידים מכב
ומשמת שלא יכבו עליה ואמר כי עתה ראיתי בעיני ר"ל כי
עתה בזה הזמן ראיתי בעיני טלפולס' וכדעה בגלו' בין האומ'
ואושיעם והוא מלאון וירא לה' את בני ישראל והראב"ע פ' כי
הס דברי הנביא שאמ' עתה ראיתי כל זה בעיני ככנזותי אולי
שלהיות הדבר לזמן ארוך ולעתים רחוקות ראה כדי באלו
הדבר לאמתו עשוי היעוד הרביעי הוא כפדש' גילי מאד בת
בין כי לפי שהשארים כבבל היו מגממים על פקידת בית
שני לפי שלא היה בהם מלך מבי דוד יעד' הש' ככבא תשועת'
ימלך עליהם המלך האמתי שהיה מולך עליה' בסוד אלה על
אהלם והוא מודיע דוד ומפני שזינו היה עיר דוד וירושלם
ראש ממלכתו לכן אמר גילי מאד בת בן הרעי בת ירושלם
ר"ל כי לא תהיה עוד שומרון כדעה וראש ממלכת ישראל כי
ירושלם בלבד תהיה ראש ממלכה ולכן ראוי שתיע תרועת
שאמה וגילה ואמ' הנה מלכך יבא לך ר"ל מלכך האמתי שהוא
דוד וזכר מתארוו שהי' כדק' וכושע ר"ל כדק' כמעט וכושע
במלכותו אבל לא תהיה תשועתו מכא מלממה כי הוא יבא
עני ורכב על חמור ועמי הוא כמו עבד ורכב על חמור
אינו למסרובו אלא להורות שאלו' ואמת יהיה בימיו ולזה אמר
מיד והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם כלום שכ"כ יהיה
השלוס וההשקט בעולם עד שבאפרי' שהוא רמו ל' השבטים
ובירושלם' שהוא רמו למלכו' יהודה לא יבטחו עוד בסוק ורכב
כי אם בשם ה' ולפי שדרך השרים והקנבים לקשת דוגמא
ממנהי מלכיהם ולעשות כמישם הם לכן אמר שבהיות מלך
המשיח רוכב על חמור לא כגבורת הסוס ימפך לא יהיה עוד
אדם בירושלם וארצות השבטים שדכה לרכוב על סוס ועז'
אמר והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם וכתן הסכה בזה
באמרו וכדעה קשת מלמ' ודבר שלו הגוים ר"ל שלא תהיה
מלממה בעולם לפי שהוא ידבר שלום לגוים וכדבר שפתו
ישפות שלום להם וכפסך הזוהר פ' עני ורכב על חמור
באופן אחר שעני הוא מלאון ועבית ואמרת ר"ל קורא לזה

וכושע אליו ורכב על חמור שמשול על האומות שהם עם
הדומ' לחמור וכדי שלא יחשוב כושב שיהיה אמרו עם ורכב
על חמור דרך גרעון וסוד הכרתי רכב מאפרי' וקום מירושלם'
היה דרך קללה לכ"א ומשלו מים עד ים ומנהר עד אפסי
ארץ ופי' הראב"ע מהים הדרומי הנקב' הים האדום עד הים
הצפוני שהו' ים אוקיינו' ומנהר עד אפסי ארץ ומנהר היוכל
מעין שהו' בקנה המורש עד אפסי ארץ שהוא ראש המערב
לפי שהו' משול בכל העול' ואמר שאמ' זה על מלך המשיח אמ'
כנגד ישראל גם כדמס כריתך שלמתי אסירך מכור ר"ל כמו
שמלך המשיח יהיה כושע כדק' גם את תהי' כושעת כדמס
כריתך שהו' דמס המילה שהיוק' כמנו' שהי' שרל בגלו' כמזוק
גדול או דמס הכרית אשר כרת ה' עמה' בס' כי שבעבור אותו
קיום שלמתי אסירך מכור הגלו' ואמר אין מים בו על החור'
ועל הכבוא' שנעלמה בגלו' וכמ' מלכה ואריה בני' אין תור'
גם כביאיה לא מכאן חוון מה' וכבר חשבו אנשים מכני עמנו
שהכבואה הזאת כאמרה על זרובבל בבית שני וכבר הוכחתי
אמי במאמר ישועות משמו כפי' מאמר ר' הלל אומר אין להם
משים לשרל שהפרשה הזאת אי אפשר לפרשה לא על זרובבל
ולא על בית שני אם מפאת הכבוא' שקודמות לזו אשר יבאו
עמים רבי' וגוים עכומי' לבקש את ה' כבאות וגו' אשר יחזיקו
עצמה אנשים וגו' משא' דבר ה' בארץ מדרך וגו' שהיודים
ההמה לא נתקיימו בבית שני ואם מהפרשה הזאת עממה
מאמרו והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם וכדעה קשת
מלממה ודבר שלום לגוים וידוע שכבית שני לא היה אפשר
ולא היה שלום בארץ כי אם מלממה רבה וגם זרובבל ולא
א' ממלכו' בית שני לא משל' מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ
הנה יתבאר זה עוד כפי' דברי הכבוא' כמו שאזכור ואפשר
לפר' ביעוד הזה כלו שבי' להודיע מעלת האומ' ומעלת משיח
בן דוד שימלך עליה' ושלכן אמר כנגד האומ' גילי מאד בת
בין וגו' והגילה תהיה ממה שזכר למעל' וחכית לבית מכה
מעובר ומסג' ולא יעבור עליהם עוד כוגם שגא' גילי מאד
בת בן הרעי בת ירושלם ולענין המלך אמר הנה מלכך יבא
לך כדק' וגו' ר"ל שיקום המשיח בהיותו כדק' בשלמות כפס'
וזכר באיזה מכב יהיה המלך והעם כשכבא תשועת' ומעלתו
ואמ' כנגד המשיח עני ורכב על חמור ר"ל שקודם המלכותו
יהיה עני ודל שלא יהיה לו אפי' סוס אחד לרכוב עליו כי אם
חמור כאש רס ועמי וכוה עכמו זכר באומה שבהיות בתכל'
השפלות תעלה במעלות ממשה' פתאום ועז' והכרתי רכב
מאפרי' וקום מירושלם וזה מפני דלותם ושפלות' וכן וכדעה
קשת מלממה שלא יהיה בהם דורך קשת מן אש יראה זכומס
בארבעים אף כשרל שהוא הפך מ"ס דוד בקיפת שאלו' ללמד
את בני יהודה קשת כי שם אמר שלמדו כלם לירות בקשת
להיות מלומדי' מלממה וכאף אמר וכדעה קשת מלממה כלו'
שלא יהיה בהם מי יזיק קשת בידו ואמרי' שזכר שפלות המלך
ושפלות העם זכר' משועתם ומעלתם ועל מלך המשיח אמר
ודבר שלום לגוים ומשלו מים עד ים ר"ל שהוא ימשול בכל
העולמה עד שיטו להיות כשלוס' איס את רעהו וכן אמ' כענין
האומה גם את כדמס כריתך שלמתי אסירך מכור אין מים

משמע ישועה

ולא אמר זה כ"א על גלות מצרים כמו שדרשו אותו ז"ל יאמר
הלא ידעת שכלבד בוכות מכות המילה שהיה לכם במצרים
מלבד מנה אחרת שלחתי אסי ריחן מבור גלות מצרים עם
היות שאין מים בו כלומר לא תורה ולא מנהג שבו אומרים
הכחאי בשם מים כמ"א הו' כל כמא לכו למים וכיון שהרבה
כן שבוכות מנהג אמת יבאו אבותיכם ממצרים גם אתם אבתי
בית שבי טובו לכבדו ויול' טובו אינו נזווי כי אם יעוד וכבדו
הוא מעבידן מחוק וכן ת"י טובו למהו כבדו תקיפין יאמר
אע"פ שאדם עתה בלי סוס ורכב וכלי קשת ואבית ואדם
אשרי בגלות בתקות הגאול' הנה עוד תשובו לכבדו ולחזוק
התיקף וכמו שאז ביציאת מצרים שלחתי לכם את משה ואתי
אלכם על ידו תורה ומכות גם היום מגיד מסכ' איש בך וזמ'
זה על מלך המשיח לא שיתן להם תורה כמו משה רבינו אלא
שהיה להם מגיד ומלמד המנהג הזור' אשר כתב משה ואשר
לפרשו על משנה משה רבינו שהגיד התורה וכתיב מצ' התורה
ואמר איש בך שישוב להיות ביניהם וכו' יעד אומם בתורת
המיתים ושישוב משה רבינו אליהם ואמנם בחוק העם וכבדו
עביהם אמר כי דרכתי לי יהודה קשת מלאתי אפרים ר"ל אם
היה שגלות כבדתי מהם קשת המלחמה הנה עתה אדרוך
לי בני יהודה כלו' אשימם דורכי קשת וכן בני אפרים אמלח
אומם קשת מלחמה כי דרכתי ומלאתי הם עבר במקום עתיד
והעד המורה אמרו עוד ועודתי בניך ביון על בניך יון ולא
אז' על מלחמת בני יון עם השמאונים כמו שכתבו המפרשים
אבל הוא יעוד לעתיד לבא שבמלחמת י"ו יום נקמתו יעוררו
בני יון להלחם על היונים שהם מכלל הנכרים אשר יעלו
שמה וישמם השם כבדו גבור לעשות בהם נקמ' וזכר כפרת
היונים להודיע שאז ינקמו מהם על אשר הדעו עמהם יתר
משאר האומות ועל זה עבמו אמר וה' עליה ירא' ויבא כבדך
מנו וה' אלהים שופר יקבע שזה כלו יהיה במלחמת השם
בגוג ומגוג שהיא אות' המלחמה שזכר יחזקאל ומה טוב אמרו
והלך בסערות תימן ר"ל ש' הקב"ה באותה מלחמה בסבת
סערות תימן שהם הרעות שעשו בני עשו אראש היה תימן
ל' ש'ל כחורבן בית שבי ונבלותם ואע"פ שהיו ישראל מעט
והלש'ם ושפלים ביום המלחמה ההיא ה' נבואות יגן עליהם שלא
יבדלו אויביה וגם שהם יאכלו ויכבשו אות' והיו ואלכו וכבשו
אנכי קלע שהוא רמז לעולם האויבים ושמו והמו כמו יון ר"ל
ושמו דמי האויבי' ויהמו עליהם כמו אם ישנו יון והו' מלשון
שברו ולא יון המו ולא שבר עד שילאזו מדם האויבי' כחורבן
שוקבלים בו דם הקרבנו אז כוונות מובח שזכר' בהם הדם
למי שיושיע' אלהים ביום ההוא ככאן אפי' כושע' מענמם
כי אם מהרועה אותם כן יעשו לעמו וכעד ארבו לפי שכל
ארץ ישראל תהיה כל ע' ועלתה כמו אנכי הכור שהם אבנים
שובות ומרגלות שמשמים יתקף בעטרה ולפי שהיה זה דבור
המשלי באר הכמאל בו באמרו כי מה טובו ומה ישו ר"ל
שהיה פרי ארבע מה טובו ומה ישו כיון וכתיב ש' ש' עשה
ארץ ישראל ביום ההוא שגדל בבורים ישי' ויחולות יסות כי
למעלת פירות הארץ ושלמותה המשיגם לאבני ברז אשר שהיו
דבק'ם בה' אלהים כ"כ עד שלא יאכלו ממה דבר קטן א'

גדול שלא יתקיים ועל זה אמר שלבו מה' ומר כעתן מלקוש
ר"ל אם תשאלו מה' מר כעת הנוכח מיד הקב"ה עם מיוז'
ומר גם יתן לכם ואע"פ ששפע המער הכה הוא מהשגחה
כוללת ואפשר שיתן מיוחד לאדם פרטי כי אם בכלל הנה הש'
באותו זמן שגם לכל אדם כפרתו עד שיתן לכל אדם מהם
השפע הראוי לו וזהו אמרו לאים עשב כסדה ר"ל לכל אדם
ואמר הראוי לשדרו ואמר אמרו אמרו זה כי סתמים דכרו
און לא אמרו על קוסמי ירא' ונביאי שקר שהם כמו שכתבו
המפרשים אבל אמרו על מלחמת האויבים שזכר למעלה כי
משבי שיוכים ושאר העמים ש' עלו לכבוש ארץ ישראל יאמרו
על דברי התרפי' וקוסמיהם לכן אמר שעת' דעו כי התרפים
דכרו און והקוסמים מו שקר והשלמות השוא ידכרו שהיו
אומרים להם עלה כעלה כעשו כמו כאן ר"ל בלי כח לפני רודף
ועל כן אות' האומות כעשו כמו כאן ר"ל בלי כח לפני רודף
עד שהקוסמים ובעלי התרפים היו יודעים בפי המערכות
השמימיות משבי מעלה יעבו בקול ויאמרו להבנל מן הכוב
הכמאל כפייהם כי אין רועה ר"ל אין להם רועה וגר בשמים
כי אינו משפיע עליהם כפייהם קדם ועל זה אמר עוד על הרועי'
הנה אפי' שהוא משל לשבי מעלה השמים ועל האומות והעבן
שישדר הקב"ה מערכותם כי וזהו התרון אף הנאמ' כאן בהם
ועל העתוד' שהם האומות המושפעות מהם אפקוד קפואתם
משכים למה שהיו אומרים הקוסמים כי אין רועה העווד
השמי' הוא בקבוק הגליות וזאת השבטים מארץ שבים כי
משבי שהשכרים בכבל היו אומרים שלא היתה הפקידה דבר
נמשך כיון שלא שבו השבטים ובפומות יהודה לכן יערם הא'
בקבונם ומשועתם ועל זה אמר כי פקד ה' נבואות את עדרו
שהוא רמז למלכות ישראל ואת בית יהודה אקבן שהוא מלכו'
יהודה ויש אות' כסום הודו במלחמה ר"ל כמו הקום שיכ' א'
כמו וגבורתו במלחמה שנא' עליו וישם ככא יבא לקדחת כבד
זמ' שלא ימו תחת ידי מלכי פרס ויון וכומי כמו שהיו בכית
שבי אבל כל השרי' וראשי העם יהיו מהם והו' ממנו פנה ממנו
יתד ששנה הוא ראשי העם כמ"א התכבו הנה על פנות העם
וממנו יתד הוא הפקיד וכן נאמר ותקעת' יתד במקום נאמן
ואמר ממנו קשת מלחמה כנגד הלוחמים שלא ינטרכו לעור
מקון אבל יד' יתה רב להם וממנו יבא כל כונש ימדו ר"ל
שהם יהיו כונשים כשוכא הם וי"ת מיכה מלכה מיכה משיחה
מיכה תקוף קרביא מיכה יתרכו כל פרכסוהי כמדא והיו
גבורים בוסם ר"ל ש' שרא' יהיו כגבורים בוסים כשוכא הם
כמו שרמקו הטוט מכות במלחמה ועם היות שאמ' על הגלות
והכרת' ככב מאפר' וקום מירושל' הנה הם ילמזו בלי סוסים
באמנעות העור האלהי ועי'א ובלחמו כי י" עמם והוכישו
דוכבי סוסים ויעד על קבוק המלכות והשבטים באו וגברתי
את בית יהודה ואת בית ישראל אושיע ר"ל שיתן להם גבורה
על אויביהם והשבטים כי רמתיים ר"ל ששיב אותם אל
ארמקם כמקד וכרמתיים ויהיו גם ככדור ובטלים כאילו לא
נכתמים מעולם לפי שמרוב הטובה לא יוכרו כמותם שזכרו
כי אבי' אלהים ואענם בכל קבאם אלי ולכן יהיו כגבור
אפרים באותה מלחמה ושמה לכם כמן יון שיזמח לכם אכזב

ובכ' הק'

ובניהם הקטנים שאין דרכם להלחם יראו במלחמת אויביהם
 ובכחמיהם ולכן ישמח ויגל לכם ומפני שהיה פוזר הגלות
 עבוס למרחק ארץ לבא אשקה להם ואקבצם כי פדיתם
 ורבו כמו רבו במכרים שנתנום הם בדרך פלא כמ"ט וכני
 יגאל פרוו שרנו וגו' וכן ירבו בזמן ההוא וזמ' ואזרעם בעמי'
 להגיד שהיה שמעם וגבורתם כ"כ עד שפעמים הרמקום
 תגיע שמונתם באלו הסדוקים הם ועל אותה שמונה אמר
 ואזרעם בעמים ובכר פיר' זה באמרו ובמרחק' יזכרנו ומי
 את בנייהם וזכו ר"ל שיזו ויטובו אל הארץ הם ובניהם וזכר
 מהאננות אשר ישבו במדבר והאיבותים מארץ מכרים ומאזר
 אקבצם ואל ארץ גלעד שהיא מעבר לירדן ולבנון שהיא גם
 לכל ארץ ישראל אביהם ולא ימצא נהם ר"ל שלא יספוק להם
 כל ארץ יגאל מפני רבוי' ואמנם אומרו ועבר בים נדה ככר
 נודע בדברי הכבאים והמלכים כלם שהעולם הזה בקראים יס
 זועף וכמ"ט הכרתי העולם יס זועף רב מכלה רחש ידים
 והמעט' והממלטו אשר בו הם גלי הם העולו פעם וכשפלו'
 פעם ולכ"א על נרות הזמן ההוא והפלי המשיח מלחמת
 האומות ובקמתם ועבר בים נדה ר"ל יעבור בעולם שהיא
 הדומה לים נדה רבה ומלחמות עזמות והנה בים גלים ר"ל
 הקב"ה שיטה הגלים שבים וממלכות העולם ומלכיהם והוכישו
 כל מכלות יאזר שהוא רמו למורכן האומות ואז יודע גזון
 אשר שהוא רמו למפלת גוג ומגוג שיפלו באותה מלחמה
 וזכר מכרים יסור ולפי שהם ילמנו עמם הנכרם בני אדום
 לכ"א על אשר ומכרים שזכר וגברתם ב"י וכשמו יתהלכו
 ר"ל שיתן הא' גבורה לאדום על הכנרים כדי להקדם מבני
 אדום והוא ופשוטו יתהלכו שהם יראו בהתעוררות הא' כדי
 להקדם מארבינו ולפי שהמלחמה והנקמה ההיא תהיה כלה
 בארץ ישראל לכ"א פתח לבנון דלתך כי לבנון באמר על ארץ
 ישראל כמ"ט ההר הטוב הזה והלבנון ובעבור שזה אף וממ
 מאות טנה במשלו בה פעם אדום פעם ישמעאל והל' ית' יבוא'
 באחרית הימים עליה לתת נקמתם לכן אמר כנגד ארץ ישראל
 פתח דלתך ר"ל כדי שיכנסו העמים האלה כלם בתוך כדי
 שמתכל אש בארץ שהם המלכים הגבוהים והרמים שיבאו
 בה וכן היל' כרום כי בשל ארז וגו' שעש' משל עמי היער שכבוא
 הרזו עליהם וכשפלו האחד יליל האחר לפי שגם הוא יכול
 אחריו והוא היל' כרום כי כפל ארז וכן אשר אדירים שדרו
 ילילי אובי הכסן כי ירד יער הכביר ר"ל כאש' ארזי אדירים
 שדרו וכפלו ילילו ג"כ אובי הכסן כי יפלו גם המה לפי שיע'
 הכביר ר"ל החוק שהוא מלשון עמים כבודות כלו ירד ולא
 יעמו' ען במקומו ומפני ירדת העבר ילילו הגזע' כי שדרה
 אדרתם לפי שהם היו חסידים ומתלכסטים כי ער ההו' ועביו היו
 אדרת הרועים וגם הכפ' כי גורי הארז' יעם כל חוק' וגבורת'
 יסאנו ויתנו קולם כי שדרד גזון הירדן שגם היו מתעלסם
 וזה כלו רמו לאומות וארבותם לגוייהם שחזבו יתריבו ככפול
 מלטיהם ורוביהם מאין מקומה ואל' דרשו פתח לבנון דלתך
 על מורכן בית שני ואמרו כי ארבעי' טנה קודם מורכן הבית
 היו דלתות היכול כפתחות מא' הן עד שגער בהם רבן יוסף
 בן גבאי ואל' היכל היכל עד מתי איות מכעתנו ודע' אכן

סוסך להקרב ועלך בחכמא זכריה פתח לבנון דלתך ותאכל
 אש בזרזך והוא דרך חמר ואמנם פתח רעה ארז בן ההרבה
 שבאה אחרי זה ארץ ספק שבחמרה על מורכן בית שני ועניה
 שאחרי זכר לבני בית שני הטובות העתידות לכא עליהם
 בהיערכם את דרכיהם זכר אחריו העת' להיות והוא שהם לא
 עשו כן כי הרעו מחבותם ולכן לא כתקיימו בימיהם היעודים
 הטובים שהמה הנה התבארו הכבוא' הנה כלם ע"פ פוטם
 בדרך כבון וכדיא אולם והתבארו בהם ט' עיקרי' הא' ששוכב
 השכנה והכבואה בישראל וכמ"ט שבת' אל כיון ואכתי בתוך
 ירושלים ובקראתה ירושלים עיר האמת והר' "בכחות הר הקדש
 והוא העיקר הא' מעיקרי' כבואות ישעיהו והב' תשועת ישראל
 וגאולת כמ"ט הכני מושיע את עמי מארץ מזרח ומאריך מבוא
 השמים והבא' עי אותם ושכנו בתוך ירושלים והיו לי לעם ואר
 אהיה להם לאהים באמת ובכדקה ואמ' אשקה להם ואקבצם
 והוא העיקר הג' מעיקרי' כבואות ישעיהו והג' ששוכבו עשרת
 השבטים משבים וכמ"ט והיה כאשר הייתם קללה בגוים בית
 יהודה ובית ישראל כן אושיע אתכם והייתם ברכה אל תיראו
 שבית ישראל הם עשרת השבטים ואמר עוד זאת בית יוסף
 אושיע והיו כגבור אפרי' ומאשוכו אקבצם והוא העיקר הד'
 מעיקרי' כבואו ישעיהו והד' שקבלו האומות האמונת הא' כמ"ט
 ובאו עמ' כבים וגוים עבומי' לבקש את י' כבאות בירושלים
 וגו' והוא העיקר ה"ב מעיקרי' כבואו ישעיהו והה' שלא יסכנו
 עוד לגלות כמ"ט ומרתי לביתי מבנה מעוב' ומשב ולא יעבו'
 עליה עוד כוגם והוא העיקר ה"א מעיקרי' כבואו ישעיהו והו'
 שבאולה העתידה ימלך עליהם מלך מבית דוד וכמ"ט גלי
 מאד בת כיון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך והו' ה' גיק'
 העשירי מעיקרי' כבואות ישעיהו והו' שיהיה שלום בכל הארץ
 ובכל הגוים וכמ"ט ודבר שלום לגוי' ומשלו מים עד ים והוא
 העיקר ה"ג מעיקרי' כבואות ישעיהו והח' אמונת פתח חמית
 המתים כמ"ט גם היום מגיד משה אשיב לך והוא העיקר ה"ד
 מעיקרי' כבואות ישעיהו והט' נקמת האומות במלחמת י'
 העתידה וכמ"ט כי ועוררתי בכך כיון על בכך יון ושמתך
 במרכ גבור וי' עליהם יבאה ויגא ככרן סנו וגו' ואמר ועבר
 בים נדה וגו' והוא העיקר הא' מעיקרי' כבואות ישעיהו וככר
 הוכחתי באותם העיקרים מכבואו ישעיהו שאי אפשר שיפוסקו
 היעודים האלה לא בדרך הנכרים על הגאולה הרוחנית ולא
 על זמן בית שני

הנבואה הג' מסתמה מאד דבר י' אל ישראל וגו' עד
 הנה יום בא ליי' וסולק שלך וענין הכבואה
 הוא כי אחרי שזכר כבואו שבארתי למעלה הטוב וההזכות
 שיגיעו אליהם בבית שני בהיערכם את דרכיהם ומעלליהם שאז
 תהיה בפקידת' גאולה שלמ' ותשוע' תכליתית מושלמת ויבקום
 השם נקמתם מארביה' וזכר אחר' כפרת' רעה את נאן ההרבה
 אך כמטאית' ורשעתם לא זכו לדבר מזה לא לבקש' האו בים
 ולא לקבון הגלות ואזר הטובות שלא כתקיימו בזמן בית שני
 מפני רשעת הדור סודיע הקב"ה לבכיא אחרי זה אם יתקיימו
 היעודים ההם עוד כשום זמן מהזמנים אחרי שלא יתקיימו
 בזמן בית שני ואמר שעל כל פנים לעתיד לכא יתקיימו בזמן
 ימ' א' א' 16 עגבל

אונבל וידוע לפי ית' כל הדברים הטובים אשר דבר על
 עמו ועל כלתו וזהו אמרו מאד דבר ה' אל ישראל לפי שהוא
 יעוד טוב לאדם שימקו' עכ"פ בהכרח והנה הקדים להודיע
 שיגיד מאמר נאם ה' בזה שמים ויוסף ארץ ויוצר רוח אדם
 בקרבו לגיד שהיו שתי סבות תכלית בגאולה ובתשועה
 העתידה האחת למעלה ארץ ישראל לפי שהיא מיוחדת להנהיג
 ה' והשגתו כי כמו שהגלגל העליון המקיף בכל הוא
 מתנועע מהשי' והו' מביעו ומביעו מכלי' אמצעי' ככה בעול'
 השפל ארץ ישראל הנה מביעה ומנהיגה מכלי' אמצעי' הוא
 הקב"ה וכמאמר משה אדוננו תמיד עיני ה' אהך בה מראשי'
 הש' ועד אחרית שני' ומפני זה אמר ית' והאך אזכור ובדברי'
 ישעיהו הן על כפי' סקו'ך סומותיך ערדי תמיד ועל זה אמר
 כאן בזה שמים ויוסף ארץ שהוא ית' יחד להנהיגו הארץ
 הקדושה כמו שידר השמים שהוא הגלגל הכובע ומקיף בכל
 וזהו הסבה והתכלית הראשון בגאולה העתידה ל' כד' לרמז
 על הארץ הקדושה והסבה התכלית' השני' היא מפני ישראל
 שהוא יצר כפי' של הקב"ה עם מרעיתו ובאין ידו ועל זה אמר
 ויוצר רוח אדם בקרבו שה' הכובד כאן הוא ישראל ויתואר
 כן לרמזו שהוא בערך ארץ האומות כערך האדם אל שאר
 מיני' חיה וכמ"ל ואתנה בלתי ובאין מרעית' אדם את' ודבר
 ה' אל אדם קרוי אדם ואין אומות העולם קרוי אדם ואמר
 שזכר בכלל שתי' הסבות האלו מור' לדבר בכל אמת מהן בפרט
 ועל ראשונה שמשפחת הארץ אמר הנה אנכי שם את ירושלים
 סף רעל וגו' ואחר הפסוקים ועל השנית משפחת האומה אמר
 ביום ההו' אש' את יפוי יהודה וגו' והושיע ה' את אהלי יהוד'
 וגו' ואפשר לפרש בזה עוד שזכר סבה תכלית אל
 התשועה בלבד והי' להשלים את המין האנושי בכללות ולזה
 אמר שה' היה בזה שמים ויוסף ארץ והיה התכלית בכריאה
 הנכבד' שהיא כלה כד' שהמין האנושי יצר באלהותו ויעבדהו
 ועל זה אמר ויוצר רוח אדם בקרבו ומפני שהעמים כלם
 דתיים סבות כוזבות ואת דתי' המלך ה' בכחות אינם עושים
 ותו' האמת בעלמתי בטהו' לכן יברא הש' חדש בארץ להביא
 מלמטה בין העמים ולהכותם מכה רבה על מעשיהם
 ואמונותיהם ואמרו' יהיה זה פירשו במה שאמר הנה אנכי
 שם את ירושלים סף רעל לכל העמים ל' כוס התרעלה
 שכל השומע אותו ימות כן כל הזובאים על ירושלים יסופו
 ויכלו ואמרו וגם על יהודה פירשו המפרשים שגם כן יהיה
 על יהודה סף רעל לפי שהיו ג' כוס באים עם העמי' במנו'
 על ירושלים ולכן קבלו סם נרות רעות באופן שהיה ירושלים
 ארץ מעמסה שכל עומסי' שרוט ישרטו ל' שהיה כמו
 הארץ הגדולה שהיא למעשה גדולה ולמצי' כבד למימי' אותה
 מן הארץ לתתה על כתפם ומעשה הארץ היא כיד' שרעות
 כן יאספו על ירושלים כל גויי הארץ וכלם יהיו נספים בה
 לפי שביום ההוא יכה השם כל קום בתמהון ורובו בשגעון
 וזהו כנגד האומות ועל בית יהודה אפתח את עיני' מהמכה
 שאביא על העמים שגם היותם ביניה' המה בני יהודה יכללו
 מהמכה אשר אנוף את כל העמים ואת קוסתיהם בעורון ועם
 בנת שאמר להיע לה שיהא את הסוקים בתמהון הנה זכר

כאן שכם בעורון לא להיות שתי מכות התמהון והעורון
 בדברי הר"ק אלה שהאמת כמסכת מהאמת כי בתמהון
 הלב ימשך בעורון העינים לפי שהלבו הוא התמלת הכחות
 והאזנים כלם והנותר ככון בעיני' שלא אמר וגם על יהודה
 יהיה במזכר על ירושלים לומר שהיו בני יהודה עם העמים
 הכאים לכבד נבא על ירושלים אבל פירשו שגם על יהודה
 יהיה המזכר והמנוח בהיותו על ירושלים כי להיות בני יהוד'
 בקבצים בארץ ישראל תבא עליהם נדה וזקנה בסבת העמים
 הכאים ללחום על ירושלים ולכן אמר שאר העמים הכאפים
 על ירושלים יכה השם בשגעון וקוסו בתמהון והענין שלא
 יעשו פעל מסודר לא הם ולא סופתיהם אבל על בית יהוד'
 היושבים במזכר ובמנוח יפתח הש' את עיני' לשמור ולהבלי'
 ומפני אלופי יהודה והם השמים והסגני' שבאומה היושבי'
 בכל הארץ ישמו עיניהם ביושבי ירושלים שיבאו הם ללחום
 ראשון באזניהם כיון שגמתי' התכלית' ללב ללחום בירושלים
 לכן אמר ואמרו אלופי יהודה בלבם אמנה לי יושבי ירושלים
 בה' כבאות אלהיהם ל' שאלופי יהודה והם גדולי ישראל
 אשר בכל הארץ יאמרו בלבם שיושבי ירושלים יהיו להם אמני'
 ומוזק שיבאו ללחום באויבי' והנה שמו בתמוני' שובי ירושלים
 אם להיותם היושבים ראשונה במלכות ואם מפני זכותם
 שלה יותם יושבים בירושלים תדבק ההשגה בהם יותר ועל זה
 אמר אמנה לי יושבי ירושלים בה' כבאות אלה' כלומר מפני
 שהוא קרוב אליהם יותר והבט הם השם שביום ההוא ישם את
 אלופי יהודה ככור אש בעינים כלומר שבעת שזאל הקב"ה
 בסוסים תמהון ושגעון ישם אותם אלופי יהודה המפורשים
 בכל הארץ ככור אש שהו' הגמלת מלאון תבור וכי' ש' יעבר
 אותה גמלת בעיני' וכלפני אש כשיעבר לעמיר כן בני יהודה
 יאכלו וישרפו על ימין ועל שמאל את כל העמים באופן ששם
 ירושלים יעור תפיה שלא יכבאו העמי' ולא ימריבו כמחשבת'
 אבל תש עוד תחתיה כמו שסבה מקדם והענין כלו שפני
 יהודה ואלופי' ימשכו שיושבי ירושלים יהיו לה' ממסה והנה
 ולא יהיה כן כי הם שני העמים ילחמו ראשונה בעמי' ויאכלו
 בהם על ימין ועל שמאל כמו שתאל הגמלת בעינים באופן
 שהם יצאו על ירושלים והיא לא תגין עליהם וזהו אמרו
 והושיע ה' את אהלי יהודה בראשונה ל' קודם תשועת ירושלים
 למען לא תגדל תפארת בית דוד ותפארת ירושלים על יהודה
 כי מפני היות בית דוד מבפנים בירושלים אם היו הם כושעי'
 בתמלה היו מתפארים על בני יהודה שאמרון באמרם שעל
 ידם ובכורם היו כושעים אמנם בהיות התשועה הראשונה
 על אנשי יהודה אשר ממון לא תגדל תפארת יושבי ירושלים
 עליהם ואמנם למה זכר כל זה כפני יהודה ולא זכר
 מושראל דבר בהיות תמלת המאס על ישראל הנה הוא
 אבלי' לאחת משתי' סבות או' לפי שית' יחד האמר מפני שהעמי'
 יבאו לכבוש את ירושלים ולכן יתפססו בערי יהודה ועממה
 תהיה המלמחה בעגס וראשונה והשנית לפי שבקוון הגלות
 תשוב המלכות לשבת יהודה ולמשפח' בית דוד ולכן המלכות
 כלו מי' השבטים ית' לבית יהודה ומפני זה קרא כלו
 יהודה ואלופי יהודה ולהיות ירושלים ראש המלכו' זכר ירושלים

וזה תוכל המלכו' כלה והוא אמרו ביום ההוא יג' יושבי
 ירושלים כי מפני שהם המלממה מהאומות עתידה להיות
 סמוך לירושלים לכן יעד שגן יי' בעד יושביו ואמנם אמרו
 והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדור פירשו המפרשי' שהכל
 שבהם יהיה כדור שהיה גבור מיל ואם מלממה ובית דוד
 ר"ל מלך המשיח עד שמועו כל בית דוד שזמר על אמו הנה
 הוא יהיה כלהים וכן פירשו והביטו אלי את אשר דקרו שאם
 ידמן שדקרו אחד מהם במלממה אף שיהיה הדיוט שבהם
 ישאו עליו עיניהם למרום ויפדו עליו הכנה כמו שיספור
 אדם על כנו יסדו שאין לו עוד ושאר הפסוקים כלם פירשו
 על זה דרך דומה טוב לפירושו כפי דרך חז"ל על משיח בן
 יוסף שהוא יהיה ראש וגר הנבא בעם ה' כראשונה וימות
 בארץ המלממה העומה ויבא הכניא שלא תסיה מיתתו על
 קטן כי הנה אומן הנכשל בהם ביום ההוא יהי האלמו' כדור
 שהיה אש ירא את ה' במכותיו חסן מאד ומפני שזכר בזה
 שלמות משיח בן יוסף וזכר מיד שלמות משיח בן דוד שימלך
 אחריהם יהיה יותר ויותר ממשיח בן יוסף ועל זה אמר ובית
 דוד כאלהים כמלך ה' לפניהם ר"ל שיבא ויבא לפני יראל
 כמלאך האלהים לשמור אותם ואמנם אמרו והיה ביום ההוא
 אבקש להצמיד את כל הגוים ענינו שפאר ימות משיח בן
 יוסף במלממה יבנה אף השם וקבצתו להשמיד את כל הגוים
 הנבאים על ירושלים כי מפני הריגת השלם שהוא יכבד עולם
 ועכשיו יעד הכניא שיספור השם על בית דוד שהוא המלך
 המשיח בן דוד ועל יושבי ירושלים כוח מן ותמכוס כלומר
 שיתן כלבם להטלל ולתהכן לשירו וישאו עיניהם למרום
 כד' רבה על אותו משיח שדקרו האויבי' יאמרו לפני ית'
 חוס אשינו משיח ה' נלכד בשחיתותנו אש אמרנו כגלו כחיה
 שגוים והו' אמרו והביטו אלי את אשר דקרו כלומר על אותו
 אשר דקרו האויבי' ויפדו עליו ומספר מר כמספר על היסוד
 ובהמר על הבכור ר"ל כמו המספר שעושה האדם על בנו
 יסוד שמת וכמו המרידו שקח אל על מות בנו בכורו שהו'
 יותר באהב אכלו ועם היות שהי' המשיח הוא מסבט אפריס
 שהי' משבט יוסף הנה יגדל המספר בירושלים כמספר
 הדרימון שהי' מספר גדול ידוע אכלם ויזכר הדגם במספר
 אחאב בר עמרי דקטל יתיה הדרימון בר עברימון וכמספר
 יאשיהו בר אמון דקטלה פדעה מניאל בבקעת מגידו וגם
 בכל ארץ ישראל ויפדו עליו משפחות משפחות וזכר ראשונה
 בית דוד להודיע שלא היפה ביניה קבאה כי אם אהב' עבומה
 ולכן בית דוד ויושבי ירושלים יגדלו המספר על משיח בן יוסף
 וכן זכר משפחת נתן ומשפחת השמעוני כי ראה הכניא בכחיתו
 זכרון המשפחה הגדולה שהיו בזמן ההוא וגם זה שאלמו' כבואתו
 שראה הפרטו והיה ואפס' שכוון לאשר טב' בו והוא יתן מערכי'
 ואמצי הוא השמעוני אולי ראה אז הכניא שאנשי אותם שלשת
 הסבטים ר"ל יהודה ושמעון ולי ויבא הם יבין בעמי יהודה
 ולכן זכר אותם בפרט ועל האר' הסבטים בכלל אמר כל
 המשפחות הנאמרות וגו' ואמר שיספורו האכסים בטני עבמם
 לפי שאן מספר האנשי' כמספ' השם' שהם בענם המקובלי'
 אפס' לפרש שיהיה כל המספר הזה על כנת המזבז ומנוה

הבאי' על הארץ כי יבכו בני ישראל ויפדו על כחם שגלו
 האויבים בכבש את הארץ ויהי ענין הפרשה שהיו אנשי
 אותו דור דקיקים וטובים עד שהכבש והקוטף שבהם יהיה
 כדור ולפי שהם ימותו במלממה לכן יתפללו בית דוד ויושבי
 ירושלים ויתמכנו לאלהים שינילם ויבכו ויפדו על מתיחם
 כי המספר ההוא ג"כ יהיה מכלל התמכוסים ואמנם אמרו
 ביום ההוא יהיה מקור כפתח לבית דוד ויושבי ירושלים
 ולכדה פירשאו המפרשי' כמשמעו וכן הוא דעת חז"ל שרומן
 לזה שיבאו מים חיים מירושלים ויהיה מקורו כפי' דוד ובארמון
 מלך המשיח ואז לא יצטרכו ללכת חוץ מהעיר להטבל למי
 קטאת שברי' מים חיים או ללדה זכה שברכה מים חיים
 לפי שלא יתיה כמו שהיה בימים הראשונים שלא היה מים חיים
 בחוץ לירושלים ויותר כבון ומתישב מה שזכרם ויזכר בעדכא
 ההוא יהי אולם או יבא יג' כמבוען דמין לבית דוד שהיה
 עבן המים רמו לתורה ולאמונות השלמות שיבא מבית דוד
 ומירושלים וכמ"ס כי מכון תנא תורה נדרב ה' מירושלים
 וכפי זה נראה לי לפרש לקטאת וללדה שיהיה הלמד' שמשא'
 בלאון תמורה וכבר זכרו המדקדקים השמוש הזה ללמד'
 והביאו מזה ויהי להם הלכה לאבן ותפטר היה להם לחמר
 באלו אמר שבמקום שהיה ירושלים לקטאת וללדה כדבר
 העמא בעולם כמ"ס טעא טעא ירושלים על כן ללדה היתה
 ירושלים ללדה ביניהם תהיה בזמן תשועתה מקור חיים
 חיים כפתח לטהר את העולם כלו בתורתה ולאמונותיה לפי
 שכיום ההוא אמר השם שיכרית את שמות העבדים מן הארץ
 ולא אמר זה על ישראל כי אם על האומות לכן שהאללים כרות
 יכרתו ויעלזו אל ה' ללמד תורה ולאמונות כדקיות ובוה
 האופן שהיה ירושלים מקור כפתח שכל משא' דעת וראת ה'
 לכל בני עולם ואמנם או וגם את הכניאים ואת רות העומא'
 אעביר מן הארץ ושאר הפסוקים שאמר בעבדי הכניאים
 המפרשי' פירשו אותם שיעבד הקב"ה מן הארץ כניאי' השקר
 שהיו במקד' ראשון ואת רות הטומאה שהו' יבד הכע' ופרש'
 ביום ההוא יבאו הכניאים עליהם ג"כ ואלמנן בהם פירשו
 למען יבאם שהו' כניאי' כי אמר לא ככ' א' אנשי אף עובד אדמ'
 או רועה מקנה ושאר אמרו כי אדם הקנני מעבדי שהקנני
 הוא מלאון מקנה ושאלת מה המכות שה' בין ידך ענינו
 מוכה שאיך ואמך הכין מפני שהיית מתכבד והוא משיב
 אינו כן אכל הוכתי בית מאהבי שהם המלמד' אופי לעבוד'
 האדמ' ולפי שלא הייתי חפצם כראוי קבצו פגעוני ופירשו
 מרכ עובדי על רועי ועל גבר עשיתי אם על עשו' שהסקירו
 חכ"ה על פאנו בגלות והו' דעת רב' ואם על כל מלך ממלכי
 הגוים שהו' הרועה את עמו לרע' הראש' והפירוש הזה
 כלו יא' חסן מדעת מאד אם הנבואה הו' היא לעתיד לבא
 לפי שאמר בנבואה ירושלים ובסתלקה מוכה השכינה לא
 התפארה אומה מהאומות שהיו בה כניאים ועל מה א"כ אמר
 יבואו הכניאים ולא יבאו עוד אדרת' שער ואך ככא זכריה
 בזמן ההוא בישול הכניאים שאינם בעולם אפי' צים קודם
 הגולה ומה לנו עם כניאי' מקדש ראשון שכבר ספו חמו מן
 בלתי' זה כשה' צ"ס כי איך יכסאו כניאי' השקר המפוסס

י"ג ב' ג' י"ג ו' ג' י"ג

משמיע ישועה

וגלוי לעין כל ואיך יאמר מי שהוא כביא מסורסם שהו' עובד
 אדמה ורועי באן ופי' הקב"ה הוא זר מאד גם אחר הוכתי בית
 מאהבי קצה מאד כי למה לא אחר אשר הבונו מאהבי וזכות
 רועי וגבר עמיתו לא על עשן ולא על חלק אחר ומפני זה
 בראה לי שלא אמרתי כי אם על כמות הדורש' שבאומת אדום
 שהם אומרים שחול עליהם בעת עבודתם רוח הקדש וכבר
 ידעת הנביא הוא מגזרת ריב שפטים גם בני שמעאל כמלאים
 היום אנשים מתקדשים ומטהרים מתבולדי' ואומרים שמדבר
 הסי' עמהם ועמים בעצמם פנע ומכורה ומה עכ"ל לסגף
 גופם להוריד השפע על אן ולא אחרי אירי אבתי' את שמות
 העבדי' מן הארץ אחר וגם את הנביאים וגם את רוח הטומאה
 איבדו מן הארץ שקרא בני אים כמות הדורשים האומר 'האל'
 עליה רוח הקדש בעת דרשות וגם על השמעלים המתכבאים
 ויתגודרו כמשפטם על כלם אמ' שלעתיד לבא כמו שיתבטלו
 העבדי' מן העולם כך יתבטלו כל הפגולים הלא מבין האומות
 עד שכאש' יבא אים מהם וידרוש כדרכו אביו ואמו הקדושים
 איו' יאמרו לא תחיה ודקרוהו באמרם שקר דכתיב בשם "ר"ל
 כל מה שהיית דורש מהאמונו והרעות האלויות הם שקר וכזב
 והענין שיהיה האמת האלו' כ"כ כלב בני אדם שלא יחמלו על
 בניהם כשידברו בשם אלים אחרים והם יוקיפו הם וימיתם
 על זה באמרם שקר דכתיב בשם "וכנגד קדו' השמעלים
 ופירושה אמר יבואו הנביאים אים ממינו' בהכבא אותן ולא
 ילכשו עוד אדרת' שער כי ענינם כלו הוא שהם מתבולדים
 ויודעים העתידות כנביאים אמנם כוונן הוא לא ילכשו עוד
 אדרת' שער בסגוף גופם למען כחש שכ"כ תתפרסם אמת
 אמונת הסי' שהם יבואו מדבריהם ומעשהם ולכן כל אדם וא'
 מהם יאמר לא כביא אבני כלומ' להכחיש את גופם ולקטנו כי
 תכלית המאונעים הלא כלו שיהיו כמאשי' ורוים להורות שענו
 בכום כפסם ומתלסם א מיקס תשוב אדם הקבני מעבורי אים
 עובד אדמ' אכבי והנכון בעי' שהוא יוכל להכחיש שהיה כביא
 כי איך יכחיש הדבר שהיה מסורסם וגלוי לכל אב' יאמר איני
 רוצה להיות עובד כביא שאז ודבר כזב הוא אב' איהו עובד
 אדמ' וא"ת למה סי'ת' כביא עד כה הנה הוא לפי שאל' הקבני
 ולקדמי הקבין הנה מעבורי ואני מתחרט ממנו וכאשר ישאוהו
 ויאמרו איו' מה המכות הלא בין ידך שהן מודות שאתה מכה
 עמך כדרך הפרושים המתגודדי' הוא ישיב אשר הוכתי בית
 מאהבי ורמז בזה לבתי האלילים שהם עובד ששם הסי' המקבל
 ה סוכין הם וקרא אותם האלוהות מאהבי כי בן קרא אותם
 הושע אלכה אחרי מאהבי וזה כלו כאל' מפרסם גבונו ומגלה
 מרפתו בקהל לחיותו מתחרט ממנו ואמנם או' מרע עורי על
 רועי ועל גבר עמיתי יש לי לפדשו באחד מנ' פנים הא' כפי
 דרך המפרשים שפירשו כי אדם הקבני מעבורי מגזרת מקנה
 שכל א'מאותם הנב אים והפרושי' יעשה עמנו רועה ולכ"ל
 בגדרו מרע עורי על רועי ר"ל עמו הרועה הזה שבראשו היה
 אומר שהוא היה גבר עמיתי קרוב אל' ודבק בו ועשה קורא
 עמנו רועה מרע יהיה עליו באופן שתפסוניה הנאן שהוא היה
 רועה כוונן קדושו וכבואתו ופרישותו והתכונן און' והשיבותי'
 ידי על הנוערי' שראו' ש פורשו כפי זה הדרך על כוונתי אדו'

שדורשים להם אמונתם וכזביהם והם עצמם נקראים אנשים
 בעיניהם להורות על עבותותם ושפלותם כי מפני שלא חסאו
 והתעללו את הרבי' בלימודם ודרכותיהם אמ' השם ישיב ידי
 ומכותיו עליה' והאופן הב' הוא שאם רועי על כביא השמעלי'
 שאומר' שאלמו השם בעולם לרעות את בני האדם כלם שהם
 באנו והאמר גבר עמיתי על ישיע הנכרי שפני מחשבת בני
 אדום הוא היה בן האל ענט מעמנו ולכן קראו גבר עמיתי
 כפי דכתיבם וכנה את אומת אדום בשם משחם שאמרנו בו
 שהיה גבר עמיתו של הסי' וכן כנה את אומת שמעאל בשם
 כביאם הרועה אותם ולפי שפלת בני שמעאל לא תהיה
 במלמדה העתידה כ"כ עבודה כמפלת בני אדום לפי
 שמהשמעאלים ימלטו רבים כיון שאמר ולאמתי מהם שליטים
 אל הגוים אבל מבני אדום אומר עובדיה ולא יהיה שרד לבית
 עשו כי "דבר לכן אחר כנגד אומת שמעאל הק' את הרועה
 ותפסוניה הנאן וכנגד בני אדום שהמעטו את ישראל אחר
 והשיבותי ידי על הנועריים ר"ל הממעטם את עמי ועל אל'
 ואלו אמר והיה בכל הארץ באש "פי' שכי' בה יכרתו ויגועו
 כלומר שכלל האומות אשר בכל הארץ שני שליטים מהם
 יכרתו ויגועו במלמדה ובדבר והשליטת ר"ל החלק השלישי
 מהם יותר בה ויראה שרוב הככרתיים והגוים יהיו מבני אדו'
 ורוב הנשאר' מבני שמעאל כפי מה שזכר דכתיב אשר הנביאי'
 וזכר שאותו החלק השלישי הנשאר יבכהו ויכרפהו השם
 בנרות ועבדים להסיר מקרבם האמונו' הכוזבו' שהיו מאמרים
 כמו שזכרתי את הכסף וכאמרים את הזהב להסיר ממנו כל
 סיג וכל מלודו ואמרי אותן בירוף ובשיבה לקבלו על עצמם
 האמונה האמתית וע"ז הוא יקרא בשמי וגו' ר"ל שקראו כלם
 בשם ה' והוא יתעל' יענה אותם בבככות שמים מעל ובכרבות
 תהום רוכצת שפת ערד שהקב"ה יסבסם לעמו להיותם מעשי'
 ידיו וקוראים בשמו והגוי הואו שהקב"ה הוא אלו' ולא
 יעבוד אלוה אחר והאופן הג' מהשליש הוא שאמר רועי וגבר
 עמיתי על מתיס בן יוסף ולפי שהיה במלמדת האומות כמו
 שאזכר למעלה לכן יסבן השם ברק מכבו על האומות לבקום
 כקמתו ועל זה אמ' מרע עורי על רועי ועל גבר עמיתי כאו'
 קורא השם את המרע ואת הנקמ' שתעורר על האויבי' כפספת
 משיש בן יוסף שהרגו שהיה רועה כאן השם והיה כפי בדתו
 ואלמוותו גבר עמיתו וכיון שהאומות הרגו את הרועה תבא
 מרע ה' ותכה את הרועה ר"ל כל רועה ורועה מהאומות
 ומלכיהם כי על הרגת רועה ישראל ירגו כל רועה
 מאויביהם ותפסוניה הנאן כי כמות הרועים כל העם אשר
 מתתיהם לא תהיה להם יקומה ואמרו והשיבותי ידי על
 הנועריים באל להגיד שיד השם ומכמו תבא כעצם וראשונ' על
 הינעריים והמזיקים מי כפי מה שעשו לישראל כן תבא
 עליהם כנה וזכות שמה הנכריים לכססה ועליו שמה גם כן שפי'
 הקדש שיעלו שמה הנכריים לכססה ועליו שמה גם כן שפי'
 שמעאל ללקחה להם ולהדיח את הנכריים ממנה ויהיו שמה
 גם כן ערתי בני ישראל לרועה שהם שלש כמות מהמונות
 אדום ושמעאל וישראל שמהם ככללים כל גווי הארבות לכן
 אומר והיה בכל הארץ ר"ל בכל ארץ ישראל ששם יתקבצו
 למלמדה

לאממה פי שמיס רוצה לומר שתי האומות יכרתו ויגונו
 ואמר יכרתו על בני ישראל שזכרת ממעלתם שהיה להם
 על הארץ והיה ועל בני אדום אמר יגונו שיכלו וימחו כלם
 במלחמה ובמגפה והג' יותר בם שהיא אומת ישראל שלישית
 בדרך אל השמים האחרות הם יותרו בארץ ויכרתו וכבר
 דרשו קול' במלמדנו והשלישית יותר בה על ישראל ואמרו
 שנקראו שלישית אם כבחינת שלם אבותיהם אברהם יצחק
 ועקב ואם להיקום בגאליה הגאולה שלישית ועל ישראל
 ענמו אמר והכתיף את השלשית באם שהיא רמו לגלו' שהיה
 עתיד לבא עליהם ואפשר לפרשו על הכרזת והרעו הענומות
 אשר יהיו בזמן קבוץ הגלויות שהם סכלי משם שעליהם
 אמר יוקל' וכרותי מכס המורדי' והפושעי' בי אחוה וכרפתים
 ככרופ את הכסף ובמקמים ככמון את הזהב עד שישל' טוב
 אל אלהיו וירכשו והיו אמרו הוא יקרא בשמי ואבי אעב' אותו
 אחרתי עמי הוא והוא יאמר אלהי הנה תפאלו בכבוד' הוא'
 ה' עיקרים ה' בקמת האומות העתידה להיות וכמ"ס הנה
 אנכי שם את ירושלים סף רעל לכל העמים וגו' ביום ההוא
 באם י' אכה כל סוס בפתחון ורוכבו בשגעון והו' העק' הוא'
 מעיקרי כבואות ישעיהו והכ' משועת ישראל וגאול' כמ"ס
 והושיע י' את אהלי יהודה כראשונה והוא העיק' הג' מעיקרי
 גבואות ישעיהו והג' שחשוב השכינה והכבואה לרושלים כמ"ס
 ביום ההוא יהיה מקור כפתח לבית דוד ואמ' הוא יקרא בשמי
 ואבי אענה וגו' והוא העיקר הש' מעיקרי כבואות ישעיהו והד'
 שילמדו עליהם מלך מבית דוד כמ"ס ובית דוד כלה' כמלאך
 י' לפניהם והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישעיהו והממתי
 שיקבלו האומות כלם אמונת הש' כמ"ס אכריש את שמות
 העובדי' מן הארץ ולא יזכרו עוד וגו' וגם את הכבוי' וגו' והוא
 העיקר ה"ב מעיקרי כבואות ישעיהו וכבר הוכחתי בעיקרים
 בהם מכבואות ישעיהו שהיעוד הש' לא יפרשם לא על בית
 שני ולא בדרך הנכרים על הדברים הנזכרים הכבואה הד'
 קמלה הנה יום בא לוי' וגו' עד סוף הפרק והאפרשים
 אמרו שהכבוא' הזאת היא על מלחמת גוג ומגוג כבכוא' יוקל'
 שכבא על זה ג' ואבי כבר הודעתך שכן הוא האמת שזיתין
 כאמת אבל אין ענין גוג ומגוג ש בא להלחם על ישראל כמו
 שחשבו מפרשינו אבל ענינה מה שזכרתי פעמי' רבות שהקב"ה
 יעיר את לב בני אדום לעלות על ירושלים לכסס' ושישתעוררו
 גוג ומגוג האוכבי' כירכתי' בפון וגם שאר האומות אשר במזר'
 לבא עליהם להקרימם ולהדיחם מן הארץ וענ' תהיה ביניהם
 המלחמה הענומה ולפי שמים המלחמה הזאת יתראו כפלאו'
 הקב"ה וילקם בגוים ההם במרד וכדב' ומן השמים ובאופני'
 רבים מתחלפים לכ"ה הנש' יום בא לה' כי אותו יום המלחמה
 יהיה יום ה' הגדול והמור' ואו' ומולק שלך בקרקך אין פיראז
 שחלקו הגוים שלל ירושלים בקרבה כמו שפרשו המפרשים
 אבל הוא יעוד טוב לישראל שהשלל שאללו אותם אומות העולם
 בשוכבות ירושלים ובגלות ג' יבא יום לה' ואז יזכו לקמת
 מאתם אותו שלל שאללו מהם ולחלקו ביניהם ולכ"ה וחולק
 שלך בקרקך שנקדכם יתחלק שלל האויבי' וכנסיהם שישאל
 יזכו בו וביאל' אך יהיה הדבר הזה באו' ואספתי את כל הגו'
 ההרים

א ירושלים למלחמה שלא אמר זה על גוג ומגוג בלבד כי אס'
 ג' על בני אדום ועל האשורים ובני ישראל ובכלל שתי כחות
 המלחמה ומעני' שזכר הכבוי' למעלה בכלל ענין אותה מלחמה'
 ולא זכר אס' בה תלבד ירושלים או אך יהיה עני' בה באותם
 מלחמה לכן באה לו הכבואה הזאת לבאר באותה מלחמה י'
 ערכים שלא כתבארו עד הנה הא' מ"ס וכלכדה העיר שהיא
 ירושלים וכנסו הבתי' שהיא מלשון י' כתן למשקה יעקב מלשון
 בזה ושלל ושיבא מני העיר בגולה ל' שיבאו מני העם אשר
 בירושלים בשבויים ויוכיזום האויבים מהעיר ל' אלהים אבל
 יתר העם לא יכרת מן העיר ולא ילך באותה שבי' והנה
 הזאת תהיה לכרך וללכך את ישראל וכפי מה שזכרו הכבואות
 בני אדום שיעלו ראשון לכבוש ירושלים הם אשר ילכדו העיר
 ואסו הבתי' וישכחון את הנשים וישבו מני העיר וכפי הכרחה
 הנה ישאר בעיר יתר העם לא להתמוקם על אויביהם אלא
 שיבאו עליהם בני המזרח ובני הצפון ולכן יקדלו בני אדום
 מלשבות עוד ויבאו להלחם עם אויביהם או אהא' יעיר את
 רומם להסתפק עם מני הגול' באופן שתר העם ישאלו בעי'
 ובהיות בני אדום בהמלחמה הזאת יבא ה' ואלחם בהם כיום
 הלחמו ביום קרב והוא מלחמת י' סוף שאמר שם מהה' ה'
 ילחם לכם וגומר כן בעת ההיא ילחם השם להם באויביהם
 וההודעה הכ' היא לפי שיקרא לירושל' ולמיון קבאה גדול' לכן
 שהיה המלחמה' והקמה על פני ירושל' ואז ועיניו רגלו' ביום
 ההוא על הר הזיתים וגו' ורגלו' כבר פי' הרב המורה שהוא
 סבותו כלו' שיתראו הם גבורותיו וכווראותיו וכן תרגמו יועזר
 ויגבלי' גבורותיה לפי שהיה שמה סוף המלחמה והקמה
 ולכ"ה ונבקעו הר הזיתים מחביו' מוצאה וימה גיא גדולה מאד
 ל' שיבקעו הר מניו לכך מוזכר ומניו לכך מערב שהוא ימה
 ויהיה גיא גדולה מאד וכן ימש' ויסור מניו ההר כפוכה ומניו
 נגבה והמאמ' הוא אס' הוא כפי פשוטו וכן ישעיה' אותו הקב"ה
 בדרך כס' יהיה פלא גדול שיעתק ההרים אשר העבס באפני'
 אבל היותר כסון בעיני הוא שהדבור הזה כלו הוא המצוי'
 והמשל' בו שפתי' שהיה המלחמה כי להר הזיתים שהיו ל' לך
 אשר בני אדום ומזר' אשר בני ישמעאל הלוחמים או באו ועל
 התחלקם מערבה מול מערבה אמר שם סקע הר הזיתים כלות'
 שהיו בכך אחד ממנו הנכרים וכבר אמר הישמעאלים וכבר
 ידעת שירושלים הרים סביב לה ובה ות המלחמה בגיא יהיו
 כת האויבי' כבר מזר' אחד והכת האחרת המנגדת כבר מזר'
 אשר וזהו הזכרון בבקיעת הר הזיתים ושמוש' מני ההר לא
 שבו יעקב ממקומו כי לא יהיה צורך ולא תועלת כנס ההוא
 אס' היה כפי פשוטי הכתובים לא אס' באמר שהאומות כרוב
 המוכיחים במלחמה ימושו ההרים לכורך המלחמה לעשותם
 מיאזר ומנו' ש תפאל עוד אחרי זה וכעבור שתהיה המלחמה
 בגיא אשר וכנסתם גיא ירי' כי יגיע גיא הרים אל אבל ל' לך
 שיכוסו כראות' מכת המרד וההרג והאברך מהגיא אשר תהיה
 בו המלחמה וההריגה אל ההרים אשר סביב לה והנה קראש'
 הרי לפי שהם סביבות ירושלים שהיא עיר ה' והם ג' הרדיאל'
 וביאר למה יכוסו מהג' אל ההרים באו' כי יגיע גיא הרים ל'
 אבל והוא לרעת' מקרא מקורם כלא יאמר כי יגיע הגיא אל
 ההרים

ההרים שלחיות הגוי קרוב להרים יוספו אליהם להצב הם
 לבהם ויהיה אכל בקמך ושם כמו אכל כמגול וכי שהכל
 הוא עבך האכלות והקירבה ואמר שיכוסו כמכוסה ובמספון
 כמו שנסו מפני רעש הארץ שהי' בימי עזיהו שרעשה הארץ
 זיכרו פן תבלעם האדמה וככוו ונסתם חודר ל שחל שיכוסו
 מפחד האויבים ומפני כובד מלמיה ובהיותם באותה כרה
 ובוקה יפתח יי' להם את אוזניו הטוב להבילם והוא
 אמרו ובא ה' אלהי וכל קדושים עמך רובה לומר
 שיבא השם וכל קדיש עליוכין בעזרת ירושלם כי ככו
 עמך חודר לירושלם אחר זכר או לישראל כי כן אמר ומולך
 שלך בקדשך ואמרו כל קדושי' הוא כמו וכל קדושים ויחסר
 ואי' התוספת כמו ראובן שמעון לוי והכוב' בלה שמשמ' לחמו
 באויבי' והכרי' העלויים לא יליבו ולא יפעו על אומותיהם
 ויעמדו נדרם ומרון אף יי' שהכרו במשמיהם ויוכזן תרגם
 וכל קדושים עמך כמו עמו סוחר לשי' והעבין אסד ולפי שהי'
 ההוא יהיה יום כרה ותוספת לאומות ובקמה גדולה
 לישראל ומתוך תוקף כח המלמיה לא ירגשו בשמחת
 הנקמה עד סופה לכל' ממשל זה והיה יום ההוא לא יהיה
 אור יקרות וקפאון כל' שלא יהיה אור היום ההוא כהיר הוא
 בשקטם שהוא אור יקרות כמו ורמ' יק' הולך ולא אור קפאון
 כקפה ועב כדמות השך והנמשל בזה שכוו שבוים המעונן
 לא נברל האור מן השך כן ביום המלמיה ההיא מפני הנכה
 לא ירגשו בשמחת הנקמה מפחד האויבי' וכבר ביאר זה באו'
 עוד והיה יום אסד הוא ידוע ליי' לא יום ולא לילה כלו' שבוים
 ההוא יהיה כעני' כל אדם כ"כ מהבקה והתמיהו שלא
 יהיה אכלם יום גמור ולא לילה גמורה לפי שמשכו הכואות
 בארבות מרוב הנכה והכוכן בעי' שהיעוד הזה הוא כפשוטו
 שהיה היום ההוא כ"כ מעונן שלא יהיה בו אור יקרות ויהיה
 לא יום ולילה לפי שדרשאו אלוה ממעל בגשם שוטף אז
 גפנית ורזם ולעפות ומפני כן יהיה היום אפל ומעונן ועליו
 יתפע עליו כהרה וההודעה הג' היא או' והיה לעת ערב יהיה
 אור כל' שלעת הערב והשך והוא משל לתוקף הכרה או
 יהיה אור ההבלה האלהית שיבא יי' וכלשם בגוים והעבין כלו'
 שבהיותם בתכלית הכרה עליהם זרמ' בגאולתו והעם
 ההולכים בהשך השביה ההיא יראו אור גדול ואמנם אף
 יהיה זה השכל זרמ' עליו שבו אדם ילכו העיר ירושלם
 וכסו הבתי' והנשים שמכבה ויבא מני' הער' בגולה וכשיבא
 בני' יקמעהל עליהם ומנימום יתכוס לטכס ימלעו בני' יבא
 מידיהם זלמנו כשביהם וישארו בני' מוכין והוא אור יי' אחר
 ירמ' על הם גם אסד לפתחו על פי פשוטו שלעת הערב
 ביום ההו' תמדת אור כהיר והוא בהשך הטבעי שלעת הערב
 תמיל השכה ואז יהיה הדבר בהשך כדרך כס' בהשלים
 הקב"ה מלמיתו זרמ' על הארץ שמש דקה ומכפת בככסיה
 וההודעה הג' היא או' והיה ביום ההו' יבאו מים מירושלם
 וגו' והיעוד הזה כבר בא בכואות יול' ש' ומעין מבית יי' יבא
 וג"כ בדברי יסוקל והנה מים מפכסם וכאמר שם והיה לבמל
 גדול ובדברי הכבי' ההו' זכרי' ענמו ביום ההוא יהיה מקור
 צפת לבית דוד זלונב' ירושל' והיעוד הזה כלו' אס' יפור' כפי'

האומר יהיה ענינו שכוו אמרין תבא תורה ודבר יי' מירושלם
 כן כד' אה יבבא יי' שנקבד ירושלם שלא היו מים מים מעולם
 הנה בזמן הגאולה יבאו מים מים מירושלם כדרך כס' ומעין
 מבית יי' כל' כי שם יהיה מקור ועין המים ההם והיו המים
 המתוקים כמו המים העלויים שכלם יבאו מירושלם ולכל' אל
 חכמים אל הים הקדמוני ההוא הים המזרחי ומניים אל הים
 האמרון ההוא ים האערבי והיו מימין לארמים עד שבקץ
 ובחורף יהיה כי עס היות שמי הקץ הם מים יי' ויכסו ומי
 החורף הם קרים וקפאים ומפני שמי הסכות הלא יחסרו
 הנכרות הנה המים הובאים מירושלם לא יחסרו ולא יעדרו
 באחד מהזמנים ההם ואם יפוצה היעוד הזה על דרך השכל
 יהיה ענינו שיבא מירושלם למוד האומות התורה והאמונה
 להשתת כל בני' עולם וסם המבשלים למים ולכל' שכלו אל
 הים הקדמוני ואל הים האמרון וידוע שכל המבשלים הולכים
 אל הים אבל זה ירמוז שמציון תבא תורה לכל האומות המזרח
 ומערב וההודעה ההו' שיקבלו האומות כלם אומות הים'
 ואלהותו כי כראות הגו' הבשלים על ירושל' מעשה יי' כי כורא
 הוא אחר יעשה עס עמו ומסוריו יכירו וידעו כי הוא המולך
 על כל הארץ כל' שלא תפוסה מלכותו בלבד על ישראל כי
 ג"כ על כל הארץ ועל כל גוים ולפי' שזעמים בלב יתכוו
 לעבדו שסם אסד לכן יהיה יי' אס' שבעני' העבודה שלא יעברו
 בלתי ליי' לבדו ויהיה שמו אסד שסם אלהים אחרים לא יזכרו
 ולא ישמע על פיהם והראשית כס' שכוו שכוו אסד רזי' לשם
 המפורסם שהוא שמו המיוחד שלא ישתק בו אסד וההודעה
 הו' הוא אף יעוד יסוב כל הארץ בערבה וגו' והיעוד הזה אס'
 ג"כ שיפוצה על פי' פשוטו שגם היות ירושלם הרים סביב לה
 הנה אז תהיה כל הארץ מיסור בערבה ומימנו ההרים אולי
 שהאומות בני' רכוס ישימו ההרים למיסור לפי שיתרכו לו
 לעבין המלמיה כדי שתבא כמיו' או' שיהיה הדבר כדרך כס'
 שיעשה השם לכבוד ירושלם וכאשר ההרים אסד סביבותיהם
 יהיו כמקום וכמס' יראה גבהות ירושלם על כל הארץ וכמס'
 ישעיהו יהיה הר' בית יי' כס' כראש ההר' וכאז יעבדותו זל'
 כארץ יקוב כל הארץ בערב' רובה לומר' שימור להיות כל הארץ
 וההרים אסד סביב ירושלם בערבה שהיא ארץ מיסור ומבול
 לרמוז כי משם ימל המיסור לבד דרכו וכנגד ירושלם ובהו
 האופן תרום ותשכ תפתי' עיר ירושלם ותהיה גבוהה על כל
 הארץ ועס היות שתשכ תפתי' וכמקום' הנה תתרכב ותאריך
 מאלד וע'אל לשער בנימין עד מקום שער הכלאון עד שער
 הפני' ומתגדל מנכאל עד יקבי' המלך שהיקבים ההם היו מוק'
 לירושלם וכבר זכר ירמיהו הכבי' התרפפות ירושלם זה זרמ'
 וכבר שער הסנה ויגדל מנכאל ואסד לומר עוד שהיעוד הזה
 הוא ג"כ כדרך משל שההרים אסד סביב לירושלם היו שכמות
 הרעים בכל ומכרים אסור וכמו עמון ומואב ואשר המלכות
 אמנם לעתיד לבא יתמו סוף מן הארץ ובמסו ההרים הרעים
 ההם וראמה ירושלם וישנה תפתי' כלו' שתהיה בשלום ולא
 תפחד מהם ועל זה אמר' שבו בה ומרס לא יהיה עוד וישכה
 ירושלם לבטח כל' שלא תבא עוד למורכן וגלות ככראשונה
 זל' שלהו כיון ד' ע"ס באמרו ירושלם הרים סביב לה יי'

סביב לעמו ר"ל ששם היות לירושלם הרים סביב לה שהם
 האויב' הנכר' ס' אותה הנה הש' הוא יהיה סביב לעמו להגבילו
 מירדס והזדעק' הו' באו' וזאת תהיה המגפה אשר יגוף' י'
 וגו' ר"ל שכל הגוים אשר יבאו לכבש על ירושלם שהם הנכרי'
 בני אדום וגם מיתר העמים הבאים להלמם כס תהיה כס
 מגפת השם כאופן כפלא והו' המק' כשרו והו' עימד על רגליו
 ר"ל שיפלו אנביהם ויחמסו כרזין כמרץ צוכים על מטוס
 בהיותם הולכים על רגליהם שלא יוכלו לראות ולא לדבר
 ולאכול מתוך מולי וכן ימקו עיניהם כמוריהם ולאוסת תמק
 בפיה' ומלבד זה תהיה מהומת י"רבה בהם שלא יכיר האדם
 את אוהבו מאויבו ולכן כאשר ימוק א' ש' בית רעהו לעזרו
 ולסערו ימסכהו כלאו' אויבו ויאלץ ידו להכותו והו' אמרו
 ועלתה ידו על יד רעהו וכבר נבא ישעיהו על המכות האלה
 אשר יבאו על דרך הפלא בגו' ההם באמרו ושמתי בהם ארז
 ושלמתי מהם פלטים ואין ספק שאמרו' האש אשר יסיה בהם
 ולכל בני ישראל יהיה אור יב' או כל האומות לשיכרו וידעו כי
 יד' י' עשתה זאת וז' או דבר טבעי ולא מקרי ולכן יאמרו
 אבוקה מפני' שאל' כי י' בלמם להם יומפני זה יבאו לקבל
 אמונת אלהותו את' וההודעה ה' באמרו וגם יהודה תלמם
 בירושלם ואין פירושו שכי יהודה יבאו עם הגוים להלמ' על
 ירושלם כמו שפירשו המפרשים אבל ענינו שגם בני יהודה
 היושבים בירושלם ילמ' עם הנכרי' כי בראותם בני ישעיהו
 מביס והורגים כבני אדו' יבאו הם ג"כ מירושל' וילמ'ו בהם
 או שתהיה ב"ת בירושל' כמו עם כלא אמר וגם יהוד' וירושלם
 תלמ' ואמרו ואסוף מיל כל הגו' סביב עמכו שיאסף ויקרב
 לירושל' ע"י בני יהודה אכר מיל כל הגו' ה'אומות' אלה כלא זהב
 וכסף ובגדים לבוב מאד והו' מה שזכר למעלה ותליך שלך
 בקרבך כי ימיימו האומות לו לאו וישל' כל שללם כי רב הו'
 לשרא הכשאר בקרבך הארץ ומפני שזכר שישללו ויבאו מיל כל
 הגוים ופרט בזה זהב וכסף ובגדים הונרך לתת סנה למה
 לא ישללו ג"כ הסוס הסרד הגמל והחמור וכל הבשמה אשר
 יהיה במחנות ההמה ולכן אייר שתהיה בבהמות ג"כ המגפה
 אשר תהיה באויבים ולכן לא יקמום בשלל וכבזה ומהו תדע
 למה לא סוץ הפסוק הוה מנגפת הסוס והשתמות למגפת
 העמים ש' כר למעלה ההו' לפי שזכר כאן לשבדילו מעבין
 השלל הבהו וההודעה ה' באו' וה' כל הכותר מכל הגוים
 וגו' ר"ל שאומם הגוים אשר יאצרו מהלמ' זה ה' יאצרו אל
 השם בכל לבב' כי מתוך הפלאו אשר יבאו יכירו וידעו שהו'
 מלך על כל הארץ ולכן יעלו מדי שנה בשנה לירושלם מקום
 המשפט והפלאו' שראו להשתמות לילך' ו' בבאות כמה סבות
 לפי שבאותו זמן תה' אות' מלמ' והעם אשר לא יעלה לירושל'
 מכל משפחות' הארץ להשתמות למלך' י' בבאות יהיה עבש
 שלא עליהם יהיה הגשם כלומר שלא ירד מטר בארצם והיה
 מיוחד אליהם העווש' הוה לפי שבמג' נדונים על המים גם
 שהמטר הוא אות על השבט' העל' ו' והנה כאן היות שכינת
 הש' בענינו היו הגשמי' בא' בהשגחתו על ארצו ולא עשה כן
 לכל גו' שהיו גשמיים כפי הסדור הטבעי' וכמ"ס רמז לזה
 הקוץ מטר על פני ארץ ואולם מים על פני חובות שעל פני

ארץ שהיא ארץ ישראל היו הקב"ה כפי השגחתו בנות מטר
 אמנם על פני חובות שהם שאר העמים היה אולם להם מטר
 ע"י א' טבעי ולכן אמר בהם ואולם מים לא בנות אמנם בנות
 הגשמה שהיו כלם עם י' בקבלת' אמונתו יהיו גשמיים ע"י
 השגחה' הפרטית ולכן תלה עבין הגשם שלהם בעולתם למוג
 בירושלם להשתמות ולזבוח ל' בבאות ולפי שהמכריים אינם
 בריכי' למטר לפי שכל לום עולה ומשקה את ארצם לכ"י ואם
 מתשפות מכרי' לא תעלה ולא באה ולא עליה תהיה המגפה
 וגו' ופירשו כפי המפרשים שאם משפחת מכריים לא תעלה
 ולא באה ולא עליהם כלומר שלא עליהם יהיה הגשם אכר
 לפי שא' גם רגליים ס' רד עליהם מטר במכריים הנה אז תהיה
 עליהם המגפה אשר יגוף השם את כל הגוים ר"ל אשר נבאו
 על ירושלם כמ"ס למעלה המק' כשרו גו' והנה תהיה המגפה
 הזאת למכרי' בעבו אשר לא יעלו למוג את מג הסכות ופירשו
 זאת תהיה משאת מכרי' ומשאת כל הגו' היא שלא ירד עליהם
 המטר כמו שזכר' והיה פי' משאת עובש כלא' עובש המשאת
 וכן כי לא שלם עון האמורי עד הנה ולפי דעת' יאמר בכתי'
 עיקר הפי' הוה ולכן כ"ל שיות' ככון לפי שמשפטי שהקב"ה ילמם
 באומות האויבים באותו זמן בשני אופנים הא' במגפה אשר
 יגוף אותם והב' ביה שימטר עליהם מן השמים אש וגפריית
 ורוח זלעפות כמו שא' ביומקאל על זה וכשפטי' אתו כדבר
 וברם וגשם שופך לכן גזרה שכתמו שכל הגוים אשר לא יעלו
 להשתמות לפני בירושלם מדי' שנה בשנה בנות מהש' שהיתה
 בו המלחמה הריא שהו' מג הסכות יעבשו בש' ה'אבות הקן
 ר"ל מהמגפה לזכרון המגפה שהיתה ביום המלחמה ולהעדרם
 הגשם לזכרון הגשם המזיק שירד עליהם בה ולכ"י אשר
 לא יעלה משאת משפחות הארץ שלא עליה' יהיה הגשם ואמרו
 ולא על הם באה מושפך על העבין הראשון מהמגפה שזכר'
 ליעלה כלא אמר ומלבד המגפה עוד לא יהיה עליהם הגשם
 אמנם אם משפחת מכריים לא תעלה ולא באה עם היות שלא
 יוספו הם להעדר הגשם האם לא תפא' המכה האחרת יריא
 המגפ' לכא' עליהם והיה א"כ אמרו ולא עליה' תהיה המגפה
 כאמר בתמיהה כאלו אמר וכי הלא תהיה עליהם המגפה
 אשר יגוף' י' את כל הגו' שלא יעלו למוג את מג הסכות כל
 באות תהיה עליהם לפי שזאת תהיה משאת מכרי' ומשאת כל
 הגוים אשר לא יעלו למוג את מג הסכות ר"ל המגפה שת' ה'
 משאת כוללת' ומשאת לכל האומות מ' בד' העדר הגשם
 ו' ההודעה ה' היא באו' ביום ההוא יהיה כל מכלו' הם ס' קד'
 ל' ופירשו אנלי' שתה' הקדושה והכנעת' האומות כל כך
 לפני השם שלא לבד האכזים בפניהם יקראו כשם ה' אקל'
 גם על מבלות' הסוס שהם הקשקשים שגול' כצוארי האוסים
 בעולתם לירושלם למוג את מג הסכות קדש ל' להגיד
 שהם מהחוגגים העולים בית' י' כי יהיה זה בעיניהם לכבוד
 ולתפארת' ושהיו כ"כ העולים שמה עד שיהיו הסיועו בבית
 י' רבים מאד כמזוקי' לפני המזבח אורקים בהם את הדם
 כי להיות לאומי' רבים באים למוג את מג הסכות' רכבו' הובמ'
 והסירות בבית המקדש ולפי שלא יספיקו להם הסירות' שבבית
 המקדש תהיה כל ירושלם למקדש ולכן כל מיר בירושלם

וכי יהודה

וכל אה וסנה ראשונים צעול אכל אינו משגיח ואינו עושה
 חסד משפט ונדקא בארץ ולכן לא אמרו איה האלה אלא איה
 לאי המשפט לפי שעבין המשפט וההשגחה היו ממשיכים
 לא מביאות סנה ראשונה ולכן היו אומרים איה לאי המשפט
 כי מלת איה באמר על מה שזכרו כמו ויבוע אדם וזו ואמב'
 אמרו הכני שולם מלאכה ופנה דרך לפני וגו' הוא משופת השמי
 על דבריהם כלומר אם תקראו משפט המשפט בעולם הזה
 הנה יגיע זמן שכל ולא תמסכו בו וזוהו הודיעם ששלט
 מלאכה לבער את הרשעים והוא ופנה דרך לפני שיעשה באופן
 שיכירו וידעו כל יושבי עמל שזהו דרך ה' ופתחו יבא חלי
 היכלו הארון אשר אתם מקבצים כל הארון אשר את מקבצים
 לאי המשפט פתחו כאלה תמסכו יבא והעבין שגניע השגחה
 ומשפטו ומלאך הכבדים שהוא הבוקס בקם כבדים ומעש את
 הרשעים העובדים על כרת המור אשר אתם מסכים ומקבצים
 משפטו הנה כה את ה' כבאות ואמ' הנה כה שהיא עבר במקו'
 עמיד וכל אמר הנה יבא ויגיע זמן כדורו והו' בקבוץ הגל ו'
 ש תמו מטא' מן הארץ וכל עולה קפנה פיה אכל מן מכלכל
 את יום כואו כל מן יסכול את יום כואו ומי העוה כה' ארומו
 שאז יכנו הכרות והוא יבא מן הארץ את הקבצים מן הכסף
 כן יכלו הרשעים מן הטובים ויכלו הרשעים אשרו הטובים
 והישרים בלתיים וכן הוא יהיה כבדות המכבד את הכבוד
 שיעביר ממנו כל בן וכל שומא' כך הוא יעבר את הרשעה
 מן הארץ ואמרן וישב מן הארץ ומתוך כסף יבא' שמי' שיעבר
 את הארומות ישב כשופט לנרף ולעזר את הכסף שהוא מלא
 לישראל וגם כפרע לבני לוי שסם כהני ה' יעזר ויזקק אותם
 ומפשיהם כוהן וככסף המזוקק באופן שמש ואלך יהיו
 מגישי מנחה לה' בנדקא כלומר באופן ראוי ונדקא כמו
 שהיו כהני הדור ההוא שסם היו אשמי כפעל העבודת כמ"ג
 למעלה ועתה איכס המנוה הוא הכהני ואמ' מידכס היתה
 זאת היא משכ סכים אמנם בזמן ההוא לא היה כן אלא
 שרפרו ויתברכו ויתלככו כהני ה' וכביאו כשירותם ועבודתם
 ואז תעבר לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכבאים וגו'
 כל כשכנה שלמה את הבית וזכר יהודה וירושלם כלכל כי
 הם בית המקדש מקום המשם ושלא תהיה קדוש בית המקדש
 יהודה וירושלם משגלי המשם ושלא תהיה קדוש בית המקדש
 העת דה כמו שהיה בבית שני מסבו בו ה' דברי המקודשים
 כי הנה בגאולה העתידה תהיה קדושת בית ה' כימי עולם
 וכשנים קדמוניות ואיכס מהו המלאך הזה אשר שלם המשם
 לעשות משפט ונדקא בארץ שעליו אמר ומי מכלכל את יום
 כואו וישב מן הארץ וגו' הנה המשפט' אמרו שהו' מלאך המשם
 כי מלאך ה' נבחרו ב' עשו ונדקתו ולפי ששעני אומרו הדור
 ה' וזו יבא איה לאי המשפט כל ה' ומשם בו לכן אמר בא
 יבא המשפט ואיכס תבעטו בו כי מסבי שתהיה ביאת המשפט
 ועת הגאולה מגיעים בהמשך הדעת לפי שלא ידע אדם זמנו
 לכל' ופתחו יבא ואפסכ לפני לפני טלח מלכא על תמי'
 הממים שיעשה המשם ושלם לפניו אליהו הכהני כמו שכתב
 אמר זה ושמי' ופתחו יבא היכלו הארון אשר אתם מקבצים
 על מלאך המשפט שכה יעדס בכ' עליאות סמיית הממים וקבוצ
 סגליות

ויהודה יהיה קדם לבשל בהם וכפי שלמים וכבואו הגוים
 הסוגנים יקמו מהם וכשלו בהם ולא יהיה כבעמי עוד בבית
 ה' שפירשו סוחר משון כבעמיה והעבין שהיה המתברכי'
 בעם כל לא יטרכו לסוחרים שומכרו בבית ה' הדברים
 וה' יוסף קממי פירשו על הנכעונים שלא יהיו קוטבי עמי'
 וזואב מים לבית המקדש לפי שמגדולי הגוי' יתנדכו לעבוד
 את ההבני' ובעל זה אה' שפירשו וגם מהם אקם לכהני' ללוי'
 כל' שיקם מהם לעבוד את הלויים ואת ההבני' בבית המקדש
 הנה התכארו בכבואה האת ועיקרי הא' קמ' האומות כמ"ג
 הנה זס כל לה' וגו' ואמ' וזאת יהיה היגפה אשר יבוא ה' וגו'
 והו' העיקר הא' מעיקרי כבואה ישעיהו הכ' תפועת ישראל
 וגאולת' וכי' ויהי לעת יום אור והוא העיקר הג' מעיקרי
 כבואה ישעיהו הג' שדורה הגאולה העתידה לגאולת מנרים
 וכמ"ג ויבא ה' וכלכס בגוים ההם כיום ולממו כיום קרב
 והוא העיקר הד' מעיקרי כבואה ישעיהו הד' שיש עת קבוע
 לגאולה דוע וכגור לפני ית וכמ"ג וה' ה' ו' אהד הוא יוד'
 לה' והוא העיקר הששי מעיקרי כבואה ישעיהו ה' מירושלם
 השכיפה והכבואה לישראל ומכיון תנא תורה ודבר ה' מירושלם
 וכמ"ג יבאו מים חיים מירושלם וגו' והוא העיקר הח' מעיקרי
 כבואה ישעיהו הששי שלא יסוכו עוד לגלות וכמ"ג וישכר בה
 וקדם לא יהיה עוד ויסכה ירושלם לכסח והוא העיקר הי'
 מעיקרי כבואה ישעיהו הו' שכלו האומות אמונת הש' כמ"ג
 והו' ה' למלאך על כל הארץ כיום הוא יהיה ה' אהד ושמו
 אה' והוא העיקר הי"ב מעיקרי כבואה ישעיהו וככר הוכמתי
 כעיקרים ההם מכבואה ישעיהו שהיעודי' לאה לא תתקיימו
 בבית שני וזאי אפסכ לפרסם כדרך הכנרים בדכני' הרומני'
 כי אם כשי פשוטם ולכן יומייב יתקיימו לימות המשיח
המבשר טוב העו' הוא מלאכי הכביא כבואה
 האמורה תמ' זה הובעת' ה' בדרככם עד
 סוף הספר ועבין הכבואה הו' שאלתי שהוכים הכביא
 הוא את בני דורו על מעשיהם הרעים אם כעבודת
 בית המקדש שהיו מגישים על מזבחו ית' להם מואל ובעלי
 מומין ואם בעבין הנשים הנכריות שהיו לוקחים להם כמ"ג
 כי מלא יהודה את קדש ה' אשר אהב ובעל כה אל ככר כז'
 אמרי זה להוכיחם על דבריהם ואמונתם שהיו יותר רעים
 ממעשיהם ועל זה אמר ה' הובעתם ה' בדרככם כל' שהיו
 מייססים לו היגיעה והלאות והעדר היכולת וזכר משפטם
 שלא היו מתודים עובתם כי מודה ועוזב יקום אכל היו
 מכזרים ואומרים כמה הוגענו וזהו על דרך הכני' כשפט
 אוקר על אמרן לא הטא' ולכן פירס הכביא דבריהם שהיו
 אומרים כל עושה רע טוב כעני' ה' ובהם הוא ספק אז היה
 אלהי המשפט כלומר שהיו עושים מלוקה אחת ואומרים לא
 ימלט הדבר כדוע הסדור הכמול על דברת בני האל' שהרשע
 יבחר את הנדק' לה' ה' הקב' יודע ומשגיח כסדור הוא יתמי'ב
 יודע ומשגיח בו ואם הוא יודע ומשגיח כסדור הוא יתמי'ב
 אכל עושה רע טוב כעני' ה' ובהם הוא ספק ולכן הגלמו
 הרשעים כמעשה ואם אין זה כן יתמי'ב שאינו יודע ולא
 משגיח ושעוה' את הארץ והוא אמרו אז היה אלהי המשפט

תגלות ולפי שהתקיימת האמת ידונו בני אדם לה לפי עולם
 ואלה למדנות לריאון עולם וכן בקבון הגלות יבכר השם
 הפושע והמורד ובחרב ימותו כל מטאי עמו לכן אשר שזכר
 שביהם איזר על כל אדם ואדם מהם ומלאך הכרית אשר אדם
 הפנים הנה בא כ"ל הנה יבא וזו מדעו כי ים אלהים אופטים
 בארץ ועל ילך המסחם כפגע אחר ומי מכלכל את יום בואו
 שהיו יום המלחמה הענומה וזמן חבלי משיח ועל אליהו
 הנבא אשר יבא בתחלת תמיית המתים אשר ומי העומד
 בהאזינו לפי שכאשר יקומו בני התחייה ינהלו בני האדמה
 מי ומי העומד באותו האופן התבטל וזכר מה שעשה כל
 אחד מהם באחריו וישב מדרך ומעזר כסף וגו' ויעדם שכל
 אחד מהדרכים האלה יקריב השם אדם למשפט אם בעולם
 הזה לא ים ולא בעולם התחייה לקיים בה מאומה שיתו ולא
 קבלו ענשם בעולם הזה ועל כלם אמה וקראתי אליהם למשפט
 והייתי עד ממהר כ"ל איזר לעד כי אני עד ולא יתאמר
 משפט ודין אבל יהיה ממהר לבא במשפטים ובמאפסים
 ובכאשר לסקר ובעושים שכל שכיר אמה ויתום ומטי גר
 ר"ל משם משפט הגר ולא יראו כלומר שהם עושים כל
 הרעות הלה וכלתי יראים משפטו ועונשי והתכונן שזכר
 העושות האלה ולא זכר ע"ל לפי שכרתי שני בימי הכניא הזה
 לא כמכאף ע"ל כי אם אר העושות ונתן משפט כולל בענין
 רוע הקדור הכינא ברעות הנדיקים וטובות הרשעים באחריו
 כי אב ו' לא נתיי ואתם בני יעקב לא כליתם כלומר אתם
 ארצם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ אז אה
 אלהי המשפט כאלו אביתי עמי ממה שהייתי בראשונה כמ"ס
 דוד כ לא אספן רגע אמה רעו ארץ הדב"כ כי אני ה' לא
 שנית לה ות עושה רע טוב בעיני ולחפון בני ואמנם למה
 שאמרתי אלה אלהי המשפט אם אתם כליתם בעולם הזה
 וכפרם בגוף וכפם בגוים הקטן' ככפשות היה מקו' לטענתם
 אבל אין הרבר כן כי את בני יעקב לא כליתם וכפשתם בארץ
 ולכן אם אין המשפט בעולם הזה הנה יש משפט ודין בגיהנם
 ולא הטי' הזה כשה מתקרבם וד"ג גם כן והר"ק פ' כי אני
 ה' לא שנית דברי בעודי אשר דברתי עליכם לנביאים וגם
 אתם בני יעקב לא כליתם כמו שכלו אשר האומות שלא באר
 להם זכר וסע וכלו מהיות גוי אבל אתם לא כליתם כי לעולם
 תהו מיוחדים להכנתו ומשפטו וכן דרשו רבותינו לא שנית
 לא הכיתי לאומה ובניתי בה לפי שבמכה אחת הייתי מכלה
 אותה אבל אתם העמדתי אחרי פורעניות הרבה ומני כליתם
 ואתם אינכם כליתם והנה ואתם בני יעקב לא כליתם והענין
 לא כליתם והענין כלו שיהיה לאומת ישראל שתי נכח את אחד
 במין והוא לכללות האומה שלא תכלה בתוקף הגלות אבל
 תהיה נכמית ככנמיות לטיה וכמ"ס ישעיהו כן יעמוד וכעכס
 נאמנם והכנמיות הנ' הוא בלי שיש האשדות כפס כל אחד
 משאל אחד המות ויש לי עוד בזה פירוט שלישי והוא שאמר
 כמש"ב על מה שאמר אה אלהי המשפט אני ה' לא שנית
 ר"ל שאמר הייתי אלהי המשפט ואהיה אבל כמו שאני לא
 קבלתי סגוי מהיותי אלהי המשפט כי אתם בני יעקב לא כליתם
 מהיותכם רעים ומטאים ולכן ביאר מה היה התבונה אשר לא

כלו מוכה באמרו למימי אבותיכם סתם מוקי ולא אמרם
 כלומר מזמן קדום מימי אבותיכם היפה זאת לכם ספרתם
 מקמי והם מכות עשה ולא אמרת מכות לא תעשה כי השמיר'
 על מכות לא תעשה תאמר כמו שאמרו כל מקום שזכר
 האמר כן ואל איזר אלף לא תעשה ולפי שהתחלתם בפעם
 התחלתו אני לתת על כס כרה וזקף לכן טובו אלי ואשובה
 אליכם כי אם תטיבו דרכיכם גם אני אטיב לעשות עמכם
 ואפס' לפעם ולא אמרתם יהוא סמוך לשובו לי אמר למימי
 אבותיכם סתם מקמי שהיו כולל לק וס התור' והנתיים כלם
 ולא אמרתם המאמר שאמרתו לכם טובו אלי ואשובה אליכם
 שזכר ע"י ירמיהו אבל בהסך שהייתם אומרים כמה נשוב
 ואמרי שהוכישים על דבריהם אלה הוכיחם עוד שלא היו
 נזכרים המעשרות והתרומה כמו שניתה תורה ועל זה אמר
 היקבע אדם אלהים כי אדם קובעים וגו' ולא די
 שהם קובעים אותי אבל שאמרו עוד במ' קבענוך כמסח' שם
 מעשיכם הרעים וביאר הגול שהיו עושים באמרו המעשר
 והתרומה לפי שהם מכות התורה ומתנות שהנה ולפי משלכן
 גבוה ונאמר הם היו ממוקי' בהם לכלתי תתם לכהנים וללוים
 היו קובעים את הקב"ה מקלקו ואמר שאלו הן מכוניסם בזה
 ה' ה' ראוי להתפנות לעשותו אבל ה' בהסך כי במארה אתם
 בארם כ"ל שפטי שלא היו נזכרים תרומות ומעשרות היו
 מקוללות תבואותיהם וזה במארה אתם כזכרם ומה אם כן
 אתם מקבלים מארה ואותי אתם קובעים ויהי אם כן הדב'
 כע מדרשם ומ"ד ואם תאזרו שאתם התבואות אינם מפני
 זה ואמרה הוא היה לכם נעשה כן וכן למיין זה כ"ל לראות
 אם המארה היא כספת המעשרות שאין אתם נזכרים אם לא
 ולכן הביאו את כל המעשר אל בית האונן ר"ל תנו המעשר
 כלו בשלמות והביאו אותו אל אוצר בית ה' ויהי ערף בבית
 ר"ל פרכסה ומזון ללום ולכ' נביא העובד' בבית ובחזונו רז
 בואת כי עם ה' ות שניתה תורה לא תנסו את ה' אלה כס הנה
 בואת הנני כותן רצות שתבחנו ומנסו מעשי אם לא אשח
 לכם את ארובות השמים והרקותי לכם כרה רבה עד גלי
 די ופרטו בלי די שלא יספיקו לכם כלם ואוננו ובה תדעו
 שבעון המעשרות הנער הגדול הזה ולפי ש' מקול והגוש היה
 יורד עליהם ואוכל תבואותיהם בשדות וככרמים לכן אמר
 וגערת' לכם באוכל שהוא הארצה האוכל את התבואה ולא
 ישמית לכם את פרי הארץ וגם לא תשכל לכם הגבן בכרמים
 ר"ל שהגבן לא תשכל את פריה כי כרנות ה' מית השדה
 ועוף השמים ילמו לך והאדן חתן יבול' בשלימו' עד שמפני
 רבוי התבואות אשר יהיו ככם יאזרו אתכם כל הגוים כי
 במקום שהייתם מדפה בגוים מפני הרעב על המארה אשר
 אתם בארם הפה עתה בכרבת התבואות תהו מאוסרים
 ומלליים בעיני כל הגוים ויאמרו אתם ארץ חפץ שחפתי
 בה ולכן יתברכו תבואותיה ומפני שרשעי הדור לא היו
 מאמינים בפעם ההשגחה האלהית ולכן היו מלעיגים מדברי
 הנביא שהיה מדבר אליהם מהמעשר והתרומה לכן סמך לוי
 פרכת מוקו עלי דבריכם אמר ה' רונה לומר דברים מוקים
 ועצומים דברתם עלי ואמרתם מה נדברנו עליך ומלת

משמיע ישועה

עדי עד בניהם וזאתי השם אע"פ שבשערה יוספם בעולם
 היה הנה שברם אמו ופעולת לפכו ונגן עדן ועל זה אמר
 כאן ויקטב "וישמע ויכתב ספר זכרון כלומר אין סנה
 ולא עולה לפכו כי יש למעלה עין רואה ואון שומעת וכל
 המעשים בספר ככתבין וזש שהוא מקום המשפט האלהי יהיה
 לראי " זהם הנדקים ולמוטבי שמו שזם המכמים השכר
 שזכור והוא אמרו והיו לי אמר "בצאות ליום אב אב עוש'
 סגלה ר"ל שאותם יראי "מוטבי שמו יהיו ל" סגלה ביום
 שהוא אשר יעשה משפטו ודכו וזו יחמול עליהם כאשר יחמול
 איש על בנו העובר אותו ואז תשובו ותראו כמה מהפרש יש
 בין נדק לרשע בין עובד אלהים כי הנה עשה בזה שמי
 כמות מהמוטבים האמת בין נדק לרשע שהוא הפושע ועובר
 על מצות לא תעשה והכתב הסבית היא בין עובד אלהים לאשר
 לא עבדו והוא המכבול מצות עשה כי אינו דומה מי שעבר
 בשב ואל תעשה שנקרא לא עובד אל העובר על מצות לא
 תעשה ועושה העבדות שהוא נקרא רשע וביאר ענין היום
 שהוא אשר בו יהיה המשפט באמרו כי הנה היום בא בווער
 כתבו וגו' ואמנם מי הוא זה ואיזה היום אשר שוכר הכביא
 כאן כבר נזכר לומר שהוא זמן קצון הגלות וקבלת המשיח
 שאז יערכו הנכות הקשות כאש הסורף ומי יודע אם נכחו
 בזה גם כן מה שהוא במוכנו זה שהעמים בארצות לגויהם
 מתגוללים על לות ברשע כנגד פושעי ישראל שיכאז המה
 ואבותיהם זה כמה מהשני" מכלל הדת באמנם שזם מתישרי'
 ואמרים שורת משה בכנעא ובשחר וזה שרפים אותם באש
 למאות ולאלפים מבלי חמלה ויאמר הכביא שבזמן אותם
 הנכות העונות ימלט עם ישראל והוא אמרו וזמנה לכם יראי
 שמי וגו' אמנם המעמיקים מחממי עמנו משבו שהוא כלו
 רחם לשכר ולעושה שיהיה לנפש בעולם הנשאו' שהוא הנקרא
 יום " לפי ששם יתנו גמולו על פי המשפט ושעל עבדי
 גיהנם אשר כי הנה היום בא בווער כתבו והיו כל דרי' וכל
 עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא כלומר שאינו אש גשמי
 כאש היסודי או המורכב אשר ביכנו ולכן אינו הוא אבל הלוא'
 האמתי ברשעים יהיה הזמן ההוא הבא אשר המות שאז יקבלו
 כשמות הרשעים ענשם ולהמשיג לנגדל הסרפה אשר אשר לא
 יעזוב להם גרם וענף ופירשו המפרשי' גרם על הכן הראשון
 והנבולר ממנו הוא הענף וכן ת"ו ויותר כאזי לפכס כפי זה
 הדרך גרם וענף על משיח הרשעים הטובים שיעשו בעולם
 הזה שבעבור שיקבלו עליהם השכר בעולם הגשמי הזה לכן
 אשר שלא יעזוב להם גרם וענף ממנוה ומעשה טוב לקבל
 עלו גמול נפשי וכמו שאמרו רובו עובות מיעוטו זכויות
 כותבין לו שכר מיעוט זכותו בעולם הזה כדי להעבירו משלם
 לעולם הבא כדי רשעותיו ואמנם לנדקי' היה בהפך שעל הם
 זוכה ה' שמש נדק' ומרפא ר"ל שזדא להם אור כהור בשמש
 שלא ימשך ממנו חוק ולא להיטה כענין הרשעים אלא מרפא
 ותאונה בכל כרדי' ואז תכאז ותפשו כעגלי מרוב הוא משל
 לכו"י העובד והגדולה ופסת' הוא לשון רכוי כמו ופשו פתשו
 ואש בעולם הזה הרשעים מושלים בנדקו'ם הנה בזמן ההוא
 כפי מעלת תגמולם ירמקו הנדקים את הרשעים תחת כפת
 רגליהם

נדרכו פירשוהו המפרשים כמו דרכו שזש הפועל פעול
 לרוב התמדת הדבור ויותר נכון לפי שנדרכו הוא מהכפעל
 כפשוטו והוא כלסון כבי אדם שכאשר יאשימו אותו על מה
 שדרכו בסתר יאמרו שאמת רכילות היה זה והולך רכיל מגלה
 אוד ועל זה יאמרו מה נדרכו עליך שהיו הם הנדכרים
 והנמכרים מפני המלשכים או הכבילים כאלו הקב"ה לא
 היה יודע סתרי מחשבות הם אם לא יגידו לו והשם אומר
 להם מה שאמרתם הוא טוב עבור אלהים ומה כנע כי שמרנו
 משמרתו וגו' והיה ענין מאמנם שמעשה המכות היה לא
 לעזר ולא להועיל לפי שלא היה בו תועלת לא לשם יתעלה
 וכמו אמר אם נדקת מה תתן לו או מה מידך יקח ואין גם
 כן תועלת לעובד אבל בהפך כי ימשך לו מזה הזק ורעות
 נכות ולכן אמרו טוב עובד אלהים וזה בהתייחסות אליו
 יתעלה כי מה איכפת ליה להקב"ה בעבודות האלה ואמנם
 בערכנו מה כנע כי שמרנו משמרתו ומה תועלת בשמירת
 מצותו ולא די שאין לנו תועלת בהם אלה שהלכנו קדוכית
 קודרכים ומנטערים מפני "בצאות רובה לומ' מפני שהלכנו
 אמריו ושמרנו מצותיו ועשה אנחנו מאצרים ודים ר"ל אנחנו
 עשה שמכאנו רעות נכות ונכות בעבודה האלהית אנחנו
 מאשרים הודים כי הם כראותם שפלותנו יחמקו מררכי
 המכות וכוה האופן כמה שקרה לנו כהיה אנחנו סבה לאשר
 את הודים הרשעים במעשיהם ומלכד מה שאנו מאצרים
 אותם הם בעמנם נכנסים ומכלימים לרכיהם והיו אמרו גם
 פככו עושי רשעה ואם תאמ' שיענישם הא על מעשיהם אינו כן
 כי הם גם כן פככו אלהים ונסקוהו הגם עונם וכל תת וימלטו
 מתחת ידו ולא נכשלו בעונתו ואמנם אמרו או נדרכו יראי
 " איש אל רעהו פירש רש' שהוא תשובת הש" כ"ל או בעשות
 הרשעים רשעם והטובים הלכו קדוכית מפני נדרכו ואמרו
 יראי " איש אל רעהו שלא לידבק במעשה הרשעי' ולא נכסחו
 דרכיהם הטובים מלפני והרדק פירש כשישמעו יראי השם
 דברי הכופרים הלא נדרכו הם איש אל רעהו וכו' ואזי' וכותבים
 נדכרים האלה עד שימאזו בשכלם כי כל דרכיו משפט אל
 אמונה ואין עול ויקטב השם דרכיהם ויתן להם שכרם משלם
 ולכל אחד מן הפירושים האלה עיקר המאמר ספר מן הספר
 ויותר נכון אנלי לפירש שאמר או נדרכו יראי " איש אל רעהו
 הם גם כן מדברי כופרים ושלדרכו הוא מגזרת דבר והריגה
 מלסון אהי דברך מות ידבר עמים תחתיו ונדבר את כל
 זרע הממלכה וכמו שהביאו בעל השרשים יאמרו שזככו
 עושי רשעה גם כמנו אלהים בהכנסם בסכנות העונות
 ומלטו מהם ובאיתו הזמן שיהיה טוב לרשעים יהיה רע
 לנדקים כי אז יהיו נדכרים ככרתים ונשכרים יראי " איש
 אל רעהו שהרנון איש עם רעהו וזה כלל רוע הקדור רשע
 וטוב לו נדק ורע לו ואמרי שהשלים לשכר דברי הכופרים
 בטובות הרשעים והנלמותיהם ונדכרת והשפלת הנדקים
 זכר תשובת הש" והיא ששכר מצות בהאי עלמא ליכא ואש היה
 פחית המעשים שכרם ותגמולם בעולם הזה היה הספק הזה
 קשה ההפך אבל עם ההודאה שהגמול האמיתי הוא אשר
 המות יודע ששכרות רשעים כמו עשן יהיה תכלית' להשמדם

רבלי
 כפתי
 מוגב
 ששכר
 דכרי
 אש
 הגו
 שהו
 הרב
 חכתי
 המת
 עוש
 המכ
 מהס
 הבלי
 עוש
 לקי
 השש
 שמי
 והו
 עוב
 והר
 יקב
 שהש
 אות
 הרש
 לחי
 תוכ
 המה
 ומא
 והה
 הכר
 וזי
 אל
 פע
 תש
 לה
 ההה
 בתו
 אש
 זכר
 שהה
 שתי
 הבט
 סכנ
 האי
 מכ
 לבי

רבלים ועל זה אמרוע אותם רשעים כי יהיו אשר תחת
 כפות רגליכם ביום אשר אבי עושה שלא אמ' יום על ו' פכתי
 מוגבל כי אם על הארץ שיבא לאדם אשר המות ועם היות
 ששכר נן ערן אינו באחו במקום ועושה גיהנם גם כן כי הם
 דברים מניעים לבפש כפי טבעה כבר זכר הרב המורה שאי
 אפשר שיכיר האדם הדבר' הרומיים כי אם בהמשל הדברים
 הגופיים מפני שהבטח תלו בגוף ועל ידי הכח המדמה
 שהוא כח גשמי תכיר הדבר' זהו כלו כפי ההמשך אשר דעת
 הרב המורה מעבין נן ערן וגיהנם ואמנם כפי דעת שאר
 חכמינו לא באה הכוונה הזאת כי אם להודיע עבין תשיית
 המת' והעולם הבא אמרי התמייה ועליו אמר ליום אשר אבי
 עושה מפני שתיית המתים ומה שיזיה אחריה לא יהיה כפי
 המנהג הטבעי והסדור השמימי כי אם פליא עשות' למעלה
 מהשמים הטבעיים כלם ולפי שיעשה זה הקב"ה כפי יכלתו
 הבלתי בעל תכלית לכן אמר על אותו זמן ליום אשר אבי
 עושה ואמר כי הנה היום בא בוער בתנור ועליו אמר ריש
 לקים אין גיהנם לעתיד לבא לא הקב"ה מונ' מה מכתקה
 השעים נדוכין בה ונדקי' מתרפאין בה שב' וזרחה לב' יפאי
 שמי שמש נדקה ומרפא בכפפה ר"ל שלפית בני אדם בזמן
 ההוא בגוף וכפש לא יהיה דו"ש עונש רומי בנייה אבל יהיה
 עונש גשמי כשמש החוק שירד עליהם מן השמים
 והרשעים יהיו כקש ובלט אוקס היום ההוא והנדקים לא
 יקבלו מאותו שמש לטו ולא שרפה כי אם נדקה ומרפא לפי
 שהשמש כבר יפעל פעולו' מתלפלו' וגם הפכו כפי המקבלי'
 אותם שהנה ימדך את השעוה ויקפיד את המלח ולכן בהיות
 הרשעים בעברו כקש ליהט אותם ובהיות הנדקים בעברו
 לחים ורכושים יהיה השמש אליה' בדקה ומרפא וכבר יוכח
 תוספת מגולה על אמתת הכונה הוא' שהכפוא' היא על תשיית
 המתים מ"ש ושבתם וראיתם וגו' ומה יהיה ענין השיבה הוא'
 המאין ישובו ואנה ישובו לא שאמר' תות' ישובו הכאמן' לגופ'
 וקומו בתמי' ואז שפוסם העולם הזה יפאן יכירו וידעו סכר
 הנדקי ועונש הרשע לפי שיתפרס' אבל' תגמול עול הנשמות
 ואיזהו חייב בדינו ואיזהו זכאי בדינו ומפני שהעבוד' תמי'
 אל ה' כר באמת היא עבודת התורה והמנו' והמרי המביא אל
 העונש הם העבדו' ובעול התור' והיה שבזמן הנרות אשר זכר
 תשבת התור' מישראל כמו שזכרו בפ' חלק לכן סמך הנביא
 לאו וזכרו תורת משה עבדי להגיד שבוכוונה וק'מה נקנת
 ההכללת האמתית והאושר בלי ספק ולפי שאין ראוי לעשות
 בתורה ובמכותיה בורות ודמיונו להנז'אס מפסוע' לכן אמר
 אשר נותי' אותו בחרב על כל ישראל חקים ומשפט'ם כלומר
 וכרו התורה והמכות על האופן אשר נותי' את משה בחרב
 שהם חקים ומשפט'ם כפאזוס ולא תעשו בהם בורות ואין לב'
 שתאמרו שתתנה תורה לזמן קטוב ואכסר עבר זמנה כדברי
 הנבנים כי הנה הכוונה היתה על כל ישראל' והתורה נקנית
 סכנותותם האמנם מפני שכל עולם כלם יענו מן הדרך
 האמת' והם מסתי'אם את התכלית שבעבורו ככראו בשאינם
 מכירים הפנות האלה ות ע"פ אמתתם לכן הנה אנכי שולח
 לכם את אליה הנביא שהוא יהיה ראש לקמים בתמייה אם

שיטה כמותם אם נספד גופו הראשון בהלקחו ואם שהוא
 עומד על דרך הפלא בגוף וכפש קיים בגן ערן אשר בארץ
 וישלמהו השם קודם כל יומו הגדול והכורא שהוא יום הדן
 והמשפט אשר יעשה בכל מי וכלל כשר לתת לאים כדרכיו
 וכפרי מעליו והנביא האלהי ההוא ישיב לב אבות על בנים
 ולב בנים על אבותם ר"ל שאם היה אדם במי'ם שמתו בכיו
 יקומו במנות הנביא הזה וכאשר יבאו האבות אותם הנבנים
 שיפרסו אמתת השכר והעונש כפי האמונו האמתית יאמינו
 האבות וישבו לבפש אל השם ואם היו האבות מתים והנבנים
 חיים הנה כשוקומו אבותם ואם לבנים יודיע אל אמתת השם
 ישוב לב הנבנים לד' כי אבותם ובוה יתפרס המין האנושי כלו
 כי זהו התכלית הכולל בתמייה כמו שפירשתי פעמים שהוא
 כדי שישלם המין האנושי ולא תהיה יכירתו וכריאתו לבעלה
 וע"ז כאן כן אבא והכתי את הארץ קרס כלומר שאם המין
 האנושי לא יכיר את בוראו יתאיבו כל"ה והיתה כל הארץ
 קרס ולזה תשיית המתים סמוכה לקבון הגלויות וקודם
 תפסד העולם כדי שהמין האנושי יגיע אל התכלית שהוא
 שבעבורו ככרא קודם הפסדו ולא תהיה בריאתו לבעלה הנה
 התבארו בכבוזה הזאת ד' עיקרים הא' ביאת המש' ותשועת
 ישראל כמ"ס ופתאום יבא אל היכלו וגו' והוא העיקר הג'
 מעיקרי נבואות ישעיהו והג' תקמת האומות ומורכבם על מה
 שהרעו לישראל וכמ"ס ושבתם וראיתם כן דיק לרשע והוא
 העיקר הא' מעיקרי נבואות ישעיהו והג' שיקבלו האומות כלם
 אמונת הש' שהוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו והד'
 שחן המת' שהוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו וכמ"ס
 על שניהם הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו'
מבשר טוב הלא הוא דוד בספר תהלים כי כל מומור
 הספר הוא ליו' ית'סו ואם באמר בהם לבני
 קרמ או לאסף אולי שהם היו המשוררי' אותם אבל שד"ה ע"ה
 חכרם כלם ועם היות שמו"ל אמרו זולת זה הנה כיון שבאו
 בספרו ראוי הוא שהוא יקרא המבש' ואין ספק שכבר במאן
 מומורים רבים יוכן על הגאולה העתידה ונקמת האוי' ואם
 באתי לזכור כלם יתארך המאמר הזה מאד גם כן יש מהם
 תפלה ותחנונים על בני הגולה והודעת הנרות שבאו כמו
 מומו' מ"ד להם באזינו שמענו שספרו בו בני קרם התסועו'
 והנחמות שיעשה הקב"ה עם ישראל ביבואת הארץ ואין אחרי
 כן הביאם בגלות ובנרות ענומות כמ"ס אף זכמת ותכל'מני
 וגו' תשיבו אחר מני כר וגו' תמכור עמך בלא הון תישמכו
 חרפה לשכניו וספר אמונת בני הגלות וקיומם בדתם באו'
 אם שכתבו שם אלהינו וגו' הלא אלהים יקרי' זאת עד שהיו
 מקדשים את השם למסור כפשם על תורתו כמ"ס כי עלך
 הורגנו כל היום ושאר דברי המומור הם תפלה עובד' למש'
 תישן י"למה פניך תסתי' קומה עזרתה לנו וגו' וכן מומור
 ס"ט הושעני כי באו מים עד נפש מבואר שבאמ' על הגלות
 אבל עבדו תפלה לט' על הגאולה ועל הסקמה וכן מומור
 ע"ב לשלמה אלהים משפטך למלך קן אין ספק אנלי שאמר
 על מלך המשיח אם שכנה אותו כשם שלמה לפי ששלום ואמת
 יהיה בימיו ואם שאמ' שלשמה כאמר על שלמה המלך עצמו
 ושלמי

ישאל כמ"ג עד מתי רשעים ה' גו' עמך ה' ידכאו גו' ואלא
 יפוש ה' עמו כי עד נדק יבוכ משפט וחסד דבריו במפלה
 באומרו תחמוץ י' שבעו כפשי גו' וכן מוזמר ב"ט באמר על
 משפט השם שיעשה בארצות הימים וכו' שיכוממו את השם
 וישתמו להר קדשו וכן מוזמר ק"ט מספר הגלות אשר לישראל
 עם אהלי קדר שהם הישמעאל' ומתפלל ה' הכילה כפשי גו' וכן
 מוזמר ק"ך ענינו הבטחון בגאולה ותפלה עליה וכן מוזמר
 קכ"ב ומזמר קכ"ג ומזמר קכ"ד כלם בספרו נרות הגלו ותפלה
 עליהם וכן מוזמר קכ"ה ומזמר קכ"ו ומזמר קכ"ז וכלם
 מגיד' ענין הגלות ומתפללין על הגאולה ועל נקמת האויבי'
 ומפני זה עם היות כל המזמורים האלה אשר זכרתי שהם כ'
 מדברי' בענין הגלות והגאולה לא ראיתי לעשות מהם עיקר
 ראיה ובספר' בדורה לפי שאין בהם יעוד מבורך לתשועת ה'
 אבל אזכור פה אשר המזמורים שיש בהם יעוד יותר מבורך
 ונגלה אז מאמרים יותר מורים על הגאולה העתידה והם אז
 המזמורים הא' והב' שיערו על הגאולה העתידה הם מוזמר
 מ"ב ומזמר מ"ג כי בהם בני קרם ספרים כשם אבשי
 גלותינו יספרו בו הנרות שמכאן בגלות מכרים ויגאלם
 הב' וכן הרעות שבאו עליהם במורכב בית ראשון ע"י כבוד
 כאבר ויעזרם אליהם ויפלטם כשהניאם משם ולכן התפללו
 שגם בגלות הזה האחרון יפדס ויושיבם על ארמיתם ויקום
 כקמתם ובעבור שנאולתינו תלויה בתשובה ומעשים טובים
 וכמ"ג לה' לבי כל היום אם בקולו תשמעו לכן הקדים לומר
 כאיל תערוגו על אפיקי מים גו' ואין פ' על אפיקי מים בעבו'
 אפיקי מים כמו שפירשו המפרשים אבל הוא כפשוטו שכו
 שהאל פעמים מואם המים לפניו ובהיותו על אפיקי המים
 הוא רואה אותם ולפי שלא יכול בעצמו לשתו' מהן הוא כועק
 כן אומר ישראל טיקרה לנפשו שקרובה אליה התשובה מאד
 בפיה ובלבבה לפעוזה ולכן תערוג וזועקת מפני שרואה
 שקרובה תשועתה ללא ולא כמעט כי אם מצדה וזכר שכבר
 קרה לה הגלו וכן התקף לתשועת ה' פעמים אחרות ראשונה
 במצרים שלא היה להם עדין תורה ועליו אמר במאה כפשי
 ללשים לא מי מתי אבא כלו' אבא מגלות מצרים זכרתי פני
 לשים במעמד הר סיני כי שם נגלה להם האלהים ועל אותו
 גלות אמ' היתה לי דמעתיה לחם וימים וליילה גו' לפי שהמצרים
 לא היו משערים בגדולת הש' וכמ"ג מי ה' גומ' ועל המ' שבה
 שהלכו במדבר אמ' לה אוכרה ואספכה גו' שהיא כאמ' על רבוי
 מחנותיה ועל המשכן שבתוכה אמ' ארדם עד בית לשים גו'
 ועל ירושת הארץ הראשונה שירשו אחר' גלות מצרי' ומהלכס
 במדבר מ' שבה אמ' מה תשתחסי כפשי ותהמי עלי כמו שהיית
 הזוהר במצרים כשסבך עלה תנאי משם וגם במדבר משפך
 שלא תעלה ממנו הוחילי ללשי' כי בלא ספק עוד אודס לפינו
 יאעויות פניו אשר עשה עמי במצרים ובמדבר ואמר יאעויות
 פניו לפי שפי' אתם ממצרים ומתן תורה עש' הש' בעצמו
 מבלי אמצעי ולכ' א' אחריו ואלה' באומ' הוחילו לו כי אלהי הוא
 ואשכי' אזכר גלות מצרים וגאולתו אמ' על גלות ככל אלה' עלי
 כפשי תשתחסי כל כפשי תשאל ותכבד מאד על כפשי שקרה
 לי במורכב ראשון ועליו אמר ע"כ אזכרך מאדך ידן כל'
 מא'

ועליו אמר אלהים משפטך למלך מן אכל ובדקתך לכן מלך
 כל' על מלך המשיח שהוא יהיה בן שלמ' וכן דוד יוכא מודע'
 ועליו אמר דין עמך בנדק כמ"ג ישעיהו והיה נדק אזור
 מתניו ושאז הכים שלים לעם כי הוא יהיה דובר שלום לכל
 הגוים שלום נבתי כמ"ג ורכ שלום עד בלי ירח ועל ו אמר
 וירד מים עד ים כמאמר זכריה הנביא ומשלו מים עד ים כי
 על שלמה ידוע שלא ידק זה המאמר וכן לכינוי יכצעו ביום
 ואזכרו עפר יכסו וישתחוו לו כל מלכס לא כתקנים בימי
 שלמה אבל יתקיים בימי מלך המשיח ולכן אמר עליו כי יביל
 אפיון מאוע וגו' וכפשות אביונים ישיע מתוך וממחם יגאל
 כפשו וגו' שהם ישראל בגלות ולפי שבזמן הגאולה יתפרסו
 התבואות בארץ ישראל אמר יהי פקת בר בארץ וגו' וזכר
 דרשו חז"ל יהי שמו לעול' לפני שמש יבן שמו על מלך המשיח
 עמו ועל כפלות המון ההוא וזקבלו האומות אמונת הש'
 וכבוד מלכותו אמר כרוך יי' לשים אלהי ישראל עושה כפלות
 כדוד וימלא כבודו את כל הארץ וכן מוזמר ע"ד למה לשים
 זמח לנכח מבור' נגלה שב' על אורך גלותו זה אבל הוא לו
 בדרך התפוכה ממה שעשו האויבי' במורכב הכי כמ"ג אגו
 בורכך וגו' שלמו באש מקדשך והתלוך גם כן על העדר
 הספלאו והכבואה בגלו' באמרו אותותינו לא ראינו אין עוד
 כב' ואין אמתו יודע עד מה ועליו באה תפלתו עד מתי לה'
 יתקף כל למה תשיב ידך וימחק בה ו' שהיית מלכי מקד' פועל
 ישועות בקרב הארץ בימי' הקדמוני' וזכר ומתפלאתו הרבה
 ותתם תפלתו בבקשת הנקמה באמרו קומה אלהים ריבה
 ריבך וגו' וכן מוזמר ע"ו קולי' א' אלהים ואנעקה באמר על
 נרות הגלות הזה מתלוך אסף בו כשם אנשי הגלו' כיו' צרתי
 ה' דרשתי וזהים וזכר התשועות והנבירות שצעה הקב"ה עם
 עמו מקדם ולכן עם לכבו ישיח וימפס כומו הלעולמים וזכ
 ה' האשם לנכח מסדו הסכח סכות אל עד שאמר הספוט' אמר
 מלותי היא ר"ל שהגלות אינו מיתה המלטיית אבל מולי שיבא
 לתרום ושאז דברי המזמור הם כלם על כד התפנה וכן מוזמר
 ע"ט אלהי' באז גוים וגו' הוא ג"כ ספור מורכב בית המקדש
 כמ"ג שאלו את היכל קדשך שמו את ירושל' לעי' והרג ואכדן
 עם ה' כמ"ג כתבו את ככל עבדיך וגו' אפכו דמם כמים וגו'
 וזכר אח"כ חרפת הגלות באמרו היינו חרפה לשכנינו ואח"כ
 התפלל על הגאולה ועל הנקמ' באמרו שפוך ממך אל הגוים
 וגו' כי אכל את יעקב ואת כוהו השמו שזה הוא בעני' הנקמ'
 ואמר על הגאול' עורכו אלהי ישענו וגו' אבא לפניך אבק' אפי'
 וגו' וכן מוזמר פ"ג אלהים אל דמי לך מבורך מענינו שהוא
 תפלה לאסף על בני הגלו' שסבלו נרות הרבה מאדו' וישמעאל'
 ואשר האומו' כמ"ג כי הנה אויבך יהמיון וגו' על עמך יערימו
 עוד וגו' וביאר שהם אהלי' אדו' וישמעאל' ויתפלל על חורבנס
 באמרו עשה להם כמדון וגו' אלהי' ש תמו כנגלל וגו' מלא
 פניהם קלון וגו' יבושו ויכהלו עדי עד וכן מוזמר פ"ט מסד'
 י' לעולם אשי' אינו כי אם ספור השכוע' ששבע השם לדוד
 להתייד כסא מלכותו ושכתבסל מלכו' בית דוד ולא כתק' ימה
 השכוע' כמ"ג איה קסדך הראשוני' י' כשבעת לדוד באמונתך
 וכן מוזמר כ"ד א קמות י' ענינו על האומות הגוברות על

מאז עזי' אשר הירדן ומאזן תרמוכי' מהר מעבר רוכה לומר
 מסכת הזה המעבר שאז הר כיון שפסק ולפי שראל גלו
 בעמים נכות לא ככת אמת כלל לכ"א תהום אל תהום גו'
 שכנה הכנה והגלות כשם תהום ע"ד ומתהומות הארץ תשוב
 תעלי וכן פי' מיד באו' כל משכךך וגלך עלי עברו ומפני
 שגלות בכל לא תמיד יעד שנתן להם כדש רשיון לעלו ולבנות
 ירושלים כי אם זמן מועט בכחו חמסי' שנה וגלה הע' לירמיהו
 קודם המוכרן והגלות לכמה שנים תהיה הפקידה לכן אמר
 אשר זה יומם יבום יי' ספרו וכל לה שיה עמי כלומר לימים
 מועטם יבום ספרו והיא הפקיד' ולכן גם בליה שהיא זמן
 ארוכה גלות היה שיה עמי ותפלה לא קיי והייתי אומר לכפשי
 מה תדומתי' פשי ומה תמי עלי כזה הגלות הכי שכל
 הוסיף ללשים כי עוד אודנו כאש' ועשה יאשו פני ולי' הוא
 ראו' שומלי' לו ואשרי שוכי' שדי הגלות ושדי הגלות' האש
 הכאמות ווכר על כל אמת מקן מה תדומתי' כפשי גו' וכר
 הגלו' האחרון הזה ולברלו וארכו וקשו עשה בו מועד כפשי
 עברו ואמר שפשי ללשים וריה ריבי כי הנה על אמת משעי'
 הגלות הכאמות לא אמרי' אם על הגלו' היה האחרון סדרם
 בו דברים הא' אמרו שפשי ללשים וריה ריבי שלקם כזה לשון
 ארון הכפשי' שפשי האויבה כי דין ייעמו והכ' שפשי נקמה
 מהזוי' ב' אמרו וריה ריבי מגוי' לא מסיד' אה' אדו' והתפלל
 שיכלהו השם מידו בגלותו באו' מאים מרמה ועולה תפלטני
 והג' שהליון על אורך הגלות וקשו מה שלא אמר כן על
 שאר הגלות מפני שזה נמצאך כל כך ועמנו כרותו ועל זה
 אמר כי איה אלי' מעוני' גו' והר' אמרו שלח אורך ואמתך
 המה יכופו והתפלל שתשוב הכבואה באומ' כימי קדם ואיה
 תראה שעל הגלות הראשון אמר מתי אבא גו' לפי ששמעמד
 הר סיני וכו' למורא הגדול שהוצג גלוי' שכי' אבל כשבי שהיא
 פקיד' בכל לא אמר מזה דבר לפי שלא היה ביניהם שם ככוא'
 לא שכינה ולא אש מן השמים וזה אמר כענין הגאולה השכינה
 ההיא וימם יבום יי' ספרו גו' כי זה ה' תכלית הרומית אשר
 זכו ליה באות' פקידה ר"ל הדין והתפלה שהיה בבית המקד'
 ומסד הדברים הנשמי' אמתם על הגאולה העתיד' אמר שלח
 אורך ואמתך שהזכר באמר על הכבואה כמ"ס ועלך זכר יי'
 ואמתך היא השכינה ואמר על שניהם המה יכופו יבאוי' אל
 הר קדשך ואפסד' שאמר אורך על כבוד יי' שלח את המשכן
 ומלא ג"כ הבית אשר בנה שלמה כן ימלא הבית העתיד ועל
 ענין אש מן השמים שפסק גם כן בבית שני וירד לעתיד לבא
 אמר ובכואה אל מוכם ללשים גו' לפי שברדת האש על המזבח
 היה שיה וכן בכל העם וכמ"ס וירא העם ויכזבו ועל
 הגאולה האת העתיד' אמר גם מה שתדומתי' כפשי ויה תהמי
 עלי הוסיף ללשים ויערו שלח תהיה תוספת לבטלה והיא
 כי עוד אודנו יועזת פני ולי' הנה התבארנו במומרי' האש
 ג' יעודים הא' בקמת האומות כמ"ס שפשי ללשים וריה ריבי
 והוא העיקר הא' מעיקרי ככואות יעזתו והכ' תאזעת ישראל
 וגאולתם כמ"ס ובכואה אל מוכם ללשים הוסיף ללשים והוא
 העיקר הב' מעיקרי ככואות יעזתו והר' שתשוב השכינה
 והכבואה כמ"ס שלח אורך ואמתך והוא העיקר הג' מעיקרי

ככואות יעזתו וכבר בארתי בעיקר' ההם שהעודים האלה
 א"א שיפרכו לא כדרך הככרים על הדברים הנמשכים ולא
 על זמן בית שני המומרים הג' והר' המיעדים על הגאולה
 העתידה הם שניהם לבני קרח ג"כ וא' מהם הוא מומור מ"ה
 והב' הוא מומור מ"ו כל העמים תקעו כף והנה בא' מהם אה'
 על עלמות ועם היות שפרכו עלמות על כלי מכלי הגבון
 שחברוהו וסדרוהו כפי קרח וכתו לגבו ככלי ההו' אינו רמו'
 שאמר עלמות על הכפלות הכספרות והכסים העלמים
 שהקב"ה עשה עם ישראל בכל דור ודור ועביו המזמו' שכי
 הגלו' יאמרו ללשים לנו מסקה ועו' להכלינו הוא עודה בנרות
 הגלות כמכא לנו מאד וע"כ שהיא לנו מסקה ועו' לא כירא
 בהמר ארץ והתמורה היא בהתחדשו' ממלכת המלכות עליה
 וכמוס' הרים שהיא רמו למלכים בלב ימים כלות' בישלו בידי
 אויביהם וכבר כנה הכביא האומ' בימים ההם כמ"ס יעזתו
 היו המון עמי' כהמות ימים יחמיו והוא שאמ' כאן יחמו יחמו
 מימינו ירעשו הרים בגאומ' שלה שדמה האויב המתגבר ללם
 שהיו יחמרו מימינו בועפו וירעשו הרים בגאומ' מימינו כן
 ירעשו המלכות במשול האויב עליהם ועם כל תוקף ארבע
 המלכות וממלכת הנה לא יטעפו את ירושל' באמרי' הימים
 והיא' בהר פלגיו יאמרו עיר ללשים ר"ל שפא' מפגלי הים הנה
 שבו יחמו המי' את עיר ללשים קדום שהיא ירושל' והעיר ההיא
 יהיה משכני עליון ששם יסכון שכינתו ואפסד' שרמו כזה ג"כ
 למה שיער הכב' אי' שמעין מבית יי' בא' ויבאו מים חיי' מירוס'
 כחו שפירם בככואות ובריהו האחרונה וכתן הסבה למה הנה
 פלגיו יחמו עיר ללשים באו' להם סקרה כל תמוט יעודה
 ללשים לפנות בקר ר"ל שכלל בלבו האומות וכו' המלכות
 שילמו חיי' באומ' באמרי' הימי' כיון והכלה יעמוד ליהודים
 עד שתאמ' עיר ללשים ומקום המקדש אשר שכן שם הארון
 העליון על כל הארצות ואז יכירו וידעו כל יושבי תבל כי
 בעבו' שה' השפע ההו' בקרב ירושל' על כן כל תמוט מכל וכל
 ואם ימכא בה אינו כנה יעור' כלא תאמ' מערב לבך וכמאמר
 המאמר בערב ילן כפי ולבקר כנה ועו' כאן לפנות בקר
 ואפסד' ג"כ שרמו באו' לפנות לעת הגאולה וזיכה שהיא היה
 בקר לא ערכות ועליו את' דכ"ל עד ערב בקר ואע"פ שרמו
 גו' והם העמי' שכו' להל' על ירושלים הנה הם לא יכלמו
 כי ימוטו המלכו' ההם וכתן הקב"ה בקולו ותמוג הארץ ר"ל
 ארץ ישראל שיהיה כפסד ומורא גדול מפניהם אבל בתוקף
 אותה כנה יי' ככואות יעמנו כלו' מי שהיא אדו' ככואות מעלה
 ומטה הוא יהיה עמנו לפי שמשגב יהיה לנו לדי' יעקב אבינו
 סלה ולכן יעד כמה שיהיה בימים ההם אם מהמורכב העמי'
 אשר יעשה מהאומות כמ"ס לכן סו' מפעולות ללשים אשר שם
 שנות בארץ והאומות' הוא במורכב האומ' והפסד' והתכוננו
 ג"כ פלי' אה' אמת שיעש' והוא ש'מכי אותה מלמ' יהיה שלום
 מופלג בכל הנשים ובכל הארץ כמאמר הכביא ולא יאזו גוי' א'
 גוי' חכם ולא ילמדו עוד מלמדה וע"ז כאן משכית מלמדות
 עד קנה הארץ ר"ל שגם בקבוצות הארץ והאיים החמוקי' יהיה
 שלום ולכן לא ינטרו כללי' זן והו' קשת יסגר וקצן מבית
 ועלמות אשר בהם יאזו הסוללות וכלי' מלמדה והמון' לאש'
 קמל

יפעה הקב"ה ישיבתו כלו קביעות והתמדת האמתו כ"א על
 כסא קדשו שהו בית המקדש כי כן אמר הכהני כסא כבוד
 מרום מראשון מקום מקדשו שפירושו כסא של כבוד מרום
 מהשם שהו ראשון לכל הכמנאי הוא מקום מקדשו כי מפי
 ישיבתו על כסא קדשו וכדי להשרו שמה שכינתו כדי כי עמי
 שהם ישראל נאספו ונתקבצו מגלותם ולפי שקראם עמים
 ביאר שלז אמרו כי אם על ישראל באו עם לאי אברה ויחסם
 לאברהם לפי שהיה אב היסוד והוא ראש שבטו הד' מלכות
 והגאולה העתידה במעמד בין הכתרים ואמנם או"כ לשהם
 מגבי ארץ מאד בעלה הוקש' מאד על המפרש' ולא ראיתי בן
 דבר מספיק ואפס' לומר שהכתיב' מקורם באו יאמי' לשהם
 מאד בעלה מגבי ארץ שהגלות העולם האז וההמלט מפגעת
 הו' מהל' ולא מאס' והנכון בעיני כי לפי שנתן הכדל ומעל'
 רבה למלכו' הש' בכסא קדשו ממלכתו על שאר חלקי הארץ
 שלכן אשר אף על פי שמלך אלהים על גו עם הנה לשהם יב
 כי טיבה קיימת על כסא קדשו וכדי עמים עם לאי אברהם ארץ
 שהם ישראל נאספו שמה ולכן עם היותם אלהים מגבי ארץ
 והוא המלכו הכללי שזכר בעולם מאד בעלה עם לאי אברהם
 או כסא קדשו שזכר למעלה על כל שאר האומות והארכות
 שבה התכארו שני המזמורים האלה שהם יעודים מבוארי' על
 הגאולה העתידה ולכן נסמך אלהים מזמור אחד לכבי קדש
 ג"כ גדול ו' ומהולל מאד בעיר אלהיו הו קדשו שהגיד בו
 מעלת ישראל לעתיד לבא כמו שזכור' בעמינו והתכארו א"כ
 בשני המזמורים האלה י' יעודים הא' נקמת האומ' ומורכבם
 כמ"ס יהו ימרו ימינו המו גוים מנו ממלכות נתן בקולו
 תמוג הארץ והוא העיקר הא' מעיקרי כבודות ישעיהו הב'
 תשועת ישראל וגאולתם כמ"ס י"ב כבודות עמנו גו' ואמר יבאר
 לנו את מלכתו וגו' והוא העיקר הג' מעיקרי כבודות ישעיהו
 הג' שיש עת מוגבל ומחוייב לגאולה וכמ"ס ישעיהו אלהים
 לפנו בקר והוא העיקר הו' מעיקרי כבודות ישעיהו הד'
 ישונו עוד לגבו כמ"ס ששגב לנו לאי יעקב סלה והוא העיקר
 ה"ז מעיקרי כבודות ישעיהו ה' ששגב הסכינה והכבודות
 כבודאונה וכמ"ס ישמו עיר אלהים קדוש מסכי עליון ואמ'
 אלהים ישב על כסא קדשו והוא העיקר ח' מעיקרי כבודות
 ישעיהו השני שהיה שלום בכל הארץ כמ"ס משיבת מלחמות
 עד קנה הארץ גו' והוא העיקר היג מעיקרי כבודות ישעיהו
 הו' שיקבלו האומות שלם אמונת השם כמ"ס כל העמי תקעו
 כף כי מלך גו' והוא העיקר י"ב מעיקרי כבודות ישעיהו
 וככה ה' כתי' בעיקרים ההם שא"ל לפי שהעודים האלה כי
 אם לעתיד לבא המזמורים הה' והוא שגם לאסף הראשון
 מהם הוא מזמור ע"ד הודינו לך אלהים והב' מזמור ע"ה כודע
 ביהוד' אלהים ועבין המזמור הראשון שהנה המסודר הזה על שני
 במזמור שלמעלה למה אלהים זמנת לבנת וגו' הדרש על שני
 דברים על הכללת האומות והשפלת ישראל וברשם וכמ"ס
 שהשפלת בקוף המזמור על ישראל שלא יכלו בגלות אל תנו
 למית כשם חוקך וגו' ועל נקמת האומות אמר קומה אלהים
 ריבה ריבך זכור חרפתך מיני ככל כל היום שהוא אדום אל
 תשכח קול כוררך שאין קמך עולה תמיד שזה אמר על שאר
 האומות

הוא יצרוף באם לפי שלא יבשרו אלהים עוד ויאמר הקב"ה
 לאומ' הרפו ודעו כי אנכי אלהים ארום בגוים ארום בארץ
 ר"ל הרפו ממלחמות ואל תתנו אים את אמו כי אנכי אלהים
 שופט כל הארץ ומכאן ואילך לא משפטי בישראל כי ג"כ ארו'
 בגוים ארום בארץ הנבחרת שאם בנותה לקדמותה ולפי
 שיערו בני קדש כזה יעודים חוקים לכן אמרו בסוף המזמור
 י"ב כבודות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה והוא דרך תמנה
 באומר י"ב כבודות יקיים הבטחתו זאת שהיה עמנו ומשגבנו
 כסא סלה ואפס' לפי שכו חזו מפעלות אלהים אשר הם
 שמות בארץ אר"ל לנו והתכוננו בפעולות השם כמה הם
 הפכו ופי הזמנים וכפי המקבלים כי הוא אשר הם שמות
 בארץ ירמוו למוכן ארץ ישראל וזממותה ועתה יעשה
 בהפך כי ישיבת מלחמות מעלה ויאמר לגוים הרפו ודעו
 כי אנכי אלהים וארום בגוים להקדם מהם וארום בארץ אשר
 בחרתי להשיבה לקדמותה ואז יאמרו ישראל י"ב כבודות עמנו
 ר"ל כבר יבאנו מהסתרת פנים ושב השם לשם עלינו לעונו
 ויהי עמנו ומשגב לנו סלה וכדי שלא נכא עוד לגלות אשר
 ואמרי שזכר במזמור ההוא הדברים העתידים להיות בתשובת
 ישראל ובכין ירושלים וזכר במזמור שאמרו השמות שחייבין
 לשמוע על זה לא לכה ישראל כי אם ג"כ כל האומות והיא
 כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה ורמו בה
 שיקבלו האומות שלם אמונת הש' ולכן יכנו לפיכך וכוונ
 הסב למה יתקעו כף וירנו באו"כ י' עליון טורא מלך גדול
 על כל הארץ ר"ל שהוא עליון על השכלים הנכבדים ויורא
 על המערכות השמימות ומלך גדול על כל הארץ כי הנה
 הככב יהיה משערו כסלף אשר מן הארץ ולא כסלף
 אשר ואף הש' כן כי הוא מלך גדול על כל הארץ והראיה
 על זה כי הוא ידבר עמים תחתיו ולאומי' תחת רגליו ומלת
 ידבר היא מגודת דבר כסא כלומר שהקב"ה יהרגו עמים
 רכס כסבצו והבארי' יתקעו כף וריעו לאלהים בקול רנה
 ועוד כיהי שנית על יכלתו שיבאר לנו את מלכתו את גאון
 יעקב אשר אהב סלה ר"ל ששהשפילו את אויביו יקם הארץ
 הנבחרת שהיה בידים ואת גאון יעקב שהוא בית המקדש
 אשר אהב סלה לתת לנו ואז עוד בעלה אלהים בתרועה חזר
 למעלה למ"ס הריעו לאלהים בקול רנה באומר לפי אנכי אומר
 הריעו לאלהים לפי שידעתי שהוא אהב את התרועה ונספן
 בה שלכן כשמע קול שופר ותרועתו במעמד הר סיני ולכן
 גם אחס זמרו לאלהים זמרו כפה וכמ"ס למעלה בקול רנה
 ולפי שאמר זמרו למלכתו זמרו ביאר שבגאולה העתידה לא
 לבד יהיה מלך בישראל כי אם מלך כללי בעולם והוא כי מלך
 על כל הארץ אהי' זמרו משכל ומלת משכל תאמר על השכל
 כי מפני שבזמן ההו' תמל הארץ רעה את השם ויכירו לאדונו
 מתוך השפעתו לכ"א שזמרו לפיכך להזמון משכל ר"ל כותן
 להם שכל והבנה להכירו ומפני שאמר כי מלך על כל הארץ
 אלהים ביאר שלא ישבו שמהיה מלכותו על כל האומות כזוה
 כי לא יהיה כן והוא שאמר מלך אלהים על גוים גו' ר"ל אמת
 הוא שבזמן ההוא ימלך אלהים על גוים ועבין המלכה היא
 שיקבלו האומות שלם אלהותו ומלכותו עליהם אבל עכ"ל לא

האומות הם צורכי השם שאזכר והמייחס עליה תמיד למעל
 כל השלה ולכן החיל המזמור היה באומרו למכבש א תשחת
 מזמור לאסף שיר ולמכבש הוא מלשון כמסן או מגדת נכמיות
 ותשחת הוא מלשון השחתה ושיעור הכתוב מזמור לאסף שיר
 והמזמור הוא למכבש אל תשחת ר"ל אתה המכבש האמתי
 וככמי המוחלט הקדמך כמה שגבר ונכח כמה שיכא ית'
 אל תשחת את שפירית ישראל ואל תכלש בגלות הזה וזכור נא
 כי הודינו לך אלהים כלומ' כמה שירות ותשכחות אמרו לפניך
 בימית מנשים ועל הים ובזמן שזר הנסים וכן בהיותם על
 הארץ היה קרוב שרץ אלהים והיו תמיד מקפידים בנפלאותיך
 והיו אמרו וקרוב שרץ ספרו כפלאותיך והכונה כלה שבו
 שנקרא עליהם שמו ית' והודו לשמו וספרו כפלאותיו לא יכל'
 ולא ישחיתם בגלו' וגם זה מדברי המשורר הוא תשלוס למזמור'
 הקודם ואמר זה זכר מה ששיכחו הש"י על תוכחתו ותפלתו
 באמרו כי אקם מועד אבי מישרים אשפטו כמוגים וגומ' ר"ל
 ידוע ידוע כי ים עת וגבול ידוע לבאול העתידה והוא מוע'
 קן הזכר כדברי רביאל וכל זמן שאין המועד ההוא מגיע
 מכלי' האומות וישראל בהכנע ושלמות אמנם כי אקם מועד
 וה' יכעב בוואו או שיקחה הש"י קודם זמנו בזכות הדור מכני
 תשובה ומעשים טובים אז אבי מישרים אשפטו להעביט את
 האומות ולתת שכר טוב לעדת ישראל וה' כמוגים ארץ וכל
 יושביה שהיו אז כמוגים וכמס' ארץ האומות וכל יושביה גם
 היא תחרב ותתקלקל ע"ד גפרית ומלח שרפה כל ארצה והיו
 עונש האומות וכנגד תאושת ארץ ישראל ותקון השעלחה
 אמר אכני תכנתי עמודיה סלה כלומר אבי הוא שהנאיתי
 ישראל מכבות אחרות וגם אבי אנוכי'ס מכבה זו והנה אמר
 עמודיה כלשון בקבה לפי שהמשורר תאר את האומה גם כן
 בלשון בקבה באמרו אל תתן למית נפש תורף מית ענייך אל
 תשכח נכנח לכן השיבו כלשון אכני תכנתי עמודיה סלה
 והיותו נכון הוא שכל זה אמר על האומות שיעשה בהם משפ'
 מישרים והוא שהיו כמוגים ארץ האומות וכל יושביה ושין
 להפלא מזה כי אם היתה להם העמדה וקיום עד כה מאת י'
 היתה זאת כי הוא יתעלה מקן עמודיה של ארץ אותם האומות'
 סלה כל הזמן ההוא ולכן הוא עבמו יתעלה ימוב וימס אותה
 ולכן אמר כנגד האומות אמרתי להוללים אל החולו ולרשעים
 א זרמו קרן בגאוף וגאון על הכלמזכס וכבודכס א תרימו
 למרוס קרנכס בדרכים שאתם מדברים כנגדי כי לא
 ממוכא שהוא מורס וכקרא מוכא לפי שתאוה הפאה השמש
 יכא על הארץ ומערב היא הפאה המנגדת סיכנס השמש תחת
 הארץ ומלת הרים הוא כדברי סמינו ז' מלשון הרמה
 יאמר הכתוב שלא לאומות המושכים בפאת מורס ולא
 למיושבים בפאת המערב ולא להולכי המדברות שהם
 הערבים לא היה לשום אחד מאלה הרים כלומר רוממות
 ומעלה לפי שאלהים שופט רונה לומר ששפטו בזמן ההוא
 את כל הארץ כמו שאמר אבי מישרים אשפטו ולכן זה יספ'
 שהן האומות המכעיסות אותו זה ירים שהוא ישראל כי ים
 כום ביד י' ויין שומר שהוא יין טק בתיכותו מלא מסך רונה
 לומר ממוסך כלאו' ואמר מסך על המערבות השם הנמית

כן או שהיה המסך כאמר על מלוי הכוס וכמו שאמר מסכה
 יכה וזכר שהם הכוס כל כך מלא שינא ובגד מכל הדדדים
 למלוי והוא אמרו מלא מסך ובגד מה ובאמת הכוס יהיה כל
 כך מלא ששתו ממנו הגויס כי לכן אמר ובגד מה אך
 אמנם המרים שבו שהוא היותר רע שבכוס ימנו וישנו כל
 רשעי ארץ וגלה בזה שלא יהיה עונש האומות שזה בכלס
 כי הנה הרשעים שבהם יענשו יותר מהאחר ועל זה אמר אך
 שמריה ימנו ישנו כל רשעי ארץ וכנגד עדת ישראל אמ' ואני
 אגיד לעול הפליאה העבומ' הזאת שאספר אותה מדור לדור
 ואומר עליה לאלהי יעקב לפי שהקב"ה כל קרני רשעים שהם
 האומות יגדע ותרוממה קרבות נדיק שהוא ישראל כי לפי
 שאמר על האומות א תרימו למרוס קרנכס לכן על מפלתם
 אמר וכל קרני רשעים אגדע וזה מסך המזמור אשר אמרו
 כודע ביהודה אלהים רונה לומר שבזמן ההוא שקרני רשעים
 יגדע השם ותרוממה קרבות נדיק אז יהיה כודע ביהודה
 אלהים ובישראל שהוא עשית השבטים אשר ישוב בגאולה
 יהיה גם כן גדול שמו כי כלס ישתפנו ויתאקרו בעבודת
 הש"י ובשמירת תורתו ומפני שאמר ביהודה ובישראל ביאר
 שלא יהיו להם שני ראשים ושתי ממלכות כירושלם ובשומרון
 כמו שהיה מקדם כחלוק המלכות כי בירושלם בלבד יהיה
 סכו אל הקב"ה ומעונות בניו יהיה וענין סכו הוא רמו אל
 ענין כבוד ה' וכיכיתו אשר תשוב שמה בזמן הגאולה כי ענין
 הכבוד יקרא סכה וכן אמר כי בסכות הושבתי את בני
 ישראל שהיו עבני כבוד ואפשר לפרס ויהי בשלס סכ'
 שהוא מאמר המשל"י כי הש"י הוא רועה ישראל ולכן באומרו
 דרך המשל אמר שהיה סכו בירושלם ומעונותו בהר בנין ששם
 בית המקדש ובזמן הסכה למה יהיה בירושלם סכו ומעונותו
 שהוא לפי שמה שזכר רשפי קשת מגן ומרב ומלחמ סלה כל'
 שעליה תמיד באו מלכים כלמסו סממרים כנכוד נאכר טיפוס
 מלכי השמעאלים אמרו מלכי אדום אמריהם ומלך מנשים
 שהוא מוסל עליה היום הזה ולפי שזכו כמו רבו תמיד עליה
 לכ"ל שמה שזכר רשפי קשת מגן ומרב ומלחמה סלה ואפשר
 שאמר ד' מיני כלי מלחמה כנגד ד' המלכות הא' רשפי קשת
 רמו לבכל שטרף בית קדשנו ותפארתנו והב' מגן כנגד פרס
 שהיו למגן עלינו והג' מרב כנגד יין שהרגו היוכים אוכלוסין
 רבים מישראל והד' ומלחמה סלה כנגד אדום כי מפני אז'ך
 שעבדה בישראל אמר עליה סלה אבל עם היות שהמלכות
 ההם גברו בארץ ישראל עד כה הנה אתה אלהים כורא ואדרי
 מאות' הסיות הטורפו והגוזלות וה' כורא אתה אדרי מהרבי
 טרף כי כורא הו' כמו כורא והוא ג'כ מלשון אור כמו באורך
 נראה אור וכאן אמר כנגד השם כורא אתה ואדרי יתד מכל
 הרבי טרף שהוא כנוי למלכי האומות המוקים הטורפים
 והאומים וכעבור שאת' כורא ואדרי יתד מהס לכן אשזוללו
 אדרי לב כמו שנתס ולא מבאו כל אכשי מיל יריהם ואשזוללו
 הוא מלשון שלל והא' היא במקו' יוד או מקום י"ז כי אותיות
 אהיו מתחלפות ואמר שהגויס הבאים על ירושלם באחרית
 הימים עם היותם אדרי לב ישתוללו מכסיהם ומכל אשר
 להם וכמו שכתס ר"ל שיסנו נתתם שהא' המת באתרו שנת
 עולס

הדרך וישים על אדמת' ולפי שאך כח כנעל פאובתו אס לא
 עלה אליו עוד אלהי לב'א והאר עפך וכעשה כ' אור
 פכו יורה ל'ס את הדרך הנכסו' לשוב אל' וכו' יהו' וישע
 והוא ע"ד אלהי' ומכנו ויברכנו יא' כנו אמי ולפי גלות
 עשית השבט' היה הפאזון מהגל' ואל' שכו לבית חבי וכתאך
 בל'אס היום יותר מאל'פ'ס ש'ה לב'א עליו יי' אלהים בבאות
 עד חתי עשית בתפלת ערך כלומר שלא עמדה להם מדת
 רחמי' שהיא ה' ולא מדת אלהים שהוא הדרך ממונע וגם
 בבאות מעלה לא עמדו להם בגלותם והוא אמרו עד מתי
 עשית בתפלת ערך שהכלתם להם דמעה ותשקמו בדמעות
 של'ס ר'ל שלחמ' והשת' היה בלו בדמעות וכבי ופי' של'ס יא'
 שהוא כלי מכלי המד' כמו וכל כשלים עשר הארך ויאמ' הכתוב
 שהשקע עשית השבט' בדמעות מלא המרה הגדולה בהקדחת
 של'ס והוא דבור המל'ו ו'מ' של'ס על גלות מצרי' וגלות בכל
 וגלותו באר' זה יאכל יותר כסוף אכל' לפיכך על גלות עשית
 השבט' שגלו שילה פעמי' ראשונה הרפואו והגד' ומני שבט
 המכסי מענה לירדן ושנית כעת שהאזון הקל ארצה זבולון
 וארצה כפתלי והג' ושמרון וכנותיה ועל שלשת א'מ' האכלתם
 להם דמעה שהיא אמת ותשקמו בדמעות שהם שמים ועל כלם
 אמר של'ס סכ' ל' גלות משולש ואמר ישדכר בגלות י' השבטים
 דכר בגלות יהודה וכינוי ע' ככבוד באכר מלך בכל ועז'א
 תשימו מדון לשכיננו כי בכל הית' שכנה לירושלם ובעוכותיה
 שלא הקב'ה מדון ומלחמה ואיבה ביניהם באופן שהבבלים
 אויביהם ילעגו להם כמורכבם ועל הגלות השבי הזה אמר
 אלהים בבאות השיבנו והאר עפך וכעשה כ' אלהים שדך
 ומשפט הגל'ת אומנו וכר בא' ב' אמה אלהי' בבאות ישראל ולכן
 השיבנו מזה הגלות השבי' בשתאר עפך אל'ינו ואו' בושעה וכבר
 ידעת שמהגולים כמורכב ראשון של' ר'ואלם לא שכו לבית שבי
 כי אס מעט מוער מאות' שגלו לבבל כלכד וכוכ אומם שגלו
 כשאר הארצות שלא שכו עוד ולכן אמר עליהם השיבנו ועשה
 המאורע טענה על גאולתם באמרו נתן ממכרים תשיע כל'
 הלא איתה ה' אלהים הוכיח את כנסת ישראל ממכרים והקטעת
 אותם מסע וגרשת גוים מפניהם באך ישראל ותטעה ר'ל
 כנסת ישראל שם והנה דמה אותה בגפן מפני ג' דברי' ש' מנאו
 בגפן יותר מבשאר העבים הא' שדך לבפן שהיה משרש טוב
 ומשובח כי יש הבדל גדול מזמורה לזמורה הנטעת להוכיח
 גפן טוב ויין מסוב וכן היה ישראל כמ' הכביא ואכרי בטעתך
 אורק כלה זרע אמת והב' שהגפן הטוב לא יצמח בכל ארך
 טקולמן כי אס באךך מיוחדת אליה וכמאמר ישעיהו הכביא
 כרם היה לדודי בקרן בן שמן וכן הית' מעלת ישראל והגלגלות
 באךך הקדושה לא בזולתה מהארצות והב' שהגפן כרי שחוליד
 יין משוכח כריה עבודות רבות יותר משאר העבים וכמ' ש'
 ויעוקהו ויסקלוהו וגו' וכן האומה הישראלית לא תשלם כי אס
 כבוד המדות המוריות ומפני הדמויים האלה כלם המטילו
 הכביאים והמדברים כבוד הקדש כנסת ישראל לבפן אמר
 בל'א נתן ממכרים מסע רונה לומר שהקטעת אותה ממכרים
 לפי שלא הית' ארך טובה לה וגרשת גוים מארך ישראל ותטעה
 האומה האדמה המשובח ועל זה אמר גם כן ענית לפניה

ותארש שרשיה ותמלא הארך ר'ל פנית האבני' מלפניה כי הם
 מוק'ו לשדש הגפן ואז תמל' הארך הקדוש ומפני זה כסו הכי'
 כלה ועבפיה ארז' אל תשלם קב'יה עד יס ואל' הכר יונקותי'
 שהוא כלו משל' לישבת ישראל בארצם והתרחש גדולם
 בכבוד ובממלה מכלי מונע וכון שהדבר כן שכל כך
 השתדלת בגפן הזאת להטייה ולהנל מה אס כן למה פרצת
 גדרה שהגדך שמים אותי סביבות הגפן לשמרה ואיתה פרצת
 גדרה כדי שיכסו כה וארזה שרונה לומר לקטוה כל עוברי
 דרך שהוא מלשון אריתי מוכי עם בשמי ולא לכד האנשים
 עוברי דרך יאכלו ממנה אבל גם יכרסמה חזיר מיער
 ומלת יכרסמה אמרו המפסדים שהיא מוכרבת יכרם מנה
 והענין שילא כרסו ממנה וגם יז' שדי שהוא סית השדה
 ולרעת קל' הוא עוף ירעבה ואין ספק אכלי אגס כזה
 כמו לגלות בשאמרו וארזה כל עוברי דרך כמו לאשור וכלל
 ופרס ויון שגברו מן העולם כדרך כל הארך שכלם הרעו
 לישראל ולכן אמר עליהם וארזה כל עוברי דרך וכנגד
 הגלות האחרון הזה שלא עבר ואנחנו בו בידי אדום
 ובידי שמעאל אמר ויז' שדי ירעבה ואין הדבר הזה ראוי שמעשה
 ידך להתפאר יהיה למרמס ועל כן אמר אלהים בבאות טוב
 בא' כי לפי ששלק כבואתו מישראל והסתיר פכו מהם אמר
 טוב בא' שישב מחרון אפו ויפקוד הגפן הזאת שהיא ישראל
 וכנה אשר נטעה ימך רונה לומר הגפן המכוננת
 והמיושבת אשר נטעה ימך כי לא היתה נטיעתה על ידי
 ארבעי' לא ביבית מכרים ולא במתן תורה ולא בירושת הארך
 ואמר ועל כן אמר לך כנגד מלכו דוד וסור לדבר על שבי'
 אס על הארך אמר שרופה באש כסופה רונה לומר שהיא
 עתה שרופה באש כסופה וכרופה מהאויבים שיגעת פךך
 שהיה גוער בהם יאכדו מהרה אס לא תרמס עליהם ואמנם
 על זרע דוד אשר נטבע להתמיד מלכותו אמר תהי ידך על
 אש ימך על כן אדם אמת לך שהוא כמו למלך המשיח
 שאמת לדוד ותאךך למלך המשיח היא ידך עליו להביאו
 ולמקו וזאת האופן לא כסוג מן רונה לומר שלא כמור
 לאמור מתורתך לפי שאתה תשינו ובשך בקרא ואמר
 תשינו אס כנגד כבי הגלות שהם בו כמתיים ואס לרמוז על
 תמיית המתים שהיה בזמן ההוא סיקומו ויקראו בשמו ולכן
 על הגלות האחרון הזה שהיינו בידי אדום וישמעאל אמר ה'
 אלהים בבאות השיבנו גומר לפי שסס ה' מלא הרממים ויאל
 את עמו ואלהים שהוא מדת הדי וינקום נקמתם מאויביהם
 ואז יהיה אלהי בבאות מעלה ומטה ואע"פ שא המזמור הזה
 בדרך תפלה הוא התבאר בו גל'יתו כיאור גדול והתפלה
 היא יעוד מה שיהי' כלי ספק הכה יעד במזמור הזה גאולת
 ישראל כמ' אלהים השיבנו ופקוד גפן זאת ושא' המאמרים
 שבו עליה המזמור הב' הוא מזמור פ"ד והו' לבני קרח גם
 כן כריה הארך וענינו שפכי שמומו' שלפניו וכר המאור
 הזה ענינו שישובו ישראל על אדמת' ויבנו בית קדוש לאלהים
 כמ' ש' אשוי יושבי ביתך גו' לכן במזמור הזה יעד בענין
 הגאולה ואופנה באמרו רכית ה' ארך שבת שבו יעקב והנה

כא 21 א

משמיע ישועה

אמר זה ע"י יביאת מנצרים שרצה הקב"ה בארצו להושיבם
מעונתו ושם שבות יעקב והוא גלות מנצרים שנעש' ע"י יעקב
אבינו בדרתו אמה ועם היות שהיו ביניהם במצב' נשאל' עיון
עמד וכסית כל הטאחס קלה כלומר לא לבד לאותם שהיו
בגלות מנצרים כי אם גם אחרי כן תמיד אל כווא היית להם
ואע"פ שהיה לך עליהם חרון אף היה ממלחך כ"כ שתמיד
אספת כל עברתך השיבות מחרון אפך ומה ידעו למעשה
העגל ולשליחות המרגל' ויתר העוב' שחטאו במדבר ובארץ
זבין שהדבר כן שתמיד היית לישראל כווא עון ופסע ומטאה
הנה גם עתה בגלותו זה שובנו אלהי ישעו והפך קעסך
עמו והלעולם תאמר כבו מבלי שתשוב מחרון אפך די
שתמטוך אפך לרוב ודור אבל לא יהיה לעולם כהם אפיה
העדוטה כבו ע"י כביאך עבין תמיית הממים ועבין קבון
הגליות והוא אמרו הלא אזה תשוב וזו היא פכת תמיית
הממים ועמך ישמחו כך בקבון הגליות וכיון שתמיד אזה
לעש' כל זה ע"כ מלינו סריך בכל לב שתעשה שתי הפליאו'
האלה במהרה בימינו והוא אמרו הראבי' ה' חסדך שהוא
התמייה וישך תתן לנו שהוא הגאולה והנה המדבר אמר
אשמע' מה ידבר האל ה' כמו מה שאמ' חכהוק ואכפה לראות
מה ידבר בי כלא אמ' אשמעה מה ידבר האל ה' ומה ישבני
על תפלי' זאת כי באמת הוא ידבר שלום לעמו ואל ססידיו
ויזיר' שלא ישובו לכסלה והם המעשים המגנ'ם שהיו עוש'
בראשונה והתה תשובת השם אליו אך קרוב לראיו ישעו
לשכון כבוד בארצנו ר"ל קרוב לכל קוראיו וקרוב תאזעו
לכא וישכון כבוד בארצנו והוא השכי' שתשוב לירושל' לעתיד
לכא כי לא יהיה העבין בזה כמו שה' בבית שבי שלא שרית
שם שכינת השם גם אזו יתרכה בעולם המסד בין בני אדם
והאמת באמונות האמתיות ולא יהיה עול בעולם כי
אם נדק ולא מלממות כי אם שלום וזהו חסד ואמת כפגשו
נדק ושלום נשקו ואמו חסד ואמת כפגשו לפי שהם הכאמר
על שלמות המדות האל סלם ומדרגה לשלמות הרעות אשר
תאר בשם אמת וכן אמר נדק ושלום נשקו פי' שהנדק שכל
אדם ידק את עצמו כפי היושר ולא יעשה עול למכרו הוא
השלום וההקט היטוב המדרי' והכלל שיתחברו השלמות
האלה כלם זה בזה בזמן ההוא ואז אמת מארך תנמים ר"ל
שכלל האכשי' שתתפרו ותכנס ביניהם אמת אמונת הש' כעשכ
בארץ ואז הנדק משמים יהיה נשקף ר"ל יעשה הש' נדקה
בארץ בהשפעת הטוב וכבר ביאר עוד זה באמרו גם י' יתן
הטוב כלומר מגד שהאנשים יהיו בענמם בוט'ם א השלמו'
הנה הש' יעזרם בזה כי גם הוא יתן הטוב וההכללה ביניהם
וארצו תתן יכולה לפי שנדק לפניו יהלך בכל הארץ ויש
לדק פעמיו כלומר שכל אדם ישם הנדק אשר זכר נדקך
פעמיו וכמעטו והעבין שתמלא הארץ דעה את י' ובני אדם
לא יעשו ולא ישמחו ואפס' לפי חסד ואמת כפגשו נו' שהם'
הוא מתת אלהים והשפעתו שיבא כאשר בני אדם יתנהגו
באמת ובאמונה האמתית וכן הנדק האלהי יסול בעול' באשר
יהיה בין בני האדם שלום השקט ובטח ולכן אמר אמת מארך
תנמח לפי שהוא דבר מוטל על האדם ונדק משמים נשקף

שהוא השכר האלהי ואמנם כנגד החסד שהוא גם כן שכר
עליון כמו שזכר אמר גם י' יתן הטוב והוא שינוי י' חסדו
וכאט' יהיה זה הנה אז ימצא השל' בין בני אדם והוא אמרו
וארצו תתן יכולה כי זהו יבול הארץ האומי והמועיל לאדם
ר"ל השלום שהוא שדק לפניו יהלך כלומר שכל אדם ידק
עמו כמעטו ואז ירכה השלום ולפי שבזמן המלממות מדלו
אמרו והולכי כתיבות ילכו עקלקלות לכן אמר שכלל האדם
נדק לפניו יהלך ישם לדרך פעמיו ר"ל ישם פעמיו ללכת
בדרכים מבלי פחד גם אפסך לומר שאמר זה כנגד הש'
שכאשר יעשה משפט ונדק בעולם בזמן הרשעים כל אדם
ידק מעטו וכאמר ישעיהו כי כאשר משפטך לארץ נדק
למדו יזבני תכל ולכן אמר כאן באשר האמת מארך תנמח
שהאנשים ירדו ארצו והנדק משמים נשקף לעשות משפט
ונדקה בארץ הנה אז בלי ספק ה' יתן הטוב וארצו תתן
יכולה כפי הראיו לפי שכאשר נדק לפניו את יהלך ישם לדרך
פעמיו שלמדו ממנו בני אד' וישם הקב"ה אותו הנדק פעמיו
לדרך כהוג ומורגל בין בני אדם הנה נתייך לך כפי הפסוק'
הקשים הלא ג' דרכי' כהר לך אדם מהם שהם מלבד פירוטי
המפרטי' הנה התבאר במומו' הוה ד' עוקר' הא' תאזעו ישרא'
וגאולת' כמ' ועמך ישמחו כך כי ידבר שלום נו' והוא העיק'
הב' מעיקר' נבואו ישעיהו והכ' תמיית הממים העמיד' להיות
כמ' הלא אזה תשוב תמינו והו' העיקר' הא' מעיקר' נבואו'
ישעיהו והג' שהיה שלום בכל הארץ כמ' נדק ושלום נשקו
והוא העיקר' הג' מעיקר' נבואו ישעיהו והד' שתשוב השכינה
ביניה' כמ' לשכון כבוד בארצנו וכבר התבאר שהיעוד' האלה
א"ל לפדש'ם בדרך הנצרים ולא תתקיימו בבית שבי ושעתיד'
הם להקיים לעתיד לבא המזמורים הע' והי' המעידים על
הגאולה הם ממזור קי' ומזמור קי' והכונה בשכינם
לית שם והודאה לש' על התעוה והגאולה העתידה כי
מפני שאמ' במומו' הקודם על נרות הגלות הוא אפסכו מבלי
תודו גו' ובשם י' אקרא ואמר בום ישועות אשא לך אוזני ובה
תודה במכרות בית י' גו' לכן בא במומורים האלה להגיד
מעלת הגאולה העתידה ואמ' שבי' יבית מנצרים ובפקידת בכל
לא תתפרסה גבורת הש' ואמונתו גלויי הארצות ולא קבלו
אלהיות כי אם עמו ישראל לא שאר האומות אמנם בגאולה
העתידה לא יהיה כן כי הגוים והאומות כלם יהללו וישמחו את
השם הנכבד על שתי הקבות שזכר למעלה בהלל באמרו על
חסדך ועל אמתך שחסדך הוא רמו א חסדך ישע' עם ישראל
בגלות' ואמתך היא אמתת האמו' הלהית שאז כתפרס' בעול'
ועל שתי הקבות האלה אמר במומור הזה כנגד כלל האומות
הללו את י' כל גוים שנחווהו כל האומות אם מפני שזכר עלינו
חסדו בתעוה ובגאול' ואם בעבו אמתת אמונתו שתתפרסם
ב כי' והוא אמרו ואמת י' לעול' הללויה ואמ' שבמו' שהאומות
יודו וישמחו על שתי הקבות האלה כן ישרא' כפרט יעשה שם
מיוסם כפני עצמו ועל זה אמר הודו ליי' כי טוב כי לעולם
חסדו יאמר כא' ישראל ר"ל שבני ישראל ביוסד יאמרו שהוא
ית' מהולל ומשובח משני בחיבו' אם בבחינת מעלתו ושלמותו
כי הוא הטוב המושלם וזו אמרו הודו ליי' כי טוב ואם מבד

רוב מקדיו טעשה עם העול' כבריאתו ושמירתו והוא או' כי
 לעולם מקדו ואמר שהולדת כי לעולם מקדו בהיותם בגלות
 היה כאמ' בדרך העבר' כי מקדיו באמת לא ירגישו הם אותם
 בגלותם אבל בזמן הגאולה אז ראוי לו מר בעצם ואמת כי
 לעולם מקדו לפי שביאתם מעבדות לחרות היה המקד
 האמתי אליהם ולכן אמר יאמר כא ישאל כי לעולם מקדו
 וכן הוא הלשון עתה כאלו אמר עתה בזמן הגאולה וכל ישראל
 לומר בעצם ואמת כי לעולם מקדו וגם בית אהרן לו' וכהני
 ה' שבגלות לא היה להם עבודה ולא קדושה לא מעשיות ולא
 יתכונות וכלו בטלה מהם הכונה ולויה עתה בזמן הגאולה
 שישבו למעלתם ולמתנותיהם ראוי שאמרו כי לעולם מקדו
 מפני המקדים שיקבלו בגאולתם וכן ראוי שהכנות הגלות
 לא היה להם שפאל לעבוד לה הם עתה בזמן הגאולה שאמרי
 ה' ילכ' יאמרו כפי הראוי כי לעולם מקדו וכיון בזה כונה
 שנית שאמרי גאולתם לא ישבו עוד לגלות אחר וכאממר
 הכביא ומקדיו מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמות ועל זה
 ג' כ אמר כי לעולם מקדו ר' ל' שיהיה מקדו כנחיי כל ימי
 עולם וזכר שכאשר יתנו ההודאה יספרו ויאמרו מן המצב
 קראתי יה ענבי במרחב יה כלומר הלא ראיתם שכל הנרות
 והגלויות שעברו עלי שקראתי מיוחד אותם הנרות לש' ענבי
 והוכיאתי למרחב ולכן גם עתה אם היה לי והייתי קרוב
 אליו מה יעשה לי אדם כי בהיות ה' לי בעוזי אני אראה
 בסוכתי ר' ל' אראה ברעתם ולכן בכל זמן טוב למסות בה'
 בתפלות ומעשים טובים מבטוח כנדיבים ואמר זה להגיד
 שפעמים כנרצונו בגלות כקש עזרה מבני אדם שיולנו
 וימלטנו והוא השתדלות בטל אם לא יתחבר אליו הבטחון
 האלהי שהוא העזר השלם ולכן טוב למסות בה' ולהדבק
 בלהינו מבטוח באדם שהוא שם כאמ' על ההמון וג' מבטוח
 כנדיבים שהם המלכים והשרים ועשה על זה טענה מאד
 האומו' כלם ומלכיה' תמיד אכלונו הממונו והם היו בעוכריו
 זה' מיד כל גוים סבוכי האמנם ראוי להסתכל בזה שזכר
 באן ד' ל' טונו' מסוב כל גוי' סבוכי סבוכו גם סבוכו סבוכי
 כדבורים ומשבו המפרשים שהוא לחזק ואבי אשכנז שאמר
 כל גוים סבוכי על אשור שהמריב והגלה עשרת השבטים
 ובאו על ירושלים לחמה וכלו מפלה רבה באן תקומה על
 מה שעשו וה' א' בשם ה' אמילם כלומר שכספתי ככרתו
 מן העולם ואמר סבוכי גם סבוכי על כבודו כאמר מלך
 בכל ועמו שבאו על ירושלים פעמים רבות בימי יהויקי' ובימי
 יהו כין ובימי דקיהו ולכ' עליה' סבוכי גם סבוכי ובסכ'
 מה שעשו לי ספו תמו מן בלהות וה' א' בשם ה' כי אמילם
 ואו' עוד כספתי כדבורים כיון ש' פרס ויון שאשלו בבית שבי
 ועליהם אמ' דועכו כאש קונים בשם ה' כי אמילם לפי שבי
 ששמוכי השמידו את יהוי' ואמנם על גלו אדו' הארוך הזה
 אמר עוד דמה דמיתכי לנפול שזאת הייתה הדמיונה הקרבה
 אל הנפילה ואל הכלייה המוקלטת אם לא שה' עזרתי והכליבי
 מידם והעזו אשר היה לי שלא באתי לכלייה בגלו' אדו' ש' ל'
 אומר הוא הקב"ה שהיה לי לישועה ועל הגאולה והתשועה
 מהגלות הזה יחיה קול כונה וישועה באהלי' בדיקים' שאמרו

כרבתם ימין ה' עושה מיל' ר' ל' לא אומר אני כמי ועונם יד'
 עשה לי את המיל הזה כי באמת ימין ה' עושה מיל' לא כמי
 ה' יצר הסבה למה יומם אליו ית' המיל והכח באו' ימין ה' רוממ'
 ימין ה' עושה כי להיות ימיו רוממה על המערכות לכן הוא
 עושה מיל' ובחכמה שירצה והשתכל שהדבר' האה עזי וזמרת
 יה ימין ה' רוממה הם מדברי' שירת הם שאמר משה כשיבאו
 ישראל ממדבר' לפי שהגאולה תדמה לגאולת מצרי' במופתיה
 וגם נשירתה וכמ' ש' שיעהו כנכואה הב' שבארתי ממכו באו'
 הכה ש' יושעתי אבנא ולא אפסד כי עזי וזמרת יה ה' ויהי לי
 לישועה ולפי שראה המאורכר כדוק קדשו שיפול ספק גדול
 כלכות האנשים אם ישראל יתמו בגלות מרוב צרותיהם לכן
 הכתיבם על זה באו' בשם האומה לא אמות כי אחיה גו'
 ר' ל' לא אמות בגלות' אבל תמיד אחיה ואפשה תשועתי ה'
 כדי לספר מעשה יה כי כורא הוא ואע"פ שיתקפזו הנרות
 לא תהיה כלייה גמורה כי בכך כמה פעמים יסור יסרכייה
 ולמות לא תכבי' וכאלו היו פתחי התהלה וההודאה סגורים
 עד זמן התשוע' לכן יאמר פתחו לי שערי דק' כי אני ישראל
 אבא כס אודה יה לפי שזה השע' לה' וגו' ואפסד לפי' פתחו
 לי שערי דק' על שערי ירושל' שיבאו שם ישראל בזמן גאולתם
 וכאמ' הכביא ישעיהו פתחו שערים וגו' ששזכו מהגלות
 לירושלים יודה השם ויאמר אודך כי עביתו בגלו' הארוך הזה
 ושמעת תפילתי והיית לי לישועה באופן שאני שהייתי כמו
 האבן שמשאו הכובים סכן האומות היו מואס' את בני ישראל
 עתה הייתי לראש פנה וז' לא בחיל ולא בבח אנוכי כי מאת
 ה' היתה זאת ולכן הגאולה תהיה כפלאות בעינינו וזה היום
 שבו זרועה' עלינו נגלת' עשהו השם ולכן נגילה וכשמהה בו
 ומפני שהמאורכר זכר היעודים הטובים האה כדוק הקדש
 התפלל לשם שיקים דברו הטו והוא אמרו אנא ה' הושיעה נא
 וגו' כי התשועה היא מידו האומות וההכלמה היא בהיות על
 ארצותם ואפסד לפרש שאמר מאת ה' היתה זאת הוא מאמר
 הכובים שהם האומות הכובים חרות למו שיאמר אמת הוא
 שהיניו מואסים האבן הזאת אבל תשועתי היתה מאת ה' ולכן
 היא כפלאות בעינינו וזה היום שהוא זמן הגאול' כיון שעשהו
 השם לא כמעט ולא כדאב על מעלת' כיון שמתת להם היא
 אבל גם אנחנו האומות נגילה וכשמהה בו מסכי' למה שאמר
 למעלה הללו את ה' גוים גו' וזה גם כן יברכו את ישראל
 ויאמרו אבא ה' הושיעה נא גו' ר' ל' שיתפללו האומו' ל' שתמיד
 יושע את ישראל ולפי שהגו' ההם יקבלו אמונ' הש' ויעלו שנה
 בשנה להשתחוות ולזכות לירושלים ולמוג את סג' הסכות לכן
 אמר כנגדם ברוך הכה בשם ה' כלומר אתם הבאי' למסות
 תחת כנפי הש' כדוכ' תהיו בשמו ואנחנו בני ישראל כרכוכ'
 בשם ה' ר' ל' כרככו אתכם בשם ה' שתהיה ברכתו אליכם
 אבל האור ככואי' והשכינה באמת לא תחול כי אם בנו עם
 סגלתו הוא אמרו אל ה' ויאזר לנו אך אתכם אתם האומות
 הקרבים אל השם טובו להקריב קרבנות לפני מוצחו והוא
 אמר אסרו חג בעבותים עד קרבות המזבח כי כל קרבן
 יקרא חג כמו חגים יקופו ולכן יאמרו אליהם ששמהה
 נשירים ובעבותות אהבה יביאו חגם וקרבתם ועד קרבות

כא ב ג 21 קמחב

המזמור

היא הוא מזמור קכ"ט שהיא שיר המעלות
 רבת כרכובי מעבורי וכיון המזמור בו
 להודיע ברות הגלות והנחמה אשר יעשה
 על מה שהרעו לישראל ועל זה אמר רבותי מעבורי יאמר
 כח לישראל כלומר הרכה פעמים כרכובי מעבורי יאמר
 הכתוב יאמר כח לישראל רבת כרכובי מעבורי יאמר
 תקום עוד ברה לכן באותו זמן יאמר ישראל רבת כרכובי
 ואמר מעבורי לרמוז לגלות מכרים ומלחמת עמלק ולעובדי
 המדבר ולרעות האויבים אשרי שכבסו בארץ וגם למורכבם
 וגליותיהם ועם היות שרבת כרכובי הנה לא יכלו לעשות
 לי כלייה וביאר ענין כרכובי באמרו על גבי מרשו מורשים
 שהוא רמוז האויבים כאלו השליכוהו לארץ ומרשו המורשים
 באמרו על גבו והארכו למעפיתם ומענה הוא הארץ שעושה
 המורש ככל של כרוב באמרו כמו מענה שדה והכל משל
 לעונם הסורין שהיו מעבים את ישראל ואמר שביאר רבת
 כרכובי מעבורי ביאר מה שאמר גם לא יכלו לי באמרו ה' בדיק
 קנן עבות רשעים ר"ל ה' הוא בדיק ויש וראה עלובי קנן
 והכרית עבות הרשעים והוא משל לגאונם ומעללם על
 מלכותם וכיאר שאמר זה על שם העתיד לפי שבכ"ט יבואו
 ויסובו אמור כל שאני כיון המפנים להרע לישראל והיו כבד ר
 גבות שהוא העשב הנזמם בגב הבית שאין לו קיום לפי שיצאו
 וכמיחמו במקום גבוה היא סבת יבוא במהירות מפני שאין
 לשרשו לחות ולא מקום יתפשו בעומק וכן קדמת שלף
 ר"ל שקודם באו והענין לגדלו העבוי ימכר ויבא ויהיה
 שלף כמו שלף ויבא מגוה ועיניו שקודם שיבא לשלמות יפסד
 ומפני יבואו הקוב' אושו לא ימלא כפו ממנו כמנהג הקוב' ו
 ומפני חסרון הקביעה ההיא לא יאמרו העובדים לקוברים
 העשב ההוא כרכת האליכס כלו כרכת ה' ברא אליכס כמו
 שאומרים לקוברים וזכר ג"כ הכרכה בהפדרס מהם והיא
 כרכובי אהכס וגו' והענין כלו שהאומן שארז מעט במכיר יבא
 ולא יכלה לכל ולכן לא תפול עליה כרכת העובדי לא בהגעת
 אליהם ולא בהפדרס מהם לפי שהכל קללה תחשב להם הנה
 ביאר ויעד המאזכר במאמר הזה קמת האומן ומורכב העתיד
 להיות כמו שבמאמר שבארתי קודם לזה יעד על תשועת ישראל
הנה ב"ב המזמור האלה נגבו באר היטב יעודי הגאול'
 העתידה ונקמת האומות ומורכבם והגלות ישראל
 ושכר השכינה והבואה ביניהם אשר העידום שהתבארו בהם
 וככר כמנאז מלבד אלה פסוקים אחרים בספר תהילים מורים
 על הגאולה העתידה ולא זכרתי הנה למירת הקבור בעיני
 גם כי יע' פ' סכים עדי' או שלטה עדים יקום דבר כל שכן ב"ב
 עדים גם כפי קבלת חז"ל באו רמזים בפסוקים רבים וזה
 הספ' על הגאולה העתידה שאיכס כפי דרך הפשט הלא תראה
 שחרגם המחרגם בפסוק מי יובילני עיר מבצר מי יגבר עדי
 אדום מאן אויבלי ימי כרכא דרומי רשעא מאן דלפני עדי
 קוסטנטיה דאדום וכמה מהחכמה נכללה במאמר הזה אם
 כמה שזכרתי וקוסטנטיה סתן היו שני האלפים והתחלתי
 לאומות אדום כמו שבארתי במעין היא מספר מעיף השועה
 ואם כמה שזכר כדומי כלשון עתיד ובקוטרענה כלשון עבר

המזמור ואמרו לשי' אלה ואודך להי ארומך הודו לי יגו'
 הנה התבארו במזמורים האלה ד' עיקרים הא' שכל האומות
 באחרית הימים יקבלו אמונת השי' כלל את יי' כל יי'
 שבחיה כל האמים והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישעיהו
 והב' תשועת ישראל כמ"ג קול רנה וישועה באלהי דיקי' אודך
 כי עינתי ותה' לי ישועה והוא העיקר הג' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והג' שהגאולה העתידה תדמה לגאולת מכרים כמ"ג
 עיו וזימך' והוא העיקר הה' מעיקרי כבואות והד' שלא ישובו
 עוד לגלות וכמ"ג הודו לוי' כי טוב כי לעולם חסדו וככר
 הוכחתי שהעיקרים האלה אי אפשר שיזכרו לא כרכובי הכרכים
 ולא במעשה בית שני והם עתידים להתקיים

המזמור

היא הוא מזמור קכ"ו שיר המעלות בסוב יי'
 אה שבת כיון היינו בחולמים ועינינו שתייה
 הגאולה העתידה כ"כ גדולה בעביה שאז יראה לנו שעניני
 הגלוי' לא היו בפועל אבל שהיו כחלום הלילה כי מרוב שמחת
 הגאול' והגלות האומה ומעלת' יראה לנו כאו לא עברו עלינו
 מעולם כרות אז ימלא שוקן סיכו ולעוננו רנה ויתמחו האומן
 מעינינו ויאמרו הגדיל יי' לעשות עם אלה כי דבר גדול היה
 עבינו ויאמרו עוד בגוים הגדיל יי' לעשו' עמנו היינו שמחים
 ר"ל ששתי פליאות עשה יי' תשועת ישראל ומורכב האומן ועל
 תשועת ישראל יאמרו הגדיל יי' לעשות עם אלה ועל הפליאה
 אשר יעשה במורכב האומות עצמם יאמרו הכסארים מהם
 שהגדיל יי' לעשות עמם כלומר פליאות רבות גם כן ולכן
 לא יאמרו מן הרעה אשר באה עליהם אבל יהיו שמחים כיון
 שהיה זה סבה להשלמת כפסס והתי' שרו' האומות ואפשר לפכש
 בסוב יי' את שבת כיון היינו כחלומי' שלהיותנו רגילים בגלו'
 וככרות כשהיה בזמן הטובה וההגלה משבוב שאינה כן
 במציאות אלא כאשר יחלוס החלום והנה אוכל וקין וזיקה
 בפסו אבל אז לא יהיה כן כי לא תהיה קקה כפסו כי אז
 ימלא שוקן סיכו ולעוננו רנה וי' יתמחו האומות מהגלותו
 ויאמרו הגדיל ה' לעשות עם אלה ולמי שהאויב מעט מהעוב
 שיראה לאויבו יתרכס בעיניו לכן אמר' אה' אז יאמרו בגו'
 הגדיל יי' לעשות עם אלה אמר שנית הגדיל ה' לעשות עמנו
 היינו שמחים כלומר אין לנו מוששים לרדפי' הגוים האומרים
 הגדיל ה' לעשות עם אלה אבל כמות א האמת בענינו שהגדיל
 יי' לעשות עמנו ולכן נהיה שמחים ולהתפלל המאמר
 שיקים השם היעו' הנה באמרו שוכה ה' את שבינו שיה' כמו
 האפיקים שהם פלגי מים כשימנאו ויהיו בארץ הנגב היבשה
 כן תהיה גאולתנו כבואה על תוקף הכרות והמשך משל
 באמרו שאז הורעים בלמענה בארץ הנגב כמשפס שהרע
 יהיה לאכדון להעדר המים כשימנאו שמה האפיקים שזכר
 כרכה יקבורו וכן אמר כפל ענין במלות שכות ה' ה' י'ך
 וככה כדא' משך הורע והוא הורע שמוך סקו מלא זרע
 ומשליכו לארץ והוא ה' ה'ך ובוכה לפי שימנאו שלא תמח
 תבואתו בסכת חסרון המים אמנם כבא' האפיקים שיעשה
 המטר תתקן תבואתו ובא' יבא כרכה לזמן הקביר כשיהיה
 כנשא אלומותיו והתבאר בזה תשועת ישראל וגאולתם

וכן

ועד ועל עיר קדש לכלה הפצע ולהתם מטאת ולכפר עון
 ולהביא נדק עולמים ולחתום וכביא ולמאוח קדש קדשים
 וד ועד כלה ומכרנה מתן על שמש וגם במראה הזאת
 הלאו לו הגאולה העתידה והמקום החמישי הוא המראה
 האחרונה שראה בשנת שלם לכרש מלך פרם הא המראה
 העצומה שבה השיג עתידות גדולות נפלאות ואמריית הזעם
 ומועד הגאולה אך אמנם פירושו המראות האלה לא יבא
 במקום הזה לפי שכבר מלאתי ידי לה' בביאורם ובספ' מעיני
 הישועה שעשיתי כפי' ספר דביאל והיו עיני ולבי שם בעצם
 וראשונה לבאר ממש המראות האלה ושם התבררו והתלככו
 ונזכרו הדברים כלם כיד אלהי האוהה עלי השכל ולכן
 חכרתי הספר הזה משמי' ישועה לאותו ספר מעיני הישועה
 להיותו מצדן וסמוך אליו כפי ענינו ולהיות דביאל מכלל
 המבשרי' ואע"פ שעם המבשרים האחרוני' הוא הנה הקדמתי
 פירושו לספר הזה לפי שעשיתי ראשונה גם שכו דברי' לקחו
 במדקתה התחלות למה שזכרתי בספר הזה ויבא אחרי זה
 מאמר ישועות משיחו אשר עשיתי גם כן בביאור הדקשות
 וההגדות ומאמרי חכמינו הקדושים אל כאשר ראיתי בעיני
 מלך המשיח והגאולה העתידה והיון שלשה אלה בני' כוח הס'
 שלשה הספרים האלה שיעירו ויעוררו להמנוחה ואל הנחלה:
וכזה בשלם מה שראיתי לבארי מהנבואות והיעודים
 שבאו בחזרה ובכביאים ובכתובים בישראל על
 הגאול' אשר קיבנה והנה לא ראיתי להביא ראיות מספ' משלי
 ומספ' שיר השירים ומספ' רות ושאר כתבי הקדש לפי שאינם
 מביארים ומזכרחים על פי פשוטם עם היות שהם ראיות
 אמיתיות כפי מה שדרכו חזל עליהם בדרך קבלתם יגן וכיען
 אני לא בקראתי לבא במאמר הזה כי אם להביא ראיות
 על גאולתינו ועל פדות נפשנו מההדת הפסוק'
 כפי פשוט' כדי להשיב את האשתיקורום והית'
 השלמת המאמר הזה בעיר מוכספולי' שהי'
 ממלכות כאפול' משגבי ומכוס'
 מחמת הגרבוש והצרות אשר
 עברו עלינו על הכל יחי'
 שם ה' מכורך
 ביום
 רביעי לחדש אדר השני שנת כי ירחם
 ה' את ישראל ותהלה לאל
 המרוצ' על כל ברכ' ותהלה:

תם ונשלם תהלה לאד בורא עולם

וכן הוא בכמות מי יובילי עיר מבצר שה' עתיד' מי יבא עיר
 ארום שהוא עבר ועברו שהמאמר דבר על אחי ומכני
 שכבר ראינו הורכן קוסטנטניה וכוחות מראות מוכרן רומ'
 לפי שאמרינו מבנה ותכונן עיר כיון וכלא באמר מי יובילי עיר
 מבצר שהוא רומי כי כן קראה ישעיהו קריה בצורה ובכרה
 שהכל אחד ואין הכונה שרא' שמה אלא שרא' במורכבה ולכן
 שאמר מי יובילכו ויגעבו לזמן שהי' מרכה העיר שהיא מבצר
 הגויים שהיא רומי ומשיב כוח הקדש מי כמי עיר ארום ר"ל
 האל הגדול הגבור והכורא והנורא שהגיעני לראות במפלת
 בת ארום שהיא בקוסטנטניה שכבר נמרכה מכני ארום הוא
 ג"כ גיעני לראות במפלת רומי העתידה לימרכ ואלו המאמרים
 לעמיתה למה שזכרם בשי' ושמי' בת ארום כמו שזכרתי
 למעלה בסוף נבואות ירמיהו

המבשר טוב היו הוא דביאל

בספרנו והנה התבארה שמה הגאולה העתידה בה' מקומות
 האחד במלום הראשון שלם נכוכד באר מהנלם שהיה ראשו
 והב מדוה ודרעוה דכסף מעוה וירכתיה די נחש שקוה די
 פרוג רגלוה מכהו די פרוג ומנהו די נחש ושראה די
 התחרת אכן די לא בידין ומסת לנלמא על רגלוה ושדקו
 כמדא הכל ואכרא די מסת לנלמא הוה לעור רב ומלת כל
 ארעא ופיר לו דביאל שהיה זה מורה על ממלת הד' מלכויות
 שיטמו מן הארץ ועל המלכות החמישי האלהי שעתיד להיות
 והמקום השני הוא במלום גראה דביאל בשנת מדא לכלבצר
 מארבעת החיות ומערין הנעשה עליהם ומבצר אכש הבא
 אמריהם וליה יתיב שולטו יקר ועלכו וכל עממיא אומיא
 ולשיאי ליה יפלחון שולטניה שלטן עלם די לא יעדה ומלכותי'
 די לא תמכל ופי' לו המלך שהחיות היו רומות לד' המלכויות
 והבצר כש היה רמו אל המלכות החמישי העתיד להיות והמקום
 הר' הוא בחזון הנראה לדביאל בשנת שלם למלכות כלבאכר
 ששם ראה מלאכי אלהים ושהיה אחד קדוש מדבר ושאל לאמר
 עד מתי הסוון העמיד והפצע שומם תת וקדש ובבא מרמם
 והשיבו המלאך הדובר בו עד ערב בקר אלפים ושגש מאות
 וכבר קדש ואמר לו גם כן ומראה הערב והבקר אשר באמר
 אמת הוא ואמת קומם הסוון כי לימים רבים אגלה לו בזה
 הגאולה העתידה והמקום הד' הוא במראה האחרת שראה
 דביאל אחרי שפלתו בשנת אמת לדרינוס כן אשארנוס מורע
 מרי בשאמר לו שבעים שבעים מספר על

מאמר ישועות משיחו אשר עשיתי גם כן בביאור הדקשות וההגדות ומאמרי חכמינו הקדושים אל כאשר ראיתי בעיני מלך המשיח והגאולה העתידה והיון שלשה אלה בני' כוח הס' שלשה הספרים האלה שיעירו ויעוררו להמנוחה ואל הנחלה: וכזה בשלם מה שראיתי לבארי מהנבואות והיעודים שבאו בחזרה ובכביאים ובכתובים בישראל על הגאול' אשר קיבנה והנה לא ראיתי להביא ראיות מספ' משלי ומספ' שיר השירים ומספ' רות ושאר כתבי הקדש לפי שאינם מביארים ומזכרחים על פי פשוטם עם היות שהם ראיות אמיתיות כפי מה שדרכו חזל עליהם בדרך קבלתם יגן וכיען אני לא בקראתי לבא במאמר הזה כי אם להביא ראיות על גאולתינו ועל פדות נפשנו מההדת הפסוק' כפי פשוט' כדי להשיב את האשתיקורום והית' השלמת המאמר הזה בעיר מוכספולי' שהי' ממלכות כאפול' משגבי ומכוס' מחמת הגרבוש והצרות אשר עברו עלינו על הכל יחי' שם ה' מכורך ביום רביעי לחדש אדר השני שנת כי ירחם ה' את ישראל ותהלה לאל המרוצ' על כל ברכ' ותהלה:

מפתחות הספר

הכבואה הרביעית בפרשת בה אמר ה' מנא מן בני ישראל
 סימן לא דף לו
הכבואה החמישית בפרשת ועתה לכן בה אמר ה' אלי
 כאשר הכאתי אל העם סימן לב דף לו
הכבואה הששית בפרשת ויהי דבר ה' אל ירמיהו נביא
 סימן לב דף לו
הכבואה השביעית במגילת קינות באמרו שישו ושמי בת
 ארום סימן ד' דף מ

המבשר העובד השמימי הוא יסוקאל וכו' כבואות
 דף מא
הכבואה הראשונה תמלתה ויהי דבר ה' אלי לאמר בן אדם
 אמן אמן אשר גאולתך סימן ז' דף מא
הכבואה השנית בפרשת והעולה על רכסם סימן כ
 דף מא
הכבואה השלישית ויהי בשתי עשרה שנה וגומ' בן אדם כהה
 על המון סימן לב דף מא
הכבואה הרביעית בפרשת כי בה אמר ה' הנביא אבי וירשתי
 את באני ובקרבתי סימן לג' דף מד
הכבואה החמישית בפרשת ויהי דבר ה' אל אדם בית ישראל
 ושבים על אדמתם סי' לו דף מה
הכבואה הששית בפרשת יהיה עלי יד ה' סימן לב דף מה
הכבואה השביעית בפרשת ויהי דבר ה' אלי לאמר ואתה בן
 אדם קמ לך עין סימן לב דף מה
הכבואה השמינית בפרשת ויהי דבר ה' אלי לאמר בן אדם
 שים סכך אל גוג סימן לב דף מה
הכבואה התשיעית בפרשת וכהתלבס את הארץ במלחה
 סימן מ' דף מה

המבשר טוב השמי הוא הכבואה הטוב בן בארי
 כבואה הראשונה מספרו ראשיתה תמלת
 דבר ה' כהווש סימן א דף כב

המבשר טוב השביעי הוא יואל הכבואה כבואות
 האחרונה תמלתה ויהי אומרי בן אשפון
 את רומי על כל בשר סימן ג דף כו

המבשר טוב השמימי הוא עמוס הכבואה כבואה
 האחרונה מספרו תמלתה הלא ככני
 כושים אתם לי בני ישראל סימן ט דף מט

המבשר התשיעי הוא עובדיה הכבואה סימן א'
 דף ככ

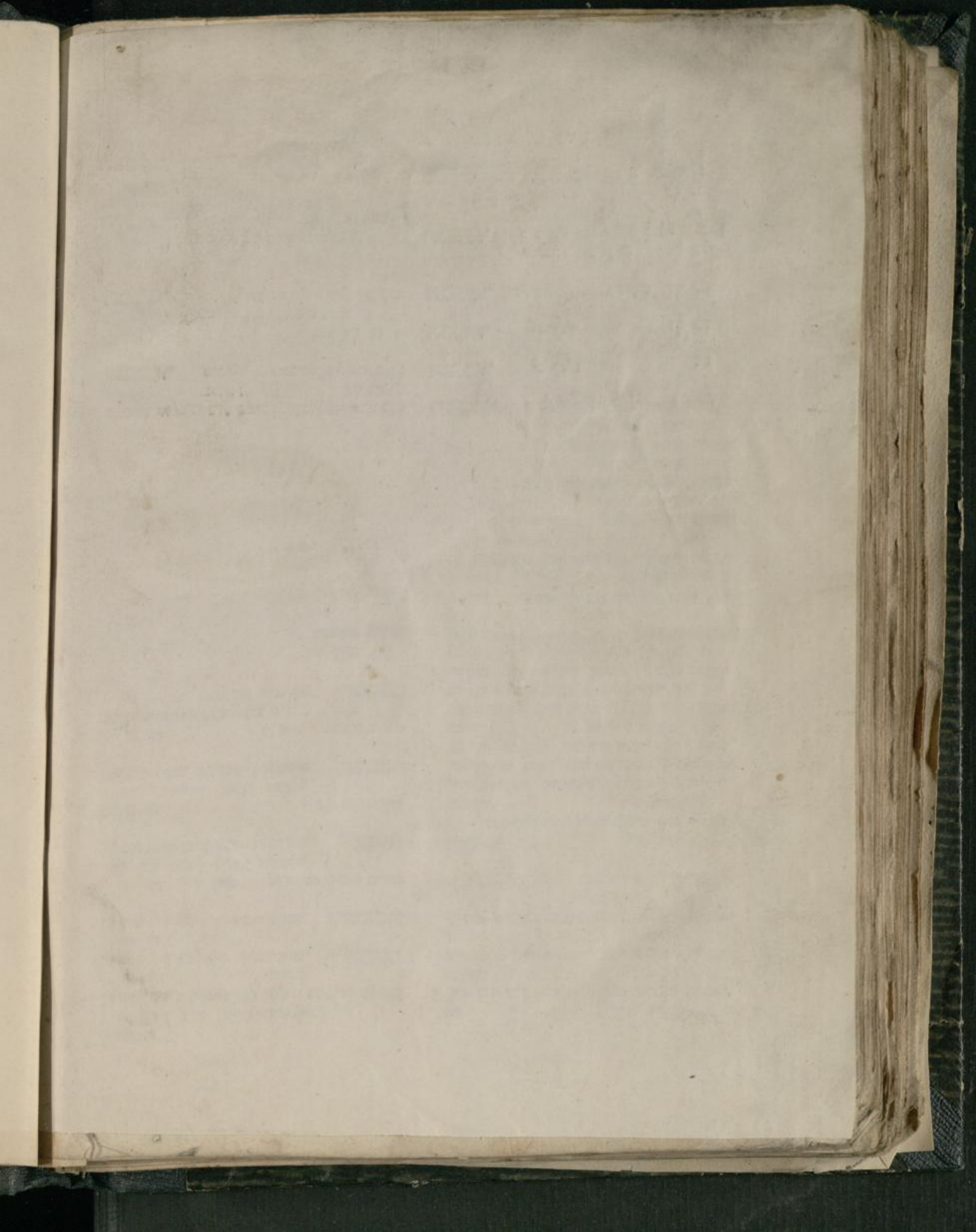
המבשר העובד העשירי הוא מיכה הכבואה וכו' ב'
 כבואות
הכבואה הראשונה תמלתה והיה באחרית הימים יהיה הר
 בית ה' כבון בראש ההרים סי' ד' דף סא
הכבואה

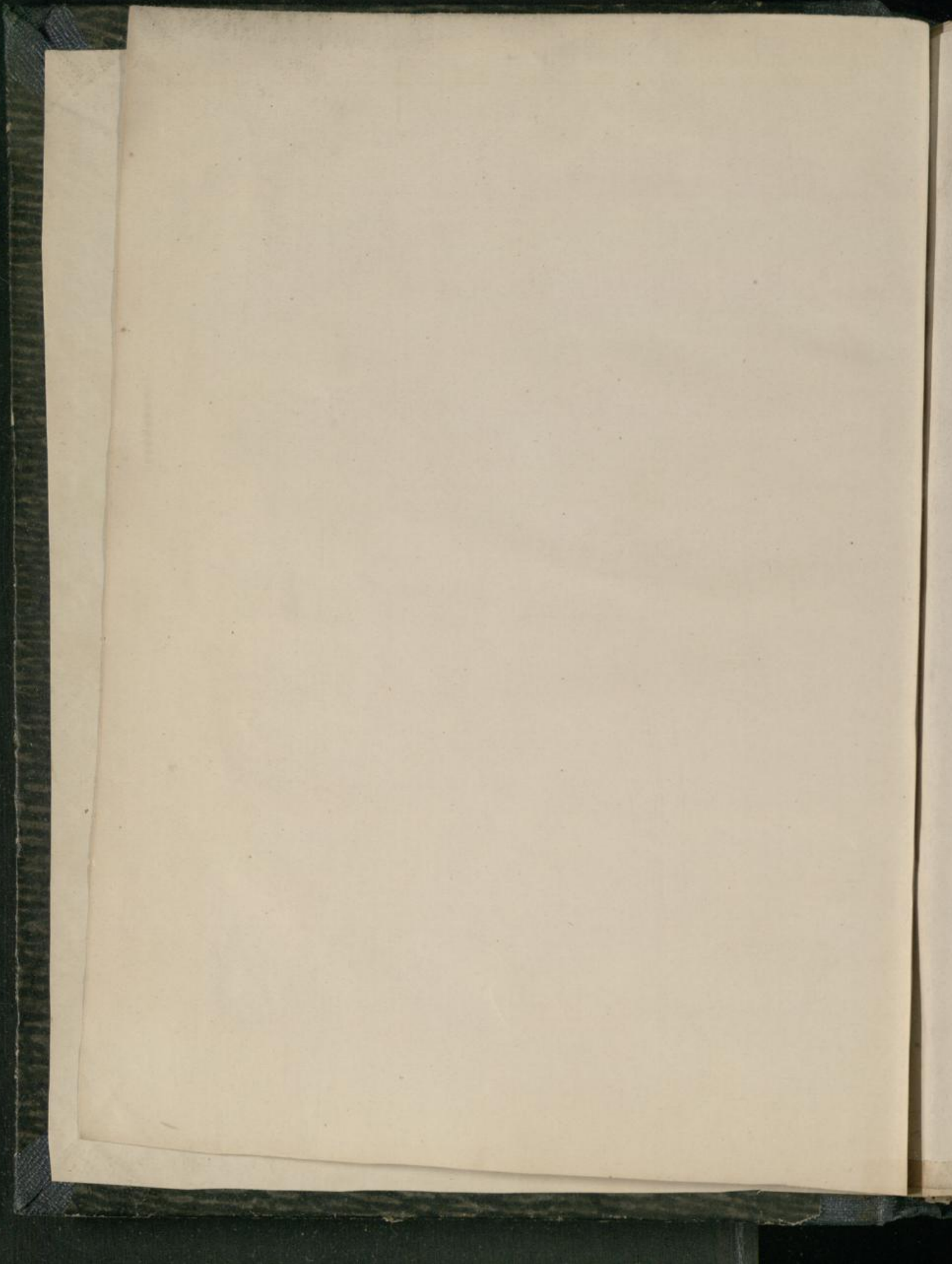
המבשר טוב הראשון משמימי יזועה כלעם בן
 בעור דף נה
המבשר טוב השני משמימי יזועה הוא מרעה וכו' הרבע
 כבואות דף ה
הראשונה פרשת יעקב עס
השנית פרשת שופטים עס
השלישית בסדר נבכים עס
הרביעית סוף שירת האזינו דף ו

המבשר השלישי משמימי יזועה הוא הכבואה ישעיהו
 וכו' חמשה עשר כבואות דף ז
הראשונה פרשת והיה באחרית הימים ככון יהיה הר בית ה'
 סימן ב' עס
הכבואה השנית היא בפרשת הנה אהרון ב' בבואות מסעף
 פארה במערגה סימן י' דף פ
הכבואה השלישית היא בפרשת הוי ארץ כלכל כנפים
 סימן י"ס דף פא
הכבואה הרביעית בפרשת משא מנרים הנה ה' רוכב על
 עב קל סימן יט דף פב
הכבואה החמישית בפרשת הנה ה' בוקק הארץ ובולקה
 סימן כד דף פג
הכבואה הששית בפרשת ארם לכדיק משרים סימן כו
 דף פו
הכבואה השביעית היא פרשת קרבו גוים לשמוע
 סימן לב דף פז

הכבואה השמינית בפרשת כמוו כמוו עמי סימן מ
 דף כ
הכבואה התשיעית בפרשת בה אמר ה' לטה כפף למתעב
 גוי סימן מט דף כא
הכבואה העשירית בפרשת שמועו אלי יודפי נדק יחבקו
 ה' הכיטעו ל צור חובבתם סימן כז דף כב
הכבואה היא פרשת רבי עקרה לא ילדה ופרשת עניה
 סוערה סימן כד כה דף כה
הכבואה הי"ב בפרשת קומי אורי סימן ס דף כו
הכבואה הי"ג בפרשת שוש אש"ש סימן סא דף כס
הכבואה הי"ד בה אמר ה' כאשר ימנא הירוש באשכול
 סימן ס"ה דף כט
הכבואה הט"ו בפרשת בה אמר ה' השמים כסאי
 סימן ס"ו דף ל

המבשר טוב הרביעי ירמיה הכבואה עליו השלום
 וכו' כבואות דף לד
הכבואה הראשונה בפרשת טובו כנים שוככים חסם ה'
 סימן ג' דף לה
הכבואה השנית בפרשת הוי רועים מאכלים ומפינים את
 באן מרעיתי סימן כ"ג דף לה
הכבואה השלישית בפרשת תמלתה הדבר אשר היה אל
 ירמיהו סימן ל עס

153

